UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Antehac Ex Probatis Auctoribus breviter concinnata

Busenbaum, Hermann

Coloniae Agrippinae, 1713

urn:nbn:de:hbz:466:1-42545

Visual Library

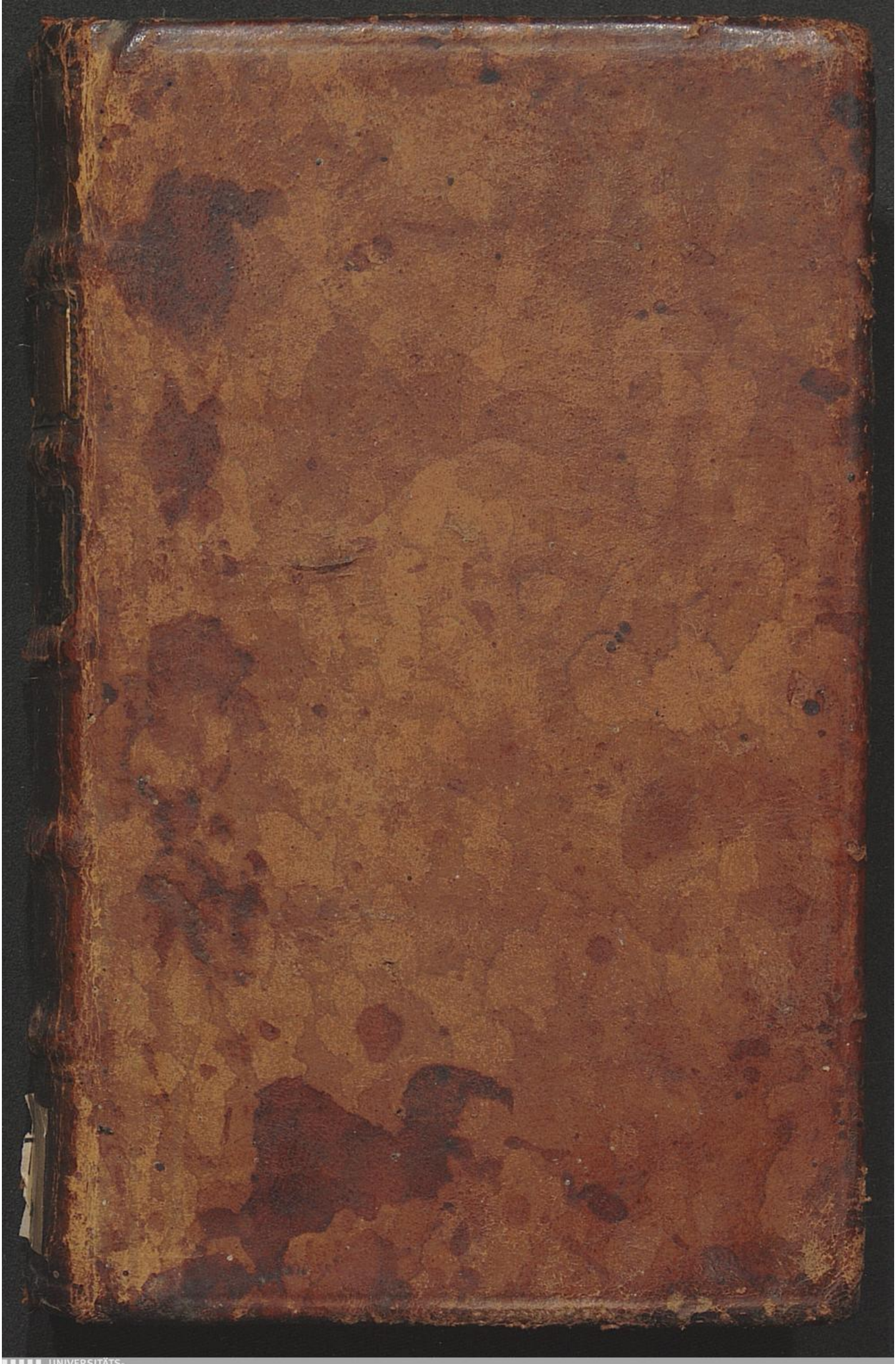

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Ex legato P. R. Dni defuncti
Avunculi mei dilectissimi
JWJ. Kreling Pastoris in
Winterberg, Beneficiati
Cathedralis et Collegiatae in
Bustorff Padibornae Ecclesia-
rum Commendatarii, per-
tinet ad me DLF. Berndes
vicarium Curatum in Obern-
schledorn.
Modo in Niedersfeld.

THEOLOGIA MORALIS

ANTEHAC EX PROBATIS
Auctoribus breviter concinnata
à
R. P. HERM. BUSENBAUM
Societatis JESU, SS. Theologiæ
Licentiato;
Nunc pluribus partibus aucta
à
R. P. CLAUDIO LA CROIX
ejusdem Societatis JESU, SS. Theologiæ
in Universitate Colonienſi Doctore
& Profeſſore publico.

TOMULUS V.

EDITIO ALTERA CORRECTIOR.

COLONIÆ AGRIPPINÆ,
Apud SERVATIUM NOETHEN
Bibliopolam, an der hoher Schmidt.
Cum Privilegio Sacræ Cæsareæ Majestatis Speciali,
& Superiorum permissu. Anno 1713.

THEOLOGIA MORALIS

INDEX

Tractatuum, Capitum, Dubiorum, Quæstionum, quæ sunt in Libri VI.

Parte I.

Numeri hìc, designant paginam.

LIBER VI.

De Sacramentis.

PARS I.

De Sacramentis in genere: & in specie de Baptismo, Confirmatione & Eucharistia.

TRACTATUS I.

De Sacramentis in genere.

CAPUT I.

De natura Sacramenti novæ legis.

DUBIUM I.

Quid sit Sacramentum. Pag. 1.

Quæstio 1. Quot sint & quomodo dividantur Sacramenta novæ legis. 3.

DUBIUM II.

Quid circa materiam & formam Sacramentorum servandum. 7.

Quæst. 2. Quænam sint materiæ remotæ & proximæ omnium Sacramentorum. 9.

Q. 3. Quid præterea sit notandum circa conjunctionem formæ cum materia Sacramenti. 10.
Q. 4. Quomodo materiæ & formæ Sacramentorum sint determinatæ. 10.
Q. 5. An materiæ & formæ Sacramentorum possint mutari ab Ecclesia. 13.
Q. 6. Quænam mutatio materiæ vel formæ invalidet Sacramentum. 18.
Q. 7. Quandonam mutatio materiæ sit substantialis Theologicè. 19.
Q. 8. Quandonam mutatio formæ sit Theologicè substantialis. 22.
Q. 9. Quomodo peccet, qui facit mutationem materiæ vel formæ in conficiendo Sacramento. 37.

CAPUT II.

De Ministro Sacramentorum.

DUBIUM I.

Quid requiratur, ut Minister det validè Sacramentum. 41.

QUæst. 10. Quinam constituti sint Ministri Sacramentorum. 44.
Q. 11. Quid addendum sit circa intentionem in Ministro requisitam. 48.
Q. 12. An in Ministro Sacramentorum sufficiat intentio coacta. 60.
Q. 13. An intentio Ministri debeat esse determinata ad certam materiam & personam. 60.

Q. 14. Quid addendum sit circa errorem & erroneam intentionem Ministri. 61.
Q. 15. Quid dicendum sit, si conficiens Sacramentum habeat intentiones reipsa implicitè vel indirectè contrarias. 69.
Q. 16. Quid si duo Ministri conficiant idem Sacramentum, & intentiones eorum se mutuò respicientes, sibi contrarientur. 72.
Q. 17. Quid fieret, si baptizans cum baptizando replicaretur Coloniæ & Leodii, Coloniæ autem baptizaret cum debita intentione, sed Leodii cum nulla intentione vel cum insufficiente. 74.
Q. 18. Quid præterea sit addendum circa intentionem conditionatam. 74.
Q. 19. Quid addendum sit circa attentionem in Ministro requisitam. 78.

DUBIUM II.

Quid requiratur in Ministro, ut licitè ministret. 80.

Quæst. 20. An omnes, qui possunt validè, etiam possint licitè ministrare Sacramenta. 83.
Q. 21. Quandonam Minister Sacramenti teneatur esse in gratia. 84.
Q. 22. An excommunicatus vel hæreticus aliquando licitè ministret Sacramentum. 84.
Q. 23. An per Sacramentum causetur major gratia, si Minister sit dignior seu in majore gratia. 84.
Q. 24. Quomodo peccet, qui Sacramentum conficit vel ministrat in mortali. 84.

Q. 25. An in administratione Sacramentorum licitus sit usus sententiæ tantùm probabilis. 96.
Q. 26. An Minister licitè utatur materiâ vel formâ dubiâ. 113.
Q. 27. An & quomodo Minister reiterare debeat Sacramentum. 114.
Q. 28. An & quando Minister teneatur Sacramenta ministrare. 119.
Q. 29. An Sacramentum licitè ministretur indigno. 121.
Q. 30. An Minister ob metum gravem licitè simulet administrationem Sacramenti. 134.

CAPUT III.

De suscipiente Sacramentum.

DUBIUM I.

Quæ dispositio requiratur ad valorem Sacramenti in suscipiente. 142.

Quæst. 31. An solus homo viator sit subjectum capax Sacramentorum. 143.
Q. 32. An ad validam susceptionem reliquorum Sacramentorum prærequiratur susceptio Baptismi. 144.
Q. 33. Quid præterea notandum sit circa intentionem sive consensum suscipientis, requisitum ad valorem Sacramenti. 146.
Q. 34. An fides vel probitas suscipientis requiratur ad valorem Sacramenti. 154.

DU-

DUBIUM II.

Quid requiratur, ut Sacramentum licitè & cum fructu suscipiatur. 154.

Quæst. 35. Quid præterea notandum sit circa dispositiones prærequisitas ad hoc, ut adultus licitè & cum fructu suscipiat Sacramentum. 155.

Q. 36. Quid dicendum sit de casu, quo quis Sacramentum suscipit cum obice vel cum peccato mortali. 159.

Q. 37. An & quomodo peccet, qui Sacramentum suscipit cum peccato veniali. 167.

Q. 38. Quid dicendum sit de illo, qui Sacramentum petit sibi conferri ab indigno Ministro. 167.

Q. 39. An peccet, qui in susceptione Sacramenti sequitur sententiam tantùm probabilem. 172.

CAPUT IV.

Quid sint Sacramentalia, & quid efficiant. 172.

Quæst. 40. Quid præterea notandum sit circa Sacramentalia. 174.

Q. 41. Quid circa Agnos Dei & alias res benedictas. 177.

TRACTATUS II.

De Baptismo & Confirmatione.

CAPUT I.

De Baptismo. 180.

QUæst. 42. Quid notandum sit circa Baptismum Sanguinis sive Martyrium, 180.
Q. 43. Quid circa Baptismum Flaminis, 186.
Q. 44. Quænam hæreses sint in Ecclesia exortæ circa Baptismum fluminis seu aquæ. 186.

DUBIUM I.

Quæ materia Baptismi. 189.

QUæst. 45. Quid præterea circa materiam Baptismi sit notandum. 192.

DUBIUM II.

Quæ sit forma Baptismi. 196.

QUæst. 46. Quid præterea circa formam Baptismi sit notandum. 198.

DUBIUM III.

De Ministro Baptismi.

ARTICULUS I.

Quis sit Minister Baptismi. 199.

QUæst. 47. Quid circa Ministrum sit præterea notandum. 201.
Q. 48. An licitum sit deferre vel mittere infantem, ut baptizetur à Prædicante hæretico. 203.

ARTICULUS II.

An duo possint simul unum baptizare. 206.

DUBIUM IV.

Quod sit subjectum Baptismi. 208.

QUæst. 49. Quid notandum sit circa obligationem suscipiendi Baptismum. 212.

Q. 50.

Q. 50. Qualis consensus seu voluntas requiratur in adulto. 213.
Q. 51. Quid addendum sit circa Baptismum infantis adhuc in utero matris clausi. 215.
Q. 52. Quid circa abortus, prodigiosos infantes & monstra. 216.
Q. 53. Quid circa consensum parentum sit notandum. 218.
Q. 54. Si hæreticus petat infantem suum baptizari à Sacerdote catholico, an hic licitè baptizet. 223.
Q. 55. Si infidelis petat se vel infantem suum baptizari, an id licitè fiat. 223.
Q. 56. Quid præterea notandum sit in variis dubiis circa valorem. 224.
Q. 57. Quid dicendum sit de infantibus expositiis. 226.
Q. 58. Quid de baptizatis ab obstetrice vel laico. 227.
Q. 59. Quid de baptizatis ab hæretico Prædicante. 228.
Q. 60. Quid observandum sit, si repetatur baptismus. 229.
Q. 61. An ille, qui moritur dubiè baptizatus, sit sepeliendus loco sacro. 230.

DUBIUM V.

De ceremoniis Baptismi.

ARTICULUS I.

Quæ servanda circa ceremonias Baptismi. 230.
Quæst. 62. Quid agendum sit, si nolit vel obstetrix assistere vel Parochus baptizare infantem, nisi mater manifestet patrem. 232.

Q. 63. Quid addendum circa nomen, quod in Baptismo imponitur. 233.
Q. 64. Quid circa Baptismum solennem & privatum sit addendum. 235.
Q. 65. Quid circa Chrisma sit addendum. 238.
Q. 66. Quæ sit significatio ceremoniarum Baptismi; & quæ auctoritas libri Baptismalis. 238.

ARTICULUS II.

Qui Patrini & quod eorum officium. 239.
QUæst. 67. Quid circa Patrinos & cognationem spiritualem sit præterea notandum. 242.
Q. 68. An Catholicus possit esse Patrinus infantis hæretici à Prædicante baptizandi. 251.
Q. 69. Quid addendum sit circa admissionem Patrini hæretici. 251.

CAPUT II.

De Confirmatione.

DUBIUM I.

Quid sit, & quæ ejus materia & forma. 253.
QUæst. 70. Quid præterea sit notandum circa materiam & formam Confirmationis. 255.

DUBIUM II.

Quis Minister & quod subjectum. 259.
QUæst. 71. Quid præterea notandum sit circa Ministrum & subjectum Confirmationis. 260.

DU-

DUBIUM III.

Quæ Confirmationis necessitas & ceremoniæ. 246.

Quæst. 72. Quid præterea notandum sit circa necessitatem & ceremonias Confirmationis. 267.

TRACTATUS III.

De Eucharistia.

CAPUT I.

De Essentia Eucharistiæ.

DUBIUM I.

Quid sit Eucharistia.

Quæst. 73. Quid notandum sit circa nomina Eucharistiæ. 271.

Q. 74. Quænam in Ecclesia exortæ sint hæreses circa Sacramentum Eucharistiæ. 272.

Q. 75. Quid præterea notandum sit circa sumptionem. 275.

DUBIUM II.

Quæ materia Eucharistiæ. 278.

Quæst. 76. An conveniens fuerit materiam Eucharistiæ esse panem & vinum. 280.

Q. 77. Quandonam materia Eucharistiæ censeri debeat substantialiter vel tantùm accidentaliter mutata. 281.

DU-

DUBIUM III.

Qualis debeat esse panis in materia Eucharistiæ. 281.

QUæst. 78. Quid circa panem, qui consecratur, sit præterea notandum. 284.

DUBIUM IV.

Quale vinum sit materia Eucharistiæ. 291.

QUæst. 79. Quid circa vinum, quod consecratur, sit præterea notandum. 295.

Q. 80. Quid notandum sit circa aquam vino admiscendam. 295.

Q. 81. Quid agendum sit, si dubitetur, an in calice sit acetum. 297.

DUBIUM V.

Quæ conditiones ad materiam consecrationis requirantur. 298.

QUæst. 82. Quid præterea sit notandum circa præsentiam & determinationem materiæ consecrandæ. 302.

Q. 83. Quid præterea circa determinationem intentionis in consecrante sit notandum. 304.

Q. 84. An materia consecranda admitti possit sub Canone. 307.

DU-

DUBIUM VI.

Quæ forma Consecrationis Eucharistiæ. 307.

QUæst. 85. Quid præterea sit notandum circa verba Consecrationis. 308.

Q. 86. Quid agendum sit in variis dubiis circa prolationem formæ. 310.

Q. 87. Quid facere debeat Sacerdos, qui in Missa sit dubius vel perplexus. 310.

Q. 88. Quid specialiter sit addendum de scrupulis in hac materia. 310.

DUBIUM VII.

Quamdiu Christus maneat in Eucharistia. 310.

QUæst. 89. Quid præterea notandum sit circa permanentiam Christi in Eucharistia. 312.

CAPUT II.

De causis & subjecto Eucharistiæ.

DUBIUM I.

De Causis. 371.

ARTICULUS I.

Ad quem spectet dispensatio Eucharistiæ. 318.

QUæst. 90. Quid præterea notandum sit circa dispensatorem Eucharistiæ. 322.

Q. 91. An sit obligatio ministrandi Eucharistiam pestiferis. 324.

ARTI-

ARTICULUS II.

Quid requiratur in Ministro ad licitam administrationem Eucharistiæ. 326.

Quæst. 92. Quid præterea notandum sit circa debitam dispositionem Ministri. 331.
Q. 93. Quid addendum circa ritus, qui observandi sunt in distributione Eucharistiæ. 332.
Q. 94. Quid faciendum sit, si hostia vel particula decidat, dum quis Communionem distribuit. 333.
Q. 95. Quid faciendum cum particulis hostiarum, quæ fortè reperiuntur. 334.
Q. 96. Quid sit observandum circa renovationem ciborii. 336.
Q. 97. Quid facere debeat distribuens, si videat, quòd communicans hostiam ex ore deponat in strophiolum. 337.
Q. 98. Quid agendum, si bestia sacras species absumpserit. 337.
Q. 99. Quid addendum sit circa indignum vel notum peccatorem, qui Communionem petit. 338.
Q. 100. Quid addendum sit circa Ministrationem Eucharistiæ pro ægris. 338.
Q. 101. Quandonam liceat Sacerdoti, dare laico partem majoris suæ hostiæ. 338.
Q. 102. An laicus in Ecclesia latina sumere possit species vini consecrati. 339.

DUBIUM II.

De subjecto, seu suscipiente Eucharistiam.

AR-

ARTICULUS I.

Quæ requiratur in eo dispositio animæ. 340.

Quæst. 103. Quot modis sumi possit Eucharistia. 344.

Q. 104. Quid addendum sit circa dispositionem animæ ad Eucharistiam sacramentaliter recipiendam. 345.

Q. 105. Quid præterea notandum sit circa præceptum confitendi mortalia ante Communionem. 355.

Q. 106. Quid addendum sit circa Sacerdotem, qui necessitate urgente absque prævia Confessione celebravit. 359.

ARTICULUS II.

Quæ requiratur dispositio corporis. 364.

Quæst. 107. Quid præterea notandum sit circa dispositiones ex parte corporis requisitas. 372.

Q. 108. Quid præterea sit addendum circa jejunium naturale ad Communionem prærequisitum. 375.

Q. 109. Quid faciendum sit in dubio, an sis jejunus. 381.

Q. 110. Quid hìc intelligatur per mediam noctem, à qua debet esse jejunium. 384.

Q. 111. Quandonam præterea possit aliquis non jejunus communicare. 385.

Q. 112. Quis hìc censeatur constitutus in periculo mortis, ita ut non jejunus possit communicare. 386.

AR-

ARTICULUS III.

Qua & quanta sit obligatio sumendi Eucharistiam. 387.

QUæst. 113. Quid præterea notandum sit circa necessitatem Eucharistiæ. 390.
Q. 114. Quid addendum sit circa sumptionem Viatici. 396.
Q. 115. Quandonam censeatur esse periculum vel articulus mortis. 408.
Q. 116. Quid faciendum, si adsit periculum, ne communicaturus revomat. 408.
Q. 117. Quid circa Communionem paschalem sit addendum. 408.
Q. 118. An & quando Communio danda sit pueris. 420.
Q. 119. Quomodo sit instruendus, qui primâ vice vult communicare. 424.
Q. 120. An & quando Communio danda sit amentibus, semifatuis, phreneticis, energumenis, surdis & mutis. 428.
Q. 121. Quid notandum sit circa Communionem quotidianam. 431.
Q. 122. An licitum sit sæpius unâ die communicare. 440.
Q. 123. An licitum sit dare Communionem ad explorandam, aut suscipere ad probandam innocentiam. 441.
Q. 124. An Communio peti possit vel recipi à Ministro indigno. 442.
Q. 125. Quinam sint effectus Communionis. 443.

LIBER

LIBER SEXTUS.

De Sacramentis.

HAbebit hic liber Tractatus sex: 1. agetur de Sacramentis in genere. 2. De Baptismo & Confirmatione. 3. De Eucharistia. 4. De Pœnitentia. 5. De extrema Unctione & Ordine. 6. De Matrimonio. *Num. 1.*

PARS PRIMA.

De Sacramentis in genere ; & in specie , de Baptismo, Confirmatione, Eucharistia.

TRACTATUS PRIMUS.

De Sacramentis in genere.

CAPUT I.

De natura Sacramenti novæ legis.

DUBIUM I.

Quid sit Sacramentum.

RESp. Est res sensibilis, quæ ex stabili institutione Christi, vim habet sanctitatis, sive gratiæ justificantis efficiendæ, & per consequens significandæ. *Unde resolves* 2.

1. Ad essentiam Sacramenti requiri tria. 1. Ut sit signum stabile. 2. Ut significet veram sanctitatem. 3. Ut eandem efficiat ex opere operato, id est, usu suo & applicatione per propriam efficaciam, & non ex opere operantis, sive per actum

»actum aut dispositionem ministrantis, vel su-
»scipientis: quæ etsi ad effectum Sacramenti re-
»quiratur, non tamen ùt causa, sed ùt conditio,
»sine qua non.

» II. A definitione talis Sacramenti excludi, 1.
»Sacrificia tam novæ quàm veteris legis: quia
»hæc non sunt instituta ad gratiam ex opere o-
»perato conferendam, (etsi nihilominus Sacri-
»ficium novæ legis sic eam impetret ei, pro quo
»offertur, non ùt Sacramentum, usu suo & appli-
»catione, sed per modum impetrationis) sed ad
»cultum Deo præstandum, *Con. d. 60. a. 22. 2.* Fi-
»guras & Sacramenta veteris legis, v. g. Circum-
»cisionem, transitū maris rubri, agnum pascha-
»lem; varias item purificationes, & consecratio-
»nes Sacerdotum: tum quia à Christo non sunt
»institutæ; tum quia veram sanctitatem non effi-
»ciebant. Ac licèt Circumcisio aliquando sustu-
»lerit peccatum originale per veram gratiam, id
»fecit vel ex opere operantis in adultis, vel non
»ex opere operato, simpliciter & rigoroſè, tum
»quia non continuit gratiam, ùt causa physica,
»vel ùt causa moralis, quia nondum erat exhibi-
»ta Passio Christi & meritum, ex quo gratia pen-
»debat, sed tantùm ex speciali privilegio: tum
»quia non contulit gratiam formaliter quà Cir-
»cumcisio, & ex sua institutione, sed quatenus
»erat professio fidei; neque vi applicationis &
»usûs sui, alioquin enim omni non ponenti o-
»bicem, & quidem præter omne meritum con-
»tulisset, quod est falsum. *Vid. Fill. t. 1. cap. 1. &*
»*5. quæst. 8. & cap. 8.* 3. Ea, quæ dicuntur sacra-
»mentalia, v. g. benedictio Abbatis, consecratio
»virginis: quia præcisè ex usu suo, & opere ope-
rato,

rato, gratiam non conferunt, utì nec actus virtutum; præterquam quòd hi sensibiles non sint. 4. Lotionem pedum Apostolicorum, insuffla tionem Christi in Apostolos, per quam Spiritum sanctum illis dedit. Item verba Christi ad Magdalenam & Paralyticum, *Remittuntur tibi peccata*: quia non fuerunt signa instituta stabiliter ad gratiam conferendam. 5. Martyrium, ob eandem causam: esto enim ex opere operato gratiam conferat, non tamen est specialiter ad hoc institutum. *Vide Scholast.*

ADDENDA.

Quæstio 1. Quot sint & quomodo dividantur Sacramenta novæ legis. Rz. §. 1. Esse septem docet fides. 3.

Dices. Scriptura nullibi dicit esse septem determinatè. Rz. 1. Etiam nullibi dicit esse quatuor, tria, duo vel unicum determinatè. Rz. 2. Nullibi hoc dicit, expressè, c., æquivalenter, n., nam de singulis septem & non de pluribus dicit esse Sacramenta; neque aliter dicit esse tres determinatè Personas in Deo, quod tamen fide divinâ credimus. *Baptismi* institutio habetur Matt. ult. v. 19. & Joan. 3. v. 5. Vis autem sanctificandi, ad Ephes. 5. v. 26. & ad Tit. 3. v. 5. *Confirmatio* colligitur ex *Act.* 8. v. 17. & c. 19. v. 6., ubi dicitur Spiritus S. datus per impositionem manuum Apostolorum. *Eucharistiæ* institutio describitur 1. ad Corinth. 11. Vis sanctificandi, Joan 6. v. 55. Ritus, Matt. 26. *Pœnitentiæ* institutio & vis sanctificandi asseritur Joan. 20. v. 23. & 2. ad Corinth. 5. v. 19. *Extremæ Unctionis* ritus & effectus habetur Marci 6. v. 13., utì probabiliter tenent mul-

ti: Ritus, *Jacobi* 5. v. 14. Vis sanctificandi, v. 15; *Ordinis* institutio, ad *Ephes.* 4. v. 11. Ritus, 1. ad *Timoth.* 4. v. 14. & 2. ad *Timoth.* 1. v. 6. *Matrimonii* institutio, *Matth.* 19. à v. 3. Imò verba illa ad *Ephes.* 5. v. 32. *Sacramentum hoc magnum est*, multi PP. cum *Bellarm.* hìc l. 2. c. 24. explicant de Matrimonio novæ legis. Quòd autem illa omnia scripturæ debeant intelligi de septem Sacramentis, declarat nobis vera Christi Ecclesia in *Conc. Florent.* post sess. ult. in Decreto *Eugenii IV.* ad Armenos, item in *Trident.* ss. 7. Can. 1. Atque ita tenuerunt etiam SS. PP., quos pro singulis Sacramentis refert *Bellarm.* c. 4.

Instabis. Lotio pedum, quæ *Joan* 13. describitur à Christo facta in ultima cœna, etiam erat Sacramentum, nam *S. Ambr.* l. 3. de Sacram. c. 1. vocat mysterium sanctificationis: *S. Cypr.* in serm. de ablut. pedum, dicit esse mysterium & Sacramentum: *S. Bern.* in Serm. de cœna Dom. dicit pro Sacramento esse & non pro solo exemplo. R. n. ass., quia non fuit à Christo instituta ad causandam gratiam: relati autem PP. vocant mysterium, quia erat summa humiliatio summi Dei: item vocant Sacramentum, latè, quia erat signum sacrum, quod, quando ponebatur, habebat occultam significationem, quia significabat gratiam præexistentem in Apostolis, & prærequisitam ad Eucharistiam. Quòd autem *S. Ambr.* lotionem illam habuerit tantùm veluti aliquid sacramentale, patet inde, quia quamvis illam observaret in Ecclesia sua Mediolanensi, tamen addit, se non reprehendere Romanam, quæ non observabat, ergo non agnovit esse Sacramentum, quod ex institutione Christi debuisset observari in tota Ecclesia.

§. 2.

§. 2. Conveniens fuit esse septem determinatè Sacramenta, utì rectè ostendit *S. Th.* 3. p. q. 65. a. 1. à comparatione vitæ spiritualis cum corporali: nam sicuti ad vitam corporalem & finem naturalem hominis septem concurrunt, quorum quinque se tenent ex parte singulorum, reliqua duo ex parte Reip., nempe homo debet 1. generari & nasci; 2. corroborari; 3. nutriri & crescere; 4. cùm homo, utpote passibilis, sæpe ægrotet, debet curari, si in morbum incidat; 5. quia habet hostes, debet armari ad defensionem, si impetatur; 6. regi debet à Magistratibus; 7. debet in Rep. esse propagatio naturæ & educatio prolium: simili modo ad vitam spiritualem & finem supernaturalem hominis concurrunt septem Sacramenta, quorum quinque prima ad spiritualem uniuscujusque hominis in seipso perfectionem; duo ultima, ad totius Ecclesiæ bonum ordinata sunt, nam 1. per Baptismum spiritualiter renascimur; 2. per Confirmationem roboramur in fide & gratia; 3. per Eucharistiam nutrimur & excrescimus in viros perfectos; 4. per Pœnitentiam spiritualiter sanamur, si in ægritudinem peccati inciderimus; 5. per extremam Unctionem armamur ad ultimam luctam cum diabolo; 6. per Ordinem fit potestas administrandi res sacras, & quoad has, regendi populos; 7. per Matrimonium datur gratia ad multiplicandam Ecclesiam per honestam generationem & educationem prolium. 4.

§. 3. Sacramenta variè dividuntur, nam 1. alia dicuntur *vivorum*, quæ per se causant secundam tantùm gratiam, ideoque supponunt suscipientem habere vitam, id est, esse in gratia, utì 5.

Confirmatio, Ordo, Matrimonium: Alia *mortuorum*, quæ de se causant primam gratiam, ideoque suscipi possint à peccatore, utì Baptismus & Pœnitentia. Quòd Eucharistia & extrema Unctio imò & reliqua Sacramenta vivorum, aliquando per accidens causent primam gratiam, docent plurimi cum *Castrop.* t. 18. p. 13. n. 6 *Gonet* d. 3. n. 155. *Bosco* d. 1. s. 5. concl. 5. *Gob.* t. 4. n. 460. *Illf.* n. 51. 2. Alia sunt formata, alia informia: *Formata* dicuntur, quæ in suscipiente habent suum effectum, nempe causant gratiam, ad quam causandam suscipiuntur, quæ gratia dicitur forma, quia est decor & pulchritudo animæ. *Informia* sunt, quæ quamvis valida sint, tamen non habent effectum suum, eò quòd ponatur obex gratiæ alioqui per tale Sacramentum causandæ, utì si quis adultus suscipiat Baptismum vel Matrimonium sine ullo dolore de actualibus mortalibus, quæ commisit. 3. Aliud est *permanens*, utì Eucharistia, & secundùm aliquos cum *Sporer* hìc p. 4. n. 351. etiam Matrimonium. Aliud est *transiens*, qualia sunt, quæ præcipuè consistũt in actione, quæ physicè transit, utì ablutio, unctio &c., quale probabilius est esse etiam Matrimonium. 4. Aliud est *characteristicum*, sive imprimens characterem 5 nempe Baptismus, Confirmatio, Ordo, quæ ideo reiterari non possunt, utì docent *Florent.* suprà & *Trid.* ss. 7. Can. 8. Vide *Dicast.* d. 1. à n. 159. *Lugo* d. 6. s. 1. Aliud *non characteristicum*, utì Eucharistia, Pœnitentia, Unctio, Matrimonium, quæ ideo ab eodem homine iterari, sive sæpius suscipi possunt.

DU-

DUBIUM II.

Quid circa materiam & formam Sacramentorum servandum.

SUppono, Sacramentum dupliciter sumi, 1. 6.
Per modum compositi physici, in quo res
sensibilis & actio, (v. g. in Baptismo aqua &
ablutio; in Unctione oleum & unctio) dicitur
materia Et quidem oleum & aqua, materia re-
mota; actio verò illa, materia proxima; verba
autem, aut quod eorum loco ponitur (ùt in
Matrimonio, signum consensûs) dicuntur for
ma. 2. Per modum compositi artificialis, & tunc
dicta materia & forma, id est, res & verba si-
mul habent se instar materiæ, significatio verò
eorum, instar formæ. Hìc quæritur de materia
& forma priore sensu.

Resp. I. Ut Sacramentum sit validum, debet
inter materiam & formam, v. g. inter affusio-
nem aquæ, & pronuntiationem verborum,
tanta esse conjunctio, ut secundùm moralem
hominum æstimationem, spectatâ naturâ cu-
juscunque Sacramenti, una alteram afficiat, hoc
est, ut verba censeantur cadere in talem rem,
& cum ea unum totale signum constituere. *v.*
Bon. to. 1. d. 1. q. 2. p. 2. Suar. Kon. &c, Unde re-
solves

I. In Baptismo, Confirmatione, Unctione, &
Ordine requiritur talis conjunctio, ut dum Mi-
nister verba pronuntiat, moraliter censeatur
etiam lavare, &c.

II. In Pœnitentia, absolutio satìs diu potest

»differri; ſicut in judiciis, ſententia poſt examen
»cauſæ.
» III In Matrimonio, unius conſenſus poteſt
»alteri us conſenſum tamdiu ſequi, quamdiu hic
»moraliter permanere cenſetur; ſicut in aliis
»contractibus *v. Kon. hìc a. 6.*
» Reſp. II Ut valeat Sacramentum, non debet
»fieri ſubſtantialis ſeu eſſentialis mutatio mate-
»riæ vel formæ, accidentalis verò mutatio, etſi
»ſæpe illicita ſit, non tamen invalidum facit Sa-
»cramentum. Porrò ſubſtantialis mutatio ma-
»teriæ dicitur, quando ſecundùm communem
»uſum & æſtimationem hominum, differt no-
»mine & re, ab ea, quam Chriſtus præſcripſit.
»Accidentalis dicitur, quando cum ea eundem
»retinet uſum & nomen. Formæ mutatio eſſen-
»tialis eſt, quando non manet idem ſenſus: acci-
»dentalis, quando manet. *Laym. l. 5. t. 1. cap. 4.*
»*ex commun. Unde reſolves*
» I. Nullum eſt Sacramentum, ſi materia cruda
»conſecretur, ſive hæc differat ſpecie ſubſtantia-
»li à pane, ſive non; quia communiter non cen-
»ſetur aut dicitur panis. Item ſi aquæ artificiales
»adhibeantur in Baptiſmo; quia non habent
»communem uſum, & nomen aquæ elementa-
»ris; eſto phyſicè ſpecie non diſcrepent. *V. infrà*
»*de Baptiſmo*
» II Valet Sacramentum, etſi aqua Baptiſmi ſit
»calida, &c. Item ſi panis Euchariſticus ſit ater,
»fermentatus &c.
» III. Defectu formæ, Sacramentum eſt nul-
»lum, 1. Si litteræ aliquæ mutentur, variantes
»ſenſum; quod facilè fit in initialibus, v g in no-
»mine matris, milii, &c. 2. Si magna fiat inter-
ruptio

ruptio verborum, ita ut moraliter non videantur cohærere. 3. Si forma divisim pronuntietur, v. g. unus dicat, Ego te baptizo, alter, in nomine Patris, &c. quia erunt duæ formæ imperfectæ, & sensus falsus. *Fill. tr. 1. c. 4 q. 5. V. Bon. l. c. q. 2 p. 1.*

IV. Forma valet, etsi non liceat, 1. Si omittas voces non essentiales, v. g. *Ego* & *Amen*, in Baptismo: *Enim*, in forma Eucharistiæ, *Bon. d. 4. q. 3 p. 1. n. 9. & 10. ex Suar. &c.* 2. Si quid addas, v. g. In nomine Patris, qui te creavit, &c. 3. Si substituas synonyma, v. g. abluo, pro baptizo. 4. Si tantùm transponas, ut, hoc meum est corpus; Te ego baptizo. 5. Si verba corrumpas ob præcipitantiam & balbutiem; v. g. hoc est corpus meus, vel, hic est enim calix meus. 6. Si interruptio fiat parva, v. g. Ego te baptizo, & interponat, ista aqua est nimis frigida, vel, Custos, verte folium, In nomine Patris, &c. *Fill. l. c. V. Bon. l. c.*

ADDENDA.

Q. 2. Quænam sint materiæ remotæ & proximæ omnium Sacramentorum. R. *In Baptismo*, remota est aqua; proxima, ablutio. *In Confirmatione*, remota est Chrisma benedictum; proxima, unctio per manum Episcopi. *In Eucharistia*, remota est panis & vinum; proxima, Corpus & Sanguis Christi cum speciebus. *In Pœnitentia*, remota sunt peccata post Baptismum commissa; proxima est dolor, propositum, confessio & satisfactio. *In extrema Unctione*, remota est oleum benedictum; proxima, unctio infirmi. *In Ordine*, remota, sunt instrumenta; proxima, est eorum tra- 7.

traditio: vel in quibusdam Ordinibus, remota, sunt manus Episcopi; proxima, est illarum manuum impositio. *In Matrimonio*, remota, sunt corpora contrahentium; proxima, est eorum mutua traditio.

8. *Q. 3. Quid præterea sit notandum circa conjunctionem formæ cum materia Sacramenti.* R. Hoc unum: Si quis confessum absolvat post horam, facit validè, quia Pœnitentia, quæ fit ad modum Judicii, patitur illam distantiam formæ à materia: è contrà si quis cœperit ungere infirmum, & quia inter ungendum, putat esse mortuum, desistat, post horam autem videns vivere, reliquas unctiones addat, & totam formam proferat, facit invalidè, quia in hoc Sacramento, quod institutum est ad modum deprecationis ùt conjunctæ cum unctione, debet forma magìs conjungi cum tota materia, *Tamb.* hìc c. 1. §. 1. n. 6. & 8. Similiter cum proportione loquendum est de aliis Sacramentis.

9. *Q. 4. Quomodo materiæ & formæ Sacramentorum sint determinatæ.* R.

§. 1. Sunt ita determinatæ, ut si hæ res & verba non adhiberentur, sed vel nulla vel simpliciter alia, non fierent Sacramenta, *S. Th.* 3. p. q. 60. a. 5. & omnes Catholici contra varios hæreticos apud *Bellarm.* l. 1. c. 19. & apud *Bernal* d. 3. s. 3. Estque hoc absolutè de fide, inquit *Suar.* d. 2. s. 3., & probat ex perpetuo usu in Ecclesia, idèoque habetur traditio Apostolica, secundùm regulam *S. Augustini* De Baptismo, *Quod universa tenet Ecclesia, nec à Conciliis institutum, sed semper retentum est, non nisi auctoritate Apostolicâ traditum rectissimè creditur.* Idem docent SS. PP. apud *Suar.*

suprà

suprà: Idem significat *Trident.* ss. 21. c. 2. docens in Ecclesia semper fuisse potestatem mutandi aliqua circa administrationem Sacramentorum, *salvâ eorum substantiâ*; ergo manifestò innuit ex certis rebus & verbis constare substantiam Sacramentorum, quæ nequidem ab Ecclesia mutari possit: has autem res & verba declaravit *Conc. Florent.* ss ult. in decreto *Eugenii IV.* ad Armenos.

§. 2. Materiæ Sacramentorum sunt determinatæ ad certa prædicata simúlque ad aptitudinem pro certis usibus, *S. Th.* suprà & quoad rem omnes. Ratio est, quia ad hoc sunt institutæ, ut in usu suî significent gratias & effectus, quos causant, ergo quando non habent prædicata requisita, & aptitudinem ad tales effectus significandos, non sunt materiæ talis Sacramenti: Sic 1. materia Baptismi determinata est, non tantùm ad prædicatum aquæ naturalis, utì docent *Florent.* & *Trid.*, sed etiam aquæ habentis aptitudinem ad abluendum, utì pluribus explicat *Dicast.* de Bapt. d. 1. dub. 3. Materia Confirmationis, ad prædicatum physicum Chrismatis apti ad ungendum, & ad prædicatum morale benedicti ab Episcopo &c., utì suis locis dicetur, quando de Sacramentis in particulari. 10.

§. 3. Formæ Sacramentorum determinatæ sunt ad certam significationem & sensum, quem Christus intendit, *S. Th.* a. 7., & patet, quia verba non sunt assumpta propter materialem sonum, sed propter significationem, hinc diversæ omnino voces, etiam in diverso idiomate, faciunt idem Sacramentum, dummodo faciant illum sensum, quem Christus intendit, utì dicetur n. 30. 11.

§. 4.

82. §. 4. Christus censetur per verba formarum Sacramentalium intendisse illum sensum, imprimis quo significatur proprius effectus Sacramenti: deinde quem traditio, Concilia, SS. PP. vel Doctores communiter designant tanquam à Christo intentum, uti suis locis declarabitur, quando de formis singulorum Sacramentorum.

83. §. 5. Materiæ & formæ non sunt uniformiter in omnibus Sacramentis determinatæ à Christo, sed in uno est determinatio secundùm individuum, in aliis secundùm speciem, in aliis tantùm secundùm genus: Sic pro materia partiali in Eucharistia determinatum est hoc individuum Corporis & Sanguinis Christi; in Baptismo determinata est species infima aquæ naturalis; in Pœnitentia dolor in genere, communis contritioni & attritioni; peccatum in genere, commune gravi & levi &c. Pro Ordine, aliquid in genere significativum potestatis, quæ confertur; in Matrimonio, contractus in genere legitimus, quo tradatur mutuum jus ad usum corporum. In aliquibus Sacramentis dubium est, an materia sit unius speciei infimæ, an unius generis, nam materia pro Confirmatione est Chrisma, quod fortè confici potest ex oleis & balsamis specie distinctis. Pro consecratione, est panis ex tritico, fortè etiam ex spelta vel siligine; item vinum rubrum & album, quæ fortè specie physicâ distinguuntur. Quod ad formas attinet, hæ in sex primis Sacramentis sunt determinatæ ad significationem strictè verbalem; in quinque primis Sacramentis, sunt quoad significationem determinatæ ad speciem infimam; in Ordine, ad genus tantùm; In Matrimonio, tantùm ad genus signi externi,

externi, nam forma possunt esse verba, vel formalia, vel tantùm æquivalentia, utì sunt scriptio, nutus, quæ inter se specie distinguuntur. Ratio horum omnium à priori est voluntas Christi instituentis, quam rescimus, partim ex doctrina Conciliorum, Patrum & Theologorum, partim ex praxi totius Ecclesiæ.

Q. 5. An materiæ & formæ Sacramentorum possint mutari ab Ecclesia. Rz. 14.

§. 1. Secundùm quod determinatæ sunt à Christo, non possunt mutari ab Ecclesia proximè & formaliter, utì significat *Trident.* ss. 21. c. 2. dicens Ecclesiam posse mutare aliqua circa administrationem, attamen *salvâ Sacramentorum substantiâ*, exceptio enim firmat argumentum in contrarium. Et quamvis Christus potuisset Ecclesiæ relinquere potestatem immutandi materias & formas, tamen hoc non fuit congruum, 1. quia decebat ista immediatè à Christi voluntate pendere, qui solus erat auctor Sacramentorum & gratiæ. 2. Hoc conferebat ad majorem dignitatem Sacramentorum. 3. Aliter non fuisset illa perpetua uniformitas, sed per frequentes variationes facilius contingere potuissent errores in applicatione mediorum ita necessariorum ad salutem. *Dixi*, proximè & formaliter, id est, directè tollendo seu non retinendo prædicatum illud in materia, vel illam significationem in forma, quam Christus in illis esse voluit; de cætero potest Ecclesia mutare remotè & materialiter substantias Sacramentorum, dummodo illa, quæ ab Ecclesia substituuntur, retineant prædicatum illud & illam significationem, quæ Christus tali Sacramento inesse voluit, utì jam declarabitur.

§. 2.

15. §. 1. *Objicitur* 1. Peccata post Baptismum commissa sunt ex determinatione Christi materia Sacramenti Pœnitentiæ, sed hoc mutat Ecclesia, quando peccata reservat, nam facit, ut non maneant materia absolutionis, ergo Bz. n. min, nam secundùm se manent materia absolutionis, sed Ecclesia tantùm aufert quibusdam Confessariis jurisdictionem, per quod fit, ut talis Pœnitens respectu talium peccatorum non sit subditus Confessario, & consequenter ut talia peccata non sint *peccata subditi*, quod tamen Christus requisivit ad materiam Pœnitentiæ; ergo sicuti ille, qui facit aquam congelari, non ideo mutat materiam Baptismi, quamvis reddat hìc & nunc ineptam ad Baptismum, eò quòd ab ea tollat prædicatum fluibilitatis, quod Christus requisivit ad materiam Baptismi, ita & hìc.

16. *Obj.* 2. Presbyterium & Diaconatus conferebantur olim, & nunc adhuc conferuntur validè apud græcos Catholicos per solam manuum impositionem, apud latinos autem jam præter manuum impositionem requiritur ad Presbyterium traditio patenæ cum pane & calicis cum vino; ad Diaconatum autem traditio libri Evangeliorum, ergo vel materia Ordinis non est determinata à Christo, vel proximè & formaliter mutata est ab Ecclesia. Bz. n. conseq., nam Christus tantùm in genere determinavit materiam & formam Ordinum, volendo fieri per signa & verba repræsentativa potestatis conferendæ, & ulteriorem determinationem reliquit Ecclesiæ, tanquam habenti publicam auctoritatem circa res sacras, quæ pro græcis Presbyteris determinavit impositionem manuum, pro latinis,

tis, saltem hoc tempore, traditionem patenæ cum pane &c. Videri possunt *Lugo* d. 2. s. 5 *Arriaga* d. 6. s. 2. *Amic.* d. 2. s. 4. *Dicast.* d. 1. à n. 363.

Inst. 1. Si Ecclesia pro græcis determinavit impositionem manuum, & pro latinis traditionem patenæ &c., ergo si græci ordinarentur per traditionem patenæ, & latini per impositionem manuum, ordinarentur invalidè. Vt. *Suar.* d. 2. s. 6. *Vasq.* d. 129. n. 74. *Rhod.* d. 1. q. 2. s. 2. §. 3. *Dicast.* n. 182. *Escob* l. 8. n. 125. & 152. *Esp.* q. 6. ad 4. aliique negant seq., putant enim materiam vel formam, quæ alicubi in Ecclesia valet, valere ubique, quia cùm sit una Ecclesia, debent esse uniformia Sacramenta: imò *Amic.* n. 59. dicit Ecclesiam non posse pro diversis locis requirere ad valorem diversas materias vel formas, quia non potest facere, ut non maneat una religio in Ecclesia; Et *Suar.* de Euch. d. 44. s. 3. dicit erroneum esse dicere Sacramenta habere alias essentias in una parte Ecclesiæ ac in alia. Alii cum *Arr.* n. 10. & *Todtf.* q. 89. n. 4. probabiliùs concedunt seq., quia ista signa per legem & consuetudinem contrariam, respectivè ad diversam particularem Ecclesiam, amiserunt vim significandi potestatem, quæ confertur, eò quòd jam in illis usurpari non debeant, & tamdiu usurpata non sint. Neque ideo sunt diversæ religiones aut diversa moraliter Sacramenta, nam licèt physicè disconveniant, tamen sunt ad eundem effectum & ex eadem institutione Christi, qui materiam in genere tantùm determinavit. Quòd si universalis Ecclesia decerneret, ut ubique promiscuè usurparetur hoc vel illud signum, aut etiam aliquod aliud tertium, putant *Amic.* à n. 58. & *Dicast.*

cast. n. 370. & 378. fore materiem sufficientem. Alii cum *Durando* apud *Vasq.* d. 135. n. 18. dicunt Ecclesiam nunc adultam non amplius posse mutare, quod non est improbabile; est tamen utrumque incertum; & quòd possit, videtur probabilius, quia fundamentum non est dicendi, quòd Ecclesiæ potestas sit restricta ad unam tantùm designationem unius materiæ.

Inst. 2. Latinus validè ordinatur per formam græcè prolatam, ergo etiam per materiam græcam, quæ est sola manuum impositio. R. n. conseq., disparitas est, quòd omnia idiomata apud omnes habeant eandem vim significandi, unde à quocumque proferantur cum intentione significandi, significabunt rem eandem: è contrà unum signum, quod in hac patria est significativum hujus rei, non ideo est significativum in alia, sic apertio capitis apud Europæos est signum honoris, apud alios barbaros est signum contemptûs, & è contrà signum honoris est alloqui cooperto capite: similiter apud græcos nunc saltem ratione usûs signum potestatis Ordinis est sola manuum impositio, non item apud latinos.

17. *Obji.* 3. Ecclesia fecit, ut contractus clandestinus, qui ante *Trident.* sufficiebat ad valorem Matrimonii, nunc non sufficiat, ergo mutavit materiam illius Sacramenti R. Ergo mutavit, formaliter & proximè, n. materialiter & remotè, c. seq. Christus pro materia Matrimonii instituit contractum legitimum, quem, & non alium, etiamnum requirit Ecclesia, quia tamen ipsa tanquam legitimus Magistratus circa ejusmodi sacrum contractum potest certas conditiones

tiones requirere ad valorem, & nunc requirit, ut fiat coram proprio Parocho & testibus, quod olim non requirebat, hinc dicitur materialiter tantùm & remotè mutasse materiam à Christo determinatam, quam formaliter & proximè mutasset, si fecisset, ut contractus validus non ampliùs esset materia illius Sacramenti, hoc autem non fecit nec facere potuit, & ideo, ubi *Trid.* non est receptum, valet adhuc contractus clandestinus, quia ibi manet contractus validus. Simile est, si quis ex vino faciat acetum, ille non mutat proximè & formaliter materiam Eucharistiæ, sed tantùm remotè & materialiter, faciendo ut hoc, quod erat & manere poterat apta materia, desinat esse vinum, ideoque etiam desinat esse apta materia. Simile quid possent homines facere in formis omnium Sacramentorum, uti rectè notant *Amic.* n. 63. *Lugo* n. 84. *Palav.* n. 70., nam si accedente auctoritate publicâ in hoc conspirarent omnes, ut v.g. Tò *ego te amo*, imposterum significaret, *ego te baptizo*, & vice versâ, utique mutaretur forma Baptismi, quam Christus instituit, non proximè sed tantùm remotè, nimirum tollendo à voce, *baptizo*, significationem, quam nunc habet, & dando voci, *amo*; unde postmodum esset eadem formaliter forma, quia vox, *amo*, quoad significationem æquivaleret voci, *baptizo*, non tamen maneret eadem materialiter, quia non manerent eædem voces: similiter fecit Ecclesia, tollendo valorem contractui clandestino, & illum attribuendo soli contractui publico.

Inst. 1. Ergo Ecclesia poterit etiam aliorum Sacramentorum materias remotè & materiali-

ter mutare. R. De Ordine, jam dictum est n. 16. Quoad reliqua, non potest æqualiter, quia Christus eorum materias magis in specie vel individuo determinavit.

Inst. 2. Saltem quivis Magistratus, aut ad minimùm quivis Episcopus ita poterit mutare materiam Matrimonii, requirendo certas conditiones ad ejus valorem pro sua Diœcesi. R. n. seq., nam hoc ipso quòd contractus Matrimonii sit elevatus ad rationem Sacramenti, est subductus potestati civili, utì ex *S. Th.* & ratione probat *Palav.* n. 73., estque subjectus potestati solius Papæ, utì cum communi ostendit *Sanch.* de Matr. l. 7. d. 1. n. 9.; hinc etiam communis sententia est cum eodem *Sanch.* & *Haun.* l. 4. n. 525. nullum Episcopum posse inducere vel tollere aliquod impedimentum dirimens: Unde frustra egit Archi-Episcopus, qui statuit assistentiam Parochi fore invalidam, si fieret sine præviis proclamationibus, utì rectè *Lugo* in Resp. Mor. l. 1. d. 45., nam jurisdictio sufficiens ad assistendum suo parochiano est inseparabilis ab officio Parochi, & non tollitur, nequidem per suspensionem vel excommunicationem Papæ, utì cum communi *Sanch.* l. 3. d. 21. n. 4. Potuisset tamen indirectè impedire valorem ejusmodi Matrimoniorum, faciendo, ut Parochus attentans sic assistere, hocipso privatus esset parochiâ, tum enim assistens non fuisset Parochus, ergo contractus fuisset initus sine Parocho, ergo clandestinus.

38. *Q. 6. Quænam mutatio materiæ vel formæ invalidet Sacramentum.* R. Pro hoc valent hæ duæ regulæ: I. *Si mutatio materiæ vel formæ sit substantialis, non sit Sacramentum.* II. *Si mutatio materiæ vel forma*

formæ sit tantùm accidentalis, sit Sacramentum. Hæ regulæ ponuntur ab omnibus, suntque certæ, uti ostendit *Suar.* d. 2. s. 4., circa quas notanda sunt seqq.

§. 1. Regulæ datæ intelliguntur de mutatione Theolog cè substantiali vel accidentali, id est, quam Theologus consideratâ auctoritate, ratione & sensu communi prudentum, dicere debet esse substantialem vel accidentalem in ordine ad valorem Sacramenti tollendum vel relinquendum, nam si in Baptismo, pro aqua fluida utaris nive; in Confirmatione, pro Chrismate benedicto utaris non benedicto: item, si in Baptismo dicas, ego te baptizor: in Pœnitentia, ergo te absolve, mutas materias & formas physicè accidentaliter, sed Theologicè substantialiter, neque fiunt Sacramenta. 19.

§. 2. Mutatio quandoquè dicitur accidentalis, non tantùm respectivè ad institutionem Christi, sed etiam ad præceptum vel consuetudinem Ecclesiæ; sic Christus non instituit, ut Baptismus fieret in aqua benedicta, nec ut Eucharistia fieret in pane azymo, attamen baptizans in aqua non benedicta, aut latinus consecrans in fermentato diceretur accidentaliter mutare materias illorum Sacramentorum, quia utitur aliâ, quàm præceperit Ecclesia. 20.

Q. 7. Quandonam mutatio materiæ sit Theologicè substantialis. Rſ. Quando materia juxta communem usum & existimationem hominum non est re & nomine eadem cum illa, quam Christus instituit; Si autem juxta communem usum & existimationem sit eadem, non erit mutatio sub- 21.

stantialis sed ad summùm accidentalis, utì jam declarabitur.

22. §. 1. Aqua conversa in salem, glaciem, nivem, grandinem, pruinam, nebulam crassam &c. est mutata substantialiter Theologicè in ordine ad Baptismum, quia quamvis hæc in re & physicè sint eadem aqua, tamen non manet aptitudo ad usum abluendi, quæ est de essentia materiæ Baptismi. E contrà aqua conversa in rorem est mutata tantùm accidentaliter, hinc ros collectus est materia valida Baptismi, quia ad usum abluendi est & dicitur aqua; idem est de aqua collecta ex vaporibus densatis, v. g. ad operculum ollæ bullientis super ignem, *Diana* p. 3. t. 4. R. 5. Quòd si aqua naturalis per nutritionem plantæ conversa in succum rosaceum, postea per distillationem iterum convertatur in aquam rosaceam, est mutata substantialiter, quia licèt habeat nomen aquæ, tamen non habet rem, cùm non sit simpliciter aqua naturalis: Vide tamen dicenda n. 231. Et idem est de vino naturali, si ex illo fiat vinum adustum, definet enim esse materia consecrationis.

23. §. 2. Mutatio Chrismatis benedicti in non benedictum, (utì si tam multum non benedicti unâ vice addatur, ut ideo censeatur definere benedictio) erit mutatio substantialis & invalidabit Confirmationem, quia tollitur prædicatum *sacri*, quod Christus requisivit ad illam materiam.

24. §. 3. Communior sententia est contra *Alanum*, *Henriq.* Ledesm. *Arm. Vasq. Pesant. Molan.*, quòd vinum congelatum sit tantùm accidentaliter mutatum respectivè ad Eucharistiam, ideóque

que maneat consecrabile, sicuti aqua vel oleum congelatum manet aptum benedici, & panis ita durus, ut comedi non possit nisi contusus vel maceratus, manet aptus consecrari: putátque *Suar.* d. 45. s. 1. sententiam illam de vino congelato esse ferè certam, quamvis *Platel.* n. 333. vocet dubiam, & *Dicast.* de Euch. d 2. n. 85. dicat non esse certam; attamen puto veram, & omnino probabilior est. *Nec obstant* dicta nu. 22. de aqua Baptismi; *nam* est alia hìc ratio; cùm enim Baptismus consistat in usu, sive in actuali ablutione, requirit actualem aquæ aptitudinem ad abluendum; è contrà Eucharistia est ante usum, nec requirit materiam actu potabilem sed tantùm aptam significare potum spiritualem, quando erit in usu, sive quando sumetur, aut saltem quando veniet in stomachum sumentis, nam etiam probabile est, quòd tum priùs causetur gratia: aptitudinem autem illam significandi habet vinum, quamvis fit congelatum; hinc *Lugo, Art.* d. 30. n. 10. *Haun.* l. 4. n. 793. dicunt, si quis glaciem per bolos sumeret, non fracturum jejunium & judicandum potiùs bibisse quàm comedisse. Similiter vinum fugiens, id est, quod incipit acescere, est tantùm accidentaliter mutatum, hinc est materia valida consecrationis, quamvis illicita, uti habent *S. Th.* q. 74 a. 3. & a. 5 ad 2. aliique communiter cum *Dicast.* suprà.

§. 4. Peccatum per contritionem vel etiam per priorem absolutionem remissum non est mutatum substantialiter, hinc manet materia valida Pœnitentiæ, è contrà peccatum reservatum est mutatum substantialiter, quia non manet *peccatum subditi*, uti n. 15. est dictum. 25.

26. §. 5. Mutatio olei benedicti in non benedictum est substantialis respectu extremæ Unctionis, utì in simili de Confirmatione dictum est n. 23. E contrà usurpatio antiqui olei pro novo est mutatio tantùm accidentalis, quia renovatio illa est tantùm ex præcepto Ecclesiæ.

27. §. 9. Probabilius est mutationem calicis integri in notabiliter fractum vel in infernè perforatum, esse mutationem tantùm accidentalem respectu suscipiendi presbyterii, dummodo obturato foramine vel rimâ continere possit vinum, quia quamvìs desinat consecratio, probabilius est hanc non requiri essentialiter, sed satìs esse, quòd forma artificialis tanta & talis maneat, ut dicatur simpliciter calix, utì dicetur de Ordine n. 2150.

28. §. 7. Mutatio corporis ex apto in perpetuò ineptum ad copulam, est mutatio substantialis materiæ respectu Matrimonii contrahendi: è contrà si ex fœcundo fiat sterile, est accidentalis tantùm, valebitque Matrimonium.

29. *Q. 8. Quandonam mutatio formæ sit Theologicè substantialis.* R. Tum esse, si non maneat sensus per verba intentus à Christo: si autem hic sensus maneat, erit tantùm accidentalis. Ita tenent omnes. Et notat *Suar.* d. 2. s. 4. mutationem formæ fieri posse octo modis, 1. Per diversum idioma. 2. Per verba synonyma. 3. Per transpositionem. 4. Per interruptionem. 5. Per additionem. 6. Per subtractionem. 7. Per corruptionem. 8. Per substitutionem aliorum verborum, utì jam per singula declarabitur.

30. §. 1. Mutatio ratione *idiomatis* est tantùm accidentalis, quamvìs plura idiomata in eandem formam conflarentur, utì habeat *Caj. Suar. Con.*

q.

q. 68. n. 68. *Lugo* d. 2. n. 107. *Dicast.* d. 1. n. 179. *Dubitat* quidem initio *Arr.* d. 7. n. 2., si miscerentur in singulis vocibus diversæ linguæ, utì si quis panem consecraret hac formâ, *Tò ist mon corpus*, quia non videtur esse propositio moraliter significativa apud homines, sed postmodum rectè concludit oppositum, nam non requiritur, ut audiens, imò nec ut proferens intelligat, dummodo voces sint significativæ, & ipse velit hoc significari, quod Christus voluit. Et videtur esse etiam tantùm accidentalis mutatio, si dicatur, *ich kerſche dich*, pro, *ish tauffe dich*, quamvis enim *kerſchen* ex radice videatur significare idē, quod facere Christianum, sumptâ derivatione à Tò *kerſ*, quod vernaculè idem significat quod Christus; hinc dicitur *Kerſ-Feſt*, pro, *Chriſt-Feſt*, tamen nunc propter usum sumitur pro *baptizare*, utì à peritis utriusque linguæ didicit *Lugo* in Resp. Mor. l. 1. d. 3., ex quo refert *Haun.* n. 543. Notant autem rectè *Victor. Regin. Sa, Trull.* c. 2. d. 3. *Gob.* in Exp. t. 2. n. 38. *Dicast.* n. 117., & de Bapt. d. 1. n. 131. meliùs esse, ut mulieres cæterique rudes, si baptizent, utantur linguâ maternâ; quia nesciunt perfectè proferre latinam.

§. 2. Mutatio *synonyma*, ideſt, in verba quoad 31.
significationem æquivalentia, est tantùm accidentalis, hinc secundùm *Florent.* valet si dicas, *baptizetur servus Christi in nomine Patris &c.*, quia est tantùm mutatio activi in passivum, & Christo fuit satis, si persona baptizantis significaretur saltem implicitè & indirectè, quod hìc fit per illa verba ùt conjuncta cum ablutione, quam ponit proferens verba, nam sic exprimitur actus exercitus per Ministrum, inquit *S. Th.* q. 66. a. 6. ad 1.

Similiter valeret in Eucharistia, *hic est Sanguis meus*; *hic est calix Cruoris mei* item in Pœnitentia, *ego remitto*, vel, *condono tibi peccata*, *ego te solvo*, *te libero peccatis*; item, *fis à me absolutus à peccatis*, ut habet *Bernal* d. 6. n. 36. Notant tamen rectè *Suar.* & *Dicast.* d. 1. n. 179., ut verba substituta dicantur synonyma, debere ex communi institutione & usu æquè clarè significare, atque alia, alioquin non æquivalerent, cùm enim voces significent non tantùm res sed etiam conceptus, ad hoc ut sint synonymæ, non est satis significare easdem res, nisi significent eodem modò, sive, cum simili conceptu, hinc *baptizo te in nomine SS. Trinitatis*, non est synonymum cum illo, *baptizo te in nomine Patris & Filii & Spiritûs S.*, quia hæc verba expressè & longè clariùs exprimunt tres personas: unde etiam non videtur valere, *in nomine primæ & secundæ & tertiæ personæ*; fortè nec *in nomine Creatoris & Redemptoris & Sanctificatoris*; imò *Dicast.* de Bapt. d. 1. n. 123. dicit etiam non valere, *in nomine Ingeniti, Geniti & Procedentis*, quia ista non exprimunt totam rationem, quam significant Tò *Patris & Filii & Spiritûs S.*; ideòque etiam *Lugo* n. 107. & alii dicunt contra *Suar. Côn.* n. 68. *Compt.* d. 63. s. 2. n. 7. *Rhod.* d. 1. q. 2. s. 2. §. 4. & alios, formam illam, *in nomine Genitoris & Geniti & Procedentis* vel *Spirati* esse dubiam; S. *Bonav. Vasq.* aliique cum *Amico* d. 2. n. 86. absolutè dicunt esse invalidam, quia personæ divinæ exprimuntur tantùm per actus notionales, cùm Christus expresserit per proprietates personales; unde infert *Amic.* etiam non valere hanc, *in nomine Paternitatis & Filiationis & Spirationis passivæ*, quia non significantur

cantur supposita sed tantùm subsistentiæ, adeoque non sunt verba synonyma. Quòd si aliqua natio non haberet verbum planè synonymum verbis à Christo institutis, deberet vel niurpare verbum in alia lingua, vel in sua adhibere illud, quod proximè accederet ad significationem à Christo intentam, cùm enim Christus instituerit Sacrramenta pro omnibus, voluit, inquit *Palav.* n. 78., & post eum *Haun.* à n. 539., ut conficipossent in omnisidiomate, ergo relinquere debuit tantam latitudinem in significatione, quanta sufficit, ut omnes linguæ possint suppeditare voces ad valorem Sacramentorum sufficientes: atque ex hoc inferunt Baptismum in lingua Tunchinensi valere, quamvis in hac non sit vox strictè respondens significationi vocis *in nomine*, neque determinatè exprimens singularem numerum.

§. 3. *Nomina & verba transposita idem significant*, 32
inquit *S. Th.* hìc q. 68. a. 8. ad 3. ex *Arist.* l. 2. Periherm. c. 1. parùm ante finem; hinc transpositio, secundùm se, facit mutationem tantùm accidentalem, utì si dicam, *te baptizo ego in nomine Filii & Patris & Spiritûs S.*, utì habent *Tol.* & alii cum *Dicast.* hìc d. 1. n. 129. & *Aversa* q. 66. s. 5. §. Octavò. *Nec obstat*, si præponendo Tò *Filii*, vellet significare hunc esse principium Patris, *nam* verba sonant oppositum, inquit *Lugo* n. 117. contra *Sotum.* Putant quidem *Scotus* in 4. dist. 3. q. 2. *Trull.* & alii cum *Sporer* n. 88. hanc mutationem fore substantialem, *Ego Patris baptizo te in nomine, Filii & Spiritus S.*; E contrà *Lugo* n. 112. *Arr.* n. 13. dicunt esse tantùm accidentalem, quia talis transpositio saltem apud Poëtas non tollet

leret sensum, ergo nec in soluta oratione: sed *Herincx* d. 2. n. 27. rectè distinguit, si enim Tò *Patris*, afficiat pronomen *ego*, & sensus sit, *ego pertinens ad Patrem*, mutatio erit substantialis; si autem afficiat, Tò *in nomine*, erit tantùm accidentalis. Substantialis tamen est illa, *Baptizo in te nomine Patris*, utì rectè *Lug. Rhod. Côn.* n. 69.; Hæc autem, *quidquid per istam S. Unctionem deliquisti, dimittat tibi Deus per visum*, non est tantùm substantialis, sed etiam blasphema, utì rectè *Bernal* n. 37., hinc videndum est, ne nexus verbi unius cum alio verbo evertat priorem sensum. Similiter ista, *meum est hoc corpus*, secundùm *Spor.* est substantialis, quia non significat hoc esse corpus meum, sed hoc corpus pertinere ad me, qui est sensus longè alius: Similiter illa, inquit *Herincx* n. 21., *hoc corpus est meum*: sed dicendum est has aliasque similes formas ad summùm esse æquivocas, adeoque sensum determinari debere ex intentione loquentis, utì dicetur n. 38.

33. §. 4. Si vox *interrumpatur*, v. g. si quis dicat, *ego te bap.*, & tum tussiat vel respiret vel interloquatur, & postmodum addat, *tizo &c. Leand.* dicit fore mutationem accidentalem; *Bonac.* substantialem; *Tamb.* hìc c. 1. § 1. n. 15. stat pro *Leandro*, si fuerit tussis vel respiratio brevis, quia censebitur adhuc manere una oratio: si autem sistat vel interloquatur, sentit cum *Bonac.*; in utroque tamen casu pro praxi rectè suadet totum verbum repeti. Notant etiam rectè *Tamb.* & *Spor.* n. 93., si consecrans post verba, *hoc est corpus*, inciperet concuti tussi per medium quadrantem, & postea adderet Tò *meum*, Sacramentum fore invalidum, quia Tò *meum*, non faceret unam ora-

orationem cum antecedentibus, hinc deberet tota forma repeti: è contrà si baptizans sic interrumpat, *Ego te baptizo* (: heus pueri silete; tuque zditus abi & trahe campanas:) *in nomine Patris & Filii & Spiritûs S.*, *Bernal* n. 70. dicit non esse dubitandum, quin sit mutatio tantùm accidentalis, & idem tenent *S. Th. Sot. Marchant.*; quos citat & sequitur *Gob.* n. 97. Si autem dicat, *Ego te baptizo* (: mulier, tene infantem meliùs:) & quia interrumpit, repetat, *ego te*, sed metuens, ne peccet repetendo, addat, *in nomine Patris &c.* volens conjungere hæc ultima verba cum aliis priùs prolatis, non habitâ ratione intermediorum, *Sylvius* in Res. var. p. 1. V. *Baptism.* cas. 2. rectè dicit Baptismum fore dubium, quia per illa intermedia, *ego te*, videntur quasi revocari priora, & ita dividi moraliter, ut non faciant unum cum ultimis, ergo debuisset vel nihil repetere, vel repetitis addere, Tò *baptizo*. Huc reducitur, si forma dimidiatè ab uno & dimidiatè ab altero proferatur, utì si duo Sacerdotes audiêrint eundem confitentem, & unus dicat, *ego te*, alter addat, *absolvo à peccatis*, sensus enim formæ est falsus, cùm neuter faciat, quod dicit se facere, eò quòd uterque omittat partem essentialem formæ, utì rectè *Dicast.* n. 185. & *Bernal* n. 79. In Eucharistia tamen potest unus validè consecrare panem, & alter vinum: Item in Ordine, potest unus Episcopus conferre potestatem consecrandi, alter absolvendi, quia sensus & veritas harum partialium formarum non dependent ab invicem. Similiter in extrema Unctione potest unus ungere oculos, & proferre formam huic Unctioni respondentem; alter manes, & addere alte-

alteram formam, tertius pedes &c., quia forma profertur per modum orationis, unus autem potest continuare orationem ab altero inceptam. E contrà si unus apponat materiam proximam & alter formam, uti si unus affundat aquam vel ungat, & alter dicat formam Baptismi vel Unctionis, Sacramentum non fit, quia forma est falsa, cùm hoc dicens verè non abluat vel ungat, unde oppositam sententiam, quam *Fernandez de Heredia* dixit esse probabilem, meritò dicunt esse improbabilem *Dian.* & *Dicast.* de Bapt. d. 1. n. 181.

34. §. 5. Hæ *additiones*, *Ego te baptizo in nomine Dei Patris*, *qui te creavit &c*, item, *Hoc est materiale corpus meum*, sunt mutationes tantùm accidentales, è contrà, *ego te absolvo*; *hoc est aërium corpus meum*, sunt substantiales: uti & tum, si Arrianus baptizet, *in nomine Patris majoris*, *Filii minoris*; *Patris increati*, *Filii creati*, uti omnes docent, quia tollitur sensus à Christo intentus, qui est significare Unitatem essentiæ in Trinitate personarum: Idem dicit *Bernal* n. 38. si dicat, *in nomine Patris omnipotentis*, *Filii Sapientis &c.* si hæc epitheta sumat ùt propria personarum, quibus adjunguntur, sed oppositum est probabilius, secundùm dicenda n. 64. Putat tamen *Con.* n. 71. valiturum, si diceret, *baptizo te in nomine Patris, quem puto majorem*, & *Filii*, *quem puto minorem &c.*, quia ipsius putare, quod per separatam propositionem adjungitur, nihil facit ad rem, & reliqua verba propositionis adhuc satis continent vim significandi hoc, quod Christus intendit: Addit *Rhodes* adhuc valiturum, quamvis diceret, *in nomine Patris majoris &c.* si non intenderet

deret ùt partem formæ, sed tantùm ùt explicationem sui erroris, & quasi in parenthesi; sed si addatur velut parenthesis in loquendo, aut aliunde significetur esse velut explicationem, dicendum est formam absolutè non valituram, quia prout externè jacet, clarè significat inæqualitatem personarum. Quòd si diceret, *ego te baptizo in nomine Patris, in nomine Filii, in nomine Spiritûs S.*; multi docent cum *Bonac.* fore mutationem substantialem, quia non videtur significari unitas naturæ divinæ; oppositum tenent *Henriq. Suar. Con. Diana* & alii cum *Dicast* de Bapt. d. 1. n. 96., sicuti enim adhuc significatur una Deitas, quamvis dicatur, *in nomine Dei Patris, Dei Filii, Dei Spiritûs S.*, quia quamvis ter dicatur, *Dei*, tamen dicitur in singulari, ita quamvis ter dicatur, *in nomine*, dummodo dicatur in singulari: *Palav.* n. 81. rectè dicit talem repetitionem fore æquivocam, ideoque determinationem sensûs pendere ab intentione loquentis, utì dicetur n. 38., hinc concludit *Gob.* n. 98. talem Baptismum esse sub conditione repetendum. Major difficultas est, si tantùm in fine aliquid addatur destructivum sensûs à Christo intenti, utì si dicat, *Ego te baptizo in nomine Patris & Filii & Spiritûs S. & B. Virginis tanquam quartæ personæ in* Deo: Item, *Hoc est Corpus meum, quod est immateriale &c.* Sed videtur dicendum, si proferens velit ultima verba tanquam determinativa priorum, esse mutationem substantialem, quia sensus priorum restringitur & destruitur per posteriora, cùm significatio non absolvatur, nisi secundùm intentionem loquentis: è contrà si addat tanquam continentia virtualiter aliam propositionem,

est

est mutatio tantùm accidentalis, quia advenit tanquam impertinens, hinc Sacramentum fit completis præcisè verbis necessariis, per quæ, utì suppono, intendit facere, quod per illa fieri potest, ita *Con.* n. 70. *Rhod.* suprà, *Lugo* n. 127. *Dicast.* hìc d. 1. n 135. & 171. Quando autem aliquid additur tanquam pars prædicati, utì si dicatur, *hoc est Corpus meum aërium*, præsumitur semper addi tanquam determinativum prædicati, & Tò, *Corpus aërium*. erit veluti unus terminus simplex significatione & voce tantùm complexus, idcoque restringitur & destruitur sensus formæ: Hinc *Vasq.* & *Dicast.* n. 169. hanc formam, *Ego te baptizo in nomine Patris & Filii & Spiritûs S. & B. Virginis*, putant potiùs semper esse invalidam, quia non annumerat B. Virginem modo deprecatorio, sed eodem, quo reliquas Personas: è contrà *Bernal* n. 39. putat communiter fore validam, nam si proferens sit doctus, non habebit talem errorem; si autem sit rudis, absolutè intendet facere, quod facit Ecclesia, idcoque significatio erit saltem ambigua & æquivoca, ergo determinabitur per intentionem loquentis vel per circumstantias, utì n. 38. dicetur.

35. §. 6. *Subtractio*, quâ omittitur Tò *ego* in latina forma Baptismi & Pœnitentiæ: item Tò *in* in latina forma Baptismi; Tò *enim* in forma Eucharistiæ, sunt mutationes tantùm accidentales, quia Tò *ego* satìs continetur in Tò *Baptizo* & *absolvo*: quamvìs autem omisso *enim* tollatur sensus causalis, tamen hic non fuit à Christo intentus pro valore, quia illo non habito adhuc significatur totus effectus Sacramenti, utì rectè cum com-

communi *Suar.* d. 2. s. 5. Idem est, si quis in forma Pœnitentiæ omittat, *in nomine Patris & Filii & Spiritûs sancti*: si tamen in hac omittat Tò *te* & omne æquivalens, erit mutatio substantialis, quamvis Confessarius dicens, *absolvo*, digito monstraret pœnitentem. Idem est, si in forma Baptismi vel Confirmationis omitteret, *in nomine Patris & Filii & Spiritûs S.*; item si in forma Baptismi Germanica vel Gallica omitteret vocem, quæ significat Tò *ego*, desineret enim sensus, quia per verba in istis linguis non significatur persona; & idem est, si in eisdem aliisque linguis omitteret vocem, quæ significat Tò *in*, nam similiter desineret sensus: docet tamen cum aliis *Gob.* tr. 2. n. 71., si omisso, &, dicatur, *Baptizo te in nomine Patris, Filii, Spiritûs S.*, valere, quia sæpissime omittitur conjunctio, &, permanente sensu: contradicunt *Conrad Vivald. Regin.* & alii negantes significari distinctionem personarum; sed *Aversa* q. 66. s. 5. § *Septimò*, rectè concludit satis esse præponi tertiæ personæ, dicendo, *in nomine Patris, Filii & Spiritûs S.*, Addit *Bernal* n. 40. non fore mutationem substantialem, si quis diceret, *accipite & manducate, hoc enim Corpus meum*, quia Tò *est* sæpe omittitur in sermone latino, sed alii communiter contradicunt, quando enim Tò *est* salvo sensu omittitur, clariùs subintelligitur ex aliis adjunctis; de cætero non videtur mansura propositio, sed mera apprehensio complexa & veluti solum subjectum propositionis formandæ, si quis dicat, *hoc Corpus meum.*

§. 7. Circa *corruptionem*, notat S. *Thom.* q. 60. a. 7. ad 3. faciliùs induci mutationem substantialem, 36.

lem,

lem, si corruptio fiat initio vocis, utì si pro *patris* dicatur *matris*, talia enim dant alium sensum per se obvium: E contrà non ita facilè, si corruptio fiat circa finem, quia apud Latinos plurimæ sunt inflexiones in fine, quæ non variant significationes vocis, & verus sensus per illa, quæ antecedunt, quasi præoccupatur, hinc corruptio, quæ advenit, non ita facilè immutat sensum in audiente. Corruptiones accidentales sunt, si erretur in quantitate vel in genere, utì si quis dicat, *baptizo*, secundâ brevi; vel, *hoc est Corpus meus*, aut etiam, *hic est Corpus meum*, dummodo Tò *hic* non sumatur adverbialiter sed adjectivè, utì recte *Arriaga* n. 6. Quòd si casu vel ex ignorantia ponatur una littera vel syllaba pro alia, v. g *bartizo* pro baptizo, *es* pro est, *Fili* pro Filii, *Calis* pro Calix, est mutatio tantùm accidentalis, nam, utì ex *Suar.* suprà notant *Lugo* n. 108. & *Gob.* n. 87., necessarium non est, ut verba corrupta habeant per se sumpta in rigore significationem à Christo intentam, sed satis est, quòd ex modo & in circumstantiis, quibus hìc & nunc proferuntur, audientibus ingerant sensum à Christo intentum: unde qui per syncopen aliquam syllabam absorbet, conficit Sacramentum, inquit *Scot.* in 4. dist. 3. q. 2. §. *De secunda variat*: Item qui balbutit, & loco baptizo, dicit, *babaptizo*: item qui non potest exprimere H & R, ideoque dicit, *oc est copus*, vel etiam, *colpus meum*: item qui pro more loquendi, loco Spiritûs, dicit, *Espiritus*; & ita Chinenses pro baptizo, dicunt *bapetizo*, teste *Ilis.* hìc n. 8., per quæ in illis circumstantiis, ex modo loquendi sufficienter exprimitur sensus à Christo intentus, utì etiam notant

tant *Marchant. Compt.* d. 63. n. 9. *Gob,* n. 95. Et ratio horum à priori est, quia voces institutæ sunt saltem secundariò ad hoc, ut si cum tali vitio proferrentur, adhuc essent significativæ earundem rerum, alioquin cùm tale vitium facillimè in sermonem incurrat, institutio fuisset minùs utilis, & obligatio utendi cum ejusmodi perfectissima expressione foret nimis rigida, utì innuit *Scot.* suprà, & clariùs *Palav.* n. 82. Potestque hìc etiam ista regula servire, quòd quando voces corruptæ ita conjunctæ, non sunt aptæ ingenerare alium sensum præter intentum à Christo, non sit mutatio substantialis: è contrà si etiam prout ita conjunctæ, sint aptæ ingenerare alium sensum, tum mutatio sit substantialis vel saltem dubia aut significatio æquivoca: hinc si quis sciens linguam latinam diceret,, *ego te baptizo in nomine patria, filia & spiritua S.*, aut etiam sic, *in nomine Patris & Filiæ & Spiritûs S*, sensus esset omnino æquivocus, utì notant *Lugo* & *Palav.*, imò videtur absolutè esse mutatio substantialis, quia verba in illis circumstantiis significant secundam Personam tanquam muliebrem: è contrà *Zacharias* Papa Cap. *Retulerunt.* De conser. dist. 4 rectè declaravit Baptismum ab ignaro linguæ latinæ sub hac forma confectum, *ego te baptizo in nomine Patria & Filia & Spiritu Sancta*, fuisse validum; quia licèt Tò *patria* & Tò *filia*, secundùm se habeant aliam significationem, tamen ùt conjuncta cum reliquis & ùt prolata in illis circumstantiis non erant apta ingenerare alium sensum, præter intentum à Christo, simul cum indicio, quòd in isto homine esset imperitia linguæ latinæ. Et idem est, utì innuit *Gob.* n. 89. si

si quis parùm gnarus linguæ germanicæ sic baptizet, *ich tauffe dir in namen der Vatter undt die Sohn undt das heilig Geist.*

37. §. 8. *Substitutio* scriptionis, nutuum aliorumve signorum pro verbis, facit mutationem substantialem formæ in omnibus Sacramentis, excepto Matrimonio. Substitutio etiam unius litteræ pro alia aliquando facit mutationem substantialem, utì, *baptizo te in nomine Matris*; *Confirma te*; *Absolve te* &c. aliquando tantùm accidentalem, utì *bapteso te*, *absalvo te* &c. quia nempe priora ex communi hominum conceptione faciunt alium sensum, non autem posteriora prolata in illis circumstantiis. Si quis loco, *te*, diceret, baptizo *Petrum*; aut si Papa loco, *ego*, diceret, *nos* baptizamus, esset mutatio tantùm accidentalis, quia in istis circumstantiis non esset alius sensus, *Lugo* n. 107. Si autem diceret, *Hoc est Corpus Christi*, *Suar.* d. 59. s. 2. & *Bosco* d. 4. s. 3. n. 152. dicunt fore mutationem substantialem, quia non censetur loqui in persona Christi: *Arriaga* n. 3. dicit fore tantùm accidentalem, quia sensus est: *Hoc est Corpus meum Christi*, sed videtur tenendum cum *Suar.* quia quamvis posset sic intelligi, tamen verba, prout jacent, hoc non significant, nequidem ambiguè, nisi aliquid aliud accedat. E contrà si diceret, *Ecce Corpus meum*, putat *Suar.* probabile esse mutationem fore tantùm accidentalem, sed *Arr.* n. 7. probabiliùs dicit fore substantialem, quia Tò *Ecce* non videtur significare conversionem panis in Corpus Christi, vel saltem non significat materiam approximatam, cùm à longè videns verè dicat, *ecce turrim*,

rim, ergo non significatur materia præsens, quod tamen Christus requisivit.

§. 9. Ad substitutionem revocatur, si aliqua vox sumatur æquivocè, aut mutetur in æquivocam, aut si addatur aliquid faciens sensum æquivocum: tum autem valet Regula, quam dant *Suar. Vasq. Con Dicast.* n. 137. & 180. *Bernal* n. 35., quòd determinatio ad hunc vel illum sensum peti debeat ab intentione proferentis vel à circumstantiis, quia ejusmodi voces sunt de se indifferentes ad utrumque sensum, & consequenter debent aliunde determinari, ergo per intentionem loquentis, vel hac deficiente per circumstantias. Et inde est, quòd proferens verba æquivoca & intendens verum sensum, non mentiatur, quamvis prævideat alios accepturos in falso sensu; mentiatur autem, si intendat falsum sensum. Consequenter dicendum est, si quis dicens, *hic est calix Sanguinis mei*, sumeret Tò *hic* adverbialiter, & tantùm vellet significare, *hoc loco*, esset mutatio substantialis, quia non retineretur sensus à Christo intentus, qui est, ut significetur transitus substantiæ vini in substantiam Sanguinis, qui transitus non significatur, si Tò *hic* sumatur adverbialiter. Similiter si quis dicens, *hoc est Corpus meum*, per Tò *meum* vellet tantùm significare meum Sacerdotis, esset mutatio substantialis, nam forma debet proferri in persona Christi & significare, *Corpus meum Christi*. Notant tamen *Amic.* n. 97. & *Lugo* n. 122., si proferens ejusmodi verba æquivoca habeat intentionem significandi hoc, vel quod Christus significari voluit, vel quod Ecclesia significat, quam intentionem habere præsumitur quivis volens

38.

volens ponere Sacramentum, quamvis per errorem putaret Christum voluisse significari alterum sensum, qui falsus est, Sacramentum fore validum, quia intentio generalis significandi hoc, quod Christus significari voluit, prævalet alteri privatæ intentioni, sic enim exercitè dispositus est per illam generalem intentionem, ut velit significari, quod significari debet, unde si doceretur veritatem, & interrogaretur, quem sensum vellet, diceret se velle hunc verum & non illum alterum erroneum, ergo cùm determinatio verbi æquivoci pendeat ab intentione loquentis, hæc verba æquivoca, per intentionem prævalentem determinabuntur ad verum sensum. Admittit doctrinam illam *Arr.* n. 13., dummodo simul habeat expressam voluntatem conditionatam significandi verum sensum, si sensus suus sit fortè falsus, alioquin, inquit, per intentionem illam generalem non satìs determinabitur vox æquivoca ad verum sensum, quem ille nequidem suspicatur subesse, ideoque nec confusè cognoscet. Neque juvat, inquit, quòd intendat Sacramentum, nam non intendit per medium aptum, quod esset significatio veri sensûs, quem sensum nullo modo videtur cognoscere, & consequenter nec intendere: & videtur idem sentire *Gob.* tr. 1. à n. 200., sed respondetur, cognoscere confusè sensum illum, hoc ipso quòd intendat Sacramentum, cujus pars est significatio veri sensûs, neque enim opus est, ut Minister sciat, quid voces significent, nam si quis planè ignorans hebraicum proferat formam hebraicè, volens facere & significare, quod Christus voluit, fiet Sacramentum, utì cum communi *Bernal*

n.

n. 31., quamvis nec suspicaretur quidem, quid verba significent. Unde etiam *Dicast.* d. 3. n. 195. tandem consentit cum *Lugone*, dummodo proferens saltem habuerit voluntatem non retractatam faciendi, quod Christus instituit, vel quod facit vera Ecclesia.

§. 10. Si pauci homines, v.g. unus Episcopus 39.
cum suis Diœcesanis conspirarent, ut vox *amo* imposterum idem significaret, quod vox *baptizo*, & baptizarent hac formâ, *Ego te amo in nomine Patris &c.*, hæc substitutio faceret mutationem substantialem, usquedum per usum communiter notum vox *amo* obtinuisset illam significationem, quia significatio verborum in Sacramentis debet esse ex institutione & usu communiter recepto, & non per privatam ejusmodi voluntatem intruso, utì notant communiter omnes cum *Dicast.* d. 1. n. 179. & *Amico* n. 85.

Qui plura volet circa mutationem formarum, legat *Dicast.* de Bapt. d. 1. dub. 5. & 6. *Tamburr.* De Sacram. l. 1. c. 1. §. 2. *Gob.* tr. 2. Casu 2., ubi etiam in variis linguis plures formas Baptismi examinant, ex quibus à paritate poterit facilè discurri de formis aliorum Sacramentorum.

Q. 9. Quomodo peccet, qui facit mutationem materiæ vel formæ in conficiendo Sacramento. R.

§. 1. Qui facit mutationem substantialem, 40.
peccat mortaliter, per se loquendo, quia est gravis irreverentia contra Auctorem Sacramentorum ponere partes præcipuas Sacramenti, & tamen contra mentem ipsius illud sine justa causa reddere invalidum, est enim abuti institutione Christi. *Nec obstat*, quòd Confessarii sæpe non absolvant, etiamsi pœnitentes posuerint dolo-

rem & Confessionem; sicuti etiam volentes contrahere Matrimonium sæpe posuerunt consensum, sed sub conditione, quam postea impediunt, neque tamen ideo semper peccant: *nam* ista non sunt contra mentem Christi instituentis, qui dedit Confessariis potestatem ex causa justa differendi aut etiam negandi absolutionem. Matrimonium autem fundatur in contractu merè humano, & quidem absoluto, cui tantùm integrè posito voluit Christus advenire rationem Sacramenti; non est autem irreverentia in Christum, si impediatur contractus absolutus, qualis irreverentia esset, si posito utrimque contractu absoluto aliquis vellet impedire, ne esset Sacramentum, v. g. si intenderet contrahere politicè tantùm & cum potestate dissolvendi, quando vellet. *Si instes*, sicuti Christus noluit consurgere Sacramentum Matrimonii, nisi integrè posito absoluto contractu, & ideo non est irreverentia in Christum, si impediatur illius completio, ita etiam noluit consurgere alia Sacramenta, nisi integrè positis eorum partibus, ergo similiter non erit irreverentia, si impediatur completio. R. n. conseq., partes contractûs matrimonialis secundùm se nihil habent specialiter sacrum, antequam simul positæ subsistent institutioni Christi tanquam formæ totali: in aliis Sacramentis, partes, quæ antecedunt, habent aliquid specialiter sacrum, vel secundùm se, vel saltem ex præcepto Ecclesiæ, quæ propter honestatem religionis tales partes ordinat ad totum Sacramentum complendum, utì patebit consideranti singula Sacramenta, ergo sine justa causa im-

impedire hanc completionem erit contra virtutem religionis.

§. 2. Qui facit mutationem accidentalem, si hæc sit notabilis, peccat mortaliter; si autem non sit notabilis, est ad summùm veniale: quia mutatio accidentalis est deordinatio ab uniformitate Ecclesiæ, ergo cùm Ecclesia in administratione Sacramentorum justissimè præcipiat uniformitatem, si materia hujus deordinationis sit gravis, sive in re notabili, erit peccatum grave; si levis, leve. Quòd si mutatio accidentalis non sit contra præceptum, sed tantùm præter usum cõmuniorem Ecclesiæ, utì si in hyeme pro Baptismo tepefacias aquam saltem in manu tua, ne frigus noceat infanti; si pro Confirmatione signes chrismate valde magnam crucem in fronte, aut è contrà valde parvam; si pro Eucharistia semper utaris pane recente & vino tantùm antiquo vel rubro; si in his partibus tecto capite absolvas pœnitentem &c., poterit nullum esse peccatum. 41.

§. 3. Mutationes accidentales & notabiles sunt, in forma Baptismi omittere Tò *Et.*, *Dicast.* d. 1. n. 117. contra *Con.* Item in Ecclesia latina pro consecratione uti pane fermentato vel formâ græcâ, *Gob.* tr. 2. n. 72. & *Spor.* hìc n. 88. Item in forma consecrationis omittere, *Novi & æterni testamenti*, *Con.* n. 84. Item formam consecrationis dicere in lingua vulgari, *Bernal* d. 6. s. 5. n. 93. Item in extrema Unctione uti oleo antiquo loco novi; aut omittere Tò *Sanctam & piissimam misericordiam*, aut nomen sensûs illius, qui inungitur, *Suar. Bonac.* & alii cum *Dicast* de extr. Unct. n. 68. Item formam Baptismi sic proferre, *in nomine Filii & Patris & Spiritûs S.*, *Aversa* q. 66. s. 5. §. *Octavò.* Item, *in nomine Patris omnipotentis & Filii sapi-* 42.

entis & Spiritûs S. consolatoris, utl innuit Bernal. n. 51., quia fit dubium, an hæc apponantur ùt propria an ùt appropriata tantùm Item in Baptismo omittere magnam partem ceremoniarum, Bernal. n. 93.

43. §. 4 Mutationes non notabiles sunt, si quis, etiam latinè sciens, vulgari linguâ baptizet, Dicast. de Bapt. d. 1. n. 131. Item in forma Baptismi aut Pœnitentiæ omittere Tò *Ego*, vel in forma Baptismi & Confirmationis Tò *Amen*, Sot. Vasq. Con. Dicast. n. 130. Item in forma consecrationis omittere Tò *Enim*, Suar. Henriq. Con. Bonac. Dicast. de Euch. d. 3. n. 63. contra Gabr. Nugn. Vasq. Gorm. n. 67., qui putant esse notabilem. Etiam notabilis non est, pro extrema Unctione admiscere parùm antiqui olei cum novo: neque notabilis est, venialis tamen est, inquit Bernal n. 70., si baptizans, absque necessitate sufficiente formam interrumpat aliis verbis: item veniale est sine rationabili causa repetere seu bis dicere unum verbum vel unam syllabam formæ, Gob. n. 41. Spor. n. 95.; totam autem repetere, quamvis sub conditione, esset mortale, Gob. n. 378. Spor. n. 98. cum communi.

44. §. 5. Si quis sine necessitate baptizet, confirmet vel absolvat plures, dicendo in plurali, ego vos baptizo &c. Scot. Gabr. & Con. dicunt esse notabilem mutationem, adeoque mortalem, quia videtur esse in re gravi: Henriq. Valent. Regin. & alii dicunt non esse notabilem, adeoque venialem tantùm: quæ utraque sententia probabilis est, sed postrema probabilior, Dicast. de Bapt. d. 1. n. 138.

§. 6.

§. 6. Facere absque necessitate mutationem, de qua dubitas, an sit substantialis an accidentalis, est mortale contra religionem, *Bernal* n. 95., quia est sine justa causa exponere se formali periculo gravis irreverentiæ contra Auctorem Sacramentorum. 45.

§. 7. Facere, aut exponere se periculo faciendi ejusmodi mutationes substantiales, potest etiam esse mortale contra charitatem, si nempe proximus privetur vel exponatur periculo privationis magni boni, secundùm communem æstimationem; quandoque etiam potest esse contra justitiam, si administrans Sacramentum etiam ex justitia ad hoc teneatur, utì Parochus. *Dixi*, magni boni secundùm communem æstimationem, nam licèt minimum gratiæ augmentum sit magnum simpliciter bonum, tamen inter plurima augmenta, quæ fieri possunt per Sacramenta aliaque bona opera, communi æstimatione non reputatur grave damnum vel gravis injuria, si quis per invalidationem Sacramenti facilè iterabilis neque hìc & nunc necessarii proximum impediat à consecutione alicujus gratiæ, *Bernal* n. 99. 46.

CAPUT II.

De Ministro Sacramentorum.

DUBIUM I.

Quid requiratur, ut Minister det validè Sacramentum.

RESP. Ad valorem Sacramenti in Ministro, non fides vel probitas, sed præter potestatem 47.

»tem (& jurisdictionem in quibusdam) requiri»tur intentio, seu voluntas, saltem virtualis & »absoluta, vel huic æquivalens, faciendi, non »tantùm exteraum illum actum, sed Sacramen»tum, vel saltem id, quod facit Ecclesia, vel quod »Christus instituit. Est communis ex *Trid sess. 4.* »*Can. 11.* Ratio prioris partis est, quia Sacramen»ta operantur, non ex dispositione Ministri, sed »virtute divinâ, secundùm institutionem & me»ritum Christi. Ratio posterioris, quia ad confe»ctionem Sacramenti requiritur talis intentio, »quæ actionem determinet ad esse Sacramenta»le, tollatque indifferentiam verborum & actio»num: talis autem non est intentio solius actio»nis externæ, quæ ad alios fines, v. g. ad ludum »potest referri.

» Dixi I. *Saltem virtualis*: tum quia non sufficit »interpretativa, vel habitualis (qualis etiam po»test esse in ebrio & dormiente) cùm actus ab ea »procedens non sit humanus & deliberatus, seu »liber in se: tum quia actualis, quâ scilicet actu »intendis, & vis hoc facere, etsi melior sit & con»sulta, non tamen requiritur; cùm enim ea non »sit in nostra potestate, & homo facilè distraha»tur, nimis durum & plenum scrupulis fuisset, »si hanc Christus requisivisset. Virtualis autem »dicitur, quæ ex actuali præcedente relicta, du»rat in aliqua actione, vi illius incepta, & con»tinuata; ùt si ex intentione baptizandi, vel cele»brandi, vadas ad Ecclesiam, sacras vestes in»duas, Altare vel baptisterium accedas, etsi inte»rim omnia alia cogites. Ratio, quia hoc sufficit, »ut actio illa sit humana, & moralis. *Laym l. 5. t.* »*1. c. 5. Unde resolves*

I.

I. Si Sacerdos habens fortè ante se panem,» reciter factum & verba Christi, non ideo confe» crat. »

II. Impotens rationis, ebrius, vel somnians,» non conficit Sacramentum, etiamsi ante ebrie» tatem, vel somnum id intenderit: quia non agit» humano modo. *Laym. l. c.* »

III S. Athanasius in lusu puerili verè baptiza-» vit: quia intendit facere, quod viderat in tem» plo fieri ab Episcopo. »

IV. Hæreticus validè baptizat, & contrahit» Matrimonium, etsi non credat hoc esse Sacra-» mentum, rideat, & contemnat; imò etsi nolit» facere, quod facit Ecclesia Romana, sed quod» »sua, falsò putans, non Romanam, sed suam esse» veram; etsi etiam per hoc nolit conferri gra-» tiam. Ratio, quia intentio generalis, quâ vult,» quod Christus instituit, prævalet intentioni» provenienti ex errore privato. *Bon. to. 1. d. 1. q.* » *3. p. 2. n. 9. Suar. Fill. &c.* »

V. Non debet repetere sub conditione con-» secrationem, qui in ipsa fuit distractus; vel qui» minores hostias ad altare detulit, de quibus,» majorem consecrans, non explicitè cogitavit,» nec detexit. »

Dixi II. *Absoluta*, quia conditionata suspendit» effectum, quod, præterquam in Matrimonio,» fieri non potest. *Unde resolves* »

I. Validum est Sacramentum collatum sub» conditione præterita, aut præsenti necessaria,» vel contingente, si conditio verè sit impleta, v. g.» absolvo te, si vis dimittere concubinam, si ca» pax es, baptizo te, si non es baptizatus. *Bon. l. c.* » *n. 18.* »

II.

» II Nullum est Sacramentum datum sub con-
»ditione futura, sive sit hæc contingens, ùt ab-
»solvo te, si restitues, si dimiseris concubinam,
»&c. sive necessaria, adjecta animo suspendendi
»Sacramentum, ùt absolvo, si cras sol orietur.
»*Bon. ib. Suar. Kon. &c.*

» III. Dubium est Sacramentum, collatum sub
»conditione occulta, humano modo incogno-
»scibili, v. g. Baptizo, si es prædestinatus, si Deus
»videt te hoc anno moriturum.

» IV. Graviter peccat, qui administrat Sacra-
»mentum (excepto Matrimonio) sub conditione,
»non solùm futura (quod semper est mortale)
»sed etiam præsenti; aut præterita; sive in se sit
»prorsus occulta, quod etiam est mortale; sive
»humano modo cognoscibilis; quod tamen nul-
»lum est, si fiat ex causa rationabili; rarò veniale,
»(sæpius mortale) si absque ulla causa. Ratio,
»quia aut nullum facit Sacramentum, aut du-
»bium, aut validum quidem, sed non sine nuga-
»tione in re gravi. V. *Bon. l. c. n. 20. Suar. Kon. &c.*
»*Regin. l. 8. n. 7. Nugnum in 3. part. q. 60. art. 8. diffic.*
»*2. Scholast.*

ADDENDA.

48. *Q. 10. Quinam constituti sint Ministri Sacramentorum.* R.

§. 1. De Ministris Sacramentorum antiquæ legis agunt Scholastici: sufficit breviter insinuare, quòd Minister Remedii naturæ & Circumcisionis potuerit esse quivis fidelis, utì habet communior cum *Escob.* l. 8. n. 109. Minister Agni paschalis erat in quavis domo Pater-familias, qui cēlebatur Sacerdos hujus ritûs. Ministri reliquorum

rum Sacramentorum erant Sacerdotes & Levitæ : utrique autem assumebantur è tribu Levi, quam Deus ad ejusmodi ministeria deputârat, utì cum communi *Bernal* d. 17. n. 1.

§. 2. Per Ministrum Sacramenti novæ legis (de quo solo imposterum loquemur) intelligitur ille, qui nomine Christi operans Sacramentum conficit : hinc in Eucharistia Minister non est, qui pinsit panem vel exprimit vinum, imò nec in rigore, qui Eucharistiam tantùm distribuit, quamvìs sæpe dicatur ministrare, latiùs sumendo. Similiter pœnitens non est Minister Pœnitentiæ, quamvìs ponat dolorem & confessionem, quæ sunt partes Pœnitentiæ essentiales, quia non ponit eas tanquam operans nomine Christi, sed ille nomine Christi operatur, qui validè ponit formam Sacramenti. 49.

§. 3. Minister Sacramentorum, de lege ordinaria & ex vi modernæ institutionis, est solus homo, & quidem viator, utì tenent communiter AA. cum *S. Th.* q. 64. a. 7. & *Lugo* d. 8. s. 1. *Nec obstat*, quòd S. *Th.* ad 2. dicat Beatos habere, cur possint potiùs esse Ministri quàm Angelos; *nam* non ideo dicit reipsa esse Ministros, sed hoc pertransit, cùm nihil faceret ad solutionem argumenti. Si tamen quis à Beato extraordinariè, v. g. absolveretur à peccatis, esset quidem absolutus, attamen maneret obligatus ad confitenda mortalia homini viatori & ad subjicienda directè clavibus Ecclesiæ militantis, sicuti nunc justificatus per contritionem ad hoc ipsum obligatur, *Lugo* in Resp Mor. l. 1. dub. 16. 50.

§. 4. Non quivis homo est cujusvis Sacramenti Minister, utì fides docet contra *Lutherum* 51.

apud

apud *Bellarm.* hìc l. 1 c. 14, nam ita afferitur ad *Eph.* 4. v. 11. *Ipse dedit quosdam quidem Apostolos &c. alios autem Pastores.* Ad Hebr. 5. v. 4. *Nec quisquam sumit sibi honorem, sed qui vocatur à Deo tanquam Aaron.* Definit hoc expressè *Trident.* ss. 7. De Sacramentis in genere Can. 10. De Confirmatione, Can. 3. De Eucharistia, ss. 22. Can. 1. De Pœnitentia, ss. 14. Can. 10. De extrema Unctione, Can. 4. De Confirmatione & Ordine, ss. 27. Can. 7. V. *Bellarm* suprà, qui c. 25. accuratè dissolvit ea, quæ opponunt hæretici.

52. §. 5. Minister, 1. Baptismi, potest esse omnis homo, etiam fœmina. 2. Confirmationis & Ordinis, de jure est solus Episcopus; ex commissione Papæ potest esse etiam simplex Sacerdos, *Lugo* in Resp. mor. l. 1. d. 6. *Dicast.* t. 6. d. 17. & alii. 3. Eucharistiæ conficiendæ. Pœnitentiæ & extremæ Unctionis, solus Sacerdos: Eucharistiæ distribuendæ, etiam Diaconus ex commissione Sacerdotis & in necessitate, *Dicast.* de Euch. d. 11. dub. 4. Absolutè autem posset eam quivis, etiam non ordinatus, imò ægrotus sibi ipsi pro Viatico dare, si alius ordinatus abesset, uti à n. 481. dicetur. 4. Matrimonii ministri sunt baptizati contrahentes, etiam fœmina: quæ omnia pluribus explicabuntur suis locis. Ex dictis,

53. §. 6. *Inferuntur* seqq., 1. Simpliciter loquendo, Christus dici debet causa efficiens principalis Sacramentorum, homo autem ministerialis. 2. Sicuti humanitas Christi instituit Sacramenta principaliter ministerialiter, secundùm *S. Th.* q. 64. a. 3., ita eadem humanitas operatur in Sacramentis principaliter ministerialiter, homines autem instrumentaliter, & subordinatè ad Christum.

ſtum. 3. Divinitas Chriſti ſive Omnipotentia Dei producit principaliter phyſicè Sacramenta, humanitas autem nullo modo phyſicè producit, ſed verba & intentio in omnibus Sacramentis producuntur phyſicè & immediatè à ſolo homine Miniſtro, qui etiam in omnibus Sacramentis phyſicè immediatè producit res, exceptâ Euchariſtiâ & Pœnitentiâ, nam in Euchariſtia Corpus Chriſti & unio cum ſpeciebus phyſicè à ſolo Deo producuntur; in Pœnitentia autem, dolor, propoſitum & confeſſio, quæ ſunt res illius Sacramenti, producuntur phyſicè ab ipſo pœnitente. 4. Humanitas Chriſti efficit principaliter moraliter omnia Sacramenta, non tantùm hoc ſenſu, quòd ſit cauſa principalis ſuo merito & impetratione movens Deum ad phyſicè efficiendum Sacramentum, ſed etiam quia nomine Chriſti omnia efficiuntur ab hominibus tanquam illius Miniſtris, hinc *Joan.* 6. v. 33. de Chriſto dicitur, *Ille eſt qui baptizat*, & *Joan.* 4. v. 1. dicitur Chriſtus eſſe baptizans, non per ſe ſed per diſcipulos: quod idem dicit *S. Auguſt.* tr. 6. in Joan., *Petrus baptizet, hic eſt, qui baptizat* &c. hinc *Apoſtolus* 2. ad Corinth. 2. v. 10. etiam de aliis Sacramentis ait, *Ego, quod donavi, ſi quid donavi, propter vos in perſona Chriſti.* & idem expreſsè aſſeritur Cap. *Utrum* 72. de Conſecr diſt. 2., patetque de Euchariſtia, nam verba proferuntur in perſona Chriſti, qui etiam ideo dicitur Sacerdos in æternum: hinc *Trid* ſs. 22. c. 2. ait, Una *eademque eſt hoſtia, idem nunc offerens, Sacerdotum miniſterio* Similiter abſolvens dimittit peccata nomine Chriſti, nam *quis poteſt dimittere peccata, niſi ſolus Deus?* *Marci* 2. v. 7. Imò etiam contrahentes Matrimonium,

nium, efficiunt illud Sacramentum Christi nomine, non hoc sensu, quasi Christus sit principaliter contrahens, sed isto, quòd Christus sit causa, cur ponatur ratio Sacramenti, quam non efficerent contrahentes, nisi operarentur in nomine & secundùm institutionem Christi, qui per actionem contrahentium immediatè causare voluit gratiam in illis. 5. Ministri Sacramentorum, melius dicuntur Ministri Christi, quàm Ecclesiæ, neque enim intendunt operari nomine Ecclesiæ, sed Christi: attamen sunt Ministri Ecclesiæ, quia ab Ecclesia constituuntur & pro ea ministrant.

54. *Q. 11. Quid addendum sit circa intentionem in Ministro requisitam.* R. Quid sit intentio, & quæ dicatur formalis, virtualis, habitualis, interpretativa; explicita aut implicita; directa vel indirecta, dixi l. 4. n. 13 14., debentque hìc recoli: quibus suppositis, adde seqq.

§. 1. Ad valorem Sacramenti non sufficit in Ministro intentio ponendi res & verba ex joco; neque etiam intentio ponendi ea seriò & pure materialiter, sed requiritur intentio ponendi ea ùt sacramentalia. *Pars* 1. est contra *Luth. Calv.* & alios apud *Bellarm.* hìc l. 1. c. 27., qui dicunt sufficere, si res & verba quomodocumque ponantur, dummodo adsit fides in suscipiente, sed oppositum est de fide, partim ex *Florent.* in decreto *Eugenii IV.* ad Armenos, & *Trident.* ss. 7. Can. 11., quæ requirunt intentionem saltem faciendi, quod facit Ecclesia; partim ex decreto *Leonis X* damnantis hunc 12. art. *Lutheri, Si confessus non esset contritus, aut Sacerdos non seriò sed joco absolveret, si tamen credat se absolutum, verissimè est absolutus*: quem articulum etiam expressè damnat

nat *Trid.* ſs. 14. de Pœn. Can. 9. Quod autem dicitur de abſolvente, valet de conficiente quod vis aliud Sacramentum. *Pars* 2. eſt contra *Catharinum*, *Scribonium* & alios, qui putârunt ſufficere intentionem ponendi actiones purè materialiter, ſed opinionem illam vocat *Bernal* d. 17. n. 55. omnino falſam, *Herinx* d. 3. n. 16. improbabilem, *Arriaga* d. 19. n. 13. non tantùm improbabilem ſed forſan etiam planè erroneam, *Lugo* d. 8. n. 15. dicit parum diſtare ab errore hæreticorum, *Vaſq.* d. 136. n. 34. putat eſſe expreſsè damnatam, ideoque n. 29. dixerat oppoſitum eſſe ab Eccleſia definitum, & eſt ſaltem certiſſimum, poſtquam *Alex.* VIII. die 7. Dec. 1690. damnavit hanc 28. prop. *Valet Baptiſmus collatus à Miniſtro, qui omnem ritum externum formamque baptizandi obſervat, intus verò in corde ſuo apud ſe reſolvit; non intendo, quod facit Eccleſia*: & ideo etiam *Trid.* ſs. 14. De Pœn. c. 6. requirit in Sacerdote animum, non tantùm ſeriò agendi, ſed verè abſolvendi: quod autem dicitur de hoc Sacramento, idem eſt de aliis. Ratio verò pro omnibus à priori eſt voluntas Chriſti, qui ſecundùm *Apoſtolum* 1. ad Corinth. 4. v. 1. voluit Miniſtros eſſe, non purè nuntios, ſed *diſpenſatores myſteriorum Dei*, ad quos ſpectat humano modo agere, hìc & nunc quidem ſecundùm arbitrium ſuum, attamen accommodatè ad voluntatem Principalis, cujus vices agunt. Rationes à poſteriori dat *Bellarm.* ſuprà ex abſurdis, quæ ſequerentur, nam ſi Sacerdos ad menſam legeret verba, *Hoc eſt Corpus meum*, conſecraret totum panem præſentem; ſi quis in theatro ageret perſo-

nam Constantini & modo agendi externo baptizaretur, reipsa rebaptizaretur &c.

Objiciunt 1. Varias auctoritates & exempla R. Ista omnia videri possunt explicata apud *Bellarm.* c. 28. & *Moyam* tr. 4. q. 3. §. 3.

Obji. 2. Vis significativa signi ad placitum non pendet ab intentione utentis sed solius instituentis, sed Sacramentum est signum ad placitum Christi, ergo non pendet ab intentione Ministri utentis. R. Non pendet ab intentione utentis, si instituens voluerit ab hac pendere, uti Christus voluit, n, si noluerit, transeat: *dico*, transeat, nam *vox* est sonus ab ore animalis productus cum intentione significandi, ergo ad vim significativam alicujus signi requiritur aliqua intētio.

Obji. 3. Contractus externè tantùm factus inter homines valet, quamvis absit interna intentio contrahendi, ergo etiam Sacramentum. R. 1. n. antec., secundùm dicta l. 3. p. 2. à n. 608. R. 2. Dato ant. n. consq., homines non possunt cognoscere intentiones internas, Dominus autem intuetur cor, 1. *Reg.* 16. v. 7., ergo quamvis ad contractum inter homines non requireretur intentio interna, requiretur ad quasi contractum Dei cum Ministro Sacramenti, quia Deus noluit se obligare ad causandam gratiam, nisi videret in Ministro intentionem internam. V. *Esparz.* q. 13.

Obji. 4. Ut Dominus validè donet per famulum, ad hoc non requiritur intentio famuli, ergo neque ad hoc, ut Christus per Ministrum conficiat Sacramentum. R. Ad hoc non requiritur intentio famuli, si famulus sit tantùm internuntius donationis, c., si sit tanquam Procurator

tor vel agens vices Domini, n., tum enim hujus voluntati committitur valor vel nullitas donationis, & sic se habet Minister in Sacramentis. V. *Lugo* d. 8. n. 29.

Obj. 5. Ecclesia præcipit orationem Horarum, & tamen qui recitaret tantùm externè, internè nolens satisfacere sed irridere Ecclesiam, adhuc satisfaceret, ergo similiter in Sacramentis. R. 1. Dato antec. n. conseq., Ecclesia cùm non cognoscat, etiam non judicat de internis, hinc fortè præcipit solam recitationem externè attentam: è contrà Deus, auctor Sacramentorum, cognoscit & judicat interna, ergo non est ratio, cur non præsperit intentionem & attentionem internam pro conficiendis Sacramentis. R. 2. Ut satisfiat, etiam pro Horis, debet adesse intentio orandi, ut dictum est l. 4. n. 1325. ergo intentio aliqua interna requiritur.

Obj. 6. Repugnat divinæ bonitati, ut damnetur infans, vel homo tantùm attritus propter malitiam Ministri, qui externè tantùm fingit se baptizare aut absolvere. R. *Alens. Dur. Gabr.* & alii apud *Aversa.* q. 64. s. 3. putârunt Christum in ejusmodi casibus supplere effectum gratiæ, quam sententiam non improbat *S. Th.* favetque *Valent.* apud *Escob.* l. 8. n. 254. Similiter *S. Bonav. Silv.* & alii apud *Dicast.* de Bapt. d. 1. dub. 13. putârunt Deum supplere in Baptismo collato pueris necdum absolutâ formâ mortuis: imò *Cajet.* putavit tales pueros, qui baptizari non possunt, salvari per fidem parentum: *Gerson* docuit Deum saltem quandoque supplere extraordinariè: sed rectè dicit *Suar.* in Comment. ad q. 64. a. 8. omnes suppletiones illas non fundari

in ulla lege vel promissione Dei, imò carere omni ratione probabili: hinc *Henriq.* opinionem primam vocat imperitam; *Cabrera*, temerariam & erroneam; *Escob.* improbabilem, eamque rectè confutant *Gonet* d. 6. à n. 42. *Herinx* d. 6 à n. 21. *Dicast.* suprà. Itaque dicendum est tales damnari propter peccata sua originalia vel actualia, quæ contraxerant & remissa non sunt, quòd autem remissa non sint, non est defectus bonitatis in Deo, qui dederat media, sed est occasionaliter per malitiam Ministri, quam Deus impedire non tenebatur, imò nec poterat, salvâ lege ordinariæ Providentiæ.

Alia argumenta *Scribonii* solvit fusè *Lugo* à n. 37., brevius *Platel.* hìc à n. 85. & *Arriaga* n. 9.

55. §. 2. Intentio indirecta, sive tantùm in causa, non sufficit ad conficiendum Sacramentum. Est communis & extra controversiam, inquit *Vasq.* d. 138. n. 68. contra *Cabreram*, qui dicit probabile esse, quòd Baptismus in ebrietate vel somno collatus à Ministro, qui antea voluit ita conferre, sit validus; sed oppositum tenent *Suar. Vasq. Con. Laym. Tann. Dicast.* d. 3. nu. 117. *Escob.* 18. n. 36. *Averf.* q. 64. s. 3. & unanimiter Theologi, inquit *Herinx* d. 3. n. 30. Ratio est 1. quia talis confectio Sacramenti non est actio humana, cùm non sit facta liberè vel ex deliberatione rationis. 2. Prolatio verborum in tali statu facta non est locutio humana, quia non manifestat mentem præsentem, nec quod tum judicat, cùm in tali statu non sit usus humanus mentis aut rationis. 3. Talis actus non sufficit ad contractum vel commercium humanum, ergo multò minùs ad actum Ministri, quem Christus voluit esse dispen-

spensatorem fidelem mysteriorum Dei, qui attendere debeat, ut ponatur debita materia, & bene exprimatur forma.

Obj. 1. Si ideo se inebriavit, ut baptizaret, Baptismus denominabitur voluntarius, etiam in se, quia ex priore volitione debet manisse aliquid tanquam virtus dirigens istam actionem in ebrietate, ergo sufficiet ad Sacramentum. R. n. antec., nam species phantasiæ, quæ manserunt, movent appetitum sensitivum ad talem actionem, quæ non est voluntaria respectu volitionis humanæ liberæ antea habitæ, sed tantùm est effectus potentiarum sensitivarum in ebrietate operantium.

Inst. 1. Actus præteritus denominatur voluntarius à volitione præterita non retractata, ergo etiam actus futurus. R. n. seq. actus præteritus, dum existebat, pendebat à volitione, à qua denominabatur actualiter voluntarius, quod autem fuit actualiter voluntarium, manet habitualiter tale, quamdiu non retractatur: è contrà actus futurus nunquam fuit nec sit voluntarius, sed tantùm fuit volitus per modum objecti, omne enim voluntarium liberum debet esse à principio intrinseco libero cum cognitione finis.

Inst. 2. Prior intentio, quamvis esset simpliciter indirecta, tamen erat directa respectu Sacramenti, quia intendebat Sacramentum in se tanquam finem ebrietatis, intentio autem directa Sacramenti sufficit, ergo. R. Intentio directa sufficit, si existat formaliter vel virtualiter, c., si existat tantùm habitualiter, n. Tempore ebrietatis autem existit tantùm habitualiter, quod non sufficit, secundùm dicenda n. 56.

Inst. 3. Intentio manet virtualiter in Ministro distracto, ergo etiam in ebrio. R. n. conseq. Quamvis distractus magis perceptibiliter attendat ad objectum distrahens, tamen communiter simul attendit tenuiter & imperceptibiliter ad alterum prius objectum, manetque immediatè liber ad volendum oppositum, ergo non est mirum, quòd talis actio sufficiat ad Sacramentum, secundùm dicenda n. 58. *Dixi*, communiter, nam si distractio esset omnimoda & veluti raptus extaticus, actio in hoc non videretur facta humano modo, prout requiritur ad Ministrum Sacramenti, desiisset enim omnis actualis, etiam tenuis attentio.

Inst. 4. Voces scriptæ retinent vim significandi humano modo, quamvis postea dormiat ille, qui scripsit, ergo etiam voces prolatæ in somno. R. n. conseq., nam imprimis, quando voces scribebantur, pendebant ab humana intentione significandi, quæ postea moraliter perseverat: deinde voces scriptæ retinent, saltem ex usu & pacto vim significandi modo humano, uti rectè *Palav.* n. 102., neutrum convenit vocibus in somno vel ebrietate prolatis.

Obji. 2. Si quis prævideat se propter fidem occidendum in somno, & ideo dormiat, si occidatur, est Martyr; sicuti è contrà, si quis prævideat se occisurum in ebrietate, & ideo se inebriet ac occidat, est homicida, & secundùm *Lugo* n. 110. incurrit reservationem homicidio annexam, ergo similiter ille est Minister Sacramenti, si ideo se inebriet, & in ebrietate conficiat Sacramentum. R. n. conseq.; ad martyrium vel homicidium satis est illa intendi ùt objecta, quia hoc-

hocipso, quòd postea fiant, erunt volita & suo modo interpretativè voluntaria, quòd sufficiet, nam talis occisio passiva erit verè mors obita propter fidem, ergo erit martyrium, & talis occisio activa erit destructio vitæ alienæ contra jus ipsius, ergo homicidium injustum: è contrà ad confectionem Sacramenti requiritur intentio, quæ habeat se tanquam causa ad effectum, alioquin non erit actio humana, talis autem non est inebrietate: atque ideo à simili infert *Lugo* n. 102., si quis prævideat se in ebrietate dicturum verba perjura, & ideo se inebriet, quamvis verba illa dicat in ebrietate, non fore perjurum, quia verba perjura, quando fiunt, debent esse verba humana, qualia non sunt in ebrietate. V. dicta l. 5. n. 48.

§. 3. Intentio habitualis non sufficit in Ministro conficiente Sacramentum, utì patet ex dictis, quia debet esse causa actionis, quâ ponitur Sacramentum, ex vi enim illius intentionis debet positio Sacramenti esse actio humana Ministri agentis nomine Christi & prudenter dispensantis ejus mysteria, ergo. 56.

Obj. 1. *S. Th* q. 64. a. 4 dicit habitualem sufficere R. Per habitualem intelligit virtualem, utì patet ex contextu: & omnes ita eum explicant. Probabiliter etiam dicitur cum *Gonet* d. 6. n. 51. per errorem describentium esse positum Tò *habitualem* pro *virtualem*, quia modus abbreviandi apud *S. Th.* erat ferè similis: & in aliis antiquis exemplaribus, habetur, *virtualem*.

Obj. 2. Habitualis sufficit in suscipiente, ergo etiam in conficiente. R. n. conseq. Conficiens debet vi intentionis suæ agere humano mo-

do, nomine Christi, tanquam fidelis dispensator &c., quod non fiet, nisi intentio actu dirigat actionem: suscipiens est tantùm patiens, ergo in hoc sufficiet talis intentio, per quam censeatur volens pati seu recipere Sacramentum, ad quod sufficit intentio habitualis, quandoque etiam interpretativa, uti dicetur à n. 168.

Obji. 3. Intentio habitualis sufficit pro applicatione Missæ cras legendæ, ergo etiam pro Sacramento cras conficiendo. R. n. conseq., quia ut Missa sit & maneat applicata, satis est applicationem esse semel positam & non revocatam, tum quia est veluti donatio in diem, sive ex nunc pro tunc, quæ tenet, cùm advenit tempus, quamvis non accedat nova donatio: tum maximè, quia Deus ex tunc constituitur velut executor, & acceptat Missam in talem finem, & positâ postea Missâ, ad solum Deum pertinet dare aliquid propter illam: è contrà intentio conficiendi Sacramentum debet esse operativa ipsius Sacramenti, debet Ministrum facere operantem humano modo, nomine Christi, prudenter, fideliter &c.

Obji. 4. Si Titius ex alto loco affundens aquam, moriatur instanti A. post prolatam formam, & aqua instanti B. tangat puerum, Baptismus valebit, licèt tum nequidē virtualiter ampliùs existat intentio Titii, ergo etiam valebit primo instanti somni, quamvis intentio tum non existat nisi habitualiter. R. n. conseq. Affusio aquæ, quæ est activa ablutio, est humano modo posita à Titio, & censetur manere talis, quando accedit ablutio passiva, seu motus aquæ super corpus pueri, quem motum non erat opus huma-

humano modo immediatè pendere à Titio, cùm sit motus necessarius aquæ priùs humano modo motæ à Titio, qui posuerat, quidquid ad ipsum spectabat ponere, ut puer diceretur ab eo ablutus. Hinc docet *Diasl.* d. 3. n. 126. quamvis Titius retractaret intentionem suam post effusam aquam, non ideo impediendum valorem Sacramenti; pro quo *Lugo* n. 109. dat plura alia exempla circa Sacramentum Matrimonii. Econtrà ablutio activa dormientis nunquam fuisset posita humano modo, utì supponitur. Quòd si supponas immediatè ante somnum esse positam humano modo, valeret Baptismus, quamvis dormiret, quando corpus pueri passivè abluetetur.

Obj. 5. Valet Matrimonium per Procuratorem contractum, quamvis Principalis tum dormiat aut in amentiam perpetuam inciderit, utì docent *Sanch. Henriq. Bonac. Arr.* d. 19. à n. 34. contra *B. Pontium* & *Lugo* n. 108., ergo in Ministro sufficit intentio tantùm habitualis. R. Dissimulato antec. dist. conseq., ergo in Ministro, qui per seipsum ministrat, valet intentio tantùm habitualis, n., si ministret per alium, transeat: jam verò hoc est speciale in Matrimonio, quòd possit ministrari per mandatarium, quia nempe est contractus, qui per mandatarium fieri potest & obligare mandantem: hoc tamen manet, quòd mandans habere debuerit intentionem saltem virtualem humano modo positam, quando mandavit; neque opus est, ut partes, hujus præsertim Sacramenti, physicè coexistant. Dixi, transeat, nam aliqui dicunt, quòd intentio mandatarii tanquam animati instrumenti sit moraliter

liter intentio mandantis, intentio autem mandatarii est tum actu; sed de hoc vide dicenda n. 174.

57. §. 4. Multò minùs sufficit intentio interpretativa in Ministro conficiente Sacramentum, cùm hæc nec sit nec fuerit intentio reipsa existens, sed tantum quæ existeret, si occurreret cogitatio de illa elicienda; quod autem non est, non potest dirigere confectionem Sacramenti, ut nomine Christi & humano modo fiat, ergo.

58. §. 5. Attamen non requiritur intentio actualis formalis, sed sufficit virtualis, utì communissimè omnes, inquit *Arr.* n. 30.; imò omnes, secundùm *Suar.* d. 13. s. 3. *Lugo* d. 8. n. 90. *Herinx* d. 3. n. 32., tum quia hæc sufficit ad orationem, vota, contractus, ergo similiter ad conficiendùm Sacramentum: tum etiam, quia si non sufficeret, confectio Sacramentorum esset exposita perpetuis dubiis & scrupulis, quia est supra moralem potestatem hominis semper habere intentionem actualem formalem, cùm nobis invitis se ingerant distractiones illam impedientes, unde meritò possemus semper dubitare de valore Sacramenti, de quo cùm non dubitent Ecclesia & Doctores, dummodo Sacramentum sit positum cum intentione virtuali, moraliter certum est hanc sufficere: & ratio à priori est, quia intentio virtualis est sufficienter causa actionis, quâ ponitur Sacramentum, est enim quædam virtus prioris intentionis, imperans & dirigens executionem ejusdem objecti. Pro praxi tamen expedit præmittere formalem, si quis se reflectat, quia melior est & certior, si fortè virtualis defisset.

Objicies.

Objicies. Intentio virtualis non sufficit ad meritum, ergo nec ad confectionem Sacramenti. *Prob. ant.* Quòd fit ex intentione virtuali, non est liberum, quia motiva in utramque partem tum non ita proponuntur, ut voluntas possit dici proximè expedita etiam ad oppositum, ergo. &c. n. anteced., nam inprimis probabile est ad meritum sufficere libertatem imperfectam, imò & aliquam mediatam, utì tenent *Suar.* & alii contra *Ovied.* De merito contr. 2. p. 1. & *Laurent.* d. 2. s. 6. Deinde saltem est satis habere virtualem libertatem, & remanere actus tenues proponentes utraque motiva, vi quorum actuum posset voluntas directè velle oppositum, quamvis reflexè non experiatur in se potentiam sibi imperandi oppositum. Ex dictis,

Colliges, eum, quide more ponit actiones requisitas ad Sacramentum, prudenter non posse dubitare de intentione requisita, nisi hanc positivè excludat, quia vult facere, quod aliàs solet & quod faciunt similes Ministri, quod sufficit, utì rectè *Gammach.* & *Abelly* p. 2. t. 1. c. 1. s. 8. Item exercitè cognoscit illas actiones esse sacras, & poni non frustra, sed ad fines certos, ergo exercitè intendet ùt tales & ad istos fines, quod sufficit, utì rectè *Vasq.* Hinc infert etiam *Maurus* q. 78. n. 5. Ministros Sacramentorum, nisi studiosè omiserint intentionem faciendi Sacramentum, vel habuerint intentionem oppositam, ineptè dubitare, an habuerint intentionem sufficientem ad valorem Sacramenti. Addit rectè *Bellarm.*, opus non esse dicere ore aut corde, *intendo hoc facere &c.* (: hæc enim scrupulosæ reflexiones potiùs devotionem impediunt, inquit *Herinx* d. 59.

3.

3. n. 28., hominemque perturbant:) sed tantùm requiri, ut homo sit præsens animo, & attentè faciat, quod facit, ista enim dicuntur intentio in actu exercito, utì loquuntur *Caj.* & *Less.* hìc q. 64. a. 8. dub. 2. Sed de scrupulis circa intentionem, & speciatim circa consecrationem, plura addemus, quando de Sacrificio.

60. *Q.* 12. *An in Ministro Sacramentorum sufficiat intentio coacta.* R. Sufficere, si Matrimonium excipias, nam intentio coacta hìc dicitur, quam Minister nollet quidem habere, nunc tamen habet, quia ab extrinseco cogitur ad illam, v. g. per metum, sed talis intentio sufficit ad sex prima Sacramenta, est enim actio humana, simpliciter libera, capax meriti & demeriti, tantùm secundùm quid involuntaria: Ecclesia autem specialiter voluit, ut Matrimonium haberet perfectiorem libertatem, utì suo loco dicetur.

61. *Q.* 13. *An intentio Ministri debeat esse determinata ad certam materiam & personam.* R. Affirmativè, cum *Lugo* d. 8. n. 111. & *Escob.* l. 8. n. 265., quia intendere debet præsens Sacramentum, quod constat suâ v. g. ablutione; actio enim procedens ex intentione debet cadere super hoc, in quod fertur intentio, hinc etiam debet intendere conferre personæ præsenti, cui applicat: ideoque si Cajum ablueres, & dirigeres formam Baptismi ad Titium, intra te dicendo, abluo Cajum, sed Titium baptizare volo, mentireris & invalidus esset Baptismus: Item si Sacerdos haberet ante se duas hostias, & vellet consecrare tantùm unam, neque determinaret quam, neutra consecraretur, quia intentio non esset determinata quoad materiam, *Lugo* n. 26. Idem est, si audi-

visset

visset duorum Confessiones, velletque absolvere tantùm unam, & non determinaret quam è duobus, *Aversa* q. 64. s. 3. Non est tamen necesse, imò malè fieret, si quis suam intentionem restringeret ad istam in individuo personam, vel ad hanc unicam hostiam, quam ipse apposuisset, sed debet intentionem formare ad personam præsentem aut ad materiam appositam & sibi moraliter approximatam, utì dicetur n. 67. & 68. An autem error circa materiam vel personam aliquando invalidet Sacramentum, dicetur q. seq.

Q. 14. Quid addendum sit circa errorem & erroneam intentionem Ministri. Et seqq. 62.

§. 1. Error Ministri, itemque intentio inducendi novum ritum, per se loquendo non invalidant Sacramentum, *Suar.* d. 2. s. 5. *Lugo* d. 2. an. 113. *Compt.* d. 63. s. 3. n. 6. *Escob.* l. 8. n. 136. *Bernal* d. 6. s. 3. §. 2. *Dicast.* d. 1. dub. 9. & 10. *Gonet* d. 1. n. 134. *Gob.* In Exper. tr. 1. n. 193. *Probatur*, quia Græci putant hæc omnia, *Hoc est Corpus meum, quod pro vobis tradetur*, esse de essentia consecrationis panis; & licèt hoc addant, ac fortè etiam habeant intentionem inducendi illum ritum, tamen validè consecrant, quia volunt facere, quod Christus instituit, & ponunt, quidquid ad essentiam Sacramenti requiritur, per accidens autem se habent talis error & altera concomitans intentio, quæ non pugnat cum intentione generali conficiendi Sacramentum, prout hìc & nunc confici potest, utì pluribus firmat *Arriaga* d. 7. n. 10.

Objicies. Zacharias Papa n. 36. relatus dixit Baptismum *in nomine Patria, Filia & Spiritu Sancta*,

cta, ideo esse validum, quia sic baptizans nolebat inducere errorem aut hæresin, sed procedebat ex ignoratione linguæ latinæ, ergo non fuisset validus, si voluisset inducere errorem. Similiter *S. Th.* q. 60. a. 8. O ait, *si quis intendat per hujusmodi additionem vel diminutionem alium ritum inducere, qui non sit ab Ecclesia receptus, non videtur perfici Sacramentum.* R. Uterque vult, quòd possemus dubitare de valore, si talis Minister voluisset inducere errorem, non quia hocipso defuisset aliquid ex parte materiæ vel formæ, sed quia tum non possemus judicare adfuisse intentionem debitam; & ideo *S. Th.* subdit hæc formalia, *non videtur perfici Sacramentum, quia non videtur, quòd intendat facere id, quod facit Ecclesia*: & hocipsum dixerat a. 7. ad 3., ergo à contrario valeret, si intenderet facere, quod facit Ecclesia, uti satis apertè docet *S. Th.* q. 64. a. 9. Notant tamen rectè *Suar. Lugo* n. 118. & alii, si diceret, *in nomine Patris & Filia & Spiritûs Sancti*, tantùm intendens inducere hunc errorem, quòd in divinis non esset Filius sed filia, vitiari Sacramentum, quia cùm Tò *filia* in illis circumstantiis sit æquivocum, ex intentione solius falsi sensûs determinaretur ad sensum oppositum veræ formæ; & hoc ordinariè fiet in tali homine, inquit *Con.* q. 60. n. 65., quia intendet hoc absolutè quòd si simul haberet primariam intentionem faciendi, quod Christus instituit vel quod facit vera Ecclesia, non vitiaretur Sacramentum, quia hæc intentio prævaleret.

63. §. 2. Si Arrianus proferat rectam formam Baptismi, quamvis simul putet non debere significari æqualitatem personarum, sed Patrem esse

esse revera majorem Filio, dummodo hoc non exprimat, & habeat intentionem faciendi, quod Christus instituit, validè baptizat, uti expressè docet *S. August.* l. 3. de Bapt. c. 15., & *Conc. Arelat.* Can. 8., uti refertur etiam Cap. *De Arianis*, 109. De Consecr. dist. 4. Et ratio est eadem, quia ponit totam materiam & formam, ac per accidens se habet error internus, & intentio generalis prævalet.

Objicies. Ad valorem formæ non sufficit externa prolatio, sed requiritur, ut sit locutio humana, ergo forma debet esse manifestatio conceptûs interni, sed hæc verba, *In nomine Patris & Filii*, prolata ab Arriano, non sunt vera manifestatio conceptûs interni, quia Arrianus non habet nisi hunc conceptum Patris majoris & Filii minoris, ergo. R. n. min., nam licèt habeat conceptum clarum Patris majoris & Filii minoris, tamen simul etiam habet conceptum confusum & implicitum Patris & Filii æqualis, quia per intentionem prævalentem vult intelligere hoc, quod Christus intelligi voluit, Christus autem voluit intelligi Patrem & Filium æqualem, ergo.

Instabis. Arrianus in mente non habet pro objecto Personas veras sed chymericas, nam in Deo, Pater major & Filius minor, sunt chymeræ, ergo etiam voces illæ, *In nomine Patris & Filii*, non sunt repræsentativæ veri objecti. R. Non habet pro objecto clarè & explicitè cognito personas veras, c, non habet pro objecto confusè & implicitè cognito, n. ant. & consq., nam voces illæ per intentionem prævalentem determinantur ad significandum objectum confusè & im-

implicitè cognitum, utì n. 36. dictum est de vocibus æquivocis.

64. §. 3. Si etiam in forma exprimatur error, non destruens sensum formæ, sed tantùm contrarius alteri veritati fidei, utì si dicatur, *ego te baptizo in nomine Patris, qui te redemit &c.* non ideo invalidatur Sacramentum, dummodo intendat facere, quod Christus instituit, ita *Palud. Dur. Sot, Suar. Vasq. Lug. Dicast.* n. 138. Et ratio est eadem, quia manet sensus à Christo intentus.

Objicies. Quamvis error non sit contrarius sensui à Christo intento, tamen tota propositio sit falsa, ergo vitiatur Sacramentum, quod requirit veram formam. R. Tota propositio interna sit falsa, transeat, externa, n. Hæc propositio interna, *Hoc est corpus meum capite plexum*, est indivisibilis & indivisibiliter tendit in totum suum objectum, hinc si sit difformis uni parti objecti, dicitur simpliciter difformis objecto; eadem tamen propositio est virtualiter duplex, & ut repræsentativa hujus partis objecti sic se habentis, dici potest vera præcisivè, id est, non falsa, quamvis sit falsa positivè respectu alterius partis, & consequenter respectu objecti sui adæquati. Propositio autem externa, quæ realiter est divisibilis, divisibiliter tendit in ea objecta & divisibiliter manifestat propositionem internam, ergo potest quoad primam partem esse suo modo vera denominativè, prout est significativa judicii inadæquatè sumpti, quamvis quoad partem posteriorem sit falsa; hæc autem pars est impertinens ad formam à Christo institutam, neque destruit sensum à Christo intentum per formam, ergo non obstat valori Sacramenti, utì sinè

sinè dubio validus foret Baptismus, si quis diceret, ego te baptizo hac aquâ frigidâ &c., quamvis aqua esset calida. *Conf.* nam Symbolum Apostolorum habet omnes ferè partes connexas, & facit quodammodo unam propositionem, neque tamen ideo ab hæretico dicitur falsum quia ipse putat hanc partem, *Communionem Sanctorum*, esse falsam; simile autem est de alia ejusmodi propositione.

Inst. Ergo nec obstaret, si diceret, Hoc est Corpus meum aërium &c. n. seq., nam ibi non significatur, nec in mente intelligitur corpus verum, sed tantùm apparens, ergo propositio illa externa, etiam respectivè ad illam partem, quæ est forma à Christo instituta, non manet vera, cùm non maneat repræsentativa objecti, quod Christus voluit significari & intelligi.

§ 4. Si quis volens dicere, *Si es baptizatus, ego te non baptizo, si non es baptizatus, ego te baptizo* &c., per errorem dicat, *Si es baptizatus, ego te baptizo, si non es baptizatus, ego te non baptizo*, videtur invalidari Sacramentum, cùm verba faciant sensum impossibilem, & directè excludant veritatem ac sensum formæ à Christo intentum: Neque juvat intentio, quando illi contradicunt verba externa excludentia sensum requisitum. 65.

§. 5. Si quis omittat aliquid non essentiale, putans esse essentiale, non conficit Sacramentum, non ratione erroris, sed defectu intentionis, quia voluntas conficiendi Sacramentum non stat cum voluntate omittendi aliquid, quod putat esse essentiale. Si tamen haberet intentionem generalem, & quasi conditionatam faciendi per verba, quidquid per illa fieri posset, hæc 66.

prævaleret & sufficeret, utì rectè *Amic.* n. 80. & *Arr.* n. 25.

67. §. 6. Errores alii Ministri circa ipsum Sacramentum, rarò illud invalidant, utì rectè *Lugo* d. 8. à n. 118., quia nihilominus aderit intentio sufficiens & prævalebit, utì si putaveris esse aquam benedictam & erat profana; si loco vini gallici putabas esse rhenanum; si loco unius hostiæ apposueris duas sibi cohærentes, &c. Quòd si quis putet de essentia absolutionis esse omnia hæc verba, *absolvo te à peccatis tuis in nomine Patris & Filii & Spiritûs Sancti*, ideoque habeat intentionem causandi gratiam in fine omnium illorum verborum, gratia causabitur in fine verborum essentialium, utì habet communis cum *Lugo* & *Bosco* de Pœnit. d. 7. s. 3. concl. 2 contra *Vasq* & *Dicast.* de Pœnit. d. 5. à n. 51., quia non est in potestate hominis facere aliquid essentiale, quod tale non est, aut suspendere effectum gratiæ, positâ completè ejus causâ necessariâ.

68. §. 7. Error Ministri circa personam, quæ Sacramentum suscipit, per se loquendo, non obstat valori, nisi tantùm in Matrimonio. Ita communiter omnes cum *Vasq.* d. 138. c. 7., ubi varias circa hæc refert sententias; & certissimum esse dicit *Bernal* d. 17. n. 83., quia natura sex primorum Sacramentorum est, ut Minister ordinariè non debeat intentionem restringere ad hunc vel illum, sed debeat intendere conferre Sacramentum petenti, cùm non referat ad finem Sacramenti, sive sit Cajus sive Titius, inquit *Sanch.* de Matr. d. 18. n. 12., hinc validè baptizas puerum, licèt putes esse puellam; validè absolvis mulierem, licèt putes esse virum, quia nempe

nempe intendis baptizare vel absolvere eum, qui tibi est præsens. E contrà contrahens Matrimonium determinatè intendit hanc personam, quia natura Matrimonii est, ut inducat obligationem ad semper vivendum cum hac persona & ad simul educandas hujus personæ proles, ergo error circa personam est circa substantiam & invalidat contractum, secundùm dicta l. 3. p. 2. à n. 611. *Dixi* 1., per se loquendo, nam si Minister nollet conferre Sacramentum, nisi esset hic, quem esse putat, si reipsa non esset, Sacramentum foret nullum: è contrà si contrahens Matrimonium vellet contrahere cum præsente puella, sive esset Caja sive Titia, validè contraheret, quamvis erraret in persona, sed hæc essent per accidens & præter naturam talium Sacramentorum. *Dixi* 2., quòd Minister in sex primis Sacramentis ordinariè non debeat restringere intentionem ad hunc vel illum, hoc enim facere sine justa causa, secundùm *Vasq. Sot. Fill. & Escob.* n. 165. foret grave sacrilegium, quia Sacramentum exponeretur periculo nullitatis: posset tamen esse justa causa, v. g. si Confessarius sciret Titium non esse dispositum, & prudenter timeret, ne clam irrepsisset in confessionale, voce & habitu simulans alium, deberet absolvere sub conditione, *si non est Titius*: & idem est in similibus casibus, de quibus videri potest *Bernal* n. 82.

Objicies. Saltem natura Sacramenti Ordinis postulat, ut Episcopus habeat intentionem restrictam ad hanc numero personam, gravissima enim incommoda nascerentur, si posset ignotus pro noto validè ordinari. R. n. assumptum, nam graviora adhuc incommoda nascerentur,

si talis, qui per fraudem se ingessisset, non ordinaretur validè, quia publicè haberetur velut ordinatus, & tamen non esset, ideoque invalidè administraret Sacramenta illa, quorum valor pendet ab Ordine. *Nec obstat*, quòd Episcopi aliqui ante Ordinationem protestentur per suum Archi Diaconum, suæ intentionis non esse ordinare eum, qui per fraudem se ingesserit, v. g. sinè titulo, sinè ætate &c., *nam* protestationem illam non approbat *Lugo* d. 8. n. 119.; & quamvis fiat, plùs non debet significare, quàm Episcopum optare, ut emaneat, qui talis est; vel, utì vult *Rhodes* d. 1. q. 4. s. 3. § 5., tantùm significat se repulsurum, si scirer ejusmodi intrusum adesse: putantque *Navar. Gob.* t. 8. nu. 316. & alii apud *Escob.* l. 23. n. 199. Episcopum mortaliter peccaturum, si ita restringeret intentionem & nollet ordinare illum, cui aliquid deesset: è contrà *Arr.* n. 44. non audet consuetudinem illam reprobare, putat tamen certum esse, quòd hoc non obstante Episcopus intendat ordinare illos, qui bonâ fide accedunt etiam cum tali defectu, nam postea ex præscripto Pontificalis absolvit omnes ab occultis impedimentis, ad effectum talis ordinationis, ergo talis protestatio fit, ut qui scit sibi deesse aliquid, hac protestatione territus abscedat, quem defectum cùm nesciat ille, qui bonâ fide accedit, frustra ad illum fieret illa protestatio: quidquid sit de hoc, tenent Auctores communiter cum *Sporer* n. 138. talem, etiam malâ fide accedentem, ordinariè loquendo, censeri debere validè ordinatum; addit *Dicast.* d. 3. n. 187., si esset rationabile dubium de intentione Episcopi, hunc interrogandum, & interim

terim abstinendum à ministerio talis Ordinis, vi cujus conferendum esset aliquod Sacramentum: quòd si interrogari non posset, *Tamb.* l. 7. c. 6. n. 13. meritò dicit presbyterium sub conditione reiterandum fore, propter periculum gravium damnorum, si ordinatio fuisset invalida.

Q. 15. Quid dicendum sit, si conficiens Sacramentum habeat intentiones reipsa implicitè vel indirectè contrarias. 69.

Rz. Judicandum est de valore vel nullitate Sacramenti, secundùm intentionem, quæ prævalet: illa autem prævalet, quæ magis appretiat & secundùm præsentem comparationem animi simpliciter præfert suum objectum: illa autem censetur magis appretiare & simpliciter præferre suum objectum, quæ est absoluta seu universalior & saltem virtualiter reflexiva supra alteram, cui quasi derogat, uti optimè explicat *Lugo* d. 8. s. 8., quidquid in contrarium obmoveat *Bernal* d. 17. à n. 76. Nec à *Lugone* dissentit *Dicast.* d. 3. dub. 8., tantùm volens majorem appretiationem illam fieri per duos actus, quod *Lugo & Bosco* d. 1. s. 7. n. 79. probabiliùs putant fieri posse per unum. Quòd si utraque intentio æqualiter appretiaret suum objectum, nec judicari posset utra prævaleat, dicendum esset Sacramentum non fieri, quia cùm utraque existat & velint fieri oppositа, intendetur aliquid impossibile, ergo intentio erit irrita, uti rectè *Lugo* n. 124. *Dicast.* n. 173. *Esp.* q. 17. a. 2. *Bernal* n. 79. *Palav.* n. 135. Si tamen una intentionum contrariarum & æqualium, habitualiter tantùm existeret, altera actu existens imperaret confectionem Sacramenti, hæc prævaleret, utpote efficacior, faciens actu operantem nomine Christi,

ideoque valeret Sacramentum, utì rectè *Lugo*, *Dicast. Con.* q. 64. n. 92. contra *Bernal* n. 81.; quod tenent *Esp.* a. 3. & *Haun.* l 4 n. 715.; quamvìs prior habitualiter existens fuisset appretativè major: Neque est paritas in applicatione Sacrificii & aliis similibus, quia pro illis sufficit intentio habitualis, non autem pro conficiendis Sacramentis; secundùm dicta n. 56. Vide *Palav.* à n. 173. & *Bosco* n. 84. Ex dictis,

70. *Inferuntur* seqq. 1. Volens baptizare, sed non volens causare gratiam, validè baptizat, quia est ita dispositus, ut vellet baptizare, si sciret per Baptismum causari gratiam, ergo intentio baptizandi prævalet.

71. 2. Si Titius hactenus noluerit Matrimonium cum Caja, & tamen liberè contrahat cum præsente, qualiscumque illa sit; si sit Caja, & ipse actu sit ita comparatus, ut nollet contrahere, si sciret esse Cajam, Matrimonium est invalidum; si autem sciens esse Cajam vellet contrahere, erit validum: Si animo ita comparatus sit, ut si sciret esse Cajam, nesciat ipse, quid esset volturus, neutra intentio prævalebit, ideoque non fiet Matrimonium. Putat tamen *Bosco* n. 81. in hoc ultimo casu potiùs considerandum esse, quid alii similes homines in tali circumstantia fuissent facturi, quod enim alii fecissent, præsumitur & ipse facturus, quia ex communiter contingentibus est prudens præsumptio.

72. 3. Si contrahentes intendant Matrimonium, sed velint esse solubile, ita ut non contraherent, si scirent esse indissolubile, Matrimonium est nullum, quia de jure saltem divino est indissolubile, utì cum communi *Sanch.* de Matr. l. 2. d. 13.

13. *Perez* de Matr. d. 20. s. 1. & 2. *Con.* d. 26. dub. 1. *Stalen* p. 2. c. 8. Imò *Vasq. Bellarm. Bonac* & alii multi cum *Dicast.* de Matr. d. 2. dub. 28. dicunt hoc esse de jure naturali, etiam in Matrimoniis infidelium, ergo qui per intentionem prævalentem absolutè intendit esse solubile, reipsa non intendit Matrimonium. V. *Lugo* à n. 125. & *Dicast.* dub. 4.

4. Si baptizati intendant Matrimonium indissolubile, sed ex se esse nolint Sacramentum, si faciant ideo, quia putant Matrimonium non esse Sacramentum, non obstat hic error, quia prævalebit intentio absoluta Matrimonii, *Perez* d. 19. s. 10. *Esp.* de Matr. q. 114 ad 3. *Gob* t. 9. n. 134. Si sciant Matrimonium secundum se debere esse Sacramentum, attamen nolint nisi separatum à ratione Sacramenti, *Vasq. Rebel. B. Pontius*, *Bonac.* de Matr. q. 2. p. 5. n. 4. *Arr.* d. 19. n. 8. *Dian.* p. 3. t. 4. R. 255. *Dicast.* n. 204. *Hurt.* de Matrim. d. 3. diff. 19. *Stalen* c. 7. *Gob.* n. 229. *Perez* suprà docent fore verum & indissolubile Matrimonium, sed sine ratione Sacramenti, quia licèt graviter peccetur, attamen videtur ratio contractûs validi posse separari à ratione Sacramenti, utì fit in non baptizatis. E contrà *Valent. Sanch.* de Matr. l. 2. d. 10. *Con.* d. 24. n. 22. *Tann.* Tom. 4. d. 8. q. 4. n. 85. *Lugo* de Pœn. d. 14. n. 42. *Laym.* l. 5. t. 10. p. 2. c. 2. n. 2. *Bonæsp.* de Matr. d. 4. dub. 1. *Haun.* l. 4. n. 716. *Esparsa* suprà, *Carden.* in 2. crisi diff. 20. n. 77. *Gorm.* d. 5. n. 345. dicunt non fore verum Matrimonium ex defectu intentionis Sacramenti, quia putant rationem veri Matrimonii inter baptizatos, ex voluntate Christi non posse separari à ratione Sa- 73.

cramenti, eò quòd Christus verum Matrimonium fidelium immediatè elevârit ad rationem Sacramenti, nam Concilia dicunt absolutè, quòd Matrimonia fidelium sint Sacramenta; & favet Inn. III. Cap. *Quanto*, De divortiis, *Etsi Matrimonium verum inter infideles existat, non tamen est ratum: inter fideles autem verum & ratum existit, quia Sacramentum fidei, quod semel est admissum, nunquam amittitur, sed ratum efficit conjugii Sacramentum* Utraque sententia est probabilis, utì Auctores utrimque citati fatentur.

74. *Q. 16. Quid dicendum sit, si duo Ministri conficiant idem Sacramentum, & intentiones eorum se mutuò respicientes, sibi contrarientur*: v g. Si Titius sit confessus Cajo & Sempronio, petatque ab utroque absolvi, hi autem putent non debere absolutè dari duas absolutiones, ideoque Cajus sic formet intentionem, *intendo absolvere, si Sempronius non absolvat*; è contrà Sempronius sic formet, *intendo absolvere, si Cajus non absolvat*. R. Neutrum conficere Sacramentum, nam vel uterque conficit, vel neuter, utì rectè *Suar.* d. 23. s. 3. ad 3, quia est eadem de utroque ratio, atqui uterque non conficit, ergo. *Prob. min* Si uterque conficit, ergo conditio utriusque purificatur, quia uterque non vult conficere, nisi sub conditione purificanda; sed si conditio utriusque purificetur, neuter conficit, quia conditio utriusque est, ut alter non conficiat, ergo si uterque conficit, uterque non conficit: & è contrà, si neuter conficit, ergo conditio utriusque purificatur, quia conditio erat, si alter non conficeret, sed si conditio utriusque purificetur, uterque cõficit, quia tum intẽtio utriusque est absolutio, adeoque sufficiens,

ficiens, ergo si neuter conficit, uterque conficit: Item, si Cajus conficit, Sempronius non conficit, quia tum tantùm intendit conficere Cajus, si Sempronius non conficiat, sed si Sempronius non conficit, Cajus etiam non conficit, cùm sit eadem de utroque ratio, ergo si Cajus conficit, Cajus non conficit; & idem est de Sempronio. Itaque quidquid dicas, sequitur utraque pars contradictionis, ergo uterque habet intentionem nullam, utpote trahentem contradictoria. Similiter si Cajus diceret, *intendo, si Sempronius* 75.
intendat; & Sempronius diceret, *intendo, si Cajus non intendat*, utriusque intentio esset nulla, quia utriusque intentio etiam est mediatè reflexiva supra seipsam, & se ponendo se destruit, quia habet mediatè pro conditione negationem suî, nam intentio Caji habet pro conditione intentionem Sempronii, quæ pro conditione habet negationem intentionis Caji, ergo intentio Caji habet mediatè pro conditione negationem suî: è contrà intentio Sempronii habet pro conditione negationem intentionis Caji, quæ tamen intentio Caji valet, si valeat intentio Sempronii, ergo si intentio Sempronii valeat, intentio Sempronii non valet, quia pro conditione habet, si non valeat intentio Caji. Denique si Cajus dice- 76.
ret, *intendo, si Sempronius intendit*; & Sempronius viciſſim, *intendo, si Cajus intendit*, si sint strictè conditionales, neutra valet, quia reipsa dicunt, *intendo, si intendo*, quod non est simpliciter intendere; ergo ut valeant, Tò *si*, non debet significare conditionem strictè dictam: cujus ratio ulterior est, quia conditio debet esse naturâ prior conditionato, non potest autem neque res ea-

dem seipsâ, neque duæ res pro eodem signo esse mutuò naturâ priores. Itaque ut valeat utraque intentio, & ab utroque cõficiatur Sacramentum, debet uterque intendere conficere Sacramentum, vel absolutè, sine respectu ad invicem; vel quasi conditionatè, veluti dicendo, *volo conficere, quia tu etiam conficis*; vel sub conditione, si alter priùs non confecerit, & hoc posteriore modo debent formare intentionem neo-presbyteri consecrantes eandem hostiam cum Episcopo, *Suar. Dicast.* de Bapt. d. 1. n. 157

77. Q. 17. *Quid fieret, si baptizans cum baptizando replicaretur Coloniæ & Leodii, Coloniæ autem baptizaret cum debita intentione, sed Leodii cum nulla intentione vel cum insufficiente.* R. Supposito casu, Baptismus Coloniæ factus esset validus, Leodii autem factus esset invalidus: unde homo ille absolutè esset baptizatus & acciperet gratiam, uti rectè *Bernal* n. 80.

78. Q. 18. *Quid præterea sit addendum circa intentionem conditionatam.* R. seqq.

§. 1. Conditiones possunt esse intrinsecæ vel extrinsecæ Sacramento: tum sunt intrinsecæ, si ex natura rei insint; sunt que illa omnia, quæ requirit valor Sacramenti, tam ex parte suscipientis quàm conficientis: & hæ conditiones imbibuntur in intentione, qui enim alicui confert Sacramentum, intendit conferre, si alter sit capax, si ipse potestatem habeat &c. hinc foret otiosum & peccatum veniale tales conditiones sine justa causa addere: si tamen esset prudens dubium, v. g. an moribundus sincerè doleat, addi deberet, absolvo te, si capax es, si doles &c. Conditiones extrinsecæ sunt, sinè quibus Sacramentum

posset

posset confici; & de his max mè valent, quæ habet *Busenb.* n 47. relatus, & quæ jam addemus.

§. 2. Valet intentio sub conditione præsente 79.
vel præterita, dummodo purificata, quamvis Minister hoc ignoret, utì habet communis cum *Averſa* de Pœn. q. 12. ſ. 4. contra *Esparſ.* q. 16. a. 5. *Palav.* n. 125. *Maurum* q. 79. n. 5. Ratio est 1. quia talis intentio est reipsa absoluta, cùm conditio posita eam absolvat. 2. Aliàs non valeret consecratio, si Sacerdos latinus consecraret sub conditione, si panis non est fermentatus, hoc enim ignorat: aut si baptizares adultum, sub conditione, si est attritus &c. quia hoc nescis; possetque fallere aut falli, licèt dicat.

§. 3. Quamvis contractui Matrimonii appo- 80.
ni possint conditiones de futuro, tamen talis contractus non habet rationem Sacramenti ante purificationem omnium conditionum, sed potiùs habet se per modum sponsaliorum, utì cum aliis plurimis tenet *Arriaga* de Pœn. d. 50. àn. 1. & *Dicaſt.* hìc d. 3. n. 155.

§. 4. Si conditio adjecta intentioni cujus- 81.
cumque Sacramenti, sit de futuro necessario, v. g. *te absolvo, si Sol cras orietur*, putant multi cum *Dicaſt.* n. 144. censeri esse de præsenti, quia secundùm sensum vulgarem significat, *si nunc sit necessariò verum dicere, quòd Sol cras orietur.* Idem tenent *Esp.* n. 6. & *Palav.* n. 119., si diceret, *absolvo te, si Anti-Christus seducet multos*, quia putant sensum esse, *si nunc certum sit, quòd Anti Christus seducet multos*, quæ de præsenti vera & certa sunt, sitque hic sensus assertionis, tam certò te absolvo, quàm certum est Solem cras oriturum & Anti-Christum seducturum multos. Similiter si di-

diceret, *absolvo te, si Deus cognoscit, quòd cras restitues*, docent valde probabiliter *Compt.* d. 63. f. 4. n. 4. *Bernal* n. 71. *Herinx* d. 3. n. 38. & alii, contra *Con. Averf.* hìc q. 64. f. 3. *Dicast.* n. 166. & alios, conditionem esse de præsenti, ideoque *Arr.* n. 37. dicit se non dubitare de valore, quamvis *Suar.* d. 13. f. 3. subdubitet: Ratio illorum est, quia quamvis objectum illius scientiæ sit futurum, ipsa tamen scientia, quæ est conditio, est omnino præsens, ergo sicuti hæc conditio, si Deus videt te restituisse, est de præsenti, quamvis objectum sit præteritum, ita illa erit conditio de præsenti, quamvis objectum sit futurum: Imò *Arr. Herinx, Bernal* n. 100. *Haun.* l. 4. n. 700. dicunt valiturum sub conditione, *si restitues*, si non habeat sensum suspensivum, sed intendat conficere sub conditione præsentis veritatis, quòd restituet, si enim revera futurum est, ut restituat, jam datur suo modo veritas illius propositionis, *ipse restituet*, ergo conditio est impleta: esset tamen graviter illicitum conferre sub ejusmodi conditionibus, quia opiniones oppositæ non carent probabilitate.

82. §. 5. *Si absque gravi causa intentioni Sacramenti addatur conditio extrinseca, Suar. Henriq. Escob.* n. 162. *Averf.* f. 3. & alii communiter cum *Busenb.* dicunt esse mortale; quod *Esp.* a. 7. dicit esse certum, sed *Dicast.* n. 160. putat, si apponatur conditio, quæ certò existat, v. g. *absolvo te, si Christus mortuus est pro nobis*, fore tantùm veniale, quod probabile est.

83. §. 6. Quando conditio apponi debet, *Caram* putat ore exprimendam esse, & omnino consultius est: hinc *Haun.* n. 715. dicit, regulariter

riter loquendo, fore peccatum, si mente retineatur: è contrà *J. Sanch. Castrop. Arr.* de Pœn d. 31. n. 39. *Gorm.* n. 220. *Gob.* tr. 7. n. 271. absolutè dicunt non esse opus ore exprimere, quod *Escob.* l. 15. n. 230. dicit esse certum, & in eo convenire Doctores dicit *Moya* T. 1. t. 3. d. 6. q. 4. n. 42. Addit *Gob.* n. 272. nequidem opus esse habere explicitè & formaliter in mente sed sufficere, si implicitè & virtualiter, qualiter habet, qui voluit audire Confessiones secundùm institutionem Christi vel intentionem Ecclesiæ: hinc notat *Bosco* d. 7. s. 3. n. 135. aliquos putare, quòd satis sit antea sic formare intentionem, *volo omnes & solos absolvere, qui erunt legitimè dispositi*: hinc *Moya* etiam dicit se non damnaturum de mortali illum, qui nequidem mente expresè conciperet conditionem, quia certum est semper adesse conditionem implicitam, cùm nemo intendat conferre Sacramentum, nisi prout potest & debet. Quidquid sit de hoc, *Con. Less. Bardi, Ditast.* de Bapt. d. 1. n. 183. *Schild.* de Consc. t. 6. c. 1. n. 4 *Bernal* n. 71. aliique communiter, absolutè dicunt non esse de valore, ut conditio ore exprimatur; sed per conditionem in mente retentam sufficienter restringi verba, cùm operari non possint ultra intentionem loquentis: unde si v. g. prævideretur offensio suscipientis Sacramentum, si conditio ore exprimeretur, satis esset mente retinere.

Objici potest, 1. Si conditio non exprimatur, verba erunt absoluta, ergo discordabunt à mente, quæ est conditionata, ergo sic loquens mentietur. 2. Si conditio exprimatur, verba illa erunt pars formæ, ergo forma à Christo instituta substan-

stantialiter mutabitur. R. *Ad* 1. Verba esse absoluta respectu intentionis significandæ, quia absolutè significant intentionem, præscindendo an hæc sit absoluta an conditionata; patetque hoc, nam semper consignificant conditiones intrinsecè imbibitas; nec ideo discordant à mente aut sunt mendacium, quia qui præscindit, non mentitur, probatque rectè *Haun.* à n. 708. in communi modo loquendi etiam divino solere sæpe omitti conditiones, etiam extraneas, quamvis in mente retineantur, sic enim Deus dixit, *subvertetur Ninive*; & pater sæpe dicit filio, *puniam te*, subintelligendo, *si non ostenderis pœnitentiam vel emendationem. Ad* 2. Verba illa, quibus significatur conditio, non sunt pars formæ, sed forma adæquata sunt verba, secundùm se absoluta, à Christo instituta seu ab Ecclesia determinata, quorum sensum à Christo intentum non immutat conditio significans intentionem Sacramento hìc & nunc necessariam secundùm voluntatem Christi.

84. *Q.* 19. *Quid addendum sit circa attentionem in Ministro requisitam.* R. Quid & quotuplex sit attentio, dixi l. 4. à n. 1332., quæ recolenda sunt. Hìc adde seqq.

§. 1. Ad valorem Sacramenti requiritur attentio interna Ministri, sive advertentia & applicatio aliqua animi ad hoc, quod facit; alioquin confectio Sacramenti non esset actio humana, nec posset dici facta in nomine aut personaChristi, quod tamen requiritur, secundùm dicta n. 54. Et ad hoc sufficit attentio virtualis, utì colligitur ex dictis n. 58.

Objicies.

Objicies. Ad valorem contractûs requiritur plena deliberatio, secundùm dicta l. 3. p. 2. n. 650., quia nempe contractus est actus humanus; & cùm sit res majoris momenti, fieri debet à toto homine, ergo multò magis requiritur ad valorem Sacramenti, quia Minister operatur in nomine aut persona Christi, & quidem circa rem maximi momenti, necessariam ad salutem, ergo ubi est distractio & semiplena tantùm advertentia, qualem patitur attentio tantùm virtualis, Sacramentum est invalidum. *R.* Sicuti ad contractum sufficit præcessisse plenam advertentiam formalem, quæ maneat virtualiter, quando fit contractus, ita etiam ad Sacramentum: cum quo stat, quòd quando actu ponitur contractus vel Sacramentum, possit esse distractio, quia adhuc manent plenè deliberata, ratione plenæ deliberationis virtualiter remanentis. Hinc

§. 2. *Infertur* 1. Vix fieri posse, ut Sacramentum per distractionem reddatur invalidum, nisi esset distractio omnimoda vel planè ecstasis aut raptus. 2. Esse peccatum veniale irreverentiæ, si quis in conficiendis Sacramentis distrahatur voluntariè, utì cum communi *Gob.* in Exper. t. 2. n. 102. Quòd si esset periculum errandi in formis, præsertim longioribus, aut applicatione debitæ materiæ, posset esse mortale, utì idem notat tr. 1. n. 97. Imò *Tamb.* hìc l. 1. c. 2. §. 1. n. 4. dicit eum peccaturum mortaliter, qui voluntariè distraheretur in consecratione Eucharistiæ, quia putat esse gravem irreverentiam, si quis in Sacrificio, quo profitetur Deum esse summè ve- 85.

neran-

nerandum, cum illo ita irreverenter se gerat, uti clariùs se explicat de Sacrif. l. 2. c. 3. n. 9.

DUBIUM I.

Quid requiratur in Ministro, ut licitè ministret.

84. »REsp. I. Præter ea, quæ ad valorem requiruntur, requiritur probitas, sive ut sit in gratia, tum quia Christo, cujus est Minister, debet »se conformare: tum quia sancta sanctè sunt tractanda; tum quia ad hoc quidam singulariter »ordinantur, & gratiâ peculiari donantur, ac »proinde hoc curare præ aliis sunt obligati. Ita »*Lay. l. c. & com. Unde resol.*

» I. Peccat graviter, qui conficit Sacramenta, »non habens sufficientem jurisdictionem, vel de »ea rationabiliter dubitans, vel qui censurâ est »prohibitus.

» II. Non licet Sacerdoti administrare Sacra»menta cum attritione cognita, quia adhuc est »extra statum gratiæ. *Bon. t. 1. de Sacr. q. 3. p. 2.* »§. 1.

» III. Non tamen necessariò præmittit confes»sionem, (nisi velit celebrare) etsi sit consultius, »quia de hoc nullum est præceptum; & ad de»lendum mortale sufficit contritio. *Vasq. d. 136.* »c. 1. *Card. de Lug d 8. s. 9.*

» IV. Minister Sacramenti ad id ordinatus, si »conficiat & ministret solenniter in mortali, v. g. »si baptizet vel celebret, peccat mortaliter to»ties quoties; (quod etiam verum esse volunt »*Sayr. Ledes.* & *Bon. Gran. cont.* 3. *t.* 5. *d.* 5. de Diacono;

cono, ex speciali commissione baptizante) nisi» fortè periculum sit in mora, nec possit tam citò» confiteri, aut couteri: eo enim casu bapt. zare,» vel etiam absolvere moribundum, in statu pec. » cati, non esse irreverentiam, docet *Lugo n. 151.*»

Dixi I. *ad id ordinatus*: etsi enim laicus in ne-» cessitate baptizet cum conscientia peccati mor-» talis, non peccare mortaliter docet *Kon. l. c. Fill.*» *to. 1. t. 1. c. 5 q. 10.* ex *Suar. & 6.* »

Dixi II. *solenniter*: nam si sine solennitate ba-» ptizet, excusat à mortali *Suar. Kon. Fill. loc. cit.* »

V. Alii, qui conficiunt & ministrant, non pec-» cant mortaliter, v. g. cùm laici in necessitate» baptizant, vel ministrant sibi invicem Matrimo » nium in mortali. Ita contra *Sylv. Vasq.* & alios,» docet *Suar.* cum aliis; qui tamen vult eos pec. » care mortaliter, quatenus hoc in mortali susci » piunt. Ita etiam *Fill. Fern. Sanch. Kon. q. 64. a. 6.*» *dub. 1.* »

VI. Qui ministrat, etsi non conficiat Euchari-» stiam, in mortali, peccat mortaliter, ùt habet» communis, *Suar Fill. Lay. Bon.* & aliorum, con » tra *Vasq.* cujus sententiam *Diana* rectè notat» esse probabilem, sive sit Sacerdos sive Diaco » nus, ùt *v. p. 3. t. 4 R. 195.* Idem docet *Lug. n.* » *155.* Et quidem aliqui putant, tot mortalia» committi, quot communicantur, quod minùs» videtur probabile, cùm moraliter non sit nisi» una distributio & una indigna administratio.» Ita *Tann. 2. 2. Henriq. Fill. num. 87 &c.* contra-*Kon & Bonac.* »

VII. Etsi probabile sit, quod docet *Sylv. Caj* » *Fill. c. 6. n. 87. Nav.* & *Sa V. Ordo. Diaconum* &» Subdiaconum, si cum mortali in Ordine suo»

»miniſtret; Item Sacerdotem, & Epiſcopum, ſi »ſacramentalia exerceat; nuptias, aquam bene»dicat; altaria, templa, vaſa conſecret; concio»netur, Euchariſtiam de loco in locum tranſfe»rat, peccare mortaliter: Contrarium tamen »videtur verius, ùt docet *Suar. Vaſq. Lay. Kon.* »*dub.* 1. *Lug. l.* c. Ratio, quia hæ actiones non »tendunt proximè ad ſanctificationem animæ »ex opere operato, ſicut actiones ſacramentales.

» VIII. Non videtur vera eſſe ſententia, quæ »docet eſſe mortale tangere in mortali corpora»lia, calices, reliquias, &c. *Soyr. Suar. Bon.* d. 1. »*q.* 3. *p.* 2. Quòd ſi quis in mortali, (etiam laicus »in neceſſitate) elevet de terra Euchariſtiam; »non videtur aliud agere, quàm ſi Chriſtum in »hac vita lapſum elevaſſet; ſceus tamen ſi quis »id extra neceſſitatem temerè præſumat, exem»plo Ozæ *Bonac. n.* 12.

» Reſp. II. Requiritur præterea, ut exhibeat ac »curet, non tantùm, quæ ad ſubſtantiam Sacra»menti ſunt neceſſaria, ſed etiam quæ ad deco»rem, ſive ex natura rei ſive ex præcepto Eccle»ſiæ, ſpectant. Ratio prioris, quia alioqui Sacra»menta dehoneſtat, & tractat indignè. Ratio po»ſterioris, quia Sacramenta ſanctè ſunt tractan»da; & præcepta Eccleſiæ obligant in conſcien»tia. *Unde reſolves*

» I. Peccat miniſtrans mortaliter, ſi utatur ma»teriâ, vel formâ falsâ, vel (extra neceſſitatem) »dubiâ. *Bon. q.* 2. *p.* 1. *n.* 32. 2. Si omittat inten»tionem requiſitam. Quòd ſi verò dubium oria»tur, & non tantùm inanis ſcrupulus, (is enim »rejici debet) an forma fuerit legitima; vel an »legitimè & integrè prolata; tunc etſi ſpeculativè

pro-

probabile sit formam esse legitimam; in praxi tamen iteranda erit sub conditione: quia tutius hic eligendum est.

II. Peccat quoque (graviter vel leviter, pro gravitate materiæ) 1. qui verba formæ corruptè, inarticulatè, indevotè pronuntiat. 2. qui materiam, vel formam, vel cæremonias contra Ecclesiæ morem, quamvis accidentaliter, sine causa mutat, vel omittit. Quòd si fiat ex contemptu, est mortale; si ex negligentia, sæpe est mortale, quando ea magna est, & in re gravi. V. *infrà c. 4. d. 5.*

III. Peccat graviter, qui ministrat Sacramentum publico peccatori vel aliter indigno, nisi indignitas sciatur ex Confessione, vel sit occulta indignitas, & ex negatione sequeretur infamia; ùt patet ex praxi Ecclesiæ, & Christi; qui Iudæ Eucharistiam dedit. Graviùs peccaret, qui, ne daret indigno, porrigeret ei hostiam non consecratam, etsi sic cum eo conveniisset; aut qui non audens indignè celebrare, simularet Missam, elevans hostiam non consecratam: quia, quantùm est ex se, dat occasionem idolatriæ. V. *Bon. q. 6 p. 4. Suar. Kon. &c. Scholast.*

ADDENDA.

Q. 10. An omnes, qui possunt validè, etiam possint licitè ministrare Sacramenta. R. Negativè, quia aliud postulabat rectum regimen Ecclesiæ, & ideo etiam à Christo instituti sunt diversi Ordines Ministrorum. Itaque universim, 1. Soli Sacerdotes licitè ministrant Sacramenta, excepto Matrimonio: si autem absit Sacerdos, licitè Baptismum in necessitate ministrat quivis, servato 87.

tamen ordine inter præsentes, utì n. 271. & 277. dicetur. 2. Non omnes Sacerdotes licitè ministrant Sacramenta quibuscumque, sed tantùm illis, in quos jurisdictionem aliquam habent, vel ordinariam vel delegatam; utì etiam suis locis dicetur, potestque *Aversa* q. 64. s. 2. & 6. videri. 3. Ut Minister licitè agat, debet observare cæremonias aliaque ab Ecclesia præscripta pro administratione Sacramentorum. 4. Conficiens Sacramentum debet carere censurâ & impedimento Canonico: Item debet esse in gratia.

88. Q. 21. *Quandonam Minister Sacramenti teneatur esse in gratia.* R. Probabilius cum *Marchant.* & *Gob.* in Exper. t. 2. n. 150. ad vitandum mortale sufficere, si sit in gratia ante consummatum actum essentialem Sacramenti, utì declarabitur n. 97. & 102.; priùs enim non est Sacramentum nec causatur gratia.

89. Q. 22. *An excommunicatus vel hæreticus aliquando licitè ministret Sacramenta.* R. De hoc dicetur à n. 209.

90. Q. 23. *An per Sacramentum causetur major gratia, si Minister sit dignior seu in majore gratia.* R. Negativè, quantùm est ex vi Sacramenti, sive ex opere operato. Rectè tamen docet *Caj.* contra *Mendo* diff. 9. n. 10., quòd possit Minister dignior opere vel oratione suâ mereri aut impetrare suscipienti majores gratias; sed hoc per accidens se habet ad Sacramentum.

91. Q. 24. *Quomodo peccet, qui Sacramentum conficit vel ministrat in mortali.* R.

§. 1. Probabilius videtur omnem illum, per se loquendo, peccare mortaliter, qui Sacramentum conficit in mortali. Ita *S. Th.* q. 64. a. 6. O

Ca-

Catech. Romanus de Sacram. c. 5. n. 2. Navar. Carthag. Dav. Angel. Hurt. B. Pontius, Vasq. d. 136. c. 3. Lugo d. 8. à nu. 146. Arr. d. 20. nu. 4. Amic. d. 9. n. 5. J. Pontius d. 4. q. 9. concl. 1. Castrop. t. 18. d. 1. p. 5. n. 11. Rhod. d. 1. q. 4. s. 4. §. 2. Bernal d. 17. s. 6. §. 2. Gob. in Exper. t. 1. nu. 55. Bosco d. 1. s. 7. concl. 11. Gorm. à n. 141. Sed hanc sententiam non omnes eodem modo admittunt, nam Crous. Villal. & alii apud Moyam t. 1. t. 4. q. 1. §. 1. dicunt probabile esse, quòd non sit mortale, à quocumque conficiatur; sed hanc opinionem improbabilem censent Ledesm. Turr. Leand. Diana p. 10. t. 16. R. 28. Esse autem mortale in illo, qui ad conficiendum tale Sacramentum specialiter ordinatus est; in alio verò, qui ad hoc ordinatus non est, esse veniale tantùm, docent Cajet. Suar. Valent. Con. Bonac. Præpos. Sanch. Tann. Avers. q. 64. s. 4. & q. 67. s. 2. §. Septimò. Escob. l. 8. n. 213. 237. Diana p. 3. t. 4. R. 10. Herinx d. 3. n. 47. Gonet d. 6. a. 4. Maurus q. 81. Platel. n. 72. Ills. n. 39. Sporer n. 171., ad quos post multa tandem relabitur Dicast. d. 3. n. 228. & favet Esparsa q. 18. a. 4. Alii addunt, quamvis ordinatus sit ad hoc, si tamen non faciat solenniter, fore veniale tantùm. Denique aliqui Scotistæ & Canonistæ, teste Gorm. n. 141. & 151. putant nequidem fore veniale, si Minister non sit ad hoc ordinatus nec faciat solenniter. Sed conclusio nostra Probatur 1. universaliter auctoritate SS. PP. apud Suar. d. 16. s. 3. Vasq. c. 1. Dicast. n. 149., qui absolutè id asserunt de Ministro indigno, nec distinguunt inter ordinatum & non ordinatum, solenniter & non solenniter ministrantem. Et quamvis tantùm in genere dicant

peccari, satis innuunt esse mortale, cùm materia sit gravissima : Habetúrque saltem de Ministro ordinato satis expressè Cap. ult. *De tempore Ordin.* & Cap. ult. *De cohab. Cleric.* & ratio generalis est, quia talis Minister agit nomine Christi; ponit actionem, quæ principaliter est Christi, ponitque eam velut in persona Christi, utì n. 53. dictum est: item physicè & immediatè per suam actionem influit in Sacramentum, & per hoc cooperatur Deo in sanctificatione animarum ac productione gratiæ; hæc autem facere in statu summæ impuritatis & inimicitiæ divinæ videtur importare gravem irreverentiam erga res sacras & Deum ipsum, cùm se pessimè difformet à dignitate rei peragendæ & à Sanctitate illius, cui cooperatur, ergo. *Conf.* nam ad ministeria sacra antiquæ legis sub interminatione mortis requirebatur specialis munditia, utì constat ex *Levit.* 22. & *Exodi* 19., ergo multò magis ad sacratissima mysteria novæ legis. *Probatur* 2. specialiter contra *Caj.* & alios, quia si ab ordinatione vel à gratiis specialiter datis ad hoc, ut ea munia bene obeantur, deberet peti obligatio non obeundi illa in mortali, sequitur graviter peccaturum Sacerdotem, quoties in mortali tangeret sacram hostiam; item Diaconum, qui solenniter caneret Evangelium; item Ostiarium, qui ex officio aperirèt valvas Ecclesiæ; imò & Confirmatum, qui coram tyranno profiteretur fidem, aut etiam conjugatum, qui in mortali haberet actum conjugalem, nam per Sacramenta specialiter sunt suo modo deputati ad ea peragenda & gratias acceperunt ad ea rite obeunda, hæc autem non admittuntur à plerisque Adversariis. *Si dicas* cum

Suar.

Suar. præterea requiri, ut opus peragendum sit secundùm se valde dignum. *Contrà* est, quia opus illud est æquè dignum, sive fiat ab ordinato ad illud sive à non ordinato, imò est secundùm se quid indignius, si fiat à non ordinato, utpote secundùm se minùs digno: Hinc *Bernal* n. 101. rectè notat, si Sacerdos & laicus in mortali, extra necessitatem esset baptizaturus, minùs indecens fore, si Sacerdos baptizaret, quia cùm consecratus sit, dispositione excedit laicum, ergo ex majori dignitate personæ ordinatæ colligi non debet gravitas irreverentiæ.

Dixi, per se loquendo, nam si adsit necessitas, 92.
v.g. absolvendi moribundum, nullum est peccatum, utì habet *S. Th.* ad 3. cum communi, teste *Dicast.* n. 214., quam omnes meritò admittunt, inquit *Esparsa* suprà, imò peccaret, si non absolveret, jus enim divinum & charitas magìs obligat ad procurandam salutem proximi, quàm ad attendendam reverentiam Sacramenti, contra quam non agitur in ea necessitate; sicuti, inquit *Dicast.*, irreverentia est, per se loquendo, si famulus tecto capite transeat Dominum, attamen si videat filium Domini submergendum, nisi tecto capite procurrat ad eripiendum à naufragio filium Domini, nullam in hunc committit irreverentiam, sed culpandus esset, si non ita faceret. Addit *Moya* n. 2., si Confessarius non possit se tam citò disponere ad contritionem, & differendo absolutionem incurreret gravem notam vel infamiam, etiam posse in mortali absolvere, eò quòd hæc necessitas etiam videatur eum excusare. Ex dictis n. 91.

93. *Colliges*, mortaliter peccare, 1. baptizantem in mortali, quamvis laicus sit.

2. Sacerdotem, si consecret in mortali: quòd si insuper in mortali communicet, est aliud specie peccatum, quod evitasset, si ante Communionem elicuisset contritionem; tumque pro Confessione satisfeciisset, dicendo, consecravi in mortali, nunc autem dicere debet, consecravi & communicavi, vel uno verbo, celebravi in mortali. Quòd si post consecrationem incidisset in mortale, & in eo sibi ipsi dedisset Communionem, contraxisset peccatum specie diversum à peccato illius, cui ab altero daretur Communio, est enim diversa malitia indignè ministrare & indignè suscipere Eucharistiam, uti rectè *Lugo* à n. 202. *Aversa* s. 10. *Dicast.* de Euch. d. 9. n. 136. Unde consecrans & postea seipsum communicans in mortali, quadruplicem specie malitiam contrahit, nempe quia Eucharistiam in mortali, 1. conficit. 2. ministrat. 3. ministrat indigno. 4. suscipit indignus: quæ omnes malitiæ intelliguntur, si dicat celebravi Missam in peccato mortali: An autem secunda malitia, quia indignus ministrat, sit mortalis, dicetur n. 94.

3. Confessarium, si absolvat in mortali: & secundùm dicta l. 5. n. 171., quamvis continuatè Confessiones audiat, toties peccat, quoties aliquem absolvit.

4. Episcopum, si in mortali consecret alium Episcopum vel conferat Ordines minores, supposito, quòd Episcopatus & Minores sint Sacramentum, quod de Episcopatu docent plurimi cum *Dicast.* de Ord. dub. 3. & 6., putatque *Bernal* d. 46. n. 32. esse vel de fide, vel Theologicè cer-

certissimum ; de Minoribus autem, est etiam omnino communis sententia cum *Dicast.* dub. 8. & *Bernal* n. 38.

5. Contrahentem Matrimonium in mortali, non tantùm prout est suscipiens, secundùm dicenda n. 196., sed etiam prout est ministrans, quidquid repugnent multi cum *Rhodes* & *Diana* p. 3. t. 4. R. 199. Estque hoc verum, quamvis per Procuratorem contrahat: utrumque tamen peccatum sufficienter explicat, dicendo, se in mortali contraxisse Matrimonium, quia suscipiendo ministrat & ministrando suscipit.

6. Nec satis est ad vitandum mortale, si tales Ministri eliciant pium motum cordis, quo deponant voluntatem peccandi, sed tenentur priùs saltem conteri perfectè, utì certum videtur contra *Marchant.* in Trib. Tom. 1. t. 5. q. 2., nam aliàs conficiunt Sacramentum in mortali: & siquidem communicare debeant, præmitti debet Confessio, utì dicetur n. 511.

§. 2. Probabile est non esse mortale Eucha- 94.
ristiam jam confectam distribuere, aut alia similia peragere in mortali. Ita docent tanquam probabilius *Vasq.* d. 136. n. 39. *Lugo* d. 8. n. 155. *Amic.* d. 9. n. 8. *Bernal* d. 17. §. 3. *Sporer* nu. 172. *Ills.* n. 43. aliique multi cum *Diana* p. 3. t. 14. R. 23. & *Aversa* de Euch. q. 10. s. 5. §. *Quintò.* Et probabile esse fatentur *Dicast.* d. 3. n. 232. *Bosco* n. 171. Valde probabile esse dicit *Arr.* d. 10 n. 5. Oppositum tamen etiam probabiliter tenent *Suar. Valent. Con. Bonac. Fill. Sayr. Villal. Regin. Gonet* n. 109. *Herinx* d. 3. n. 50. *Platel.* n. 73. & alii, quorum multi dicunt toties peccari mortaliter, quot homines etiam continuatè com-

municantur; idque videntur dicere consequenter, uti insinuavi l. 5. n. 172. Sed ratio nostra est, quia distribuens non conficit Sacramentum, nec aliquid agit nomine aut in persona Christi, nec immediatè cooperatur Deo in causanda gratia, sed tantùm quodammodo applicat activa passivis, & operatur aliquid remotè se habens ad productionem gratiæ, ergo non apparet, unde refundatur gravis irreverentia. *Conf.* nam Christus non requisivit, ut distribuens sit persona sacra, quia olim in Ecclesia laici dabant Communionem sibi & aliis, ferebantque domum ad eum finem: & quamvis requiratur, ut ordinarius Minister sit persona sacra, hoc non est ratione distributionis, sed quia ordinarius Minister distributionis, est ille idem, qui conficit, nempe Sacerdos. Deinde, sicuti qui in mortali Eucharistiam loco movet vel gestat, vel cum ea benedicit populo, secundùm plerosque Adversarios non ideo peccat mortaliter, ita nec si admoveat ori communicantis.

95. *Dixi*, non esse mortale, nam est veniale, uti notant *Dicast.* & alii passim, ac satis constat ex Cap. ult. Causâ 1. q. 8., ubi *Nicolaus* Papa expressè dicit talem *se lædere & sibi nocere*: similiter S. *August.* T. 7. l. 2. contra Epist. Parmen. c. 10. dicit omnia Sacramenta obesse indignè tractantibus, ergo peccant saltem venialiter. Ex dictis

96. *Infertur* 1. cum *Rhod. Averf. Bernal* s. 7. *Herinx* à n. 50. aliisque multis Ministrum Ecclesiæ non peccare mortaliter, quamvis in mortali obeat quascumque alias functiones sacras, quibus non conficitur Sacramentum: unde non peccat mortaliter, 1. Episcopus in mortali consecrans chrisma,

sma, quidquid contradicant *Lugo* n. 156. & *Gonet* n. 111. Multò minùs consecrans calices &c., utì fatetur *Gonet* : imò nec conferens primam Tonsuram, cùm hæc non sit Sacramentum, utì habet communissima cum *Dicast.* de Ordine. n. 18, ubi probat nequidem esse propriè Ordinem. Neque mortaliter peccat Episcopus assistens Episcopo consecranti alium Episcopum, cùm assistendo non conficiat Sacramentum. 2. Nec Sacerdos solenniter benedicens nuptias, salem, aquam &c. imò nec legens Missam, etiam per Canonem, dummodo ante consecrationem conteratur, utì habet communior contra *Sylv. Med.* & alios apud *Aversam* hìc q. 64. f. 4. 3. Nec Diaconus aut Subdiaconus solenniter ministrantes, quamvìs etiam ex consuetudine id sæpius faciant, utì rectè *Vasq. Con.* & *Dicast.* n. 218. contra *Fill.* & alios, nam dato, quòd singuli actus sint aliqua irreverentia, tamen cùm moraliter sint omnino divisi, non coalescunt in ordine ad constituendam unam irreverentiam gravem. 97. 98. 99.

Infertur 2. cum *Lugo* n. 152. *Bernal* §. 3. *Arr.* n. 14. contra *Vasq.* c. 4., eos peccare venialiter, qui in mortali obeunt munia soli sacro Ordini annexa, quia videtur esse aliqua irreverentia, si absque sanctitate obeant illa, quæ Ordinem sacrum specialiter requirunt, utì si Episcopus solenniter benedicat populo; si Sacerdos solenniter benedicat nuptias, si Subdiaconus vel Diaconus solenniter ministret in Missa &c. Quòd si functiones annexæ non sint Ordini sacro, utì si Parochus, aut cum ejus licentia Sacerdos alius assistat Matrimonio, si Acolythus in Missa solenni ministret ampullas, si Subdiaconus in Missa non

non solenni sine Manipulo canat Epistolam &c. docent *Bernal* & alii contra *Suar.* & alios nequidem fore veniale ; uti nec si Sacerdos vel Episcopus concionetur in mortali ; quamvis *Caj.* & alii , quos refert *Diana* p. 2. t. 4 R. 197. dicant esse mortale , sed *Vasq.* c. 5. rectè confutat eos: *Aversa* tamen suprà dicit esse veniale , & favet *Herinx* n. 53. Nunc solvenda sunt , quæ opponuntur dictis n. 94.

100. *Objiciunt* 1. Ecclesia potest sub mortali prohibere , ne quis in mortali distribuat Communionem , ergo signum est esse materiam de se gravem, quia res de se levis non potest prohiberi sub mortali , ergo si sit peccatum sic distribuere Communionem , erit mortale. R. cum *Arr.* n. 15. n. utramque seq., nam etiam potest Ecclesia sub mortali prohibere conjugibus , ne eo die communicent , quo habuerunt actum conjugalem, & tamen si nunc post actum illum communicent, est ad summùm veniale : itaque sicuti potest res de se nullo modo mala propter causas & circumstantias graves prohiberi sub mortali, ita etiam res de se tantùm leviter mala.

101. *Obj.* 2. Major requiritur dignitas ad tangendum Christum , quàm ad contrahendum Matrimonium , quod inde colligitur , quia Ordinatio prærequiritur ad tangendum Christum, sed in mortali contrahere Matrimonium est mortale , ergo etiam in mortali tangere Christu. R. n. maj. , per se loquendo , nam etiam Adversarii , inter quos *Con. Bonac. Dicast.* n. 217. rectè docent eum non peccaturum mortaliter, qui in mortali constitutus hostiam consecratam in terra jacentem elevaret : & quis dicet fuisse mor-

mortale, si Magdalena vel mulier fluxu sanguinis laborans Christum attigerint in mortali? Quòd autem nunc peccet mortaliter, qui non ordinatus Christum extra necessitatem tangit, est propter gravem prohibitionem Ecclesiæ, attamen Ordo non est præcisè ratione Christi tangendi, sed ut aliæ actiones à tali homine decenter obeantur.

Inst. Oza graviter peccavit tangendo arcam, uti colligitur ex pœna mortis, ergo multò magis graviter peccat, qui in mortali tangit Christum. R. Antec. negari à gravissimis DD., teste *Escob.* in 2. Reg. c. 6. v. 6., potuit enim mors corporis ad exemplum infligi etiam propter veniale: sed dato antec. n. conseq., quia erat positivum præceptum sub pœna mortis, ne tangeretur arca ab aliis, quàm Aarone & Sacerdotibus, uti cum aliis tenet *Corn. à Lapide* ad v. 7. & satis clarè habetur *Num.* 4. v. 15., tale autem præceptum non est, ut à Sacerdote in mortali constituto non tangatur Christus.

Obji. 3. Benedictio Chrismatis est de essentia Sacramenti Confirmationis, ergo Episcopus in mortali benedicens Chrisma peccat mortaliter. R. n. conseq. nam etiam Confessio est de essentia Pœnitentiæ, & tamen qui confitetur in mortali, non ideo peccat mortaliter: & ratio omnium est, quia benedicere Chrisma &c. non est Confirmare aut conficere Sacramentum, nec est per actionem nomine Christi positam causare gratiam, sed tantùm aliquid prævium. 102.

Inst. 1. Saltem in mortali audire Confessiones erit mortale, quia hæc actio est verè sacramentalis, & ponitur à Ministro. R. *Suar. Arr.* à

n.

n. 10. *Gonet* n. 108. aliique apud *Escob.* l. 8. n. 234. concedunt seq., sed probabiliùs negant *Henriq. Marchant. Rhod. Lugo* n. 158. *Dian.* p. 1. t. 7. R. 47. *Gob.* in Exp. t. 2. n. 150. *Bernal* d. 17. à n. 147. *Dicast.* n. 243. *Herinx* n. 49. *Avers.* de Pœn. q. 16. s. 10. *Bosco* n. 169. *Sporer.* n. 173., non ideo, quia Minister audiendo non tam agit, quàm patiatur, utì vult *Lugo* n. 159., nam audiens debet in se producere intellectionem, ergo agit, utì etiam agit imponendo pœnitentiam ante absolutionem, neque tamen ideo peccat mortaliter, utì post alios fatetur *Lugo* n. 160., sed ideo non peccat mortaliter, quia necdum operatur nomine vel in persona Christi, neque adhuc causat gratiam, sed hoc priùs fit, quando datur absolutio; quam rationem *Moja* t. 4. q. 1. n. 34. vocat probabilissimam: hinc consequenter dicendum est, quod n. 88. diximus, nempe eum non peccare mortaliter, qui in mortali formam Sacramenti incheat, dummodo ante expressionem ultimæ partis essentialis sit in statu gratiæ, quidquid in contrarium dicant *Aversa* & alii.

Inst. 2. Ergo qui consecrat Eucharistiam, non peccat mortaliter, quia non cooperatur Christo in causanda gratia, quæ priùs in sumptione causatur. *Bz.* n. seq., quia consecrans conficit Sacramentum & propriissimè agit nomine Christi, in cujus persona etiam loquitur. Deinde concurrit immediatè ad ponendum Christum, qui est substantialis gratia & omnis gratiæ accidentalis auctor.: hinc conficiens Eucharistiam in mortali graviùs peccat, quàm conficiens ullum aliud Sacramentum.

Obji.

Obji. 4. *Gregorius IX* Cap. *Quæsitum.* Ult. De Temp. Ordin., dicit Clericos criminosos, si eos non pœnituerit, sub interminatone divini judicii obtestandos esse, ut in testimonium suæ damnationis in susceptis Ordinibus non ministrent. Et Cap. *Quæsitum.* Ult. De cohab. Cleric. & mulier., dicit Clericum concubinarium occultum, esse pro mortali quoad seipsum suspensum ab officio. Similiter S. *Th.* in 4. dist. 24. a. 3. q. 5. ait, *quicumque, quod sibi competit ex Ordine, facit indignè, per hoc mortaliter peccat.* Item ad 4.: *quandocumque existens in mortali exhibet se in aliquo actu ut Ministrum Ecclesiæ, toties mortaliter peccat.* Addit, *quando* ejusmodi indigni Ministri *tangunt res sacras, quasi ex officio utentes, peccant mortaliter.* R. Hæ auctoritates reddunt sententiam oppositam valde probabilem: quia tamen videntur nimiùm probare, dici potest *Gregorium* loqui de universo genere actionum clericalium, & sensum esse, peccari posse mortaliter, si obeantur indignè, non si singulæ, alioqui Ostiarius in mortali aperiens januam templi peccaret mortaliter, sed si aliquæ, nempe si conficiantur Sacramenta. Alii putant *Gregorium* loqui de Ministris altaris, qui olim communicabant in Missa solemni, utì probant *Suar.* d. 69. s. 3. & *Lugo* n. 146., & fortè ideo significavit Clericos peccare mortaliter, si nempe officia sua completè obeant, id est, si simul communicent in mortali. Alii cum *Dicast.* n. 241. & 249. dicunt *Gregorium* tantùm velle, quòd talis peccet, sed non determinare, quomodo peccet. *Bernal* n. 100. dicit *Gregorium* in hoc esse locutum velut privatum Doctorem & non ùt Pontificem, eò quòd de illo puncto non esset in- 103.

interrogatus. Quod S. *Thomam* attinet, si hic similem explicationem non patiatur, consequenter dicendum esset etiam peccare mortaliter Sacerdotem, si in mortali tangeret ciborium; Item Subdiaconum, si solemniter ministrans explicet corporale in altari; Item Acolythum, si deferat ampullas vel lumen ad altare &c., hæc enim competunt ipsis ex suo Ordine & velut Ministris, hæc autem negantur etiam ab Adversariis, utì videri potest apud *Dicast.* n. 217., ubi ejusmodi rigidam aliquorum sententiam vocat satìs falsam & scrupulosam: Itaque dici potest cum *Ills.* n. 44. S. *Thomam* velle, quòd actus illi sint mortale, quando simul includunt actum principalem, qui est confectio vel susceptio Sacramenti, & in eum sensum dicebatur primis Parentibus *Gen.* 3. v. 3., ne tangerent arborem, id est, simul ex ea comedendo.

104. *Q. 25. An in administratione Sacramentorum licitus sit usus sententiæ tantùm probabilis.* R. Recolendum est hìc ex dictis l. 1. à n. 103. 134. 472., quænam opiniones dicantur probabiles, probabiliores, tutæ, tutiores: quibus suppositis, adde seqq.

§. 1. Peccat mortaliter, qui in administratione Sacramentorum sequitur sententiam tantùm probabilem de valore, relinquens tutiorem, nam *Innoc. XI.* damnavit hanc 1. prop. *Non est illicitum in Sacramentis conferendis sequi opinionem probabilem de valore Sacramenti relictâ tutiore, nisi id vetet lex, conventio aut periculum gravis damni incurrendi, hinc sententiâ probabili tantùm utendum non est in collatione Baptismi, Ordinis sacerdotalis, aut episcopalis.* Ratio autem est, quia opinio proba-

bili nihil immutat, addit vel substituit pro illo, quod fortè ad valorem requiritur, ergo secundùm hanc operando, Sacramentum exponitur periculo nullitatis, ergo eodem modo peccatur, quo peccaretur, si Sacramentum reipsa frustraretur seu fieret irritum, quia, in moralibus, facere & exponere se periculo faciendi censentur idem: frustrare autem Sacramentum est mortale, inprimis contra virtutem religionis, quia est gravis irreverentia in Christum, qui Sacramenta instituit eo fine, ut dum ponerentur præcipuæ eorum partes, fierent completè valida & causarent gratiam, quo fine frustratur Christus. Ideoque audiendi non sunt *Vasq. Sanch.* in Decal. l. 1. c. 9. n. 33. *J. Sanch.* d. 44. *Rhod.* d. 1. q. 4. §. 4. *Dicast.* de Pœn. d. 10. n. 223. aliique dicentes hoc non esse contra religionem, nam saltem id nunc est certum & fatetur *Dicast.* à n. 222. 226. si adsit præceptum Ecclesiæ, uti nunc est præceptum *Innoc.* XI., qui ex motivo reverentiæ erga Sacramenta prohibet praxin opinionis oppositæ, adeoque per præceptum suum facit materiam prohibitam pertinere ad virtutem religionis, secundùm dicta l. 1. n. 626. Deinde potest esse mortale etiam contra charitatem; quia sic conferens exponit suscipientem periculo carendi fructu Sacramenti. Præterea potest esse mortale contra justitiam, si nempe Minister teneatur, aut se ingerat pro illo, qui tenetur ex officio vel contractu Sacramentum ministrare, tum enim in se suscipit obligationem illius, uti notant *Dicast.* de Bapt. d. 1. n. 219. & *Bosco* d. 1. f. 7. n. 265. Imò *J. Sanch.* à n. 15. *Rhod.* & alii putant contra *Dicast.* quemcumque Ministrum, qui o-

missis certis utitur tantùm probabilibus, peccare contra justitiam, quia hocipso quòd ministrare velit, tacitè se obligat ad ita ministrandum, sicuti res exigit, & pro jure suo vult sibi ministrari suscipiens, qui omnino vult sibi adhiberi certa, petiturus Sacramentum ab alio, si sciret hunc operari velle secundùm probabilia tantùm.

§. 2. Valent jam dicta, etiamsi Sacramentum administrandum non sit necessarium ad salutem, uti tenent nunc omnes communissimè contra *Dianam* p. 1. t. 13. R. 2. *Moyam* t. 1. q. 9. & alios, quia esset saltem grave contra reverentiam Sacramenti. Et quæ Adversarii opponunt, bene confutat *Bosco* suprà concl. 16., nec sunt magni momenti.

105. §. 3. Peccat graviter, qui etiam in susceptione Sacramenti sequitur opinionem minùs probabilem de valore Sacramenti, pendente etiam ab ipso suscipiente, relinquendo tutiorem, quia quamvis Decretum *Inn.* XI. expressè loquatur de solo conferente, tamen idem est de suscipiente, *Carden.* in 2. Crisi diss. 2. n. 38. *Gormaz* d. 5. n. 308. aliique nunc communiter contra *Vasq.* d. 146. n. 29. *Dianam* suprà & *Hozes*: Ratio autem est, quia etiam suscipiens, si relinquat tutiorem, exponit Sacramentum periculo nullitatis, ergo etiam committit irreverentiam in Auctorem Sacramenti. Deinde, si Sacramentum sit de necessitate salutis, repugnat rationi naturali, quod ex Charitate tenear providere securitatem alteri & non mihi, inquit rectè *Dicast.* n. 211.

Objicies. Damnatum non est, quòd suscipiens licitè sequatur talem opinionem probabilem, ergo cùm graves Auctores asserant id licitè fieri,

sequi

sequi possumus. *Conf.* 1. nam damnatio propositionum est odiosa, ergo cùm loquatur de solo conferente, non debet extendi ad suscipientem. *Conf.* 2. quia cùm conferens operetur nomine Christi, & activè debeat concurrere ad gratiam, potuit Ecclesia per damnationem propositionis velle hunc magis reverentem & sollicitum reddere, non item suscipientem, maximè cùm possit velle carere fructu Sacramenti, ergo ex damnatione circa conferentem non debet inferri damnatio circa suscipientem. R. 1. Damnatum non est formaliter, c, virtualiter, n., illa autem propositio dicitur damnata formaliter, quæ damnatur expressè in suis terminis; illa damnatur virtualiter, cujus falsitas legitimè infertur ex damnata formaliter; & talis est propositio de suscipiente. *Ad Conf.* 1. n. antec., quia est declaratio falsitatis conducens ad utilitatem particularem omnium & singulorum fidelium, ergo materia ejus est conveniens & velut beneficium omnibus, ad quos damnatio dirigitur, ergo non est odiosa sed favorabilis, secundùm dicta l. 1. n. 620. *Ad Conf.* 2. n. conseq., quia cùm præcipua ratio damnandi fuerit cavere irreverentiam in Christum, quæ etiam committeretur à suscipiente cum periculo nullitatis, ex falsitate propositionis circa conferentem legitimè infertur falsitas propositionis circa suscipientem. R. 2. Licèt permitteremus damnationem esse odiosam, & propositionem de suscipiente nullo modo esse damnatam, attamen nunc scimus esse falsam, quia secundùm illam certò committeretur irreverentia in Christum, uti sæpius dictum est. Nec verum est, quòd volens suscipere

Sacramentum, possit velle carere fructu Sacramenti, id enim est injuriosum institutioni Christi, qui voluit per Sacramentum causari & conferri fructum Sacramenti.

106. §. 4. Peccat graviter, qui in Sacramentis conferendis vel suscipiendis sequitur opinionem probabiliorem, aut etiam probabilissimam de valore, relictâ tutiore, utì de probabiliore docent expressè cum communi *Sanch.* n. 34. *Carden.* n. 13. *Gorm.* n. 299.; eadem autem est ratio de probabilissima, nam opinio etiam probabilissima manet intra terminos solius probabilitatis, utì suppono, & reipsa est tantùm probabilis, prout *probabile* opponitur *tutiori*; & ex eo, quòd sit probabilissima, non ideo eliditur probabilitas oppositæ, ergo sequendo illam, adhuc exponitur Sacramentum periculo nullitatis.

107. §. 5. Ex hactenus dictis sequitur peccari mortaliter, quoties Sacramentum confertur vel suscipitur adhibendo materiam vel formam, non certò, sed dubiè vel probabiliter tantùm validam. Quales autem materiæ Sacramentorum sint non certò validæ, colligitur ex dictis à n. 21. Quales formæ sint non certò validæ, etiam colligitur ex dictis à n. 29.

108. §. 6. Si opinio probabilis & minùs tuta, sit moraliter certa, tam conferens quàm suscipiens Sacramentum licitè eam sequitur relictâ tutiore, saltem si ex rationabili causa id faciat. Ratio est, quia ubi est certitudo moralis, non relinquitur prudens timor periculi nullitatis. Quandonam autem aliqua sententia dicatur esse moraliter certa, dixi l. 1. à n. 178. Addunt aliqui, si opinio sit certò probabilior & passim censeatur practicè tuta,

tuta, non peccare suscipientem, si eam sequatur: quod aliqui extendunt etiam ad conferentem, saltem si ex rationabili causa id faciat, nam operatur secundùm dictamen, quod judicat esse longè verius, & respectivè ad ipsum censetur æquivalere moraliter certo: & sæpissimè in praxi judicamus nos esse moraliter certos, hocipso, quòd non occurrat positiva ratio judicandi operationem nostram esse illicitam: & rectè dicit *S. Th.* 2. 2. q. 47. a. 9. ad 2. *Certitudo non est similiter quærenda in omnibus, sed in unaquaque materia secundùm proprium modum: quia verò materia prudentiæ sunt singularia contingentia, circa quæ sunt operationes humanæ, non potest certitudo prudentiæ tanta esse, quòd omnino sollicitudo tollatur.*

Dixi, saltem si ex rationabili causa id faciat, 109.
nam non operatur prudenter, si absque causa omittat tutiora, uti rectè *Nugnus*, *Salas*, *Fill. J. Sanch.* d. 44. n. 10. *Sporer* de Pœn. n. 717. *Lohn.* de Confess. p. 1. c. 3. §. 1.; hinc licèt, speculativè loquendo, moraliter certum sit, quòd tenuissima cervisia sufficiat pro Baptismo, cùm sit & maneat aqua naturalis cocta, parùm & accidentaliter immutata per injectum hordeum, est tamen illicitum in ea baptizare, si haberi possit aqua fontana; & idem est in similibus: inter causas verò rationabiles numerari potest magna utilitas proximi, aut nimia molestia Ministri, si teneretur semper exquirere tutiora, uti insinuabitur n. 110. & 119.

§. 7. In necessitate, id est, quando conferri 110.
vel suscipi debet Sacramentum, nec potest praticari tutior opinio, oportet procedere secundùm probabilem, quia, inquit *S. Th.* 1. 2. q. 91.

a. 3. ad 3. *Non oportet, quòd omnis mensura sit omnino infallibilis & certa, sed secundùm quod est possibile in genere suo*; & rationem dat q. 96. a. 6. O., quia *necessitas non subditur legi*: sic si Judæus moribundus petat baptizari, & non habeas nisi cervisiam, aut etiam tantùm aquam rosaceam, debes in hac baptizare, nam esse materiam dubiam tenent aliqui n. 260. referendi. Et in tali casu sententia tutior non relinquitur, sed non habetur; & necessitas illa ac periculum, ne homo alioqui damnetur, facit, ut non sit irreverentia, quamvis Sacramentum, quod pro hominibus institutum est, exponatur periculo nullitatis, *Carden.* n. 5. & alii omnes cum *Gorm.* n. 300. Addit *S.h.ld.* de Consc. t. 6. n. 2., quando adest magna causa conferendi Sacramentum, v. g. quando agitur de peccatore justificando, qui aliâ vice non facilè redibit ad quenquam, nec sinet se adduci ad renovandam præparationem, quamvis tum non possit absolvi nisi cum dubio de valore, posse sic absolvi sub conditione, si est dispositus, quia talis spes gratiæ per Sacramentum causandæ videtur prævalere obligationi non conferendi cum periculo nullitatis: Et hoc etiam innuit *Arriaga* d. 20. n. 1., dicens fortasse excusare etiam utilitatem, cui in ejusmodi casu videtur conjuncta esse etiam quædam necessitas. Vide dicenda n. 122.

111. §. 8. Etiam licitum est operari secundùm sententiam probabilem, licèt agatur de valore Sacramenti, quando aliunde advenit practica certitudo, qualis advenit, si Ecclesia suppleat vel dispenset in aliquo ad valorem requisito: quod con-

contingit præcipuè in materia Sacramentorum Pœnitentiæ & Matrimonii, utì jam declarabitur.

§. 9. Quando datur prudens & communis 112.
persuasio pro jurisdictione vel potestate alicujus, sive ordinaria sive delegata ad aliquid faciendum, quamvìs ea persuasio coram Deo sit falsa, tamen certum est, quòd Ecclesia, si possit, suppleat vel dispensèt, quando cum tali errore communi adest titulus coloratus sive putativus, v.g. si ad hoc destinatus sit à legitimo Superiore, quamvìs ob latens aliquod vitium reipsa jurisdictio aut potestas talis non adfuisset. Patet ex Cap. *Infamis.* Causâ 3. q. 7. & L. *Barbarius.* ff. De Off. Prætoris, & alibi apud *Aversam* q. 64. s. 5. §. *In quibusdam*: docentque AA. communissimè cum *Sanch.* de Matr. l. 3. d. 12. & *Carden.* in 2. Crisi d. 2. à n. 149., estque nunc certa omnium Theologorum sententia, inquit *Spover* de Pœn. n. 714., quia ita postulat officium supremi Principis & utilitas communis, ne gravissimæ oriantur deordinationes & incommoda. Hinc, inquit *Bonac.* de Matr. q. 2. p. 8. n. 33., valet Matrimonium, cui assistit laicus, si errore communi putetur Sacerdos, & à vero Parocho sit delegatus ad assistendum, quòd enim talis delegatus debeat esse Sacerdos, id sola Ecclesia statuit, ergo etiam in illo potest, & tum vult dispensare.

Objici potest 1. Error communis non facit sup- 113.
pleri defectum potestatis privatæ, v. g. si quis non sit reipsa tutor, licèt publicè credatur esse, tamen non dat valorem actui pupilli, utì cum communi ostendit *Schildere* de Consc. tr. 2. n. 52., ergo error communis etiam non facit, ut suppleatur defectus potestatis publicæ. Et. n.

conseq., nam Jura non meminerunt talis suppletionis respectu potestatis privatæ, meminerunt autem respectu publicæ, idque ob bonum publicum communitatis, quòd meritò pluris fit, quàm bonum privati.

Obj. 2. Quotidie moventur lites circa competentiam Judicis, qui sententiam tulit secundùm existimatam jurisdictionem, ergo signum est non esse certum, quòd *Ecclesia* vel Resp. tum suppleat. R. Lites moveri, quia prætenditur defuisse, vel error communis, vel titulus coloratus, quæ si liquidò probentur adfuisse, cessant lites.

Inst. Saltem communis error juris non juvabit, quia leges non favent ignorantiis juris, sed reprobant. R. *Schild.* n. 36. docet hìc juvare solum errorem facti: Si tamen in communitate & populo etiam esset invincibilis error juris, & ex illo procederetur, credo actum valiturum, quia manet ratio boni communis ita postulantis, neque leges hìc distinguunt inter errorem juris aut facti.

114. §. 10. Ad hoc, ut in errore communi cum titulo, suppleat vel dispenset Ecclesia, non requiritur bona fides aut error in illo, qui actum ponit, *Schild.* n. 37. cum communi. Imò nec requiritur in illo, circa quem actus ponitur, uti docent *Sanch.* n. 42. & 61. *Bonac.* de Matr. q. 2 p. 8. n. 38. *Castrop.* t. 28. d. 2 p. 13. §. 10. n. 10. contra *Bald. Tiraq. Lop. Zabarel. Avers.* §. *Sextò. Schild.* n. 38. & alios, quia jura ex motivo utilitatis publicæ ita disponunt in errore communitatis, & non ob errorem hujus aut illius hominis. Peccat tamen secundùm omnes, qui ita usur-

usurpat jurisdictionem, quam scit se antecedenter non habere, tum quia scit hoc esse prohibitum ab Ecclesia; tum etiam, quia invitum quasi cogit ad dandam actualem jurisdictionem pro his casibus, *Con. Sanch. Less. Diana* p. 8. t. 1. R. 93. *Dicast.* de Pœn. d. 10. n. 187. *Schild.* n. 51.

§. 11. Si adsit quidem error communis, sed deest titulus coloratus, utì si quis communiter putetur esse verus Parochus, sed in parochiam ingressus sit sine titulo & auctoritate legitimi Superioris, dummodo sit in possessione sui officii vel putatæ jurisdictionis, docent *J. Sanch. Pontius, Schild.* n. 42. aliique duodecim cum *Diana* p. 1. t. 16. R. 43. p. 8. t. 1. R. 94. p. 11. t. 2. R. 69. Ecclesiam adhuc supplere, quia hìc æquè militat ratio boni communis; & præscriptione potest acquiri jurisdictio. E contrà *Suar. Fagund. Less. Regin. Con. Sanch.* n. 49. *Bonac.* n. 28. *Aversa* §. *Secundò*, *Gob.* t. 7. n. 108. *Carden.* n. 151. *Leur.* p. 1. q. 434. n. 5. dicunt Ecclesiam non supplere, quia quando jura id statuunt, semper faciunt mentionem auctoritatis Superioris, quæ intervenire debuerit. *Castrop* n. 9. aliique plurimi cum *Tambur.* de Pœn. l. 5. c. 4. § 7. dicunt utramque sententiam esse probabilem: secunda tamen, utì est communior, ita etiam videtur esse probabilior, unde prima non videtur esse satìs tuta in praxi, nisi juvet consuetudo, secundùm dicenda n. 117. Rectè tamen notant *Guttier. Sanch. Bonac.* n. 36. *Aversa* §. *Nonò*, contra *Ledesm. Ceval. Medin.*, si Superior non seriò sed solùm fictè dedisset jurisdictionem vel potestatem, hoc sufficere, quia publicè & rationabiliter censendum esset 115.

collatum esse titulum, ergo justum est, ut tum subintret suppletio vel dispensatio Ecclesiæ.

§16. §. 12. Si Minister ab initio habuerit veram jurisdictionem aut potestatem, sed postea sublata sit, vel per revocationem Superioris, vel in pœnam delicti, quamdiu communi errore alicubi putatur adhuc habere, actus illius manent isto loco validi, utì rectè *Inn. Abb. Cardinal. Sanch. Bonac. n. 27. Schild. n. 45. & 47. Aversa §. Septimò*, & sequitur ex dictis n. 112. Quando autem jura videntur oppositum dicere, loquuntur de casu & loco, quo talis amissio vel privatio potestatis notificatur. Quòd si per legem revocata esset, sive desineret potestas, *Schild. n. 46.* putat non juvare ampliùs errorem communem, quia ignorantia legis non toleratur à jure; sed contrà est, quòd ignorantia legis toleratur, si sit invincibilis; & ideo AA. communiter dicunt, quocumque modo desierit jurisdictio, si hoc sit occultum, & perduret titulus coloratus, ratione erroris communis fieri, ut suppleatur jurisdictio. Addunt *Henriq. Pontius*, *Schild. n. 50.*, quando v. g. ad annum tantùm data est jurisdictio, hoc elapso Ministrum validè operari, si errore communi adhuc putetur habere jurisdictionem: & idem dicit cum aliis *Schild. n. 48.*, si Superior dederit jurisdictionem usque ad mortem suam, nempe illam permanere, quamdiu mors publicè ignoratur: sed quoad primum casum contradicunt *Mascard. Bonac. n. 32. Aversa §. Octavò.*, quia pro tempore ultra annum (: & idem est in secundo casu de tempore ultra mortem:) non videtur unquam habuisse titulum coloratum, quem si non habuerit, valent dicta n. 115. Denique si re-

revocatio vel amissio jurisdictionis non omnino quidem sciatur publicè, attamen populus incipiat de ea dubitare, *Silv. Abb. Henriq. Rosell. Less. Sanch. Diana* p. 8. t. 1. R. 93. *Bonac.* n. 29. rectè dicunt manere jurisdictionem, quia pro hac est possessio; & esset periculum faciendi injuriam Ministro, si ob solum dubium supervenies rejiceretur.

§. 13. Præscindendo ab errore communi & titulo putativo, quandocumque datur opinio probabilis v.g. pro jurisdictione vel absentia impedimenti, communissima sententia est cum *Suar. Con. Fill. Regin. Less. Bonac.* de Pœn. q. 7. p. 5. §. 4. n. 4. & de Matr. q. 2. p. 8. n. 29. *Diana* p. 1. t. 13. R. 2. *Aversa* de Pœn. q. 16. s. 5., quòd etiam tum suppleat vel dispenset Ecclesia, quando potest, si fortè absit jurisdictio aut adsit impedimentum. Et hoc in praxi tutum aut moraliter certum esse dicunt *Sanch.* in Decal. l. 1. c. 9. n. 35. *Verric.* t. 2. Moral. q. 25. *Dicast.* num. 196. *Tamb.* de Confess. l. 3. c. 3. n. 1. *Carden.* à n. 160. *Illsl.* t. 1. d. 1. n. 77. *Arckd.* de absol. Sacram. n. 11. *Sporer* n. 714. *Gorm.* d. 5. à n. 331. *Stoz* l. 2. n. 53. *Laurent.* d. 4. n. 48.; fateturque *Gob.* t. 7. n. 114 hanc sententiam esse probabilissimam. *Ratio* est, quia certum est, quòd quando est consuetudo hoc vel illo modo operandi, tum detur jurisdictio ad ita operandum validè, si fortè hæc desit, sed etiam certum est esse consuetudinem apud viros sapientes, ut quando habent opinionem probabilem, v. g. circa jurisdictionem pro Confessionibus audiendis, vel circa absentiam impedimenti inter volentes contrahere Matrimonium, tum operentur, idque scit Ecclesia & 117.

non

non improbat, cùm facilè posset, adeoque deberet, ergo certum est tam dari jurisdictionem, si fortè desit, vel tolli impedimentum, si adsit. *Major* patet ex Cap. *Cùm contingat*, 13. De foro compet. Cap. *Romana*, 5. De sentent. excomm. in 6. Cap. *Duo simul*. De Offic. Ordin., & ex *Trident.* ss. 32. c. 3. De reform. *Minor* autem est communis Doctorum, inquit *Cardenas* n. 166., citans pro ea verba *Suar. Lugonis*, *Bonac. Dian. Arr.*, opinio autem communis in quæstione facti facit certitudinem moralem: Et ita, opinio tantùm probabilis est, quòd Episcopus possit dispensare in casu necessitatis in impedimento dirimente Matrimonium, attamen id certum est spectatâ simul consuetudine, de qua testantur *Suar. Vasq. Sanch. Rebel. Castrop. B. Pontius*, C. *Hurt. Salas*, quos refert & sequitur *Gorm.* d. 5. n. 335., ac consentit *Pyrrh. Corradus* in praxi dispens. l. 8. c. 4. dicens id declarasse *Sixtum V.* Similiter ex probabili jurisdictione valuisse Matrimonium decidit Congregatio Trid. anno 1648., teste *Lugo* in Resp. mor. l. 1. d. 46.

Dixi, præsciendo ab errore communi &c., nam quando est opinio probabilis, hæc æquivalet errori communi, quia si sapientes ita judicent, non dissentiunt insipientes, inquit *Carden.* n. 153., adeoque omnes communiter ita censent ergo si erretur, reipsa est error communis: deinde simul aderit titulus putativus, nam operans secundùm talem opinionem, v. g. volens absolvere pœnitentem, vel assistere contrahentibus Matrimonium, habebit ad hoc faciendum titulum approbationis vel parochiæ aut licentiæ à Parocho, ergo.

Obji.

Obji. 1. Multi & graviſſimi AA., quos referunt & ſequuntur *J. Sanch.* d. 44. *Schild.* n. 34. *Diana* p. 9. t. 7. R. 59. *Gobat* ſuprà, expreſsè dicunt ſententiam illam non eſſe certam: & *Garcias* pro oppoſita, quam etiam tenet, refert deciſiones Cardinalium, ergo non eſt licitum ſecundùm eam operari. R. Auctores illi & deciſiones negant ſententiæ illi certitudinem, præſcindendo à conſuetudine operandi ſecundùm hanc vel illam probabilem: nos autem dicimus tales ſententias reddi certas accedente circumſtantiâ conſuetudinis.

Obji. 2. *Bonifacius* VIII. Cap. *Si Epiſcopus*, 2. De Pœnit. & remiſſ. in 6. ait, *nullâ quóque poteſt conſuetudine introduci, quòd aliquis præter ſui Superioris licentiam, Confeſſorem ſibi eligere valeat, qui eum poſſit ſolvere vel ligare.* R. Loquitur de mera conſuetudine; nos diximus de conſuetudine, ad quam accedit ſaltem tacitus conſenſus Superioris ſive Eccleſiæ. Unde,

§. 14. Ad hoc, ut prudenter judicari poſſit 118.
Eccleſiam ſupplere aut diſpenſare, quando eſt ejuſmodi opinio probabilis, præter poteſtatem ſupplendi aut diſpenſandi, videntur requiri ſequentes conditiones:

1. Ut opinio dicens adeſſe poteſtatem vel abeſſe impedimentum ſit certò & abſolutè probabilis, & velut talis communiter admittatur à viris ſapientibus, utì notat *Carden.* n. 153. & 154., quia aliàs prudenter præſumi non poterit, quòd Eccleſia ſciat illius praxin vel conſuetudinem, ideoque velit ſupplere aut diſpenſare, ſi fortè ſit falſa. Unde ſi opinio ſit tantùm tenuiter probabilis, Eccleſia non ſupplet, quia opinio tenuiter

pro-

probabilis non est prudens nec absolutè probabilis, utì constat ex dictis l. 1. n. 366. Et idem est, si sit tantùm dubiè probabilis, utì insinuatum est ibidem n. 367. Si autem sit tantùm probabiliter probabilis, non est certum, quod Ecclesia suppleat, ergo est illicitum secundùm eam operari, quia Sacramentum exponeretur periculo nullitatis.

2. Ut praxis operandi secundùm talem opinionem probabilem non sit contra stylum Curiæ Romanæ, *Carden.* n. 530. *Gorm.* n. 388., quia cùm certitudo hìc petatur à tacito consensu vel approbatione Ecclesiæ, si aliunde sciamus, quòd Ecclesia ejusmodi praxin soleat improbare aut per sententias Rotæ rejicere, satìs rescimus nolle supplere vel dispensare, maximè quia *verum similiter judicatarum auctoritas vim legis obtinere debet*, L. *Non imperatur.* ff. De Legibus.

3. Ut opinio probabilis sit circa communem quæstionem juris & non purè facti privati, utì notant *Aversa* de Pœn. q. 16. s. 5. §. *Tum demum. Gorm.* hìc d. 5. n. 320. & 335. aliique. Consequenter dicendum Ecclesiam non supplere, si tantùm probabile sit, v. g. quòd jurisdictio huic Confessario concessa necdum exspirârit ratione temporis: item si tantùm probabile sit, quòd in hoc vel illo casu ob privatam circumstantiam non sit contractum impedimentum affinitatis &c. Oppositum tamen tenent *Bonac. Verric. Tamb.* & alii, quorum sententiam probabilem esse dicit *Gob.* t. 7. n. 118., quamvìs nihil velit resolvere: potestque legi etiam *Carden.* à n. 525. ubi videtur etiam hanc posteriorem sententiam tenere.

4. Ut

4. Ut sit rationabilis causa operandi secundùm talem opinionem, secundùm dicta n. 109.

§. 15. Quamvis agatur de valore Sacramenti, neque sit casus absolutæ necessitatis, neque etiam Ecclesia possit supplere aut dispensare, nihilominus licitum est operari secundùm sententiam probabilem, si alioquin administratio aut susceptio Sacramentorum fieret obnoxia nimiis scrupulis aut difficultatibus: ita multi moderni Doctores cum *Ills.* t. 1. d. 1. n. 77; & idem, imò plùs dicit *Camargo*, quamvis sit rigidæ sententiæ, utì constat ex dictis l. 1. n. 340. Ratio autem à priori est, quia certum est Christum ita instituisse Sacramenta, ut noluerit eorum administrationem aut susceptionem esse moraliter impossibilem & odiosam fidelibus ministraturis aut susceppturis, ergo certum est, quòd administratio aut susceptio obnoxia nimiis scrupulis aut difficultatibus non sit secundùm institutionem Christi, ergo si non sit alius modus vitandi talem administrationem aut susceptionem, nisi quis operetur secundùm sententiam tantùm probabilem, licitum est secundùm hac operari. Ratio à posteriori est, quia aliàs infans baptizari non posset, quem parentes dicunt non esse baptizatum, nam hoc testimonium est tantùm probabile & fallere potest; item absolvi non posset, qui probabiliter putatur dispositus, imò vix ullus unquam absolvi posset extra articulum mortis, utì rectè notat *Carden.* diff. 2. n. 25., quia vix unquam habere possumus certitudinẽ de dispositione pœnitentis, quamvis enim det signa doloris, dicatque se integrè confessum & se habere serium propositum emendationis, tamen cùm 119.

possit

possit falsò ista dicere, assentiri non possumus nisi probabiliter, & tamen negari non potest, quin tum absolvi possit, imò debeat, cùm supposità Confessione & dispositione tali, jus habeat ad absolutionem. Similiter sæpe conficimus Eucharistiam probabiliter tantùm cognoscentes nos habere panem triticeum &c. *Confirmantur* hæc ex decreto *Alex.* VIII., relato ante librum 1. n. 10., quo damnat triginta & unam propositionem, pleraſque Rigoristarum, inter quas sunt, quòd non liceat sequi opinionem inter probabiles probabilissimam, quòd attritio ex metu gehennæ non sit supernaturalis, quòd satisfactio debeat præmitti absolutioni, quòd praxis mox absolvendi pœnitentes sit abusus, quòd pleræque Confessiones apud Religiosos factæ sint sacrilegæ vel invalidæ, quòd Communio prærequirat satisfactionem & amorem purissimum &c., quæ ideo damnari debuerunt, quia deterrebant tam Ministros quàm suscipientes à Sacramentis, eò quòd redderent eorum usum difficillimum & maximè odiosum, ergo Sacramenta possunt ministrari & suscipi secundùm opiniones probabiles, si alioqui administratio aut susceptio Sacramentorum fieret obnoxia nimiis scrupulis & difficultatibus, sicuti reipsa fiebat per illas Rigoristarum sententias.

120. §. 16. Qui scit se habuisse aliquando jurisdictionem vel potestatem in ordine ad Sacramentum ministrandum, dubitat autem an adhuc habeat, secundùm *Sporer* n. 718. potest ministrare, quia ipse est in certa possessione, quam non elidit merum dubium superveniens, neque mutatio præsumitur sed probanda est, cùm sit aliquid facti.

facti. Si autem quis dubitet, an simpliciter habeat & an unquam habuerit talem jurisdictionem, ministrat illicitè, utì cum communi *Lugo* de Pœn. d. 19. n. 28. Si verò bonâ fide cœpisti possidere, v. g. parochiam, & superveniat dubium, an eam validè obtineris, docent cum aliis *Con. Dicast.* à n. 203. *Gob.* t. 7. n. 21. te posse pergere in administratione Sacramentorum, quia melior est tua possidentis conditio. Addit-que *Dicast.*, nullam ad sic operandum necessitatem requiri, sed meliùs contradicit *Con.*, propter illa, quæ dixi n. 109.

§. 17. Si non agatur de valore Sacramenti sed tantùm de modo administrandi, potest Minister sequi opinionem practicè probabilem relictâ tutiore: ita cum communi *Carden.* n. 4. & *Gorm.* n. 301. Sic practicè probabile est laicum, qui propter necessitatem baptizat in mortali, non peccare mortaliter, tutius tamen est, id est, talis baptizans magis removetur à periculo etiam materialis peccati, si priùs saltem conteratur, quo non obstante si se accommodet priori sententiæ & in mortali baptizet, non peccabit mortaliter, quia opinio, secundùm quam operatur, non exponit Baptismum periculo nullitatis, nam certum est non ideo fore invalidum, sed tantùm versatur circa modum debitè administrandi illum: atque idem est de aliis similibus sententiis circa reliqua Sacramenta. 121.

Plura circa hæc addentur de Pœnitentia, quando de jurisdictione & approbatione Confessarii: item de Matrimonio, quando de impedimentis dirimentibus.

Q. 26. An Minister licitè utatur materiâ vel formâ dubiâ. R. Per se loquendo esse illicitum, quando 122.

potest haberi certa, uti constat ex dictis à n. 104.

Dixi 1. per se loquendo, nam si Ministro intentaretur mors, nisi materiam vel formam dubiam adhiberet, non in contemptum religionis vel fidei, sed quia minans putaret materiam vel formam talem esse sufficientem vel satis certam, *Henriq. A. Perez, Bonac.* d. 1. q. 2. p. 1. n. 33. *Escob.* l. 8. n. 155. *Con.* q. 60. n. 81. *Diana* p. 1. t. 13. R. 1. & p. 3. t. 6. R. 48. n. 8. *J. Sanch.* d. 44. n. 12. *Rhod.* d. 1. q. 4. f. 4. §. 4. *Dicast.* de Bapt. d. 1. n. 190. dicunt non fore illicitum conferre Sacramentum sub conditione, si talis materia vel forma sit sufficiens: imò *Bernal* d. 6. n. 109. innuit, si etiamin contemptum Ecclesiæ impedireris, quominus baptizares puerum morti proximum, nisi cum materia dubia, v. g. cum tenui cerevisia, te debere baptizare conceptâ intentione rectâ, ne puer æternùm periret, ad removendum tamen scandalum tenereris protestari te hoc facere, non in contemptum Ecclesiæ, sed ob extremam necessitatem pueri.

Dixi 2. quando potest haberi certa, nam in necessitate utendum est dubiâ, uti dictum est n. 110. & inter dubias illa adhibenda est, quæ videtur probabilior, uti notant omnes communiter cum *Gob.* t. 2. n. 37. Quid autem facere debeat Sacerdos in variis dubiis circa materiam consecrandam, dicetur, quando de Sacrificio.

Q. 27. *Quandonam & quomodo Minister reiterare debeat Sacramentum.* R. Quando prudens dubium est de valore Sacramenti collati, debet iterari saltem sub conditione, ita S. *Th.* q. 66. a. 9. aliique communiter cum *Moya* t. 1. q. 9. n. 16. & *Dicast.* hìc d. 1. n. 119. Estque perinde, sive sit du-

dubium facti sive juris, utì rectè explicant *Dicast.* de Bapt. d. 1. n. 165. & *Gob.* t. 1. n. 373. Item, quamvis aliquid, quod omissum est, etiam probabiliùs dicatur non requiri ad valorem, dummodo etiam sit probabile requiri, utì habent uterque *Lugo*, *Tamb.* hìc l. 1. c. 1. §. 1. n. 11. *Gob.* n. 363. 371. 376. & seqq., quod intellige, si Sacramentum possit adhuc compleri, aut suscipiens aliàs pateretur grave incommodum, quia necessitas vel utilitas suscipientis est justa causa sic iterandi, reverentiæ autem satìs consulitur per conditionem appositam: hinc Cap. *Si nulla*, 113. De consecr. Dist. 4. dicit *Leo* Papa; *non intervenit temeritas præsumptionis, ubi est diligentia pietatis.* Et Cap. ult. *De Presbyt. non baptiz.* dicit *Inn.* III., *non intelligitur iteratum, quod ambigitur esse factum.* Valentque hæc potissimùm, quando dubitatur de valore Baptismi, Confirmationis & Ordinis, quæ iterabilia non sunt, utì rectè *Escob.* l. 8. n. 145. Ratio autem pro omnibus est, quia si possit compleri & non compleatur, relinquitur in certo periculo nullitatis, quod est gravis irreverentia; & suscipiens fortè privatur Sacramento & ejus effectu, quod est contra charitatẽ. Non debere autem Sacramentum tum repeti absolutè sed sub conditione, quando nempe hìc & nunc non est secundùm se iterabile, probat rectè *Dicast.* à n. 168., quia hoc iteratum Sacramentum absolutè collatum exponeretur periculo nullitatis, si nempe Sacramentum priùs collatum fuisset validum, ergo committeretur irreverentia. Ex dictis,

Colliguntur seqq. 1. Sacramentum debet iterari; si prudenter dubitetur de rectâ pronunciatione 124.

formæ, *Gob.* t. 1. n. 41. *Sporer* n. 95. Putat quidem *Pasq.* de Sacrificio q 319. verba, de quibus Ecclesia permittit sententias, quarum una dicit, altera negat esse de valore, si omissa sint, non esse repetenda, quia Ecclesia talia verba non assumit velut essentialia: Sed oppositum tenendum est, quia Ecclesia non potest facere, ut, si sint essentialia, talia non sint: ex hoc autem, quòd permittat doceri sententiam negantem, non ideo declarat non esse essentialia, ergo manet periculum invaliditatis, nisi reperantur.

125. 2. Quando non habentur certissimi testes de Baptismo infantis à Barbaris erepti, hic baptizandus est saltem sub conditione, utì ex Carthaginensi aliisque Conciliis decidit *Greg.* III. Cap. *placuit.* De consecr., & docent communiter omnes cum *Dicast.* de Bapt. l. 1. n. 172.

3. Quando testis unus oculatus ac fide dignus, de quo nempe non est suspicio erroris aut mendacii, deponit juramentum de Sacramento alicui collato, non relinquitur prudens dubium, sed habetur certitudo moralis, utì notant plurimi cum *Dicast.* n. 182. & *Gob.* t. 1. n. 396.

4. Si impius Parochus fateatur se aliquot baptizâsse invalidè, nec possit reperiri quosnam, debent omnes sub conditione rebaptizari, quia de omnibus est prudens dubium, & æquale de singulis. Vide dicenda n. 311.

126. 5. Si sit opinio probabilis de hoc, quòd invalidè sit baptizatus aut ordinatus Presbyter vel Episcopus, tum maximè debes sub conditione rebaptizari & reordinari, *Con. Dicast.* nu. 211. *Escob* n. 149., quia à Baptismo pendet salus, & valor omnium Sacramentorum etiam suscipiendorum

dorum; ab Ordine autem pendet valor plurium Sacramentorum conficiendorum, hinc etiam causaretur gravissimum damnum proximo, si invalidè ordinatus velles consecrare, absolvere, ordinare alios. Putant tamen *Suar. Valent. Gran. Escob.* n. 76., tum non esse gravem obligationem iterandi alia Sacramenta, v. g. Confirmationem & Ordines antecedentes Presbyterium; quod verum est, si prior administratio tamdiu præterierit, ut Sacramentum illud non censeatur amplius compleri posse, nam Confirmatio non est ita necessaria, reliqui autem Ordines continentur quoad potestatem saltem virtualiter vel æquivalenter in Presbyterio. Vide dicenda n. 315.

6. Si sæpius occurrat nova causa prudenter dubitandi de valore Sacramenti jam sæpius collati, potest, & secundùm supradicta debet successivè sæpius iterari sub conditione, *Steph. & Gob.* n. 252. 127.

7. Quando moraliter certum est Sacramentum fuisse invalidum, debet conferri absolutè & sine conditione: quid autem facere debeat Sacerdos in fine Missæ advertens vel dubitans de eo, an unam vel utramque speciem invalidè consecrârit, dicetur, quando de Sacrificio. 128.

8. Quando nulla est prudens causa dubitandi de valore Sacramenti, sed oriuntur tantùm leves scrupuli, nequidem conditionatè est iterandum, uti tenent omnes ex Catechismo Romano cum *Dicast.* n. 174. 129.

9. Si unum verbum, vel una syllaba formæ Sacramentalis repetatur sine rationabili causâ, est saltem veniale: in dubio tamen, ubi Minister non est scrupulosus, docent *Vasq. Gob.* n. 381.

Sporer suprà potiùs inclinandum esse ad repetitionem faciendam quàm omittendam, quia sic consulitur valori Sacramenti & utilitati suscipientium, propter quos instituta sunt Sacramenta.

10 Qui judicare debet se rectè confeciſſe Sacramentum, v.g. se rectè pronunciâſſe formam, peccat, per se loquendo, mortaliter, si repetat, quia judicare debet se repetendo nihil effecturum, ergo repetere, ac si velit repetendo aliquid efficere, erit illudere institutioni divinæ. *Nec refert*, quòd repetat sub conditione, *nam* ubi est inane tantùm dubium, non potest seriò addere conditionem, sed exercitè sic dicit, *volo conficere Sacramentum, sive antea confecerim sive non*, in quo est gravis indecentia.

11. Ille debet judicare se rectè confeciſſe Sacramentum, qui solùm leviter dubitat, vel inaniter suspicatur aut timet, & nescit ipse, cur timeat, eò quòd non occurrat motivum prudens, sed solummodo hoc aut simile, *fortè male pronunciavi, possum malè pronunciâſſe, non scio reflexè me bene pronunciâſſe &c.* His enim contemptis pergere debet, uti monent *Sot. Suar. Vasq. Gob.* n. 378. *Sporer* à n. 96. *Escob.* l. 8. n. 143.

930. 12. Si quis, ut se liberet molesto scrupulo, repetat ita formam sub conditione, putant *Lean. Tamb Gob.* t. 7. n. 173. *Sporer* n. 99. peccaturum tantùm venialiter, quia quando sic agit anxiè, ex metu ne offendat Deum, non videtur gravem irreverentiam inferre Sacramento, sed tantùm levem ex imprudentia: possuntque multi sic repetentes excusari ab omni peccato, inquit *Gob.* n. 172. tum quia sæpe non apprehendunt inanitatem

tatem sui scrupuli, tum quia sunt perplexi, timentque adhuc magis peccare, si non repetant; & quia non habent tempus examinandi absque suo rubore vel aliorum tædio, putant potiùs faciendam repetitionem, minus quippe malum est repetere, quando est repetendum, uti rectè *Gorm.* de pœn. p. 2. n. 219.; & secundùm dicta n. 123. *non intervenit temeritas præsumptionis, ubi est diligentia pietatis*: Tenentur tamen antecedenter sibi formare judicium, quòd opus non sit repetere, & illo standum est postea contempto omni timore.

13. In dubio, an protuleris formam Sacramenti, v. g. an reipsa consecraveris, si hoc dubium oriatur ex eo, quia cùm jam processeris longiùs, non recordaris te protulisse, aut quia non habes speciale positivum fundamentum judicandi te protulisse, non ideo poteris repetere, sed debes pergere supponendo te bene feciisse omnia, si aliàs errare non soles, uti rectè *Pasq.* q. 317., quia non est opus, nec possumus recordari omnium, inquit *S. Th.* q. 83. a. 6. ad 5., quem communiter sequuntur omnes cum *Suar.* d. 85. s. 1., & quia communiter bene pronuntias, ex communiter contingentibus est prudens præsumptio. 131.

14. Si distractus protuleris formam, & nescias, an non fortè errâris, non ideo poteris repetere, si in forma proferenda non soleas errare, uti constat ex jam dictis; & ratio ulterior est, quia intentio & attentio virtualis sufficienter adfuit, cùm continuaveris actiones ex priore intentione formali inchoatas, *Gob.* t. 2. n. 422. 132.

Q. 28. *An & quando Minister teneatur Sacra-* 133.

menta ministrare. R. §. 1. Qui ex officio est Pastor, tenetur ex justitia suis subditis, etiam extra necessitatem gravem rationabiliter petentibus ministrare Sacramenta, est communis cum Suar. Lugo. Dicast. de Euch. d. 11. n. 119. Aversa hic q 64. s. 7. & de pœn. q. 16. s. 11. contra Rich Sylv. & alios. Ratio est, quia ad hoc se obligavit assumendo officium Pastoris; præterea intercedit contractus, vi cujus accipit stipendium vel sustentationem vel saltem honorem à subditis, sub onere præstandi ea, quæ sunt Pastoris, inter quæ præcipuum est ministrare Sacramenta; nomine autem Pastoris veniunt respectu sæcularium Episcopi, Parochi & cum ipsis curam subsidiariam ex obligatione habentes; respectu Religiosorum Superiores, uti rectè cum aliis Gob. in Exp. t. 1. s. 4. subs. 3.

Objicies. Ergo si subditi vellent quotidie confiteri, Parochus teneretur quotidie audire, quod videtur intolerabile. R. Inprimis id non esse timendum de omnibus. Deinde si pauci id vellent. v. g. capellani aut personæ devotiores, c. seq. attamen non tenebitur quotidie tempus terere cum scrupuloso, cùm nec huic expediat toties confiteri. Denique satisfaciet Parochus, per se loquendo, si substituat alium aptum, qui pro se audiat toties volentes confiteri, Lugo, Arriaga de pœn. d. 43 n. 6.

134. §. 2. Peccat Pastor, qui exhibendo se morosum & difficilem, subditos absterret, quominus petant Sacramenta, illo enim modo agendi tantundem facit, ac si negaret, Gob. subs. 1. Non erit tamen mortale, si semel aut iterum absque extraordinaria ratione extra necessitatem petenti dene-

deneget, quia in communi æstimatione subditus non censetur esse graviter invitus, quia damnum illud facilè aliàs suppletur, *Suar. Arr.* à n. 4. Qualis autem sit obligatio Parochi ad ministranda Sacramenta tempore morborum & belli, dictum est l. 3. p. 1. à n. 754. Et specialiter qualis sit Parochi obligatio ministrandi Eucharistiam vel extremam Unctionem tempore pestis, dicetur, quando de illis Sacramentis.

§. 3. Minister, qui ex officio non est Pastor, non tenetur ex justitia ministrare Sacramenta, tenetur tamen ex charitate, etiam cum vitæ suæ periculo, Sacramenta necessaria ministrare in extrema necessitate, si possit absque suo gravi incommodo, uti constat ex dictis l. 2. à n. 174, possuntque videri etiam *Escob.* l. 8. à n. 251. & *Gob.* subs. 4. 135.

§. 4. Parochus tenetur Eucharistiam pro Communione deferre ad ægros, si petant, etiam extra periculum mortis; maximè autem in Festis solennioribus, *Quintanadv. Gob.* t. 4. n. 416. 136.

Q. 29. *An Sacramentum licitè ministretur indigno.* R. Constabit ex seq. §. 1. Minister peccat, per se loquendo, mortaliter, si Sacramentum ministret indigno, id est, illi, qui validè quidem suscipiet, sed sine effectu gratiæ; Est communis cum S. *Th.* q. 80. a. 6. *Suar.* d. 67, ubi licèt loquantur præcipuè de Eucharistia, tamen doctrina facilè applicatur reliquis Sacramentis. Eandem doctrinam bene explicat *Lugo* d. 8. s. 10., & *Probatur* ex illo, *Matt.* 7. v. 6. *Nolite dare Sanctum canibus, neq; mittatis margaritas vestras ante porcos.* Ratio autem est, 1. quia lex naturæ dictat, ut qui ex officio dispensator est bonorum Domini, de 137.

eis non disponat nisi fideliter & secundùm voluntatem Domini, quæ hìc est, ut indignis non communicentur. 2. Ad hoc obligat virtus religionis, postulans caveri irreverentiam, quam indignè suscipiens infert auctori Sacramenti & Sacramento. 3. Lex charitatis etiam prohibet cooperationem ad peccatum proximi: suntque hæ obligationes in materia gravi: utì per se patet. Tenetur itaque Minister providere, ut suscipiens habeat dispositiones ad Sacramentum etiam licitè suscipiendum: neq; satis est, quòd non scias esse indignum, sed debes posse prudenter præsumere, quòd sit dignus, alioquin non es fidelis & prudens Dispensator, *Suar. Escob.* l. 8. n. 140. *Aversa* q. 64. s. 10. *Lugo* n. 195. *Dicast.* d. 3. n. 271., & alioquin exponeres te periculo ministrandi indigno. Non requiritur tamen eadem in omnibus diligentia seu præcautio, sed attendendum est ad naturam cujusq; Sacramenti & commune judicium prudentum, v. g. in Sacramento Pœnitentiæ requiritur exactior notitia dispositionis, tum quia Confessarius est Judex, tum quia dispositio pœnitentis requiritur ad valorem hujus Sacramenti: similiter in Sacramento Ordinis, quia non dirigitur ad bonum privatum sed commune, cui procurando specialiter obligantur Episcopi: In Matrimonio debet quoq; Parochus assistens magìs inquirere in impedimenta, quia ad hoc constitutus est ab Ecclesia: In Baptismo adulti inquirendum est in consensum baptizandi, qui ad valorem requiritur; præterea in ejus fidem, spem & attritionem &c. In reliquis communiter præsumitur quisque dispositus, qui illud petit, nisi constet

de

de oppoſito, inquit *Dicaſt.* & *Herinx* d. 3. n. 57.

Dixi, per ſe loquendo, nam quandoque excuſant, damnum miniſtrãtis, infamia ſuſcipientis, aliorum ſcandalum, ſigillum confeſſionis. Et hactenus dicta jam declarabuntur paulò fuſiùs.

§. 2. Peccatori publico ordinariè negandum eſt Sacramentum, non tantùm privatim ſed etiam publicè petenti, utì cum SS. PP. apud *Suar.* ſ. 2., docet S. *Th.* ſuprà, eſtq; doctrina certa, inquit *Herinx* n. 58., & rationes patent ex dictis. 138.
Neque excuſat infamia, quæ jam eſt publica; & accederet ſcandalum populi, ſi non negaretur. *Dixi,* ordinariè, nam licèt *Ledeſma* & alii dicant negandum eſſe, quamvis minaretur mortem, eò quòd videatur eſſe intrinſecè malum ſic quaſi directè cooperari ſacrilegio, tamen *Suar. Bonac. Gob.* t. 1. n. 173. *Dicaſt.* n. 292. *Sporer* n. 188. aliiq; cum *Eſcob.* n. 357. contradicunt, ſi enim talem miniſtrationem excuſet notabilis infamia occulti peccatoris publicè petentis, utì n. 144 dicetur, cur non mors vel ſimilis infamia miniſtrantis, dummodo non peratur in odium fidei vel in contemptum religionis, tum enim abſolutè nunquam liceret, niſi circumſtantiæ ſignificent ex alio fine fieri, utì dictum eſt n. 122. Atque ideo notant citati AA. præceptum non miniſtrandi Sacramentum indigno non eſſe purè negativum, obligans ſemper pro ſemper, ſed reſolvi in affirmativum, prudenter & fideliter diſpenſandi. Hoc unum hìc addendum, per peccatorem *publicum* intelligi illum, cujus crimen notorium eſt, vel jure vel facto vel famâ, utì explicatum eſt *l.* 3. p. 2. n. 1219.

§. 3. Si Peccatum non ſit ſimpliciter publi- 139.
cum

cum, attamen sciatur à præsentibus, censetur publicum respectivè ad hos, ideoq; negari debet Sacramentum, *Suar.* s. 5. *Arr.* d. 21. n. 14, *Dicast.* n. 288., quia tum negari potest sine infamia suscipientis & sine alio incommodo gravi. Si autem sit simpliciter publicum, sed adhuc ignotum aliquibus præsentibus, adhuc negari debet Sacrementum, utì n. 138. dictum est. Quòd si non sit simpliciter publicum, sit tamen notum pleriſq; præsentibus, sed non omnibus, *Suar.* & *Bonac.* dicunt Sacramentum negandum non esse, quia petens retinet jus ad famam respectivè ad illos, quibus non est notum; & scandalum aliorum, si oriatur, erit passivum tantum: E contrà *Con* q. 80. n. 19. dicit esse negandum, quia est simpliciter publicum respectivè ad hos: *Dicast.* n. 289. probabiliter dicit si tantùm unus aut alter ignoret, qui sit homo prudens & timoratæ conscientiæ, putetur q; non evulgaturus, debere negari, quia videtur præponderare, partim scandalum aliorum, quibus notum est, partim reverentia Sacramenti: & sicuti ad impediendum peccatum alicujus possum malam ejus voluntatem manifestare uni vel alteri, qui potest impedire aut corrigere, ita hìc; max. mè si sit spes, fore ut non tam grave sacrilegium committat.

140. §. 4. Si crimen sit simpliciter publicum, v.g. Leodii tantùm, & ipse hìc Coloniæ petat Sacramentum, *Sot. Henriq Con. Vasq Fagund.* aliiq; apud *Dicast.* n. 286. dicunt non esse negandum, nisi probabiliter credatur ejus crimen statim esse hìc revelandum, quia videtur hìc retinere jus ad famam: sed probabiliùs est cùm *Caj. Suar. Bonac.*

Bonac. Castrop. t. 21. p. 10. n. 11. *Tamb.* de Communione c. 6. à n. 12. *Dicast.* nu. 287. *Arr.* n. 26. negari posse etiam sine læsione charitatis ; excipiunt tamen cum *Escob.* n. 351., nisi prudenter præsumeretur emendatus ; quamvis credatur crimen hìc non evulgandum : tamen in hac rationabili causa vitandi & impediendi sacrilegium, non obligat, nequidem charitas, ut tueat famam illius, qui simpliciter ad illam jus amisit, & volens temerè exponit seipsum periculo diffamationis.

§. 5. Ut illi, qui fuit publicè peccator, pu- 141.
blicè possit ministrari Eucharistia, *Nav. Laym.* & alii requirunt, præter Confessionem, aliquod tempus bonæ conversationis, quo scandalum tollatur; *Posse v* & *J. Sanch.* d. 34. à n. 2. dicunt sufficere Confessionem factam pluribus videntibus ; *Bernal* d. 48. n. 40. requirit factam esse coram plurimis, ità ut Pœnitentia sit, aut speretur brevi futura tam publica, quàm publicum fuit peccatum : *Escob.* n. 354 & alii meliùs distinguunt, si enim habet adhuc proximam peccandi occasionem, sentit cum *Nav.*, vultque ut hanc occasionem priùs deserat, alioquin non cessaret scandalum : Si non habet proximam peccandi occasionem, sentit cum *Posse v.*, quia qui publicè confessus est, publicè censetur pœnitere, & emendandus esse. Addit rectè *Bernal*, si sæpius dedisset talia signa pœnitentiæ, & sæpius fuisset relapsus, deberet exspectari tempus, quo judicaretur satis probata ejus emendatio. Notat tamen etiam *Dicast.* n. 282., posse illi ministrari, si præsentibus constet de ejus pœnitentia : si autem occultè petat, sufficit occultè egisse pœni-

pœnitentiam, utì rectè *Suarez* & *Tambur.*

142. §. 6. Si dubitetur de pœnitentia publici peccatoris, negari debet Sacramentum, quia possidet certitudo de crimine: si autem dubitetur de crimine, non est negandum, quia possidet bona fama; si tamen esset publica suspicio de crimine, negandum esset, etiam publicè, donec constaret de innocentiâ: debet tamen esse suspicio, non tantùm probabilis, sed violenta, quæ probabili ratione deponi non possit, adeóque æquivaleat morali certitudini, utì rectè *Suar. Gob.* n. 269. *Arr.* n. 29. *Escob.* n. 378. *Sporer* n. 185., nam in dubio melior est conditio possidentis famam. Quòd si suspicio esset violenta sed non publica, negari deberet privatim tantùm. Si dubitaretur, an peccator esset publicus an occultus, negari non deberet publicè, quia adhuc esset possessio pro ipso, *Schild.* de consc. tract. 6. n. 18. Quænam autem suspicio dicatur violenta, colligi potest ex dictis l. 4. à n. 1438.

143. §. 7. Peccatori publico in articulo mortis petenti non est negandum Sacramentum, utì cum communi *Suar.*, quia quisque præsumitur se tum velle disponere, & necessitas levat scandalum, vel illud tollet Minister publicando pœnitentiam occultam moribundi, quod fieri debere putat *Tamb.* n. 24., si ad ipsum publicè deferenda esset Eucharistia.

144. §. 8. Peccatori occulto publicè petenti non est negandum Sacramentum, si per hoc notabiliter infamaretur, nam sic statuitur in *Conc. Carthag.* VII ex *Africano*, quæ referuntur Cap. *Placuit.* causâ 6. q. 2. Idem habetur Cap. *Si Sacerdos.* De off. jud. ordin., ubi *Eugenius* Papa id confirmat

mat exemplo Christi non removentis Judam à Communione, quem occultè noverat indignum: docentque idem S. *Th* suprà, aliíque communissimè, teste *Dicast.* n. 175.; imò omnes, teste *Rhod.* d. 1. q. 4. s. 4. §. 3. & *Mauro* q. 82. n. 3. Rationem dat *Arr.* n. 14., quia reliquis daretur scandalum, sive occasio temerè judicandi, vel de peccatore, cujus crimen esset ignotum, vel de Ministro, quasi sine causa repelleret dignum. Alii communiùs dant hanc rationem; quia peccator occultus videtur retinere jus ad famam. *Nec obstat* jus oppositum, quod habet Christus ad negationem suæ inhonorationis, *nam* huic censetur Christus cedere propter causas gravissimas, adeoque nolle, ut in illis circumstantiis infametur peccator; sicuti illi cedit, & potiùs permittit suam inhonorationem, quàm velit frangi sigillum Confessionis. Causæ autem hìc sunt, quia alioquin darentur occasiones gravissimarum inordinationum, offensarum, inimicitiarum, vel Ministro imponeretur onus intolerabile, nam vel teneretur probare crimen occultum, vel non; si non teneretur, posset pro sua passione aut levitate hos vel illos rejicere tanquam criminosos, sícque meritò deterrerentur omnes fideles à Sacramentis tanquam odiosissimis propter metum talis infamiæ: Econtra si teneretur probare, sæpe non posset, sícque incurreret gravissima incommoda. Atque ex his constat, dari præceptum vel naturale non infamandi talem hominem, utì plerique putant, vel saltem positivum Christi, utì volunt *Con.* a. 6. & *Arr.* n. 23. Monet tamen *Eugenius* suprà, talem peccatorem privatim esse monendum, ne se ingerat.

Obji-

Objicies 1. Minister tenetur potiùs consulere reverentiæ Sacramenti, quàm famæ proximi. Deinde magis tenetur cavere animæ proximi mortem, quàm damnum famæ. Præterea dando, v. g. Eucharistiam indigno, tradit Christum innocentem iniquo aggressori. Denique projicit Christum in sterquilinium impuræ conscientiæ, ergo peccat. R. *Ad* 1. Christum noluisse hìc consuli reverentiæ Sacramenti, utì nos docuit suo exemplo cum Juda, ob rationes antè datas. *Ad* 2. Debet in isto casu ob inconvenientia relata permittere mortem animæ, quam suscipiens sibi ipse infert liberè, posset enim suscipere dignè, si vellet: unde sicuti non possum proximum mutilare aut ejus domum comburere, ut sic ejus peccatum impediam, ità nec idcò lædere ejus famam, ad quam jus retinet ob causas allatas. *Ad* 3. Minister ex rationabili causa ponit actionem de se indifferentem, quæ non est moralis traditio vel inhonoratio Christi, sed honoratio Sacramenti, ne reddatur odiosum, adeoque tantùm materialiter cooperatur malitiæ suscipientis. *Ad* 4. Non Minister, sed suscipiens actione Ministri abutens inhonorat Christum & quasi projicit in sterquilinium suæ impiæ conscientiæ, utì pluribus explicat *Lugo* à n. 180. Putant quidem *Lugo*, *Arr.* & *Bosco* n. 210., quòd suscipiens tantùm negativè inhonoret Christum, nempe negando partem cultûs debiti, sed veriùs dicit *Bernal* n. 43., quod etiam positivè inhonoret, attamen, quia directè non intendit hanc inhonorationem, sed v. g. vult salvare suum honorem, potest Minister ob justas causas hoc permittere.

Inst.

Inst. Si scirem ab aliquo peti Eucharistiam eo animo, ut projiceret in sterquilinium, deberem illam etiam publicè negare, ergo etiam sic negare debeo, saltem si sciam ideo petere, ut indignè suscipiendo positivè inhonoret Christum. R. *J. Pontius* d. 41. n. 77. & *Bernal* n. 47. negant ant., & dicunt, si occultè tantùm vellet projicere in sterquilinium, hoc permitti posse, ac Christum adhuc tum velle juri suo cedere ob rationes datas, favetque *Arr.* n. 16., dicens oppositum non esse adeo certum: è contrà *Gob.* tr. 1. n. 276. & *Sporer* n. 189., quamvis admittant permitti posse, ut hostiam rapiat, tamen dicunt non licere dare, vel positivè cooperari, quamvis petens minaretur mortem, quia non licet facere hoc, quod petitur in contemptum Dei vel religionis; hinc *Lugo* n. 179. & *Dicast.* n. 280. dicunt etiam consequentiam potiùs concedendam esse, uterque enim hic petens est veluti injustus & violentus aggressor Christi, qui repelli debet; quòd si tum infametur, sibi imputet: Aliud est, si non peteret directè in eum finem, utì dictum est. Sed quamvis peteret directè in eum finem, tamen *Arr.* n. 17. agnoscit adhuc disparitatem, quia prior vult inferre Christo inhonorationem externam, fortè etiam publicam, posterior autem tantùm internam & occultam, major autem est obligatio impediendi externam Dei injuriam, præsertim publicam, sed videtur standum responsione *Lugonis*.

Obji. 2. Pecco, si Petro petenti reddam suum gladium, quando scio illum velle eo accepto se vel alium occidere, ergo similiter, si ministrem Sacramentum mortaliter peccaturo, qui hoc

ipso quasi occidet se ipsum imò & Deum, quantùm in se est. R. Dato ant. n. conseq. In priori casu non tenet ratio, quam dedimus, quia non infamo Petrum, sed ad summum revelo, quòd habuerit voluntatem occidendi, hoc ipsum autem magis erupisset, si reddidissem gladium, quia secuta fuisset occisio: deinde in priori casu non sequuntur incommoda alia, sed potiùs cavebuntur, ergo saltem charitas obligat, ut gladium non reddam: opposita omnia sunt in posteriore casu. *Dixi*, dato ant., nam si non possem negare, sinè gravissimo meo incommodo, possem reddere, utì colligitur ex dictis l. 2, n. 155.

Obji. 3. Præceptum non ministrandi Sacramentum indigno est naturale & negativum, ergo obligat semper pro semper. R. Dictum est n. 138. non esse purè negativum: sed hoc dato, dist. conseq. cum *Vasq.* & *Escob.* n. 341., ergo obligat semper pro semper, in omnibus circumstantiis, n., positis simul circumstantiis necessariis. c., inter illas autem est, ut absit periculum scandali & damnum famæ proximi, sicuti præceptum, *non occides*, est naturale & negativum, attamen non obligat in circumstantiis, quibus id necesse foret ad conservandam suam vitam, quam alter invaderet injustè.

Inst. Posset caveri scandalum, & salvari non tantùm fama proximi, sed etiam reverentia Sacramenti, si nempe simularetur administratio Sacramenti, v. g. si publico peccatori petenti Communionem daretur hostia non consecrata; ergo hoc faciendum est. R. Hoc ipsum esse illicitum, utì ostendetur à n. 149.

§. 9.

§. 9. Peccatori occulto petenti occultè negari debet Sacramentum, quia cùm per hoc non lædatur ejus fama, manet obligatio legis naturæ, item religionis & charitatis. Excipe semper: nisi Minister noverit crimen ex sola Confessione, tum enim constat, inquit *Herinx* n. 50., & secundùm *Gob.* n. 271. est sententia verissima, quòd nequidem posset occultè admonere, sed deberet pergere ac si nihil sciret, ob reverentiam sigilli, & quia illam scientiam habet, non ùt homo, sed ùt Minister nomine Dei agens. Hinc *Arr.* d. 21. à n. 10. *Sanch.* de Matr. l. 3. D. 36. *Valent. Laym. Dian.* aliique cum *Escob.* n. 365. & *Lugo* de pœn. d. 23. n. 126. rectè docent contrà *Suar. Vasq. Dicast.* de Euch. D. 9. n. 229. *Castrop.* suprà n. 20. non posse negari nequidem prætensis aliis causis, quia peccator satìs adverteret negari propter indignitatem suam, atque ità frangeretur sigillum, quia illi exercitè exprobraretur peccatum suum: quod ipsum postea affirmat *Castrop.* T. 23. p. 19. §. 3. n. 20. tacitè se ipsum corrigens: imò notat rectè *Arr.* n. 13., quamvis etiam aliunde, præterquam ex Confessione, sciret, nisi hæc altera notitia sit moraliter certa, debet potiùs stare pro favore pœnitentis, utì in dubio pro eo stare teneretur, frangeretque sigillum, si ideo animosiùs, vel cum minore metu externè procederet ad repellendum talem indignum. 145.

§. 10. Si quis occultè indignus peteret sacros Ordines, si indignus est tantùm propter statum peccati mortalis, *Herinx* d. 3. n. 70. meritò dubitat, an publicè possit rejici, ideoque multi cum *Lugo* hìc d. 8. n. 194. dicunt non debere rejici, si prætendat jus ratione Beneficii vel Dignitatis 146.

tatis obtentæ, nam Cap. *Ex tenore*. De temp. Ordin. ità deciditur circa talem : *Veruntamen quia peccatum occultum est, non debes aliquâ ratione prohibere.* Econtra si ex alio capite sit indignus, v. g. quia est irregularis, debet etiam publicè rejici, si aliter removeri non possit, tum quia non omnes habent jus ad Sacramentum Ordinis, sed *Trid.* ss. 23. de Ref. c. 5. & 7. demandat Episcopis, ut priùs inquirant in natales, titulum, ætatem, mores, & tum promoveant, quos judicant dignos; tum etiam, quia communiter non ideo incurretur infamia, cùm plerumque rejiciantur ob defectum physicum, v. g ætatis, tituli, subjectionis &c. Et quamvis aliqua infamia inde redundaret, tamen præponderat majus bonum Ecclesiæ, quod præferre tenetur Episcopus, utpote ad hoc habens potestatem gubernativam in Ecclesia; qui tamen teneretur, quantùm posset, consulere famæ petentis, v. g. publicè dicendo in genere, se non posse ordinare ob causam postea ipsi manifestandam.

147. §. 11. Si unus sponsorum, etiam publicè sit indignus, v. g. quia est hæreticus, probabilius videtur alterum, si absque gravi suo incommodo non possit omittere contractum, vel procurare ipsi statum gratiæ, posse licitè contrahere cum illo, ipsique ministrare Sacramentum Matrimonii, si adsint conditiones requisitæ ad contrahēdum cum tali hæretico, de quibus dictum l. 2. n. 95., ita cum communiore *Sanch. Lugo.* d. 8. s. 14. *Arr.* n. 42. *Dicast.* de Matr. d. 7. n. 707. *Perez* D. 36. s. 2. *Platel.* n. 82., tum quia quisque habet jus, ut concurrente gravi causâ petat hoc, quod alter potest sinè peccato præstare, si velit, ut

utì dictum est lib. 2. à n. 255.; tum etiam quia contrahentes tantùm indirectè conficiunt hoc Sacramentum, faciendo contractum de se non sacrum; qui, cùm existit, à Christo elevatur ad rationem Sacramenti. Consequenter Parochus teneretur assistere tali Matrimonio, attamen deberet priùs conari disponere ad dignè contrahendum, si foret spes fructus, & inquirere in impedimenta, quale si probabiliter adverteret subesse, Ecclesia Cap. *Cùm Inhibitio.* 3. De clandest. despon. præcipit, ut non assistat, sed expressè interdicat contractum, donec per Ordinarium certò constiterit, quid fieri debeat; cujus ratio est, quia quamvis non sit Minister hujus Sacramenti, tamen ab Ecclesia constitutus est veluti testis publicus apud suos subditos in ordine ad hunc contractum, cum authoritate exigendi illum secundùm leges Ecclesiæ, aut denegandi suam assistentiam, præsertim cùm ex hoc non censeatur infamia redundare in contrahentes, sed attribui possit inculpabili impedimento, quale facilè occurrit. Quòd si contrahentes publicè peterent & essent indigni ratione peccati, vel censuræ occultæ, rectè docent *Lugo* s. 13. & *Arr.* à n. 32. cum communi Parochum teneri assistere, & colligitur ex dictis n. 144.

§. 12. Qui in mortali constitutus confert Sacramentum indigno, committit duplex species sacrilegium distinctè explicandum in Confessione, utì rectè *Dicast.* de Euch. d. 9. dub. 13., unum, quia ipse in mortali conficit; alterum, quia cooperatur indignè suscipienti, nam in mortali agere nomine & in persona Christi videtur notabiliter diversa malitia ab illa, quæ est, Sacramen- 148.

tum à Christo institutum frustrare suo effectu.

149. Q. 30. *An Minister ob metum gravem licitè simulet administrationem Sacramenti.* R. Negativè, nam Inn. XI. damnavit hanc 29. prop. *Urgens metus gravis est causa justa Sacramentorum administrationem simulandi.* Pro qua damnatione explicanda notanda sunt seqq.

150. §. 1. Simulatio latissimè sumpta est positio signi de se indifferentis ad plura, cum prævisione, quòd aliquis per illud sit decipiendus, eò quòd accepturus sit illud in sensu, qui non est verus. Per hoc autem distinguitur à dissimulatione, quòd dissimulatio sit prætermissio omnis signi, quando meritò poni deberet, uti innuit S. Th. 2. 2. q. 111. a. 1. ad 4., v. g. si quis interrogatus, an habeat pecuniam, incipiat quasi inadvertenter loqui de alia re, sícque distrahat interrogantem, talis homo dissimulat dicere, an habeat pecuniam, & talis dissimulatio, per se loquendo, est licita, secundùm dicta lib. 3. p. 1. n. 300. Si autem ostendat crumenam vacuam, prævidens alterum putaturum, quòd omnem pecuniam exposuerit, cùm tamen sciat se adhuc aliquam habere in sacco, simulat se non habere pecuniam.

151. §. 2. Simulatio administrationis Sacramenti potest esse formalis vel materialis, secundùm dicta Lib. 3. p. 1. n. 297: Ille diceretur formaliter simulare, qui v. g. affunderet aquam infanti, dicens, *ego te baptizo*, & intenderet, ut præsentes putarent rectè baptizare, cùm tamen ipse non haberet intentionem baptizandi: Et certum est talem simulationem formalem esse illicitam, cùm sit reale mendacium, quod committitur, si-

ve verbo sive facto loquaris, uti habet S. Th. suprà in O. Et ratio est, quia signum æquivocũ determinatur ad unam significationem per intentionem ponentis illud, ergo cùm ponens illud intendat, ut sit signum illius, quod non est, reipsa est signum falsum & discordans à mente, ergo mendacium.

§. 3. Si affundens aquam & addens formam non intenderet quidem baptizare, attamen etiam non intenderet, ut præsentes putarent eum velle baptizare, sed faceret ex alio motivo, ille materialiter tantùm simularet administrationem Sacramenti: Et certum est hanc simulationem etiam fore illicitam, si adsit circumstantia aliqua vitiosa, v. g. si administratio Sacramenti exigatur in contemptum religionis, vel si fiat cum scandalo, vel cum adjuncta irreverentia erga res sacras, hæc enim semper sunt intrinsecè mala. 152.

§. 4. Propositio relata fuit justè damnabilis, hoc ipso, quòd diceret simulationem administrationis Sacramenti esse licitam, loquendo indefinitè de simulatione, & abstrahendo à formali vel materiali etiam ex circumstantiis vitiosa, unde nunc per damnationem nobis certum est, non licere simulationem administrationis Sacramenti f[illegible]malem & propriè dictam: An autem damnatio extendi debeat etiam ad simulationem materialem, colligi non potest ex verbis decreti, hinc dividuntur authores, nam non debere ad eam extendi, tenent aliqui, è contrà debere extendi, fusè contendit *Gorm.* d. 5. à n. 347., quia talis simulatio videtur esse quædam illusio Dei. propter quam Dei illusionem 153.

& irreverentiam præcipuè damnata videtur esse ista propositio, secundùm doctrinam *Inn.* III., utì referetur n. 161.

154. §. 5. Si quis etiam ex metu gravi proferret verba Sacramentalia super materiam Sacramenti sine intentione conficiendi Sacramentum, peccaret mortaliter, quamvìs materialiter tantùm simularet, quia est simulatio administrationis Sacramenti, quæ simul est ex circumstantiis vitiosa, partim quia est contra reverentiam ità abuti verbis sacris à Christo institutis, & reipsa est illudere Deo, partim quia est reale mendacium in re gravissima: exercitè enim & suo facto dicit se nomine Christi v. g. baptizare, absolvere, Corpus Christi fieri præsens, cum tamen sciat hæc omnia non fieri, ita *Carden.* in 2. Crisi d. 20. à n. 37. Neque jam audiendi sunt Authores multi, qui cum *Moya* t. 1. tr. 4. q. 2. §. 3. oppositum antehac tenuerunt tanquam probabile.

155. §. 6. Quamvìs damnatio non loquatur de quocunque metu; neque determinatè de metu mortis, sed indefinitè dicat non sufficere urgentem metum gravem, abstrahendo an sit urgentissimus & gravissimus, & etiam mortis, ideoq; ad falsitatem propositionis damnatæ sufficiat, non licere simulare administrationem Sacramenti ex urgente metu gr[illegible] perdendi, v. g. honorem vel opes, tamen dicendum est cum *Carden.* à n. 38. & *Gorm.* à n. 350., non licere simulare administrationem Sacramenti ex quocumque metu, etiam gravissimo mortis, quia sicuti propositio damnata procedit indefinitè, ità etiam indefinitè procedit damnatio, ergo cùm propositio damnata possit intelligi, vel universaliter

vel

vel particulariter, damnatio illi contradicens meritò intelligetur & universaliter & particulariter, ita ut verum sit, quòd nullus metus gravis sit causa sufficiens simulandi administrationem Sacramenti: & ratio jam data est n. 151.

§. 7. Si mors intentetur alicui, nisi panes extra Missam consecret, aut nisi absolvat aliquem indispositum, peccat mortaliter, si formam proferat cum intentione non consecrandi vel non absolvendi, *Gorm.* à n. 359. Et oppositam sententiam *Joannis Sanchez* d. 35. dicunt redolere audaciam & temeritatem *Castrop.* t. 2. d. 1. p. 13. n. 8. & *Aversa* q. 64. s. 3. Ratio autem est, quia simulat administrationem Sacramenti cum circumstantia vitiosa, uti jam dictum est; Et idem applicari debet similibus casibus. 156.

§. 8. Quamvis damnatio expressè tantùm loquatur de simulatione administrationis Sacramenti, tamen virtualiter damnatur etiam simulatio susceptionis Sacramenti, saltem transeuntis, est enim par ratio, nam intentio suscipiendi est æquè de essentia Sacramenti transeuntis ac intentio conficiendi, ergo æquè est contra reverentiam Sacramenti, illusio Dei & reipsa mendacium, simulare susceptionem ac confectionem talis Sacramenti. *Carden.* à n. 65. *Gorm.* à n. 354. 157.

§. 9. Simulatio materialis circa rem planè indifferenter se habentem ad Sacramentum, per se loquendo, non est illicita, quia non est simulatio administrationis Sacramenti, neque adest alia vitiosa circumstantia, uti suppono, hinc si tuus pœnitens non sit dispositus ad absolutionem, poterit post Confessionem aliquid orare 158.

super ipsum & dare crucem, quamvis puteris absolvere. Item nolens confiteri, poteris ingredi confessionale, & genu flexus loqui Confessario de aliquo negotio, quamvis circumstantes putent te confiteri, quia tum non simulas administrationem aut susceptionem Sacramenti, sed benedicis pœnitenti, vel loqueris Confessario, quæ sunt indifferentia ad Sacramentum, & licita independenter à Confessione vel susceptione Sacramenti, *Carden. Dicast. Gorm.* à n. 360. *Bosco* n. 132. Similiter ille, cui mors intentaretur, nisi consecraret panes extra Missam, vel nisi absolveret indispositum, posset submissè recitare orationem aliquam super panem aut super pœnitentem, vel dicere, *hoc non est corpus, ego te non absolvo* &c., quamvis circumstantes putaturi essent eum consecrare vel absolvere, per ista enim non simularet circa administrationem Sacramenti, cujus nullam partem ponit, sed simularet circa orationem vel verba omnino se indifferenter habentia ad Sacramentum, *Carden.* n. 44. 52. 73. Similiter, inquit *Gob.* t. 1. n. 156., si metu adactus baptizes baptizatum vino affuso, cum his verbis, *pax tecum* &c. quamvis fortè pecces ratione scandali, tamen non es sacrilegus, quia non adhibes materiam vel formam Baptismi, neque ullam actionem sacramentalem, & omnia, etiam prout in circumstantiis, manent indifferentia.

159. §. 10. Si pro viatico deesset hostia consecrata, aut si quis in Paschate non posset se disponere ad Communionem, neque eam omittere sine infamia, graves Authores apud *Moyam* suprà. §. 1. Et *Aversam* de Eucharist. q. 10. s. 5 § 6 Putant ad vitandum scandalum vel infamiam posse

se conveniri cum Parocho, ut hic eis ministret hostiam non consecratam, sed rectè contradicunt S. *Thom. Alens. Sot. Palud. Suar. Vasq. Henriq. Valent. J. Sanch. Escob.* l. 8. n. 375. *Lugo* d. 8. à nu. 187. *Rhod.* d. 1. q. 3. s. 5. §. 3. *Arr.* d. 21. n. 20. *Dicast.* d. 3 n. 293. & ex professo de Euch. d. 9. dub. 21. *Herinx* d. 3. nu. 66. *Carden.* à n. 24. *Gorm.* nu. 358. aliique communiter cum *Aversa* suprà, quia, quamvis non sit simulatio circa administrationem Sacramenti, quod ibi non est, & cujus nulla pars ibi ponitur, tamen accedit circumstantia vitiosa, eò quòd hostia non consecrata exponatur adorationi, tum adstantium, qui committent idololatriam materialem, tum præcipuè illius, qui cum externa reverentia illam hostiam suscipiet, adeóque scienter committet idololatriam saltem externam, quorum utrumque est intrinsecè malum, uti intrinsecè malum est, si quis etiam metu mortis à tyranno adactus adolsat thus coram idolo, quamvis interiùs tantùm intendat se pascere illius odore, quia nempe volens exhibet illi idolo cultum externum. Itaque in casu morituri sinè Communione permittendum erit scandalum passivum, communicaturus autem in Paschate debet, vel se disponere vel omnino abstinere, etiam cum infamiâ suâ, si aliter hanc vitare non possit, nam sic sumendo hostiam non consecratam peccaret gravius, quàm peccasset communicando sacrilegè, uti notat *Carden.* n. 33., & colligetur ex dicendis paulò pòst.

§. 11. Si scandalum populi vel infamia hominis non patentis se disponere ad Communionem posset caveri per hoc, quòd Sacerdos ex 160.

con-

conventione diceret tantùm verba illa, *Corpus Domini nostri JESU Christi custodiat &c.* & transiret hominem, hostiamque occultè reponeret in ciborium, hoc non videtur fore illicitum, uti notant *Henriq. Rhod. Diana, Leand. & Moya* §. 2., & pro certis casibus concedit etiam *J. Sanch.* suprà n. 9. Ratio autem est, quia per se licitum est etiam peccatori benedicere cum sacrâ Hostiâ, & talis bona apprecatio habet se planè indifferenter ad administrationem Sacramenti.

261. §. 12. Si quis in mortali constitutus, nec potens confiteri vel conteri, Missam celebret sinè intentione consecrandi, peccat mortaliter, quia abutitur actionibus sacris & ceremoniis directè ordinatis ad confessionem Sacramenti; deinde illudit Christo, cujus personam se agere exteriùs fingit, peccatque graviùs, quàm si consecraret & communicaret in mortali, uti rectè *Carden.* n. 32., quia præter irreverentiam gravem, quæ in utroque casu committitur abutendo sacris actionibus, in posteriore casu simul est causa idololatriæ, quam committit populus, adorando hostiam non consecratam, & ipsemet scienter committit idololatriam saltem externam, dum cultu externo soli Deo debito honorat illum panem, atque ità expressè docet *Inn.* III. Papa Cap. *De homine* 7. De celebr. Miss. his verbis: *Licet is, qui pro sui criminis conscientia reputat se indignum, peccet graviter, si se ingerat irreverenter ad illud, graviùs tamen videtur offendere, qui sic fraudulenter illud præsumpserit simulare, cùm ille in solius misericordis Dei manum incidat, iste verò non solum Deo, cui non veretur illudere, sed populo, quem decipit, se adstringat.*

§. 13.

§. 13. Si quis ex metu graviſſimi incommodi ſibi injuſtè incuſſo materialiter ſimulet ſe contrahere Matrimonium, per ſe loquendo, non peccat, utì habet communis cum *Henriq. Con. Caſtrop. Sanch.* de Matr. l. 1. d. 11. n. 2. *Arr.* d. 21. n. 42. *Gob.* t. 9. à n. 256. *Boſc.* à n. 232. *Gorm.* n. 262., quia non ſimulat adminiſtrationem Sacramenti, ſed tantùm ſimulat contractum, qui ſecundùm ſe non includit actionem ſacram, priuſquam ſit completus, cùm ratio Sacramenti vel rei ſacræ tantùm ſuperveniat toti contractui abſolutè poſito, utì fusè explicat *Carden.* à n. 75. Ex ſimili fundamento docent *Sanch. Hurt. Diaſt. Gob.* n. 60. eum non peccare peccato ſacrilegii, qui contrahit Matrimonium, ſciens ſe habere impedimentum dirimens, quia ibi nihil ponitur ſacrum, cui fiat irreverentia, neque inſtitutio Chriſti videtur eſſe de tali contractu. Quidquid ſit de hoc, in primo caſu metûs graviſſimi injuſtè incuſſi, verba illa, *Accipio te in meam*, excuſantur à mendacio per hoc, quòd ſubintelligatur, quantùm in me eſt, utì notat *Scotus* in 4. diſt. 29. q. un., nam quòd contractus ille ſit invalidus, non eſt ex defectu conſenſûs, qui ſimpliciter liber eſſe potuit, ſed ex lege Chriſti vel Eccleſiæ, quæ talem contractum irritat propter injuſtam coactionem.

CA-

CAPUT III.

De suscipiente Sacramentum.

DUBIUM I.

Quæ dispositio requiratur ad valorem Sacramenti in suscipiente.

163. »RESP. ad valorem Sacramenti in adultis ra-
»tione utentibus intentio percipiendi Sacra-
»mentum, interpretativa saltem requiritur, &
»sufficit: (excipe Pœnitentiam, de qua *infrà*) Ita
»commun. *Theologi omnes* cum D. *Thom.* contra
»*Cajet.*, qui putat in suscipiente nullam inten-
»tionem requiri, modò contrariam non habeat.
»Ratio responsionis est, quia sicut adultus non
»justificatur sine proprio consensu, ita nec per
»Sacramentum initiatur & consecratur Deo, si-
»ne eodem consensu, si ejus sit capax. *Bon. to. 1.*
»*de Sacram. d. 1. q. 6. p. 2.*

» Dixi; *adultis*, &c. quia cùm tantùm requiran-
»tur conditiones juxta subjecti capacitatem, par-
»vuli autem, & perpetuò amentes non sint capa-
»ces propriæ intentionis, sufficit illis intentio
»Christi, & Ecclesiæ. *Fill l. 1. c. 8. Unde resol.*

» I Parvuli, utì & perpetuò amentes, validè ba-
»ptizantur, confirmantur, communicantur, or-
»dinantur, (quod ultimum nefas esset; priora
»autem olim permittebantur) *Bon. l. c.*

» II. Ægris rationis jam privatis, rectè datur
»Unctio, non tantùm si ante petierint, sed etiam
»si fuerint Catholici, neque constet esse in mor-
»tali, nam hoc ipso censentur interpretativè vo-
»luisse & petiisse, quod alii Christiani, etiamsi de
»ea nunquam audiêrint.

» III. Invalidum est Sacramentum, 1. quod
quis

quis suscipit cum intentione neutrali, habens se negativè, 2. Quod suscipit fictè, id est, simulatè, non tamen quod fictè, id est, indispositè. 3. Quod per meram vim, animo omnino repugnante, suscipitur. *Bon. l. c.*

IV. Validum est Sacramentum, 1. Quod quis accipit, vult quod Christiani accipiunt; etsi non credat, aut non velit Sacramentum. 2. Quod quis per metum coactus suscipit, cùm metus non tollat voluntarium. Matrimonium tamen gravi metu, v. g. injustæ mortis, initum censetur irritum, ùt docet *Sanch l. 4 de Mat. d. 12 & 14. Lugo n. 133.* Et qui Ordines gravi metu coactus suscepit, etsi Characterem habeat, non tamen tenetur ad continentiam, potestque seclusò scandalo, nubere, ùt suo loco dicam.

ADDENDA.

Q. 31. An solus homo viator sit subjectum capax Sacramentorum. R. Affirmativè: & hanc sententiam suppositis principiis fidei dicunt certam esse & evidentem, *Suar.* d. 14. s. 1. *Vasq. Gran.*, licèt *Bernal* d. 18. s. 1. contradicat: quidquid sit de hoc; Ratio à priori est voluntas Christi, quam colligimus, tum ex constante Ecclesiæ traditione, tum ex consensu Theologorum omnium, testæ *Esparsa* q. 22. Congruentia est, quia solus homo viator secundùm modernam providentiam est capax primæ gratiæ vel augmenti ejusdem, non autem Beati vel Animæ purgantes, quibus jam data aut determinata est mensura suæ gloriæ, respondens gratiæ, quam in vita mortali habuerunt: multò minùs capaces sunt damnati, utpote à Deo exterminati, ergo. 164.

Objicies. Beata Virgo non erat capax augmenti

ti gratiæ,& tamen suscepit,saltem Eucharistiam. Similiter qui in mortali est, non est capax augmenti gratiæ,& tamen validè suscipit Sacramenta. R. B. Virginem fuisse capacem augmenti gratiæ, per se loquendo, & spectato statu, in quo erat, licèt aliquando tandem ita facta sit plena, ut propter extrinsecam Dei legem non esset augenda, quod per accidens est: & saltem erat capax dulcedinis spiritualis, quæ etiam est effectus Eucharistiæ,quam etiam ideo Christum Sacramentaliter sumpsisse docet S. *Th.* q. 81. a. 1. ad *3.* Similiter qui in mortali est, ei convenit prima gratia, & augmentum priùs habitæ, si removeatur obex, estque per accidens, quod hìc & nunc impediatur: sicuti enim homo, quamdiu hìc sumit cibum,dicitur comedere,quamvìs per accidens, quia æger est, non digerat, nec nutriatur; è contrà si esset in cœlo, non diceretur comedere, quamvìs sumeret cibum, quia non posset illo nutriri, ita & hìc. *Nec obstat*, quòd Christus post resurrectionem, *Lucæ* 24. v. 43. dicatur manducasse, *nam* ob statum glorioſum non erat capax nutritionis, sed Deus cibum illum annihilavit in ejus stomacho, utì docent *Theophil. S. Aug. S. Thom.* apud *Corn. à Lapide* ad illum locum.

165. *Q.* 32. *An ad validam susceptionem reliquorum Sacramentorum prærequiratur susceptio Baptismi.* Ratio dubitandi est, quia Cap. *Veniens*, De Presbyt. non baptiz. refert *Inn.* III. sententiam aliquorum, qui dicunt non tantùm Sacramentum conjugii & Eucharistiæ à non baptizatis recipi posse, sed etiam alia, dummodo credant, & ita Christum habeant fundamentum per fidem Sacramenti. Similiter Cap. *Gaudemus.* 8. De divortiis

vortiis dicitur, *Cùm Sacramentum conjugii apud fideles & infideles existat.* Et ibidem Cap. *Quanto.* 7. dicitur, *Etsi Matrimonium verum inter infideles existat*, ubi *Glossa* litt. M. addit Baptismo flaminis baptizati, cùm illi quoad gratiam baptizati intelligantur, accipere possunt Sacramentum Eucharistiæ. Sed Bz. cum *Lugo* d. 9. nu. 1. *Aversa* d. 72. s. 6. §. *Dixi.* aliisque communissimè, Baptismum prærequiri ad validam susceptionem reliquorum Sacramentorum, quia *Baptismus est janua vitæ spiritualis, per quem membra Christi ac de corpore efficimur Ecclesiæ*, utì definit *Florentinum* in decreto *Eugenii* IV. ad Armenos, ideoque soli baptizati sunt subjecti Ecclesiæ, Sacramenta autem instituta sunt pro sola Ecclesia Christi, ergo. Et speciatim Eucharistiæ capacem non esse eum, qui baptizatus non est, docet *Aversa* de Euch. q. 8. s. 1. §. *Secundò.* quia non genitus non potest nutriri. Unde sententiam *Marsilii*, qui putabat Catechumenum contritum posse cum fructu communicare, *Suar.* d. 62. s. 2. vocat singularem & alienam à principiis omnium Theologorum. Ad Canones citatos dicendum est, imprimis Matrimonium infidelium non esse Sacramentum, nisi latè & improprie, cùm maneat dissolubile, nam cit. Cap. *Quanto.* additur, Matrimonium infidelium non esse ratum, quia, inquit *Glossa* litt. h. potest resolvi; & ita tenent omnes cum *Sanch.* de Matr. l. 2. d. 8., unde quando infideles conversi jubentur manere in suo conjugio, *Glossa* litt. f. addit, *& videtur esse novum Matrimonium*, quia nempe tum renovato consensu fit iterum contractus, qui est Sacramentum, utì tenent *Henriq. Bellarm.* & alii apud

Sanch. d. 9. n. 4. Deinde si infidelis præmissâ contritione vel amore Dei perfecto susciperet Eucharistiam, dicendum est causandam fortè gratiam, sed non ex opere operato, quia institutio Christi non fuit pro infidelibus.

166. Q. 33. *Quid præterea notandum sit circa intentionem sive consensum suscipientis, requisitum ad valorem Sacramenti.* R. Debet etiam hìc recoli ex dictis l. 4. n. 1314., quid sit intentio, & quæ dicatur formalis, virtualis, habitualis, interpretativa: explicita, implicita, directa, indirecta: Quibus suppositis, adde seqq.

§. 1. Ad validam susceptionem Sacramenti non sufficit consensus purè indirectus sive in causa, utì habet communis cum *Valent. Con. Compt. Dicast.* d. 3. n. 329. *Gob.* t. 1. n. 235. *Gorm* d. 5. n. 255., quia talis consensus potest consistere cum directa nolitione Sacramenti: sic potest Judæus velle somnum, prævidens se in eo baptizandum à Christiano, si tamen nolit baptizari, Baptismus erit invalidus: Et ratio à priori est, quia talis somnus est causa vel occasio planè per accidens talis Baptismi, ergo quamvis velit somnum, non ideo vult Baptismum. Aliud est, si adfuisset simul intentio directa Baptismi, ideſt, si voluisset somnum, simul volens in eo baptizari, hæc enim sufficeret ad valorẽ, utì habetur in Cap. *Majores.* De Baptismo, & cum communi docent *Con.* q. 64. n. 109. *Dicast.* n. 329. Vide dicenda n. 357.

167. §. 2. Nec sufficit intentio sub conditione de futuro contingente, utì colligitur ex dictis n. 81.

168. §. 3. Intentio ad valorem Sacramenti requisita in adulto suscipiente, non est uniformis, nam

1. Ad

1. Ad Baptismum sufficit habitualis, utì habet sententia certissima declarata à Conciliis & per usum Ecclesiæ, inquit *Arr.* d. 22. n. 21. Imò secundùm *Con. Rhod Compt.* d. 63. f. 5. n. 4. *Dicast.* à n. 313. *Bernal* d. 18. à n. 64. *Haun.* l. 4. n. 752. *Gob.* t. 1. n. 236. *Sporer* n. 151. *Bosco* d. 1. f. 8. n. 30. contra *Suar. Averf.* q. 64. f. 9. *Lugonem* d. 9. n. 130. *Arr.* à n. 17. sufficit implicita tantùm, contenta in contritione vel attritione, hinc secundùm illos posset Judæus vel etiam Ethnicus in periculo mortis baptizari, si probabiliter judicaretur habuisse saltem attritionem, quia in hac includitur votum servandi omnia præcepta, item accipiendi omnia media necessaria ad salutem, adeoque etiam suscipiendi Baptismum. V. dicenda n. 358.

2. Ad Confirmationem sufficit habitualis, 169.
fortè etiam interpretativa; utì sentiunt *Con. Arr.* n. 10. *Bernal* n. 17. contra *Escob.* l. 8. n. 55. Non solet tamen dari sensibus destituto, utì notat *Averfa*, quia non est ità necessaria, & debet cum majori solennitate conferri ab Episcopo. Notant etiam *Sporer* n. 156. & *Gob.* n. 239. extra periculum mortis vel amentiam perpetuam non præsumi voluntatem suscipiendi Confirmationem, quia plerique potiùs volunt sumere cum usu rationis.

3. Ad Eucharistiam, saltem requiritur habi- 170.
tualis. Attamen in moribundo rectè dicunt *Suar. Con. Rhod. Lugo, Averf. Bernal* n. 85. *Sporer* n. 154. etiam interpretativam sufficere, præsertim si antè confessus est, quamvis jam à mente sit amotus, dummodo absit periculum irreverentiæ.

4. Ad Pœnitentiam requiritur saltem habi- 171.

tualis, & sufficeret implicita vel interpretativa, uti volunt *Rhod.* & alii cum *Sporer* suprà & *Bosco.* n. 27. contra *Con.* & *Dicast.* dub. 14., dummodo dolorem aliquo signo externo expressisset, quod signum esset loco Confessionis seu accusationis suî, nam probabile est, secundùm dicta n. 168., ad Baptismum sufficere implicitam, *quæ autem baptismatis, eadem reconciliationis est causa*, inquit *S. Aug.* lib. 1. De adulter. nupt. cap. 28., *si fortè pœnitentem finiendæ vitæ periculum præoccupaverit; nec ipsum ex hac vitâ sine Arrha suæ pacis exire velle debet Mater Ecclesia.* Cur autem requiratur signum externum doloris, rationem dat *Lugo* n. 124. quia Sacramentum pœnitentiæ continet judicium externum circa peccata commissa, non potest autem Judex ex se inchoare judicium, nisi debitè imploratus, saltem à reo, à quo non imploratur debitè & proportionatè ad judicium externum, nisi per aliquam accusationem externè positam, per quam simul dolorem internum reddat sensibilem, uti pluribus explicat idem *Lugo* n. 132.

172. 5. Ad extremam Unctionem sufficit interpretativa, uti tenent omnes communiter cum *Bernal.* n. 79., hinc dari poterit lapso in amentiam, quamvis fortè nihil sciverit de extrema Unctione. Cur autem intentio interpretativa sufficiat potiùs ad Confirmationem, Eucharistiam, Pœnitentiam, & extremam Unctionem quàm ad alia Sacramenta, hæc etiam est ratio, quia dicta Sacramenta minùs incommodi vel oneris afferunt secum, ergo facilius præsumitur volitio generalis habendi talia bona, alioquin non facilè obtinibilia, & maximè de extrema

Unctione

Unctione præsumitur hæc voluntas, quia cùm sit postremum Sacramentum, & homines communiter tum non possint eam petere, meritò præsumitur omnes eam velle, nisi de contraria voluntate constet.

6. Ad Ordinem, non sufficit interpretativa, cùm enim Ordo sit immutatio totius statûs, afferatque gravia onera illi, qui adultus suscipit, neque sit necessarius ad salutem, ex eo, quòd aliquis volitione generali velit sibi media ad salutem, non ideo vult Ordinem, utì cum communi *Con. Averf. Dicast.* n. 328. Putat tamen *Gobat.* n. 245. contra *Con.* & *Dicast.* sufficere implicitam, ideoque validum fore Presbyterium illius, qui admisisset Parochiam volens eam retinere, si postea in somno ordinaretur Presbyter, quia, inquit, in voluntate Parochiæ retinendæ continebatur voluntas intra annum accipiendi Presbyterium. 173.

7. Ad Matrimonium etiam non sufficit interpretativa, ob rationem jam datam de Ordine. Quandoque tamen sufficit habitualis, utì rectè *Arriaga* à n. 27. *Dicast.* n. 303., *Bernal* n. 77. *Sporer* n. 118., nam etiam sufficit consensus semel positus & moraliter perseverans, utì si Titius miserit procuratorem, qui nomine suo contrahat Matrimonium, si Caja procuratori repromittat, etiam dormiente Titio, perficitur contractus, cùm tamen intentio contrahendi & consensus eo tempore existant tantùm habitualiter. Putant quidem *Rhod. Lugo* n. 139. *Bosco* n. 49. intentionem & consensum Titii adhuc existere saltem virtualiter, in quantùm volitio procuratoris existens est moraliter volitio Titii, quæ de facto etiam in Caja causat mutuum consen- 174.

sum, sed rectè contradicit *Bernal* n. 78., quia si Titius ante expletum contractum revocaret intentionem & consensum suum, quamvis poneretur volitio procuratoris, non fieret Sacramentum nec contractus, ergo in hac volitione, nequidem habitualiter, multò minùs virtualiter, manet intentio & consensus Titii.

Obj. In conficiente Sacramentum requiri-
175. tur intentio saltem virtualis, ergo etiam in susci-piente. R. Disparitatem datam esse n. 56. in Obj. 2., quia nempe conficiens est agens, & quidem nomine Christi, suscipiens autem est potiùs velut patiens.

Inst. Si suscipiens est velut patiens, ergo nequidem habitualis intentio requiretur ad ullum Sacramentum validè suscipiendum R. n. sequ. est enim velut patiens, non purè physicum & mortuo modo, sed voluntarium, debet enim admittere vel onera vel favores Sacramenti, ergo meritò requiritur aliquis ejus consensus.

176. §. 4. Quando sufficit consensus habitualis, conferri posset validè Sacramentum illi, qui, quando erat compos rationis, voluit, aut probabiliter præsumitur voluisse illud, quamvis postea in amentia vel phreneſi expresse dicat se nolle, quia hæc revocatio non est actus humanus vel liber, ergo prior volitio humana & libera permanet habitualiter, *Dian.* p. 3. t. 4. R. 12. *Aversa* suprà. *Gob.* n. 126. aliique communiter. In dubio autem, an voluerit, dicunt *Aversa* & *J. Sanchez* d. 44. n. 40. debere conferri sub conditione. Quid verò faciendum sit in dubio, an nunc, dum consensum revocat, sit compos rationis, dicetur n. 340.

§. 5.

§. 5. Si quis ratione utens ore tantùm renuat, corde autem consentiat in Baptismum, Confirmationem, Eucharistiam, extremam Unctionem & Ordinem, hæc Sacramenta erunt valida, si ipsi conferantur, uti rectè *Bosco* n. 32., in his enim Sacramentis non requiritur ullum signum externum interni consensus, quale tamen requiritur in Pœnitentia, secundùm dicta n. 171., & maximè in Matrimonio, quia alioquin acceptari non posset consensus. 177.

§. 6. Ut Eucharistia suscipiatur formaliter in ratione Sacramenti, id est, cùm fructu & effectu gratiæ, requiritur in adulto aliqua intentio, secundùm antè dicta, hinc docent *S. Th.* q. 80. a. 3. ad 3. *Suar.* d. 70. s. 3 *Lugo* de Euch. d. 16. n. 22. aliique, si quis casu comederet hostiam consecratam putans esse panem alium, non fore Sacramentalem sumptionem, ideoque nec satisfaciet præcepto communicandi in Paschate, nec ideò accipiet gratiam, nam nullam videtur habere intentionem sumendi, nisi sumat more catholico, id est, loco, tempore, & modo debito; consequenter non voluit sumere tum, quando putaret se profanum panem sumere, sicut nec tum, quando dormiret, uti rectè *Rhodes*, *Aversa*, *Lugo* n. 127. *Gob.* n. 234. contra *Arr.* à n. 13., qui putat valde probabile esse talem etiam cum fructu sumpturum: Quod n. 15. affirmat etiam de illo, cui contra voluntatem intrusa esset Eucharistia: *Dicast.* de Euch. d. 9. n. 183. affirmat etiam de illo, qui post usum rationis in amentia comederet Eucharistiam, nesciens Eucharistiam esse, quia quamvis fideles nō habeant voluntatē absolutā tali modo suscipiendi Sacramenta, tamen prudenter præsumuntur habere voluntatem, ut, si 178.

suscipiant, sit valida, excepto Ordine & Matrimonio; item, ut accipiant illorum fructum, quia hoc cedit, & ad reverentiam Sacramenti, quod alioqui esset invalidum, & ad utilitatem suam, quâ alioqui carerent, quæ ratio probabilis est, atque ideo à potiori infert *Lugo* de Euch. d. 13. n. 28., si quis semel antehac aut ante amentiam habuisset expressam voluntatem accipiendi fructum etiam ex casuali comestione Eucharistiæ, hunc non privandum fructu.

Quid dicendum sit in casu, quo suscipiens haberet oppositas intentiones, vel erraret circa aliquid spectans ad Sacramentum, aut ad personam Ministri, intelligi potest ex dictis à n. 61. & 69. Ex hactenus dictis,

179. *Colliguntur seqq.* 1. Omnis homo, etiam infans & fatuus, est capax Baptismi. Omnis baptizatus est capax Confirmationis, Eucharistiæ, & si masculus sit, Ordinis: solus baptizatus adultus est capax Pœnitentiæ, extremæ Unctionis, & Matrimonii.

180. 2. Quamvis B. Virgo caruerit peccato originali, fuit capax Baptismi, quia finis illius erat, tum aggregare Ecclesiæ, tum causare characterem & gratiam de se deletivam originalis, uti fit in illo, qui antea contritus postmodum suscipit Baptismum.

181. 3. Qui post Baptismum non peccavit, non est capax Pœnitentiæ, cujus materia sunt peccata post Baptismum commissa: *& Arr.* d. 22. n. 2. dicit talem etiam non esse capacem extremæ Unctionis, quia ejus forma videtur supponere peccatum, cùm conferatur ad peccati reliquias aut pœnas delendas: Contradicit tamen in hoc *Di-*

casti.

cast. de extremâ Unct. dub. 10. putans satis esse, quòd potuerit peccare, hinc etiam *Compt.* d. 63. s. 5. n. 1. dicit sufficere, quòd quis libertate utatur, & capax sit spiritualis auxilii, ad tentationes diaboli in agone superandas: imò *Dicast.* n. 149. refert multos, qui dixerunt B. Virginem suscepisse extremam Unctionem, quamvis *Vasquez* & alii multi hoc negent.

4. Infans est capax Ordinis, utì docent *S. Th.* 182.
aliique communiter cum *Dicast.* de Ordine dub. 21., ità ut *Castrop.* de Ord. p. 7. n. 1. dicat, hanc sententiam esse certam contra *Durandum.* Ideoque etiam *Vasq. Fill. Bonac. Dian. Castrop. Dicast.* aliique, quos refert *Gob.* t. 8. n. 506., & sequitur *Sporer* n. 65. docent infantem in cunis posse validè ordinari Episcopum: Probatur autem ex Cap. Un. De *Cler. per saltum promoto*, ubi agitur de aliquo ante annos discretionis promoto in Subdiaconum, & postmodum omisso Diaconatu promoto in Presbyterum, qui jubetur ordinari Diaconus, ergo satis significatur reliquos Ordines fuisse validos: quod autem dicitur de his Ordinibus, valet à pari de omnibus: Et congruentiam dat *Haunold.* l. 4. n. 746., quia sic ordinari est merus favor, ergo sicuti potest quis legitimari vel nobilitari ante usum rationis, ita etiam potest ordinari.

5. Infans non est capax Matrimonii, utì nec 183.
fatuus, quia non potest habere liberum consensum, qui est materia proxima hujus contractûs. *Nec obstat*, quòd per tutores ineant contractus, quibus etiam obligantur post acceptum usum rationis, *nam* Christus hoc noluit de Matrimonio, quod omnimodam indissolubilitatem, &

gravissima onera affert: , Et hoc resimus ex communi doctrina Ecclesiæ & Doctorum.

184. Q. 34. *An fides vel probitas suscipientis requiratur ad valorem Sacramenti.* R. negativè (excepto Sacramento Pœnitentiæ) nam ità definiverunt Concilia & Pontifices, de quibus *Suar.* d. 14. s. 2. contra varios hæreticos, habétque praxis Ecclesiæ, quæ non reiterat Sacramenta, v.g Baptismum, Ordines &c. quamvis aliquis ea susceperit in peccato mortali etiam contra fidem. *Nec obstat*, quòd ille, qui in Paschate suscepit Eucharistiam in mortali scienter, non satisfecerit præcepto, sed teneatur iterum communicare, *nam* hoc est tantùm ob præceptum Ecclesiæ, quæ vult Communionem esse dignam & fructuosam. *Dixi*, excepto Sacramento Pœnitentiæ, nam ad dolorem supernaturalem prærequiritur fides, secundùm dicta lib. 2. à n. 14.; & detestatio peccatorum ac propositum non peccandi de cætero etiam prærequiritur ad valorem Sacramenti Pœnitentiæ, utì suo loco dicetur.

DUBIUM II.

Quid requiratur, ut Sacramentum licitè & cum fructu suscipiatur.

185. »RESP. Ad effectum Baptismi, & Pœnitentiæ, »requiritur & sufficit, præter voluntatem »sumendi Sacramentum, dispositio fidei, spei, & »attritionis: non autem requiritur charitas, sive »ut gratiam habeat, quia hæc Sacramenta dicun»tur mortuorum, quòd ipsa primam gratiam, »seu vitam donent. Ad reliqua verò Sacramenta, quæ

quæ dicuntur vivorum, requiritur, ut sit in gra- »
tia, quia illa non primam, sed secundam tan- »
tùm gratiam, id est, augmentum tantùm gratiæ »
conferunt. Etsi subinde per accidens dent pri- »
mam, cùm quis putat bonâ fide se carere mor- »
tali *Lay. l. 5. tr. 1. c. 6. Bon. to. 1. de Sacra. d. 1. q. 6.* »
p. 2. Unde resol. »

I Etsi æqualiter dispositi, æqualem; magis ta- »
men dispositi, majorem Sacramenti fructum, »
præter characterem, consequuntur, tum quia »
congruum est, Sacramenta ita instituta esse, ut »
ubtrior gratia detur pro dispositione subjecti: »
tum quia non videtur is, qui vehementem at- »
tritionem ad Baptismum vel Pœnitentiam af- »
fert, omni fructu carere. »

II. Qui sumit hostiam, quam nescit esse con- »
secratam, cùm instar alterius animalis, sine in- »
tentione sumendi Sacramentum, sumat, accipit »
quidem materialiter rem, quæ est Sacramen- »
tum, non tamen sacramentaliter & cum fructu. »
Idem docet *Bon.* de eo, qui sumit Sacramen- »
tum ex causa famis, quod videtur intelligen- »
dum, si ex ea sola: neque enim videtur Sacer- »
dos fructu Sacramenti privari, etsi sumpturus »
calicem, simul etiam levare sitim intenderet. V. »
Bon. l. c. n. 3. »

ADDENDA.

Quæstio 35. Quid præterea notandum sit circa dispositiones prærequisitas ad hoc, ut adultus licitè & cum fructu suscipiat Sacramentum. &c. seqq. 186.

§. 1. *Castrop.* t. 4. d. 1. p. 11. n. 2. *Con.* De fide d. 14. n. 217. aliique dicunt suscipientem Sacramentum, & præsertim Eucharistiam, debere saltem

saltem ex præcepto eliciere actum fidei: quæ sententia, quoad Sacramenta mortuorum, vera est, è contrà respectivè ad Sacramenta vivorum; & speciatim ad Eucharistiam, *Suar.* d. 63. s. 3. post concl. 1. rectè negat necessariam esse fidem actualem hujus Mysterii; hinc sufficiet, inquit *Lugo* de fide d. 13. n. 51., si interveniat aliquis actus fidei implicitus & in confuso, per quem suscipiens ex memoria notitiæ per fidem comparatæ habeat intentionem suscipiendi Sacramentum veluti aliquid habens supernaturalem operationem. Et rectè addit, non esse opus anxiari de eliciendo propterea hoc actu fidei, quia si habuerit de Sacramentis fidem explicitam, prout habere debuit, volitio suscipiendi tale Sacramentum procedet à fide saltem confusâ, quæ recurret intellectui: ideoque etiam *Amicus* d. 4. n. 97. dicit fidem & spem ad Sacramenta vivorum prærequisitam includi in voluntate recipiendi tale Sacramentum: Utilissimum tamen est in praxi explicitè actus illos præmittere.

187. §. 2. Ante Baptismum requiritur actus fidei & spei supernaturalis, saltem virtualis, utì omnes docent cum *Suarez* De grat. l. 8. cap. 19. Et quando adest mortale personale, prærequiritur contritio vel attritio supernaturalis, utì docet *Trid.* ss. 14. de pœn. cap. 1. his verbis, *fuit quidem pœnitentia universis hominibus, qui se mortali aliquo peccato coinquinassent, quovis tempore ad gratiam & justitiam assequendam necessaria, illis etiam, qui Baptismi Sacramento ablui petiissent*: probatque ex variis locis scripturæ & speciatim ex illo Act. 2. v. 38. *Pœnitentiam, inquit, agite, & baptizetur unusquisque vestrûm.* Idem docetur Cap. *Omnis* 96. &

Cap.

Cap. *Agunt.* 97. De consecr. dist. 4. Ex hoc autem, quòd *Trid.* prærequirat actum fidei, spei & pœnitentiæ, sicut oportet, & ex motione atque adjutorio Spiritûs S., rectè infert *Amic.* n. 76. hos actus debere esse etiam quoad substantiam supernaturales. Putant quidem aliqui cum *Escob.* l. 8. n. 180. posse per accidens ad Baptismum sufficere dolorem virtualem, ideſt, implicitum, contentum in spe salutis suæ æternæ, si nempe aliquis immemor peccatorum, vel non cogitans de præmittendo actuali dolore cum tali actu susciperet Baptismum, sed *Suar. Vasq.* aliique cum *Castrop* p. 13. n. 7. communiùs contradicunt.

§. 3. Ante Sacramentum Pœnitentiæ requiruntur actus saltem virtuales fidei & spei supernaturalis, utì explicatum est l. 2. à n. 14. 188.

§. 4. Ante Sacramenta vivorum requiritur, per se loquendo, status gratiæ, cùm enim unusquisq; de facto sit vel in gratia vel in peccato mortali, & Sacramenta vivorum, per se loquendo, non causent primam gratiam, si inveniant peccatum mortale, non poterunt causare suum effectum. 189.

§. 5. Propter specialia præcepta præmitti debet Eucharistiæ jejunium naturale à media nocte & Confessio seu absolutio directa ab omni mortali, utì dicetur n. 511. & à n. 533. Pro reliquis Sacramentis vivorum, si quis in mortali fuerit, sufficit status gratiæ per contritionem, quamvis enim *Marsil.* & *Adrian.* putârint Confessionem prærequiri, tamen *Vasq.* d. 136. c. 1. n. 3. *Dicast.* d. 3. n. 200. docent oppositum esse certum, adeoque sufficere contritionem tra- 190

dunt

dunt *Laym.* l. 4. tr. 1. c. 5. n. 10. *Lugo* d. 8. s. 9. *Arr.* d. 20. n. 16. aliique communissimè cum *Busenb.* relato n. 86. *Si dicas*, contritionem esse nimis difficilem. *Contra* est, quia homini ejus motiva scienti non est adeo difficilis: improbabiliter autem postulant aliqui Rigoristæ certam intensionem vel durationem, utì ostendam de Pœnitentia. Quòd si quis ultra attritionem assurgere non posset, per accidens apud eum prærequireretur Confessio.

191. §. 6. Si aliqua Sacramenta vivorum per accidens causare possint primam gratiam, prærequirent in suscipiente aliquem actum supernaturalem, saltem post susceptum Sacramentum, utì dicetur à n. 197.

192. §. 7. Suscipiens Sacramentum debet esse liber ab omni excommunicatione, & ab interdicto personali: & respectu Ordinum aut primæ Tonsuræ, etiam ab omni irregularitate, unde qui etiam per contritionem constitutus in gratia susciperet ejusmodi Sacramentum non remotâ prius censurâ vel irregularitate, committeret grave sacrilegium, quia ageret contra prohibitionem Ecclesiæ positam ex fine reverentiæ erga res divinas & Sacramenta, posset tamen excusare ignorantia aut gravis metus, utì dicetur in materiâ de censuris. Plura, quæ specialiter prærequiruntur ad hoc vel illud Sacramentum, & præsertim ad Ordines, designabuntur, quando de illis Sacramentis: Ex dictis,

193. *Colliges* cum *Lugo* de Eucharist. d. 14. s. 3. *Averst.* hìc q. 64. s. 9. *Dicast.* d. 8. dub. 4. *Tambur.* de Comm. cap. 1. n. 12. ad principalem fructum Sacramenti, etiam Eucharistiæ, percipiendum non

non necessariò requiri actualem devotionem, utì putârunt aliqui, apud *Suar.* d. 63. s. 3. & apud *Amic.* d. 4. n. 90., sed satìs esse accedere cum aliis dispositionibus. Ad alios tamen abundantiores effectus, maximè autem ad gratias actuales tum accipiendas, multùm confert actualis devotio, utì omnes fatentur cum *Aversa* de Euch. q. 7. s. 5., ideoque *Suar.* & *Amic.* ad has gratias requirunt negationem distractionis; imò *Rhod.* putat semper esse saltem veniale, recipere aliquod Sacramentum sinè aliquo pio motu voluntatis, & consentiunt *Gob.* t. 1. n. 259. & *Sporer* hìc n. 157.

Q. 36. *Quid dicendum sit de casu, quo quis Sacramentum suscipit cum obice, vel cum peccato mortali.* &c. seqq. 194.

§. 1. Qui Sacramentum suscipit cum obice, sive cum impedimento, quominus in susceptione Sacramenti causetur gratia, peccat, peccat, se loquendo, mortaliter, quia Christus instituit Sacramentum, primariò ideo, ut absolutè practicè significaret gratiam, quando susciperetur, qui autem suscipit cum obice, facit, ut non possit absolutè practicè significare gratiam, atque ità quasi illudit Christo, & abutitur institutione divinâ in re maximi momenti. Perinde autem est sive hic obex sit positivus, utì est peccatum mortale in Sacramentis vivorum, sive negativus, utì esset negatio fidei in baptizando. *Conf.*, quia sicuti ille est graviter irreverens, inquit *Lugo* d. 9. n. 3., qui adducit Deum in testem rei falsæ, quamvìs enim non faciat, ut Deus reipsa testetur falsum, tamen facit, ut hoc appareat, ità qui suscipit Sacramentum cum obice, quia, quam-

quamvis non faciat, ut Deus reipsa significet falsum, tamen facit, quantùm est de se, ut quodammodo videatur significare falsum, sive potiùs, ut non significet hoc, quod dixit se significaturum, si poneretur Sacramentum, & ideo etiam talis susceptio cum obice à Theologis vocatur fictio, estque secundùm se gravius peccatum, quàm indigna confectio aut ministratio, utì cùm aliis multis notat *Dicast.* d. 3. num. 340. *Dixi*, per se loquendo, nam licèt *Suar.* loquens de Eucharist. D. 66. s. 1. innuat nullo casu licitum esse suscipere cum obice, eò quòd sit præceptum naturale eam suscipiendi in gratiâ, tamen contradicunt communiùs alii, cum *Aversa* de Euch. q. 8. s. 5. *Herinx* d. 3. n. 96. & *Bosco* d. 1. s. 8. n. 54. saltem pro raro casu, v. g. si hostia alioqui esset profananda ab hæreticis, nisi statim sumeretur, sicuti enim tunc posset recondi in foramen parietis, ità, inquiunt *Diana* p. 11. t. 6 R. 2. & *Tamb.* de Comm. cap. 1. n. 75., poterit sumi, ex intentione abscondendi in se. De casu, quo Sacerdos in Missa recordaretur mortalis, nec posset elicere contritionem, nisi cum certo dispendio sui honoris, dicetur, quando de Sacrificio.

Obji. Nullo casu licitum est jurare falsum, ergo nec suscipere Sacramentum cum obice, quia tam intrinsecè malum est facere, ut Deus videatur significare falsum, quàm facere, ut videatur testari falsum.

R. n. conseq. & ejus probationem. Jurans falsum mentitur, & quantùm est de se, vult Deum esse testem, sive loqui pro veritate sui mendacii, adeóq; vult, vel Deum nescire esse falsum, vel

vel saltem testari, hoc esse verum, quod tam ipse quàm Deus scit esse falsum, utrumq; autem non potest non directè opponi infinitæ sapientiæ aut veracitati Dei. Econtrà, qui Sacramentum suscipit cum obice, nihil simile facit, nam non mentitur, nec vult Deum esse testem alicujus falsi, sed tantùm facit, ut signum, quod est institutum ad significandam practicè gratiã, hìc & nunc eam practicè non significet, per quod tamen signum Deus non loquitur, unde reipsa non vult, ut Deus hìc & nunc censeatur per illud loqui, sed tantùm facit, ut signum illud non sit efficax, quod Deus volebat esse efficax, ergo hìc non est ejusmodi directa oppositio ad aliquam perfectionem divinam, qualis est in perjurio. *Conf.* nam significare hìc, est causare, suscipiens autem indignè, tantùm facit, ut Deus videatur causare gratiam, quam tamen non causat, per quod directè non peccat contra ullam perfectionem divinam, non contra veracitatem, quia non facit, ut Deus videatur dicere se causare, sed tantùm facit, ut videatur causare, quod non est contra veracitatem: sed neque peccat contra omnipotentiam, cui non fit injuria, si videatur hoc causare, quòd causare potest, & quod meritò causare deberet, imò potiùs fit honor omnipotentiæ, ergo simpliciter non peccatur directè contra ullam perfectionem divinam; & consequenter non ostenditur ratio, cur talis sumptio pro omni casu sit intrinsecè mala.

§. 2. Si quis Baptismum vel Pœnitentiam suscipiat in mortali, non peccat, nec impeditur gratia, dummodo habeat attritionem & cæteras dispositiones prærequisitas, quia hæc duo Sa-

crementa dicuntur Sacramenta mortuorum, eò quòd susceipi possint ab eo, qui non est in statu gratiæ, ideóque conferunt primam gratiam. Si autem unum ex reliquis Sacramentis susciptatur in mortali, impeditur infusio gratiæ, ideoque peccatur mortaliter, etiam in Matrimonio per procuratorem inito, utì probat *Mendo* d. 12. q. 1., hoc enim Sacramentum; utì & reliqua, sunt Sacramenta vivorum; & quæ necessariò sumuntur in statu gratiæ, quia per se loquendo, solam secundam gratiam causant, hinc docet *Sanch.* de Matr. l. 2. d. 11. n. 30., volentem contrahere Matrimonium per procuratorem, teneri toto eo tempore esse in statu gratiæ, quo probabile est futurum, ut procurator contrahat.

196. §. 3. Sicuti n. 80. 97. 102. dixi confitentem Sacramentum non peccare mortaliter, dummodo sit in gratia antè plenè confectum Sacramentum, ità hìc videtur dicendum non peccare mortaliter susciptentem, dummodo sit in gratia ante plenè susceptum Sacramentum, unde ore sumens hostiam in peccato mortali non peccat mortaliter, dummodo voluerit conteri, & reipsa conteratur, antequam deglutiat, si priùs non potuerit confiteri, utì pluribus explicabitur n. 415.

197. §. 4. Sacramenta omnia, validè susceptа cum obice, postea reviviscunt & causant gratiam remoto obice, ita *S. Thom.* in 4. dist. 17. q. 3. a. 4. q. 1., ubi cùm dixisset Confessionem reviviscere sublatâ fictione, addit idem esse in aliis Sacramentis. Sequuntur *Caj. Arr. Castrop.* t. 18. p. 9 aliique multi cum *Escob.* l. 8. n. 182. contra varios, quorum aliqui cum *Med.* apud *Dicast.* de Bapt. d. 2.

d. 2. dub. 15. negant ullum Sacramentum reviviscere ad gratiam: *Sotus*, *Bernal*, *Hurt*. *Bosc.* d. 1. s. 6. n. 63. dicunt reviviscere solum Baptismum. *Dur. Palud. Amic.* d. 4. n. 158. solum Baptismum & Pœnitentiam: *Silvest. Covar.* solum Baptismum, Confirmationem & Ordinem: *Suar. Fill. Lugo*, *Jlls.* t. 6. d. 1. n. 54. dicunt omnia reviviscere præter Eucharistiam: sed assertio nostra explicatur & probatur, nam

1. Quòd saltem Baptismus reviviscat, est communissima cum *S. Aug.* de Bapt. l. 1. cap. 12. aliisque locis apud *Aversam* q. 69. s. 2. & *Dicast.* suprà. Idem habet *S. Th.* q. 69. a. 10., & sequuntur alii SS. PP. apud *Dicast.* n. 165. & *Gorm.* de Bapt. d. 1. n. 25. Ratio autem à priori est voluntas Christi: quæ nobis innotescit, partim ex SS. PP., partim ex *Trid.* ss. 6. cap. 4., ubi docet nos justificari per Baptismum in re vel in voto, quod verum non esset, si iile, qui cum obice suscepit Sacramentum, postea per illum non justificaretur, nam non potest in re suscipere alium Baptismum, neque potest habere votum Baptismi alterius, cum hic sit ei illicitus, ergo justificatur per Baptismum antea in re susceptum. 198.

2. Cùm Confirmatio & Ordo non sint iterabilia, congruum fuit, ut quando suscepta essent cum obice, si removeretur obex, ex vi Sacramentorum illorum darentur gratiæ, maximè actuales, utiles ad finem vel functiones ejus modi Sacramentorum rectè obeundas, ergo congruentiùs dicitur, quòd etiam tum causetur gratia habitualis, nam ejusmodi auxilia dantur ad exigentiam gratiæ habitualis. Videri potest *Aversa* q. 72. s. 4. §. *Quintò*. 199.

200. 3. Eucharistia, saltem si removeatur obex, antequam consumptæ sint species, causabit gratiam, uti docent *S. Th.* q. 79. a. 3. *Scot. Dur. Castrop.* suprà, *Escob.* l. 20. n. 491. aliique multi, quos citat & sequitur *Aversa* de Euch. q. 7. s. 1., quia cùm hoc subjectum jam sit dispositum ad gratiam, & cum Sacramento permanente adsit Author omnis gratiæ, non videtur negandum, quòd gratiam causet. Econtrà si Christus jam desierit esse præsens, communior sententia est cum *Suarez* d. 63. s. 8. *Aversa* & aliis contra *Bonac.* & *Arriagam* d. 14. n. 19., quod non reviviscat ad gratiam, quia alioquin Sacerdos, qui quotidie sæpissime communicâsset sacrilegè, si in fine vitæ pœniteret, acciperet ex opere operato vi Communionum sacrilegarum plùs gratiæ, quàm qui quotidiè dignè communicasset, quod videtur incredibile.

201. 4. Si possit dari Sacramentum pœnitentiæ validum & informe, v. g. quia dolor, qui bonâ fide præmittitur, non extendit se ad omnia mortalia, quæ confitens commisit, sublato obice reviviscet ad gratiam, quia congruum est, ut sententia judicialis validè lata, quando postea potest, detur executioni *Conf.* nam omne mortale personale secundùm modernam Dei providentiam remitti debet per Sacramentum Pœnitentiæ vel in re vel in voto, uti docet *Trid.* ss. 14. c. 4., sed si daretur Sacramentum pœnitentiæ validum & informe, quod sublato obice non revivisceret ad gratiam, posset aliquod mortale remitti absque Sacramento vel in re vel in voto; quia peccatum, ad quod non extendisset se dolor, postea posset remitti per solam contritionem,

nem, in qua non includeretur votum Pœnitentiæ, nam nemo, per se loquendo, obligatur ad bis validè confitendum idem peccatum, utì habet *S. Th.* suprà, ergo.

5. Cùm extrema unctio non sit iterabilis in eodem morbo, utì nec Matrimonium cum eodem homine supervivente, & tamen illi qui hæc Sacramenta suscipiunt cum obice, maximè indigeant gratiis actualibus ad superandas molestias morbi & ad ferendas difficultates conjugii, hinc congruum fuit hæc Sacramenta revivisce re ad gratias causandas, dummodo obex removeatur intra tempus ejusdem morbi vel conjugii, utì docent *Suar. Con. Lugo, Castrop.* & alii. 202.

6. Congruentiæ aliæ, cur Sacramenta meritò dicantur reviviscere ad gratiam, etiam sunt sequentes: Im primis, quia omnia Sacramenta validè susceptа continent infinita Christi merita, quæ acceptata sunt à Deo ad fines à Christo intentos, ergo cùm remoto obice apta sint in actu secundo movere Deum ad dandam ex illis meritis gratiam, reipsa sic movebunt. Deinde, Sacramentum, hoc ipso, quòd sit validè positum, est & manet opus Christi, tanquam principaliter operantis, quod autem gratiam non causet, est tantùm ex defectu dispositionis in suscipiente, ergo hac positâ reviviscet, sicuti alia bona opera, mortificata per peccatum, sublato peccato reviviscunt ad præmium. Denique, Sacramentorum institutio interpretanda est fuisse talis, qualis maximè decebat divinam bonitatem & beneficentiam Christi erga nos, quæque magìs invitaret homines ad resurgendum à peccatis, hæc autem omnia magìs habentur, si dicamus 203.

omnia Sacramenta sublato obice reviviscere etiam ad gratiam, ergo.

204. 7. Sacramenta sublato obice reviviscunt etiam quoad remissionem venialium, quæ remissa fuissent, si abfuisset obex, *Suar. Lugo, Dicast.* n. 173. contra *Vasq.* cui favet *Arr.* d. 15. n. 23. Ratio est, quia sicuti reviviscunt sublato obice remissionis mortalium, ità reviviscent sublato obice remissionis venialium, idem enim est de utrisque.

205. 8. Quod dictum est de reviviscentia Sacramentorum ad remissionem mortalium & venialium, valet etiam ad remissionem pœnarum, talibus peccatis debitarum, nam etiam de his eadem est ratio; & idem consequenter dicendum est de reviviscentia, quoad jus proximum ad gratias actuales postea dandas secundùm exigentiam gratiæ habitualis per Sacramentum reviviscens causatæ.

206. Dixi, Sacramenta omnia validè suscepta, quia si sint invalidè suscepta, nunquam extiterunt; ergo non possunt reviviscere.

207. §. 5. Si obex gratiæ fuit tantùm negativus, id est, si Sacramentum ideo non causavit gratiam, quia aliquid defuit ad hoc, ut gratia causaretur, Sacramentum reviviscet, si hoc ponatur quod defuit; v.g. si adultus in solo originali constitutus susceperit Baptismum sine actu fidei, posito hoc actu fidei reviviscet Baptismus, uti habet *S. Th.* q. 69. a. 10. in O., & est communis cum *Gorm.* de Bapt. d. 1. n. 26. Si tamen talis adultus simul haberet mortale personale ante Baptismum commissum, requireretur saltem attritio de illo, quâ positâ Baptismus reviviscaret, uti habet

habet S. *Th.* ad 2. & 3. aliique cum *Averſa* q. 68. ſ. 6. §. *Tertiò.* & q. 69. ſ. 4. §. *Inprimis. Caſtrop.* p. 10. contra *Alenſem, Nav. Gabr. Victor. Vaſq.*, illa enim ſola ab initio defuerat. Quòd ſi etiam ſupervenisſet mortale poſt Baptiſmum commiſſum, ad hunc obicem removendum opus eſſet contritione vel attritione cum Sacramento pœnitentiæ, utì tenent *S. Th.* ad 3. *Con. Lugo, Arr. Eſparſa, Averſa* q. 69. ſ. 3. aliique communiter contra *Palud. Silveſt. Dicaſt.* à n. 199. *Gorm.* n. 27., nam peccatum poſt Baptiſmum commiſſum eſt materia neceſſaria Sacramenti Pœnitentiæ, utì declarat *Trid.* ſe. 14. De Pœnit. cap. 2. in fine, ergo Baptiſmus non extendit ſe ad peccatum commiſſum poſt Baptiſmum.

Q. 37. An & quomodo peccet, qui Sacramentum ſuſcipit cum peccato veniali. Rz. Si ſuſcipiat cum veniali tantùm habituali, nullo modo peccat, per ſe loquendo: ſi autem cum veniali actuali, vel cum complacentia ad veniale, non peccat mortaliter, utì rectè *Suarez* d. 7. ſ. 4., quia non ponit obicem effectui primario, qui eſt gratia ſanctificans. *Nec obſtat*, quòd impediat intenſiorem gratiam, & ſaltem majores gratias actuales, *nam* non ideo peccat mortaliter: probabiliter tamen dicit *Sporer* n. 195. peccari ſaltem venialiter. Vide dicenda n. 522. 208.

Q. 38. Quid dicendum ſit de illo, qui Sacramentum petit ſibi conferri ab indigno Miniſtro. Rz. ſeqq. 209.

§. 1. Peccat, qui extra neceſſitatem extremam Sacramentum petit à Miniſtro non tolerato, quia fideles prohibentur communicare cum illo, excepto caſu extremæ neceſſitatis, ſi nempe aliquis eſſet moriturus ſinè Baptiſmo aut Pœni-

tentia, vel secundùm *Escob.* l. 8. à n. 288. *Dicast.* d. 3. dub. 13. *Herinx* d. 3. n. 110. aliósque multos, si in horum Sacramentorum defectu esset moriturus sine Eucharistia & extrema Unctione, eò quòd hæc Sacramenta per accidens causare possint primam gratiam, nec credibile sit Ecclesiam velle privare illo medio. Et quidem peti posse absolutionem in illa necessitate, satìs constat ex *Trid.* ss. 14. De Pœnit. cap. 7., ubi docet omnes Sacerdotes tum habere potestatem absolvendi. Addit *Suar.* d. 72. sect. 4. sub finem, posse à quocunque etiam non tolerato peti Viaticum, licèt non defuisset absolutio Sacramentalis; ratio petitur ex Cap. *Quod in te.* De pœnit. & remiss, ubi sic habetur: *In illo verbo, per quod Pœnitentiam morientibus non negamus, Viaticum etiam, quod verè pœnitentibus exhibetur, intelligi volumus, ut nec ipsum decedentibus denegetur.* De extrema tamen Unctione oppositum dicit *Inn.* III. ibidem.

210. §. 2. Illi dicuntur non tolerati, qui sunt nominatim excommunicati & publicè denuntiati, notorii percussores Clerici, publicè in perpetuum degradati, publicè & nominatim suspensi, publicè irregulares per sententiam, *Herinx* n. 108. Item in quibusdam diœcesibus Belgii, publici fornicarii vel concubinarii, *Platel.* n. 78. Potestque videri etiam *Suarez* de censuris d. 9. s. 2.

211. §. 3. Ex causa rationabili, & quando deest alius, licitum est suscipere aut etiam petere Sacramentum à Ministro tolerato, qui possit dignè ministrare, quamvis prævideatur indignè ministraturus, ità *Aversa* q. 64. s. 11., ubi plures refert

seu-

sententias. Ratio est, quia ministratio Sacramenti est actio de se honesta, quæ à ministro tolerato etiam posset hìc & nunc dignè poni, utí suppono, ipse autem jus habet ad tale Sacramentum, ergo impediri non debet per malitiam Ministri, nec charitas obligat, ut cum gravi suo incommodo caveat peccatum proximi, quod ipsemet, si vellet, cavere posset, unde petere potero, 1. In gravi necessitate spirituali mea vel alterius, pro quo peto. 2. Quando urget præceptum, v.g. Confessionis, Communionis, Missæ audiendæ, utì habet communior contra *VViggers* & alios, hæc enim præcepta sunt in possessione, neque certus sum me in his circumstantiis deobligari 3. Quando alioquin privarer magnâ utilitate, utì si aliàs non possem lucrari Jubilæum. Et universaliter dicit *Dicast.* suprà, quando receptio Sacramenti ab hoc homine est futura mihi utilior vel commodior, quàm si ab alio peterem, pro qua sententia citat multos. Similiter *Gob.* t. 1. n. 264. dicit me posse petere, si finè aliquo incommodo non possem habere alium; sed intelligi debet non qualiscunque utilitas, sed notabilis, nec qualiscunque commoditas, sed talis, quæ me liberet notabili incommodo alioquin subeundo, hinc licèt *Suarez* & *Arr.*, quibus favet *Escob.* n. 316., dicant licere petere saltem à parato, vel ab eo, qui se offert, hoc ipso, quòd aliàs deberem carere gratiâ Sacramenti, quæ est magnum bonum, tamen meliùs contradicunt alii, quia bonum illud est facilè compensabile alio tempore: unde etiam præcisè lucrari Indulgentias non videtur causa sufficiens, si occasio lucrandi similes sæpe recurrat. Quomodo autem liceat petere

Matrimonium cum aliquo, qui indignè susceperurus est, dixi n. 147.

212. *Dixi*, quando deest alius, nam probabilius est cum *Con.* q. 64. n. 49. *Escob.* n. 313. & aliis contra *Valent. Præpos. Dian.* p. 5. t. 7. R. 4. & aliis apud *Tambur.* in Decal. lib. 5. cap. 1. §. 4. à nu. 65. non licere, si in promptu sit alius, quamvis prior esset proprius Parochus, qui etiam esset de se paratus, quia charitas, saltem in Deum, suadet, ut peccatum proximi, si facilè possim, impediam, ne saltem consummetur, aut continuetur, aut fiat majus, unde meritò concludunt *Aversa & Escob.* n. 316. prudenti judicio discernendum esse pro varietate rerum & circumstantiarum, quanta & qualis necessitas sufficiat, variæ enim sunt conditiones suscipientium, ministrantium, & ipsorummet Sacramentorum, & de his regulis discernendi, quandonam licitum sit cooperari peccato proximi, videri possunt dicta lib. 2. à n. 255.

213. *Obji.* 1. Si proximus esset casurus in morbum gravem, nisi omitterem Missam die festo, ex charitate tenerer omittere, ergo multò magis, si est peccaturus. R. n conseq., nam 1. vitatio morbi non esset libera proximo, sed mihi soli, ideoque meritò mihi imputaretur morbus & non ipsi; è contrà vitatio peccati maneret ipsi libera, ergo si committeret, non imputaretur mihi, sed ipsi. 2. Proximus non posset aliter vitare morbum, ergo charitas suaderet, ut ego ipsi succurrerem; è contrà ipse posset aliter vitare peccatum, nempe disponendo se ad dignam administrationem, ergo si non faceret, ipsi tribueretur.

Obji. 1.

Obji. 2. Si scirem Medicum sanaturum me per artem magicam, quamvis me posset sanare per artem medicam, peccarem petens sanari ab illo, ergo etiam pecco petens Sacramentum, & sciens Ministrum peccaturum, quamvis ministrando posset non peccare. R. n. conseq., pecco in primo casu, non quia Medicus peccabit, sed quia ego simul communico cum dæmone, à quo admitto beneficium, dicor enim usurpare medicamenta, quæ prævideo applicanda tanquam instrumenta meæ sanitatis recuperandæ, est autem illicitum admittere beneficium à dæmone, aut habere ullum cum eo commercium utì dictum est lib. 3. p. 1. à n. 27. Simile nihil est, si aliquis mihi indignè ministret Sacramentum. 214.

§. 4. Quamvis licitum sit petere Sacramentum à Ministro excommunicato vel suspenso tolerato, ipse tamen non potest se ingerere, sed tantùm poterit conferre, si requiratur, utì ex Extra. Vagante, *Ad evitanda scandala*, colligunt *Herinx* à n. 104. & *Bosc* d. 1. s. 8. n. 89. An autem sit obligatio petendi Viaticum à Sacerdote hæretico &c. dicetur n. 620. 215.

§. 5. Non est obligatio inquirendi in probitatem vel mores Ministri, sed censeri debet bonus, quamdiu non probatur esse malus, *Aversa* suprà, *Dicast.* n. 301. & alii communiter; qui ideo inferunt cum *Suar. Reginald Sporer* n. 180. quamvis scires Ministrum non Parochum, & etiam se non offerentem, paulò antè mortaliter peccasse, te tamen posse ab eo petere Sacramentum, quia potes præsumere, quòd sit se dispositurus saltem per contritionem. Limitant *Herinx* n. 98. & *Bosco* n. 60. nisi constaret ipsum esse consue- 216.

suetudinarium, aut semper esse in occasione proxima peccandi, tum enim prudenter præsumi posset status malus. Addit etiam *Gobat* t. 1. n. 165. si facilè possis habere alium, ut non requiras talem: similiter si quis sciretur paulò antè peccasse, nec fuisset tempus pœnitendi, non esset licitum ab eo petere Sacramentum jam statim administrandum, uti nec facilè peti debet Missa, quando Confessionem præmittere non potest, quæ ex præcepto Ecclesiæ præmitti debet ante Communionem: petere enim in circumstantiis, in quibus moraliter non potest se disponere ad dignè ministrandum, est inducere ac formaliter cooperari ad peccatum, quod nunquam licet. Putat tamen *Bosco* n. 95., per se loquendo, licitum fore admittere Sacramentum à tali homine ad evadendam mortem, quia tum censeretur ejus peccatum permittere.

217. Q. 39. *An peccet, qui in susceptione Sacramenti, sequitur sententiam tantum probabilem.* R. Hoc resolutum esse suprà à n. 105.

CAPUT IV.

Quid sint Sacramentalia, & quid efficiant.

218. »Resp. I. Cæremoniæ ecclesiasticæ, quæ vulgò »dicuntur sacramentalia, sunt actus externi »religionis ad colendum Deum accommodati. »Tales autem communiter vocantur, oratio Do»minica, aqua benedicta, esus eulogiarum olim »in usu, confessio generalis, eleëmosyna, benedi»ctio ab Episcopo vel Abbate consecrato data,

quæ

quæ ex antiqua traditione dicuntur remitti» venialia; & continentur hoc versu : »

Orans, tinctus, edens, confessus, dans, benedicens: »

ad quæ etiam revocantur, tunsio pectoris, un-» ctio in Regem, & similes: item multæ aliæ cæ-» remoniæ, & res etiam ipsæ sacræ, quæ in Eccle-» sia partim ab Apostolis traditæ, partim postea» institutæ sunt, ùt Exorcismi, insufflationes, pri-» ma tonsura, benedictiones & consecrationes» variarum rerum, & personarum, ùt Ecclesiæ, » calicum, &c. ipsæ etiam herbæ, lumina, vinum» S. Ioannis, cerei agni, signum S. Crucis. Quæri » tur ergo, quam vim habeant, non ex opere o-» perantis, cùm certum sit, sicuti per alia pia ope-» ra, sic etiam iis nos mereri; sed ex opere ope » rato. »

Resp. II. Non habent vim ex opere operato» conferendi gratiam, aut remittendi peccata vi» suâ, & per se, sed tantùm, quatenus in nobis pi-» um motum excitant. Ratio prioris est, tum quia» nusquam promissio gratiæ, aut remissionis pec-» catorum, iis facta reperitur; tum quia peccatum» etiam veniale non remittitur sine infusione» gratiæ, quam conferendi ea nullam per se ha-» bent vim. Ratio posterioris, quia id accommo-» datum est sacramentalium institutioni & con-» secrationi, quæ fit per preces Ecclesiæ, quibus» ipsa nobis tales motus precatur. *Kon. q. 71. a. 3.* » *Unde resolves* »

I. Gratiæ prævenientes, & pii motus consa» runtur per sacramentalia, per modum impetra-» tionis, quæ non omnino infallibilem effectum» habent. »

II. Peccat graviter, qui sacramentalibus fa-» sam

»ſam materiam ſupponit, ùt pro aqua luſtrali »facienda, urinam.

» III. Sacramentalia quandoque operantur »beneficia corporalia, v. g. ſanitatem, per mo»dum impetrationis, ratione precum Eccleſiæ. »Imò quædam etiam vim habere, v. g. fugan»di dæmonem) per modum operis operati, ex »ſingulari privilegio, docet *Henriq. lib. 1. cap. 2.* »*Sotus &* alii, quia, inquiunt, etiam Ethnici, in »quibus nec interceſſerunt preces Eccleſiæ, nec »meritum operantium, quandoque ſigno Cru»cis (quod quidam etiam putant de nomine Je»ſu) à dæmone liberati fuiſſe dicuntur: quod ta»men alii eorum virtuti objectivæ, quaſi natura»li adſcribunt; dequo plura apud Scholaſticos. »V. *Mærat. d. 10. ſ. 1.*

ADDENDA.

219. *Q. 40. Quid præterea notandum ſit circa Sacramentalia.* R. ſeqq.

§. 1. Sacramentalia ſtrictè ſumpta, ſunt ritus ſive actiones religioſæ ad decentem ac devotam Sacramentorum adminiſtrationem ab Eccleſia inſtitutæ: quales ſunt trina affuſio aquæ in Baptiſmo, formatio crucis ſuper pœnitentem abſolvendum, benedictio nuptialis in Matrimonio &c. de quibus ità definit *Trid.* ſs. 7. De Sacram. in genere Can. 13, *Si quis dixerit receptos & approbatos Eccleſiæ Catholicæ ritus in ſolenni Sacramentorum adminiſtratione adhiberi conſuetos, aut contemni, aut ſinè peccato à Miniſtris pro libitu omitti, aut in novos alios per quemcunque Eccleſiarum Paſtorem poſſe mutari, anathema ſit.* Ratio autem eſt, quia Eccleſia præcipit illos, & quidem graviter, ubi materia

ria est gravis, idque ex motivo religionis, ergo contraveniens, per se loquendo, peccat graviter contra virtutem religionis, *Dicast.* d. 3. dub. 1[illegible]. 220.

§. 2. Docet *Trid.* ss. 21. cap. 2. hanc potestatem perpetuò in Ecclesia fuisse, ut in Sacramentorũ dispensatione, salvâ illorum substantiâ, ea statueret vel mutaret, quæ suscipientium utilitati, seu ipsorum Sacramentorum venerationi, pro rerum, temporum & locorum varietate magìs expedire judicaret. Itaque ceremoniæ universales & toti Ecclesiæ communes creduntur esse ab Apostolis vel summis Pontificibus, ac proinde non possunt, nisi à summo Pontifice, & quidem ob gravissimas causas mutari, utì rectè *Arr.* d. 23. n. 5. Econtrà ceremoniæ speciales privatarum Ecclesiarum plerumque sunt ab Episcopis, quæ ab iis mutari non debent sine gravi causa; mutari tamen absolutè possunt ab illis, quia sequentes Episcopi habent potestatem æqualem prioribus: Si tamen à Papa confirmatæ fuissent, Episcopi mutare non possent, quia inferior derogare non potest illi, quod à Superiore constitutum est.

§. 3. Tenendum est cum *Suar.* d. 15. s. 4. *Lugo, Esp.* q. 36. a. 3. *Arr.* n 6 *Busenb.* suprà, nulla Sacramentalia conferre ullum effectum ex opere operato, licèt contradicant *Ledesm Sot. Carthag. Vict. Valent.* & alii, qui virtutem illam dicunt inesse sacramentalibus strictè sumptis, imò sacramentalibus etiam latè sumptis ejusmodi virtutem inesse ad aliquos effectus, docet ùt probabile *Bellarm.* De Baptis. l. 1. cap. 31. prop. 3., & ità remittere venialia dicit satìs probabile esse *Bassæus* in Floribus V. Pœnitentia. n. 6., sed ratio 221.

nostra

nostra est, quia talia non sunt instituta à Deo vel Christo, sed ab Ecclesia, quæ non habet potestatem ejusmodi actioni dandi vim infallibilem causandi talem effectum.

Obj. 1. Ecclesia habet potestatem remittendi pœnas temporales ex opere operato per Indulgentias, ergo etiam causandi ex opere operato similes effectus per Sacramentalia. R. n. conseq. Remissio pœnarum per Indulgentias fit propter satisfactiones Christi & Sanctorum, & Deus dedit potestatem Ecclesiæ, ut earum partem applicare possit fidelibus, utì dicetur de Pœnit.; simile nihil voluit vel instituit Deus circa Sacramentalia.

Obj. 2. Saltem ejectio dæmonum causatur ex opere operato per exorcismos vel adjurationes secundùm illud *Matt.* 10. v. 1. *Dedit illis potestatem spirituum immundorum, ut ejicerent eos*: & *Marci* 16. v. 17. *in nomine meo dæmonia ejicient.* R. Hoc non fieri ex opere operato, cùm non semper infallibiliter fiat, sed quandoque fit, vel ex opere operantis, vel propter impetrationem Ecclesiæ, cujus preces interponuntur, & ad quarum positionem Deus injicit fortem timorem dæmonibus, sícque cogit exire, utì notat *Arr.* n. 10. Quod etiam applicari debet exorcismis fieri solitis ante Baptismum, de quibus quamvìs *S. Th.* q. 71. a. 3. dicat, quòd aliquid efficiant independenter à Sacramento, tamen non dicit, quòd aliquid efficiant ex opere operato, sed ex opere operantis, maximè ratione Ecclesiæ, inquit *Aversa* q. 60. s. 6., cujus nomine fiunt, & quæ impetrat, ut dæmon in hominem baptizandum non amplius tantam habeat potentiam.

Q. 41. *Quid circa Agnos Dei & alias res benedictas sit notandum.* R. seqq.

§. 1. Agnus Dei est cera alba à Papa benedicta; & nominatur Agnus Dei à figura agni, quæ super illa imprimitur. 222.

§. 2. *Greg.* XIII. Prohibet sub pœna excommunicationis, ne Agni Dei insurentur aut ullo colore pingantur, utì refert *Azor* p. 1. l. 9. cap. 9. Si tamen ità antecedenter picti sint, non est illicitum eos retinere, *Sanch.* in Decal. l. 2. cap. 43. n. 18., dummodo non retineantur ad vendendum, inquit *Dian.* p. 3. t. 6. R. 12. 223.

§. 3. Agnos Dei ideo vendere cariùs, quia benedicti sunt, est irreverentia & simonia, quia pretio temporali æstimatur sacra benedictio; vendi tamen possunt secundùm materiam suam, & habitâ ratione pretii pro deportatione Româ huc, utì rectè *Sanch.* n. 2. aliique communiter cum *Diana* suprà, quamvis videatur contradicere *Azor*, putans id esse illicitum propter positivum præceptum *Greg* XIII. 224.

§. 4. *Azor*, *Sanch.*, *Lezana* & alii cum *Loth* tr. 24. a. 4. dicunt non licere, per se loquendo, attingere Agnos Dei, nisi Subdiacono, quia non tantùm benedicuntur, sed etiam oleo sacro & chrismate consecrantur, sicuti calices, ergo sicuti nemo audet tangere calices consecratos, nisi Subdiaconus, ità nec Agnos Dei: sed ratio illa non adeo urget, calices enim destinantur ad continendum Sanguinem Christi, hinc calicibus debetur major reverentia; & videtur certum, non esse plùs, quàm veniale, si laicus vel fœmina tangat ceram Agni Dei; imò nullum est peccatum, si quis tangat ex justa causa, v. g. ut imponat 225.

ponat capsulæ, fit enim hoc ex pietate & cum morali quadam necessitate, ità *Loth* aliique apud *Gob.* in Exp. t. 3. n. 330.; imò *Sanch.* n. 17. *Dian.* suprà & alii credunt usum nunc obtinuisse, ut etiam laicis, & fœminis liceat attingere, quâvis *Gob.* teneat oppositum tanquam probabilius.

226. §. 5. Si quis ceram Agni Dei benedictam liquefaciat cum alia cera non benedicta, tota cera fit benedicta, dummodo quantitas benedictæ superet, ad eum modum, quo aqua non benedicta, si affundatur benedictæ, fit benedicta, uti pluribus docet *Gob.* in Quin. t. 5. cap. 23. à n. 161. id tamen in Agnis Dei illicitè fieri docet *Gob.* suprà in Exp. n. 332., quamvis licitè fiat in aqua benedicta, quia illa liquefactio ceræ est contra mentem Pontificum, qui consecrationem omnem ejusmodi ceræ videntur sibi reservasse.

[227. §. 6. Si quis ossa Agni, qui in Paschate benedicitur, det canibus, aut putamina ovorum, quæ etiam tunc benedicuntur, projiciat in fimetum, *Gretserus* dicit peccare, quia rem benedictam non tractat decenter, hinc vult comburi, & cineres decenter tractari: sed probabilius est in neutro peccari, tum quia illa non censentur benedici, sed accessoriè & per accidens habent se ad comestibilia, super quæ censetur cadere benedictio, tum etiam, quia res ejusmodi non benedicuntur benedictione constitutivâ sive consecrativâ, id est, per quam reddantur res in rigore consecratæ, sed tantùm benedictione invocativâ, per quam solùm invocatur specialis assistentia Dei circa rerum illarum usum; quæ autem sic benedicuntur, possunt adhiberi ad omnem usum, ad quem poterant, antequam bene-

benedicerentur, nam etiam sæpissime à Sacerdote benedicuntur omnes cibi ante mensam, & tamen postea ex illis cibis datur canibus, *Cajet. Laym.* l. 5. t. 9. cap. 13. n. 4. *Gobat* suprà in Quin. n. 253. Similiter est licitum candelis, vel aquâ benedictâ uti ad alios usus profanos & decentes, v. g. ad habendum lumen pro studio, ad miscendum vinum pro potu, *Tambur.* apud *Gob.* n. 259. & in Exp. n. 334., quamvis alii contrarium suadeant.

§. 7. Missalia vel Biblia sacra non debent fa- 228.
cilè adhiberi ad usus profanos, *Gob.* n. 371., dicens malè fieri, si ideo dissolvantur, ut v g. serviant compingendis libris: sicuti enim imagines, quia repræsentant Sanctos, censentur res sacræ, ideoque coli debent, & non adhiberi ad usus sordidos, ita libri illi, qui tantùm sunt ad continendas & referendas res sacras, nam etiam litteras à principibus ad nos scriptas solemus in honore habere. Aliud est de chartis aliis, quibus sacra nomina initio paginæ aut per decursum incidenter inscribuntur, hæc enim sunt tantùm accessoriè, neque chartæ ejusmodi ideo censentur sacræ, sed sinè scrupulo adhiberi possunt ad quosvis usus. Notátque etiam *Gob.* n. 374. non apparere irreverentiam in hoc, quòd folia Bibliorum casu, aut vetustate dissoluta convertantur in usum profanum. De cultu imaginum & reliquiarum videri debent dicta lib. 3. p. 1. à n. 15.

Qui plura volet de Sacramentalibus, consulat *Raynaudum* Tomo 16. à pag. 191. Idem Auctor Tom. 10. tr. 3. agit de Agno cereo; & tr. 4. de

benedictione Rosæ in Dominica 4. Quadragesimæ, ubique multâ eruditione scribens.

TRACTATUS II.

De Baptismo & Confirmatione.

CAPUT I.

De Baptismo.

219. »NOn agitur hìc de Baptismo sanguinis, id est, »Martyrio; nec de flaminis, seu spiritûs, id »est, contritione, cum voto Baptismi, vel desi»derio; quia non sunt Sacramenta: sed de Baptismo »fluminis, qui definitur, Ablutio corporis exte»rior, facta sub præscripta forma verborum.

ADDENDA.

230. *Q. 42. Quid notandum sit circa Baptismum sanguinis sive Martyrium.* R. De etymologia & variis nominibus Baptismi, videri potest *Arcudius* in Concordia Ecclesiæ occid. & orient. l. 1. c. 6. Circa Baptismum sanguinis sive Martyrium, nota seqq.

§. 1. Martyrium ex vi vocis significat testimonium: Potest autem definiri, *perpessio mortis vel cruciatûs lethalis pro Christi fide*: unde ad Martyrium requiritur, 1. vel mors ipsa, vel saltem cruciatus illativus mortis, nam *S. Joannes Evangelista* fuit verè Martyr, licèt è ferventi oleo per miraculum illæsus evaserit. 2. Perpessio ob fidem Christi, nam *Martyrem facit non pœna sed causa*, inquiunt *SS. Cyprianus & Augustinus*. 3. Illatio mortis vel cruciatûs in odium fidei Christi.

§. 2.

§. 2. Quamvis Martyrium, prout est commune infantibus, non requirat voluntariam acceptationem, hanc tamen requirit in adultis, & quidem talem, quæ sit ex motivo supernaturali, utì cum communi *Aversa* q. 70. s. 6. §. *Primò*, alioquin neque in rigore esset confessio Christi, neque actus virtutis Christianæ: Sufficit tamen voluntas habitualiter perseverans, *Caj. Con. Bonac. Gob.* in Exp. t. 2. à n. 615. Hinc qui in somno occideretur ex odio fidei, esset Martyr. Si tamen antecedentur nihil cogitasset de morte ob fidem subeunda, *Suar. Less. Laym. Dicast.* de Bapt. d. 3. n. 7. negant fore Martyrem. 231.

§. 3. Mors censetur inferri ob fidem Christi, si inferatur propter opus vel defensionem alicujus virtutis Christianæ, quia opera, secundùm quod referuntur ad Deum, sunt quædam protestationes fidei, & qui potiùs vult mori, quàm deficere à virtute, facto ipso protestatur Deum esse summè venerandum, *S. Th.* 2. 2. q. 124. a. 5. *Aversa.* §. *Secundò. Gob.* à n. 604. Et ità *S. Joannes Baptista*, non pro fide, sed pro reprehensione adulterii occisus est, utì & alii apud *Mendo* d. 9. n. 16., qui tamen sunt verè Martyres. 232.

§. 4. Si Sacerdos catholicus ideo occidatur, quia contra prohibitionem venit in regnum acatholicum, est Martyr, quamvis enim obtendatur violatio legis civilis, reipsa tamen simul influit odium fidei vel religionis, ex quo lata est talis lex, *Dicast.* n. 48. 233.

§. 5. Si quis invincibiliter putet opus, ob quod moritur, esse actum virtutis, cùm tamen non sit, *Rayn* tom. 18. de Martyrio per pestem p. 2. c. 3. n. 17. dicit esse Martyrem, quia ideo 234.

moritur, quòd nolit agere contra conscientiam invincibiliter errantem, hoc autem est mori propter Deum & virtutem, ergo.

235. §. 6. De fide est, illos, qui seipsos occidunt, etiam propter peccatum à se perpetratum, non esse Martyres, nam Donatistæ & Circumcelliones id docentes damnantur in *Conc. Rom.* sub *Melchiade* Papa anno 313. & *Carthaginensi* 1. anno 348. Imò milites catholici, qui pugnando occiduntur ab hostibus fidei & in fidei odium, non sunt propriè Martyres, quia moriuntur tanquam milites, non voluntariè, sed à morte se defendendo, Martyrium autem est imitatio Passionis Christi, inquit S. *Th.*, qui quasi agnus coram tondente se obmutuit, *Isaiæ* 53. v. 7. *Tann. Dicast.* n. 8. Si tamen milites tales victi, depositis armis occidantur propter fidem, sunt Martyres, *Less. Gob.* n. 614.

236. §. 7. De illis, qui in obsequio pestiferorum ex charitate moriuntur, dicit *Martyrolog. Rom.* 28. Febr., *Quos velut Martyres religiosa fides venerari consuevit.* Et reipsa Martyres esse, teste *Mendo* d. 1. n. 151., tenuerunt 12. Academiæ, 13. Cardinales, 12. Episcopi, 264. Doctores, item alii 53. Scriptores cum *Reyn.* suprà p. 3. & 4. Econtrà illos non esse in rigore Martyres, tenent alii plurimi cum *Thoma Hurtado & Platelio* p. 5. n. 151., quia nec censentur mori pro fide Christi, nec pro defensione alicujus virtutis.

237. §. 8. Infantes per solum Martyrium salvari, docent Catholici communiter, ità ut *Suar.* & alii, oppositum censeant temerarium aut erroneum, *Platel.* n. 152. Putántque *Tolet. Henriq. Regin. Vasq. Bonac. Dicast.* n. 11. etiam infantes in utero matris

matris occisos esse Martyres, cùm eadem sit ratio de ipsis, quæ de aliis.

§. 9. Martyrium in adultis remittit omnem 238.
culpam & pœnam, utì habet communis cum *Dicast.* n. 50., & ideo Cap. *Cum Marthæ.* §. fin. De celebr. Missarum, dicitur, *Injuriam facit Martyri, qui orat pro Martyre.* Manet tamen gravis controversia, an hunc effectum habeat independenter ab actu charitatis; unde quæritur, si aliquis bonâ fide & invincibiliter omitteret actum charitatis in Martyrio, an vi Martyrii justificaretur. Videntur negare SS. *Augustinus* & *Bernardus*, apud *Platel.* n. 159., & clarè *S. Thom.* 3. p. q. 66. a. 12. ad 2. *Effusio sanguinis non habet rationem Baptismi, si sit sine charitate; ex quo patet, quòd Baptismus Sanguinis includat Baptismum flaminis.* Similiter 2. 2. q. 124. a. 2. ad. 2. *Martyrium est charitatis ùt imperantis, fortitudinis autem ùt elicientis.* Et eandem sententiam tenent S. *Bonavent. Alens. Scot. Dur. Canus, Bann. Kellison. Vasq. Leym. Ochag.*, & ratio est, quia 1. *ad. Corinth.* 13. v. 3. dicitur, *Si tradidero corpus meum, ita ut ardeam, charitatem autem non habuero, nihil mihi prodest.* Econtrà quòd justificet, non quidem strictè ex opere operato, sicuti Sacramenta, attamen quasi ex opere operato, & ex quodam privilegio, quamvis absit actus charitatis, docent *Caj. Sot. Præp. Valent. Bellarm. Suar. Con. Tann. Less. Bonac. Castrop. Rayn.* p. 2. c. 6. à n. 18. *Platel.* n. 154. *Sporer* de pœnit. n. 161. *Ills.* tr. 4 d. 1. à n. 17. *Aversa* q. 70. s. 6. §. *Quantum. Dicast.* à n. 13. *Gob.* n. 617. *Gorm.* de Bapt. n. 4. Et videtur idem velle *S. Th.* apud *Platel.* n. 160. dicens Baptismum sanguinis non habere hoc ex opere operantis, sed ex imitatione Passio-

sionis Christi. *Ratio* horum est, quia *Matth.* 10. v. 32. & 34. *Marci* 8. v. 35. *Lucæ* 9. v. 24. *Joan.* 12. v. 25. salus æterna promittitur, hoc ipso quòd quis vitam suam ponat propter Christum, quod fit, quando præcisè mors sustinetur pro defensione fidei. 2. Quia SS. PP. apud *Platel.* n. 156. Martyrium æquiparant Baptismo aquæ, hic autem justificat secluso actu charitatis; uti tenent communiter omnes, ergo. 3. Quia Martyritum ità justificat infantes, ergo etiam adultos, si nempe hi habeant dispositionem necessariam, de qua §. seq. 4. Quia aliàs Martyrium non aliter deleret peccata, quàm quodvis aliud opus ex charitate positum. 5. Quia sic non darentur tres Baptismi, flaminis, flaminis & Sanguinis, quod videtur esse contra communem sensum.

Ad rationem oppositam dici potest, vel cum *Platelio*, quòd tò *charitatem non habuero*, intelligatur, non purè negativè sed contrariè, id est, si dissensiones & schismata fovero, propter quæ Apostolus ibi reprehendebat Corinthios: vel cum *Aversa*, si propriâ sponte vel ex malo fine tradidero corpus meum, ut ardeam: vel cum *Illsung*, si habitualis charitas non accedat ad Martyrium: vel cum *Dicast.*, licèt alia omnia habuero, si non habuero charitatem, nihil mihi prodest, sicuti verum est, licèt habuero Baptismum aquæ, si charitatem non habuero, nihil mihi prodest.

239. §. 10. Ad Martyrium in homine adulto, qui personaliter peccaverit, prærequiritur pœnitentia, saltem virtualis, uti ad Baptismum, secundùm *Trid.* Sess. 14 De Pœn. c. 1. *Nec obstat*, quòd SS. PP. dicant Martyrium habere majorem vim, quàm

quàm Baptismum, *nam* tantùm volunt habere plùs meriti, & majorem conferre gratiam, quod etiam docent *S. Th. Rayn.* p. 2. c. 6. n. 8. *Illf.* n. 26. Sicuti autem ad Baptismum sufficit attritio, ità etiam ad Martyrium, per se loquendo, utì docent Authores §. præced. pro secunda sententia citati. Imò putant aliqui cum *Dicast.* n. 40., si Martyr inculpabiliter omitteret attritionem formalem, per accidens sufficere virtualem, quæ includitur in voluntate subeundi mortem pro Christo. Aliunde tamen tenetur Martyr elicere contritionem, tum quia omnes ad eam obligantur pro articulo mortis, secundùm dicta lib. 2. n. 130; tum etiam, quia illo tempore est obligatio sequendi tutiora.

§. 11. *Vega*, *Suar.* alique cum *Dicast.* n. 39. 240.
putant gratiam tum causari, quando Martyr est ità vicinus morti, ut naturaliter non possit diutius vivere, quia tum moraliter adest Martyrium. Econtrà *Rayn.* n. 25. *Platel.* n. 171. *Illsung* n. 24. videntur velle, quòd conferatur in ultimo instanti intrinseco vitæ, quia SS PP. dicunt tunc conferri, quando ampliùs peccare non potest. Videri potest *Aversa* s. 5. §. *Ad ult. rationem.*

§. 12. Illicitum est se temerè & absque justa 241.
causa ingerere in Martyrium, *S. Th. Navar. Henriq. Sanch Dicast.* n. 57. Ratio est 1. Quia homo non est Dominus vitæ suæ. 2. Quia occidens ità inducitur ad peccatum. 3. Quia hæc est quædam tentatio Dei, utì notant SS. PP. apud *Gob.* n. 624. Hinc docent *Laym.* & *Gob.* te peccare mortaliter, si die Veneris abstineas à carnibus, sicque te manifestes esse Catholicum, prævidens te ideo occidendum. Per accidens tamen licitum est se of-

ferre ad Martyrium, si nempe fiat ex instinctu divino, posséetque etiam esse præceptum, si necesse foret ad vitandum scandalum, quod per dissimulationem vel fugam causaretur.

242. §. 13. Martyrio respondet in cœlo laureola sive corolla, id est, speciale gaudium proveniens ex tam excellenti victoria & redundans in corpus, cum peculiari decore illius membri, in quo passus est Martyr, uti probabiliter docent *Rayn* p. 2. c. 6. n. 33. *Gob.* n. 619. *Dicast.* n. 51.

243. *Quæstio.* 43. *Quid notandum sit circa Baptismum flaminis.* R. seqq.

§. 1. *De fide* est posse aliquem salvari Baptismo flaminis, sinè Bapismo fluminis aut sanguinis, uti dicetur n. 245.

244. §. 2. Baptismus flaminis est perfecta contritio, vel amor Dei super omnia, de quibus plura dicentur in materia de pœnit. Ad Baptismum autem flaminis non requiritur expressum votum vel desiderium Baptismi aquæ, sed sufficit implicitum, inclusum in voluntate servandi omnia Dei præcepta, *Suar. Vasq. Valent. Gob.* in Exp. t. 2. n. 637. contra *Nugnum.* Attritio tamen, etiam cum expresso voto Baptismi, non sufficit,

245. quia non justificat sine Sacramento vel Martyrio.

Q. 44. *Quænam hæreses sint in Ecclesia exortæ circa Baptismum fluminis seu aquæ.* R. seqq.

1. S. *Bernardus* Epist. 77. refert hæresin aliquorum, qui dicebant absolutè neminem absque Baptismo aquæ posse salvari, sed oppositum habet traditio Ecclesiæ, nam Baptismo sanguinis aut flaminis potest obtineri salus, uti constat ex dictis, & pro Baptismo flaminis est expressa decisio *Inno.* III. Cap. *Apostolicam.* De Presb. non

baptiz.

baptiz. Et ideo *Trid.* sess. 6. cap. 4. docet justificationem haberi, aut lavacro regenerationis, aut ejus voto.

2. Flagellantes docuerunt Baptismum aquæ mutatum esse in Baptismum sanguinis, sed damnantur anno 1311. in *Conc. Viennensi* sub *Clemente V.* 246.

3. *Pelagius*, *VVicleff*, & *Armeni* dixerunt Baptismum non esse necessarium ad salutem, & infantes eo non egere, eò quòd careant peccato originali, sed damnantur in *Conc. Milevitano II.* & *Trid.* sess. 5. Decreto de pecc. orig. item sess. 7. de Bapt. Can. 5. 247.

4. *Manes*, *Messaliani*, *Albanenses*, *Albigenses*, *Armeni* dixerunt Baptismum aquæ nullam habere vim, sed damnantur in *Conc. Nicæno I. Florent* sub *Eugen. IV.* anno 1439. & *Trid.* suprà. 248. 249.

5. *Petrus de Bruis*, *Henricus Tolosanus* & *Anabaptistæ* anno 1302 dixerunt Baptismum pueris usum rationis non habentibus nihil prodesse, sed damnantur in *Conc. Lateran.* sub *Inn. III.* anno 1215. & in aliis deinceps Conciliis.

6. Alii *Anabaptistæ* dixerunt Baptismum solis adultis ætatem Christi habentibus esse conferendum, sed damnantur à *Trid.* suprà Can. 12. & 13. 250.

7. *Donatus Afer*, *Armeni* & alii *Anabaptistæ* anno 1558. dixerunt rebaptizandos esse illos, qui sunt de Ecclesia Romana, aut in infidelitatem relapsi, aut postea adulti non ratificant Baptismum in infantia susceptum; sed damnantur à *Florent.* suprà & *Trid.* Can. 8. 11. & 14. 251.

8. *Armeni* aliique docuerunt, nemini conferri posse Baptismum, nisi eidem conferatur unctio S. Chrysmatis & Sacramentum Eucharistiæ 252.

stiæ: E contrà, *VValdo, VVicleff & VValdenses* dixerunt Baptismum esse recipiendum sine unctione olei, sed primi damnantur ex hactenus dictis: postremi autem in *Conc. Laodiceno*, anno 364. & *Lateranensi* sub *Alex. II.* anno 1176.

253. 9. *Lutherus* docuit, nullum peccatum, præter originale, tolli per Baptismum, sed damnatur in *Trid.* sess. 5. in Decreto de peccat. orig.

254. 10. *Lutherus*, *Melanct. Brentius*, *Kemnit.* dixerunt infantes credere, dum baptizantur, sed manent damnati ex dictis, à n. 249.

255. 11. Materiam Baptismi non esse aquam sed ignem, docuerunt *Galatæ*, abutentes illis verbis S. *Ioannis Baptistæ*, *Matth.* 3. v. 11. *Ipse vos baptizabit in Spiritu S. & igni*, ideoque ferro candenti inurebant frontibus hominum signum crucis: sed damnantur in *Florent.* & *Trid.* sess. 7. Can. 2. Verbis autem adductis significat S. *Joannes*, per suum Baptismum homines disponi tantùm ad pœnitentiam, sed per Baptismum Christi dandum Spiritum S., gratiam & charitatem.

256. 12. *Marcus Ægyptius* anno 155. *Montanus* anno 173. *Paulus Syrius* anno 266. docuerunt formam Baptismi in Ecclesia usitatam non esse veram formam, sed damnantur in *Conc Antiocheno* & *Nicæno I.* anno 325.

257. 13. *Cataphryges* dixerunt mortuos sine Baptismo utiliter baptizari: *Marcionistæ* putârunt aliquem vivum posse baptizari pro tali defuncto; sed damnantur anno 397. *in Conc. Carthaginensi III.*, cap. 6. & *Synodo Trullensi*. Vide *Aversam* q. 68. sect. 1.

DU-

DUBIUM I.

Quæ materia Baptismi.

RESP. Materia remota licita, est aqua conse- » 158.
crata, si haberi potest; valida, est omnis & »
sola aqua elementaris, quæ morali hominum »
æstimatione sit naturalis & usualis, qualis est »
putei, maris, paludis, pluviæ &c. Item resoluta »
ex nive, grandine, glacie, licèt accidentaliter »
quoad colorem, saporem & odorem alterata »
sit, ùt aqua sulphurea, lixivium, jusculum, »
aquâ ita tenuiter carne decoctum, aut aqua al- »
teri corpori ita modicè admixta, ut usum com- »
munem, & æstimationem aquæ retineat. Ratio »
responsionis est, ex *Joannis 3. Nisi quis renatus* »
fuerit ex aqua. Quam S. *Thom.* confirmat triplici »
congruentia, 1. Est maxima commoditas aquæ. »
2. Ejus facillimus usus. 3. Aptitudo ad signifi- »
candum effectum, qui est emundatio à peccato. »
Unde resolves »

I. Inepta materia Baptismi est, saliva, lo- »
tium, lacrymæ, sudor, cerevisia, item aqua sic »
permixta, ut non amplius sit apta ablutioni, »
nec vocetur aqua, v. g. lutum, brodium, vinum »
lymphatum; item aquæ artificiales, ex rosis, »
herbis, succisque expressæ; denique nix, grando, »
glacies non resoluta. Ratio, quia morali homi- »
num æstimatione non censentur aqua natura- »
lis, & usualis. *Laym. l. 5. t. 2. c. 3. Bon. to. 1 de Sa-* »
cra. d. 2. q. 2. p. 3. »

II. Quia in quibusdam tum ex dictis, tum aliis »
dubium est, v. g. de jusculo & cerevisia valde »

te-

»tenui, lixivio, & secundùm *Granad. in 3. p. c. 4. tr. 1. d. 3. dub. 2.* aqua rosacea; hinc in necessitate »licet illis uti, etsi postea Bapt smus sub condi»tione sit repetendus. V. *Escob. Lay. Bon. ll. cc.*

» III. Uti aquâ impurâ, vel non consecratâ, »cùm alia haberi potest, est grave peccatum, ob »Sacramenti irreverentiam. *Bon n. 7. & 8. Dian. »p. 9. t 6. R. 33. & alii quinque*; licèt *Granad. & »Quintanad.* putent non esse mortale, uti non »benedictâ.

» Resp. II. Proxima materia Baptismi est ablu»tio: Quæ validè fit tribus modis, scilicet im»mersione, aspersione, infusione, juxta praxin »diversarum Ecclesiarum, quæ servanda est, ita »ut morali hominum judicio censeatur esse lo»tus. Ex præcepto tamen caput abluendum est, »quod praxis Ecclesiæ habet. Ratio, quia quol»bet horum modorum fieri potest ablutio. Et »quidem trinam mersionem non esse necessa»riam, constat ex *Concilio Toletano*: Ubi tamen »trina vel immersio vel infusio usitata est, sine »gravi peccato, extra necessitatem, non potest »prætermitti, ùt docet D. *Thom.* etsi alii, secluso »scandalo & contemptu, dicant esse tantùm ve»niale. *Lay. n. 4. Bon. l. c. Unde resolves*

» I Non verè baptizatur, cujus nulla pars im»mediatè tangitur, v. g. infans in utero vel cista; »vel adultus, cujus vestes tantùm sunt aspersæ. »*Laym. Bon. ll cc.*

» II. Non requiritur ad valorem, ut qui bapti»zatur, emergat ex aqua; quod tamen grave »peccatum est, esto nihilominus moriturus esset »baptizandus *Lay. n. 5.* Uti etiam matrem nihil»ominus morituram, vel mortis ream, aperire,

ut

ut infans baptizetur, *Lay. n. 2.* ubi unicum casum excipit, si nimirum mater sit morte digna, & si supplicium differatur, infans certò sit moriturus ante nativitatem. Verùm rectè addit ex *Suar.* casum hunc, vix moralem & practicum esse. V. *l. c.*

III. Invalidus est Baptismus: 1. Si quis labatur in aquam, vel ab alio protrudatur, & tamen formam pronuntiet. 2. Si formam pronuntians teneat puerum, & alter abluat, aut aquam affundat. 3. Si aquâ è fonte prosiliente, aut stillicidio decidente, baptizandus ei se submittat. Ratio, quia in his non tu, sed alter abluit. *Bon. p. 3.*

IV. Ob probabilem utrimque sententiam, dubius est Baptismus, ideoque si in necessitate sit datus, repetendus sub conditione, 1. Si tantùm una vel altera gutta sit adhibita, v. g si more aquæ lustralis multitudo sit aspersa: Quod sine necessitate non licet, cùm ad ablutionem non videatur sufficere quicunque aquæ contactus, sed requiri successivus cum aliquo motu, *Bon. n. 13.* ex *Suar. Kon. &c.* In casu tamen necessitatis, sic baptizare concedit *Mærat. t 3. p. 2. sect. 4. Granados d. 4. n. 12.* 2. Si tantùm sit ablata pars minùs principalis, v g. digitus, manus, vel pes: Nam si pars principalis, v. g. scapulæ, vel pectus, nemo dubitat. 3. Si tantùm crines sint tincti, licèt *Lug. Resp. Mor. l. 1. d. 1.* hunc validum esse contendat. 4. Si infans tinctus, sit involutus adhuc secundinæ suæ, id est, pelliculæ corpori annatæ. In necessitate tamen in prædictis casibus Baptismus debet conferri sub conditione. *Hurt. de Bapt. d. 1. diff. 12. V. Lay. l. c.*

V.

» V. Cùm terna usurpatur affusio aut immer-
»sio, ad nomen Patris, & Filii, & Spiritûs sancti,
»juxta praxim Ecclesiæ, cavendum, ne ter, sed
»semel tantùm pronuntietur forma. Quæ re-
»ctiùs ita profertur, ut ante tertiam ablutionem
»non finiatur; quia forma cum quacunque pri-
»ma ablutione Baptismum constituit. *Regin. lib.*
»*27. c. 3. Lay.*

ADDENDA.

259. Q. 45. *Quid præterea circa materiam Baptismi sit notandum* R. Quandonam materia Baptismi dicatur substantialiter vel tantùm accidentaliter mutata, dictum est n. 21. & 22. Hic adde seqq.

§. 1. Quia sæpe dubitatur, an aliquid reipsa sit vel non sit aqua naturalis, hinc oriuntur tot dubia circa materiam remotam pro valore Baptismi, certum enim est ex Scriptura, *Florent. Trid.* & declarationibus Pontificum apud Authores passim, materiam validam hujus Sacramenti esse solam aquam naturalem, *sive ea maris sit, sive fluvii, sive paludis, sive putei aut fontis, quæ sine ulla adjunctione aqua dici solet*, uti habet *Catech. Rom.* tit. de Bapt.

260. §. 2. Quod salivam vel sudorem attinet, certum videtur non esse aquam naturalem, uti habetur Cap penult. *De Bapt.*, & pluribus ostendit *Mendo* diff. 9 q. 2., ideóque nunquam licitum est in illis baptizare, nequidem sub conditione. Idem tenet *Mendo* q. 1. de aqua rosacea & similibus succis distillatis; quam sententiam etiam tenui n. 22. Oppositam tamen tenent multi apud eundem *Mendo & Dian.* in Comp. V. *Baptismus.*

smus. n. 2.; quam probabilem fatentur *Tanner.* Tom. 4. d. 4. q. 1. dub. 2. n. 41. & *Dicast.* de Pœn. d. 10. n. 209., unde in extrema necessitate adhiberi deberet sub conditione, secundùm dicta n. 110. & 122. *Nec obstat*, quòd *Pignatelli* tom. 4. Cons. 212. dicat certum esse, tales liquores esse materiam invalidam, *nam* hoc dicit ex suppositione, quòd non sint aqua naturalis, recentiores autem dicunt per distillationem extrahi in substantia aquam naturalem, licèt qualitates alias secum trahat.

§. 3. Atramentum crassum non est materia valida, quia non retinet nomen, nec usum aquæ; sed atramentum tenue videtur valida, quia reipsa est & dici potest aqua, nigrore colorata, quâ Æthiops diceretur se lavare: putant tamen *Steph.* & *Gob.* in Exp. tr. 2. n. 33. de atramento tenui esse idem, quod de tenui cerevisia, adeóque esse materiam dubiam. Ros & vapores densati in guttas sunt materia valida, uti dictum est n. 22. Succus, qui verno tempore fluit è vitibus, betula, aut alia arbore; creditur à multis esse aqua naturalis, quia aër & terra tùm abundant aquâ, quæ attracta per calorem Solis vel vim nativam plantæ non potest tota concoqui, & ob abundantiam effluit. Aquam ex sale, sive marino, sive montano, resolutam esse naturalem, dicunt aliqui cum *Henriq.*; alii cum *Silv.* negant; *Tann* n. 38. dicit esse materiam dubiam, quia aliqui dicunt esse vapores & exhalationes concretas, alii mixtum diversæ naturæ, quorum utrumque incertum est. 161.

§. 4. Si nix vel glacies à baptizante ipso ita applicetur baptizando, ut frictione illâ resolva- 162.

tur & fluat, Baptismus est certò validus, quia re-ipsa admovet aquam, si autem à baptizante injiciatur baptizandi corpori, à cujus calore resolvatur, *Aversa* putat valere, sed dicendum cum *Tanner.* n. 44. non valere, aut saltem esse dubium, quia non videtur à Baptizante abluiEt idem est, si baptizans in peste infectum aquam projiceret, quam baptizandus videns ad se non pertigisse, ex ea aliquid acciperet & se aspergeret, tum enim non baptizans sed ipsemet baptizandus diceretur se abluere aquâ per baptizantem tantùm subministratâ.

263. §. 5. In Baptismo non solenni sed privato liberè omittitur aqua benedicta, *Pasq. Quintanad. Gob.* tr. 2. n. 41. Si tamen omittatur in solenni, probabiliùs videtur ob transgressionem Clement. Un. De *Baptismo*, esse mortale.

264. §. 6. Si quis carens aquâ infantem alioquin sine Baptismo moriturum projiceret in puteum, & sic proferret formam, Baptismus esset validus, quia esset vera immersio conjuncta cum forma, *Panorm Suar. Con. Regin. Dicast.* de Bapt. d. 1. n. 61. *Aversa* q. 66. s. 4. §. *Sextò. Gob.* n. 50. *Delb.* De imm. Eccl. c. 2. dub. 4. s. 20. num. 63. *Gorm.* n. 60. An autem hoc sit licitum, disputatur, aliqui cum *Soto*, *Suar. Vasq. Castrop. Reding. Gob.* n. 124. dicunt licere, si mors non multùm accelleretur, imò etiam si acceleratio futura esset magna, adhuc licere putat *Diana* p. 5. t. 3. R. 8. quod *Gob.* n. 126. non improbat, quia vita corporis cedere debet vitæ animæ. Econtrà negant unquam licere *Laym. Dicast.* n. 66. *Delb.* n. 58. *Aversa*, *Gorm.* & *Busenbaum* suprà, quia projectio illa directè & per se tendit ad occisionem infan-

tis,

tis, & quamvis projiciens dicat se eam non intendere, tamen projectio ipsa non est moraliter, nec per intentionem efficaciter disjungibilis ab occisione, ergo manet occisio directa, mala autem non sunt facienda, ut eveniant bona: Unde ad rationem allatam respondetur, vitam animæ esse quidem præferendam vitæ corporis, sed quantùm fieri potest per media licita.

§. 7. Quod corpus baptizandi debeat tangi aquâ, certum est, utì rectè *Aversa* § *Quartò*, & *Mendo* d. 9. n. 22. Quòd si aliquem ipsemet adducam & teneam sub stillicidio, & proferam formam, rectè baptizo, quia sufficienter dicor ipsemet eum abluere, *Bonac. Gob.* n. 60. Aliud est, si aqua non sponte suâ, sed alio affundente decideret, tum enim aliter diceretur abluere, *Gob.* n. 146. Quid autem dicendum sit in casu, quo quis è fenestra dejeciisset aquam, & pronuntiatâ formâ moreretur, antequam aqua tangeret corpus baptizandi, dictum est n. 56. in obj. 4. 265.

§. 8. Si contra consuetudinem diœcesanam Baptismus fiat per immersionem loco affusionis aquæ, *Sot. Valent. Dicast.* n. 43. *Gob.* n. 63. probabiliter dicunt esse veniale tantùm, quia talis ritus non videtur graviter præcipi, nec censetur mutatio notabilis. Græci, infantes totos in calidam aquam mergunt, teste *Arcudio* l. 1. c. 7., & ideo statim ante Baptismum benedicunt aquam, & post Baptismum unius aut plurium, statim eam abjiciunt in locum honestum, quia non videtur decens, ut eadem aqua jam quasi polluta asservetur in longum tempus ad aliorum Baptismum. Docent tamen Græci etiam sufficere infusionem & aspersionem, *Arcud.* c. 10., quamvis 266.

adhibeant trinam immersionem, *Arcud.* c. 9.

267. §. 9. Si Baptizandus abluatur in alia parte corporis quàm in capite, v. g. in pectore, vel scapulis, *Plaiel.* n. 119. dicit Baptismum non esse certò validum: & idem videntur dicere alii apud *Gobat* n. 33., sed *Suar. Tann. Aversa* §. *Septimo Merat.* & alii communissimè, meritò dicunt, saltem si sit pars aliqua principalis, Baptismum esse certò validum, quia verum est talem hominem esse ablutum, uti verum est, esse læsum, si lædatur in pectore.

DUBIUM II.

Quæ sit forma Baptismi.

268. »REsp. Forma necessaria Baptismi est hæc: *Ego Te baptizo, in nomine Patris, & Filii, & Spiritûs S. Amen.* A qua non differt illa Græcorum »substantialiter: *Baptizetur* (vel, ùt Arcudius »vult, *baptizatur*) *servus Christi in nomine Patris*, »&c. Porrò quinque sunt, quæ significantur in »prolatione formæ, juxta quæ valor ejus debet »expendi, 1. Persona baptizantis, saltem implicitè; quod in forma Græcorum non negligitur, »cùm *Tò* baptizetur, idem valeat, ac baptizetur »à me. 2. Actus baptizandi: quia alioqui forma »non haberet connexionem cum materia, eamque non determinaret, cùm ablutio ad varios »fines possit referri. 3. Persona baptizandi: quia »utì ablutio, ita & forma circa certam personam »versari debet. 4. Unitas divinæ naturæ, quod »fit per voces, *in nomine*. 5. Trinitas personarum: idque explicitè & distinctè vulgaribus voca-

vocabulis. *Fill. tr. 2. c. 3. Laym. l. 5. t. 2. c. 4. Bon.* »
l. 5. tr. 2. p. 4 Unde rosolves »

I. Validè baptizat, etsi venialiter peccet, qui» pro baptizo, dicit, abluo, mergo &c. vel pro, *Te*,» utitur communi nomine, Græcorum more, vel» proprio; vel baptizo Petrum; vel qui honoris» causâ dicit, baptizo dominationem vestram.» *Laym. n. 6. Bon. n. 9. & seq.* »

II. Valet forma, etsi omittat, *Ego*, *& Amen*; » quia omnia significata per formam salvantur:» secus, si omittas *Te*, quia non significatur perso» na baptizanda. *Ibid.* »

III. Non valent hæ formæ: baptizo te in no» minibus Patris, & Filii, &c. quia multiplicatur» natura, seu essentia divina. 2. Baptizo te in Patre» & Filio, &c. vel cum Patre, &c. vel per Patrem;» vel, in nomine Patris, per Filium, in spiritu san» cto; vel in fide, virtute, majestate Patris, &c. » (quam tamen alii dubiam esse volunt) Ratio,» quia significatur diversitas essentiæ, aut certè» unitas non satis exprimitur. 3. Baptizo te in no» mine Dei, vel sanctissimæ Trinitatis, vel in no» mine Dei unius & trini, vel in nomine trium» Personarum; vel Patris & Filii, omissâ personâ» Spiritûs S. Ratio, quia non exprimuntur distin» ctè tres Personæ. 4. In nomine Domini nostri» Jesu Christi: quâ tamen formâ olim Apostolos» usos, sed ex speciali privilegio, multi docent,» alii negant, dicuntque eos baptizasse in nomine» Christi, addendo illud nomini, secundæ perso » næ, non omissis nominibus aliarum persona» rum: Cùm ergo Nicolaus Papa dixit, eam for » mam valere, vel intellexit, si pro nomine Filii» ponatur nomen Christi: vel in nomine Christi,»

»pro vice Christi intellexerit, vel locutus est ut
»doctor privatus. V. *Aut. cit.*
» IV. Dubiæ sunt formæ, ob sententiam utrim-
»que probabilem Auctorum. 1. Baptizo te in no-
»mine Patris, in nomine Filii, in nomine Spiritûs
»sancti, vel baptizo te in nomine Patris, baptizo
»te in nomine Filii, &c. Ratio, quia non exprimi-
»tur unitas essentiæ. 2. Baptizo te in nomine ge-
»nitoris, geniti, & spirati; vel in nomine omnipo-
»tentis, sapientis, & boni, vel in nomine ingeniti,
»geniti, & doni: Ratio, quia trinitas personarum
»non explicatur vocibus, quibus à fidelibus om-
»nibus debet, & potest apprehendi. Baptizo te in
»nomine Patris, & Filii, Spiritûs sancti, & Ma-
»riæ Virginis; quia dubium est de intentione Mi-
»nistri; qui si eo sensu voluit dicere, Mariæ, quo
»Patris, Filii, & Spiritûs sancti, non valet; cùm sit
»contra sensum essentialem à Christo intentum;
»si verò tantùm voluit illam invocare, ut coad-
»jutricem gratiæ impetrandæ, vel aliter, valet,
»cùm tantùm sit mutatio accidentalis. *Fill. n. 50.*
»V. etiam *Laym. & Bon. ll. cc.*

ADDENDA.

269. *Q. 46. Quid præterea circa formam Baptismi sit notandum.* R. Quandonam forma Baptismi substantialiter vel tantùm accidentaliter mutetur, satis declaratum est à n. 30. 41. 62. Hìc adde seqq.

§. 1. Si persona baptizantis aut baptizandi nullo modo significetur, certum est non valere Baptismum, nam *Alex. VIII.* damnavit hanc 17. prop. *Valuit aliquando Baptismus sub hac forma collatus, in nomine Patris, &c. prætermissis illis, ego te baptizo.*

§. 2.

§. 2. *Nugn. Bonac. Dian.* p. 2. t. 15. R. 46. dicunt Sacerdotes tantùm venialiter peccare, si formam proferant in lingua patria, & rectè monet *Gob.* t. 2. n. 88. consultius esse, ut Parochi doceant obstetrices formulam baptizandi in lingua patria, quamvis enim possint latinè retinere, tamen faciliùs in latina turbabuntur, & errorem committent. Addit *Gob.* n. 169. Parochos mortaliter peccare, si non examinent obstetrices, an rectè baptizare sciant, obstetrices autem sub mortali teneri addiscere modum baptizandi, docent *S. Anton. Henriq. Regin.* alii-que multi cum *Aversa* q. 67. s. 2. §. *Teneri. Nec obstat*, quòd fortè alii fiet adfuturi, qui formam sciant, ideóque obstetrices videatur excusare *Suar.*, cujus sententiam probabilem esse dicunt *Dian.* & *Dicast.* d. 2. n. 18. *nam* ipsæ ex officio tenentur adesse puerperis, non item alii, & sæpe occurrit occasio, quâ infans nascens de vita periclitetur. 270.

De forma Græcorum, *baptizatur* (non, baptizetur) *servus vel serva Christi* in nomine &c. optimè discurrit *Arcudius l.* 1. c. 8., & ostendit utramque esse bonam, quamvis dicerent, *baptizetur.*

DUBIUM III.

De Ministro Baptismi.

ARTICULUS I.

Quis sit Minister Baptismi.

RESP. Validè ministrat omnis homo ratione utens, cujuscumque fidei vel infidelitatis, status, 271.

»statûs aut sexûs : licitè, tanquam Minister or-
»dinarius & ex officio, Sacerdos habens jurisdi-
»ctionem, aut commissionem, vel ex ejus com-
»missione, Diaconus : In casu tamen extremæ
»necessitatis, omnis, qui potest validè, etiam fa-
»cit licitè, teneturque, ut proximo succurrat.
»Lay. l. 5. t. 2 ca. 7. Unde resolves
» I. Non tantùm Diaconus, sed nec Parochus,
»aut Episcopus, absque commissione extra suam
»Diœcesin, vel Parochiam, (vel intra eam alie-
»nos) licitè baptizat ; ideoque etiam peccant
»parentes, qui sine licentia sui Prælati alieno de-
»ferunt prolem baptizandam, cùm violent jus
»Parochi, Lay. l. c.
» II. Diaconus non tantùm in extrema necessi-
»tate, sed etiam in alia notabili, baptizare po-
»test : Et quidem cum solennitate, ex commis-
»sione Episcopi vel Parochi ; ùt si v. g. ob multi-
»tudinem baptizandorum, aliudve grave impe-
»dimentum, id ipsi facere non possint. Lay. l. c.
» III. Cùm in necessitate confertur Baptismus,
»servandus est ordo ; ita ut si adsit, & non detre-
»ctet Sacerdos vel Diaconus, is reliquos præce-
»dat : Sic etiam Clericus laicum, vir mulierem, fi-
»delis infidelem, nisi fortè inferior melùs nove-
»rit modum, ùt solent obstetrices, (quæ proinde
»examinari, & approbari debent à Pastoribus)
»vel alia justa causa sit, ùt quia virum ad parien-
»tem ingredi non decet. Quòd si laicus baptizet
»præsente Sacerdote, & secundùm quosdam,
»etiam præsente Diacono, censent esse mortale,
»quia id laico tantùm competit ob defectum Sa-
»cerdotis, qui sine injuria Ordinis & Sacramen-
»ti, talem licentiam dare non potest. In reliquis,

per-

perversio illius ordinis est tantùm veniale, præ- »
terquam si coram fideli hæreticus adhiberetur, »
quod volunt esse mortale *Ley. n. 4. Kon.* »

ADDENDA.

Q. 47. Quid circa Ministrum sit præterea notan- 272.
dum. Rz. seqq.

§. 1. Minister ordinarius est solus homo viator, secundùm dicta n. 50. Si tamen quis scirentur esse baptizatus à bono Angelo, vel Sancto aliquo, putant *Angel. Sot. Gob.* tr. 2. n. 158. non fore rebaptizandum, quia præsumendum esset, tale Sacramentum esse jussu Dei collatum, & ideo habendum pro rato, utì etiam notant *S. Th. Lugo* aliique cum eodem *Gob.* t. 1. n. 50.

§. 2. Non requiritur certa ætas ad Ministrum 273.
Baptismi, utì habet communis contra *Abbat.*, qui putavit baptizantem debere esse 18. annis adultiorem baptizato, ut sicuti est pater ejus spiritualis, ita potuerit esse carnalis, sed ratio illa nulla est, nam Parochus trigintà annorum eminùs licitè baptizat Judæum centum annorum, *Gob.* t. 2. n. 151.

§. 3. Quamvis baptizare non sit actus juris- 274.
dictionis circa baptizandum, cùm baptizandus necdum sit subjectus Ecclesiæ, tamen est actus habentis jurisdictionem circa fideles, quibus aggregandus est baptizandus, aggregatur enim illi Ecclesiæ, in qua baptizatur, hinc soli Parocho, per se, competit baptizare in sua Parochia, *Dicast.* d. 2. à n. 10. Unde quamvis *Paulus* III. singulis de Societate JESU facultatem concedat ministrandi Pœnitentiam, Eucharistiam, aliáque ecclesiastica Sacramenta sinè alicujus præjudicio,

non est tamen illis data facultas baptizandi, nequidem in terris infidelium, ubi fundatæ sunt Ecclesiæ, hoc enim foret in præjudicium Episcoporum & Parochorum ibi existentium, *Castrop.* tr. 19. p. 9. Si tamen proprii Parochi frequenter dissimulent, tum censeatur tacitè consentire; imò *Hurt.* & *Gob.* n. 132. putant sufficere ratihabitionem de futuro prudenter præsumptam.

275. §. 4. Peregrini possunt sibi eligere locum Baptismi, ubi volunt, *Barbos. Gob.* n. 133. Quòd si mulier pariat in pago alieno, duabus aut tribus horis à domo sua dissito, si vult, potest prolem baptizandam mittere ad Ecclesiam suam, potest tamen etiam ad alienam, ubi est, *Gob.* supra: In hoc tamen alieno pago proles non deberet à proprio, sed ab hujus pagi Parocho baptizari. *Gob.* n. 135.

276. §. 5. Absente Parocho potest quivis *Sacerdos* in necessitate, quamvis non extrema, fungi ejus officio, etiam solenniter, *Vasq. Gob.* n. 136. Ut autem Diacono committi possit Baptismus, etiam solennis, non requiritur nisi rationabilis causa, v. g. si Parochus non possit ob infirmitatem vel ob aliud justum impedimentum, & absit alius Sacerdos, *Suar. Laym. Con. Disast. Gob.* n. 137. Parochus verò Diaconus, & necdum Sacerdos potest jure ordinario, etiam solenniter baptizare. *Gob.* n. 139.

277. §. 6. Parenti prohibitum est baptizare propriam prolem legitimam, unde huic extra summam necessitatem præferenda est in baptizando mulier, *Gob.* t. 2. n. 142. & t. 7. n. 413. Quòd si laicus extra necessitatem baptizet, etiam non so-

solenniter, videtur esse mortale, uti habent *Suar.* d. 31. s. 4. aliique cum *Dicast.* d. 2. n. 20. & *Aversa* q. 67. s. 2. §. *Quartò*. contra *Sot.* & alios, quia in re gravi agit contra prohibitionem Ecclesiæ. Imò si non adsit, nisi Sacerdos censuratus, *Sayrus* l. 2. c. 2. n. 16. dicit hunc præferendum esse laico, quia necessitas dat omnibus habilitatem; sed oppositum probabiliùs dicunt *Suar. Bonac.* & alii, quia cum hìc non detur tanta necessitas, prohibitio non cessat obligare censuratum, ut abstineat. Deniq; si infans necdum totaliter egressus ex utero sit baptizandus, mulier præferenda est cuicunque viro, etiam proprio Parocho, sic enim exigit honestas, *Platel.* p. 5. n. 143. Et de Baptismo talis infantis plura dicentur à n. 291.

Græci aliqui putant solum Sacerdotem esse Ministrum Baptismi, quo absente permittunt infantem sine Baptismo emori, sed hunc errorem rectè confutat *Arcudius* l. 1. c. 1. ex ipsis Auctoribus græcis, iterumque c. 12. dub. 1.

Q. 48. *An licitum sit deferre vel mittere infantem, ut baptizetur à Prædicante hæretico.* Rz. n. per se loquendo, quia peccat Minister indignus, si Sacramentum ministret, & peccat laicus, si baptizet, uti constat ex hactenus dictis, ergo qui mittendo vel deferendo infantem causa est, cur Prædicans, qui indignus & laicus est, baptizet, saltem ideo peccat, quia ejus peccato cooperatur, petítque Sacramentum ab eo, qui hìc & nunc non potest, nisi indignè, ministrare. 278.

Quæstio potissima est, an aliquando possit esse justa causa, vel circumstantia excusans petitionem ejusmodi Baptismi à Prædicante conferendi, v. g. si sub gravissima pœna alicubi prohibi- 279.

hibitum sit catholicis parentibus, ne proles suas aliò ferant baptizandas, quid facere possint vel debeant. Circa hunc casum,

§. 1. Suadent omnes, si mater advertat se vicinam partui, ut proficiscatur ad locum catholicum, ibique natam prolem catholicè baptizari faciat, & postea domum reversa, si possit sinè incommodo, faciat prolem à Prædicante inscribi libro baptizatorum, per hoc enim nullam in eo spiritualem potestatem agnoscit, sed tantùm adhibet cautelam pro habenda suo tempore attestatione suscepti Baptismi.

180. §. 2. Si v. g. mater sit catholica, & pater acatholicus, qui velit infantem quocunque tandem loco natum post aliquod tempus baptizari à suo Prædicante, *Less.* in auct. V. *Baptismus.* Casu 1. dicit matrem posse facere, ut infans antea privatim baptizetur catholicè, etiam à muliere, si alius desit, quia mater habet jus ad talem Baptismum prolis suæ, maximè si esset diu exspectandus Baptismus Prædicantis, cum periculo, ne moreretur infans: Putat tamen *Verjuys* t. 6. a. 6. patrem postea esse admonendum de Baptismo jam collato, ne secundâ vice baptizari faciat. Quòd si esset justa ratio id reticendi, posset permitti secundus Baptismus. Quòd si etiam parentes catholici non possent sinè gravissimo incommodo talem prævium Baptismum manifestare, *Arsdekin* in resol. de hæreticis. q. 30. dicit posse silere, ostendendo tamen, quod sibi non placeat, si à Prædicante baptizetur. Si autem certò præviderent hoc futurum, *Lugo* de fide d. 14. s. 5. n. 164. dicit melius esse, ut infans priùs non baptizetur à catholico, quia videtur esse minus malum,

malum, quòd infans baptizetur ab hæretico, quàm quòd rebaptizetur.

§. 3. Si supponamus casum, quòd catholici 281.
parentes sint gravissimè puniendi, nisi infantem positivè faciant vel petant baptizari à Prædicante, *Less.* casu 1. *Verj.* suprà, *Pignat.* tom. 7. cons. 55. n. 2. dicunt id petere aut facere non posse: Rationem dant 1. quia cùm baptizatio sit actus religionis, petere baptizationem à Prædicante tanquam Ministro publico, est tacitè profiteri illum esse verum Ministrum talis cæremoniæ & Sacramenti ordinariè conferendi, hoc autem profiteri nullo casu licitum est, etiamsi mors esset subeunda, inquit *Verj.* 2. Quia *Pignat.* Consul. 41. refert declaratum esse à *Clemente VIII.*, non licere extra necessitatem extremam, nequidem à schismaticis, recipere Sacramenta, quia non est licitum cum illis communicare in sacris ritibus, ergo multò minùs ab hæreticis.

Hæc sententia est quidem absolutè tenenda 282.
tanquam vera, quia tamen certum est in multis locis, ubi sunt talia pœnalia edicta, parentes catholicos facere deferri proles suas ad Prædicantes, uti habeo ex litteris & relatione Missionariorum, sitque durum omnes ejusmodi catholicos damnare, vel eis negare Sacramenta, si id cavere nolint, fortè dici posset *ad primam rationem*, quòd petere baptizationem in istis circumstantiis sit tantùm profiteri, quòd Prædicans sit validus Minister Baptismi, qualis revera est, & ideo nunc illum requirat, quia cogitur, & aliter evitare non potest injustam vexam. Quod *Conf.* nam nullus catholicus aut etiam acatholicus in circumstantia talis pœnæ injunctæ judicabit talem

lem parentem velle per hoc agnoscere in Prædicante potestatem spiritualem, quia circumstantiæ coactionis simul loquuntur, & dicunt tantùm requiri, tanquam validè potentem baptizare. *Ad secundam*, consequenter dicendum esset, non peti ab eo ceremonias, sed tantùm permitti, adeóque in eis non communicari; peti autem solum Baptismum pro tali necessitate, utì peti posset in necessitate extrema infantis, si nullus nisi Prædicans eum baptizare posset, quamvis prævideretur adjecturus ceremonias suas. Et in utroque casu maneret obligatio petendi à Sacerdote catholico suppleri ceremonias Ecclesiæ, utì fatetur *Pignat.* Cons. 55. n. 8.

Dices. Ergo etiam potero ob metum mortis eum calviniſtis habentibus ſuam cœnam ſtare, & ore admittere panem à Prædicante. R. n. ſeq. tum quia certum mihi eſt, Prædicantem non eſſe, nequidem validum Miniſtrum cœnæ Domini; tum etiam, quia omnes prudenter judicarent, me directè communicare in illa ceremonia cum illis: nec me juvaret contraria interna intentio, utì non juvat illum, qui ante idolum thus iujiceret igni, intendens ſe illo odore paſcere.

Hæc dicta pro excuſatione ejuſmodi parentum catholicorum relinquo definienda ſapientiore aliorum judicio.

ARTICULUS II.

An duo poſſint ſimul unum baptizare.

283. »REſp. I. Si alter applicet materiam, alter formam, nullus erit Baptiſmus, quia dicens ſe ab-

abluere, cùm non abluat, formam habet fal-» sam, etiamsi usurpet Græcorum, *baptizetur ser-*» *vus Christi*, vel quæ putatur illi æquivalere, *Bap-*» *tizet te Christus*, subintelligitur enim, *per me*;» alioqui si excludatur persona Ministri, ut sensus» sit, Baptizet te Christus, & non ego, sive non» per me, forma nulla est. In casu tamen necessi-» tatis, posse sub conditione ita Baptismum con-» ferri, ùt v. g. mutus formam nesciens ablueret,» cæcus autem formam pronuntiaret, docet» *Hurt. a. 2. diff. 6.* Additque debere talem elapso» periculo iterum sub conditione baptizari. V.» *Escob. Fill. t. 2. ca. 4. Dta. p. 5. t. 3. R. 26.* ex *Cha-*» *peavil. Marsil. &c. Bon to. 1. de Bapt. d. 2. q. 2. p.*» *4. n. 23. Layman l. 5. t. 2. c. 7.* »

Resp. II. Si plures Ministri singuli abluant &» formam pronuntient, graviter peccant contra» ritum Ecclesiæ: De valore sic solet distingui, 1.» Si quilibet intendit baptizare dependenter ab» alio, ùt causa particularis, invalidè baptizant,» sive singuli dicant, Ego te baptizo; sive, Nos» te baptizamus, quia forma, cujus sensus cense-» tur esse absolutè & independenter baptizare,» non cobaptizare, est falsa 2. Si quisque per se» intendat baptizare independenter ab alio, vali-» dè baptizat, quia omnia requisita ponit, ùt pa-» tet à simili in Missa ordinationis, quâ Sacerdo-» tes noviter ordinati simul consecrant cum E-» piscopo, dummodo simul eodem instanti for-» mam absolvant: si autem non simul absolvant,» is tantùm consecrat vel baptizat, qui priùs ab-» solvit. V. *Fill. n. 72. Bon. n. 25. Lay. t. 7.* »

Plura circa materiam hujus Art. videri pos-» sunt apud *Aversam q. 67. s. 1.* »

DU-

DUBIUM IV.

Quod sit subjectum Baptismi.

284. »Resp. I. Subjectum capax Baptismi, est solus homo vivus, ab Adamo descendens, nondum baptizatus.

» Resp. II. Validè baptizantur infantes, item »perpetuò amentes, qui nunquam usi sunt ratione, quia censentur ejusdem conditionis cum »infantibus. Si autem aliquando sint usi ratione, »non valet Baptismus, nisi ante amentiam peti»verint. V. *Bon. d. 2. q. 2. p. 6. Laym. l. 5. t. 2. c. 6.*

»*Unde resolves*

» I. Si puer inter baptizandum, nondum finitâ »formâ moriatur, Baptismus est nullus.

» II. Non valet Baptismus itératus, idéoque u»trque, tum rebaptizans, tum rebaptizatus, pec»cant moraliter, fiuntque irregulares & in jure »civili subjacent pœnæ mortis. Quas tamen pœ»nas non videtur incurrere is, qui etsi sine justa »causa rebaptizat sub conditione, quia intelli»guntur de Baptismo absolutè dato, quando mo»raliter constat priorem Baptismum fuisse vali»dum. *Vid. Lay. c. 5. Bon. p. 5.*

» III. Nondum perfectè natus est baptizandus, »si sit periculum, dummodo pars aliqua possit »ablui, quia est homo vivus, nec certò constat »esse incapacem.

» IV. Si dubium sit, an infans vivat, baptizan»dus est sub conditione.

V.

V. Validè baptizatur, quem Minister putat esse alium; aut licèt sit puella, quam putat esse puerum, quia intendit baptizare præsentem. Aliud est in Matrimonio, quia intendit contrahere cum illa, quam putat, *Bon. p. 4. n. 26.*

VI. Validè, etsi extra necessitatem illicitè, plures simul baptizantur, hac formâ, *Ego vos baptizo*, &c. *Bon. p. 4.*

VII. Monstrum, quod capite & pectore formam hominis refert, est baptizandum; secus si bestiam refert. Quòd si verò caput tantùm sit ferinum, putat esse baptizandum *Comitolus*: *Nav.* tamen & alii volunt differendum, donec certiùs cognoscatur, nisi periculum mortis immineret, tum sub conditione baptizandum esse. Quòd si habeat membra hominis geminata, & dubitetur, nam sit unus homo, an duo, duplex Baptismus conferendus est, unus absolutè, alter sub conditione, in ea parte, quâ membra apparent imperfectiora. V. *Lay. n. 12. Bon. to. 1. de Bapt. disp. 2. p. 6.* & *Rituale Romanum tit. de Baptismo.*

Resp. III. Extra mortis periculum, validè, non tamen licitè baptizantur ethnicorum infantes, invitis parentibus. Ratio, quia vel auferuntur parentibus, & fit illis injuria; vel relinquuntur, & fit injuria Sacramento, quod exponitur irreverentiæ. Quòd si tamen possint christianè educari (ad quod tunc obligaberis) licebit in his casibus: 1. Si parentes sint tua mancipia; tunc enim tui potiùs sunt quàm illorum. 2. Si parentes aliquando fuerint baptizati, vel uterque; vel saltem alteruter; quia tunc Ecclesia jus in eos habet. 3. Si alter paren-

»tum petat; tunc enim justa ejus voluntas injus-
»stæ alterius præferenda est, in favorem prolis
»& fidei. 4. Si infans sit in periculo mortis. 5. Si
»rationis jam compos puer petat; quia in negot-
»tio religionis, est sui juris. In dubio autem de
»usu rationis, sufficit esse 7. annorum. V. *Lay. l.*
»*c. Fill. t. 2 c. 6 Bon n. 12.*
» *Quæres*, An Baptismus aliquando repeti
»possit, & quâ formâ
» *Resp.* Cùm temerè rebaptizare sit mortale ex
»objecto, quia est in genere sacrilegii, dum conat-
»ris ministrare Sacramentum incapaci, hinc ad
»hoc, ut non liceat rebaptizare, non requiritur
»certitudo de Baptismo, sed sufficit, si pro eo sint
»conjecturæ; ùt v. g. quòd quis natus & educatus
»sit inter fideles, nec pro contraria parte ratio-
»nes alicujus momenti occurrant: leve enim,
»vel metaphysicum dubium non sufficit, *sed re-*
»quiritur grave & morale, vel saltem rationabi-
»le: In quo inclinandum esse in favorem bapti-
»zandi, rectè monet *Lay. c. 5. nu. 3. & 4.* ex *Suar.*
»*& aliis*, *Unde resolves.*
» I. Sub conditione baptizandi sunt. 1. Qui cum
-materia & forma, aut intentione dubia (secun-
»dùm supradicta) sunt baptizati. 2. Infantes ex-
»positi, & reperti sine scheda testante de Baptis-
»mo; secus si cum ea. Ita *Commun. Quint.* tamen
»*t. 1. f. 16. & 14.* contendit etiam hos esse rebap-
»tizandos. 3. Baptizati ab obstetricibus venefi-
»cis; præsertim si fassæ vel convictæ fuerint, ali-
»quando non rectè baptizasse. *Lay. n. 3.*
» II Infantes ab obstetricibus, vel parentibus,
»vel cognatis, &c. ob necessitatem baptizatos,
»promiscuè omnes sub conditione rebaptizare,
(quando

(quando obstetrices bonæ, & bene instructæ» censentur) non licet, quia de valore Baptismi» prudenter & rationabiliter dubitari non potest.» *Suar. Lay. c. 5.* Qui tamen contrariam consue» tudinem quorundam Parochorum damnare» non audet, eò quòd ipsi experientiâ didicerint,» obstetrices non rarò fuisse deceptas à diabolo,» ideoque revera periculum aliquod sit animæ,» ob quod irreverentia cesset: additque eam con-» suetudinem approbatam fuisse à Pastorali Ro» mano edito Antverpiæ 1607. eamque senten» tiam tenet *Sylv.* apud *Dian p. 5. t. 13. R. 86.* & ipse» *Dian. p. 9. t. 6. R. 35.* cum *aliis 2.* censet eam pro-» babilem, habereque locum in omnibus ba-» ptizatis ab hæreticis, licèt sint adulti, quod C.» *de Lugo, R. mor. l. 1. d. 2.* rectè limitat ad illas cir» cumstantias, in quibus prudenter dubitari» possit de defectu materiæ, formæ, vel inten-» tionis. Denique etiam *Quint. t. 1. f. 6.* docet, in-» fantes supradictos ferè omnes rebaptizari posse» sub conditione. »

III. Peccat graviter Minister, qui non reba-» ptizat eum, de quo rationabile dubium juris» vel facti manet, num validè sit baptizatus, quia» tenetur proximum liberare probabili periculo» gravis mali, cùm facilè possit. *Lay. l. c. Quintan.* » *l. c. 2* si non diligenter inquirat in talis Bapti-» smi valorem, nisi de hoc aliunde constet. *Quint.*» *f. 6 & 7.* »

IV. Non est rebaptizandus, de cujus Bapti-» smo habetur testimonium unius oculati testis,» licèt fœminæ; dummodo non sit suspecta, nec» aliud obstet. *Laym l. c.* »

V. Qui verò & rationabiliter dubitat de suo» Baptismo, tenetur petere Baptismum, & Paro »

»chus ei conferre. *Quint. f. 13. & 19.*, & interest »abstinere ab usu aliorum Sacramentorum.

» Resp. II. Baptismus sub conditione, hac for»mâ co ferendus est: *Si baptizatus es, non te bapti»zo: Si nondum es baptizatus, ego te baptizo in nomi»ne &c.* Ac licèt sufficiat solâ mente conditio»nem apponere, si ex omissione non timeatur »scandalum, tutius tamen est exprimere verba »saltem ista: *si non es baptizatus, &c. vid Tol. l. 2 c. »19. Lay. l. c. Suar. d. 31. Fill. t. 2. c. 4. q. 9.* Patrinus »autem in hoc Baptismo necessarius non est, nec »adhibendus, *Quint. f. 18.*

ADDENDA.

285. *Q. 49. Quid notandum sit circa obligationem suscipiendi Baptismum &c. seqq.*

§. 1. Est gravis obligatio, per se loquendo, statim suscipiendi Baptismum, ideóque mortaliter peccaret adultus, si absque justa causa diu differret, uti rectè probant *Mendo* dissert. 9. n. 12. *Aversa* q. 68. s. 4. *Dicast.* q. 1. n. 253. Similiter mortaliter peccant parentes fideles, qui, v. g. ultra mensem, sine sufficiente causa differunt Baptismum sui infantis, quamvis non sit periculum mortis, quia universalis consuetudo & decreta plurimarum Synodorum, præscribentia, ut non differatur ultra triduum v. g. vel quatriduum, obtinuerunt, aut sufficienter explicârunt vim legis pro tota Ecclesia, *Castrop.* tr. 19. p. 1. n. 4. *Platel.* p. 5. n. 194. Attamen *Sot.* apud *Laym.* l. 5. t. 2. c. 6. n. 8. extendit ad octavum, decimum autetiam duodecimum diem, prout moris est. Imò docet *Laym.* n. 9. si solennis Baptismus cum causa differatur, v. g. apud Principes, quia expectari

pectari debet Patrinus, differri posse ad sesquimensem.

§. 2. Quæri solet, an sit tanta obligatio Baptismi suscipiendi, ut homo adultus possit se objicere periculo mortis pro eo suscipiendo, & dicendum est posse, si postea non esset spes obtinendi Baptismi, quia securior est & utilior, etiam pro remissione pœnæ: Non tenetur tamen se objicere, quia potest se aliter salvare, nempe per amorem Dei vel contritionem, *Suar.* & *Gob.* t. 2. n. 122. potestque videri *Aversa* §. *Quartò*. Addunt *Ochag.* & *Caram.* apud *Gob.* n. 262. non tantùm licitum, sed etiam præceptum esse, ut qui aliter nequit baptizari, & advertit se non posse conteri, petat se in mare projici, ut baptizetur, quia tenetur vitam animæ anteferre vitæ corporis, & vult immergi optando baptizari, quod autem emergere non possit, præter ipsius intentionem est: Verùm sententiam illam alii non admittunt, quia videtur esse directa suî occisio, quæ nunquam est licita. V. dicta n. 335. 286.

Q. 50. Qualis consensus seu voluntas requiratur in adulto. Bz.

§. 1. Constat ex dictis n. 163. & iterum à nu. 166. in adulto habente usum rationis requiri intentionem saltem habitualem, adeóque non sufficere carere contrariâ intentione, utì multis evincit *Mendo* dis. 9. n. 2. Et consequenter, si quis dormiens baptizetur, cùm antea nunquam voluerit, Baptismus est invalidus; si tamen antea baptizari voluisset, foret validus, secundùm dicta n. 166., nisi fortè voluisset in vigilia tantùm baptizari, *Gob.* t. 2. n. 296. Notatque *Meratius* d. 6. s. 4. intentionem adulti, per se loquendo, 287.

debere esse liberam libertate tali, qualis ad mortale requiritur.

288. §. 2. Probabile est sufficere habitualem implicitam, secundùm dicta n. 168. Unde probabile est contra *Suarez* sufficere intentionem, qua quis generatim desiderat sibi adhiberi media ad salutem necessaria, quia Christus potuit sic instituere Baptismum, & concedit *Suar.* sic institutam esse extremam Unctionem, Baptismus autem est maximè necessarius ad salutem. *Con. Gob.* n. 298.

289. §. 3. Si quis haberet voluntatem interpretativam tantùm, *Valent.* & *Ledesm.* putant sufficere, *Suar.* & *Vasq.* probabiliùs dicunt non sufficere: *Tann.* dubitat, hinc *Gob.* n. 299. dicit Baptismum sic collatum debere repeti sub conditione.

290. § 4. Si quis compos rationis voluerit baptizari, sed nunc impos nolit, validè baptizatur, secundùm dicta n. 176. Si autem dubitetur, an nunc, quando non vult, sit rationis compos, & sit periculum in mora, baptizari debet sub conditione; si non adsit periculum, differendus est Baptismus, donec plenè sibi restituatur, *Leym. Tamb. Schild.* t. 6. cap. 2. *Gob.* n. 302. Quid verò faciendum sit, si dubitetur, an puer absque consensu parentum petens Baptismum, habeat plenum usum rationis, dicetur n. 306.

291. §. 5. *Lopez* p. 1. c. 12. negat hominem à nativitate surdum & mutum, ratione utentem, esse baptizandum: Idem negant *Ochag. Dian.* p. 9. t. 6 R. 6. *Herinx* de Sacram. d 3. n. 94. *Bosco* d. 1. s. 8. n. 18. de surdo, cæco & muto, quia tales non videntur posse habere fidem, spem, attritionem,

nem, & voluntatem Baptismi. Econtrà *Coton. Con.* q. 68. n. 94. *Gob.* in Exp. t. 2. n. 311. *Burgh.* cent. 2. casu 10. dicunt surdum, cæcum & mutum esse habendum tanquam perpetuò amentem, eò quòd non videatur posse habere notitiam ad peccatum requisitam, adeóque baptizari posse. Si autem tantùm sit surdus & mutus, poterit per signa esse capax dispositionis & instructionis necessariæ.

Q. 51. Quid addendum sit circa Baptismum infantis adhuc in utero matris clausi &c. seqq. 292.

§. 1. Quamvis aqua per artem & instrumenta pertingeret ad corpus infantis, tamen talem Baptismum fore invalidum, docent multi apud *Aversam* q. 68. s. 1. §. *Quòd si.* & apud *Burgh.* cent. 2. cas. 7., quibus consentit *Mendo* d. 9. n. 25. Econtrà fore validum docent alii communiter cum *Ledesm. Victor. Suar. Con. Aversa*, *Dicast.* d. 2. n. 62., & rectè probat *Pignat.* t. 1. consult. 103., quia talis infans est homo, cui debitè applicari potest materia & forma, ergo. *Nec obstat*, quòd Cap. *Qui in maternis.* De consec. dicatur, *Qui natus adhuc secundùm Adam non est, renasci secundùm Christum non potest*; *nam* tantùm dicitur baptizari non posse cum matre, idest, mediante carne matris, de cætero sicuti infans ille erat mortuus spiritualiter per peccatum originale, ita renasci potest spiritualiter per gratiam, quamvis non sit natus corporaliter, utì rectè *Mendo* dis. 9. n. 28., sic enim factum est S. *Joanni* Baptistæ, & fieret infanti propter fidem in uterò matris occiso, utì dictum est n. 237. Exigit tamen honestas, ut mulier, si instrui possit, conferat Baptismum infanti in utero, secundùm dicta n.

348. Et si infans postea nascatur, esse rebaptizandum sub conditione, tenent authores communiter, quia censent sententiam, quæ negat valorem talis Baptismi, esse probabilem: *Raynaudus* autem tom. 14. in tr. *De ortu infantium per sectionem*, c. 6. n. 14. docet aquam non posse ita adduci ad infantem, ut baptizetur, eò quòd nimis multis involucris & secundinis sit inclusus: sed alii multi contradicunt: & saltem secundinæ continuantur cum umbilico infantis.

293. §. 2. Praxin adducendi aquam ad talem infantem describunt *Schild.* t. 6. n. 9. & *Gob.* t. 1. n. 57. An autem mater teneatur permittere se secari, ut infans baptizetur, latè tradunt *Boudevv.* p. 2. q. 20. & *Gob* à n. 254. & omnium optimè *Rayn.*, qui cap. 5. ex judicio & experientia Medicorum probat sectionem sine periculo fieri posse, adeoque ad eam teneri. Præterea quid faciendum sit, si mater gravida moriatur, videri potest apud *Boudevv. Gob.* & *Rayn.* suprà; sufficit hoc monere, quòd os mortuæ debeat manere apertum, ut non suffocetur infans, si adhuc vivat, possitque excindi. Denique an à muliere gravida pœnâ capitis damnata, si lethaliter ægrotet, possit, antequam moriatur, violento vulnere proles extrahi, ut baptizetur, doctè examinant idem *Rayn.* & *Mendo* diff. 4. q. 5. & affirmativam partem tenent *Suar. Con. Dian. Aversa* §. *Eò magis*, *Dicast.* suprà.

294. *Q. 52. Quid circa abortus, prodigiosos infantes, & monstra sit notandum.* &c. seqq.

§. 1. Authores graviſſimi cum *Cardena* in 1. crisi d. 14. c. 5. rectè dicunt omnes fœtus abortivos mulierum etiam imperfectiſſimè figuratos esse

esse baptizandos, si dent aliquod signum vitæ per motum, quia putant aliqui Medici, quòd fœtus humani, post paucos, v. g. tres aut quatuor dies à conceptione, statim animentur animâ rationali.

§. 2. Si infans prodigiosè nascatur, uti factum esse in Belgio anno 1330. authenticè testatur *Loth* in Resol. Theol. tr. 15. a. 1., narrans virum, qui ridebat uxorem in partu ejulantem, ex imprecatione uxoris & ultione divina per novem menses sensisse dolorem maximum, & tumorem in femore dextro, ex quo excisus sit infans, talis infans non contraxisset quidem peccatum originale, uti habet communis cum *S. Th.* apud *Dicast.* d. 2. n. 114., quia non descendisset ab Adamo per ordinariam & seminalem generationem; & consequenter si ille factus adultus generasset filios, neque hi contraxissent ob rationem jam datam, sed mansissent in puris naturalibus sinè peccato & sinè gratia supernaturali, unde si unus eorum statim sinè Baptismo fuisset mortuus, probabile est post resurrectionem universalem gavisurum fuisse beatitudine naturali in hac terra: Nihilominus hi omnes debuissent baptizari, tum ut insignirentur charactere baptismali, & adscriberentur Ecclesiæ Christi, tum etiam, ut consequerentur gratiam sanctificantem, quâ carebant, simúlque acciperent habitus supernaturalium virtutum. 295.

§. 3. Si monstrum sit procreatum ex homine masculo & bruto fœmella, baptizari debet sub conditione, quia probabiliter est homo, dubium enim est, an semen fœminæ ad fœtum activè concurrat, *Possev.* aliique communiùs contra 296.

Henriq. Si autem monstrum sit procreatum ex muliere & bruto masculo, utì testatur *Besoldus* in Thesauro practico v. Schwangerung pag. 814. mulierem aliquando fuisse, quæ ter conceperit è simio, tale monstrum baptizari non debet, uti rectè *Dicast.* n. 119. quia certum videtur, quòd non sit homo, cùm ad generationem hominis omnes requirant semen viri. In dubio autem, an sit ex bruto masculo, baptizari debet sub conditione, si homo est, *Bonac. Schild. Gob.* in Expet. t. 2. n. 178. Addunt *Laym.* & *Dicast.* n. 117. si absit periculum mortis, semper melius esse, ut differatur Baptismus, donec certiùs cognoscatur, an homo sit, necne. Plura de monstris, item de natis ex dæmone incubo vel succubo, videri possunt apud *Boudevv.* p. 2. q. 21. & 22., item apud *Gob.* suprà casu 9.

297. *Q.* 53. *Quid circa consensum parentum sit notandum.* Bz. seqq.

§. 1. Baptismus est validus, qui confertur proli non utenti ratione parentibus invitis, quia non baptizantur in fide vel voluntate parentum, sed tantùm Ecclesiæ, *S Th.* 3. p. q. 68. a. 9 & omnes communiter cum *Dicast.* d. 3. n. 71. contra *Durand. Silv. Palud.* & alios, quorum opinio communiter rejicitur tanquam improbabilis.

298. §. 2. Illicitum est baptizare prolem parentum infidelium, si hi inviti sint, quamvis essent subditi Principis volentis baptizari: 1. Quia hoc est contra usum & prohibitionem Ecclesiæ, nam *Julius* III. teste *Pignat.* t. 4. cons. 192. imposuit tali baptizanti pœnam suspensionis & mulctam 1000. ducatorum. 2. Plerumque manet

net præsens periculum fidei deserendæ. 3 Pater habet jus in filium, cùm filius sit aliquid Patris, eique subjiciatur, ergo malè ei tali modo subtrahitur, *S. Th.* 2. 2. q. 19. a. 12. aliique plurimi cum *Dicast.* n. 81. & *Gob.* t. 2. n. 317. contra *Scot. Gabr. Estium*; & ex parte contra *Arcudium* l. 1. c. 12. dub. 2. qui nihil vult resolvere, sed dicit consulendam Sedem Apostolicam. *Dices* 1. Puer debet eripi à morte temporali, etiam invito parente, ergo multò magis à morte æterna. 2. Debet prævalere voluntas Dei, qui præcipit Baptismum. 3. Legitur 1. *Machab.* 2. v. 46. quòd *Mathathias* & amici ejus circumciderint pueros incircumcisos, quotquot invenerunt, utique etiam contra voluntatem parentum, quorum aras evertebant. 4. Principi licitum est impedire hoc peccatum subditorum. R. *Ad* 1. disparitatem esse, quòd parens non habeat jus circa vitam prolis, habet autem jus ad gubernationem. *Ad* 2. Deus non præcipit statim in hac circumstantia baptizari. *Ad* 3. Vel erant filii Judæorum, subjecti Legi, vel filii Gentilium subacti armis, & veluti servi, de quibus dicetur n. 360. *Ad* 4. Licitum est impedire peccatum subditorum, si obstet paci & rectæ gubernationi, c. secus, n, nam potestate civili adigi non possunt ad servandum jus etiam naturæ, nisi observatio ad pacem publicam faciat.

§. 3. Non requiritur consensus utriusque pa- 299.
rentis, sed sufficit alterutrius, quia cùm consensus permittentis sit in favorem religionis & ad salutem prolis, alter autem parens irrationabiliter neget, meritò prævalet consensus prioris, *Suar. Laym.* l. 5. t. 2. c. 6. n. 10. *Aversa* q. 68 s. 3.

§. *Ac*

§. *At verò. Gob.* n. 320. *Dicaſt.* n. 85. *Gorm.* d. 1. n. 62. *Verjuys* art. 12.

300. §. 4. Si Parentes infideles ſint ſtrictè ſervi hominis chriſtiani, poteſt illorum proles authoritate domini baptizari parentibus invitis, quia jus in prolem ſpectat ad dominum, qui etiam ſine injuria poteſt abſtrahere à parentibus & liberare à ſubjectione actuali, *Suar. Vaſq. Con. Laym. Averſ. Gorm. Verj.* ſuprà, *Dian.* p. 2. t. 15. R. 45. *Dicaſt.* n. 95. *Gob.* n. 318. contra *Cajet.*

301. §. 5. Si proles in captivitatem abducatur, ut baptizari poſſit, ſufficit alterutrum parentem fuiſſe in Eccleſia, quamvis nunc uterque ſit infidelis, quia cùm Eccleſia habeat jus in parentem ſubjectum Eccleſiæ, etiam in tantùm habet jus in prolem, *Laym. Dicaſt.* n. 86. c. 105. *Pignat.* §. 1. conſ. 71. Si autem neuter parentum fuit in Eccleſia, proles jure belli captiva, per ſe loquendo, baptizari poſſet, quia jam eſt ſerva chriſtiana, *Averſa* §. *Quintò.*

302. §. 6. Si parentes infideles ſint mortui, poteſt Princeps chriſtianus illorum proles ſibi tantùm politicè ſubjectas & non ſtrictè ſervas curari baptizari invitis tutoribus, quia poteſt derogari juri tutorum, quod per leges civiles inductum eſt, *Dicaſt.* n. 90. *Gob.* n. 321. contra *Sot. Palud. Vaſq.*

303. §. 7. Infantes illorum, qui invalidè baptizati ſunt (utì, ſi apud Anabaptiſtas vel Calviniſtas moris ſit, ut unus effundat aquam, alter proferat verba) habent ſe ſicuti infantes infidelium, tales enim parentes non ſunt baptizati, ſed reipſa infideles, *Dicaſt.* n. 107. è contrà infantes hæreticorum verè baptizatorum licitè baptizantur invitis parentibus, ſi ita velint legitimi

Supe-

Superiores ecclesiastici, quia cùm hæretici sint subditi Ecclesiæ, ab hac fine injuria compelluntur ferre pueros ad Baptismum catholicum, si autem recusent, justè abstrahuntur pueri & baptizantur, *Laym.* n. 11. *Dicast.* n. 72. *Verj.* a. 13. *Aversa* §. *Primò. Nec refert*, quòd videatur fieri contra jus, quod parentes habent in prolem, nam jus alendi & instruendi prolem relinquitur iis, dummodo fiat in vera fide & Ecclesia, cui parentes subsunt; quòd si detrectent, habet Ecclesia jus abstrahendi proles, ne pervertantur. In locis tamen, ubi acatholica religio permissa est, non solet Ecclesia isto jure uti.

§. 8. Potest, etiam invitis parentibus, baptizari infans, si justè, vel etiam injustè, sit extractus extra potestatem patriam, tum enim parentes amiserunt jus proximum, seu actualem usum juris sui naturalis, & in jus succedunt illi, quibus nunc subsunt & baptizari mandant, *Laym.* n. 10. *Dicast.* n. 84. *Verj.* a. 12. 304.

§. 9. Puer quicumque morti proximus baptizari debet, etiam invitis parentibus, quia tum urget præceptum charitatis, & puer non subtrahitur dominio parentum per baptizantem, sed per ipsum periculum mortis, sic autem extracto licitè confertur Baptismus maximè illi necessarius. Docet quidem *Pignat.* t. 5. conf. 14. n. 205. ex *Conc. Mediol.* sub S. Carolo Borromæo habito, puerum infidelis tum tantùm baptizari posse, quando nulla est spes, quòd possit supervivere, sed videtur sufficere periculum proximum mortis, maximè secundùm dicenda n. 367. 305.

§. 10. Si puer petat Baptismum contra volun- 306.

luntatem parentum, & dubitetur de pleno usu rationis in puero, si simul tum adsit periculum mortis, aut puer sit egressus septennium, aut parentes postea essent impedituri Baptismum, nunc autem videatur satis consultum illius constantiæ, posset statim baptizari, quia in dubio de duobus præceptis oppositis servandum est majus, divinum autem præceptum de Baptismo est majus, quàm de non agendo contra jus parentum, *Sot. Suar. Vasq. Laym. Dicast.* n. 78. *Schild.* t. 6. c. 2. *Gob.* n. 326. Si autem absint ejusmodi circumstantiæ, *S. Anton. Henriq. Azor* & alii cum *Dicast.* n. 77. probabiliter dicunt non esse licitum baptizare, quia parentes sunt in possessione patriæ potestatis, maximè, inquit *Bonac* de Sacram. d. 2. q. 2. p. 6. si puer necdum compleverit septennium, tum enim non potest præsumi usus rationis. E contrà *Sot. Laym.* aliique cum *Diana* p. 7. t. 11. R. 40. dicunt licitè posse baptizari, quia in dubio favendum est potiùs innocenti quàm reo, puer autem est innocens & parentes impiè resistunt, neque universaliter verum est, quod in dubio semper sit melior conditio possidentis, sed tantùm, ubi est par causa, sive simile jus, utì probare conatur *Lugo* in Resp. Mor. l. 1. dub. 4., fusè discutiens hunc casum; hic autem non est par causa, nam parentes exponuntur soli periculo amittendæ patriæ potestatis, quod est quid leve, puer autem exponitur periculo æternæ salutis, quod est gravissimum: atque ideo concludit *Lugo* saltem puerum non debuisse reddi parentibus, sed asservari usque dum accedat plenus usus rationis, quod etiam suadent *Suar.* de Sacram. d. 25. s. 3. *Dicast.* suprà & alii.

Q. 54.

Q. 54. *Si hæreticus petat infantem suum baptizari à Sacerdote catholico, an hic licitè baptizet.* Rz. 307.
Negant *Suar. Con. Dicast.* d. 2. à n. 109. & alii, quia infans ille exponitur evidenti periculo apostasiæ, non aliter ac infans infidelis, quem DD. passim dicunt non debere baptizari, si sit restituendus parentibus, quia nempe ob periculum perversionis fit irreverentia Sacramento & religioni. Econtrà *Laym.* l. 5. t. 2. c. 6. n. 12. *Aversa* q. 68. s. 3. §. *Primò. Arsd.* in resol. de hæreticis q. 31. *Gob.* t 2. n. 324. dicunt licitè fieri, & esse praxin in Germania. Ratio est, 1. quia hæresis apud multos est materialis tantùm. 2. Quia multi testantur, quòd vix tertia pars infantium perveniat ad annos discretionis, sicque periculum apostasiæ est incertum & valde remotum. 3. Quia multum confert ad conversionem ejusmodi puerorum, si postea audiant se catholicè baptizatos esse. 4. Hoc etiam tali proli est aliunde utile, cui præter certam materiam & formam, adhibentur sacræ ceremoniæ & preces Ecclesiæ. 5. Denique eadem irreverentia contingit, etiamsi infans baptizetur ab acatholico, nam etiam acatholicus confert verum Baptismum à Christo pro vera Ecclesia institutum, ergo. Hæc sententia videtur satis probabilis, uti etiam notavit *Diana* p. 3. t. 4. R. 7.

Q. 55. *Si infidelis petat se vel infantem suum* 308.
baptizari, an id licitè fiat. Rz.

§. 1. Infidelis adultus volens infidelis manere, baptizari non debet, quia caret dispositione requisita, nempe fide & attritione, & per hoc fieret gravis injuria Sacramento & religioni, cujus gemma projiceretur ante porcum, ideòque com-

communis omnium sententia est, neminem esse baptizandum, qui priùs ad veram fidem non accesserit.

309. §. 2. *Silv. Nav.* & alii putârunt infantes infidelium, si parentes petant, v. g. ut ita liberentur à morbo vel infestatione dæmonis, licitè baptizari, quia illis conveniunt aliquæ rationes n. 367. allatæ pro infantibus hæreticorum, sed communiter contradicunt alii cum *Laym. Pignat. Dicast.* d. 2. n. 111. Excipit *Gob.* n. 325., nisi parens infidelis esset mortem illaturus nolenti baptizare, nam secundùm dicta n. 144. possunt dari circumstantiæ excusantes Ministrum, qui etiam indigno Sacramentum confert.

310. *Q.* 56. *Quid præterea dicendum sit in variis dubiis circa valorem suscepti Baptismi.* R. præter dicta à n. 123., adde seqq.

§. 1. *De illo, qui natus est de Christianis parentibus, & inter Christianos est fideliter conversatus, tam violenter præsumitur, quòd fuerit baptizatus, ut hæc præsumptio pro certitudine sit habenda, donec evidentissimis forsitan argumentis contrarium probaretur*, inquit *Inn. III.* Cap. *Veniens*, ult. de Presb. non bapt. Si tamen alia occurrerent, quæ præsumptionem contrariam facerent, aut tollerent certitudinem moralem, utì si infestaretur à dæmone, nec sciretur causa alia, peterétque instanter repeti in se Baptismum, rebaptizari deberet sub conditione, *Gob.* t. 2. à n. 383. De puero Barbaris erepto, vide dicta n. 125.

311. §. 2. Si certum sit unum è viginti non esse baptizatum, nesciatur autem quis ille sit, omnes debent sub conditione rebaptizari, quia potest prudenter dubitari de singulis, *Lug. Dicast. Gob.* n. 699.

§. 3.

§. 3. Si baptizans fuit perturbatus, ideóque dubitet, an aliquid essentiale omiserit, si unus adstantium, reliquis non contradicentibus, testetur hoc esse appositum, de cujus omissione dubitatur, nil debet repeti; si testes discordent, aut unus contra alios testetur esse omissum, aut nullus testetur, repeti debet, quia prudenter dubitatur de valore, & unus ille testans esse omissum gignit dubium morale, *Gob.* n. 414. & 417. 312.

§. 4. Qui aliàs non est scrupulosus nec hypochondriacus, sed prudens, & nunc magnis scrupulis ac longâ inquietudine agitatur circa valorem sui Baptismi, hoc ipso rebaptizari potest sub conditione, quia videtur gravis causa & dubium prudens, ob exempla non baptizatorum, qui ita internè sunt agitati, *Quintanad.* tr. 1. sing. 8. & alii cum *Gob.* à n. 446., ubi refert casus, in quibus etiam ex infestatione spectrorum judicatum fit, causam esse sufficientem. 313.

§. 5. Si quis sit dubius de valore sui Baptismi dubio juris tantùm, quia nempe DD. aliqui probabiliter affirmant, alii probabiliter negant Baptismum fuisse validum, *Dicast.* d. 1. n. 217. *Gob.* à n. 414. dicunt talem licitè suscipere reliqua Sacramenta præter Ordinem & Matrimonium, quia est in possessione, quòd sit Christianus, & reliqua illa Sacramenta suscipiendo non est periculum nocendi alicui tertio. Oppositum quoad omnia Sacramenta, videtur tenendum propter dicta à n. 105., quia non est licitum Sacramenta suscipienda exponere periculo nullitatis, cui reipsa exponeret talis suscipiens. 314.

§. 6. Sacerdos dubitans de valore sui Baptismi tenetur secundùm dicta n. 126. ex charitate & justitia iterum baptizari, & iterum suscipere ex 315.

quædam convenientia omnes Ordines, etiam probabiliter Minores, *Quintanad.* sing. 10. *Gob.* à n. 432. Quid autem facere debeat, si ille multos confitentes audiêrit, aut Missas pro stipendio legerit; item ad quid teneantur pœnitentes ejus, si resciant de illius Baptismo dubitari, explicant *Quintanad.* sing. 11. & *Gob.* à n. 439. & 441., dicemúsque postea de Pœnitentia.

316. §. 7. Si dubium fiat de Baptismo Religiosi, baptizari debet à Parocho loci, iterúmque sub conditione confirmari & ordinari; non est tamen opus, ut novitiatum repetat, quia est probatus, *Sylv.* in resol. variis p. 1. v. *Baptismus.* cas. 3.

317. §. 8. Si fiat mutatio sexûs, v. g. fœmina in virum, non debet repeti Baptismus, sed tantùm mutari nomen fœmininum in masculinum, uti dicetur n. 331.

Alii casus 24. circa dubium Baptismi videri possunt apud *Gob.* à n. 656. item apud *Quintan.* sing. 1. casus de Parocho vel obstrice, quæ dicit se per decem annos caruisse intentione baptizandi, ubi docet *Quintanad* omnes & singulos esse rebaptizandos, non obstante quòd forte probabile sit Deum supplere intentionem, uti ipse docet sing. 2.

318. *Q.* 57. *Quid dicendum sit de infantibus expositis.* R. Probabilius videtur esse rebaptizandos sub conditione, etiamsi inveniantur cum apposito sale vel cum scheda testante de Baptismo, ita multi cum *Quintan.* t. 1. sing. 9. *Schild.* t. 6. cap. 2. *Gob.* t. 2. n. 397. *Burgh.* Cent. 1. cas. 94. Idem statuit *Synodus Colonienſis* sub *Maximiliano Henrico* pag. 59. dicens, quamvis sal adfuerit, rebaptizandos esse sub conditione, nisi certioribus testi-

testimoniis baptizatos esse comprobetur: Ratio est, quia Baptismus obstetricum meritò censetur dubius, nisi sciatur eas esse probas & bene instructas, edicántque modum, quo baptizárint, ergo multò magis hic Baptismus censeri debet dubius, nam communiter confertur à matre, quæ fortè nunquam vidit baptizari, nunquam didicit, nec præ pudore petere voluit, metuens tamen, ne proles fortè moreretur, baptizavit, utì scivit. Deinde posset infans à Judæo esse expositus vel ab alio execrante Baptismum, utì rectè notant *Sylv.* & *Mercerus* apud *Platel* p. 5. n. 139.

Q. 58. Quid dicendum sit de baptizatis ab obstetrice vel laico. Rr. seqq.

§. 1. Baptizatus ab obstetrice vel laico æquè parùm rebaptizari potest, quàm baptizatus à Parocho, si post examinatam materiam, formam & intentionem, cum qua Baptismus est collatus, non sit prudens dubium de Baptismi valore, *Sylvius* p. 1. V. *Baptismus.* cas. 1. *Dicast.* d. 1. n. 178. Ratio patet, quia non est satis potuisse errari, cùm Parochus etiam errare potuerit, sed debet error prudenter præsumi posse. *Nec refert,* quòd fortè in aliquibus Diœcesibus sit consuetudo rebaptizandi, approbantibus multis Authoribus, utì testantur *Gob.* t. 2. à n. 171. & *Arsd.* de Bapt. cap. 2. §. 3. n. 7. *Nam* consuetudo illa fundatur in erroribus aliquando animadversis, de cætero consuetudo nil potest immutare circa jus divinum, à quo pendet permissio, prohibitio vel jussio reiterandi Baptismum, *Gob.* n. 175. 319.

§. 2. Quisque licitè sequitur statuta suæ Diœcesis circa rebaptizationem illius, qui ab obstetrice vel à laico est baptizatus, *Marchant. Gob.* n. 171. Abstrahendo tamen ab ejusmodi statu- 320.

tis, plerique ab imperitis, & à mulieribus baptizati, licitè rebaptizantur sub conditione, quia sæpe deprehensi sunt errores, ab iis commissi, utì refert *Gob.* à n. 178.

321. §. 3. Quando obstetrix est integræ famæ, animosa, circumspecta, sæpius experta & probata semper egisse rectè, tum proles nequidem sub conditione est rebaptizanda, si illa asseveret eam à se esse legitimè baptizatam, quia tum non potest esse prudens dubium, *Quintanadv.* *Gob.* n. 183.; rebaptizare autem extra prudens dubium, quamvis adsit scrupulus levis, debet ordinariè censeri mortale, *Hurtad.* *Gob.* n. 353.

§. 4. Baptizatus ab obstetrice venefica rebaptizari debet, quia meritò est dubium, *Gobat* nu. 402. & iterum à n. 683. In dubio, an fuerit venefica, putat *Gob.* n. 697. non esse rebaptizandũ, quia in dubio non præsumitur delictum; sed videtur dicendum rebaptizandum esse, si dubium sit prudens, quia tum etiam prudenter dubitatur de valore Baptismi.

322. *Q. 59 Quid dicendum sit de baptizatis ab hæretico Prædicante.* R. Hos omnes rebaptizandos esse docent *Quintanadv.* aliique plures cum *Dicast.* d. 1. n. 181. quod *Gob.* t. 2. n. 392. dicit sibi videri certum quoad baptizatos à Prædicantibus Anglis vel Hollandis, eò quòd constet nullam ferè religionem jam diu fuisse in Anglia, in Hollandia autem numerari ad 80., & quis credat, inquit, apud hos non esse errores substantiales etiam circa Sacramenta? Ideóque n. 396. tandem deflectit in sententiam *Dicastilli.* De Anglis idem docet *Sylv.* p. 1. v. *Bapt.* cas. 3. Ratio potest esse, quia Prædicantes multi putant Baptismum non esse ad salutem necessarium, sed

sed sufficere fidem parentum, ideóque negligunt aliqua necessariò requisita; aliqui utuntur aquis odoriferis, non curando, an sit elementaris, dummodo sit fluida; quandoque unus affundit aquam, dum Prædicans profert formam, vel ex cathedra legit Evangelium. Etiam metuendum est, ne careant intentione debitâ, nam, uti jam accipio per litteras, à quodam Missionario, petunt quandoque an parentes velint prolem baptizari Catholicè, an Lutheranè; item, inquit idem Missionarius, quivis baptizat, prout assuevit, vel sibi formulam fabricat, absque cura, dummodo in speciem verba proferat, quæ Baptismi collationem qualitercunque significent, & ita ex rituali suo dicunt multis locis, *Ego te baptizo in nomine Patris, Filii, & Spiritûs S.*, omisso, &, quam formam licèt n. 35. cum communi dixerim valere, tamen *Comitolus* l. 1. q. 7. negat valere, & Catholici malunt pro securitate addi *Patris & Filii* &c. prout habet forma à Christo nobis tradita *Matth.* 28. v. 19. Ex quibus colligo, si in quibusdam locis sint ita incurii Prædicantes, nec sollicitè observent ea, quæ catholica Ecclesia requirit ad valorem Sacramenti, debere à talibus baptizatos sub conditione rebaptizari.

Q. 60. *Quid observandum sit, si repetatur Baptismus.* R. Præter notata à *Busenbaum* & relata n. 284. observanda sunt seqq. 1. Quando sub conditione repetitur Baptismus, probabile videtur, quòd non sit obligatio confitendi, quia libertas est in possessione, certum enim est baptizandum non fuisse obligatum confiteri ante Baptismum, & supervenit dubium de Baptismo, 323.

ex quo sequeretur ea obligatio, possessionem autem certam non expugnat dubium superve-

324. niens. 2. Adultus, qui baptizatur, tenetur præmittere saltem attritionem, non quidem de peccato originali, sed de actualibus mortalibus,

325. si commiserit, *Gob.* t. 2. n. 404. 3. Baptismus, qui ob dubium sub conditione repetitur, secundùm aliquos potest licitè peragi omni loco, & à quocúque, etiá laico, eò quòd Canones statuentes, ut sit Parochus vel Sacerdos, videantur tantùm loqui de Baptismo absoluto: quidquid sit de hoc, melius est etiam in Baptismo, qui sub conditione repetitur, se accommodare usui communi, & adhibere saltem Sacerdotem, si haberi possit, *Gob.* n. 405. imò Parochum ipsum, secundùm dicta n. 376.

326. *Q.* 61. *An ille, qui moritur dubiè baptizatus, sit sepeliendus loco sacro.* Rz. De hoc aliisque ad sepulturam pertinentibus agemus lib. 7., quando de excommunicatione.

DUBIUM V.

De Ceremoniis Baptismi.

ARTICULUS I.

Quæ servanda circa Ceremonias baptizandi.

327. „Resp. Ceremoniæ Baptismi petendæ sunt ex „Agenda cujusque Ecclesiæ. Universim ta„men circa eas servanda sequentia. 1. Baptismum „extra necessitatem absque peccato non posse „conferri, nisi in aqua consecrata: quæ cùm de-

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

est, habetur formula brevis in quibusdam A-» gendis, ex tempore aliam conficiendi, pro casu» necessitatis. Quòd si etiam hac formula careas,» adhiberi potest aqua communis benedicta. 2.» Baptismum solennem non conferendum, nisi» in templo, & loco ad id deputato, nisi filiis Re» gum & Principum: quibus adde filios Catholi-» corum, in locis hæreticis: interim quoad hoc,» in magnatibus & nobilibus connivetur in mul» tis locis. *Laym. l. 5. t. 2. c. 8. n. 8.* 3. Infantes ex» consuetudine deferendos ad Baptismum, circa» diem octavum, nisi priùs sit necesse, vel nisi sit» gravis causa dilationis (v. g. quia patrini sunt» expectandi) in qua tamen non licet communi-» ter, extra necessitatem, privatim baptizare, &» postea adhibere solennitates, sed præstat expe-» ctare aliquamdiu. *Laym. c. 6. n. 8.* »

IV. Baptizanti non licet adhibere ceremo-» nias aliquas, omissis aliis: quia vel fiet in Bapti-» smo solenni, quod prohibet *Trid. sess. 7. c 3.*, vel» privato; sed in hoc prohibet *Clementina unica*,» illas adhibere, nisi sit filius Regis aut Principis.» De patrino tamen usus habet, ut & tunc adhi-» beri possit, etsi non sit necesse. Et multi pu-» tant adhibitum non contrahere cognationem» spiritualem, nec verè Patrinum effici, ùt *Sanch.* » *Rodriq.* contra *Laym.* & *Suar.*, quorum tamen» sententia videtur probabilior. »

V. Cùm in necessitate, vel aliam ob causam» (nam ob gravem causam, v. g justum timorem» infamiæ, aliquando licitè fit) Baptismus finè ce-» remoniis est collatus, eâ cessante, illæ solenni-» ter in templis sunt supplendæ. Quod tamen nō» est moris in hæreticis conversis, ne plebs putet,»

»nos eorum Baptismum improbare. *Lay. c. 8. n. 18.*
»Imò in aliis omittere, secluso contemptu, esse
»tantùm venialis, docet *Possev. de off. Cur. c. 6 n. 33.*
»Qui autem tenet more Patrini infantem, dum
»ceremoniæ supplentur, non contrahere cum eo
»cognationem spiritualem, *Dian. p. 3. t. 4. R. 260.*
»ex *Pontio* dici esse probabile.

» VI. Si Baptismus collatus deprehendatur
»fuisse invalidus, non ideo repetendæ sunt ce-
»remoniæ.

ADDENDA.

328. *Q. 62. Quid agendum sit, si nolit vel obstetrix assistere, vel Parochus baptizare infantem, nisi mater manifestet Patrem.* R. Sæpe expedit ad bonum commune, ut resciatur, quis sit Pater cujusque infantis, tum ut provideatur alimentationi & educationi illius, tum ut deterreatur quisque ab illicito concubitu: hinc in quibusdam Diœcesibus mandatur, à civili aut etiam ecclesiastico Magistratu obstetricibus, ut non assistant, & Parochis, ut extra periculum mortis non baptizent prolem, nisi mater manifestet Patrem, qui etiam referri debet in librum baptismalem. In hoc itaque casu, si ita mandetur, vel alicubi sit consuetudo, tenetur mater sic interrogata manifestare Patrem: Alibi non tenetur nec debet, ne Patrem infamet, *Gob. t. 2. n. 160.* Sed ex illa præcisè nominatione mulierculæ non potest certò credi hunc vel illum esse Patrem, facilè enim posset Mater velle celare verum Patrem, & in alium conjicere tale crimen, unde Parochus communiter inscribere non debet, v. g. natus Titio Patre, sed sic, utì Mater dicit, Titio Patre.

Si

Si tamen alia signa credulitatis accedant, cogi potest sic nominatus ad alendam suo tempore prolem: quod si aliquis ex justa causa permittat se dici Parentem & pro tali inscribi, per se loquendo, non peccat, sed per accidens difficulter effugietur omne mendacium. De hoc tamen videri potest *Gob* in annotatione post num. 163.

Q. 63. Quid addendum circa nomen, quod in Baptismo imponitur. Rz. seqq.

§. 1. Non est quidem præceptum, est tamen 329.
pium monitum *Pii V.* & *Pauli V.*, ut infantibus non imponantur nomina, nisi Sanctorum; pro quo multas congruentias affert *Rayn.* in libello de pietate erga particulares Sanctos c. 11.; hinc non peccat, qui imponit nomen hominis etiam non beatificati. Non est tamen facilè acquiescendum volenti imponere nomen ethnicum, quia est quædam offensio Christiani nominis, utì habet *Catech. Rom.* de Bapt. cap. 14. n. 3. Improbant etiam *Vasq.* & *Quintanadv.* nomina antiqui testamenti, quia videtur denotari sanguis hebræus; sed quoad hæc facienda non est difficultas pro his partibus, in quibus passim usurpantur nomina *Adami*, *Danielis*, *Jeremiæ*, *Tobiæ*, *Jacobi*, *Davidis*, *Abrahami*, &c.

§. 2. Si non possit satis dignosci, an infans sit 330.
masculus, an fœmina, & videatur esse periculum mortis, omitti potest nomen, & dici, *creatura Dei, ego te baptizo* &c. Si autem infans putetur supervicturus, *Vivald.* & *Chapeav.* dicunt illi dandũ esse nomen viri, quia in dubio præsumitur sexus masculinus, cùm natura semper ad eum utpote perfectionem tendat; alii putant dandũ esse nomen fœminæ, quia natura deficiens solet harum

plures procreare : *Gob.* tr. 2. n. 339. meliùs dicit imponendum viri & fœminæ, ſicuti de facto multi viri vocantur, *Petrus Maria* &c. poſtea autem cùm apparuerit, cujus ſexûs ſit, nomen oppoſiti ſexûs poterit vel dimitti vel etiam retineri, nam conſtat in hac noſtra Germania etiam maſculis in Baptiſmo dari nomina, v. g. Petrus Maria Joſeph.

331. §. 3. Si ſexus mutetur, v. g. ſi quis ex fœmina fiat vir, quod frequenter factum eſſe teſtantur Authores apud *Gob.* n. 338. nomen è fœminino mutandum eſt in maſculinum, vel contrà v. g. vocando pro Petronilla Petrum, pro Joanne Joannam, ad quam mutationem non requiritur authoritas Epiſcopi, utì vult *Sotus*; neque Superioris, utì vult *Sa*, ſed fieri poteſt authoritate privatâ, utì meliùs docent *Abb. Bonac.* & alii, cùm nulla de hoc ſit lex vel conſuetudo: rectè tamen notat *Gob.* n. 340. ad confuſionem & errorem vitandum monendos eſſe patrinos vel Parochum. Addit *Dicaſt.* d. 1. n. 154. nomen in Baptiſmo impoſitum poſſe propriâ authoritate mutari, eò quòd non videatur ullo jure prohiberi. De cætero, debet ordinariè nomen imponi ſecundùm deſignationem Parentum, *Gob.* n. 342.

§. 4. Nulla ex nomine capi poteſt. præſum-
332. ptio de natura vel vitio alicujus, unde frivolum eſt dicere, v. g. de aliquo Petro, quòd ſit calidi capitis; de aliquo Juda, quòd ſit furax; per accidens enim eſt ſic vocari, nec nomen impoſitum aliquid confert ad naturam, *Gob.* n. 343. contra aliquos Juriſtas.

Q. 64. *Quid circa Baptismum solennem & privatum sit addendum.* Bz. seqq. 333.

§. 1. Baptismus tum dicitur solennis, quando fit cum ritibus & ceremoniis, etiamsi fiat domi vel alio loco privato, nam licèt locus sacer sit inter requisita ad solennitatem, tamen reliqua sunt potiora, ideóque ab illis desumenda est denominatio, *Gob.* tr. 2. à n. 484. Solenni itaque non opponitur privatus, sed tantùm non solennis, id est, factus sinè pleriseque & præcipuis ritibus seu ceremoniis ab Ecclesia præscriptis.

§. 2. Baptizare extra Ecclesiam sinè necessi- 334.
tate est mortale, *Gob.* n. 491. *Nec obstat* 1., quòd in Ecclesia non sit fons baptismalis, sed aqua aliter asservetur; *nam* præceptum non est principaliter propter fontem, sed propter Ecclesiam Sacramentorum administrationi & divinis peragendis deputatam, maximè pro Baptismo, per quem quis in Ecclesiam ingreditur. *Nec obstat* 2., quòd sit in urbe hæretica, si id ab hæreticis permittatur, nam ideo tantùm Authores cum *Busenbaum* excipiunt, ubi Catholici inter hæreticos degunt, quia infantes sinè damno vel incommodo ad Ecclesiam deferri non possent, quo absente præceptum grave obligat, ut fiat in Ecclesia.

§. 3. Ut liceat privatim baptizare domi, sa- 335.
tis est esse prudens dubium, conjecturam, timorem aut præsumptionem periculi, ne infans moriatur, v. g. si obstetrix dicat esse periculum, *Quintanadv. Gob.* n. 498. Signa autem periculi sunt varia, v. g. si infans sinè fletu nascatur, nam tum non habet sensus vividos, alioquin egressus in aërem sentiret frigus; si mater difficulter sit enixa,

enixa, tum enim violentè pressus est infans; si in utero ad quintum, sextum, aut ante septimum mensem prosiliat, signum est deficere nutritionem, & quando nascetur, fore debilem; denique si nascatur octavo mense, nascitur mense periculosissimo, hinc tantò magis attendi debet, ut citò baptizetur, ita ex judicio Medicorum *Quintanadv.* & *Gob.* n. 499.

336. §. 4. Si infans nequeat deferri ad Ecclesiam sine periculo infamiæ parentum alióve damno gravi, potest domi solenniter baptizari, *Jordan. Gob.* à n. 500.

337. §. 5. Si nobilis petat prolem suam domi baptizari, aut in Ecclesia, sed clam, cæremoniis & solennitate reservatis in aliud tempus, quando aderunt amici, neutrum concedi potest, nisi pro pueris Regum vel principium, uti hic asserit *Bussenbaum*, & ex Decreto *Clementis* V. evincit *Sylvius* V. *Baptismus.* cas. 4. dicens utrumque esse mortale, si fiat, nisi alicubi prævaluisset consuetudo legitimè præscripta: *Riccius* tamen & *Quintanadv.* nomine Principum, quorum filiis, nepotibus & pronepotibus permittitur Baptismus domi, intelligunt etiam Grandes Hispaniæ, Comites, Barones, Legatos Regum. *Jordan.* universim omnes obtinentes jurisdictionem temporalem; hinc in quibusdam Diœcesibus, teste *Gob.* n. 492. permittitur omnibus Nobilibus, ut possint facere baptizari in sacello domestico: Quod hanc Archidiœcesin Colonienſem attinet, interrogatus Vicarius Generalis anno 1700. Respondit mihi absolutè non licere Parochis baptizare in domibus Nobilium; attamen semper attendenda est consuetudo locorum & temporum.

§. 6.

§. 6 Si licitum sit baptizare privatim, videntur adhibendæ ceremoniæ, quia absolutè, extrà solum casum necessitatis, prohibetur Baptismus sinè ceremoniis, *Sotus, Tolet. Castrop. Con. Gob.* n. 476. contra alios. 338.

§. 7. Mortale est negligere ceremonias omnes, aut etiam unam notabilem, v. g. unctionem chrismatis, quia talia tam studiosè & toties præscribuntur, ut meritò colligatur omissionem eorum esse grave peccatum, *Nugnus, Gob.* n. 469. Negligere autem ritus suæ Ecclesiæ, putant magnum veniale esse *Chapeav. Tann. Gob.* n. 470., nisi sit locus exemptus, in quo licitum est baptizare ritu Romano. 339.

§. 8. Quando ex causa omissæ sunt ceremoniæ, has postea esse addendas in Ecclesia, & quidem sub mortali, docet *Aversa* q. 71. s. 1., quad videtur tenendum, quamdiu infans est parvus: Consentit *Pignat.* tom. 7. Consult. 59., si etiam adultus conversus ad fidem petat ea sibi fieri. Debent autem addi etiam exorcismi, quamvis baptizatus non ampliùs sit in peccato, *Gob.* n. 507. 340.

§. 9. Si Baptismus cum suis ceremoniis sit invalidè collatus, *S. Antonin. Regin. Castrop.* tr. 19. p. 12. n. 24. dicunt, quando Baptismus publicè repetitur, etiam repetendas esse ceremonias, quia accessorium sequitur principale: è contrà probabiliter negant *Suar. Henriq. Con. Bonac. Aversa & Busenbaum* suprà, nisi sit alia alicubi consuetudo, quia ceremoniæ valent, etiam separatæ à Baptismo. 341.

Quamdiu differri possit Baptismus infantis, dictum est. n. 285.

342. *Q. 65. Quid circa chrisma sit addendum.* Rz. seqq.

§. 1. Si post diem Jovis sanctum sit baptizandus infans, & Pastor necdum acceperit novum chrisma vel oleum, *Marchant.* suadet, ut præmittat alia de more & baptizet, postea verò supplcat unctiones: *Gob.* tr. 2. n. 511. dicit, si absit periculum, ut moriatur infans, posse differri totum Baptismum; si autem esset periculum, poterit antiquum chrisma adhibere; imò si in sua Diœcesi sit talis usus, poterit antiquo uti, donec novum accipiat.

343. §. 2. Si anno necdum finito advertat defecturum chrisma & oleum, affundat guttatim oleum olivarum, ita tamen, ut, quod infunditur, sit semper minùs oleo consecrato, *Gob.* n. 512.

344. *Q. 66. Quæ sit significatio ceremoniarum Baptismi; & quæ auctoritas libri baptismalis* Rz.

§. 1. De significatione ceremoniarum, quæ antecedunt, comitantur & sequuntur Baptismum, agunt fusè *Bellarm.* hìc à c. 25. & *Castrop.* tr. 19. p. 12.; brevìùs *Scouville* in Catech. de bapt. à q. 93., qui videri possunt.

345. §. 2. Liber baptismalis facit fidem in quovis tribunali, hinc Parochus circa annotationem in eo libro debet esse accuratus, & observare sequentia: 1. Ut notet diem & horam nativitatis, si resciat, nam hoc serviet ad sciendam ætatem necessariam per Ordinibus, jejunio, liberatione à tutela & curatela, pro professione religiosa, &c. 2. Ut distinguat Patrinos à testibus seu assistentibus pro honore. 3. Ut notet, an Baptismus fuerit factus in necessitate sine ceremoniis, an

an conditionatus tantùm &c. nam secundùm dicenda à n. 357. debet inde colligi, an cognatio cum hoc vel illo contracta sit necne. 4. Si baptizetur expositivius, notet, ubi repertus sit, quot circiter dierum vel mensium, quinam adstiterint. 5. Si baptizatus erat alienus, moneat Parochum proprium, ut suo libro inscribat omnia. 6. Si constet, semper addat, quòd legitimè sit natus ex his vel illis parentibus: si nesciantur parentes, notet ignoratos fuisse. 7. Sub sera vel claustro custodiat librum, ne à quovis inspiciatur. De ceremoniis Baptismi apud Græcos, videri potest *Arcudius* l. 1. c. 17., ubi c. 16. notat Græcos utì & Latinos adhibere oleum Catechumenorum.

ARTICULUS II.

Qui Patrini, & quod eorum officium.

RESP. I. Patrini sunt quasi patres spirituales,» qui baptizatum de fonte suscipiunt in suam» curam. Unde eorum officium est, baptizatum» de rebus fidei instruere, orationem Dominicam» & Symbolum docere; ad quod obligantur, si id» ab aliis non fiat. *Laym. l. 5. t. 2. c. 9.* » 346.

Resp. II. Ut quis validè sit Patrinus, non certa ætas, sed requiritur 1. Usus rationis. 2. Ut» ipse sit baptizatus, (quia non potest esse pater,» qui ipse nondum sit natus.) Et quidem, ut ejus» Baptismus fuerit validus; quia accessorium se» quitur principale. 3. Ut à parentibus vel Paro-»

cho

»cho ad hoc designatus sit: ad quod videtur suf-
»ficere, si etiam ultro se ingerens sit admissus: de-
»signatos autem rite à parentibus, Parochus non
»validè mutat, *Dian. p. 9. t 7. R. 50.* 4. Ut in ipso
»Baptismo (quia non sufficit ut in solis ceremo-
»niis) per se, vel procuratorem tangat, teneat, aut
»de manu baptizantis suscipiat. 5. Ut id non ma-
»terialiter tantùm, sed animo susceptoris, sive
»cum intentione id munus gerendi faciat. *Laym.*
»*c. 9. n. 2.*

» Resp. III. Validè quidem, sed illicitè sunt Pa-
»trini. 1. Abbas & Monachus: Quo nomine non
»veniunt Mendicantes, etsi *Lay.* omnes claustra-
»les comprehensos velit: & quoad Abbates, in
»multis locis consuetudo sit contraria. 2 Conju-
»ges respectu conjugum, & parentes respectu fi-
»liorum, nisi sit necessitas. 3. Moribus infames.
»4. Apostatæ & hæretici, qui nullo casu videntur
»advocandi, quia ea advocatio esset protestatio
»quasi falsæ religionis, cùm non nisi de falsa fide
»sint sponsuri: etsi *Laym. n. 7.* probabiliter di-
»cat, posse subinde ob gravem causam admit-
»ti: Catholici verò, ob rationabilem causam, in-
»fantem hæretici, baptizante Prædicante, suffi-
»pere possunt, saltem in Germania, *Laym. n. 6.*
»5. Plures quàm duo: quia *Trid.* non nisi unum,
»aut summùm unum & unam permittit, propter
»cognationem spiritualem inde oriri solitam.
»Idcóque mandat Parochis sub pœna arbitrio
»Ordinarii infligenda, ut si plures se offerant, pe-
»tant ab iis, ad quos spectat patrinos designare,
»ut unum vel duos nominent, eósque tantùm
»admittant, qui soli cognationem contrahant,
»eorúmque nomina in librum referant, eósque

de

de contracta spirituali cognatione instruant, » scilicet quòd ea impediat dirimatque Matrimo-» nium, non quidem inter se, sed inter ipsos &» baptizatum, ejusque patrem & matrem; sicut» etiam inter baptizantem & baptizatum, bapti-» zatique patrem & matrem. Excipiuntur tamen» parentes, quando propriam prolem suscipiunt» in necessitate. *Vid.* Lay. *ll. infrà citandis. Unde*» *resolves* »

I. In privato Baptismo, ob necessitatem da-» to, pater non debet suscipere aut tenere tan-» quam patrinus infantem, cùm in hoc casu nulla» sit patrini necessitas, ideoque si id vel tunc, vel» etiam in Baptismo publico temerè faciat, (idem» est, si prolem suam ipse baptizet) graviter pec-» cat, & insuper contrahit in posteriore casu co-» gnationem cum conjuge: atque ùt docet *Sanch.* » *de Mat. l. 9. d 26.* & alii communiter, privatur» jure petendi debitum, quod tamen negat *Kon.*» *& Dian. p 3. t. 4 R 3. V. Bon. de Matr. q 3. p. 5. §. 2.*» *Escob tr. 7. E. 2.* ubi citat *Suar.* negantem »

II. Si inter multos patrinos nulli certi à Pa » rentibus aut in eorum defectu, à Parocho de » signentur, qui aliis seclusis cognationem con-» trahant, & sic multi simul ex ignorantia, vel Pa » rochi negligentiâ levent, probabile est omnes» contrahere cognationem; (nisi tamen assistant» tantùm, & non tangant) *V. Lay. l. 5. t. 10. p. 4.* » *s. 8. & t. 2. c. 9. n. 4. Dian.* tamen *p. 9. t 7 R 5.* ex» *Suar. Merat. & Perez* dicit, eo casu nullum con-» trahere cognationem. »

III. Parochus graviter peccat, 1. Si ex negli» gentia frequenter omittat nomina baptizato-» rum referre in librum, tum ob legem *Trid.* in re» gravi, & sub pœna gravi; tum ob incommoda,»

»& damna inde sequentia, *Quintan. t. 2 f.* 11.2
»Si ejus culpâ Patrini plures adhibeantur, *Quint.*
»*l.* 6. Ac licèt *Perez & Serra*, apud *Dian. p.* 9. *t.* 7
»*R.* 5. dicant esse probabile, quòd tantùm pec-
»cet venialiter, alii tamen mortalis eum dam-
»nant.

ADDENDA.

347. *Q.* 67. *Quid circa Patrinos & cognationem spiritualem sit præterea notandum.* R. seqq.

§. 1. Patrini variè appellantur, nam vocantur à jure canonico fidejussores; à *Dionysio Areopagita*, susceptores; à *Tertull.*, sponsores; à *S. August.*, Fidei Doctores; à *S. Th.*, Pædagogi in fide; à *Conc. Parisiensi*, Patroni.

348. §. 2. Parochus peccat graviter, si baptizet solenniter sine Patrino, quia adhibitio Patrini est una de præcipuis ceremoniis, *Tann. Gobat t.* 2. n. 522. *Platel.* p. 5. n. 145. contra *Possev.*, qui dicit, si Parentes velint ipsimet instruere prolem, esse venialè tantùm.

349. §. 3. In Baptismo, qui sub aliqua conditione confertur, quamvis fit solennis, *Bonac. Quaestionadv. Gob.* n. 523. *Gorm.* n. 53. dicunt non esse opus Patrino, quia hoc videtur tantùm præcipi pro Baptismo certo & absoluto.

350. §. 4. Vel unus tantùm, sive vir sive mulier, potest esse Patrinus aut Matrina, vel ad summùm unus & una, utì expresè *Trid.* sess. 24. de Reform. cap. 2. & *Synodus Colon.* sub *Maximo Henrico* de Bapt. cap. 8. § 1. pag. 59., hinc licitè non possunt duo ejusdem sexûs suscipere eundem infantem, neque in hoc potest dispensare Episcopus, quia est lex Superioris. Quòd si adhi

adhibeantur, v. g. duo viri, *Bonac.* & *Aversa* q. 67. s. 3. §. *Adhuc.* probabiliter dicunt esse mortale, quamvis *Sanch.* de Matr. lib. 7 d. 57. nu. 6. etiam probabiliter dicat esse veniale tantùm: plures tamen possunt assistere veluti testes & ad majorem pompam, *Gob.* à n. 524. Hinc si plures à parentibus designati se ingerant, baptizans potest initio dissimulare, sed postea dicat satis esse, si unus, vel unus & una infantem tangat, aut, si permittat omnes tangere, designet cum aliquo signo externo, unum, vel unum & unam, quibus solis tradet infantem baptizatum, non autem aliis, & illos solos annotet esse Patrinos, reliquos fuisse testes.

§. 5. Si unicus sit susceptor, *Laym.* vult, ut susceptor maris sit mas, & fœminæ fœmina, uti statuit *Conc. Nicæn.* Contradicunt *Suar. Fill. Aversa*, *Gob.* n. 531. dicentes marem posse suscipere fœminam & contrà, quia jure novo *Trid.* dicitur, sive vir, sive mulier. Et ideo etiam *Aversa* s. 4. §. ult. & *Pignat.* tom. 7. consult. 93. n. 3. docent procuratorem pro viro Patrino absente posse esse mulierem, & contrà. In his tamen quivis debet se accommodare consuetudini suæ Diœceseos: consuetudo autem in his partibus stat pro *Layman.* 351.

§. 6. *Urbanus* II. prohibet duos conjuges simul levare infantem, si tamen alicubi sit contraria consuetudo, fieri poterit, maximè cum *Navar. Vivald. Sanch.* n. 5. *Tambur.* de Bapt. cap. 4. §. 2. n. 11. absolutè putent hodie licere; ideóque *Suar. March. Aversa* s. 3. & alii passim dicunt, illam constitutionem non esse usu receptam. 352.

353. §. 7. Aliqui negant baptizantem posse esse Patrinum, quia videtur requiri distinctio baptizantis & Patrini, cùm baptizans aliqua interroget, ad quæ respondere debet Patrinus. Nihilominus poterit hoc probabiliter fieri, si baptizans substituat sibi alium, qui nomine suo levet, hoc enim nullo jure prohibetur, *Gob.* n. 535.

354. §. 8. *Quintanadv.* putat nunc, per se loquendo, licere omnibus Religiosis & Monialibus esse Patrinos & Matrinas, quamvis olim fuerit prohibitum, quia causa hoc prohibendi olim erat osculum, quod sibi dabant Compatres & Commatres, uti colligitur ex Cap. *Monachi.* De consecr. dist. 4., mos autem ille nunc cessavit; Probabiliùs tenent oppositum *March.* & *Gob.* n. 557, nam etiam inter causas fuit cura spiritualis, qui noluerunt onerari Religiosos Monachos, item occasiones egressuum vel confabulationum, quas præscindi voluerunt, hæ autem causæ semper manent.

355. §. 9. Mutus ordinariè non debet esse Patrinus, quia non potest infantem docere res fidei, *Barb. Gob.* n. 555. Qui autem semel docuit, non tenetur sæpius, si instructus obliviscatur, quia tale onus perpetuum non est sinè expresso jure imponendum. Quòd si puer esset filius hæretici, Patrinus specialiter teneretur instruere in vera fide, quia videt Parentes in illo officio deficere. Nullus tamen Patrinus tenetur alere puerum, quem è fonte levavit.

356. §. 10. Ante septennium admitti non debet aliquis, ut sit Patrinus, etiam ideo, quia ordinariè non posset baptizatum docere fidem post primam infantiam, unusquisque autem tenetur mu-

munus, ad quod obligatur, exercere, Can. *Vos ante omnia.* De consecr. dist. 4. *Opponunt* aliqui apud *Pignat.* n. 5., baptizatos inter fideles satis instrui à Parochis, & Parentibus, *sed* hoc per accidens est, deberet enim saltem his deficientibus posse instruere, & ideo *Synodus Colon.* suprà dicit convenire, ut Patrini sint saltem puberes ac sacro chrismate confirmati. Possunt tamen impuberes assistere honoris causâ. Quòd si impubes faciat requisita velut Patrinus, docent *Sanchez* l. 7. d. 61. aliique cum *Pignat.* n. 9. quòd contrahat cognationem spiritualem, quia actus manet validus.

§. 11. Pater posset esse patrinus filii sui illegi- 357.
timi, unde, per se loquendo, non peccaret, qui id suaderet, in ordine ad Matrimonium cum Matre impediendum per cognationem spiritualem, *Lugo* in Resp. mor. l. 1. dub. 6. *Gob.* n. 568.

§. 12. Susceptio vel baptizatio propriæ pro- 358.
lis, etiam extra casum necessitatis, secundùm multos non impedit usum Matrimonii contracti, quia hoc nullo jure legitur cautum, & quod fuit olim, videtur revocatum Cap. *Si Vir.* De cognatione spirituali: neque verum esse putant, quidquid dirimit Matrimonium contrahendum, etiam impedire usum contracti, nisi ubi jus hoc ordinat: Hanc sententiam fatetur probabilem *Sanch.* l. 9. d. 26., tenet tamen oppositam, quia communem. Addit *Gob.* num. 569. Si mater moriatur in partu, aut pater ante partum, parentem alterum superstitem posse esse Patrinum vel Matrinam propriæ prolis.

359. §. 13. Probabilius est, eum non contrahere cognationem, qui à parentibus, vel in horum defectu à Parocho non est designatus Patrinus; nam *Trid.* postulat esse designatum, ergo deficiente designatione non sequetur cognatio, *Sanch.* l. 7. d. 57. n. 8. & 12. *Aversa* s. 3 §. *Quartò. Gob.* à n. 535. contra *Navar. Henriq. Castrop.* & alios.

360. §. 14. Si plures mares & fœminæ designentur, probabilius est illum & illam solùm contrahere cognationem, non qui primi fuerunt designati, uti vult *Tambur.* n. 14., sed qui ex designatis primi tangunt infantem baptizatum, reliqui enim non videntur esse veri Patrini, cùm primi expleverint totum officium, *Suar. Sanch.* n. 14. Si autem plures æquè primò tangerent infantem, cùm *Trid.* tantùm prohibeat, & non irritet actum, hinc videtur probabilius contra *Suar.* & *Aversam*, omnes contrahere cognationem, quia est æqualis pro omnibus ratio; & ita decisum esse asserit *Gallemart* ad sess. 24. cap. 2. *Trid.* de Refor. Matr. Similiter docet *Pignat.* n. 6. & 7. Sacram Congregationem declarasse, si incertum sit, quis ex pluribus, qui tetigerunt, fuerit designatus, aut quis primus tetigerit, omnes contraxisse.

361. §. 15. Si Baptismus non sit solennis, & aliquis subeat officium Patrini, aliqui affirmant, alii negant, eum contrahere cognationem, uti notant *Aversa* s. 3. §. *Secundò* & *Tambur.* cap. 4. §. 3. *Sanch.* verò l. 7. d. 61. n. 15. dicit ideo non contrahere, quia munus Patrini ab Ecclesia institutum est tantùm pro solennitate, ratione cujus tantùm hæc contrahatur cognatio; è contrà tamen videtur certum quòd baptizans non solen-

niter

niter contrahat cognationem, quia hæc causatur ratione Sacramenti, quod tunc confert: Illi verò non contrahunt, qui assistunt solis cæremoniis, quæ postea in Ecclesia supplentur, *Quintanadv.* t. 1. sing. 18. *Pignat.* n. 4. afferens declarationem S. Congregationis Et idem est de illo, qui assistit in Baptismo sub conditione repetito, saltem, quamdiu non constat priorem Baptismum fuisse invalidum, *Averf.* sect. 4. §. *Tertiò.*

§. 16. Si Patrini à Parentibus designati diu 362.
emaneant, & Parochus factus impatiens alium designet in Patrinum, secundùm *Bejam* p. 2. cas. 4. peccat mortaliter, quia facit contra jus parentum obtrudendo alium fortè non gratum, vel cum quo nollent habere cognationem, quæ cum hoc videtur contrahi, quia sufficit designatio parentum vel Parochi, uti habet *Trid.*, & notat *Tamb.* §. 2. n. 12.

§. 17. Ad cognationem contrahendam neces- 363.
se est tangere baptizandum manu, saltem mediis vestibus vel fasciis, nec sufficit tangere uno tantùm digito; si autem suscipiat ex fonte, debet suscipere è manibus baptizantis, & non tantùm Patrini vel obstetricis, ita cum communi *Averf.* sect 3. §. *Sextò.* Qui autem ita tenuit vel suscepit infantem, & voluit exercere illum actum velut cæremoniam ab Ecclesia præscriptam, contrahit cognationem, quamvis nesciat illam inde oriri, quia resultat ex illo actu exercito per modum cæremoniæ sacræ, *Averf.* s. 4. § *Septimò*, *Tambur.* §. 4. nu. 4. Si tamen tenens haberet animum, quòd nollet esse Patrinus, non contraheret, *Aversa*, *Tambur.* suprà. Si autem quis susciperet filium Caji, putans esse filium Titii, probabile est

cum *Sanch. Tamb. Gob.* contra *Castrop. Pont.* & alios, quòd non contrahat cognationem cum Cajo vel ejus Parentibus, quia revera non habuit intentionem suscipiendi Cajum: Si tamen voluisset suscipere hunc infantem, quicunque demum esset, contraxisset, uti rectè *Aversa*: & hoc in dubio præsumi debet, inquit *Gob.* n. 537.

364. § 18. Si Cajus levet infantem tanquam Procurator nomine Titii, Cajus non contrahit cognationem, quia non est verè Patrinus, nec ipse designatus est, nec etiam intentionem habet nomine suo levandi, *Sanch. Aversa* sect. 4. §. *Octavò. Gob.* n. 550. contra *Sot. Tol.* & alios. Putátque *Sanch.* lib. 7. d. 59. n. 4. etiam Titium non contrahere, sicuti Sacerdos non contraheret, si baptizaret per Diaconum sibi substitutum, sed *Perez, Aversa. Castrop.* tr. 19. p. 11. *Tambur.* num 8. *Gob.* n. 546. probabiliùs dicunt Titium contrahere, sícque declaratum esse à Sacra Congregatione, uti testantur *Gallemart* ad *Trid.* ss. 24 c. 1. de Ref. Matr. & *Bas. Pontius* De Matrim. lib. 7. c. 39. n. 10. Ratio autem est, quia, secundùm jura, potest quis medio Procuratore, quod per se ipsum, & actio tangendi potest alteri committi; & ita Magnates semper solent per Procuratorem levare infantes, qui tamen judicio omnium sunt veri Patrini. Quòd autem Sacerdos non contrahat cognationem, quando Diaconus baptizat ex ejus commissione; Ratio est, quia Diaconus non baptizat nomine Sacerdotis, sed vel suo vel Christi nomine.

Objici potest adhuc ex *Sanchez* 1. Ad cognationem

tionem spiritualem contrahendam requiritur actio personalis tangentis. 2. Cognatio legalis non oritur nisi ex adoptione personali; 3. Similiter cognatio carnalis non oritur nisi ex actione personali, ergo nec spiritualis. 4. Nullus est textus significans cognationem spiritualem contrahi ratione Procuratoris, ergo. R. ad 1. Requiritur actio physicè personalis, n, moraliter & imputativè personalis, c, hæc autem ponitur per procuratorem, qui tangit contactu, physicè suo, sed moraliter sui principalis. *Ad* 2. Hoc est aliquid speciale, quia lex vetat adoptionem, non verò susceptionem infantis fieri per alium. *Ad* 3. Actio tangendi potest alteri committi, non autem actio generandi. *Ad* 4. Hoc ipso, quòd susceptio per Procuratorem permittatur ab Ecclesia, sufficienter deciditur cognationem illi annexam posse per eundem Procuratorem contrahi.

§. 19. Si Titius, qui dederat Cajo commissionem levandi pro se, revocaret hanc suam commissionem, antequam Cajus, etiam revocationis ignarus, levaret, Titius cognationem non contraheret, quia sicuti in Matrimonio, ita etiam in his actibus requiritur consensus perseverans, *Bald. Felin. Sanch.* n. 8. 365.

§. 20. Si communitas aliqua, v.g. Capitulum fiat Patrinus infantis, quem levet per Procuratorem, *Sanch.* num. 7. putat nullum è Canonicis contrahere cognationem, sed contradicit *Abbas*, quia quando actus non potest convenire universitati, resolvitur in singulos. Utraque sententia 366.

est probabilis, sed prima videtur probabilior, cùm singuli non sint Patrini, ne sunt plures, quod vetat *Trid.*, unde nec singuli tenebuntur infantem instruere, sed ad summùm tenebitur Capitulum uni demandare, qui faciat nomine omnium.

367. §. 21. Si Titius absens & ignorans designetur Patrinus, ponatúrque Cajus pro Titio supplens, Cajus non contrahit cognationem, secundùm antè dicta, neque etiam Titius, quia nec intentionem habuit, nec dedit commissionem, *Sanch. Castrop. Gob.* n. 550.

368. §. 22. Si fidelis baptizet prolem hominis infidelis, *S. Anton Silv. Henriq. Con.* aliique multi cum *Aversa* s. 4. §. *Quartò*. docent fidelem contrahere cognationem respectu parentum infidelium, hos autem cognationem habituros, si baptizentur, quia Ecclesia sinè distinctione & limitatione statuit cognationem inter tales personas: sed oppositum tenent *Dur. Sot. Led. Reb. Pontius, Bonac.* aliique cum *Sanch.* lib. 7. d 60. Ratio est 1. quia Ecclesia nihil curat de illis, qui sunt forìs extra Ecclesiam. 2. Quia aliàs talis cognatio statim oriretur utrimque, cùm fit relatio mutua. 3. Et præcipuè, quia nulla de hoc invenitur lex, & multò minùs de tali modo, quo postea resulteret cognatio ratione Baptismi præteriti; nihil autem tale asserendum est, si non inveniatur statutum positivè in jure.

369. §. 23. Si infidelis baptizet aut levet infantem hominis fidelis, *Palud. Tolet. Rosel.* aliique cum *Aversa* §. *Quintò*. dicunt, utì antè, contrahi cognationem in actu secundo ex parte ho-

hominis fidelis, & in actu primo ex parte infidelis: sed iterum probabiliùs contradicunt *S. Th. Valent. Navar.* aliique §. præced. citati pro secunda sententia, ob rationes ibi datas.

Q. 68. An Catholicus possit esse Patrinus infantis hæretici à Prædicante baptizandi. Rx. *Laym. Tann. Gob.* t. 2. n. 565. & *Busenb.* suprà absolutè affirmant fieri posse ob piam & notabilem utilitatem, quia Patrinus per hoc tantùm profitetur, quòd puerum suscipiat in curam suam instruendum in veâ fide, facitque saltem hanc ceremoniam catholicè observari: *Castrop. F. Lugo, Tamb.* c. 4. §. 2. n. 8. id admittunt, si fiat ex gravi metu, & protestetur se omnia velle secundùm morem Ecclesiæ Romanæ. E contra *Navar. Azor, Less.* in Auct. v. *Baptismus* casu 1. *Verjuys* t. 6. a. 8. negant unquam licere, tum quia multæ interrogationes dissonæ à catholicâ fide ab ipsis exiguntur, tum etiam quia est tacita approbatio ritûs ipsorum. Itaque videtur distinguendum, nam si revera hæc ita exigantur, ut prudentum judicio censeatur approbari ritus acatholicus, patet non licere, cùm hæc sint intrinsecè mala; si autem ista absint, utì ordinariè videntur abesse in Germania, dicendum est licere. 370.

Q. 69. Quid addendum sit circa admissionem Patrini hæretici. Rx. seqq.

§. 1. Peccat, qui rogat hæreticum, ut sit Patrinus catholici infantis, tum quia petit esse instructorem in fide, qualis hìc & nunc esse non potest, nisi in fide mala; tum etiam quia petit, quod non potest ab hæretico fieri sinè peccato, nam talis proxima & propriè dicta communicatio 371.

catio in rebus sacris est interdicta hæretico. *Gob.* t. 2. n. 364.

372. §. 2. Quamvis Parentes, secundùm dicta n. 350., cogerentur infantem mittere, aut permittere baptizari à Prædicante, tamen addere debent patrinum Catholicum, tum quia si adhibeatur hæreticus, hic mortuis parentibus petet infantem educandum in suis erroribus, quod tenentur præcavere parentes; tum etiam ideo, quia baptizati ritu hæretico & levantibus solis patrinis hæreticis exponuntur periculo sequendi hæresin, nam per fraudem ipsis imponitur, quasi in Baptismo professi sint & jurârint fidem illam.

373. §. 3. Ubicunque & à quocunque baptizetur infans, Authores apud *Gob.* n. 559. & cum *Vers.* n. 9. communissimè docent admitti non posse patrinum hæreticum, tum quia hæreticus est incapax illius officii, tum quia proles objiceretur periculo perversionis, uti antè dictum est. Putat quidem *Laym.* licere in Germania, quando adest gravis causa vel necessitas; consentit *Castrop.*, si alioquin nasceretur gravis offensio, aut parentes facerent infantem deferri ad Prædicantem, sed adhuc contradicunt *Tann.* aliique communiùs, dicentes esse intrinsecè malum. Duæ tamen praxes licitæ sunt: prima est *Tann.* & *Gob.* n. 560., ut baptizans in tali necessitate omittat omnia, quæ patrinum concernunt, & infantem baptizatum reddat obstetrici. Altera est aliorum in quibusdam urbibus acatholicis usurpata, ut baptizans, præter hæreticum, designet aliumCatholicum ex voluntate parentum, qui puerum tangat assistente hæretico quasi ad hono-

honorem, & tum inscribat libro baptismali verum patrinum Catholicum; notet autem hæreticum fuisse tantùm testem: Quod si nullum timeatur incommodum, melius est omittere omnino patrinũ, quàm adhibere hæreticum, quia præceptum adhibendi tum tantùm obligat, quando potest haberi idoneus. *Tamb.* c. 4. §. 2. n. 6.

Denique Parochus baptizans utiliter facit, 1. Si adstantibus breviter explicet significationem ceremoniarum. 2. Si moneat parentes, inprimis ne infantes faciant secum in lecto cubare ante unum vel alterum annum, quia periculum est in somno opprimendi vel suffocandi: deinde ne committant improbis nutricibus, vel postea hæreticis Magistris: præterea prolibus adultioribus significent diem Baptismi, tum ut sciant ætatem suam, tum etiam ut illum diem piè celebrent, more Majorum. Baptizaturus autem ante omnia formet intentionem faciendi, quod Christus instituit, vel quod facit Ecclesia.

CAPUT II.

De Confirmatione.

DUBIUM I.

Quid sit, & quæ ejus materia & forma.

RESP. I. Confirmatio est unctio Chrismatis» 374.
sub præscripta forma verborum, in fronte»
baptizati, ab Episcopo; quâ is ex Christi institu-»
tione, gratiæ augmentum & robur accipit. »

Resp. II. Materia ejus remota essentialis est»
Chrisma, confectum ex balsamo & oleo oliva-»
rum,

»rum, benedictum ab Episcopo. Ita commun.
»Doct. *Unde resolves*
» I. Non sufficit solum balsamum, ùt voluit
»*Canus*: nec solum oleum, ùt voluit *Caj. Sotus*,
»*Nav.*
» II. Etiam benedictio Episcopalis est de essen-
»tia, ùt habet communis contra *Caj.* ideoque
»nullâ delegatione, sive Episcopi, sive Papæ, sim-
»plex Sacerdos potest conficere chrisma. *Kon. d.*
»*72. a. 3. dub. 1. 6. 4.*
» III. Perinde est ad substantiam Sacramenti,
»sive chrisma sit novum, sive vetus; licèt gravi-
»ter peccet, qui utitur alio, quàm novo, id est, illo
»anno consecrato: In quem finem quotannis in
»die Cœnæ consecratur, veteri combusto.
» Resp. III. Materia proxima, est unctio in fron-
»te, per manum Episcopi, (unde etiam hoc Sa-
»cramentum, manûs impositio dicitur à S. Luca
»*Act.* 8.) in formam Crucis facta: Quæ omnia
»sunt de necessitate Sacramenti, ùt habet com-
»munis. *Unde resolves*,
» I. Etsi ex necessitate præcepti unctio fieri de-
»beat pollice manûs dextræ; valida tamen esset,
»si fieret digito etiam sinistræ manûs; quia verè
»fieret per impositionem manûs Episcopalis, ita
»*Præp.* & alii contra *Suar.* Peccabit tamen Epi-
»scopus graviter contra universalis Ecclesiæ mo-
»rem, *V. Lay. hic cap. 2. & Escob. t. 7. E. 3.* ubi do-
»cet probabile esse non peccare mortaliter.
II. Probabile est, requiri ad valorem Sacra-
»menti, ut unctio fiat ab Episcopo immediatè;
»nullo instrumento mediante. Ita *Fill.* & *Laym.*
»contra quosdam, quia debet fieri per impositi-
»onem manûs. *Escob. t. 7. E. 3.*

Resp.

Resp. IV. Forma vera & necessaria, in Eccle-» sia latina est : *Signo* (ùt habet *Trid.*) vel *Consigno*» (ùt habet *S. Tho.*) *te signo crucis, & confirmo te*» *chrismate salutis, in nomine Patris* &c. In qua, u» trum de essentia sit, ut utraque actio, signandi &» ungendi, expressè significetur, disputant Scho » lastici, *Laym.* & *Fill. t. 3. d. 10. Kon. l. 6. a. 4. Dian.* » *R. 27.* »

ADDENDA. 375.

Q. 70. Quid præterea sit notandum circa materiam & formam Confirmationis. R. seqq.

§. 1. Certum est oleum pertinere ad materiam essentialem hujus Sacramenti : intelligitur autem oleum olivarum, uti cum *S. Th.* & aliis notat *Aversa* q. 72. s. 3. §. *Tertiò*. Et quamvis probabilius sit, etiam balsamum esse partem essentialem materiæ, tamen sententia dicens requiri tantùm ex præcepto, probabilis est, quam præter *Cajet. Sot. Nav.* tenent *Covar. Vivald. Vict. Valent. Zanard.* & alii apud *Dian.* p. 3. t. 4. R. 23 & *Aversa* suprà. Ratio petitur ex Cap. *Pastoralis*. De Sacram. non iterand., ubi *Inn. III.* interrogatus de confirmato in solo oleo, dicit nihil esse iterandum, sed cautè supplendum, quòd incautè prætermissum fuerat. *Nec obstat*, quòd *Florent.* dicat materiam esse Chrisma confectum ex oleo & balsamo, nam etiam dicit materiam Eucharistiæ esse vinum aquâ mixtum; item materiam Pœnitentiæ etiam esse satisfactionem, satis autem constat, quòd non sint materia essentialis, hinc concludit *Dicast.* hìc n. 29. balsamum non requiri ad valorem sed tantùm ex præcepto, non purè ecclesiastico, sed divi-

divino Christi, quod colligimus ex antiqua traditione Ecclesiæ & PP.

376. §. 2. Si haberi non posset Chrisma ex oleo & balsamo, non peccaret, qui in articulo mortis confirmaret aliquem solo oleo infirmorum, quia opinio eorum, qui dicunt sufficere solum oleum, secundùm dicta, est probabilis, ergo in casu necessitatis licitum est secundùm eam procedere, *Gob.* in Exp. t. 2. n. 744. & constat ex dictis à n. 104.

377. §. 3. Sufficit balsamum cujuscunque regionis, dummodo sit in ea quantitate, ut det suiodorem, quamvis in singulis partibus olei non sit aliquid balsami, *Con. Bonac. Gob.* n. 745.

378. §. 4. Quamvis communior & probabilior sententia sit cum *Platel.* p. 5. n. 253., quòd simplex Sacerdos, naquidem ex commissione Papæ, possit consecrare Chrisma pro Confirmatione, tamen *Caj. Valent. Barb. Gob.* suprà alique apud *Averf.* s. 2. §. *Adhuc.* probabiliter contradicunt, si enim potest confirmare, cur non consecrare Chrisma ad confirmandum?

379. §. 5. Probabilius videtur, quòd Sacerdotes Episcopo necessarii sint ad benedicendum Chrisma, nã in Rituali Romano dicitur de illis, quòd sint & testes & cooperatores, jubentúrque ipsi post Episcopum insufflare, signare, oscularí ampullam &c non item Diaconi & sub-Diaconi, qui vocantur ministri tantùm & assistentes.

380. §. 6. Opinio *Henriq. Vivald.* & aliorum, qui putárunt unctionem fieri posse medio aliquo instrumento, non videtur probabilis, quamvis probabilem agnoscere videatur *Dicast.* n. 151., nam partialis materia Confirmationis vide-

videtur esse impositio manûs Episcopalis; per quam solam initio ab Apostolis collatam Confirmationem, docent *S. Thom. Scot. Gabr. Sot. Suarez, Dicast.* n. 66. aliique apud *Aversam* s. 1. §. *Tertiò.* contra *Bellarm.* & alios. *Nec obstat*, quòd Can. *Si quis suadente diabolo.* dicatur esse manûs injectio, si alium fuste verberem, *nam* respectu illius Canonis etiam dicor injicere manum, si Clericum petam lapide vel conspuam; ergo patet ampliore modo ibi sumi, utì rectè *Aversa* s. 3. §. *Ad.* Ubi addit, si Episcopus laboraret pollice dextræ manûs, ungere posse alio digito. Addunt *Nugn. Dian. Dicast.* n. 149. non satis constare, quòd mortaliter peccaret Episcopus, si absque causa uteretur alio digito, quàm pollice dextræ.

§. 7. Pro explicandis variis Canonibus Con- 381.
ciliorum & dictis SS. PP., notandum est cum *Gorm.* hìc n. 1. varias ab initio Ecclesiæ fuisse manuum impositiones: 1. Erat curativa, de qua *Marci* ult. *Super ægros manus imponent & bene habebunt.* 2. Reconciliativa, cum qua dabatur absolutio sacramentalis pœnitentibus, præsertim publicis. 3. Ordinativa, per quam ordinabantur Ministri Ecclesiæ. 4. Confirmativa, per quam conferebatur hoc Sacramentum Confirmationis. Similiter variæ fuerunt unctiones, 1. erat Altarium, Calicum, & aliorum pro usu Ecclesiæ. 2. Baptizatorum in vertice. 3. Exorcizandorum, ad expellendum dæmonem. 4. Ordinandorum in vertice & digitis. 5. Moribundorum, quæ est extrema Unctio. 6. Confirmandorum, de qua hìc egimus.

§. 8. Per formam Confirmationis apud La- 382.

tinos significari debent, saltem ex præcepto 1. Persona confirmantis, saltem implicitè. 2. Actus, tam signandi per formam Crucis, quàm ungendi per sacrum Chrisma. 3. Persona confirmandi. 4. Unitas divinæ essentiæ. 5. Trinitas personarum, *Dicast.* à n. 74. *Averſa* ſ. 3. §. *Secundò.* & rationem dat S. *Thom.* q. 72. a. 4., cur significari debeat unitas essentiæ, Trinitas personarum & Crucis signum, quia cùm Confirmatio fit ad plenitudinem roboris fidei in Baptismo acceptæ, per hanc debuerunt iterum præcipua illa Mysteria inculcari; itemque præferri Crucis signum, in quo Christus triumphavit, velut prima tessera & insigne Christianorum, nam baptizati, per characterem hujus Sacramenti specialiter consignantur in milites Christi, cùm per Baptismum sint tantùm domestici, sive Ecclesiæ filii. Videri possunt hæc fusiùs apud *Suar.* d. 33. ſ. 5. & breviter apud *Dian.* p. 3. t. 4. R. 27.

383. §. 9. Forma apud Græcos est, *Signaculum donationis Spiritûs S.* omisso verbo, pro mera Græcorum & sensus est, hoc signo donantur munera Spiritûs S., utì latè *Arcud.* l. 2. c. 6., qui c. 7. etiam fusè probat hanc formam esse validam, & continere omnia, quæ requiruntur ad essentiam; Quod etiam declaravit *Urbanus* VIII. apud *Illſung*, de Sacram. n. 7., tenentque etiam alii; quos refert *Illſ* de Confirmatione n. 41. Ibidem ostendit *Arcadius*, quamvìs Græci ungant etiam oculos, nares, os, aures, pectus, manus, pedes, tamen ex eorum mente opus non esse ungere nisi frontem. Idem *Arcud.* c. 1. ostendit hoc Sacramentum à SS. PP. aliquando vocatum esse impositionem manuum: Illius autem veritatem probat c. 3. §. Sed

Scriptura; & c. 4 ex SS. PP. Cap. 5. ex eisdem PP. evincit materiam ejus esse ex oleo & balsamo: Quòd autem characterem imprimat, ostendit c. 17. Denique quòd iterabile non sit, probat c. 18. & seqq. Atque inde rectè infertur, si confirmatus moreretur, ac à mortuis suscitaretur, non esse denuo confirmandum, utì nec denuo baptizandus vel ordinandus esset, quia anima retinuisset characteres illos, aliud tamen est de Matrimonio cum uxore sua, quod iterũ contrahi deberet, quia omnino desiisset, utì dicetur suo loco.

De mutationibus substantialibus vel accidentalibus materiæ aut formæ Confirmationis, videri possunt dicta à n. 18. 21. 23. 29. 44. Quandonam autem sit institutum hoc Sacramentum, dictum est n. 3.

DUBIUM II.

Quis Minister, & quod subjectum.

RESP. I. Minister ordinarius validæ Confir- »
mationis, est solus & omnis Episcopus, et » 384.
iam excommunicatus vel hæreticus: ex com »
missione autem, vel delegatione Pontificia, et- »
iam simplex Sacerdos. Est communis. V. *Lay. l. 5.* »
c. 3. c. 6. Bon to. 1. d. 3. p 2. Unde resolves »

I. Etsi Episcopus graviter peccet, si vel in alie »
na diœcesi, vel sibi non subditos confirmet sine »
proprii Episcopi consensu, saltem tacito, pro- »
pter defectum jurisdictionis, valida tamen est »
Confirmatio, quia ista non requiritur necessita- »
te Sacramenti, sed præcepti tantùm. »

II. Excusatur à peccato Episcopus, si ex alia »
diœcesi accurrentes confirmet, quia præsumi- »
tur tacitus consensus alterius Episcopi, cui id »
gratum esse censetur: præsertim si consuetudi- »

»ne ita receptum sit, vel à proprio ægrè confir-
»mari possint. Ità contra *Bon. d. 3. de Sacr.* docet
»*Tann. in 3 p. d. 4. dub. 3. Sa V. Confirmatio & alii.*
» III. Peccat graviter Episcopus, si longo tem-
»pore non confirmet, quia subditos ingenti bo-
»no privat.
» Resp. II. Validè confirmantur omnes, & soli
»baptizati nondum confirmati. Ratio est, tum ex
»illo Act. 2. *Replevit totam domum*: tum ex usu &
»traditione Ecclesiæ: tum quia omnes indigent
»ejus effectu, & sunt capaces. Licitè verò confir-
»mantur iidem, qui validè, dummodo constet
»non ponere obicem, sive Sacramento sive ejus
»effectui. Ratio patet ex dictis. *Unde resolves*
» I. Etiam infantes, & rationis impotes, validè
»hoc Sacramentum suscipiunt.
» II Etsi quoad infantes, consultius sit, differre
»usque ad rationis usum; tum ob reverentiam
»Sacramenti, tum ob periculum iterationis, tum
»ob Ecclesiæ usum: nihilominus ob rationabi-
»lem causam etiam antè iis licitè datur, v.g. si ti-
»meatur diuturna absentia Episcopi, vel hic ad
»ista loca rarò veniat: item si infans sit in pericu-
»lo mortis, (in quo quidam dicunt debere dari)
»denique si sit filius Principis. *Lay. l. c. Fill. tr. 3 c. 3.*
» III. Etiam perpetuò amentes (præsertim si a-
»liquando usum rationis habuerint) licitè con-
»firmantur, etsi per accidens nunquam sint spi-
»ritualiter pugnaturi. Ita *Suar. Fill. Lay. l. c. Kon.*
»*q. 72. a. 8. n. 83.*

ADDENDA.

385. Q. 71. *Quid præterea notandum sit circa Mini-*
strum & subjectum Confirmationis. &c. seqq.

§. I.

§. 1. Quamvis aliquibus Abbatibus fuerit concessa potestas exercendi omnia Pontificalia exceptâ tantùm collatione Ordinum, consecratione altarium & ecclesiæ, tamen declaravit *Greg.* XIII. apud *Lugo* in Resp. Moral. l. 1. dub. 7. non comprehendi facultatem confirmandi, *Gob.* tr. 2. n. 750. Potestque etiam videri *Arcudius* l. 2. à c. 11. usque ad 17., ubi contra *Photium* & aliquos Græcos probat solum Episcopum esse Ministrum ordinarium, Presbyterum verò esse tantùm extraordinarium.

§. 2. Dicendum est contra *Ledesm.*, quòd solus 386.
Papa possit simplici Sacerdoti committere collationem Confirmationis, *Aversa* q. 72. s. 5. §. *Et ex his. Castrop.* tr. 20. p. 9. n. 4. Estque falsum illud principium, quòd Episcopus possit, etiam in extraordinariis, totum hoc pro sua Diœcesi, quod potest Papa pro tota Ecclesia, præsertim si vera est sententia communior, quæ dicit Episcopos habere jurisdictionem & potestatem suam, à Christo quidem, sed mediatè, per Papam.

§. 3. Episcopus venialiter peccat, si confir- 387.
met necdum ipse confirmatus; confirmat tamen validè, quia hæc potestas non fundatur in Sacramento vel charactere Confirmationis, sed Ordinis Episcopalis, ideóque debet Episcopus esse consecratus. *Dian.* in Comp. V. *Confirmatio.* n. 13. *Gob.* n. 751.

§. 4. Episcopus tenetur suis expensis circum- 388.
ire ad confirmandum, nisi longa & rationabilis consuetudo fecerit jus exigendi illas expensas, *Gob.* n. 752. Quòd si ad octo vel decem annos differat circumire & ministrare hoc Sacramentum, peccat graviter, nisi excuset mo-

talis impossibilitas; *Nec obstat*, quòd qui omittit suscipere, non peccet, *nam* etiam fidelis omittens sæpius confiteri vel communicare per annum non peccat, & tamen mortaliter peccat Parochus nolens ei in his ministrare, ergo similiter Episcopus. Et ratio utriusque est, quia ad hoc tenentur ex officio & stipendio, *Dicast.* n. 141. Si tamen adsit rationabilis causa omittendi, non est damnandus, qui ad tres vel plures annos differt, *Pax-Jord. Gob.* n. 753.

389. §. 5. *Nugnus* putat Episcopum peccare mortaliter, si confirmet extra ecclesiam, sed meritò à mortali excusant *Palud. Suar. Præpos. Bonac. Dian* apud *Aversam* s. 3. §. *Quintò*. Imò *Dicast.* n. 148. absolutè dicit Confirmationem conferri posse extra ecclesiam. Nec opus est, ut confirmans vel Confirmandus sit jejunus, nam Caput, *Ut Jejuni*. De consecrat. dist. 5. id statuens solùm habet vim consilii, éstque jam abrogatum, *Aversa. Gob.* n. 769. Habéque etiam usus, ut Confirmatio detur, etiamsi sit dies ferialis: mos autem dandi à prandio improbatur ab aliquibus, sed si justa causa adsit, improbari non debet: saltem collatio Confirmationis manè incepta continuari potest in longum tempus post prandium, si adsit magnus numerus confirmandorum.

390. §. 6. Si commodè possint, deberent Episcopi confirmare etiam in carcere illos, qui educendi sunt ad supplicium, si petant; item infantes jam morituros, S. *Th. S. Bonav. Dicast* num. 93. *Gob.* n. 760. 768. 769. Imò *Bonac.* & *Quintanadu.* citans plures apud *Gob.* n. 771. dicit mortaliter peccare Episcopos, si moribundum vel suspendendum petentem non confirment, sed *Escob. F. Lugo*

F. *Lugo* de Sacram. l. 3. c. 3. & alii probabiliùs negant esse mortale, imò nullum peccatum est, tum quia communiter excusat incommoditas talibus ministrandi hoc Sacramentum cum solennitate debita, tum etiam, quia jam non est consuetudo, ut fiat.

§. 7. Etiam illos perpetuò amentes, qui nunquam usum rationis habuerunt, posse confirmari, docent *Suar Henriq. Laym. Con. Dicast.* n. 92. contrà *Sotum*, *Valent. Merat.*, sed attendi debet consuetudo, quam tamen aliqui dicunt, non obligare, si alicubi sit non confirmandi, quia hoc pendet à libera voluntate Episcoporum. Pro infantibus, melius est exspectare usum rationis: in locis tamen Missionum & inter hæreticos, quò rariùs veniunt Episcopi, conveniente confertur etiam infantibus, *Verjuys* tr. 17., nam & Græci, teste *Arcudio* l. 1. c. 13., statim post Baptismum infantibus conferunt Confirmationem. 391.

§. 8. Si quis afferat dimissoriales ex alia diœcesi pro Ordinibus vel prima tonsura hìc suscipienda, Episcopus noster licitè eum confirmat, quia cùm Confirmatio prærequiratur, etiam ad hanc censetur consentire Episcopus dimittens, *Henriq. Zambr. Laym. Dian.* p. 3. t. 4. R. 24. *Dicast.* n. 130. Contra *Bonac.* de Sacram. d. 3. p. 2. Quòd si ad suscipiendam Confirmationem conveniant ex aliis Diœcesibus sinè speciali licentia, *Bonac.* n. 20. *Dicast.* à n. 128. dicunt eos non posse confirmari ab Episcopo alieno, quia non habet jurisdictionem in non subditos, sed rectè contradicunt *Henriq. Præpos. Laym. Barb. Tann. Casp. Sa*, *Aversa* s. 5. §. *Quintò*. *Burgh.* Cent. 3. 392.

cas. 97. *Delbene* de Imm. Eccle. c. 11. dub. 1. §. 1. n. 20., idque fieri posse sine ullo scrupulo, docent *Dian.* p. 4. t. 4. R. 50. & *Steph.* t. 5. d. 3. n. 1., quia hoc ratum & gratum est aliis Episcopis, uti probat praxis.

393 §. 9. Dubitans, an sit confirmatus, aut an rectè, petere potest confirmari sub conditione, *si non est confirmatus*; requiritur tamen majus dubium, quàm pro Baptismo, quia Confirmatio non est ita necessaria, *Nugn. Bardi, Schild.* t. 6. c. 3. *Gob.* n. 763.

394 DUBIUM III.

Quæ Confirmationis necessitas, & ceremoniæ.

»RESP. I. Non est necessaria ad salutem necessi-»tate medii, neque, per se, præcepti. Est com-»munis *S. Thom.* & aliorum, contra *Scot.* & *Sylv.* »Ratio, tum quia Ecclesia non urget ejus susce-»ptionem ullis pœnis; tum quia nec ex Scriptura, »nec traditione, neque fine aut institutione Sa-»cramentale præceptum colligitur: Et Canones »qui in contrarium afferuntur, satis explicantur »de necessitate ad melius esse.

» Dixi, *per se*, quia per accidens aliquando po-»test esse necessaria ad salutem, ex præcepto cha-»ritatis sui, vel proximi, vel alio, v. g. ad caven-»dum scandalum; vel ratione conscientiæ, qua »quis valde metuit, ne in tormentis deficiat sine »hoc Sacramento. *Unde resolves*

» I. Negligere hoc Sacramentum, secluso scan-»dalo & contemptu, non est mortale, *Suar. Lay.* »*lo.* 5. *t.* 3. *c.* 5. *Bon. d.* 3. *q.* 1. *p.* 2. ubi ex aliis mul-

tis

tis docent, nullum esse præceptum illud suscipiendi.

II. Etsi omissio ex contemptu, v. g. si quis id nihili faciat, aut puerile, aut vile habeat, sit mortalis, talis tamen non censetur esse, cùm quis ejus oblatam occasionem, quam postea non facilè habiturus est, negligit. Ita commun. contra *Sylv.* V. *Tol. l. 2. c. 4.*

III. Præceptum, quod habetur in *Trid. sess. 23. c. 4. de reform.* non ligat omnes, cùm sit hypotheticum, sed tantùm ordinandos vel initiandos primâ tonsurâ. Cujus omissionem non esse mortalem, contra *Tan.* docet *Henr. Valent. Suar. d. 38. s. 1.* & *Nav. manual. cap. 22.* qui addit, ne quidem Episcopum peccare mortaliter, ordinando non confirmatum; aut si ipse non confirmatus ordinet. *Vid. Regin. lib. 28. cap. 3.*

Resp. II. Circa cæremonias Confirmationis, scienda sunt sequentia,

I. Etsi servandi sint ritus in Pontificali præscripti, peccétque graviter Episcopus, si confirmet sine pluviali, mitra, vel pedo, utì & si Ordines sacros conferat cum solis indumentis Missæ, *Dian. p. 7. t. 10. R. 31.* non tamen semper erit mortalis alicujus omissio, v. g. alapæ, aut cerei. Potest autem conferri loco quovis decenti, etiam extra Ecclesiam; & à prandio non jejunis, omni anni tempore.

II. Sub gravi culpa, ùt docet *Nav. manual. c. 22.* ex communi, requiritur Patrinus; isque unus tantùm (licèt *Tol.* duos admittat) qui si confirmatus non sit, peccat graviter, secundùm communem: (*Escob.* tamen ex *Kon.* docet, non esse mortale) quod probabile esse docet *Quintan. t.*

»2. *f.* 7. imò nullum, si fiat in necessitate, & non »contrahit cognationem, ut docet *Sanch. Suar.* »contra *Sylv. Sa*, & alios. Debetque esse diversus à »Patrino Baptismi, saltem extra necessitatem (li»cèt cum *Bon.* & *Hurt.* id neget *Quint. f.* 7. & 14. »& sceus facientem non peccare mortaliter, di»cat *Dia. p.* 3. *t.* 4. *R.* 21.) & non Monachus (nisi »factus Episcopus) Admitti tamen & illos, & Mo»niales posse sine culpa, docet idem *Quint. f.* 18. »nisi in eorum Religione sit prohibitum, eo au»tem nomine non excludi Mendicantes, notat »*Kon.* & *alii quinque*, cum *Dian. p.* 9. *t.* 6. *R* 32. Nec »refert, seclusâ consuetudine, num vir sit aut »fœmina. Neque etiam contrahit obligationem »instruendi confirmatum, sed tantùm cognatio»nem spiritualem cum eo, & ejus parentibus, »dummodo tamen eum tangat.

» III. Frons confirmati obliganda est fasciâ li»neâ, cruce notatâ, gestandâ uno, tribus vel sep»tem diebus, pro consuetudine; illotâ interim »fronte. Potest etiam, si ratio subsit, statim auferri, & frons ablui, ipsa autem comburi, vel hone»stè asservari debet, nec ad profanos usus adhi»beri, propter contactum chrismatis; neque sol»vens illam, contrahit cognationem. V. *Prep.* »*in* 3 *p. q.* 2. *a.* 12.

» IV. Parochos teneri in librum referre nomi»na confirmatorum & Patrinorum suæ Paro»chiæ, (eamque curam ad Episcopos etiam per»tinere) tum propter sciendam cognationem »spiritualem, tum propter Ordines suscipiendos; »docet *Quint. f.* 11. ex *Barbosa*, &c. ac denique »licere mutare nomen in Confirmatione, *Ibid.* »*f.* 10.

AD-

ADDENDA.

Q. 72. Quid præterea notandum sit circa necessi- 395.
tatem & ceremonias Confirmationis &c. seqq.

§. 1. Fuisse olim præceptum ecclesiasticum, ut susciperetur Confirmatio, colligit *Dicast.* hìc n. 105. ex variis Conciliis & dictis SS. PP., rectè autem docet dub. 10. cum communi, per desuetudinem nunc desiisse illud præceptum, motivum tamen magnum non negligendi Confirmationem est, quòd multùm per illam roboretur fides, & augeatur gratia; sententia enim communis habet cum *S. Th. Dian.* p. 4. t. 4. R. 50. *Aversa* q. 72. s. 4. §. *Tertiò Dicast.* n. 83. per Confirmationem, secundùm se, conferri majorem gratiam, quàm per ipsum Baptismum, quamvis Baptismus præ Confirmatione habeat privilegium remittendi pœnam peccatis debitam.

§. 2. Ubi facilè non habetur Patrinus, potest 396.
omitti, secundùm *Gob.* t. 2. n. 780. Alii tamen melius suadent, ut unus tum sit plurium Patrinus, *Gob.* n. 786., posse enim unum etiam eâdem die esse Patrinum plurium, rectè docet *Barbosa.*

§. 3. Patrinum Confirmationis designant Pa- 397.
rentes vel in eorum defectu Episcopus, *Gob.* n. 788. Potéstque Clericus in Confirmatione esse Patrinus, item Monachus respectu alterius Monachi, *Barb. Castrop. Jordan. Quintanadv. Gob.* n. 783. Imò *Dicast.* n. 145. credit Religiosos mendicantes etiam respectu externorum posse hìc facilius esse Patrinos, eò quòd non sit obligatio instruendi, utì docent etiam *Suar.* & alii: sed *Synodus Colon.* sub *Max. Henr.* de Confirm. c. 3. §. 2.

pag.

pag. 64. prohibet illos esse Patrinos, asserens esse obligationem instruendi; in quo consentit *Aversa* s. 5. §. *Denique*, si confirmandus non sit instructus, & desit alius, à quo instruatur.

398. §. 4. Confirmans potest per alium nomine suo assistentem, esse Patrinus illius, quem confirmat, uti à pari dictum est de Baptismo n. 353. Et si aliqua causa subsit, potest idem esse in Confirmatione Patrinus, qui fuit in Baptismo, aliàs deberet esse diversus, uti habet *Syn. Colon.* §. 1., ut sic cura & instructio confirmati pertineat ad plures.

399. §. 5. Hic Patrinus debet secundùm usum Ecclesiæ & ritum Pontificalis Romani esse ejusdem sexûs, cujus est confirmandus, *Aversa*, §. *In*, & ita etiam statuit *Syn. Colon.* §. 3., addens, ut etiam non sit minor ætate, quia indecorum est, si minor majorem monendo vel corripiendo Patris vices obeat: Mandátque eadem *Synodus* §. 5., ut Patrinus & confirmandus non accedant induti armis; quod meritò ubique est observandum.

400. §. 6. Quamvis multi probabiliter dicant non contrahi cognationem, si assistat non confirmatus, tamen oppositum etiam valde probabile est, si enim confirmans non confirmatus contrahat, cur non assistens? *Nec obstat*, quòd Canon dicat illum, qui confirmatus non est, non posse alium suscipere, *nam* Tò, non posse. sæpe denotat tantùm prohibitionem, quod enim illicitum est, dicitur moraliter fieri non posse, uti cum aliis multis *Aversa* s. 5. §. *Non.*, qui tamen malè addit, infidelem, si assistat, postea suscepto Baptismo habiturum cognationem, hoc enim manet rejectum ex dictis à n. 368.

§. 7.

§. 7. Ceremonia illa, ut confirmati non exeant templo, priusquam acceperint communem benedictionem ab Episcopo, non observatur, quando est tantus accursus, ut alii aliis succedere debeant, *Laym.* l. 5. t. 3. c. 7. *Castrop.* t. 10. p. 10. n. 12. *Gob.* suprà.

§. 8. Ceremonias, quæ antecedunt, comitantur & sequuntur Confirmationem, accuratè referunt & explicant *Bellarm.* de Confirm. c. 13. *Castrop.* p. 10. *Scouville* in Catechismo, de Confirm. à q. 35., qui videri possunt. 401.

Denique etiam hìc meritò debent Parochi populum monere, 1. Quòd Confirmatio iterari non possit, (si tamen iteretur, quamvis peccetur mortaliter, tamen non incurritur irregularitas, quia jus hoc statuit tantùm in Baptismo.) 2. Quòd contrahatur cognatio spiritualis: unde si Parochus habere non possit & in librum referre nomina confirmatorum, parentum & Patrinorum, saltem dum ineuntur Matrimonia, tenetur inquirere & attendere, an contrahentes fortasse non impediantur cognatione spirituali hìc vel in Baptismo contractâ. 402.

TRA-

TRACTATUS III.

De Eucharistia.

CAPUT I.

De Essentia Eucharistiæ.

DUBIUM I.

Quid sit Eucharistia.

»RESP. Est Sacramentum Corporis & Sangui-
»nis Christi, sub speciebus panis & vini, ad
»spiritualem animæ refectionem divinitus insti-
»tutum. Ita comm. Schol. *Unde resolves seqq.*

» I. Tam species consecratæ, quàm Corpus &
»Sanguis Christi, intrinsecè & essentialiter con-
»stituunt hoc Sacramentum: adeóque falsum est,
»quod docuit *Waldenses*, Corpus & Sanguinem
»Christi esse totum Sacramentum. Ratio, tum
»quia *Trid.* docet, Corpus & Sanguinem contine-
»ri hoc Sacramento: tum quia, quatenus conti-
»netur, non est sensibile. Item falsum est, quod
»docet *Marsilius* & *Sotus*, solas species constituere
»hoc Sacramentum; tum quia Eucharistia est
»cibus cælestis, tum quia adorari debet latriâ,
»ùt docet *Trid.*

» II. Usus, sive sumptio Eucharistiæ, non est
»propriè ipsum Sacramentum; neque aliud Sa-
»cramentum ab eo distinctum, ùt vult *Gabriel*;
»nec pars illius sive essentialis, sive integralis, ut
»*Aureolus*; sed tantùm applicatio, sive conditio
»ut Sacramentum operetur.

III.

III. Etsi quælibet species, imò quævis pars» speciei, sit integrum & essentialiter perfectum» Sacramentum; adeóque Sacramentum Eucha-» ristiæ, sub speciebus panis & vini physicè & ma-» terialiter specie differat; moraliter tamen, & in» ratione Sacramenti, est unum specie infimâ Sa-» cramentum; tum quia est unum signum rei sa» crę; tum quia ordinatur ad unum specie infima» finem, *Vid. S. Th. q. 73. a. 1.* »

IV. Etsi physicè loquendo, tot sint numero» Sacramenta, quot numero species, vel etiam» partes specierum; moraliter tamen unum nu-» mero Sacramentum est, quod per modum» unius proponitur, & sumitur: quia id ad unum» finem, scilicet unam refectionem spiritualem,» refertur. »

V. Hostiæ in diversis altaribus, rectè conci-» piuntur ùt distincta Sacramenta: contrà verò, si» Sacerdos unam hostiam in plures partes divi-» dat, vel plures hostias simul sumat, (eadem est» ratio plurium specierum, diversæ rationis) non» ideo dicitur accepisse plura numero Sacra-» menta. »

ADDENDA.

Q. 73. Quid notandum circa nomina Eucharistiæ. R. Eucharistia dicitur à Græco, εὐχαρις, gratia, εὐχαριστία gratia optima, vel gratiarum actio. Varia illius nomina recensèt *Suar.* hìc in Comment. ad q. 73. a. 4.; omnium autem copiosissimè congessit *Theophilus Rayn.* tom. 6. tr. 1., cui titulus, *Candelabrum sanctum septilustre*, ubi totâ sectione quinta à pag. 191. per alphabeti ordinem instituit longum onomasticon ejusmodi 40

modi nominum & titulorum. Præcipua nomina sunt, 1. *Synaxis*, sive *Communio*, quia per ipsam communicamus cum Christo, participantes ejus Divinitatem & humanitatem, 2. *Panis*, quia animam nutrit. 3. *Convivium*; quia animam satiat. 4. *Cœna Dominica*, quia Christus vespere instituit. 5. *Venerabile*, quia est Sacramentum inter reliqua dignissimum. 6. *Sacrificium*, *hostia*, *victima*, quia offertur Deo. 7. *Memoriale passionis*, quia fit in commemorationem Christi passi. 8. *Viaticum*, quia per eam præparamur ad viam, ex hac in æternam vitam.

405. Q. 74. *Quænam in Ecclesia exortæ sint hæreses circa Sacramentum Eucharistiæ.* R. Esse propè innumeras, sed præcipuæ sunt seqq.

1. Aliqui negârunt Eucharistiam esse Sacramentum, volentes vel nullum, vel solum Baptismum esse Sacramentum, utì habet *Dicast.* d. 1. n. 5. Et *Ubiquistæ* etiam reipsa tollebant hoc Sacramentum, dicendo Christum esse ubique, utì rectè *Bellarm.* l. 3. c. 17., contra quos fusissimè agit *Valent.* sect. 3. in Controv. Ubiquitaria. Damnantur autem illi omnes à variis Conciliis apud *Arr.* d. 28. n. 2.; novissimè à *Trid.* sess. 7. de Sacram. in genere, Can. 1., & sess. 13. per omnia capita & Canones. Neque Sacramentum esse negârunt *Lutherus* vel *Calv.* imò nec *Mahomet*, teste *Lugo* d. 1. n. 1., qui hoc solùm culpat, quòd Christiani, cùm credant Christum esse Deum, nihilominus eum devorent; sed damnatur in supradictis Conciliis, quæ definiunt Christum rectè & utiliter sumi à fidelibus.

2. *Sacramentarii* dixerunt in hoc consistere totam rationem Sacramenti, quòd Christus institu-

stituisset panem & vinum tanquam symbola Corporis & Sanguinis sui, de cætero Christum nullibi esse præsentem nisi in cœlo: sed damnantur, uti alii n. 9. referendi: & contra illos fusissimè disputat *Valent.* t. 4.

3. *Cathari*stæ, *Manetis* discipuli, docuerunt Eucharistiam non posse ex pane confici: sed damnantur à *Conc. Florent.* pag. 1167. in Decreto unionis sub *Eugenio IV.*, quod incipit, *Lætentur.* 406.

4. *Græci* & *Armeni* dixerunt Eucharistiam non esse conficiendam in azymo sed in fermentato: *Lutherani* & *Calvinistæ* dixerunt fermentatum esse convenientiorem: sed damnantur à *Florent.* ibidem.

5. *Aquarii* docuerunt pro consecratione Calicis non esse apponendum vinum, sed solam aquam: sed damnantur à *Conc. Lateran.* & *Trident.* Sess. 13. Cap. 4. & Can. 2. 407.

6. *Græci* & *Armeni* putârunt pro consecratione Calicis non esse apponendam aquam: sed damnantur in *Conc. Carthaginensi III.* & *Florent.* in Decreto unionis *Armenorum.*

7. *VValdenses* dixerunt modum consecrandi Ecclesiæ Romanæ non esse verum modum: sed damnantur à *Florent.* suprà. 408.

8. Circa hæc quatuor verba consecrationis, *hoc est corpus meum*, refert *Bellarm.* l. 1. c. 8. suo tempore jam enatas fuisse ducentas erroneas expositiones, quas tamen reducit ad novem velut capitales: quarum tres fundantur in pronomine, *hoc*; duæ in verbo, *est*; *tres* in nomine, *Corpus*; una in pronomine, *Meum*; quæ omnes damnatæ sunt à variis *Conc.*, ac esse Scripturæ contrarias probat *Bellarm.* c. 10.

409. 9. *Armeni*, *Berengarius*, *VVicleff*, *Calvinus* & alii apud *Bellarm.* c. 1. dixerunt Christum non esse verè & realiter præsentem in Eucharistia: sed post alia Conc., quæ refert *Aversa* q. 3. s. 1. §. *Constat*, damnantur à *Trid. sess.* 13. Can. 1. & 8.

10. *Lutherus*, *Bucerus* & alii apud *Bellarm.* l. 4. c. 1. dixerunt Christum non esse realiter præsentem, nisi in solo usu sive sumptione: sed damnantur à *Trid.* ibidem Can. 4. 6. & 7.

11. *VVicleff*, *Lutherus* & alii apud *Aversam* s. 4. dixerunt non fieri transubstantiationem, sed post consecrationem manere panem & vinum cum Corpore & Sanguine Christi: sed damnantur in *Conc. Constantiensi* & *Trid.* Can. 2. itemque in aliis apud *Aversam* §. *Secundò.*

12. *Lutherus* & alii dixerunt, quamvis Christus sit præsens in Eucharistia, tamen ibi non esse adorandum: sed damnantur à *Trid* Can. 6. Potestque videri *Aversa* q. 9. s. 3.

410. 13. *Messaliani* & *Armeni* docuerunt Eucharistiam nec prodesse, nec obesse: sed damnantur à *Trid.* Cap. 2. & Can. 5.

14. *Græci* putârunt Eucharistiam habere majorem vim die Jovis Sancto quàm aliis diebus: sed repugnat *Florent.* in Decr. de unione Græcor.

411. 15. *Lutherus* & alii apud *Bellarm.* l. 4. c. 17. tenuerunt Eucharistiam à peccatore sumi posse sinè Confessione, solâ fide præviâ: sed damnantur à *Trident.* Cap. 7. & Can. 11. Imò ab ipsomet *Apostolo* 1. ad *Corinth.* 11. v. 28. *Probet autem seipsum homo &c.* V. *Bellarm.* c. 18. & 19.

16. Quidam apud *Magist.* l. 4. sentent. dist. 9. dixerunt à peccatore non recipi Corpus Christi: sed damnantur à *Trident.* suprà.

17. *Græci*, *Petrus Dresensis*, *Lutherus* & alii dixe-

runt

runt Eucharistiam ab omnibus esse sumendam in utraque specie : sed damnantur à *Conc. Constant.* sess. 13 *Basileensi* ss. 31. *Trid.* sess. 21. c. 1. & 2. Vide *Aversam* q. 8. s. 4.

18. Omnes ferè horum temporum hæretici 412.
apud *Bellarm.* de Missa l. 1. c. 5. negant Eucharistiam habere rationem veram Sacrificii ; & specialiter non habere rationem Sacrificii propitiatorii, docuerunt alii hæretici, quos refert ibidem *Bellarm.* l. 2. c. 1. sed damnantur in multis *Conc.* apud *Aversam* q. 11. s. 1. & *Pasqual.* de Sacrif q. 22. n. 2. novissimè in *Trid.* ss. 22. cap. 1. & Can. 1. 3. & 4.

19. Specialiter Missas privatas, aut in quibus solus Sacerdos communicat, aut si legantur linguâ nõ vulgari, illicitas esse, docuerunt varii hæretici : sed damnantur à *Trid.* sess. 22. can. 8. & 9. itémque ab aliis Conc. apud *Bellarm.* suprà cap 9.

20. Ceremonias Missæ esse inutiles & vanas dicunt plerique *Calvinistæ* : sed damnantur à *Trid.* suprà Can. 7. omnesq; eas ceremonias & Orationes Missæ esse pias, antiquissimas & verissimas, demonstrat *Bellarm.* suprà Cap. 14 & seqq.

21. *Lutherus* dixit omnes fideles posse conse- 413.
crare Eucharistiam, & omnes hoc modo esse Sacerdotes, quamvis fieri non debeat, nisi à deputatis ad hoc, ut ì refert *Bellarm.* l. 4. c. 16. ; sed damnatur à *Conc. Nicæno, Arelatensi, Lateran. Florent.* apud *Aversam* q. 10. s. 1. & *Bernal* d. 45. n. 4. novissimè à *Trid.* ss. 23. Cap. 4.

Q. 75. Quid præterea notandum sit circa sumptionem. 414.
& seqq. §. 1. *Dicast.* d. 1 à n. 36. docet sumptionẽ pertinere ad completam essentiã hujus Sacramenti, sed loquendũ est cũ communi, quòd Sacramentũ totũ sit ante sumptionẽ, & sumptio sit tantùm applicatio, sive conditio ad hoc, ut Sacramentum

causet suum effectum, nam ita docent *S. Thom.* q. 73. a. 1. ad 2. *Scot.* in 4. dist. 8. q. 1. aliique communissimè: & fundamentum est, quia *Conc. Florent.* in Decreto *Eugen.* IV. ad Armenos dicit, quòd Sacerdos verbis consecrationis conficiat Eucharistiam; & *Trid.* sess. 13. de Euch. Can. 4. & 6. definit Christum esse in Eucharistia ante usum, ergo etiam ante usum est Eucharistia: Addit Can. 7. Eucharistiam asservari in Sacrario, ergo Eucharistia est sinè usu. Ibidem Cap. 2. docet Christum voluisse hoc Sacramentum sumi tanquam spiritualem animarum cibum, ergo distinguit hoc Sacramentum, tanquam spirituale cibum, à sumptione; & sicuti cibus est ante sumptionem, ita etiam erit hoc Sacramentum.

Obji. Quamvis extrema Unctio habeat se per modum medicinæ, tamen unctio, quæ est applicatio olei, est pars illius Sacramenti, ergo similiter quamvis Eucharistia habeat se per modum cibi, tamen sumptio, quæ est applicatio, erit pars illius. R. n. conf. disparitas petenda est ex institutione Christi, qui voluit Sacramentum Unctionis esse medicinam transeuntem, ideoque assumpsit Unctionem tanquam instrumentum causandæ gratiæ:, Econtrà voluit Eucharistiam esse cibum permanentem, hinc non fuit opus sumptionem illius assumi tanquam instrumentum causandæ gratiæ; hoc autem ita voluisse Christum, colligimus tum ex Authoritate & communi sensu Theologorum, qui passim dicunt Unctionem esse materiam proximam & partem illius Sacramenti, ponique nomine Christi; tum etiam ex ratione, quia solâ unctione non positâ non esset illud Sacramentum, quia for-

forma esset falsa : Econtrà Theologi sumptionem non vocant materiam vel partem Eucharistiæ, neque illa ponitur nomine Christi, & illâ non positâ manet forma vera ac positum est Sacramentum Eucharistiæ, ergo nulla est paritas. Congruentiam etiam insinuat *S. Th.* q. 73. a. 1. ad 3., quia cùm Christus ipse sit in Eucharistia, voluit hanc prærogativam sibi tribuere, ut per se causaret gratiam, sumptio autem esset tantùm conditio; sed in reliquis Sacramentis, quæ non continent tam nobilem materiam, voluit, ut etiam illorum usus esset instrumentum causandæ gratiæ.

§. 2. Ad sumptionem, quâ positâ causetur gratia, non sufficit Eucharistiam accipere in os, utì putavit *Becan.*, imò nec trajicere per certam partem faucium, utì putavit *Suar.*, & favet *Busenb.* n. 469. referendus, sed necessarium est, ut aliqua pars specierum physicè tangat & ita recipiatur in stomacho tanquam instrumento primario nutritionis, ut facilè inde revocari non possit, utì rectè *Lugo* d. 12. n. 40. *Escob.* l. 20. n. 473. *Compt.* d. 80. s. 1. n. 11. *Gonet* d. 8. n. 32. *Aversa* q. 7. s. 4. tum enim priùs censetur hoc Sacramentum habere rationem symbolicam cibi & potûs spiritualis; consequenter si quis tamdiu teneret hostiam in ore, ut dissolveretur, aut si moreretur, antequam hostia descendisset ad ipsum stomachum, reipsa non communicâsset, nec acciperet gratiam Sacramenti. 415.

§. 3. Si Eucharistia per miraculum sinè sumptione poneretur in stomacho, *Suar.* d. 63. s. 7. *Compt. Rayn. Gonet* n. 24. & alii putant, non causandam ex opere operato gratiam, quia deesset 416.

manducatio, Christus autem instituit hoc Sacramentum pro manducantibus. Econtrà *Lugo* d. 1. n. 115. *Rhod.* d. 1. q. 2. s. 1. §. 2. ad 3. & alii dicunt causandam gratiam, dummodo talis homo consentiat in illam positionem Sacramenti existentis intra se, nam debet esse illi voluntaria; refertque *Lugo* ex *Salmerone* exemplum de aliquo, qui cùm præ debilitate non posset sumere Eucharistiam, quam ardentissimè desiderabat, pectore miraculosè aperto eam excepit, utique cum effectu gratiæ; & ratio congruentiæ est, quia cibus naturalis ita miraculosè positus in stomacho nutriret, ergo etiam dici potest, quòd spiritualis sic positus nutriat; & hoc fortè innuit S. *Cyprianus* in serm. de cœna Dom. his verbis, *Cibus hic verus & sincerus per speciem & Sacramentum tactu nos sanctificat.* Nec obstat, quòd *Joannis* 6. v. 54. dicat Christus, *Nisi manducaveritis &c. nam Lugo* probabiliter respondet, his verbis tantùm innui præceptum obligans ad ordinariam sumptionem Eucharistiæ.

417. ## DUBIUM II.

Quæ materia Eucharistiæ.

»NOta. Sicut in aliis Sacramentis est duplex »materia, proxima & remota; ita etiam hìc, »sed ordine inverso, nam in aliis materia remo»ta est res permanens, proxima verò ejus usus, »qui transit; hìc verò remota transit, & proxima »manet, scilicet species panis & vini. Quæritur »ergo tantùm de remota, illa scilicet, quæ facta con-

consecratione transit in Corpus & Sanguinem Christi.

Resp. Materia Eucharistiæ est tantùm panis & vinum. Est de fide, & probatur ex institutione Christi; *Matth.* 26. & *Luc.* 22. Et quidem utraque materia, panis & vinum, est ita necessaria ad hoc Sacramentum conficiendum, ut per se nunquam licitè possit una consecrari absque alia, quod patet tum ex facto Christi, *Luc.* 22. tum ex *Trid. sess.* 22. *Unde resolves*

I. Consecratio utriusque speciei, est juris divini; quia ratio Sacrificii, sinè quo non fit, exigit utramque.

II. Non licet alteram tantùm speciem consecrare, in necessitate etiam gravi, v. g. ut moribundo detur Viaticum. *Suar. &c. communis*

III. Nec Pontifex in eo potest dispensare ullo casu. Ita commun. *Suar.* 3 *p. d.* 55. *s.* 4. & 6. contra quosdam.

Dixi I. *per se*, quia per accidens, & præter intentionem quasi, aliquando unam posse solam consecrari absque peccato, docet *Tann d.* 5. *q.* 2. *dub.* 5. *n.* 27. dicitque esse communem, v. g. in his casibus: 1. Si quis aquam, vel alium liquorem pro vino consecrasset, neque defectum intelligeret, nisi diu pòst: aut postquam advertisset, non posset haberi aliud vinum; vel quamvis haberet, non posset tamen illo uti sine gravi scandalo, vel vitæ periculo. 2. Si post consecratam hostiam subitum mortis periculum ab hostibus, vel incendium immineat, secluso tamen scandalo & contemptu fidei. *Regin. l.* 29. 6. 4. 3. Si Sacerdos hostiâ consecratâ moriatur, vel animo deficiens, loquelam perdat, vel

»vel in amentiam incidat, nec sit alius, qui possit Sacrificium perficere, *Suar. Vasq. &c.* Si autem alius supplere, & Sacerdos infirmus Communionem suscipere potest, debet hostia dividi, eique pars dari, *Tambur. de exped. Sacrif. l. 2. c. 8.*

» Dixi II. *Licitè*, quia validè alterutram tantùm »consecrari, est certum : ùt patet tum ex facto »Christi, qui panem antè consecravit; tum ex »praxi Ecclesiæ, quæ Corpus ante Sanguinem »proponit adorandum.

ADDENDA.

418. *Q. 76. An conveniens fuerit materiam Eucharistiæ esse panem & vinum.* &c. Affirmativè cum *S. Thom. q. 74. a. 1. & Catech. Roman.* de Euch. cap. 3. n. 2. Congruentiæ sunt, 1. Sicut aqua est assumpta ad Baptismum, quia illa aptissimè significabat ablutionem animæ, quam Christus per Baptismum intendebat, ità cùm Christus per Eucharistiam intenderet spiritualem refectionem, corroborationem & exhilarationem animæ, aptissimè illam instituit in pane & vino, quibus homines communiùs reficiuntur, corroborantur & exhilarantur. 2. Cùm Christus in Eucharistia deberet esse permanens vita spiritualis animæ, rectè ex pane & vino conficitur, quibus vita humana potissimùm permanet. 3. Quia hoc Sacramentum erat ad utilitatem corporis & animæ, Corpus Christi sub specie panis est pro salute corporis, Sanguis Christi sub specie vini pro salute animæ, secundùm illud *Levit.* 17. v. 11. anima carnis in sanguine est. 4. Quia hoc Sacramentum debebat esse signum & causa unionis fide-

fidelium in Ecclesia, hæc aptissimè significabatur per panem, qui conficitur ex multis granis, & per vinum, quod confluit ex multis uvis. 5. Cùm hoc Sacramentum deberet esse memoriale passionis & mortis Christi, passio optimè significatur per panem, qui in area & mola atteri, ac per vinum, quod in torculari calcari ac premi debet: Similiter mors Christi significatur per hoc, quod Corpus & Sanguis vi verborum quasi separentur, & Corpus loco panis significetur sinè Sanguine, & Sanguis loco vini significetur sinè Corpore. 6. Sic suadetur nobis veritas præsentiæ Corporis & Sanguinis Christi, nam cùm panem & vinum in carnem & sanguinem humanum vi naturæ quotidie immutari animadvertamus, facilius adduci possumus hâc similitudine, ut credamus panis & vini substantiam in Christi Carnem & Sanguinem supernaturaliter converti. Hæ congruentiæ desumptæ sunt ex SS. PP., quos refert *Rayn.* in Candel. f. 3. cap. 2. à n. 16, ubi etiam ostendit Eucharistiam convenientissimè institutam esse sub modicis speciebus panis & vini.

Q. 77. Quandonam materia Eucharistiæ censeri debeat substantialiter, vel tantùm accidentaliter mutata. R. Colligi debet, partim ex dictis à n. 18. & 21., partim ex dicendis in seqq. dubiis.

DUBIUM III.

Qualis debeat esse panis in materia Eucharistiæ.

419. »RESP. I. Solus panis triticeus, in conviviis »communiter usitatus, qualis morali homi»num judicio tantùm censetur ille, qui ex farî»na triticea, & aqua naturali mixtus, & igne to»stus, sive assus, atque in sua specie incorruptus »est; quia hic solus simpliciter dicitur panis, »alius verò non nisi cum addito, v. g. hordea»ceus. *Unde resol.*

» I. Falsum est, quod docuit *Cajet*, Eucharistiam »posse consecrari ex quovis pane, cujusvis spe»ciei, dummodo sit aptus ad vescendum.

» II. Non est apta materia ad validam conse»crationem, 1. Panis ex oriza, avena, milio, pi»sis, fabis, amygdalis, aliisque leguminibus, »& arborum fructibus, vel etiam ex hordeo »confectus; quia hæc omnia communi usu & o»pinione, censentur specie distingui à tritico. *Lay.* »*Bon. Card. de Lug. d. 4. s. 12.* Massa triticea cruda, »vel non cocta per modum panis, sed frixa vel e»lixa, ùt sunt placenta, libum, sive differant spe»cie, sive non. 3. Panis subactus aquis artificia»libus, vel oleo, butyro, lacte, vel ovis, saccha»ro, aliove liquore, qui aqua naturalis non sit, »mixtus; quia non est panis usualis. Ita *Lay l 5. t. 4. c. 9. Caj.* tamen, & quidam recentiores »contrarium docent; quare est saltem materia »dubia: Idque confirmat *Missale Romanum Tit. de* »*defect. & Lug. n. 4.* Unde qui hostias emunt, cer»ti sint, quod aquâ naturali, & non rosaceâ, con-

fectæ

fectæ sint. 4. Similiter hostiæ rubræ, quibus» sigillantur literæ, non sunt materia valida, vel» minimùm dubia, quæ per admixtionem cin-» nabaris notabiliter alterantur. *Lug. s.* 1. Quod» *Ant. Perez* apud *Dian. p.* 7. *t.* 12. *R.* 1. limitat, si» multùm cinnabaris sit mixtum: si autem sit val» de parùm, censet probabile, quòd sit materia» valida, illicita tamen. 5. Panis substantialiter» corruptus. 6. Panis subactus aquâ marinâ, *Fa-*» *gund.* apud *Dian. p.* 9. *t.* 9. *R.* 58. ubi ipse contra-» rium docet, eò quòd illa sit naturalis aqua. »

III. Panis ex farre, sive spelta, item ex siligi-» ne, est materia dubia; quia alii dicunt, solis acci-» dentibus, propter loci sterilitatem; alii specie» distingui à tritico; ideoque non licet, saltem» uti pro Sacramento, quia hoc exponeretur pe-» riculo. V. *Aut cit.* »

IV. Valida, sed illicita est materia, 1. si aliquot» grana, vel guttæ alterius speciei, cum tritico &» aqua misceantur, ita ut triticum tamen & aqua» plurimùm prædominetur, quia si major pars» non sit triticum & aqua, non erit materia vali-» da: quod monendi sunt illi, qui hostias co-» quunt, *Bon. d.* 4. *q.* 2. *p.* 1. *n.* 6. *Lay. c.* 1. 2. Panis» mucidus, qui ad corruptionem disponitur.» *Bon. p.* 2. *n.* 5.

V. Perinde est ad valorem Sacramenti, sive» panis sit azymus, sive fermentatus, ùt definivit» *Trid.*, quia uterque est usualis, & propriè dictus» panis. Interim in suis Ecclesiis Latini in azymo,» & Græci in fermentato conficere tenentur, sub» præcepto gravi, & culpa mortali: à qua non ex-» cusat necessitas, v. g. dandi Viaticum. *V. Bon. p.* 1.» *Fill. t.* 4. *c.* 3. *q.* 8. *Lug. l. c.* »

Resp.

» Resp. II. Ex præcepto Ecclesiæ, panis conse-
»crandus debet esse figurâ orbiculari (in Eccle-
»sia latina) & integrâ. Dixi, Latinâ: quia Græci
»quadratam adhibent, & in particulis triangula-
»rem, ùt habet *Arcudius*: Licere etiam in hostia
»minore, qualis datur laicis (quando alia haberi
»non potest, & scandalum abest) celebrare pri-
»vatim, imò si causa urgeat, etiam publicè die
»festo, docet *Marchant. in candel. t. 4. c. 5. q. 3 Dian.*
»*p. 5 t. 13. R. 80. & p. 6. t. 7. R. 17. & Tamb. exped.*
»*sacrif. l. 2. c. 8. & Averf. q. 11. f. 12.*, eò quòd nul-
»lum sit præceptum, neque constet de consue-
»tudine obligante sub præcepto: quo casu ele-
»vare adorandam majorem ab alio præconse-
»cratam; licere vult *Tamb. l. c.* contra *March. &*
»*Dian. ll. cc.* Non licet autem parvam sumere, &
»majorem relinquere (v. g. ad exponendam in
»hierotheca) nisi ipse eâdem Missâ istam conse-
»craverit, quia debet communicare de suo Sacri-
»ficio. *Tamb. l. c.* Quare malè facit Parochus, qui
» renovaturus Eucharistiam, hostiam ab alio
»consecratam ipse sumit, & à se consecratam re-
»ponit in sacrario, vel hierotheca. *Tamb. l. c. Lug.*
»*d. 19. f. 4.*

420. ADDENDA.

Q. 78. Quid circa panem, qui consecratur, sit præterea notandum. Rz. seqq.

§. 1. Quando *Conc. Carthag.* relatum, Cap. *In Sacramento.* De consecr. dist. 2. dicit in Sacrificio offerri de uvis & frumentis, per frumentum intelligit triticum, quod inde colligitur, quia hoc frumento abundat Africa, in qua hoc Concilium habitum est, ideóque illi populi non nisi tritico ad panem utuntur; sicque triticum abso-

absolutè ab iis dicitur frumentum, utì & à Gallis aliisque populis ; & hoc ipsum usitatum esse in Scriptura, ostendit *Dicast.* d. 2. n. 11.

§. 2. Probabilissimum quidem est siliginem esse reipsa triticum, nam ita docent S. *Th.* q. 74. a. 3. ad 2. *S. Bonav. Caj. Sot. Silv. Laym. Tann. Santgall.* aliíque plurimi, ducti hac ratione, quia ex tritico in malis terris seminato quandoque nascitur siligo, item ex siligine in bonis terris seminata nascitur triticum, utì testatur *Arr.* d. 30. n. 3. Attamen hæc ratio non probat certò, quòd siligo sit reipsa triticum, utì rectè *Platel.* n. 301., nam etiam ex tritico quandoque nascitur avena, vel aliud frumentum vile, utì testantur *Suar.* d. 44. s. 2. *Dicast.* n. 16. *Aversa* q. 2. s. 3., potéstque res unius speciei propter diversas dispositiones degenerare in rem alterius speciei etiam melioris, ad eum modum, quo aqua sæpe degenerat in lapidem, stannum in argentum, semen, probabiliter non vivens, in plantam ; unde licèt *Haun.* n. 788. dicat non posse prudenter dubitari de eo, quòd siligo sit materia sufficiens, & inde inferat *Gob.* in Exp. t. 3. n. 32. non debere Germanum Sacerdotem ducere sibi religioni, si in casu necessitatis cogentis, v. g. ut muniatur infirmus, vel ut die Festo habeatur Missa, conficeret in siligine, tamen non ideo sententia illa censeri debet practicè certa, cùm multi cum *Castrop.* t. 21. p. 4. n. 2. dicant siliginem non esse materiam validam, & hoc probabilius esse dicat *Bonac.* D. 4. q. 4. p. 1. n. 2. ; ex alia autem parte *Suar.* suprà, doceat non esse tantam necessitatem hujus Sacramenti, ut unquam videatur posse occurrere causa sufficiens ad illud conficiendum, 421.

endum, nisi in materia certa. *Nec obstat* auctoritas adducta, nam *S. Th.* & plerique alii non dicunt certum esse, quòd siligo sit triticum, imò *Arr.* n. 2. & *Haun.* suprà fatentur antehac apud antiquos per siliginem significatum esse optimum triticum, hinc *Plin.* & *Galen.* apud *Dicast.* n. 15. siliginem vocant delitias tritici, & præstantissimum frumentum: unde colligi videtur, quosdam saltem istorum authorum, per siliginē intellexisse reipsa optimū triticum, quasi certum est nunc non esse illud frumentū, quod vocamus siliginem; hinc *Arr.* n. 6. & *Amic.* d. 16. n. 8. tantùm dicunt opinionem suam esse probabilem: atque ideo *Carden.* in 2. crisi dis. 2. n. 46. rectè concludit peccari mortaliter, si opinio illa deducatur ad praxin, quia secundùm dicta à n. 104. in administratione Sacramentorum illicitum est sequi opinionem tantùm probabilem relictâ tutiore.

422. §. 3. Quamvis *Haun.* & *Gob.* dicant speltam esse materiam certò validam, & magis aptam quàm sit siligo, idemque sentiat *Arr.* n. 5., eò quòd spelta sit frumentum melius siligine, & quoad omnia similius tritico, tamen alii cum S. *Th. Castrop.* & *Averf.* suprà dicunt esse absolutè ineptam: *Patel.* autem & *Sylv.* dubiam, hinc illicitum est hostias ex spelta consecrare, atque idem est, de similibus frumentis apud *Suar.* suprà.

423. §. 4. Triticum mutatum in amydum (quod est quasi flos farinæ, vel quasi lac è tritico in aqua diu macerato expressum) est substantialiter mutatum, uti habent S. *Th.* ad 4. *Suar.* suprà, *Dian. Lug. Averf. Dicast.* n. 25. aliique communiùs contra *Palud. Henriq. Bon.* & alios, quibus ex parte favet *Bernal* d. 27. n. 17. Ratio est, quia licèt ex amydo

ali-

aliquid pinseretur, non haberet rem nec nomen panis usualis, & ideo dicit *Carden.* suprà mortaliter peccaturũ, qui talem materiam consecraret.

§. 5. Si tritico admisceatur, v. g. hordeum in 424.
æquali quantitate, tota materia est invalida, quia si tunc fiat perfecta mixtio, consurget panis, qui nec sit triticeus, nec hordeaceus, sed tertiæ speciei, si autem non fiat perfecta mixtio, erit panis, partim triticeus, partim hordeaceus, sed quod inerit triticeum, non poterit consecrari, quia nõ poterit demonstrari præ hordeaceo, *Bern.* n. 19. contra *Dicast.* n. 14 Econtrà si admixtũ sit parum hordei, hoc modicũ cẽsebitur absumi à plurimo, inquit *S. Th.* ad 3.; hinc inferunt *Gob.* d. 3. n. 41. & alii, si sal per errorem sit mixtus, posse talem hostiã licitè consecrari, si alia defit, etiã extra casum specialis necessitatis, & consentiunt *Platel.* n. 350. & *Dicast.* suprà, vix enim unquam erit, quin aliquid præter purum triticum sit immixtum.

§. 6. In hoc casu, quo parva quantitas rei alienæ 425.
admiscetur, quæ simul efficit panem usualẽ, probabile est, quòd parva illa quantitas materiæ de se non aptæ seorsim consecrari, reipsa consecretur in Corpus Christi, utì docent *Lug.* n. 17. & *Bernal.* n. 11., quamvìs etiam probabiliter contradicant *Suar. Amic. G. Hurt. Averst.* q. 2. s. 3. Ratio priorum est, quia reipsa est pars panis usualis, ergo sicuti in Corpus Christi immediatè convertuntur partes fermẽti vel salis vel aquei humoris admixti, quamvìs secundùm se seorsim non possint consecrari, item furfures, utì habet *Lugo* n. 64. contra *Bosco* d. 4. s. 2. n. 102. ita & partes aliarum rerum aptarum componere panem usualem: unde non est simile de partibus arenæ & lapilli, quæ fortè permiscentur farinæ, nam

hæc

hæc non censentur componere panem usualem, uti illa priora.

416. §. 7. Quamvis *Cajetanus* doceat, idque *Arr.* d. 30. n. 7. & *Herinx* d. 2. n. 15. probabile esse putent, quòd panis lacte subactus sit materia idonea consecrationis, eò quòd sæpe pinsatur talis panis, tamen certò est illicita, & probabiliùs etiam invalida, uti & subactus aquâ rosaceâ, secundùm communem cum *Diana* p. 9. t. 9. R. 58. & *Tann.* d. 5. q. 2. n. 110. contra *Valent. Sa* & alios quia non est panis usualis, sed panis cum addito, dulciarius, vel placenta. Similiter si vinum coqueretur cum pane, nec panis, nec vinum esset consecrabile, quia non esset simpliciter panis aut vinum, sed aliquod tertium artificiale decoctum, *Diana* suprà.

417. §. 8. Ut panis sit usualis, debet coqui, vel in furno; vel supra cineres, vel inter ferri calidi laminas, vel saltem in vase fictili, uti docent Authores communissimè cum *Tann.* n. 109. Unde si in aqua coqueretur, aut ad solem exsiccaretur, aut frigeretur in oleo, non valeret pro consecratione, *Amic.* d. 16. n. 11. *Averf.* q. 2. s. 3. *Bernal* q. 27. n. 13. Ratio utriusque partis est, quia alioqui non est verè & simpliciter panis, qualis in usu est, & qualem Christus creditur adhibuisse: moraliter autem non est alius, sive hoc, sive illo ex prioribus modis coquatur. Quòd si panis semel coctus manu humectetur, & quasi reducatur in massam, manet materia consecrabilis, quia illa humectatio non tollit rationem panis, quam accepit per coctionem, nec panis reducitur in puram massam, *Vasq Arr.* n. 8. *Aversa* suprà, *Bernal* n. 15. Addit cum aliis *Lugo* d. 4. n.

4. n. 5., si è pane inter digitos compresso excludatur vinum, cum quo panis faciebat offam, hunc panem reddi consecrabilem, quamvis in hoc repugnent *Trullen.* & *Fagund.* apud *Dian.* suprà: imò videtur probabilius cum *Amico* n. 36. panem vino imbibitum esse materiam aptam, quia est verè panis, & habet rationem cibi.

§. 9. Quando 1. ad *Corinth.* 5. v. 6. & ad *Galat.* 5. v. 9. dicitur, quod modicum fermentum totam massam corrumpat, sensus est, quòd pervadat & alteret, sed non ideo ita corrumpit, ut tollat rationem panis usualis: rectè tamen notant S. *Th.* 2. 4. ad 4. & *Dicast.* à n. 46., si fermentum nimis diu inhæreat farinæ, posse induci tantam corruptionem, ut non maneat aptitudo ad panem usualem, unde per panem fermentatum, qui dicitur validè consecrari, intelligimus illum, in quo fermentum eò usque tantùm relinquitur agere, ut elevet quidem farinam, attamen relinquat naturam panis usualis. 428.

§. 10. Quamvis panis azymus apud nos non sit in usu, tamen adhuc est panis usualis, quia fit, ut communiter fiunt panes, subigendo farinam aquâ naturali, & coquendo per ignem, erátque in usu, certis saltem diebus, tempore Christi; quòd autem nunc imponatur fermentum, est, quia sic fit sapidior, magis conducit valetudini, diutiùs servatur. 429.

§. 11. Sacerdos græcus, non tantùm in Græcia, sed etiam in templo Græcorum apud Latinos stabiliter constituto celebrans, tenetur sub mortali consecrare in fermentato: Econtrà Latinus, non tantùm in Latio sed etiam in templo latino apud Græcos cõstituto tenetur in azymo, 430.

hoc ipso enim, quòd eis ibi permittatur templum, habent se, sicuti si essent in sua patria, *Diana* p. 10. t. 16. R. 40. *Dicast.* d. 2. dub. 4., qui addunt consequenter, Latinum non posse Romæ in templo Græcorum consecrare in fermentato, nec Græcum in templo Latinorum in azymo: si autem Græcus aut Latinus ibi domicilium fixerit, ubi non est templum sui ritûs, tenetur se accommodare huic alteri ritui, quia censetur ad hunc jam esse translatus, *Suar. Con. Dicast. Tamb.* de Commun. c. 2. §. 9. n. 7. Econtrà si alicubi sit peregrinus, ubi non est templum sui ritûs, potest celebrare in utroque pane, quia peregrinus potest se accommodare legibus loci, in quo est, etiamsi repugnent legibus loci, in quo habet domicilium, *Navarr. Sanch. Con.* q. 74. n. 100. contra *Vasq.* & *Averf.* q. 2. s. 4., qui putant quemque ubivis teneri servare ritum suæ Ecclesiæ: quod consilii est, quamvis per notabile etiam tempus ibi moretur, dummodo hìc non fixerit domicilium, *Con. Tamb.* n. 9.

431. §. 12. Probabilius est, quòd non liceat Sacerdoti latino consecrare in fermentato, etiam pro necessitate Viatici, quia licèt præceptum Viatici sit divinum, & præceptum non utendi fermentato sit humanum, tamen prius præceptum est affirmativum, quod non obligat, nisi quando commodè fieri potest, & in debitis circumstantiis, neque Eucharistia est ita necessaria, ut ideo præceptum tam convenientis ritûs negligi debeat, *Sot. Suar. Henriq. Fill. Laym. Dicast. Dian.* suprà, *Castrop.* hìc p. 4. n. 5., præter citatos à *Busenbaum*, contra *Majorem*, cujus sententiam *Tann.* & *Gob.* t. 3. n. 42. dicunt se non audere damnare,

mutare, secluso scandalo & perturbatione: notant tamen priores Authores, facilius concedendum Græco, ut in tali necessitate consecret in azymo. Addit *Diana* suprà, ad evitandam mortem licitum fore etiam Latino consecrare in fermentato, præcepta enim humana non obligant cum dispendio vitæ.

§. 13. Secluso scandalo est tantum veniale 432.
sinè rationabili causa consecrare hostiam fractam, vel non integram, vel maculatam, nisi fractura vel macula esset enormis, *Quarti* in Rubr. Miss. p. 3. d. 10. n. 19. dub. 1. *Pasqual.* de Sacrif. q. 220. Si tamen post oblationem deprehendat fracturam, aut ipsemet frangat, licitè eam consecrabit. Quòd si timeat scandalum, petat aliam hostiam, & priorem post ablutionem vel purificationem sumat, aut etiam reservet, ut post Missam, à quocunque reverenter absumatur, *Gob.* n. 832.

§. 14. *Con.* q. 74. n. 89. docet cum aliis, quòd 433.
in urgente necessitate, v. g. dandi Viatici, hostia aliquantùm corrupta consecrari possit; sed alii melius negant, quia præceptum Viatici non obligat, nisi quando Eucharistia decenter ac reverenter consecrari ac sumi potest.

DUBIUM IV.

Quale vinum sit materia Eucharistiæ.

RESP. I Solum vinum vitis, ùt docet fides, & 434.
definitum est in *Florent. Unde resolves*

I. Non est materia apta ad validam consecrationem, 1. Sicera, & quicunque liquor ex mo

»ris, malogranatis, &c. sive dicatur vinum, sive »non. 2. Agresta sive omphacium, id est, succus »de uvis immaturis expressus; quia non est vi»num, sed in via ad vinum; cujus naturam non»dum induit, habetque se sicut massa cruda re»spectu panis, *Lay. l. 5. tr. 4. c. 2. n. 5. & 6.* Suc»cum tamen ex uvis passis expressum consecra»bilem esse putat *Amicus* apud *Dia. p 7 t. 12. R.* »8. eò quòd verum sit vinum. 3. Acetum, quia est »vinum substantialiter corruptum. *Ib.* Quòd si »post sumptionem, (imò etiam ante eam, post »consecrationem calicis) dubium incidat, fue»rit ne acetum, an vinum, esse præsumendum, »quòd fuerit vinum, docet *Tamb l 2 exped sa»crif. cap. 8 4.* Uvæ, seu vinum intra uvas con»tentum, vel imbibitum in offa panis; tum quia »non tam est potus, quàm cibus; tum quia suc»cus ille non dicitur propriè vinum, donec sit »expressus; tum quia in eo statu non satis ad sen»sum demonstratur per formam, *Lug. d. 4 n. 11.* »& 12. *Lay. &c. 5.* Sapa, seu defrutum, id est, »mustum, ad dimidiam, seu tertiam partem de»coctum: quia non est amplius vinum, nec potus, »sed cibus. *Bon. l. c. 6.* Lora, id est aqua expressis »acinis superfusa, *Fill. t. 4. c. 3. Lug. n. 9.*

» II. Valida quidem consecratio, sed illicita est, »1. In musto; quia non est vinum simpliciter sed »impurum, habens admixtas fæces non conse»crabiles: ideoque obstat præceptum Ecclesiæ, »obligans secundùm *Suar.* sub mortali, saltem »extra necessitatem, qualis esset defectus vini ve»teris; & secundùm quosdam, etiam devotio po»puli: quo modo multi excusant contra *Suar.*, »quòd in quibusdam locis primitiæ uvarum in

calice

calice exprimantur. V. *Bon. l. c.* 2. In vino, li » quoribus aliis, vel aromatibus ita modicè per- » mixto, ut naturam vini retineat. Si verò per- » mixtio sit immodica, erit materia dubia. 3. In » vino acescente, quia adhuc est vinum, sicut pa- » nis mucidus est panis. 4. Probabilius est etiam » in vino congelato, (etsi à quibusdam propter » negantium auctoritatem, dicatur esse materia » dubia) tum quia adhuc retinet substantiam & » denominationem vini, estque naturâ suâ pota- » bile, tum quia Christus sub eo antè consecrato » manet, *Lug. l. c.* »

Nec refert 1., quòd aqua congelata non sit » materia Baptismi, *quia* hic essentialiter consistit » in ablutione, Eucharistia verò non in sumptio- » ne. *Nec refert* 2., quòd non sit proximè potabile, » *quia* est per accidens, & facilè tolli potest; estque » par ratio in pane indurato. Non est autem idem » in liquore nondum exuvis expresso; quia cùm » non sit vinum simpliciter & per se, naturâ suâ » non est potabilis, sed comestibilis; quod vino » congelato non convenit, alioqui enim jejuni- » um frangeret. *Bonac. l. c. p. 2. n. 10.* »

Peccat tamen, qui in congelato consecrat, » ideoque si hyeme congelavit calix, calore ma- » nuum aut halitûs, alióve modo regelandus est. » *Fill. c. 3 Laym. c. 2.* »

III. Valida, & licita est consecratio in vino, » sive albo, sive rubro; etsi etiam specie physicâ » differant, cùm utrumque habeatur, & sit simpli » citer vinum de vite. *Bon. n. 2. Lug. d. 4.* »

Resp. II. Vino consecrando debet, non ex ne- » cessitate Sacramenti, sed gravis præcepti, sub » mortali obligantis, secundùm *Lug. d. 15. num.* »

»22. miſceri aqua. Idque ceremonialiter, & in »ordine ad Sacrificium. Eſt certum, ùt conſtat »ex *Trid. ſeſſ. 22. cap. 7. & 9.* An autem aqua iſta »immediatè convertatur in Sanguinem, nec ne, »diſputant Schol. *V. Kon.* vel *Præp. hic Lug. d. 4. »ſ. 3. Vide reſolves*

» I. Si mixtio hæc omittatur, valida tamen eſt »conſecratio, etſi illicita mortalitèr. Ita *omnes »commun*

» II. Miſcenda eſt aqua naturalis, eáque modi- »ciſſima, ùt habet *Florenti.* una ſcilicet, vel altera »gutta; ita tamen, ut ſit ſenſibilis, & ſaltem non »excedat tertiam partem vini, alioqui reddet »materiam dubiam, *Bonac. q 4. n. 4.* ex *S. Th. Kon. »&c.* Qui autem miſceret roiaceam vel aliam ar- »tificialem, etſi in neceſſitate, etſi validè conſe- »craret, peccaret tamen mortaliter; D. *Tho. Mol. »Dian. p. 6. t. 7. R.* 18. quia ageret contra præce- »ptum & conſuetudinem Eccleſiæ in re gravi. »Quam ob cauſam etiam mortale cenſet *Fagund.* »*p. 2. l. 2 cap. 4. &c.* miſcere calidam: quod ta- »men aliis quibuſdam nimis durum videtur a- »pud *Dian. l. c.* ubi addit ipſe, ſi in frigidiſſima re- »gione conſuetudo id habeat, ne forte vinum »congelaſcat, poſſe ſine ullo peccato fieri.

» III. Mixtio illa facienda eſt, non in dolio, vel »ampulla aliove vaſe, ſed in ipſo calice; neque »domi, ſed in ipſo Sacro, ùt fit communiter, vel »ante offertorium, vel certè immediatè ante Sa- »crum, ùt fit apud quoſdam. Idque vel ab ipſo »Sacerdote, ùt in Miſſa privata; vel à Subdiaco- »no, ùt in ſolenni, neque enim ſufficit, ſi caupo »illud dilucrit. *Bon. l. c.*

» IV. Si mixtio hæc ſit omiſſa, idque notetur

ante

ante consecrationem calicis, adhuc facienda est; » secus, si post. *Bon. n. 5.* »

V. Præceptum hoc mixtionis non extendi » tur ad illam, quæ fit post communionem; ad» ablutionem oris & digitorum. V. de his *Miss.* » *Rom.* Item *Bon. d. 4. q. 2. p. 4 Lay. lib. 3. tr. 4. cap. 2.* »

ADDENDA.

Q. 79. Quid circa vinum, quod consecratur, sit præterea notandum. R. seqq. 435.

§. 1. Per vinum de vite intelligitur tale, quale in vite crescit, quódque naturaliter haberi non potest nisi ex vite, vel saltem ex activitate vini de vite, utì n. 474. dicetur. Et videtur satis certum, quamvìs videatur contradicere *Bernal* d. 18. n. 17. De cætero non est absolutè necessarium, ut in vite creverit, nam esset materia valida, quamvìs ex aqua miraculosè factum esset, utì & panis, si per miraculum fieret ex lapide, *Arr.* d. 7. n. 5. *Dicast.* d. 2. n. 76. Itaque tantùm excluduntur alii liquores, qui non sunt simpliciter tale vinum, quale est illud de vite.

§. 2. Si vinum imbutum in pane erumperet supra panem, aut si uva matura pungeretur, ita ut erumperet succus quasi in bullas, probabilius est cum *Suar.* & *Haun* fore materiam consecrabilem: *Arr.* tamen suprà & *Dicast* à n. 89. putant oppositum esse probabile: Ratio nostra est, quia hoc, quod erumperet, desineret esse pars talis panis intincti vel uvæ, & esset demonstrabile, sicuti, si videam sanguinem erumpere è vulnere, verè dico, hic est sanguis Petri. 436.

Q. 80. Quid notandum sit circa aquam vino admiscendam. R. seqq. 437.

§. 1. Præceptum admiscendi aquam est ecclesiasticum tantùm, uti habet communis, cum S. *Th. Suar. Dicast* d. 2. dub. 8. *Aversa* q. 3. s. 6. contra *Alensem*, *Hostium*, *Valent. Henriq.*, nam *Florent.* in Decret. *Eugen. IV.* ad Armenos, dicit esse juxta canonum præceptum, & *Trid.* s. 22. c. 7. expressè dicit esse præceptum Ecclesiæ.

Objicies. Florentinum dicit Christum instituisse hoc Sacramentum in vino aquâ permixto. Similiter *Conc. Aurelian.* IV. dicit id esse à Christo institutum: item *Carthag. III.* dicit hanc esse Domini traditionem: denique *Trid.*, Catechismus Rom. & SS. PP. apud *Suar.* d. 45. s. 2. dicunt Christum reipsa etiam consecrasse vinum aquâ mixtum, ergo sicuti colligimus de necessitate Sacramenti esse vinum de vite, quia Christus instituit & consecravit in vino de vite, ita debemus dicere de vino aquâ mixto. R. n. conseq., nam tantùm volunt præviisse suo exemplo, quando Eucharistiam instituit, sed non ideo instituit, ut non aliter fieret, nam etiam instituit in pane azymo, id est, instituens hoc Sacramentum usus est pane azymo; item fortè pro more illorum temporum instituit in vino calido, inquit *Bernal* d. 18. n. 29. Denique instituit priùs lotis pedibus discipulorum &c. sed non ideo absolutè instituit aut præcepit, ut esset panis azymus, vel vinum calidum, vel ut priùs laventur pedes. Itaque non ex eo præcisè colligimus aliquid esse ex institutione & præcepto Christi, quia Christus illud fecit, sed quia fecit, & aliunde, vel ex verbis Christi, vel ex Authoritate Ecclesiæ, aut Patrum, Christi voluntatem declarantium

tium, nobis constat tale fuisse Christi, non tantùm consilium sed præceptum.

§. 2. Quamvis hoc præceptum sit ecclesiasticum tantùm, & consequenter Ecclesia in eo dispensare posset, attamen nunquam dispensat, sed potiùs à celebratione abstinendum est, uti habent *Suar.* suprà & *Sporer* n. 161. Imò *Suar.* d. 84. s. 2. dicit, si Sacerdos apud oblationem advertat aquam haberi non posse, debere abrumpere Missam: è contrà tamen *Bonæsp.* d. 2. n. [illegible] putat in circumstantia, quâ quis, qui nunqu[illegible] sumpsisset Eucharistiam, deberet decedere sinè Viatico, posse inchoari Missam, & consecrationem utramque fieri sinè aqua. 438.

§. 3. Circa quantitatem aquæ admiscendæ, notat *Lugo* d. 4. n. 38., si quinta vel sexta pars aquæ admisceretur, non videri faciendum scrupulum: quod admittit *Bernal* n. 44. pro locis calidis, sed pro frigidis, si admisceatur octava vel decima; attamen *Gob.* t. 3. n. 61. dicit etiam pro locis Germaniæ posse vino mediocri misceri quintam partem, quia non est credibile vinum esse adeo debile, ut tam modicâ aquâ corrumpatur; quod verum est, si vina antè non sint nimiùm diluta ab œnopolis: unde tutius est parùm affundere, inquit *S. Th.* a. 7. in O., & ad 1. addit sufficere guttulam; dummodo sit sensibilis, quando affunditur. 439.

§. 4. Si mixtio aquæ omissa sit, & suppleatur ante consecrationem, repeti debet oblatio calicis, quia nihil consecratur, nisi oblatum fuerit, aqua autem nullo modo oblata fuit. 450.

Q. 81. *Quid agendum sit, si dubitetur, an in Calice sit acetum.* Bz. De hoc dicetur l. 6. p. 2. n. 546. 451.

DUBIUM V.

Quæ conditiones ad materiæ consecrationem requirantur.

452. »REsp. I. Ad validam consecrationem requiruntur duæ conditiones; I. est, ut materia »Sacerdoti consecranti, moraliter & sensibiliter »sit præsens: Ita communiter; & est certum. Ratio »petitur tum ex institutione Christi, & verbis »formæ, *Hoc*, & *Hic*, quæ non verificarentur, cùm »sint demonstrativa: tum ex perpetua Ecclesiæ »praxi nunquam consecrantis, vel etiam benedicentis res absentes: tum etiam ratione Sacrificii, quod requirit hostiam præsentem. *p. Bon. d.* »*4. q. 2 p 6 Lay. l. 5. t. 4. c. 2. Unde resolves*

» I. Validè consecratur vinum in calice coo»perto, vase vel cantharo clauso; panis in cani»stro; hostiæ in ciborio, vel in cumulo sub aliis »latentes, aut aliter tectæ, v. g. sub corporali vel »mappa, aut etiam in Missali, ùt ex *Suar. Henriq. »Kon.* docet *Bonac.* contra *Lay.* (unde hoc po»stremum dubium videri potest; & saltem peccaret graviter, qui sic tectas, aut latentes consecraret.) Item validè consecrantur hostiæ præ»sentes, à cæco, vel alio Sacerdote in tenebris. »Ratio horum omnium, quia ad præsentiam & »sensibilitatem non requiritur, ut materia vi»deatur, vel tangatur, vel feriatur sono verbo»rum, (unde communiter non probatur praxis »eorum, qui os proximè admovent, ut halitum »in calicem & panem inspirent) dummodo vi»deri possit sive in se, sive in alio, v. g. in suo toto;

to, vel continente, vel vase ad illam continen-» dam destinato. V. *Bon p* 5. »

II. Invalidè consecratur, 1. materia post pa-» rietem, aut post tergum posita, vel clausa in ta-» bernaculo, ùt docet *Fill Bon p. 6.* & alii. Ratio, » quia moraliter censetur abesse, cùm non possit» demonstrari per Tò *hoc* vel *hic*, neque paries» habeat se ùt continens, aut tegens. 2. Materia» valde procul, v. g. 100 passibus distans, etsi vi-» deri possit Ratio est eadem Quanta autem pro-- pinquitas sufficiat, dubium est, & ex morali pru-» dentum judicio pendet. *Henriq. l. 8 cap 34* do » cet 10. aut 30. passuum: quod *Bon. l. c.* & alii pu » tant non esse certum : V. *Schol.* 3. Materia tam» modica, ut sensu percipi non possit : tum quia» non potest demonstrari : tum quia Sacramen-» tum debet esse signum sensibile. Ita *Suar. Vasq* » & alii, contra *Sotum, Henriq.* Quod intellige, si» non sit in toto, sed extra illud : quia in toto et » iam minimæ ejus particulæ consecrantur, ùt» constat ex *Trid. sess. 23 c. 3 & 4. Bon. l. c.* »

Secunda conditio, ut materia sit certa, & à » consecrantis intentione, & in individuo deter-» minata. Est communis apud *Bon.* & alios, tum » quia hoc requirunt pronomina *Hoc* & *Hic*; tum» quia actiones sunt circa singularia, quæ debeat» esse certa & determinata. V. *Bon. p. 5. Unde re* » *solves* »

I. Invalidè consecraret, qui vellet tantùm» consecrare tertiem vel mediam hostiæ partem,» eam non determinando, vel ex multis, v. g. vi-» ginti præsentibus, tantùm quatuor aut quin-» que, nullas designando, quia non est ratio, cur» una magis quàm altera consecraretur. Item, »

qui

»qui ex multis hostiis intenderet illas consecra-
»re, vel illas partes hostiarum aut vini, quas Deus
»elegerit, aut Titius designarit; aut partes illas,
»quæ fractis speciebus sunt mensuræ in conti-
»nuo, non quæ excident, quia non est materia
»definita. *Bon. l. c.*

» II. Non consecratur hostia, inscio Sacerdo-
»te posita, sive in Corporali, (sejuncta tamen à
»cumulo) sive infra illud, *Kon. 3. p. q. 74. a. 2 d. 3.*
»& alii. Ratio, quia non est determinata in men-
»te Sacerdotis, cujus voluntas non fertur in in-
»cognitum. Similiter non consecrantur guttæ,
»quæ exteriùs calici adhærent, quia non inten-
»duntur. Imò ùt probabiliùs docet *Suar. Regin.*
»*l. 29. cap. 2. Lay. cap. 9. Kon. dub. 3.* contra *Tann.*
»*& Bonac.* nec eæ guttæ, quæ interiùs adhærent,
»quia intentio Ecclesiæ esse videtur, ideóque &
»Sacerdotis esse debet, consecrare id, quod per
»modum unius continui est in calice. Unde ne
»opus sit de detergendis guttis sollicitum esse,
»bene faciet Sacerdos, si semel pro semper in-
»tendat eas non consecrare; utì nec micas ho-
»stiis adhærentes. V. *Dian. p. 2. t. 3. misc. R. 16.*
»*& p 3 t. 4. R 32. Esc. t. 7. E. 6.* ubi docet, Sa-
»cerdotem vi particulæ, *Hic*, tantùm intendere
»id consecrare, quod per modum unius continui
»potabilis est in calice; ideóque guttulas illas
»non consecrari: Quæ sententia probabilis est
»ex *Regin Suar. Laym. n. 15.*

» III. Valida est consecratio, 1. Si Sacerdos in-
»tendat consecrare ex pluribus hostiis præsenti-
»bus tantùm quinque, eas determinando; vel
»omnes, præter infimam & supremam cumuli;
»vel omnes pares, v. g. secundam, quartam, sex-
tam,

tam, si sint ordine collocatæ, & determinetur,» unde numerandi initium sumendum sit: quod» tamen grave peccatum erit. Quòd si autem hoc» vel alio casu, non consecratæ misceantur con-» secratis, totus cumulus ad altare est deferendus,» ut Sacerdos intendat consecrare non consecra-» tas, vel potiùs totum cumulum consecret sub» conditione, si non sint consecratæ: *Lug. d. 4.* » *n. 36.* 2. Etsi putet unam, vel duas, vel sex ho» stias consecrandas adesse, cùm sint plures, si-» ve à se, sive alio positæ: quia error speculativus» & privatus non obstat intentioni practicæ &» absolutæ consecrandi omnes præsentes, quam» tanquam Ecclesiæ consuetudini conformem,» quisque censetur habere implicitè, ùt docet» *Sylv. Henr. & Suar.* Unde si Sacerdos advertat» post consecrationem, esse duas simul junctas,» utramque ùt consecratam sumet, ùt habet *Mis-* » *sale.* Si verò ante consecrationem, postquam» obtulit, advertat, alteram seponet, & post Mis-» sam ipse vel alius sumat tanquam panem bene-» dictum. 3. Si quis plures hostias ad altare tule» rit, aut rationabili modo adverterit, ab alio ad-» ferri à se consecrandas, vel ante Sacrificium mo-» nitus fuerit de consecrandis in altari jam posi» tis. Ratio, omnes enim consecrantur, etsi» dum consecrat, earum non ita expressè memi-» nerit, aut etiam ad oblationem non detegat,» modò sint præsentes in Corporali, vel saltem» in altari. Ita *Regin. n. 19. Lay. c. 2. Bon. q. 2. &»* alii ab ipso citati; Estque sententia in praxi» tuta, quia intentio præcedens, respectu il-» larum virtualiter perseverat. 4. Si parvæ ho-» stiæ pro communicando populo afferantur»

Sacer-

»Sacerdoti paulò post factam oblationem, (ad-
»dit *Aversa q 11. s. 12.* ante cœptam præfationem)
»licitè eas consecrari, suppletâ oblatione menta-
»liter, ex *Gavant.* & *Possev.* docent *Dian p. 2. t. 14.*
»*R. 71.* & *Tambur. de exped, Sacrif. l. 2. c. 5.*
» Resp. II. Ad licitam materiæ consecrationem
»requiritur, 1. ut non sit major quantitas, quàm
»tempore opportuno possit absumi, quia peri-
»culum esset, ne species computrescerent. *Bon. l. c.*
»2. Ut ab usu Ecclesiæ, præsertim in Missali præ-
»scripto, non recedat. *Ex dictis resolves*
» Peccat 1. Qui vas, in quo hostiæ consecrandæ
»sunt, non aperit. 2. Qui consecrat materiam po-
»sitam extra Corporale. 3. Qui intendit conse-
»crare guttas calici adhærentes exteriùs, quod
»esset grave; de interiùs adhærentibus est du-
»bium, (quia non constat satis de mente Eccle-
»siæ) ad quod evitandum, *Gavantus p. 2. tit. 7.*
»jubet eas abstergi, quod consuetudo probat:
»Qui tamen id omittit, eum non peccare, docet
»*Tamb. l. 3 c. 1. §. 3.* imò nec expedire, si eas ad-
»vertas, quando discooperto calice, jam jam es
»consecraturus, & elevationem populus exspe-
»ctat: Post consecrationem autem nullo modo
»sunt abstergendæ. 4. Qui ante consecrationem
»ita statueret: Nolo consecrare hostias apposi-
»tas, nisi tempore consecrationis, vel saltem
»oblationis fuero memor, Ita *Præp hic a. 2. d. 3.*
»*Lay. l. c.* etsi *Tambur. §. 3.* eo casu nullum pecca-
»tum agnoscat.

ADDENDA.

453. *Q. 82. Quid præterea sit notandum circa præsentiam & determinationem materiæ consecrandæ, ℞. seqq.* §. 1.

§. 1. Materia consecranda tum dicitur moraliter præsens, quando potest demonstrari humano modo ad sensum per pronomen, *hoc* vel *hic*, independenter ab omni alio signo sensibili, *Suar.* d. 43 s. 5. *Bernal* d. 29. s. 1. & 2. *Dicast.* d. 2. dub. 1. Hinc licèt panem infra pedem positum possem demonstrare per Tò, *hoc*, simul eò intento digito, aut accedente nutu, tamen non potero consecrare; uti habet communior cum *Dicast.* n. 203., quia absente alio signo non demonstratur ad sensum per Tò, *hoc*. Putat tamen *Bernal* n. 12. contra *Lugo*, hostiam positam post tergum & in speculo ante Sacerdotem existente repræsentatam posse consecrari, quia ipsa est, quæ videtur in speculo, per quod fit moraliter præsens & ad oculum demonstrabilis. Idem dicunt *Diana* p. 10. t. 16. R. 41. *Arr.* d. 30. n. 17. *Amic.* d. 16. n. 123. *Dicast.* n. 192. contra *Sot.* & alios, si quis hostiam tangat, vel in manu teneat post tergum, quia si manu teneam pomum à tergo, possum alicui dare, dicendo, accipe hoc pomum: Imò consecrationem valere putant *Vasq.* & *Bernal*, si quis proferens formam, digito ostendat panem post tergum existentem, sicuti de hominibus sequentibus à tergo, posset dicere, hi sunt famuli mei; quod etiam videtur approbare *Arr.* suprà, sed in hoc probabiliùs contradicunt *Con.* & alii, quia res ejusmodi non demonstrarentur per pronomen, *hoc*, independenter ab omni alio signo sensibili, sed simul per nutum aliquem.

§. 2. Materia posita à latere validè consecra- 454.
tur, dummodo censeatur adhuc moraliter esse ante consecrantem, quod requiritur; hinc hostiæ

non

non consecrarentur, si in ciborio positæ essent, non in altari, sed in credentia ad latus, *Dicast.* n. 205.

455. §. 3. Si quis notasset unam hostiam, v. g. rubricâ, & postea miscuisset multis aliis, vellétque illam solam notatam consecrare, si hæc ita lateat sub aliis, ut jam nullo sensu percipiatur, non consecrabitur, quia non est moraliter demonstrabilis, non in se, utì supponitur, nec in alio, quia licèt contineatur in ciborio, hoc tamen demonstrato non magìs demonstratur ipsa, quàm quæcunque alia, ergo pronomen, *hoc*, non censebitur determinatè afficere ipsam, *Lugo*, *Bernal* n. 39. Non est autem opus determinationem intentionis circa materiam ullo signo externo manifestari, quidquid contradicat *Platel.* n. 325., quia etiam necesse non est, ut intentio externè manifestetur speciali aliquo signo.

456. §. 4. Si velles illas solas consecrare, quas Petrus de facto designaret præ aliis, probabile est, quòd consecrares has designatas à Petro, quia positâ Petri designatione tanquam præsuppositâ conditione actu existente, pronomen, *hoc*, quòd profers, videtur se solo demonstrare illas hostias: Oppositum tamen videtur probabilius, quia consecrans nesciens istam determinationē Petri non censebitur ipsemet per pronomen demonstrare, neque pronomen demonstrabit independenter à Petro, *Dicast.* n. 219. *Platel.* n. 324.

457. *Q.* 83. *Quid præterea circa determinationem intentionis in consecrante sit notandum.* R. Exposui à n. 54. qualis in Ministro Sacramentum conficiente requiratur intentio. A n. 62. dixi de errore, & erronea intentione Ministri. A n. 78. de intentione

tentione conditionata &c., quæ etiam huc spectant: sùntque præterea addenda seqq.

§. 1. Quoad consecrationem hostiæ principalis non est difficultas, vix enim possibile est, ut pro hac absit intentio sufficiens, secundùm dicta n. 59. E contrà quoad intentionem consecrandi hostias minores appositas, major est difficultas, nam si Sacristanus te advertente ciborium consecrandum posuerit in Corporali, & intenderis consecrare, communis sententia est, cum *Castrop.* p. 6. n. 3. *Dicast.* n. 216. *Busenbaum* suprà, consecrandas, licèt postea ad illas non ampliùs habueris expressam reflexionem. Econtrà si ciborium te advertente fuisset positum extra Corporale, quamvis sciviſſes debere consecrari, si tamen consecrans non reflexisti te ad illas, probabilius videtur cum *Suar. Dian. Castrop. Gavant. Less. Aversa* q. 1. s. 2. §. *Quartò. Tamb.* de Sacrif. l. 2. c. 1. §. 3. non fore consecratas, quia noluisti consecrare extra Corporale, hoc enim velle fuisset peccatum mortale, ergo videris tantùm habuisse intentionem consecrandi, si assumeres in Corporale. Probabile tamen etiam est cum *Præp. Tann.* & aliis, fore consecratas, quia quamvis nolueris consecrare extra Corporale, tamen potuisti velle absolutè consecrare, non cogitando de Corporali, nec de assumendo in Corporale: aut quamvis volueris assumere, tamen adhuc potuisti absolutè velle consecrare, quamvis per oblivionem non assumeres. Itaque cùm res sit dubia, in praxi tales hostiæ erunt de novo in alia Missa sub conditione consecrandæ. Non licere autem repetere formam super mino- 458.

res hostias, si oblitus sit consecrare cum majore
459. hostia, dicetur l. 6. p. 2. n. 243.

§. 2. Si Sacerdos specialiter nihil intenderit circa consecrationem guttarum vini, quæ intra calicem sunt separatæ à vino, quod est in fundo, præter citatos à *Busenb.*, negant consecrari *Dian.* & *Hurtad.* Dicunt consecrari *Præpos. Rodrig.* suprà, *Dicast.* n. 223.; sed *Con. Castrop.* suprà & alii distinguunt, putant enim non consecrari guttas remotas, attamen consecrari vicinas, quæ levi agitatione Calicis misceri possent, quia hæ censentur facere unum moraliter cum vino, quod est in fundo: sententiæ omnes sunt probabiles, sed secunda videtur probabilior. Pro praxi suadet *Platel.* n. 328., si quis statim ante consecrationem advertat tales guttas vicinas, ut levi inclinatione Calicis misceat cum reliquo vino; si autem sint remotiores, dicit, ut vel abstergat, vel excludat ab intentione; sed etiam posset includere in intentione, ne in calice sit vinum, quod non consecretur: è contra tamen non debet intendere consecrare minimas particulas panis in patena vel Corporali, sed tantùm quod continuum est cum majore aut cum minoribus hostiis in patena vel Corporali depositis: Aliud est de talibus particulis panis in ciborio contentis, neque enim periculum est has perdendi, unde intendere debet eas cum reliquis hostiis consecrare, nam omnes communiter censent omnes particulas in fundo ciborii repertas esse consecratas, quamvis intentio non sciatur fuisse specialiter facta circa illas.

Quomodo ille, qui ordinatur Presbyter, formare debeat intentionem consecrandi cum Episcopo,

scopo, dicetur l. 6. p. 2. n. 2322.

Q. 84. *An materia consecranda admitti possit sub Canone.* Rz. *Possev. Dian. Quart. Tamb* de sacrif. l. 2. c. 5. §. 2. *Gob.* t. 3. n. 85. *Burghab.* cent. 2. cas. 28. dicunt posse acceptari sub canone, etiam usque ad consecrationem, saltem in eo casu, quo si non consecrarentur hostiæ, plures dimittendi essent sinè Communione, oblatio enim mentalis, quæ tum fiet, manebit una moraliter cum priore: Si tamen unus tantùm homo esset dimittendus sinè Communione, *Gob.* n. 86. potius suadet dari illi partem ex majori hostia; sed de hoc dicetur n. 508. 460.

DUBIUM VI.

Quæ forma consecrationis Eucharistiæ.

Resp. Est duplex, una panis, & est hæc: *Hoc est enim corpus meum.* Ubi omnia sunt de essentia, præter To *enim*, cujus omissio est veniale. Altera vini, & est hæc: *Hic est enim calix Sanguinis mei, novi & æterni testamenti, mysterium fidei, qui pro vobis & pro multis effundetur in remissionem peccatorum.* Ubi etsi verior & communior sit sententia S. *Bonav. Suar. Bellar.* & aliorum, contra S. *Th.* & *Thomist.* quòd essentialia sint tantùm hæc, *Hic est calix Sanguinis mei*, (vel, *hic est Sanguis meus*, aut eis æquivalentia) graviter tamen peccaret, qui aliqua ex reliquis omitteret, vel mutaret. Debent autem formæ proferri in persona Christi, formaliter & significativè, sive assertivè, & non tantùm recitativè sive historicè, licèt ea, quæ in Canone præcedunt, dicantur tantùm recitativè seu historicè. *V Lay. c. 3. Bon. q.* 3. p. 2. *Cardin. de Lug. d.* 11 *s.* 5, *Vnde resolves* 461.

» I. Valida, sed illicita est consecratio, 1. Si con-
»secrans dicat: Hic cibus, hic potus, hic calix,
»vel hæc res, vel contentum sub his speciebus,
»est Corpus meum, vel Sanguis meus, *Bon. p. 1.*
»2. Si dicat: Hic calix est novum testamentum,
»in Sanguine meo, ùt habet *S. Lucas c. 22.* 3. Hoc
»est Corpus meum, quod de Virgine sumpsi; hic
»est Sanguis meus infiniti valoris. 4. Hoc est me-
»um Corpus; hic est meus Sanguis, vel hoc est
»Sanguis meus, Ratio horum, quia manet idem
»sensus, nec fit mutatio substantialis. *Bon. l. c.*

» II. Invalida erit consecratio, si dicas: Hìc (ad-
»verbialiter) est Corpus meum. Si autem Tò *Hic*
»ponatur masculinè, pro neutro, valet, etsi non
»secundùm Grammaticam. *Escob. Granadus.* 1.
»Hoc Corpus est meum; hic Sanguis meus, *Fag.*
»*p. 3. c. 6. n. 14. & 15.* 3. Ecce Corpus meum; Ecce
»Sanguis meus. 4. Hoc sit vel hoc sit Corpus me-
»ũ; vel hìc ponitur Corpus meũ. 5. Illud est Cor-
»pus meum; ille est Sanguis meus. 6 Hæc est sub-
»stantia mea; vel hoc est Corpus Christi. *Bon. p. 3.*

» III. Dubia erit consecratio, 1. Illud est Cor-
»pus meum; iste est Sanguis meus, 2. Hæc est Ca-
»ro mea: quam tamen *Laym.* contra *Kon.* putat
»valere. 3. Secundùm quosdam, forma ex *S. Lu-*
»*ca* primo casu allata. *Bon. q. 3. p. 1. & 2. Regin. l.*
»*29. n. 33.*

ADDENDA.

462. *Q. 85. Quid præterea sit notandum circa verba consecrationis.* R. Quandonam forma consecrationis censeatur mutari substantialiter vel accidentaliter tantùm, satis intelligitur ex dictis àn. 18. & 19. Hìc adde seqq.

§. 1.

§. 1. Tò *hoc*, & tò *hic*, explicari possunt dupliciter, vel ita, ut faciant hunc sensum, hæc res aut hæc substantia, quæ in fine propositionis continetur sub his accidentibus, est Corpus, est Sanguis meus; & ita intelligunt *Suarez, Tann.* aliique communiùs: vel pronomina illa possunt referri ad prædicatum, ita ut faciant hunc sensum, Hoc Corpus, est Corpus meum; hic calix est calix Sanguinis mei, utì quando dicis, hæc est mea mater, sensus est, hæc mater est mea mater; & ita intelligunt *Maldon. Vasq.* aliique cum *Dicast.* d. 3. n. 183., utrique valde probabiliter, absolutè autem per tò *hoc*, intelligi non debet, hic panis, quia falsum est, quòd panis fit Corpus Christi, aut quòd maneat cum Corpore Christi: Similiter per tò *hic*, intelligi non debet hoc loco. 463.

§. 2. Per tò *Meum* & *Mei*, intelligi debet Corpus & Sanguis Christi, in cujus persona loquitur Sacerdos, unde si quis per tò *Meum* vel *Mei* intelligeret tantùm suum corpus vel suum sanguinem Sacerdotis, consecratio esset invalida. *Gob.* t. 1. n. 205. 464.

§. 3. In forma calicis, verba illa, *Novi & æterni testamenti*, possunt facere duplicem sensum, nempe, vel quòd Sanguis Christi sit confirmatio testamenti, id est, promissionis, quâ Christus nobis promisit vitam æternam per suum Sanguinem: vel quòd hoc Sacramentum Sanguinis Christi sit veluti propriè dictum testamentum, & quasi authenticum instrumentum, quo continetur ultima voluntas Christi, destinantis nos ad æternam hæreditatem, *Suar.* d. 59. & 60. s. 1. *Gob.* t. 3. n. 77. 465.

466. *Q. 86. Quid agendum sit in variis dubiis circa prolationem formæ.* R. Videri debent dicta à n. 123. usque ad 133.

467. *Q. 87. Quid facere debeat Sacerdos, qui in Missa sit dubius vel perplexus.* R. De hoc dicetur l. 6. p. 2. à n. 533.

468. *Q. 88. Quid specialiter sit addendum de scrupulis in hac materia.* R. De his dicetur l. 6. p. 2. à n. 190.

DUBIUM VII.

Quamdiu Christus maneat in Eucharistia.

469. »R Esp. Manet sub speciebus etiam divisis, & »sub quavis earum minima parte, donec »anta earum fiat mutatio, ut consueta substan»tia panis & vini corrumperetur. Ita commun»em S. Thom. Et est certum. *Unde resolves*

» I Gratia datur in prima manducatione, et»iam primæ partis; cùm sit totum Sacramen»tum; manducatio autem, dicitur trajectio ex »ore versùs stomachum, etsi alii dicant gratiam »tum primùm dari, cùm pars aliqua est in sto»machum recepta *Dian. p. 3. t. 6 misc. R. 96.* ex »*Henr. Sylv.* & *Fag.* Item *Lug. d. 12. s. 9.*

» II. Species non sunt retinendæ in ore tam»diu, donec penitus pereant: quia tunc non »manducaretur Christus: nec gratia Sacramenti »conferretur. Utì neque, si moriaris, dum ho»stia adhuc est in ore. *Dian. l. c.* contra *Bec. cap 22. »v. Bon. d. 3 q 5 p 2 n 2.*

» III. Si quis partem vini vel hostiæ sumpsisset »indispositus, & deinde se disponeret, acciperet adhuc

adhuc gratiam in sumptione alterius partis. » Quod etiam aliqui, ùt *Gob. Cajet.* & alii, pro » babiliter dicunt futurum, si se disponat, ante- » quam species consumantur in stomacho, *Dian.* » *R. 96.* ex *Nugno. v. Lugo num. 46. 53. & 64.* ubi » illud posterius negat. *Vid. Bon. l. c.* »

IV. Non videtur reprehendendus laicus, qui » desiderat esse Sacerdos, ut possit commonicare » sub utraque specie, quòd putet plùs gratiæ dari » sub utraque, quàm una: quia id fieri non est » improbabile, ùt docet *Vasq. Mer. Lug. s. 3.* & » alii. Utì nec carpenda devotio illius, qui mul- » tùm materiæ sumit ad consecrationem, eâ » mente, ne tam citò in stomacho species consu- » mantur, & sic diutiùs secum Christus maneat, » & sæpius gratiam augeat: quod fieri non est im- » probabile, si dispositio subjecti fiat melior, ùt » docet *Suar. Kon.* item *Fagund. & Beta.* apud *Dian.* » *p. 3. tr 6 misc. R. 97.* »

V. Species per vomitum rejectæ, si tales sint, » ut sub illis panis & vinum posset existere, verè » sunt adorandæ; & si iterum sumantur, iterum » conferre gratiam, docet *Lug n. 53.* »

VI. Etsi, si modicum vini consecrati misce- » tur perfectè cum alio liquore, ita ut non mane- » ret substantia vini, desinet ibi esse Christus; non » tamen desinit, si misceatur cum vino alio, sal- » tem ejusdem speciei. *Lug. d. 10. s. 3.* Unde si » gutta consecrata lapsa sit in dolium vini ejus- » dem speciei, totum illud vinum adhibendum » tantùm est pro Sacrificio; licèt quidam dicant » bibi posse à laicis. »

VII. Si species consecratæ liquorem specie » diversum sibi permixtum convertant in vi- »

»num, similis substantiæ ei, in quo facta est con»secratio, species priores manent consecratæ; »non item posteriores adjunctæ.

ADDENDA.

470. *Q. 89. Quid præterea notandum sit circa permanentiam Christi in Eucharistia.* R. seqq.

§. 1. Quamvis materia ita minuta, ut nullo sensu sit perceptibilis, consecrari non possit, uti tenet communis cum *Aversa* q. 2. s. 2. §. *Tertio*, tamen si materia consecrata postea ita divideretur, ut tandem fieret insensibilis, adhuc retentura esset Corpus & Sanguinem Christi, uti habet communior cum *Suar.* d. 43. s. 8. *Arr.* d. 30. n. 21. *Lugo* d. 4. à n. 108. *Aversa* §. *Sed &c. Dicast.* d. 2. n. 237. *Platel.* n. 312. **contra** *Maj. Vasq. Merat. Amic.* d. 16. n. 138. *Castrop.* p. 6. n. 6., nam sicuti plùs requiritur ad rem primò ponendam quàm ad conservandam, ita plùs requiritur, ad consecrationem acquirendam, quàm ad conservandam, unde si gutta vini consecrata infundatur mari, non ideo Christus desinet esse præsens. Posset que talis particula adhuc dici Sacramentum, quia maneret secundùm se sensibilis saltem per Dei potentiam, vel ùt conjuncta aliis; sicuti tenuissimi pulvisculi, quamvis soli videri non possint, tamen videri possunt ùt conjuncti aliis. Addit *Arr.* n. 25. non esse absolutè necessarium, ut Sacramentum etiam in facto esse physicè permaneat cum sensibilitate, sicuti non est necessarium, ut physicè permaneat in rationes ceremoniæ sacræ.

§. 2.

§. 2. Christus manet præsens, 1. Si hostia una consecrata permisceatur planè indiscernibiliter aliis non consecratis, aut cum aliis quibuscumque rebus, dummodo species panis non corrumpantur. 2. Si species vini consecrati misceantur cum simili vino aut cum alio liquore, qui non haberet vim expellendi formam vini, si adesset, *Suar.* d. 57. sect. 4. *Aversa* q. 5. s. 6.; ac manifestè colligitur ex Cap. *Marthæ*. De celebr. Miss. Nec vinum profanum fiet consecratum per contactum vini consecrati, utì ex *Inn.* III. docet *S. Thom.* q. 77. a. 8. ad 3., *Suar.* concl. 2. & communis cum *Dicast.* d. 2. n. 138., quia verba non cecidêrunt super illud, nec hæ species habent vim alias consecrandi. *Nec obstat* 1., quòd in libro, cui titulus, *Ordo Romanus*, sic dicatur, vinum non consecratum, sed Sanguine Domini commistum, sanctificatur per omnem modum, *nam* non est sensus, quòd consecretur, sed quòd contactu reddatur venerandum, utì rectè *Dicast.* d. 7 n. 138. *Nec obstat* 2., quòd aqua non benedicta affusa benedictæ tota reddatur benedicta, *nam* disparitas est, quòd benedictio aquæ sit forma extrinseca provenions à voluntate Ecclesiæ extendente benedictionem ad partes etiam postea admixtas, sicuti Ecclesia etiam vult benedictionem olei non consecrati fieri per admixtionem cum consecrato, utì habetur Cap. *Quòd in dubiis.* 3. De Consecr. Eccl. vel Altar., quale aliquid non est pro consecratione vini speciebus sacris infusi. 471

§. 3. Etiam manet præsens Christus, 1. licèt sacræ species incidant in sordes, aut sumantur à bestia, utì habet communissima contra *S. Bonav.*, 472. 473.

Magistrum & alios apud *Aversam* s. 9. §. *Secundò*, nam *Greg.* XI., cujus diploma ad longum refert *Bosco* s. 6. n. 78., sub excommunicatione prohibet opiniones illas publicè doceri : & patet ex praxi Ecclesiæ, quæ species sic repertas mundat, exponitque adorationi. 2. Etiam quando species sumuntur à peccatore, utì certum videtur contra *Glossam*, cujus opinio prohibetur ab eodem *Gregorio*, & convincitur falsitatis à S. *Th.* q. 80. a. 3., videtur enim esse contra verba Scripturæ dicentis Corpus Christi manducari etiam indignè: Et Confirmatur, quia Ecclesia Cap. *Si per.* 28. de Consecr. dist. 2. imponit pœnam illi, qui propter ebrietatem evomuerit Eucharistiam, ergo supponit Eucharistiam fuisse in stomacho ebrii. 3. Quamvìs hostia dentibus comminuatur, utì habet idem *Greg.*, nam non ideo recedet Christus, quasi patiatur, cùm non tantum ùt habens dotes gloriæ, sed etiam prout hìc existens sinè extensione, sit impassibilis.

474. §. 4. Christus desinit esse præsens 1. Si guttula vini consecrati injiciatur alteri liquori, supposito, quòd hic liquor corrumpat species vini. 2. Si guttula vini consecrati injiciatur alteri vino non consecrato, sed potentiori, supposito, quòd hoc potentius vinum ita alteret species consecratas, ut si adesset forma prioris vini consecrati, hæc converteretur in formam hujus potentioris vini. 3. Si guttula vini consecrati injiciatur in potentius vinum consecratum, supposito, quòd vinum potentius convertat in se vinum impotentius, ita *Suar.* *Arr.* d. 39. s. 2. *Dicast.* d. 7. n. 135. *Bernal* d. 38. à n. 55. Contra *Lugo* d. 10. à n. 44. Ratio est, quia tum species vini potentioris

tioris ita corrumpent species vini minùs potentis, ut substantia hujus vini non manssisset, si adfuisset, ergo Christus, qui determinatè huic vino successerat, desinet esse sub his speciebus vini impotentioris, & manebit tantùm sub speciebus vini potentioris. *Nec obstat*, quòd sæpe mutentur accidentia, v.g. frigus aut calor, sub quibus erat facta consecratio, & tamen Christus maneat præsens, *nam* hoc non obstante manssisset eadem numero forma vini, quæ per consecrationem ejecta est, ergo etiam manebit Christus. *Dixi* semper, suppositò, an enim hoc fiat vel non, pertinet ad physicam, in qua aliqui affirmant, alii negant, & perinde est, quid quis sentiat; in praxi tamen, ubi dubium est, an species corrumpantur necne, procedendum est, ac si non corrumpantur, ne Sacramentum, si fortè permaneat, exponatur periculo irreverentiæ; unde dicendum est cum *Rich Suar. Con. Tann. Bernal* n. 61. *Dicast.* n. 138. *Averss.* q. 5. s. 6. in fine, contra *Palud. Sot. Henriq. Sa, Vivald.*, si particula vini consecrati immissa esset in dolium non consecrati, hoc vinum non esse habendum veluti profanum, sed asservandum ad usus sacros, quamvis enim *Lugo* n. 52. dicat esse hoc durum, ratio tamen est, quia hoc videtur exigere reverentia erga species consecratas, quæ non essent discernibiles à non consecratis.

§. 5. Si speciebus constanter disparentibus 475.
appareat caro vel puer loco Eucharistiæ, censendum est, quòd Christus desierit ibi esse præsens, & hoc, quod apparet, sit tantùm signum vel imago Christi, hinc debebit Sacerdos consecrare novam hostiam, ut compleat Sacrificium.

Econ-

Econtrà si species tantùm ad tempus occultentur, censendum est Christum mansisse sub illis præsentem. Videri possunt *S. Th.* q. 78. a. 8. *Suar.* d. 55. *Dicast.* d. 6. dub. 6. & 7. *Pasq.* q. 302. & 303.

476. §. 6. Valde incertum est, quanto tempore Christus maneat præsens in stomacho nostro, quia incertum est, intra quod tempus species corrumpantur. Peritissimus medicus apud *Lugo* n. 54. putavit in laico corrumpi intra minutum, id est, sexagesimam partem horæ; in Sacerdote autem intra medium quadrantem: quod utrumque approbat *Bernal* n. 63. Et quamvis *Fromond.* apud *Bosco* n. 115. requirat pro Sacerdote mediam horam, tamen *Lugo* dicit eum fore extra omne dubium & periculum, si species in stomacho habuerit per quadrantem: imò *Arr.* d. 39. n. 25. putat in laico corrumpi intra 5. Pater & Ave, ita ut nullus scrupulus ampliùs possit restare; in Sacerdote autem vix esse dubitandum, quin corruptæ sint, postquam absolvit Missam, & vestes sacras exuit. Alii cum *Plempio* medico & *Tamb.* de Commun. c. 3. §. 4. meliùs dicunt, attendendũ esse ad varias dispositiones stomachi, qui enim calidum habent, citiùs concoquunt; è contrà, qui frigidum & pituitosum, tardiùs, maximè si ægroti sint; hinc suadent omnes, ut intra horam abstineatur à vomitu, nam non semel docuit experientia, inquit *Bosco* n. 116., species Sacramentales non immutatas post horam à Communione fuisse rejectas, saltem ab infirmis; immutari autem regulariter in omnibus saltem intra horam, docent omnes cum *J. Sanch.* d. 38. n. 2., & credo in quibuscunque sanis hominibus immutari saltem intra quadrantem, unde exem-

exemplum de B. *Rosa*, apud quam sacræ species in stomacho non immutatæ manserint ad 7. vel 8. horas, adscribendum est miraculo, inquit *Gob.* t. 4. n. 162.

§. 7. Quandonam censeatur esse sumptio sive manducatio, & consequenter quandonam hoc Sacramentum incipiat causare gratiam, dixi n. 415. Fatendum tamen est sententiam, quam hìc tenet *Busenb.*, nempe tum esse sumptionem, quando fit trajectio ex ore versùs stomachum, etiam esse probabilem. Denique si Eucharistia suscepta sit cum obice, & obex removeatur, antequam Christus desinat esse præsens, dixi n. 200. cum probabiliore, quòd Eucharistia reviviscat ad causandam gratiam. 477.

CAPUT II.

De causis & subjecto Eucharistiæ.

DUBIUM I.

De Causis.

AGo hìc tantùm de efficiente, id est, Minis- » 478.
tro: in quo quid requiratur ad confectio- »
nem validam, constat tum ex dictis *de Sacram. in* »
genere, tum ex superioris capitis *Dubio V.* Quid »
ad licitam requiratur, patebit ex sequenti du »
bio, *de subjecto suscipiente Eucharistiam*: quia om- »
nes dispositiones, quæ ad dignè suscipiendam »
sùnt necessariæ, requiruntur etiam ad licitam »
confectionem, cùm conficiens necessariò susci- »
pere debeat. Hìc ergo tantùm quæritur, 1. Cu- »
jus sit dispensare Eucharistiam. 2. Quid ex »
parte

»parte Ministri requiratur ad licitam dispensa-
»tionem.

Plura quæ observare vel cavere debet consecrans, commodiùs addentur postea, in l. 6. p. 2.

479. ## ARTICULUS I.

Ad quem spectet dispensatio Eucharistiæ.

»REsp. Eucharistiam dispensare, ex officio po-
»test solus Sacerdos, habens jurisdictionem
»ordinariam, delegatam, aut saltem rationabi-
»liter præsumptam, vel privilegium Ratio, quia
»Pastorum proprium est pascere, quod præcipuè
»fit per Sacramenta. *Vid. Bon. d. 4. q. 5. p. 1. C. de*
»*Lug d. 18. s. 2. Unde resolves*

» I. Peccat mortaliter, qui sine omni jurisdi-
»ctione Eucharistiam dispensat, *Bon. p. 2.* quia
»violat alterius jurisdictionem, in re gravi. Infe-
»rior autem Sacerdote, incurret insuper irregu-
»laritatem, ùt docet *Kon. hic.* Religiosi etiam
»ipso facto incurrunt excommunicationem Pa-
»pæ reservatam, si (scilicet sine licentia Paro-
»chi, & quidem speciali) præsumant Clericis
»aut laicis dare extremam Unctionem, vel Eu-
»charistiam, vel Matrimonia solemnizare, nisi
»habeant privilegium; vel Parochus absit; aut
»injustè nolit in articulo mortis. A dicta tamen
»excommunicatione excusare ignorantiam, et-
»iam crassam, ex *Præpos. &c.* notat *Dia. p. 5. 13 R.*
»51. idque propter verbum, *præsumant.*

» II. Licitè ministrat Eucharistiam, qui præsu-
»mit rationabiliter Pastorem factum suum ap-
»probaturum esse. *Regin. l. 29. n. 91. Bon. n. 7.*

III.

III. Si infirmus sacro Viatico muniendus sit, » & proprius Pastor absit, vel præsens non possit » deferre Eucharistiam, quivis alius Sacerdos, vel » regularis, vel sæcularis, & hoc deficiente etiam » Diaconus, ei conferre potest: quia tunc præsu- » mitur voluntas Episcopi, aut Papæ. Ita *Lay. l. 5.* » *t. 4. c. 7. Bonac. n. 10.* ex *Suar.* »

Dixi I. in responsione, *ex officio*: quia extraordi- » nariè, in statu necessitatis id potest Diaconus ex » commissione Parochi (& secundùm *Quintanad.* » si absit, sine ea) v. g. in magno festo, quo Sa- » cerdos confessionibus, concionibus, &c. est » occupatus, *Dian. p. 9. t. 6. R. 39.* ex *Præpos.* In ex » trema verò necessitate, v. g. articulo mortis, si » non esset alius, etiam Diacono, imò laico licere » (secluso scandalo) & alios, & se ipsum com » municare, probabile est, ùt contra *Henriq. Vasq.* » & *Sa.* docet *Suar. Kon. Layman. Præp. his d. 2.* » *num. 11.* confirmatque *Dian. p. 8. t. 1. R. 48.* ex » *Aversa & Franc. Lug.* Sed *Amicus* limitat ad ca » sum, quo moriturus peccati mortalis conscius » aliud Sacramentum suscipere non posset. *Vid.* » *Dian. part. 9. t. 6. R. 39.* In praxi tamen id non » facilè faciendum, ob contrariam consuetudi- » nem. *Card. Lugos. 2. Bonac. p. 1. Unde resolves* »

Probabile est, etiam extra mortis articulum, » ex gravi causa, licere Sacerdoti, præciso scanda » lo, sacram hostiam sumere ex sacrario, vel à » Diacono allatam, sibi ipsi dare: v. g. si in longo » morbo diu non communicasset, ùt contra *Suar.* » & *Kon.* docet *Fagund. p. 3. l. 3. c. 3. Præp. Escob.* » *t. 7. E. 6. Bon. l. c.* »

Dixi II. *Vel privilegium*, quale habent religiosi » Mendicantes, & nominatim Societatis JESU, ex »

Pauli

»Pauli III. Bulla & aliorum, ut scilicet in suis »templis, per se, vel per alios Sacerdotes illic ce»lebrantes communicare possint quoscunque »Christi fideles, præter quam in mortis articulo, »(in quo tamen si urgeat necessitas, præsumitur »ratihabitio Papæ, etiam invito Parocho, ùt ha»bet *Bonas.* hìc) & festo Paschatis. *V. Lugo n.* 38. & »49. Porrò per festum Paschatis, Pontifices hìc »videntur intelligere & prohibere Communio»nem illam, quâ satisfit præcepto annuæ Com»munionis, ut docet *Sa, Fill. & com.* Per mortis »articulum, intelligitur tempus, quo vel mors »proximè instat, & moraliter certa & inevitabilis »est: vel quo est mortis periculum, id est, pro»babile dubium de vitæ conservatione, tali casu, »quo valde frequenter mors solet accidere, *Suar.* »*t.* 4. *de rel. l.* 2. *c.* 3. & 3. *p. d.* 26. *s.* 4. & alii.

» Ex dictis *resolves*, quòd Regulares licitè dent »Eucharistiam in articulo mortis, utì & in Pa»schate sequentibus casibus.

» I. Si extrema sit necessitas; ùt si periclitetur »de salute æterna.

» II. Si sit gravis necessitas, id est, probabile »mortis periculum, & Parochus nolit, vel non »possit dare, *Lug. n.* 53.

» III. Si à Pontifice vel Episcopo habeant pri»vilegium; quale hoc tempore habent Religiosi »aliqui, quibusdam locis ab Episcopis, dandi »Communionem paschalem.

» IV. Si quis in Paschate non possit in sua Pa»rochia communicare, nec petere veniam à Pa»rocho.

V. Si

V. Si ratione Communionis paschalis Paro-
chiæ suæ antè satisfecerint, aut postea satisfa-
sturi putentur; quia tunc Parochis nihil dece-
dit, cùm ipso die Paschæ abstinere à Commu-
nione possint: Sic contra *Henriq.* & *Nav.* docet *Sa*,
Fill. & *Laym.* qui addit, nisi constaret Parochum
esse invitum, ac rationabiliter id prohibere, v.
g. quòd aliàs rationem communicantium ha-
bere in sua Parochia non possit; tunc enim ad
Parochiam esse rejicie ados. *Lug. n.* 50. *Bon. l. c.*

VI. Si ægrotus necdum pervenerit ad eum
statum, ut ex præcepto teneatur ad Commu-
nionem; etsi tunc maneat obligatus suscipere
Communionem ex manu Parochi, in articulo
mortis.

VII. Si ægrotus satisfecerit præcepto de Via-
tico, cum intentione illud implendi; quia ad-
ministratio Eucharistiæ tantùm est vera Regu-
laribus, quando præceptum Communionis ob-
ligat. Nunquam tamen, sine licentia Episcopi
vel Parochi, licet Religiosis publicè Eucharisti-
am deferre per plateas, cùm id juri Paroche-
rum, consuetudine obtento, deroget; proinde
eo casu in ægroti oratorio, aliove honesto do-
mûs loco de licentia Ordinarii, privatim facto
Sacro, Eucharistia est danda, *Suar.* V. *Dian p.* 4.
t. 4. *R.* 14. & *p.* 9 *t.* 9. *R.* 63.

VIII. Quibusdam, qui frequenter commu-
nicant apud Religiosos, nec possunt adduci, ut
communicent in Parochia: idque ex tacito &
præsumpto consensu, quem *Lay. n.* 4. putat fa-
cilius posse præsumi in militibus præsidiariis;
item in aulicis, studiosis, aliisque Academicis,

»&c. qui frequenter communicantes extra su-
»spicionem esse solent. *Vid. Lay. l. c.*

» IX. Si in Paschate sint vagi, peregrini & ad-
»venæ, secundùm sententiam probabilem mul-
»torum, ùt *Sanch. de Mat. l. 3. d. 37. Fagund. præc. 1.*
»*Eccl. l. 1. c. 8. Lug. l. c. Dian. p. 2. t. 2. R. 12.*

» X. Si sint famuli, vel domestici, vel familia-
»res eorum, qui circa tales habent privilegium.
»*V. Compend. privil. Societatis*, V. *Familiaris*; *Dia. ibid.*

ADDENDA.

480. *Q. 90. Quid præterea notandum sit circa dis-
pensatorem Eucharistiæ* &c. seqq.

§. 1. Absente omni Sacerdote, potest, imò secundùm *Bernal* d. 45. n. 34. debet sub mortali Diaconus deferre Viaticum moribundo, in hoc enim casu præsumitur voluntas, imò præceptum Episcopi. Quòd si Sacerdos præsens sit, & ex malitia nolit hoc committere Diacono, poterit nihilominus Diaconus, & in hoc ferè omnes conveniunt, inquit *Lugo* d. 18. n. 27. ideoque in praxi tutum esse dicit *Dicast.* d. 11. n. 91.

481. §. 2. Sacerdotem posse extra Missam, non tantùm pro Viatico, aut in necessitate, sed etiam devotionis causâ ministrare sibi Communionem, si alius Sacerdos & scandalum absit, docent *Suarez, Vasq. Fagund. Sylv. Homob. Bosse. Bonac. Vivald. Dian. Lug.* à n. 28. *Dicast.* à n. 110. & optimè *Bosco* t. 12. concluf. 2. contra *Cajet. Armil. Fill.* t. 2. n. 285. *Averf.* q. 10. f. 3. Ratio est, quia *Conc. Nicæn.* 1. concedit hoc Diacono, ut notat *Dicast.* n. 95., neque ulla lex hoc tempore id prohibet Sacerdoti, & sicuti Sacerdos se communicat die Veneris sancto, etiam dum non conse-

consecrat nec consummat Sacrificium præcedentis diei, utì contra *Lugo* n. 29. probabiliùs docet *Dicast.* n. 108., ita potest alio die extra cæremonias Missæ dare sibi ipsi Communionem. Putat tamen *Fagund.* debere accipere è manibus Diaconi, si adsit; Econtrà *Suar.* dicit etiam tum posse accipere è suis manibus; *Fill.* dicit debere. Omnes probabiliter, inquit *Tamb.* de Commun. c. 6. n. 29., sed *Suar.* probabiliùs, nam Sacerdos non tenetur committere Diacono, nec perdit jus suum propter præsentiam Diaconi; deberet tamen accipere ab alio Sacerdote, si adesset, quia Sacerdos à sumente distinctus, est Minister ordinarius. Et rectè addit *Suar.* non esse rem usitatam, ut quis, saltem ex devotione, seipsum communicet, hinc non debere facilè fieri, nisì ubi talis Sacerdos esset solus, qui sacrificare non posset.

§. 3. Etiam posse laicum in articulo mortis ac- 482.
cipere vel deferre Ciborium, & sibi vel alteri ministrare Eucharistiam, docent *Mercerus*, *Chapeav.* *Hurt.* *Leand.* *Lezan.* & alii, quam sententiam *Suar.* *Con.* *Laym.* *Fill.* *Regin.* *Castrop.* *Less.* *Granado*, *Arr.* *Rhod.* *Dian.* *Dicast.* *Aversa* q. 10. s. 3. *Burgh.* cent. 3. cas. 96. *Gob.* t. 4. cas. 22. *Bosco* concl. 5. *Lohner* in Instruct. 6. p. 3. de Euch. a. 3. q. 5. dicunt esse satìs probabilem, & eorum aliqui addunt, tutam. Ratio est, quia præceptum humanum Cap. *Pervenit.* 29. De consecr. dist. 2. vetans à laico deferri Eucharistiam, non loquitur de hoc casu extremæ necessitatis, in quo præceptum humanum videtur cedere divino de sumendo Viatico, præsertim cùm Eucharistia possit per accidens causare primam gratiam, & saltem quivis in agone multùm indigeat robore spirituali per hoc Sacramentum causando, secundùm dicenda n. 484;

Testantúrque certæ historiæ, Eucharistiam olim ad ædes proprias, vel ad alios infirmos esse delatam à laicis, ut in necessitate ministrarent sibi vel aliis; quod maximè valet de Diaconis, quos sub mortali teneri eo tempore sibi ministrare Viaticum, docet *Bernal* n. 35. Idémque fieri deberet à laico, saltem tum, si alioquin sine omni Sacramento deberet defungi: De cætero, opposita sententia, quòd laicis non liceat sibi vel aliis ministrare, hactenus fuit communior, quam ùt veriorem defendunt *Sot. Sylv. Bonac. Henriq. Vasq Nugn. Sa, Victor. Fagund. Lugo* n. 24. *Bernal* n. 37. *Pax-Jordan.* l. 3. tit. 3. n. 22. *Dicast.* n. 93.; quia est contra consuetudinem & sensum communem fidelium, qui putant Eucharistiæ non ita necessariæ ad salutem semper debere esse majorem reverentiam, quàm ut à laicis possit administrari. Videri potest *Mendo* diss. 11. q. 2., qui in utramque partem bene discurrit, sed concludit pro secunda.

483. §. 4. Docet *Tambur.* de Commun. c. 4. n. 50. eum, qui non est proprius Parochus, non peccaturum mortaliter, si Communionem paschalem semel vel iterum daret alienis Parochianis non multis, quia non videtur rationabilis causa gravis offensæ: Et hìc pro habenda sufficiente jurisdictione sufficeret consensus rationabiliter præsumptus, càm Eucharistia semper validè ministretur. *Navarr. Rodriq. Aversa* q. 10. s. 4.

484. Q. 91. *An sit obligatio ministrandi Eucharistiam pestiferis.* Rz.

§. 1. De obligatione ministrandi Sacramenta, dictum est hìc à n. 133. Deinde lib. 3. p. 1. à n. 754. dictum est generatim Parochum teneri mini-

ministrare Sacramenta etiam tempore morborum & belli ; quod autem Eucharistiam attinet, docent *Major*, *Molfes.* allique apud *Dian.* p. 3. t. 4. R. 174. & p. 5. t. 3. *R.* 53. nequidem Parochum tempore pestis teneri ministrare Eucharistiam, quia cùm ejus vita requiratur ad alia Sacramenta magis necessaria etiam aliis conferenda, non videtur esse, propter aliquos exponenda tanto periculo in administratione Sacramenti, utilis quidem sed minùs necessarii. Et idem tenent *Lohner* suprà & *Gob.* n. 414. Econtrà *Suar. Fagund. Tolet. Navar. Sot. Henriq. Villal. Fill. Sylv. Nugn. Marchant. Manein. Tabien. Sa*, *Castrop. Lug. Busenb. Averf.* de Sacram. q. 64. f. 7. §. Sextò. *Carden.* in 1. crisi. d. 76. c. 2. *Verjuys* t. 14. a. 8. dicunt Parochum teneri, per se loquendo, tum quia infecti habent jus petendi, tum etiam quia Paroshus tenetur etiam cum periculo vitæ succurrere subdito in gravi necessitate spirituali constituto, utì dictum est l. 2. n. 174., sed moribundus est constitutus in gravi necessitate suscipiendi Eucharistiam, licèt forte Sacramentum Pœnitentiæ susceperit; nam nihilominus tum maximè infestatur à dæmone, egétque viribus spiritualibus, quas hoc Sacramentum causat, posséteque ipsi etiam per accidens causare primam gratiam. *Dixi*, per se loquendo: nam fatentur omnes, inprimis satìs esse, si Parochus faciat per alium, imò *Dicast* d. 11. n. 123. refert declarationem S. *Congreg.*, quâ prohibetur Parochus per se ministrare infectis, si alius sit, qui ministret; ne reliqui Parochiani fugiant conversationem illius, quem sciunt agere cum pestiferis. Deinde si esset circumstantia, in qua Parocho, qui morbo

corriperetur, non posset substitui alius, etiam non deberet ministrando aliquibus Eucharistiam exponere se periculo destituendi totum populum, cúmque relinquendi sinè aliis magis necessariis Sacramentis, nam necessitas communitatis prævalet necessitati privatæ, & inter duo mala minus est eligendum.

485. §. 2. Si sit periculum infectionis plurium in una domo, non est licitum Parocho illic relinquere plures hostias, quas peste inficiendi sumant in necessitate, sed tenetur ipse pro necessitate deportare, ut antè dictum est. *Verj.* a. 20.

486. §. 3. Putant *Venerus*, *Mancin.* *Gavant* licitum esse tempore pestis medio instrumento porrigere Eucharistiam, & probabile esse dicit *Marchant*, quia necessitas & jus vitæ conservandæ excusat indecentiam: sed contradicunt *Dian.* *Chapeav.* *Bonac.* *Aversa* hìc q. 10. s. 5. §. *Secundò.* *Dicast.* n. 124. *Verj.* a. 9. & alii cum *Busenb.*, dicentes teneri manu in eos porrigere: testaturque *Escob.* l. 20. probl. 98. *Conc Mediolan* à Summo Pontifice approbatum ita declarasse; & ratio potest esse, quia non est tanta necessitas illius Sacramenti, ut ministrari debeat sinè ritu ordinario & cum periculo irreverentiæ.

ARTICULUS II.

Quid requiratur in Ministro ad licitam administrationem Eucharistiæ.

487. »RESP I. Ut minister circa Eucharistiæ distri»butionem non peccet, præter gratiam, et»iam reverentiam in eo, tum ratio, tum Cano»nes requirunt; ita ut præstet hoc Sacramentum omit-

omitti,(cùm ejus susceptio sæpe non sit necessaria ad salutem) quàm admitti positivam irreverentiam. *Unde resolves*

I. Eucharistia non est deferenda ad infirmum, nisi cum habitu decenti, id est, cum stola & superpelliceo, ac precedente lumine (secus est de extrema Unctione, cujus materia, cùm non sit Sacramentum, non requirit tantam venerationem.) Putant tamen quidam, si habitus haberi non possit, ùt si tempestas aut iter faciendum, non fore irreverentiam, si Sacerdos Eucharistiam in pyxide, vel corporali involutam, in sinu suo clam deferat. Quod certiùs videtur licere in locis hæreticis, ubi etiam in necessitate, & clam, præciso scandalo, poterit porrigere sine stola & superpelliceo; etsi nullo modo celebrandum sit sine vestibus sacris, ob Viaticum dandum. *Bon. d. 4. q. 5 p. 2.*

II. Præstat ægrum incommunicatum mori, quàm Sacerdotem in habitu, cum Sacramento per publicum currere, (etsi festinare valde debeat, ut dicit *Quint. t. 4. f. 8.*) Secus est in Baptismo & Pœnitentia, si probabiliter timeretur, ne ægrotus decederet in mortali; tunc enim currendum esset, ùt habet *Bon. l. c.* ex *S. Thom. Possev.* & aliis.

III. Ad infirmum longè distantem licere Parocho Eucharistiam deferre in equo mansueto, ita ut non sit periculum lapsûs, docet *Quint. t. 4. f. 8.* Sed negat *Possev.* & *Barbosa*, nisi loci consuetudo permittat; adduntque non licere pyxidem dare portandam Laico, quantumvis Pastor sit fatigatus, sed potiùs ex collo suspendendam bursam.

IV. Eucharistia non est deferenda ad ægrum,

»venerationis tantùm causâ, ut adoret vel os»culetur, si sumere non possit. Quod etiam pro»hibuit Congregatio Cardinalium; quæ tamen »non videtur prohibere, ut venerationis causâ »deferatur ad lectum, si in domo celebretur.

» V. Non licet dare Eucharistiam aliis digitis, »si indice & pollice, ob chiragram dari non pos»sit, ùt docet *Bon. p. 2.* & *Possevinus* contra *Tol.* »cujus sententia tuta videtur, si aliàs æger sine »Viatico esset moriturus; præsertim si tunc detur »duobus indicibus.

» VI. Non licet tempore pestis porrigere Eu»charistiam medio aliquo instrumento; (multò »minùs deponere alicubi in scutella, ut ab ipso»met ægro sumatur) sed manu danda est, ùt do»cet *Bon. p. 2.* ex *Suar.* & aliis. Quamvìs *Possev.* »*c. 8.* non improbabiliter dicat, posse præciso »scandalo, & periculo lapsûs in terram, instru»mento ad id rite confecto dari. *V. Dian. p. 4. t. 4.* »*Res. 114. Bon. l. c.* quod in praxi pro ægroto, »qui non potest trajicere hostiam, ut scilicet ei »detur Eucharistia, impositâ particulâ hostiæ »cum vino in cochleari, admittit *Præp. in 3. p. q.* »*80. a. 5. d. 6.* & *Escob. tr. 7. E. 6. c. 5.* Dian. R. 104.

» VII. Sacerdos podagrâ laborans, potest de»ferri ad altare, ut ibi Eucharistiam administret; »seclusâ tamen aliâ prohibitione. Ita *Possev. c. 5.* »*n. 50. Bon. l. c.*

» Resp. II. Requiritur præterea, ut eam dispen»set ritu Ecclesiæ consueto, deinde ut eam neget »(per se loquendo) indispositis, animo vel cor»pore; denique si Pastor sit, ut ministret eam O»vibus, quoties rationabiliter petunt. *Bon. p.* »*4. n. 15.*

Dixi

Dixi I. *Ritu Ecclesiæ*, quia legitimus Ecclesiæ ordo sub peccato obligat. *Unde resolves:*

Peccat primò, qui Eucharistiam dat sub utraque specie, locis vel personis, quibus à Pontifice non est concessum. Item si morituro, qui ob linguæ ariditatem non potest hostiam trajicere, det species vini: licèt talem à mortali excusare conetur *Amicus* apud *Dia. p. 8. t. 1. R. 24. Bon. l. c. Sanc. Possev. Barbos.* contra ipsum *Dia. p. 9. t. 9. R 64. 2.* Qui dispensat sine veste sacra, vel lumine, aut prævià confessionis generalis formulâ. 3. Qui laico dat hostiam majorem; in necessitate tamen, vel in casu magnæ devotionis, licet ex majore particulam defractam dare: vel etiam in defectu minorum, plures majores consecrare, easque deinde in minores partes, (non tamen adeo parvas, ut honestè dari non possint) divisas distribuere. Ita *Sa V. Eucha. Bon p. 1. n. 14.*

Dixi II. *Per se neget*, quia aliàs cooperabitur peccato. Per accidens tamen sæpe dare potest, v. g. si sine scandalo, aut gravi damno suo vel pœnitentis, negare non possit. *V. Bon l. c. Possev. c. 5. n. 5. Unde resolves:*

I. Peccat 1. qui dat pueris ante annum discretionis, (nisi in articulo mortis, ùt *v dub. seq. n.* 3.) qui fortè circa annum decimum incipit. 2. Qui dat amentibus, quando nunquam sunt usi ratione: Si verò usi sint, potest & debet illis dari in articulo mortis, si possit sine periculo irreverentiæ, & non constet incidisse in amentiam in statu peccati mortalis. *Lay. hic c. 4. num. 4. 3.* Qui dat peccatori publico, v. g. histrioni, turpes comœdias cum mortali repræsentanti, usu-

»rario, meretrici, concubinario: de quibus v.
»*Fill. t. 4. n. 166. & seqq.*
» Dixi *Publico*, quia si occultè tantùm scias esse
»indispositum, occultè quidem, non tamen pu-
»blicè petenti, est neganda; nisi indispositio ex
»Confessione sit nota, tunc enim extra eam ne-
»quidem licet monere, ùt docet *Sanch. Bon. Lay.*
»*l. 5. t. 4. c. 6. Lug. d. 8. de Sacr. s. 11. n. 189. usque*
»*ad finem.*
» II. Peccat item, qui negat reis morte plecten-
»dis, (quibus etiam potest dari aliquot, imò unâ
»horâ ante mortem, ùt habet *Sa.* Danda verò est,
»si fieri potest, non in carcere vel alio loco inho-
»nesto) etiam ob crimen sagarum captis: dum-
»modo pœnitentiam præ se ferant: etiamsi cri-
»men negent, & violenta duret suspicio. *Iann.*
»*tom. 3. q. 5 d. 4.*
» III. Rectè facit, 1. qui rarò, v. g. in Paschate
»dat Communionem semifatuis & qui debilem
»habent rationis usum, si saltem hunc cibum à
»profano distinguere nôrint, ùt habent *Henriq.*
»& *Possev.* Idem ferè dicendum est de surdis &
»mutis à nativitate. V. *Lay. hic.* 2. Qui dat infestis
»à dæmone, dummodo sine irreverentia pos-
»sint sumere. Ita *Suar. Bon. Regin.*

Dixi III. *Si Pastor sit. Unde resolves*

» I. Talis peccat graviter contra justitiam &
»charitatem, si, subditis in periculo mortis, licèt
»peste infectis, non det: Alius verò Sacerdos, qui
»in tali casu, absente vel nolente Parocho, nollet
»dare, peccaret tantùm contra charitatem; etsi
»secundùm *Chapeavillum* mortaliter, *q. 37. n. 2.*
» II. Pastor, ut Eucharistiam opportunè peten-
»tibus possit ministrare, tenetur eam asservare,

cum

cum lumine, in ecclesia, (nec licet alibi, ne qui-» dem in Sacellis nobilium, vel choro monialium, aut intra septa monasterii earum, ùt habet *Trid. sess. 15. de reform. ca.* 10. nisi cum facultate in solenni festo) in pyxide: quæ non necessariò est consecrata, licèt, si consecrata non sit, debeat interiùs vestiri vittâ lineâ, ex tela consecrata, ùt docet ex *S. Tho. Vasq. Azor, Regin. l.* 29. c. 9.

III. Si ob graviter culpabilem negligentiam Parochi, (vel ejus, cui ista cura commissa est) integro die, vel aliquot integris noctibus, lumen non ardeat ante venerabile Sacramentum, peccare eum mortaliter, (secus si per horam tantùm) docet *Quint. t.* 4. *s.* 1. & 7. *item Dian. p.* 9. *t.* 6. *R.* 34. licèt *Marchant. in resolut. Pastor. t.* 4. *cap.* 5. *q.* 4. obligationem & consuetudinem tam universalem neget: utì & de lumine præferendo, quando defertur Sacramentum foràs; atque ex causa id posse omitti, ùt cùm defertur ad ægrum longè distantem, nec commodè fieri potest cum lumine.

ADDENDA.

Q. 92. *Quid præterea notandum sit circa debitam dispositionem Ministri.* R. Minister, ne incurrat irregularitatem, debet esse liber ab omni censura prohibente communicationem cum fidelibus; *Aver. q.* 10. *s.* 5. §. *Quartò.* Item à peccato mortali: Si tamen in mortali constitutus distribuat Communionem, dixi n. 94. probabile esse, quòd venialiter tantùm peccet; attamen toties peccat, quot hominibus dat Communionem, secundùm dicta l. 5. n. 172. 488.

Q. 93.

489. *Q.* 93. *Quid addendum circa ritus, qui observandi sunt in distributione Eucharistiæ.* Bz. seqq.

§. 1. Est mortale distribuere Communionem sinè stola & superpelliceo vel Alba, utì habet communis cum *Quarti*: attamen in necessitate pro Viatico, si alioquin negligeretur, posset deferri & dari sinè ulla ejusmodi veste, itémque sinè lumine, utì dicetur n. 614. Concedunt etiam communiter omnes cum *Dian. Bordon. Quarti*, fore tantùm veniale absque ulla veste sacra movere vel deferre Eucharistiam ab uno ad aliud altare; item omittere, *Confiteor*, antè, & lumen in distributione Communionis, utì habent *Dian. Tann. Gob.* t. 4. n. 382. Omissio tamen luminis excusari non posset à gravi culpa veniali, inquit *Suar.* d. 72. s. 4. Quòd si Diaconus Communionem distribuat, debet esse indutus Albâ & stolâ transversâ, hic enim est habitus ipsius, *Aver.* q. 10. s. 5. §. *Secundò.*

490. §. 2. Probabile est Sacerdotem licitè distribuere Communionem posterioribus digitis, si nequeat primis ob Chiragram vel aliud impedimentum, ùt habet *Tolet. Arr. Leand.* n. 370. aliique cum *Gob.* n. 412. contra *Vasq. Bonac. Lugo & Jordan.*, quia licèt soli primi digiti inungantur, tamen tota manus videtur consecrata; hinc infert *Gob.* n. 381. Sacerdotem peccaturum tantùm venialiter, qui sinè causa digitis ultimis tangeret hostiam.

491. §. 3. Celebrans, intra Missam daturus Communionem multis, disjungere potest pollicem & indicem sinistræ, priùs abluendo vel lambendo, digiti autem post distributionem abluti siccari possunt etiam purificatorio, utì & madefacti salivâ communicantium, quamvis tum decentius

centius sit abstergi alio linteo, vel purificatorio alio, quod in Missa non adhibeatur, *Lohner* de Sacrif. p. 2. tit. 16. n. 3.

§. 4. In paramentis nigris non est distribuenda Communio, *S. Congreg.* 22. Januar. 1701. Hinc si petat quis communicare, quando legitur Missa de *Requiem*, Sacerdos ante vel post Missam debet Communionem dare indutus stolâ aliâ, non nigrâ. 492.

§. 5. Quamvis consuetudo sit in Ecclesia, ut non detur Communio in die Veneris Sancto, nisi pro Viatico, putant tamen non esse obligationem præcepti, *Dur. Suar. Vasq. Laym. Escob.* l. 10. probl. 99. *Aversa* q. 8. s. 3. *Dicast.* De Sacrif. d. 4. num. 32. Sed cùm in Decreto *S. Congreg.* de Commun. quotidiana, quod referam n. 665. dicatur, *Curent etiam* (Episcopi & Parochi:) *ut circa Communionem in feria* VI. *Paraseeve, Missalis Rubricæ & Ecclesiæ Romanæ usus servetur*, infert *Cardenas* in 1. Crisi d. 66. c. 6. nunc graviter prohibitum esse etiam privatim communicare illo die: adhuc tamen contradicit *Leander* n. 444. cùm nec Rubricæ nec usus Ecclesiæ sciantur talem prohibitionem saltem gravem afferre, sed meritò remittit ad judicium prudentiorum. Notat etiam *Jordanus* l. 3. tit. 3. n. 36. Communionem omni horâ recipi posse, non tamen sine causa vesperi vel noctu: *Aversa* dicit tantùm esse congruum, ut fiat manè, licere autem etiam vesperi. 493.

Q. 94. *Quid faciendum sit, si hostia vel particula decidat, dum quis Communionem distribuit.* R. 494.

§. 1. Locus, in quem sacra hostia decidit, tegendus est re aliquâ mundâ, & postea abluendus; arca-

attamen ablutio vestis aut barbæ ordinariè non est præcipienda, quia melius est vitari turbationem vel offensionem populi, quàm rubricam illam observari, *Tamb. Pellizz. Gob. Lohner* & alii contra *Pasq.* q. 315., qui tamen q. 311. fatetur rubricas illas præcipientes ablutionem loci, in quem sacra hostia cadit, non obligare sub mortali; aliud tamen est de speciebus vini, quæ imbibuntur. Addit *Pasq.* q. 312. non esse opus comburi hoc, in quod sacer Sanguis inciderit, sed satis esse ablui. Et de his videri debent etiam Rubricæ Missalis.

495. §. 2. Si hostia inter distribuendum decidat in sinum vel intra vestes mulieris, permitti potest, ut ipsamet vel alia mulier manu suâ extrahat, & reponat in Ciborium, indecens enim foret, & plerumque scandalosum, si Sacerdos ipse eximeret. Quòd si ibi commodè non possit eximi, potest mulier seorsim secedere etiam ad vicinam domum, ibíque eximere & referre; abluendi tamen erunt digiti mulieris, & ablutio mittenda in piscinam, *Gob. Lohner* p. 2. t. 26. n. 7. *Pasq.* q. 315.

496. Q. 95. *Quid faciendum sit cum particulis hostiarum, quæ fortè reperiuntur.* &c. De his habet *Busenb.* n. 550. in fine referendus, quibus adde seqq.

§. 1. Particulæ in propria Missa consecratæ sumi possunt etiam cum purificatione, quamvis celebrans post Communionem suam, per horam integram distribuerit Communionem, uti omnes communiter docent cum *Lohn.* n. 6. & aliis apud *Gob.* t. 3. n. 430, qui idem dicunt, si immediatè post Missam diu Communionem distribuerit. Idem dicunt *Gran. Dian.* & alii cum *Gob.* n.

422.

422., si sacris vestibus adhuc indutus tales particulas advertat in Sacristia; imò *Marchinus* dicit Sacerdotem posse reliquias etiam alieni Sacrificii sumere, finitâ Missâ post multos Communicatos, quod probabile esse dicit *Tamb.*, quia cùm omnes Sacerdotes sint Christi Ministri, Missæ omnium censentur unum specie Sacrificium, adeóque censebitur etiam ex suo Sacrificio sumere. Similiter *Castrop. Tamb. Burgh.* Centur. 3. cas. 37. docent contra alios, si Sacerdos adhuc indutus sacris vestibus hostiam ab alio consecratam in valetudinarium ferat infirmo, posse postea absumere particulas in patena repertas, nec posse dare infirmo, si postquam hic communicavit, priùs repererit, alioquin bis communicaret, si tamen statim pòst ipsi darentur, censeretur una esse moraliter Communio. *Marchinus, Tamb. Burgh.*

§. 2. Si particulæ ab alio consecratæ commodè 497.
asservari non possint, sumere potest Sacerdos etiam post exutas sacras vestes, *Suar. Lug. Loh. & Gob.* suprà. Rectiùs tamen asservantur, si absit periculum irreverentiæ, *Suar. Tann.* Id tamen non esse necessarium sed consultum, dicunt *Bonac. & Castr.*

§. 3. Si dubites, an particulæ, quas extra Corporale invenis, sint consecratæ, sumendæ sunt post 498.
utramque speciem, vel etiam post ablutionem, *Henriq. Bonac. Gob.* n. 420. Si autem inveniatur pars hostiæ circa Altare, sumenda est ante primam ablutionem: Quòd si tum non fiat Missa, deponatur loco decenti sinè solennitate, & in proxima Missa absumatur, *Pasq.* q. 316. Idem fieri vult *Quarti* p. 3. tit. 10. n. 15., si quis referat hostiam vel partem hostiæ, dicátque esse consecratam, non enim semper credi potest.

§. 4.

499. §. 4. Laico communicanti dari potest, præter hostiam nunc consecratam, etiam particula alieni Sacrificii reperta, hæc enim faciunt unam moraliter Communionem. *Gob.* t. 4. n. 36.

500. §. 5. Post sumptam ablutionem non est licitum sumere integram hostiam vel ab alio vel à se consecratam, quia usus Ecclesiæ extenditur solùm ad fragmenta, quæ unam moraliter Communionem constituent cum priùs sumptis. *Gob.* n. 38.

501. *Q. 96. Quid sit observandum circa renovationem Ciborii.* R. seqq.

§. 1. Ciborium meritò renovari deberet singulis mensibus, præsertim tempore humido, ne hostiæ corrumpantur. *Nec obstat*, quòd Græci ad annum asservent, teste *Arcud.* l. 3. c. 55., *nam* consecrant in fermentato, qui non ita facilè corrumpitur: & nihilominus addit melius fore, si aliquoties in anno renovarent. Quando autem renovatur Ciborium, vel hostiæ reverenter asservari non possunt, homo jejunus potest sexaginta aut etiam plures hostias sumere; utì & tum, si non possint aliò deferri, nam deferre ad distantiam quadrantis, est nimis incommodum, inquit *Gob.* t. 3. n. 421.

502. §. 2. Qui purificat Ciborium, potest particulas sumpto sacro Sanguine in vacuum calicem conjicere, túmque superfuso vino sumere; potest etiam injicere sacro Sanguini, utì habet *Con.*, aut etiam primæ ablutioni, utì habet *Aversa*: etiam potest sicco purificatorio ad indicem circumducto colligere, túmque illam purificatorii partem excutere in calicem. *Lohner* p. 2. tit. 25. dicit, etiam posse particulas colligere in patenam

nam vel in fundum Ciborii, túmque sumere, digito per anhelitum vel levem tactum linguæ madefacto, postmodum si advertat Calici vel Ciborio adhuc adhærere particulas, potest digito adducere ad labrum, uti habet Rubrica, sed decentius esse dicunt *Fagund.* & *Tambur.*, si infundat vinum, etiam bis, ter, & quoties opus erit, ut solvat; quod tamen infunditur, non est ebibendum è Ciborio, sed refundendum in Calicem, uti volunt *Con.* & *Quarti.* Quòd si Sacerdos ex inadvertentia priùs sumpsisset ablutionem, adhuc posset post eam purificare Ciborium, & sumere reliquias, reputatur enim moraliter una consumptio Sacrificii, *Fagund. Tamb.* de Commun. c. 2. n. 34.

§. 3. Vermis inventus in Ciborio, & natus ex speciebus, item sordes aliæ ibi contractæ, debent comburi, & cineres projici in sacram piscinam, *Quarti*, Pasq. q. 316. n. 5. 503.

Q. 97. *Quid facere debeat distribuens, si videat, quòd communicans hostiam deponat in strophiolum.* R. *Burgh.* cent. 1. c. 35. rectè dicit non teneri publicè arguere, vel statim repetere, per hoc enim communiter infamaretur homo iste, forétque etiam Sacerdoti nimis incommodum & periculosum, quia fortè deponit, vel quia præsentit vomitum, vel quia recordatur peccati, & putat melius esse sic ex ore deponere quàm deglutire. Debebit tamen Sacerdos observare, quis sit, & quò recedat, ac postea ab illo sacram hostiam repetere. 504.

Q. 98. *Quid sit agendum, si bestia sacras species absumpserit.* R. Si necdum credantur consumptæ, *Sa*, *Bonac.* & alii volunt bestiam occidi & 505.

ſpecies extrahi. *Azor*, *Suar. Quarti*, *Paſq.* q. 315. n. 7. volunt beſtiam cum ſpeciebus comburi. Puto permitti poſſe, ut ſpecies in ſtomacho beſtiæ conſumantur, maximè ſi eſſet magnum animal, quod non facilè poſſet occidi vel comburi, ſive enim abſumantur per ignem, ſive per calorem ſtomachi animalis, non videtur eſſe major irreverentia.

506. *Q. 99. Quid addendum ſit circa indignum vel notum peccatorem, qui Communionem petit.* R. Videri debent dicta à n. 137. & ſpeciatim n. 159. dictum eſt hoſtiam non conſecratam dari non poſſe alicui, nequidem ad vitandum ſcandalum: attamen n. 160. dixi talem poſſe tacitè præteriri. Denique an & quando illi, qui fuit publicè peccator, poſſit publicè vel privatim dari Euchariſtia, dictum eſt à n. 141.

507. *Q. 100. Quid addendum ſit circa miniſtrationem Euchariſtiæ pro ægris.* R. De hoc dicetur à n. 604. quando de Viatico. Dixi autem n. 136. Parochum teneri Communionem deferre ad ægrum, ſi petat, etiam extra periculum mortis. Et de obligatione ac modo dandi Communionem peſtiferis, dixi à n. 484.

508. *Q. 101. Quandonam liceat Sacerdoti dare laico partem majoris ſuæ hoſtiæ.* R. Quando eſt rationabilis cauſa. Putant quidem *Graffis*, *Zanard. Zambran.* non licere hoc extra neceſſitatem, ſed meliùs contradicunt *S. Anton. Sylv. Sa*, *Angel. J. Sanch. Bonac. Barb. Marchant. Poſſev. Diana*, *Dicaſt.* d. 11. à n. 111. *Averſa* q. 10. ſ. 5. §. *Tertiò. Tamb.* de Comm. c. 6. §. 6. *Gob.* t. 3. n. 86. & t. 4. n. 410. *Verj.* t. 8. a. 12. quia Chriſtus ipſe hoc fecit, nec jam prohibitum eſt, neque uſla etiam eſt in hoc irre-

irreverentia aut indecentia : consuetudo autem contraria, seu non usus non obligat sub peccato, sed inde est, quòd ordinariè habeantur etiam minores hostiæ, quæ si non sufficiant numero communicandorum, etiam dividi possunt in plures particulas, quarum singulæ dentur singulis. Rationabiles verò causas esse dicunt Authores citati, si quis habeat magnam devotionem ad communicandum, neque ipsi commodum sit exspectare; si persona gravis aut nobilis velit tunc communicare, ut postea maturè se expediat ad negotia; si famuli non facilè possint sinè officiorum dispendio exspectare; si Sacerdos deberet diu exspectare, ut ante oblationem afferret ur parva hostia &c.

Q. 102. An laicus in Ecclesia latina sumere possit 509.
species vini consecrati. R. Posse pro extraordinariis casibus, utì jam declarabitur.

§. 1. Quamvis aliqui dixerint, si Sacerdos ante sumptum sacrum Calicem deficeret, & deesset alius Sacerdos, qui Missam compleret, laicum non posse sumere species vini, sed potiùs permittendum, ut in acetum convertantur. Item, quamvis alii apud *Suar.* d. 71. s. 3. dicant, si species vini in terram decidant, nec tum licere laico lambere, sed debere permittere, ut siccentur, tùmque radendum locum, & partes abrasas esse in sacram piscinam mittendas : Tamen meritò contradicunt in utroque *Suar. Vasq. Con. Fagund. Dian. Lugo* in Resp. mor. l. 1. d. 10. n. 3. *Escob.* l. 20. n. 463. *Dicast.* d. 10. n. 228. *Leand.* n. 410. *Gob.* t. 4. n. 27., quia si laicus sumat, plùs consulitur reverentiæ, ob quam sumptio Calicis solo jure ecclesiastico prohibetur laicis : Hinc etiam licitum

est laico ebibere sacrum Calicem, si hæretici in templum irruerent, & Sacerdos ab altari abscurreret, *Suar. Gob.* n. 26. *Dixi*, in Ecclesia latina, nam in græca adhuc faciunt per consuetudinem, *Arcud.* l. 3. c. 50. utì & Rex Galliæ per privilegium Papæ; qui posset concedere etiam aliis laicis, secundùm dicenda n. 602.

510. §. 2. Si quis unâ die bis celebret, & quia secundâ vice celebrabit alio loco, ablutionem ex prima Missa det laico communicanti, peccat graviter, tam Sacerdos quàm laicus; *Lugo* suprà, agunt enim contra consuetudinem universalem Latinæ Ecclesiæ: itaque vel mittat in sacram piscinam, vel purificatorio imbibitum faciat siccari, vel potiùs asservet, ut aliâ die ipse vel alius sumat in Missa. Putat quidem *Gob.* n. 23. illos probabiliter excusari à peccato, quia licèt remaneant guttulæ consecratæ, has tamen sumere cum vino, propriè non est communicare sub specie vini: sed standum est in sententia *Lugonis*. An licitum sit sumere species vini pro Viatico, si desit hostia, dicetur n. 611.

DUBIUM II.

De subjecto, seu suscipiente Eucharistiam.

ARTICULUS I.

Quæ requiratur in eo dispositio animæ.

511. »Resp. Qui est in mortali, tenetur sub mortali »ante sumptionem Eucharistiæ confiteri, nisi »sit necessitas celebrandi vel communicandi, & »Confessarius desit. Ita *Trid. sess. 13. c. 7.* & *Can.* 11. »ubi contrarium docentes excommunicantur de

de facto. Fundatur autem in illo Corinth. *Probet autem seipsum homo, &c.* Et parùm refert ad praxin, utrùm tantùm sit præceptum ecclesiasticum an tantùm divinum, quod est probabilius, ùt docet *Suar. Fill.* & alii commun.

Dixi I. *In peccato mortali.* tum quia Eucharistia delet venialia, ex opere operato: tum quia venialia, (esto comitentur, imò reddant venialiter malam ipsam sumptionem) non ponunt obicem gratiæ sanctificanti. Quòd si tamen multa sint, & intra genus suum gravia, de quibus nulla pœnitentia concipitur, actualem devotionem & fructum majorem impediunt. *Suar. Lay.* & alii, *Unde resolves*

I. Qui dubitat, an peccârit mortaliter, vel an mortale sit rite confessus, tenetur ante Communionem confiteri. Ita *Bon. d. 4. q. 6. p. 1.* ex *Sanch. Regin. Suar.* & aliis.

Dixi II. *Nisi sit necessitas* (non quæcunque, v.g festi celebritas vel magna devotio, ùt quidam volunt) sed gravis sive urgens, qualis esse censetur in sequentibus casibus, præmissâ tamen semper contritione, ad quam tunc teneris, nisi de peccato, quod occurrit, fueris antè contritus, *Præp. Cardin. de Lug. d. 14. n. 122.*

I. Periculum mortis, vel ut consecretur hostia pro morituro. *Suar. Kon. Lug. n. 107.*

II. Si Sacrificium, vel Communio non possit omitti absque gravi infamia vel scandalo. *Idem Auth.*

III. Si Parochus debeat celebrare ex officio, ut populus Sacrum audiat. *Ib.* Ob quam causam etiam alteri, qui non est Parochus, id licere putat *Dia.* cum *aliis tr. p. 9. t. 3. R. 9.* contra *Palaum*

»tr. 21 disp. unic. pu. 12. n. 7. in fine. Aversam, &c.
» IV. Si urgeat præceptum de annua Commu-
»nione, ùt docet *Henr.* & probabile putat *Præp.*
»vel si Sacerdos non possit audire Missam, nisi ce-
»lebret, ùt habet *Henr.* & *Sotus*, *Dian. R.* 63. & 64.
»nec improbat *Lug. l. c.* Probabiliùs tamen vi-
»dentur docere *Kon. Sa*, *Suar.* & alii, cessante
»scandalo & infamiâ, præstare tunc Sacrum, &
»Communionem etiam Paschalem intermitte-
»re, eò quòd hæc præcepta non obligent, quan-
»do non possunt impleri convenienter juri di-
»vino.
» V. Si Sacerdos post consecrationem commit-
»tat mortale, vel antè commissi recordetur, te-
»netur elicitâ contritione, Sacrificium prosequi.
»Si verò id fiat ante consecrationem, & præser-
»tim ante Canonem, debet confiteri, si absque
»nota infamiæ potest, vel recedere, ùt docet *Sylv.*
»*Navar. Dian.* & alii, contra *Sotum* & *Henriq.* qui
»negat teneri, ob honorem Sacrificii; putatque
»practicè esse probabile *Layman* & *Bonac.* eò
»quòd vix sine omni nota, Confessio decenter
»fieri posset: nisi fortè in Missa solenni, sub can-
»tu vel concione: quo casu tenebitur confiteri,
»ùt notat *Sylv.* Quòd si verò nec contritionem
»possit elicere, secundùm communem senten-
»tiam esset confitendum, vel desistendum, licèt
»*Vasq. in 3. p. tom. 3. d. 17.* & *Hurt. de Euchar. d. 8.*
»putent probabile esse saltem non peccaturum
»mortaliter, quando non potest sine nota rece-
»dere, intellige, si conatus sit elicere, vel fecit,
»quod potuit. *V. Dian. p. 4. t. 4 R. 98. Lug. d. 9.*
»*n.* 8. ubi idem docet. Notat autem *Dian.* ex *Præp.*
»satìs esse, si quis bonâ fide putet se esse contri-
»tum, licèt subdubitet.

VI.

VI. Si in scamno communicantium recor » deris peccati mortalis, quod oblitus es confi » teri, nec sine nota, aut scandalo gravi possis re » cedere, ùt habet *Nav. Filliuc. Regin Lugo num. 12.* » & alii: porrigenti autem Eucharistiam confite- » ri non expedit, nec decet, quo casu etiamsi ne- » quidem possis elicere contritionem, excusat à » peccato, *Hurt. l. c.* Imò quidam DD. apud *Hen-* » *riq.* excusant laicum antè confessum, etiam » præcisâ notâ & scandalo, non recedentem, eò » quòd is dicatur justificatus, & probatus per » Confessionem: quam sententiam probat *Tamb.* » *de expedita Commun. cap. 1. §. 8.* potéstque servire » pro scrupulosis. *Vid. Regin. l. 29. n. 105. Bon. d. 4.* » *p. 10. Escob. t. 7. c. 6.* »

Dixi III. *Et desit Confessarius:* deesse autem cen » setur, non ùt quidam volunt, si absit is, cui solet » & cuperet confiteri, vel cui devotiùs aut utiliùs » confiteretur: neque, etsi Religiosus non possit » nisi sæculari confiteri peccata gravia, cum ali- » qua infamia Religionis, *Amicus, Dian. p. 9. t. 3. R.* » 13. sed in sequentibus casibus: »

I. Si nullus sit præsens; ad absentem verò sine » magna difficultate, (spectatâ tum debilitate, æ- » tate, & negotiis personæ, tum aliis circumstan- » tiis, ùt aëris, brevitatis temporis) adire non » possis. *Bon. n. 30. ex Suar. Kon. &c.* »

II. Si non adsit nisi ignarus idiomatis, vel ca- » rens jurisdictione, vel excommunicatus, vel » non approbatus, vel cui non possis confiteri si- » ne gravi damno tuo vel alieno; vel si habeas » peccatum tantùm reservatum, nec pateat adi- » tus ad Superiorē; vel Superior semel iterumq; » per pium Confessarium rogatus negaverit po »

»testatem absolvendi, *Tamb.* §. 6. ex *Fag.* Limitat »autem *Dian.* R. 15. si absque gravi nota præter»mittere non possis, Ita *Sylv.* & alii. Requiri»tur tamen in his etiam casibus contritio & pro»positum confitendi; imò ex præcepto *Trid.* Sa»cerdos, qui in tali casu celebravit, tenetur pri»mâ occasione confiteri: Quod præceptum ex»tendendum non videtur ad laicos, vel Sacer»dotes communicantes tantùm, ùt contra *Na»var.* & *Fagund.* docet *Sylv. Dian.* & *Bon. q. 6. p. 1.*

ADDENDA.

512. *Q. 103. Quot modis sumi possit Eucharistia.* R. Præcipuè tribus: 1. Purè materialiter, utì etiam sumere possunt bestiæ: Et simili modo sumerent homines extra statum viæ constituti, secundùm dicta n. 164., item non baptizati, utì n. 165. dictum est. 2. Sacramentaliter, si homo viator & baptizatus ore sumat & in stomachum demittat. Potéstque hoc fieri, vel cum fructu, si sumat dignè, & tum dicetur sumere etiam spiritualiter; vel sinè fructu, si sumat indignè, & tum sumet purè sacramentaliter. 3. Purè spiritualiter, si vivâ fide excitatus desideret hoc Sacramentum dignè suscipere, *Trid.* sess. 13. c. 8. S. *Th.* q. 80. a. 1. & 2. Putavit autem *Ledesma* hanc spiritualem Communionem causare gratiam majorem, quàm quæ respondeat operi operantis, sed hanc sententiam vocat falsam & improbabilem *Suar.* d. 62. s. 1., quia Deus nullibi hoc promisit, neque ullum Sacramentum habet talem modum operandi, ut propter solum desiderium causet gratiam ex opere operato. *Lugo* d. 13. n. 2. *Avers.* q. 8. s. 1.

Vide-

Videri potest etiam *Rayn.* in Heteroel. spirit. Tom. 16. s. 1. p. 3. pu. 6.

Q. 104. *Quid addendum sit circa dispositiones animæ ad Eucharistiam Sacramentaliter recipiendam.* v. seqq. 513.

§. 1. Adultus, aut qui aliquando fuit compos rationis, debet habere intentionem saltem habitualem, vel interpretativam suscipiendi hoc Sacramentum, secundùm dicta n. 170.

§. 2. Prærequiritur immunitas non tantùm ab omni censura prohibente usum passivum Sacramentorum, sed etiam ab omni peccato mortali, quod postremum de fide esse docent *Suar.* d. 66. s. 1. *Lugo* d. 14. s. 1. *Dicast.* d. 9. dub. 1. contra hæreticos n. 411. relatos: itaque peccat mortaliter, per se loquendo, qui Eucharistiam in mortali suscipit, *S. Th.* q. 80. a. 4. & sequitur ex dictis. n. 194., ubi addidi, aliquem per accidens excusari posse, v. g. si sumat Eucharistiam, ne turpiùs profanetur ab hæreticis, & alii casus excusantes addentur n. 517. & 536. Quòd autem Eucharistia cũ obice suscepta reviviscat, saltem si removeatur obex, antequam Species sint consumptæ, dixi n. 200. 514.

§. 3. Impietatem indignè communicantis rectè explicat *Rayn.* in Candel. s. 6. c. 3., ubi à n. 13. comparat Judæ, quem communicasse in peccato docent *S. Th.* q. 81. a. 2. & alii communissimè cum *Dicast.* dub. 20. contra *Turr.* Docet tamen *S. Thom.* q. 80. a. 5. & rectè explicat *Suar.* s. 2. peccatum indignè communicantis non esse omnium gravissimum, nam graviora sunt, quæ directè contra Deum committuntur; potestque etiam de hoc videri *Dicast.* dub. 2. 515.

516. §. 4. Ad vitandum mortale satis est, si quis sit in statu gratiæ, antequam hostia attingat stomachum, quia priùs non est sumptio, secundùm dicta n. 415., unde si sumpserit hostiam in os, & tum advertat se non esse in statu gratiæ, debet, usquedum contritionem elicuerit, retinere hostiam in ore, *Gob.* tr. 4. n. 327. Imò recordans peccati mortalis vel peccans, quamdiu sumptæ species sunt præsentes, tenetur conteri vel confiteri *Leand.* n. 409.

517. §. 5. Si quis jam accumbens scamno communicantium non possit sinè infamia vel scandalo recedere, & tamen simul agnoscat se non esse in gratia, neque etiam, quantumvis conatus sit, ob perturbationem mentis vel brevitatem temporis possit elicere contritionem, si communicet, præter *Hurt.*, quem citat *Busenb.*, excusant eum saltem à mortali *Vasq. Ochag. Dian. Leand* n. 380. *Lugo* d. 14. n. 3., quia moralis necessitas tollit irreverentiam: *Dicast.* d. 9. n. 6. putat casum illum esse moraliter impossibilem, quia si conetur, gratia Dei non deerit, si tamen casus contingeret, videtur consentire.

518. §. 6. Si præmitti non possit confessio peccati mortalis, prærequiritur perfecta contritio de illo, saltem existimata, neque sufficit attritio, & ideo oppositam sententiam esse improbabilem, nec posse absque temeritatis nota doceri, putant *Suar. Tur. Aversa* q. 8. s. 7. §. *Inprimis.* Sicque docetur ab omnibus Theologis, inquit *Lugo* n. 11. Ratio autem est, quia certum est per attritionem sine Sacramento non reddi gratiam, ergo talis certus esset se communicare in mortali, adeóque cum obice gratiæ, quod est mortale, secundùm dicta n. 194. §. 7.

§. 7. Non prærequiritur expletio pœnitentiæ à Confessario injunctæ, uti voluerunt quidam Lovanienses, hinc *Alexander VIII.* damnavit hanc 22. propositionem: *Sacrilegi sunt judicandi, qui jus ad Communionem percipiendam prætendunt, antequam condignam de delictis suis pœnitentiam egerint.* Idem constat à Posteriori, nam si ante Communionem deberet esse satisfactum pro peccatis, Ecclesia malè prærequireret Communionem ad lucrandas indulgentias loco satisfactionis pro peccatis. 519.

§. 8. Nec prærequiritur amor purissimus, uti etiam certum est contra aliquos Lovanienses, qui dixerunt hominem ante Communionem debere esse liberum etiam ab omni malo habitu, & habere amorem sinè ulla mixtione amoris imperfecti, sed *Alex. VIII.* etiam damnavit hanc 23. prop. *Similiter arcendi sunt à sacra Communione, quibus nondum inest amor Dei purissimus & omnis mixtionis expers.* Eundem errorem eruditè confutat *Rhod.* d. 1. q. 4. s. 1. §. 3. *Nec obstat* S. *Dionys.* de Eccles. Hierarch. c. 3. prærequirens *omnimodam corruptæ pravitatis expiationem, & quandam Deificationem hominis* communicaturi, *nam* hæc consilii sunt, non præcepti. Liber audire S. *Francisc. Salesium* p. 1. Introduct. ad vitam devotam c. 21. *Si mundani à te petant, cur tam sæpe communices, dic eis, quòd id facias, ut Deum amare discas, ut te purges à tuis imperfectionibus, ut te liberes à tuis miseriis, ... ut confortes in tuis infirmitatibus: Dic eis, quòd duo hominum genera sæpe communicare debeant, perfecti, quia omnino bene dispositi, injuriam facerent, si ad fontem perfectionis non accederent; & imperfecti, ut justè ad perfectionem prætendere possint;* 520.

sint; fortes, ut non infirmentur, infirmi, ut fortificentur; ægroti, ut sanentur; sani, ne morbo corripiantur. .... Dic eis, quòd hoc S. Sacramentum accipias, ut dignè suscipere discas, quia rarò bene fit, in quo se rarò quis exercet. In eundem sensum Dominica 23. post Pentecosten orat Ecclesia in postcommunione, *ut quidquid in nostra mente vitiosum est, dono medicationis hujus Sacramenti curetur.*

511. §. 9. Non est opus, ut inter peccatum mortale commissum & Communionem intercedat longa mora temporis, si enim seriò pœniteat & confessus sit, nihil est, cur à Communione arceatur, *Suar.* t. 3. *Aversa* q. 3. s. 5. §. ult. cum communi, contra multos antiquos. Consilii tamen est, possetque etiam esse veniale, si accedat paulò post peccatum, præsertim carnale externum, quia mens solet tunc nimiùm esse perturbata, & affectus malè ordinatus. V. *Moyam* t. 1. tr. 4. q. 3. & *Rayn.* in Heterocl. spirit. Tomo 16. s. 1. p. 3. n. 41. 49.

512. §. 10. Communior & probabilior sententia est, cum *S. Aug. Suar. Laym. Tann. Rhod. Lugo* d. 4. s. 2. *Aversa* q. 7. s. 5. §. *Præterea.* *Gob.* t. 4. n. 219. contra *Ledesm. Vasq. Sa, J. Sanch.* d. 22. n. 9. *Leand.* n. 380., quorum sententiam *Tambur.* de Comm. c. 1. n. 11. & *Dicast.* d. 9. dub. 3. vocant probabilem, quòd is peccet peccato veniali specialis irreverentiæ, qui communicat cum veniali afficiente actum Communionis, v. g. cum actu vanæ gloriæ concomitante, cum voluntaria distractione, cum actuali complacentia in peccato veniali, nolens excludere peccatum veniale impediens devotionem &c., quia ratione ipsius Eucharistiæ redundat specialis indecentia in illud

illud veniale concomitans, aut etiam in susceptionem ipsam Eucharistiæ, nam sicuti est irreverentia, distrahi dum communicas, ita videtur irreverentia, communicare dum distraheris. Quòd autem in susceptione Eucharistiæ possit peccari tantùm venialiter, optimè probat *Lugo* d. 15. s. 1. contra *J. Sanch.* Per veniale actuale autem non impediri collationem gratiæ, rectè probat *Rayn.* n. 6.

§. 11. Ad effectum principalem hujus Sacramenti non necessariò prærequiritur fides actualis, utì dictum est n. 186.; nec actualis devotio, secundùm dicta n. 193. Optima autem & maximè utilis devotio actualis consistit in actibus Fidei, Spei, Charitatis & aliarum virtutum supernaturalium: Estque id notandum, quod dixi l. 2. n. 6., hostiam consecratam esse absolutè adorandam, supponendo pro certo, quod Christus sit in ea præsens, cùm non sit prudens ratio hìc & nunc dubitandi de valida consecratione: potestque de hoc videri etiam *Aversa* q. 9. s. 3. §. *Sextò.* Rectè autem notat *Arcud.* l. 3. à c. 19. usque ad 24., quamvìs Græci panem & vinum benedicant, antequam deferant ad aram, ut consecretur, tamen malè facere populum adorando hunc panem & vinum: Quomodo autem præterea Christus in Eucharistia sit adorandus, & quomodo imago Christi sit magìs adoranda quàm talis panis aut vinum benedictum, rectè explicat c. 23. 523.

§. 12. Probabile est Eucharistiam, quamdiu in stomacho est, causare plures gratias, si accedant meliores dispositiones, *Cajet. Gabr. Richard. Con. Regin. Suar.* d. 63. s. 7. *Valent.* d. 6. q. 7. p. 1. *Amic.* 524.

Amic. d. 25. ſ. 2. *Lugo* d. 12. à nu. 46. *Averſa* q. 7. ſ. 4. *Leand.* n. 409. *Rhod.* ſuprà ſ. 2. §. 3. *Boſ.o* ſ. 7. Concl. 5. *Gonet* d. 8. nu. 37. contra *Sot. Ledeſm. Vaſq. Henriq. Bonac. Rayn.* ſ. 4. c. 4. nu. 4. *Arr.* d. 41. n. 9. *Bernal* d. 41. ſ. 1. §. 3. *Dicaſt.* d. 8. dub 3. *Eſp.* q. 69. ad 4. *Maurum* q. 103. n. 3. *Caſtrop.* p. 9. §. 1. n. 8. Suadetur 1. quia hæc opinio eſt magis pia, & conformior bonitati ac liberalitati Chriſti, qui non volet commorationem ſuam ibi otioſam eſſe, ſi ſubjectum meliùs diſponatur. 2. Eadem opinio magis excitat devotionem, quam fideles intendent etiam ex ſpe majoris fructûs. 3. Et præcipuè, quia Euchariſtia, cùm ſit permanens, cauſat ad modum cauſarum naturalium, ſecundùm diſpoſitionem ſubjecti, ergo ſicuti agens naturale, v. g. ignis pergit ſucceſſivè plùs producere caloris, ſi ſubjectum meliùs diſponatur, ita piè ſperare poſſumus de Euchariſtia. *Conf.* nam *Conc. Florent.* in Decreto *Eugenii* IV. ad Armenos dicit, Euchariſtiam operari quoad vitam ſpiritualem omnem effectum, quem materialis cibus quoad vitam agit corporalem, ſed cibus corporalis ita ſucceſſivè cauſat operationem ſuam ſecundùm applicationem diſpoſitionis, per quam digeritur, ergo. *Si dicas*, inde ſequi, quòd Euchariſtia, licèt nulla melior diſpoſitio accedat, ſemper cauſet gratiam ſucceſſivè, imò etiam quando deſiit, quia cibus corporalis ſemper nutrit ſucceſſivè, & tum tantùm quando deſiit, *contrà* eſt, quod *Florent.* non aſſerat ſimilitudinem adæquatam, ſed quantùm authoritas & recta ratio dicere permittunt; ratio autem diſſimilitudinis hìc eſt, quia nutritio corporalis invenit diſpoſitiones contrarias, & requirit

quirit successivas applicationes materiæ alimenti ad diversas partes corporis alendi, hinc ipsa semper est successiva; ideo autem fit, quando cibus desiit, quia ut cibus nutriat, debet converti in substantiam aliti, ergo debet desinere: utrumque oppositum est in Eucharistia, quæ apud digné susceptientem non invenit contrarium, & cùm primùm stomachum attigit, jam applicata est, quantùm secundùm præsentem dispositionem applicari potest; denique ipsa non debet converti, sed potiùs debet in se convertere hominem, ergo ipsa non debet semper causare successivè, multò minùs, quando desiit.

Obj. 1. Reliqua Sacramenta causant tantùm in usu, ergo etiam Eucharistia. R. n. seq. reliqua Sacramenta consistunt in ipso usu, Eucharistia non includit usum, & quamvis prærequirat tanquam conditionem, ut causet, tamen virtus causativa manet post usum, & causat, non ratione usûs, sed ratione rei per usum acceptæ & post usum permanentis. 525.

Inst. Soli manducationi præsenti promisit Christus gratiam, *Joannis* 6. v. 55. *qui manducat* &c. R. n. ass., nam etiam v. 52. dicit, *Si quis manducaverit* &c. Itaque ponitur præsens, quamvis conveniat etiam præterito, sicuti sumenti medicinam promittitur sanitas, non ideo causanda, quando sumptio præsens est, sed communiter quando est præterita.

Obj. 2. Si successivè causatur major gratia adveniente dispositione meliore, ergo continuò semper causabitur major gratia, quia Sacramentum primo instanti causat gratiam, adeóq; reddit subjectum meliùs dispositum, ut sequente instante 526.

stante causetur major gratia, & ita consequenter. Ry. n. seq., quia per dispositionem intelligitur aliquid, quod homo hìc & nunc habet independenter ab hoc Sacramento. *Lugo* n. 50. *Amic* n. 31.

527. *Obji.* 3. Ergo sacrilegus erit, qui post dignam sumptionem, Christo adhuc præsente peccabit mortaliter, quia ponet obicem alteri effectui Sacramenti. Ry. 1. *Suar.* concedit seq., dicens per hoc fieri specialem injuriam Christo, quòd Sacramentum impediatur, quo minus possit esse verum signum gratiæ amplioris. Si tamen aliquis antè sumpserit indignè, & in malo statu perseveret, rectè dicit *Suar.* esse tantùm aggravationem ejusdem moraliter sacrilegii; adhuc tamen tenebitur conteri, ut Sacramentum habere possit suum effectum gratiæ, antequam desinat. Ry. 2. *Lugo* n. 59. negat seq., quia non ponit obicem primario effectui Sacramenti, sed tantùm incremento gratiæ, quod non tenebatur procurare, ergo sicuti non peccat, qui non ponit meliorem dispositionem, ita nec qui tum peccabit.

528. §. 13. Non est opus, ut posteriores actus virtutum, qui dicuntur facere dispositionem meliorem, sint intensiores prioribus, hoc ipso enim, quòd actus etiam remissior accedat ad alium actum priorem, hi duo melius disponunt subjectum, quàm unus tantùm eorum: imò rectè notat *Lugo* n. 54. longiorem continuationem ejusdem actûs esse dispositionem meliorem, sicuti enim melius ad gratiam dispositus esset, qui ante Communionem actum charitatis continuasset per integrum quadrantem, quàm qui tantùm per medium, ita etiam qui post Communionem, suppositò, quòd Christus per quadrantem maneat in stomacho præsens. §. 14.

§. 14. Si quis in susceptione primarum spe- 529.
cierum fuisset remissè dispositus, & in susceptione ultimæ esset perfectiùs dispositus, acciperet novam gratiam, respondentem huic postremæ dispositioni, utì cum communiore habet *Escobar* l. 20. n. 479 Deinde *Castrop.* p. 9. §. 1. n. 6. dicit esse certum, docentque etiam alii communiter cum *Escob.* n. 476., si quis indignè sumpsisset primas partes, & postea contritus susciperet ultimam, accepturum esse gratiam in sumptione ultimæ partis, quia tum est digna sumptio. *Nec obstat*, sumptionem primam & secundam esse unam moraliter, & esse simpliciter indignam, *nam* gratia non causatur per sumptionem, sed per Sacramentum, quando jam desiit moraliter & retractata est indigna sumptio, & è contrà succesit digna sumptio ultimæ partis.

§. 15. Si plures partes ejusdem speciei su- 530.
mantur successivè & in eadem dispositione, in sumptione primæ partis causatur totus effectus gratiæ, utì tenent S. *Th.* q. 79. a. 7. ad 3. *Suar.* d. 63. s. 5. *Rayn.* t. 4. c. 4. n. 15. aliique communissimè, quia est tantùm unicum Sacramentum, nec est ratio dicendi, quòd effectus suspendatur usq; ad adventum alterius sumptionis contingenter eventuræ; neque etiam causa est, cur augeatur, cùm sumptio primæ partis applicârit totam virtutem causativam; neque accedat melior dispositio.

Obj. Gratia in extrema Unctione non causa- 531.
tur, nisì quando completur ultima unctio, utì habet S. *Thom.* in supplem. q. 30. a. 1. ad 3., ergo etiam in Eucharistia, quando completur tota sumptio. R. dato ant. n. conseq. S. *Thom.* pu-

tat singulas Unctiones esse de essentia extremæ Unctionis, ideoque non existere ullâ ratione hoc Sacramentum, nisi jam posita sit ultima unctio: oppositum est in Eucharistia, nam nulla sumptio est de essentia Eucharistiæ, quæ tota existit ante & post sumptionem; prima autem sumptio sufficienter applicat Eucharistiam. *Dixi*, dato antec. nam valde probabile est cum *Con. Laym. Dian.* p. 3. t. 4. R. 168., quamvis singulorum sensuum unctiones non sint integrum & completum Sacramentum extremæ Unctionis, attamen esse quasi incompleta Sacramenta, ad similem modum, quo singuli Ordines sunt Sacramentum inadæquatum Ordinis, vel quo species panis sunt seorsim Sacramentum Corporis, & species vini seorsim Sacramentum Sanguinis, quæ etiam seorsim causent speciales gratias sibi respondentes, quidquid in contrarium pugnet *Dicast.* de extrema Unctione dub. 3.

532. *Inst.* Si sumptioni ultimæ partis non respondet causatio ullius gratiæ, ergo qui partem primam sumpsisset dignè, & postea mortaliter peccaret, sumerétque reliquas indignè, non peccaret mortaliter, quia non poneret obicem gratiæ, utpote jam antecedenter causatæ. R. cum *Lugo* d. 12. n. 62. negando seq., nam etiam pars ultima debet esse, & secundùm se est, independenter à prima, verum signum gratiæ, quamvis hanc actu causare non debeat, nisi sub conditione, quòd prior pars non causarit; sic autem indignè sumens hanc ultimam partem, falsificaret illud signum, quia falsum esset illam partem causaturam fuisse gratiam, si pars prior non causasset, fuisset enim impedita per peccatum mortale, quod supervenisset.

Q. 105. *Quid præterea notandum sit circa præ-* 533.
ceptum confitendi mortalia ante Communionem. R.
seqq.

§. 1. Ut hoc præceptum non obliget, duo debent concurrere, nempe ut desit copia Confessarii, & adsit necessitas communicandi; unde si adsit Confessarius, per se loquendo, est obligatio confitendi, aut si desit Confessarius, & non sit necessitas communicandi, non est licitum communicare sinè prævia Confessione.

§. 2. Satis est adesse aliquem Confessarium, 534.
quamvis non adsit, quem velles, vel tuus ordinarius; uti satis certum est contra aliquos apud *Mendo* diss. 11. q. 1. à n. 8. Dicunt autem *Gob.* t. 3. n. 431. & t. 4. n. 242. *Marchant.* in Ref. Past. de Sacram. t. 4. c. 2. q. 1. tunc deesse copiam omnis Confessarii, si quis deberet ire ad duas horas, & per totidem redire: aliqui cum *Rhodes* ponunt unam integram leucam; *Canus* putavit absolutè sufficere quinque quadrantes: sed *Aversa* q. 8. s. 6. §. *Deinde.* & *Dicast.* d. 9. n. 104. cum communi melius dicunt, hoc metiendum esse ex circumstantiis, ideóque regulam generalem esse, quando distantia tanta est, ut ob difficultatem itinetis, vel brevitatem temporis, vel necessaria negotia, vel periculum scandali aut infamiæ, judicio prudentis non possit adire Confessarium sinè magno incommodo, tum non esse copiam Confessarii.

§. 3. Necessitas communicandi est in casibus 635.
à *Busenb.* n. 511. recensitis; quibus addit *Gob.* t. 7. n. 382., si diu abstinendum esset à Communione & Confessione, non tamen si tantùm brevi tempore: Item si Confessio deberet esse lon-

ga, & non posset perfici, nec omitti Communio sinè infamia vel scandalo, *Aversa* §. *Posset.* Putatque *Gran.* pœnitentem posse tum dimidiatâ Confessione absolvi, cum onere postea prosequendi totam, quod verum est saltem de infirmo periclitante de morte; si tamen non esset periculum mortis, *Zambr.* dicit tum solam contritionem præmittendam, & potiùs totam Confessionem differendam, quàm dimidiandam; quas omnes sententias *Tamb.* de Commun. c. 1. à n. 36. vocat probabiles. Notant tamen omnes communiter, onus Capellaniæ non esse necessitatem sufficientem, quia obligatio celebrandi censetur suscepta, quantùm fieri potest cum debita decentia. Nec sufficit paupertas egentis Sacerdotis, nisi esset valde gravis: Nec observatio voti, & probabiliter etiam nullius præcepti humani, quia hæc non obligant, quando est moralis impossibilitas implendi debitè & legitimè, *Lugo* n. 117. *Tamb.* n. 43.

536. §. 4. Ad necessitatem hìc ratione scandali vel infamiæ, requiritur prudens metus, non cujuscunque scandali vel infamiæ, sed scandali gravis vel infamiæ notabilis. *S. Thom. Suar. Præpos. Gob.* t. 4 n. 256. Hinc non sufficit, quòd sis habendus minùs devotus quàm alii, aut quòd alii in genere mirabuntur. Putant tamen aliqui apud *Dian.* p. 9. t. 3. R. 20. sufficere metum admirationis in populo, eò quòd hæc non soleat esse sine suspicione peccati, sed DD. communiter sentiunt contrarium, teste *Dian.* Hinc limitant & dicunt *Suar.* & *Gob.* tunc sufficere, quando timetur, ne ex illa admiratione leves homines accipiant occasionem temerè judicandi & detrahendi. Nec

obstat,

obstat, quod opponit *Lugo* n. 118., nempe etiam occasionem dari sic judicandi, si confiteretur, neque tamen excusari à Confessione; *nam* contrà est, quòd omnes sciant Sacerdotem sæpe confiteri, quamvis mortalia non habeat, ergo ex Confessione non ita suspicaretur populus, adesse mortale. Addunt Authores communiter, inter cætera etiam hoc consilium, ut qui est in mortali, nec potest confiteri vel conteri, comedat aut bibat aliquid corã aliis, quasi per inadvertentiam, sícque se excuset ob defectum jejunii, & quamvis fortè nascatur levis suspicio mali statûs, hæc non est tanti facienda, debétque hoc attribuere suæ malitiæ & impœnitentiæ.

§. 5. Peccat, qui in Paschate indignè communicat, ne infamiam subeat, deberet enim se disponere per contritionem & Confessionem, aut posset aliter declinare infamiam. *Gob.* post n. 257. 537.

§. 6. Etiam excommunicato licitum est in necessitate communicare, utì contra *Sot. Syl. Rossel.* & alios docent *Suar. Vasq. Lugo* à n. 99. *Tamb.* n. 26. & 44. *Dicast.* n. 80. & iterum à n. 126. Si enim hoc possit peccator; potest excommunicatus, cùm hic præcepto tantùm humano, ille divino prohibeatur; neque præcepta humana vel censuræ obligant in tanta necessitate & cum tanto damno. Notant autem *Suar.* & *Sanch.* contra *Vasq.* talem excommunicatum, si habeat reservata, posse, imò *Lugo* & *Dicast.* dicunt debere, si potest, confiteri non reservata, & absolvi etiam à reservatis indirectè: quod etiam valet de suspenso & irregulari. 538.

§. 7. Qui confessus est, sed inculpabiliter 539.

omisit mortale, tenetur hoc confiteri, antequam communicet, utì habet communissima cum *Lugo* n. 126. & *Dicast.* à n. 20. & 21.; neque opposita videtur tuta in praxi, quamvìs illam aliqui tentant, alii probabilem judicent cum *Honorat. Fabri* in Apolog. t. 1. pag. 384., & malè pro hac citatur *Regin.*, utì ostendit *Moya* t. 4. q. 5., item malè citatur *Præpos.*, utì ostendit *Gob.* à n. 243. Rationes autem communiter afferri solitæ pro hac ultima sententia nihil evincunt, utì ostendunt *Lugo*, *Dicast. Sylv.* p. 2. V. *Confessio*, cas. 3., ideóque *Arr.* d. 46. n. 17. dicit absolutè defendi non posse, *Moya* n. 9. vocat improbabilem: hinc sententia nostra probatur, tum quia talis est praxis & sensus omnium fidelium, tum etiam quia non tantùm est præceptum confitendi mortalia ante Communionem, sed etiam confitendi omnia mortalia.

540. §. 8. Si quis confessus sit mortale tanquam dubium, & ante Communionem agnoscat esse certum, probabilius est cum *Dian.* p. 9. t. 3. R. 6. & *Schild.* de Conf. t. 6. n. 25. debere iterum confiteri tanquam certum, priusquam communicet, quia necdum est confessus, utì illius est sibi conscius: Alii tamen cum *Henriq. Caram.* & *Leand.* dicunt non teneri, quod *Gob.* n. 214. dicit esse probabiliter tutum in conscientia, *Pelliz.* & *Tamb.* apud *Dian* suprà dicunt esse probabile, quia ab illo peccato ùt dubio directè est absolutus, nec apparet necessitas petendi ante Communionem absolutionem alteram directam ab illo tanquam certo, esto in proxima Confessione ad hoc teneatur, utì dicetur de Pœnitentia.

541. *Obji* Apostolus tantùm promulgat præceptum

ptum probandi se, atqui probare se non est confiteri, sed tantùm est se examinare, utì docent SS. PP. S. *Thom.* apud *Bosco* s. 10. n. 16., ergo. R. Apostolus vult examen, sed tale, ut si reperierit se innocentem, sufficiat examen; si autem agnoscat se nocentem, confiteatur, quia nondum probatus est eâ probatione, quam ecclesiastica consuetudo declarat esse necessariam, quæ est, ut homo judicet se non habere mortale, quod non sit confessus, utì ex *Trident.* constat, cujus verba referam n. 543.

§. 9. Si quis non potens recedere à scamno communicantium, recordetur mortalis, non quidem confessi, sed commissi ante ultimam contritionem vel absolutionem, pro qua dolorem universalem habuerat, potest communicare sinè novo dolore, quia est in gratia, & tantùm tenebitur suo tempore peccatum illud directè subjicere clavibus. *Lugo* n. 122. *Dicast.* d. 9. dub. 1. *Gob.* n. 255. 542.

Q. 106. Quid addendum sit circa Sacerdotem, qui necessitate urgente absque prævia Confessione celebravit. R. seqq. 543.

§. 1. *Trident.* Sess. 13. c. 7. sic habet, *Communicare volenti revocandum est in memoriam Apostoli præceptum, probet autem seipsum homo: ecclesiastica autem consuetudo declarat eam probationem necessariam esse, ut nullus sibi conscius mortalis peccati, quantumvis sibi contritus videatur, absque præmissa Sacramentali Confessione ad sacram Eucharistiam accedere debeat, quod à Christianis omnibus, etiam ab iis Sacerdotibus, quibus ex officio incubuerit celebrare, hæc sancta Synodus perpetuò servandum esse decrevit, modò non desit illis copia Confessarii: quod si necessi-*

tate urgente Sacerdos absque prævia Confessione celebraverit, quamprimum confiteatur. His autem verbis non proponi tantùm consilium, sed esse præceptum, declaravit *Alex.* VII. damnans hanc prop. 38. *Mandatum Tridentini factum Sacerdoti sacrificanti ex necessitate cum peccato mortali confitendi quamprimùm, est consilium non præceptum.* Est itaque præceptum ecclesiasticum, uti habet communis cum *Lugo* d. 14. s. 7. *Dicast.* d. 9. n. 154. Obligat tamen sub mortali, tum quia Confessio est de se materia gravis præcepti, & multùm facit ad reverentiam hujus Sacramenti, tum etiam, quia obligatio levis non solet tam seriò & reflexè inculcari. *Gob.* t. 3. n. 438. Quia tamen latum est à *Trid.*, ubi hoc Concilium non est receptum, ibi non obligat illud præceptum.

544. §. 2. Si Sacerdos non celebrans communicârit in mortali, non tenetur postea quamprimùm confiteri, sed satis est, si confiteatur, quando volet iterum communicare; quia *Trid.* loquitur de Sacerdote celebrante; & cùm materia sit odiosa, non debet extendi; ita præter citatos à *Busenb. Marchant. Dicast. Aversa* q. 8. s. 7. §. *Nonò.*

545. §. 3. Tò, *quamprimùm* explicari non debet, quamprimum talis Sacerdos volet iterum celebrare, ista enim obligatio antecedenter erat, & *Trid.* imposuit novam, quæ non erat: *Nec obstat*, quòd fortè sit praxis contraria apud quosdam Sacerdotes in Germania, uti testatur *Gob.* t. 3. n. 438. *Nam* praxin illam reprobat, partim S. *Congreg.* declarans teneri quamprimùm, id est, tertio saltem die post illam Missam sinè Confessione

sione peractam, quod etiam plures tenent apud *Leandrum* n. 390.; partim *Alexander* VII. damnans hanc prop. 37. *Illa particula, quamprimùm, intelligitur, cùm Sacerdos suo tempore confitebitur.* Addit rectè *Lugo* n. 162. fieri posse, ut eâdem die obligetur, si nempe prævideat, se intra triduum debere celebrare, & post hanc diem non habiturum copiam Confessarii; sed rectè notat *Dicast.* n. 173. istam obligationem hodie confitendi potiùs nasci ex præcepto divino confitendi omnia mortalia ante Communionem.

§. 4. Docent *Suar. Vasq. Sayr. Marchant.* 546. *Nugn. Lugo* n. 150. *Dian.* p. 2. t. 14. R. 61. *Dicast.* n. 155. *Aversa* §. *Quintò. Jo. Sanch.* d. 31. n. 12. *Gob.* n. 440. *Pelliz.* De Regular. t. 6. c. 1. n. 69. *Leander* n. 385., & in hoc conveniunt ferè omnes, inquit *Moya* t. 4. q. 6. §. 1. citans valde multos, quòd Sacerdos non teneatur hoc præcepto, si habens copiam Confessarii non sit confessus ex malitia, quia licèt graviùs peccet, tamen in præceptis positivis non valet argumentum à minori ad majus, vel ad simile, utì cum communi *Lugo* in Resp. Mor. l. 4. dub. 47. n. 5.; *Trid.* autem tantùm loquitur de eo, qui necessitate urgente celebravit sinè Confessione prævia, sed si fuerit copia Confessarii, non fuit necessitas urgens celebrandi absque Confessione prævia, ergo nec tum tenebitur ad confitendum quamprimùm. Hæc sententia est probabilis, sed *Sylvius* & alii, etiam probabiliter contradicunt, quia *Trid.* non supposuit tantam fore malitiam Sacerdotis; quæ si adsit, mens ejus videtur fuisse, ut saltem statim post Missam obligationi satisfaceret; unde etiam secundùm *Gob.* & alios multò

magis tenebitur quamprimùm confiteri, qui celebravit carens Confessario, & ita dispositus, ut quamvis adfuisset Confessarius, tamen noluisset confiteri, hic enim reipsa in defectu Confessarii, urgente necessitate celebravit. Item ille tenebitur, qui habens copiam Confessarii celebravit etiam omissâ contritione, utì rectè *Lugo* suprà *Amic.* d. 26. n. 33., quamvis *Dicast.* n. 156. etiam hìc subdubitet, si non celebrârit ex necessitate sed pura malitia.

547. §. 5. Si Sacerdos confessus est, sed oblitus fuit mortale, quod occurrerat memoriæ ante celebrationem, neque tamen potuit iterum confiteri, tenebitur statim pòst confiteri, quia celebravit sibi conscius mortalis, sinè prævia illius Confessione, *Lugo* n. 151. *Dicast.* à n. 160. *Aversa* §. *Octavò. Pelliz.* suprà. *Leander* n. 389. dicens esse certissimum. Et idem est, si omiserit peccata reservata, *Pelliz.* Econtrà, si præmissâ Confessione celebrârit immemor alicujus mortalis, quod tamen commiserat, probabile est cum *Marchant.* non teneri statim pòst confiteri, quia non celebravit absque prævia Confessione, sibi conscius peccati mortalis; ex quo inferunt *Marchant. Gob. Dicast.* n. 150. contra *Præpos.*, quamvis non præmisisset Confessionem, si tamen celebravit immemor mortalis, etiam non teneri, etiamsi in Missa post Communionem recordetur mortalis, utì habent *Bonac.* & *Aversa* §. *Sextò. Leander* n. 385. quia *Trid.* priùs dixerat, ut nemo conscius peccati mortalis accederet, ergo quando addit, *quòd si Sacerdos celebraverit*, videtur innuere, si celebraverit conscius peccati mortalis, & absque prævia Confessione, ergo si non fuerit con-

conscius, non tenebitur statim pòst confiteri. Ex quo infert *Moya* n. 5. idem esse, quamvis Sacerdos ex negligentia graviter culpabili non agnovisset suum peccatum, quia reipsa tunc adhuc non celebrat, conscius sibi peccati mortalis.

§. 6. Plerique cum *Gob.* suprà docent, Sacer- 548.
dotem teneri illo præcepto, si ante consecrationem, vel etiam priùs ante Communionem committat aut recordetur peccati mortalis, tum enim est urgens necessitas celebrandi sinè prævia Confessione, neque tum adest copia Confessarii; sed contradicunt alii cum *Pelliz.* n. 70., quia Rubrica de illo, qui ante Missam, dicit, ut conteratur, & statim pòst confiteatur: de illo autem, qui intra Missam, tantùm dicit, ut conteratur. Putant etiam *Vasq Sayr. Sylv. Moya* suprà, *Dian.* p. 2. t. 14. R. 61., & defendi posse dicit *Aversa* §. *Septimò*, si Sacerdos ante Missam omittat confiteri, non quia desit copia Confessarii, sed quia timet infamiam vel scandalum, non teneri illo præcepto, tum quia non omisit confiteri propter defectum Confessarii, quod *Trident.* videtur requirere, tum præcipuè, quia ibi non omisit prævia Confessionem, cum prævie ante Missam non habuerit conscientiam peccati; & hanc sententiam probabilem esse dicunt *Lugo* n. 140. *Dicast.* à n. 151.

§. 7. *Dian. Lugo, Amic Pelliz. Leander* n. 385. 549.
J. Sanch. d. 31. n. 13. *Aversa* §. *Nonò*, dicunt etiam illum teneri præcepto, qui die Veneris sancto celebrans officium, communicavit sinè Confessione peccati mortalis, quia, quamvis non consecret, tamen communicat sacerdotaliter: Idem dicunt cum *Suar. Vasq.* & aliis, si post con-

consecrationem compleat Sacrificium alterius Sacerdotis deficientis : Rectè tamen notat *Dicast.* à n. 157. ista non esse adeo certa , cùm enim hæc materia sit odiosa, posset aliquis dicere *Trident.* intelligi debere in rigore de illo , qui verè ipsemet celebrat Missam , id est, consecrat & communicat.

ARTICULUS II.

Quæ requirætur dispositio corporis.

550. »REsp. I. Nulla corporis macula per se impedit susceptionem Eucharistiæ, cùm parùm »faciat ad bonitatem vel malitiam moralem; »potest tamen aliquando per accidens impedire, »propter effectus secutos. Ita *commun.* *Unde re-*»*solves*

» I. Non impedit pollutio involuntaria, imò »nec voluntaria per pœnitentiam expiata , nisi »effectum malignum, v. g. turpem recordatio»nem ac delectationem , vel distractionem & »perturbationem animi relinquat : eo enim ca»su, utì & semper, post culpabilem, præstat, ac »secundùm sententiam communem, sub venia»li debet differri , nisi aliud suadeat justa aliqua »causa, v. g. magnus fructus festivitatis, regula »Ordinis; vel si à dæmone excitata putetur, ad »Communionis frequentiam impediendam, »*Sanch. l. 9. de Matrim. d. 13. Bonac. d. 4. q. 6. p. 2.* »*Lug. d. 15 s. 1.*

» II. Neque actus conjugalis impedit ; etsi de»cens & consilii sit, abstinuisse saltem nocte pro»ximè antecedente, si rarò communicet. Ita *Fill.*

&

& *Sanch. l. c. Escob. t. 7. E. 6. n. 83.* Intellige, si» debitum petitum ex necessitate reddidit, nec» ullam inde animi perturbationem aut affectum» ad res venereas patitur: si verò voluptatis causâ» feciſſet, eo die abstinendum esse, (præsertim» si malignus effectus subsecutus fuisset) docet» *Regin. l. 29. n. 117. Lay. l. 5. t. 4. cap. 6. nu. 15. &* » *16. Mart. Perez d. 49. s. 3. num. 8.* addens esse» tantùm veniale; imò indecentiam justâ causâ» posse reserciri. »

III. Similiter etsi decens & consilii sit, sum-» ptâ Communione abstinere eo die à copula; li-» citâ nihilominus est ex bono fine, v. g. ex amore» prolis, ad vitandum incontinentiæ periculum,» vel ad debitum reddendum. *Tambur. c. 3. §. 6.* » ex *Sanch. l. 9. d. 13. & Marchin.* »

Resp. II. Ex præcepto Ecclesiæ tenetur com» municaturus, sub mortali, regulariter esse jeju-» nus, jejunio naturali, id est, ut à medio noctis» nihil omnino per modum cibi, potûs, aut me-» dicinæ sumpserit. Ita commun. Et est certum» ex Conciliis, quæ vide apud *Fill. Lay. Bon. Lug* » *l. c. Unde resolves* »

I. Etsi parvitas materiæ non excuset hìc, non» obstat tamen Communioni, *Primò*, Reliquias» ciborum inter dentes hærentes trajicere casu,» (negat enim *Præp. Vasq. &* alii, si fiat de indu-» stria, contra *Tan. Kon. q. 80. a. 8. nu. 47. & Dian.*» qui contrarium probabile affirmant) licèt eas» exspuere omnino deceat, *Dian. t. 4. de Sacr. Res.*» *37. & p. 4 t. 4. Resol. 104. Vid. Escob. tr. 7. E. 6. &* » *Lug. n. 63.* ubi notat, sententiam istam *Tann. &* » *Dianæ* ad hoc servire, ut studiosè dentes antè» expurgare, ne quid fortè casu decidat, non te-»

nearis.

»neatis. *Secundò*, Sanguinem vel alium humo-
»rem ex capite defluentem vel guttulam aquæ
»aut vini, casu per ablutionem oris, vel guttu-
»lam jusculi, dum sapor explorator, per modum
»salivæ, cui mixta est, vel culicem inter respi-
»randum trajicere. Ratio, tum quia hæc aut non
»sumuntur, scilicet ad extrinseco, aut non per
»modum cibi aut potûs, *Vid. Fagund. præc. 3. cap.*
»*5. Lug. n. 23. Tertiò*, Si aromata vel folium ta-
»baci, ex causa ori imponas, mastices, vel quid
»aliud gustes, modò nihil transmittas, *Præp. in*
»*3. p. q. 80. a. 8. d. 1. num. 39. Lugo R. mor. l. 1. d. 9.*
»Idem de fumo tabaci, docet *Gran. in 3. p. c. 5. t.*
»*10. d. 8. n. 4.* (licèt indecens valde id videatur,
»nisi justa ex causa fiat) & *Escob. t. 8. E. 6.* ubi de
»ejusdem pulvere per nares attracto idem colli-
»git ex *Suar.* & *Fagund.* Idem tenet *Dian. p. 8. t. 7.*
»*R. 3.* & *Lugo ibid.*

» II. Probabile est non impedire Communio-
»nem, si fruſtillum ligni, chartæ, unguium, vella-
»pillum deglutias, quia non habet rationem ci-
»bi vel potûs. Ita *Dian. R. 38.* & *tract de celeb. R.*
»*52.* ex *Ledes.* & *Sanch.* contra *Henriq. Regin. Lay.*
»& alios, quorum sententia tutior est. *V. Lug.* &
»*Escob.*

» III. Non licet communicare his casibus:

» 1. Si saccarum, liquorem glycyrrhizæ, ore re-
»solutum cum saliva trajicias: Si verò dubium
»sit, num quid deglutiveris, vel an factum sit
»post duodecimam, probabiliter docet *Laym. l.*
»*1. t. 1. ca. 1.* contra *Sanch. Fag.* non impedire
»Communionem vel Sacrificium. V. *Dian. R. 29.*
»& suprà *l. 1. t. 1. c. 2. d. 3.*

2. Si

2. Si vesperi incumbens aliquid ori contra» raucedinem imposueris, nisi certus sis, post me- » dium noctis te nihil transmisisse. Ita *Suar. Fill* » *Lugo n. 37.* & alii. Licitum autem est, inter horo- » logia dissonantia quodvis sequi, etiam ulti- » mum, modò non constet errare, quia habet si » ut auctor bonus, faciens opinionem proba- » bilem, ut habet *Sanch. lib. 2. d. 1. de Matr. Fagund.* » *Jo. Sancius*; *Lugo num. 45. Dian. R. 36.* »

3. Si aliquid sumpseris, licèt mox rejeceris. »

4. Si tabaci fumum in stomachum trajece » ris, ut docet *Præp.* etsi alii meritò dubitent. » *Tan. tom. 4. d. 5. Gran.* autem *in 3 p. c. 6. tr. 10. d.* » 8. negat.

5. Si Sacerdos nocte Nativitatis, in prima » Missa ablutionem, vel lambendo digitos mo » dicum aquæ aut vini sumpserit. V. *Bon. d. 4. q.* » 6. *p. 2.* »

IV. Non est peccatum, per se loquendo, ci- » bum sumere (vel expuere *Tamb. c. 1. §. 1.*) statim » à Communione, ut ex S. *Thom.* docet *Azor*, » *Sanch. Bon. p. 1. n. 25.* unde cum, qui paulò ante » medium noctis cœnasset in Dominica pridie » Nativitatis Domini, posse nihilominus statim » post mediam noctem celebrare, docet *Dian.* & » *alii 3. p. 3. t. 4. R. 44.* etsi ob Sacramenti reveren- » tiam, consilii sit abstinere, donec species sint » consumptæ, quod saltem intra dimidium qua- » drantem in laico (in Sacerdote intra quadran » tem) fieri certum videtur, *Lug. d. 12. s. 3 n. 54.* ex » judicio Medicorum à se consultorum. *Tamb.* au » tem *c. 3. §. 4.* ex *J. Sanch. d. 38.* notat citius à valido » quàm debili stomacho, regulariter tamen ab o- » mnibus intra horam consumi, refertque infir » mum

»mum quendam post mediam horam species in-
»tegras rejecisse.

» Dixi in Responsione, *regulariter*; quia non je-
»junus licitè communicat, in sequentibus casi-
»bus, si quidem jejunus non possit sine notabili
»incommodo, ùt monet *Kon.* & *Bon.* apud *Dian.*
»*p. 9. t. 6. R. 42.*

» 1. In periculo mortis, sive illud sit ex morbo,
»vulnere, veneno, sive ex sententia Judicis. Et
»quidem in eodem morbo, etsi non tenearis,
»potes tamen post aliquot, v. g. sex, 7. vel etiam,
»ùt putat *Laym.* duos dies, (etsi quoad hoc po-
»tissimùm attendendam esse ad consuetudi-
»nem, moneat *Lugo*) repetere Viaticum non je-
»junus, dummodo nequeas jejunus sumere, &
»periculum mortis recurrat, ùt docetur com-
»*mun.* vel etsi maneat, ùt contra *Vasq. Præp.* & a-
»lios docet *Nav. Tol. Reg. Suar. Lug s. 3. n. 65.* imò
»etsi non liceat ægro ex sola devotione commu-
»nicare facto jejunio, si tamen morbus esset
»diuturnus, nec posset dari Communio, nisi post
»medicinam, probabile esse id licere, docet *Ar-*
»*mil. Tol. Kon. Reg. Henriq. Suar. Esc. &c.* quorum
»aliqui exigunt longum intervallum, v.g 30 die-
»rum, ùt *Nav.* & *Villal.* alii 8. vel 10. dies, ùt *Suar.*
»*Henr. Fag.* alii 7. ùt *Sylv.* alii 6. ùt *Arm. Zambr.*
»*Possev.* & *Fill.* quos sequitur *Dia. de celeb. R. 77.* alii
»permittunt toties, quoties sano posset dari je-
»juno; ita *Escob. t. 7. E. 6.* ex *Hurt.* alii denique,
»posse sequenti statim die dari, ob justam cau-
»sam, ùt si propter consuetudinem & desiderium
»aut devotionem difficulter abstineat, & mora-
»liter videatur instare periculum mortis; sic *Lay.*
»*6. 9.* num. 20. Verùm ea in re loci consuetudo

spe-

spectanda est, quæ nunc saltem vitetur permit »
tere, ut quando morbus & periculum diu pro- »
trahitur, post 7. & 8. diei iterum detur Com- »
munio non jejuno. V. *Lug. d. 15 s. 3.* »

Denique, licèt probabile videatur *Fill. t. 4.* »
n. 242. & *Lug.* id, quod docet *Maj. in 4. d. 9. c 3.* »
Fern de hæred. &c. (*Lay.* verò *c. 6 n. 11.* limitat ad »
casum necessitatis, quo moriturus aliud Sacra- »
mentum susciperenon posset & scandalum ces- »
saret) posse non jejunum celebrare ad dandum »
alteri Viaticum, eò quòd hoc sit juris divini; je- »
junium verò Ecclesiastici tantùm; ideoque non »
tantùm posse, sed etiam teneri dicat *Gran. in 3.* »
p. c. 6. s. 10. d 8. n. 12., id tamen meritò commu- »
niter rejicitur, tum quia major est habenda ra- »
tio Sacramenti, quàm aliqualis necessitatis pro- »
ximi, tum quia præceptum Viatici non obligat »
quando non potest rite dari. Ita *Bon.* ex *Kon.* »
Hurt. de Euch. d. 9. dis. 17. Suar. Vasq. &c. commun. »
docetque *Lugo* esse probabilius. V. *Dian. to. 1. t.* »
4. R. 33. Sacerdos autem morti, (sive naturali, »
sive violentæ) vicinus, celebrare sine dubio po- »
test non jejunus ad dandum sibi Viaticum, si il- »
lud aliter haberi non potest, quia non plùs est »
celebrare, quàm communicare sumpto cibo. »
Lugo s. 4. Lay. Dian. p. 5. t. 3. R. 36. »

II Si periculum sit, ne Eucharistia pereat vel »
malè tractetur, potest sumi à non jejuno, etiam »
laico, si alius desit; imò probabiliter potest et »
iam à præsente Sacerdote laicus accipere, ùt do- »
cet *Lug. n. 87. Suar.* & *Vasq. d. 221. a. 48.* »

III Si grave scandalum sit oriturum ex omis- »
sione Sacrificii, vel Communionis: Quod ta- »
men quidam putant vix fieri posse, eò quòd oc »

»curri possit scandalo, dicendo, Sacerdotem »casu aliquid sumpsisse, ideoque impediri.

» *Dixi, scandalum*: quia turbationem vel in»commodum aliquod secuturum, v. g, si cele»braturus primitias aliquid sumpsisset, non suf»ficere, notat *Præp.*

» IV, Si perfectio Sacrificii vel Communionis »urgeat: quod fieri potest quinque modis;

» 1. Si pro speciebus vini sumpsit aquam (quam »si advertat, dum habet in ore, non est exspuen»da ob periculũ ejiciendi fragmentum hostiæ, »& irreverentiam; sed deglutienda. *Tamb. de exp. »Sac. l. 2 c. 8. Lug. d. 15. s. 4.*) tunc enim tenetur »denuo consecrare, quod fieri etiam potest, con»secrando & offerendo statim, sine nova hostia: »V. apud *Suar.* Quòd si id post Missam concluſam »advertas in sacristia, omittas: Si autem intra »Missam post sumptionem, vel etiam ante eam, »post consecrationem tamen, dubites, an fuerit »vinum, pro vino præsumendum esse, & per»gendum, ait *Tamb.*

» 2. Si celebrans post consecrationem deficiat, »tunc enim tenetur alius, etiam non jejunus, si »jejunus haberi nequeat, perficere.

« 3. Si post consecrationem, etiam unius spe»cici, recordetur se non esse jejunum; tenetur e»nim pergere, imò etiam potest pergere, si ante »consecrationem recordetur, & absque scandalo »& nota non possit desistere, v. g. in solenni Sa»cro, ùt docet *Suar. Kon. &c.* Si tamen privatim »celebret, & commodè possit abrumpere, te»netur, utì ex *S. Tho. q. 83. a. 6.* docet *commun.*

» 4. Si post ablutionem sumptam, licèt diu »Communionem distribuerit, sumendæ sunt reli-

reliquiæ, etiam grandiores, consecratæ eodem»
Sacro, (quod addo, quia non licet tunc sumere»
particulas alterius Sacrificii, quæ sunt in Cibo-»
rio, ad illud expurgandum, ùt docet *Suar. Lug.*»
l. c. cum *commun.* licèt contrarium probabile di-»
cat *Iamb. de expedita Com. c. 2. §. 8. ex. March. t. 3.*»
p. 3 c. 3. utì nec ejusdem Sacrificii, si illud planè»
sit absolutum, & ab Altari recesseris) sed debent»
servari, donec sumantur à jejuno, *Escob. t. 7. E. 6.*»
Fagund. &c. quia convivium jam finitum est:»
Nisi tamen aliud suadeat periculũ indecentiæ;»
v. g. si plures Missæ eodem die istic futuræ non»
essent, & Sacramentum asservari non soleret,»
tunc enim minore irreverentiâ sumeret, quàm»
asservaret. Imò *Lug. d. 14 p. 4. n. 82. & Gran.*»
non damnant Sacerdotem, qui priùs, quàm sa-»
cras vestes exuat, particulam inventam absu-»
mit, eò quòd non sit Communio nova, sed com»
plementum præcedentis: V. *Bon. Lugo, Escob.*»
ll. cc. »

§. Si pars hostiæ post ablutionem sumptam»
calici aut palato adhæreat; (quæ decentiùs no-»
vâ ablutione, quàm digito attrahatur ad la-»
bium calicis, & sumatur ante ablutionem) quo-»
modo etiam ii excusantur, qui ex devotione»
hostiam in ore diu retinentes, casu præmittunt»
aliquid ablutionis: sponte tamen id non licet,»
nisi bona fides & sancta simplicitas excuset. Ra-»
tio horum omniũ est, quia talis sumptio, mo-»
raliter censetur completio unius Sacrificii. *Re-*»
gin. l. c. n. 123. Bon. l. 1. d. 4. q. 6. p. 2. »

Unus casus est in metu mortis, ad quam eva-»
dendam, sicut sine altari, vel calice consecrato»
aut vestibus sacris, ita etiam non jejunum posse»

»celebrare docet *Dian.* cum *Sylv. &c. p. 3. t. 6. R.* »48. & *p. 5. t. 3. R. 39.*, dummodo celebratio non »exigatur in contemptum Religionis, Ecclesiæ, »vel ejus præceptorum.

ADDENDA.

551. Q. 107. *Quid præterea notandum sit circa dispositiones ex parte corporis requisitas.* Rz. seqq.

§. 1. Stomachus communicantis debet ita esse dispositus, ut potens sit retinere & consumere species; unde si vel continuò revomat, vel statim per secessum emittat omnes reliquos cibos planè immutatos, gravis irreverentia est communicare. *Sanch. Quarti*, *Gob.* t. 4 n. 167. Si tamen bonâ fide sic communicet, & statim revomat, accipit effectum Sacramenti sive gratiam, *Leander* n. 410.

552. §. 2. In dubio, an sumens sit revomiturus, Authores communiùs & probabiliùs negant licitum esse communicare: attamen licitum esse putant *Tann. Reiff. Gob.* n. 163., quia videtur melius esse, ut Sacramentum exponatur incerto periculo irreverentiæ materialis, quàm hominem, in cujus bonum Sacramenta sunt instituta, privare certo fructu Communionis: & addunt *Suar. Tann. Gob.* n. 164. in hoc & similibus casibus licitum esse dare ægro minimam particulam, etiam in liquore vel jusculo, licèt hoc moraliter certò sit priùs descensurum.

553. §. 3. Qui aliquando, etiam sæpius per diem vomit, non ideo tenetur abstinere à Communione, quia non est morale periculum, ut eo præcisè tempore eveniat; neque illa prudenter timentur, quæ rarò eveniunt, *Gob.* n. 170. Si tamen casu fiat, ut species rejiciantur, purgari debent

bent & sumi; si autem purgari non possint, vel si nemo sit, qui velit sumere, nefas esset comburere, sed immitti possunt aquæ, donec dissolvantur, túmque aqua injiciatur in sacram piscinam, *Gob.* n. 166.

§. 4. Qui ferè continuò tussiunt, non ideo te- 554.
nentur abstinere à Communione, quia quamvis materia, quam ejiciunt, plerumque ascendat è pectore, tamen non est periculum ejiciendi sacras species, dummodo ad stomachum descenderint, quia via, per quam sputa tussiendo excutiuntur, non est œsophagus, seu via cibi & potûs ad stomachum, sed est vena aspera, sive via respirationis ad pulmones. Decens tamen est ad vitandum scandalum, ut sputum saltem intra quinque *Pater & Ave*, si nimiùm abundet, post susceptam Communionem, excipiatur strophiolo. *Castrop. Gob.* t. 4. n. 171.

§. 5. Si quis post Communionem incidat in 555.
morbum gravem, vel cum Communione sumpserit venenum, ita ut Medicus judicet necesse esse, ut statim vomat, sumere potest potionem, *ne Calix vitæ vertatur in mortem*, inquit *S. Thom.* q. 83. a. 6. ad 3. Et rejectæ species separatæ à sordibus erunt detinendæ aut injiciendæ in aquam, donec consumantur, & postea, quod supererit, in sacram piscinam conjiciendum, secundùm dicta n. 553. Si autem quis paulò post sumptionem revomat, & species non appareant, Rubrica Missalis de defect. tit. 10. n. 14. præscribit, ut vomitus comburatur, & cineres in sacrarium mittantur.

§. 6. Sacerdos more laico communicans, 556.
debet esse indutus stolâ, utì ex *Conc. Bracharensi*

III. præcipitur, Cap. *Ecclesiastica.* 9. dist. 23. sub interminatione excommunicationis. Putant tamen *Suar.* d. 68. s. 1. *Barb. Henriq. Bonac. Gavant. Leander* n. 371. *Gob.* n. 47. nunc non peccare graviter, si stolam omittat. Imò *Azor* l. 10. c. 28. q. 12. & *Tamb.* de Commun. c. 2. n. 10. absolutè dicunt non peccare, quia decretum illud videtur abrogatum, & solùm ex decentia & convenientia servari solet, inquit *Aversa* q. 8. s. 8. §. *Duplex.* Si tamen alicubi sit mos, ut fiat, servari debet sub veniali, utì docet *Escob.* l. 20. n. 469.

557. §. 7. Secluso scandalo (quod facilè non erit grave, inquit *Tamb.* n. 11.) licitum est communicare etiam gladiatum, *Gob.* n. 350. Imò hoc decet Equites S. Joannis & similes, inquit *J. Sanch.* d. 45., quia gladius pro fide gestandus est eorum insigne.

558. §. 8. Si hostia palato agglutinetur, paulatim solvenda est vino vel salivâ, neque enim decet digito solvi: si tamen laicus digito solveret, putat *Gob.* n. 381., non nisi venialiter peccaturum. Ut autem non agglutinetur, expedit aliquanto tempore relinquere immotam in lingua, sic enim affluet saliva, aut humectatio oris ipsius impedier, ne agglutinetur.

559. §. 9. Post Communionem non statim bibendum aut comedendum, quia reverentia ergo spiritualem cibum & Christum hospitem videtur hoc postulare, & ideo etiam Cap. *Tribus gradibus.* De Consecr. dist. 3. dicitur, si manè dominica portio editur, usque ad sextam jejunent Ministri, qui eam sumpserunt. Attamen, præter citatos à *Busenb.*, docent *Suar. Aversa* §. *Postremò. Quarti* de Missa p. 2. tit. 12. dub. 5., si adsit causa aliqua,

aliqua, ne quidem esse veniale; & decretum illud esse consuetudine abrogatum testatur S. Th. Ad 6.; hinc potest Religiosus dato signo statim post Missam vel Communionem accumbere mensæ cum aliis, præsertim si alioqui molestia vel inordinatio aliqua causanda esset, cùm enim in mensa servet silentium, videtur pro reverentia manere satis collectus. *Dicast.* d. 9. n. 413.

Q. 108. *Quid præterea sit addendum circa jejunium naturale ad Communionem prærequisitum &c.* seqq. 560.

§. 1. Ut aliquid frangat jejunium naturale, requirantur hæc tria, 1. Ut hoc, quod sumitur, habeat rationem cibi vel potûs. 2. Ut sumatur per modum comestionis vel potationis. 3. Ut sumatur ab extrinseco. Et de his tribus judicandum est, secundùm communem æstimationem Ecclesiæ.

§. 2. Per cibum aut potum intelligitur id solùm & omne, quod à stomacho alterari, & saltem ex parte digeri potest, sicque in substantiam hominis aliquo modo converti, *Lugo, Castrop. Dian. Dicast. Gob.* t. 4. n. 262. *J Sanch.* d. 42. n. 13. *Tamb.* de Com. c. 2. n. 16 contra *Nugn. Lay.* l. 5. t. 4. c. 6. n. 18. *Bernal* d. 43. n. 7., qui non requirunt, ut sit aliquid digestibile; sed tenendum est cum prioribus: unde qui cum aëre deglutiret fumum, nebulam, & similia, non fregisset jejunium, quia hæc non censentur comestibilia vel potabilia, sed tantùm respirabilia, *Dicast.* d. 9. n. 280., neque possumus ab his expurgare aërem, quem trahimus aut deglutimus inquit *Lugo* d. 15. n. 35. Quamvis autem aliquid 561.

secundùm se totum digeri non possit, si tamen sit aliquid instar cibi vel potûs, & aliquam partem habeat digestibilem, utì probabiliter habent uniones in pulverem redacti, aurum potabile &c. franget jejunium. *Tamb.* n. 22.

562. §. 3. Probabile est cum *Ledesma*, *Lugo*, *J. Saneh. Dian Tamb.* n. 18. *Aversa* q. 8. s. 8. §. *Septimò.* contra *Castrop.* & alios, quòd capilli, ossicula fructuum, plumbum, aurum, fila ex serico vel lana &c. non frangant jejunium, cùm non habeant rationem cibi, nec sint digestibilia. *Nec obstat*, quòd S. *Thom.* q. 80. a. 8. ad 4. dicat, *Nec refert, utrùm aliquid hujusmodi nutriat vel non nutriat: nam* non ideo negat debere esse aptum nutrire, seu digestibile. Addit *Dicast.* terram, quam prægnantes extraordinariè appetentes quandoque comedunt, etiam non frangere, sed probabilius est, quòd talis terra frangat; utì & cretam, quam domicellæ edunt, ut albescant, quia in eis continentur partes mixtæ, quæ à stomacho sunt alterabiles. Putat etiam *Tamb.* n. 19. per chartam & filum ex lino frangi jejunium, quia ex herbis fiunt: Item per fœnum & paleam, quæ in substantia sua sunt herbæ: Item per pulveres medicinales, etiam ex ossibus & lapidibus contritos, quia habent se tanquam cibi medicinales corporum. Idem dicit *Tambur.* num. 20. de cera, quamvis contradicant *Diana* & *Bernal*, quia cera ferè semper aliquid retinet mixtum de melle. *Pasqual.* autem putat veneno non frangi jejunium, eò quòd ex natura sua non ordinetur in cibum humanum, sed probabilius est in eo contineri partes, quæ ex na-

natura sua sint cibus humanus. Aqua verò, licèt non nutriat, tamen nutritionem valde juvat, & est propriè humanus potus, ideoque frangit naturale jejunium.

§. 4. Si quis deglutiret parvam nucem cum cortice clauso, *Jo. Sanch. & Leand.* n. 373. putant frangi jejunium, quia nucleus inclusus est materia comestibilis, & per accidens non alteratur; sed meritò dubitat *Tamb.* n. 21., quia prout hìc existit, dum trajicitur, sic non est alterabilis nec digestibilis. 563.

§. 5. Tum aliquid sumitur per modum comestionis vel potationis, si hoc, quod trajicitur, & modus trajiciendi, sufficiat in morali æstimatione, ut quis censeatur comedisse aut bibisse, *Tanner. Leander, Gob.* n. 290. Unde si musca involaret in fauces, & sic se ipsam in stomachum inferret, non violaret jejunium: è contrà violaret, si involaret in fauces, & homo postmodum deglutiret, *Lugo, Rhod. Tamb.* n. 24. *Gob.* n. 264. 564.

§. 6. Quod fuit aliquid quasi spectans ad corpus, & censetur permansisse in corpore, non dicitur sumi ab extrinseco, *S. Thom.* in 4. dist. 8. q. 1. a. 4. quæstiun. 2. Hinc si sanguis è gingiva, aut sanies è postula oris fluens deglutiatur, non frangit jejunium, *Suar.* d. 68. s. 4. *Tann.* d. 5. q. 8. n. 79. Et idem dicit S. *Thom.* suprà, de eructationibus. Notat etiam *Quartip.* 3. tit. 9. s. 1. dub. 2. citans *S. Thom. Suar. Lugo* & alios, quamvis sanguis in os defluens ex industria deglutiatur, etiam animo se nutriendi, non violari jejunium, quia intentio illa non potest dare sanguini rationem cibi ab extrinseco: si tamen quis sanguinem 565.

sugeret è vulnere digiti & deglutiret, frangeret jejunium, quia cùm sumatur à membro ita distante, censetur sumi ab extrinseco, *Lugo* n. 32. *Tamb.* n. 22. Et idem est, si mulier è suis mamillis lac sugeret, *Aversa* §. *Tertiò*. Imò puto, si id, quod ex oculis vel naribus defluit, in os admittatur & deglutiatur, frangi jejunium, quia venit ab extrinseco.

566. §. 7. Quidquid se habet per modum salivæ, etiamsi planè ab extrinseco salivæ advenerit, non censetur esse ab extrinseco, nec frangit jejunium. Hoc autem se habet per modum salivæ, quod, cùm sit quid minimum, & à saliva inseparabile, esto nondum in illam sit conversum, tamen cum saliva trajicitur, utì si quis os abluerit aquâ, cujus stillula mixta salivæ postea deglutiatur, *Suar. Vasq. Gran. Dicast. Gob.* n. 270. Requirunt autem *S. Thom. Lugo*, *Fill. Bonac. Hurt.*, ut hoc trajiciatur præter directam intentionem, sed *Henriq. Con. Tabern.* & alii apud *Aversa*. §. *Quintò*. dicunt non obstare, etiamsi advertenter trajiciatur.

567. §. 8. Si hoc, quod dentibus inhæret etiam deditâ operâ deglutiatur, putant *Suar. Castrop. Gob.* n. 268. *Leand.* n. 373. non violari jejunium, quod etiam ùt probabile defendunt *Ochag. Tann. Dian.* p. 4. t. 4. R. 104. Si tamen illæ reliquiæ essent ita magnæ, ut sensibiliter percipierentur in lingua, deberemus exspuere, inquit *Lugo* n. 36. Et si deglutirentur, frangerent jejunium, quia non habent se per modum salivæ, nec censentur sumptæ herì, sed hodie sumuntur, veluti distinctæ partes ab heſternis, & veluti ab extrinseco, cùm non fuerint pars, nec corporis nec sali-

salivæ humanæ, ergo frangunt jejunium, licèt casu deglutiantur, *Nugn.* contra *Gob.* & alios.

§. 9. Si quis in flumen lapsus, invitus sumat 568.
aquam, aut si alicui in somno vel violentè ingeratur cibus in fauces, *Bosco* dicit non frangi jejunium, sed probabiliùs contradicunt *Lugo*, *Pasq. Tambur. Dian.* p. 1. t. 16. R. 49. *Aversa* §. *Sextò.* quia vitaliter sumitur per potationem vel cibationem, sic enim etiam bruta cibantur, licèt invitis ingeratur cibus.

§. 10. *Lezana* & alii apud *Dian.* p. 5. t. 13. R. 1. 569.
& p. 8. t. 7. R. 3. putant tabacum tam masticatum quàm fumatum frangere jejunium, quamvis nihil sensibile dimittatur, quia aperit stomachum, & inde trahit humores, ergo id facit per qualitates & accidentia, quæ descendunt, accidentia autem non descendunt sinè subjecto, ergo simul descendunt tenues substantiæ alterantes stomachum: è contrà *Dian.* & *Burgh.* cent. 3. cas. 45. citans alios plures, negant per tabacum solvi jejunium, dummodo de folio nihil deglutiatur: si autem aliquid fumi deglutiretur, adhuc negant *Burgh.* & *Marchant.* contra *Rayn.* in Heter. t. 16. s. 1. p. 3. n. 23. tolli jejunium, quia descendit per modum aëris, & veluti per actionem respirationis, utì n. 561. dictum est. Ad hoc autem ut tabacum attrahat humores, notant *Lugo* in Resp. Mor. l. 1. d. 9. & *Gob.* n. 265. opus non esse, ut aliquid descendat, quia fieri potest vel per vim aliam attractivam, vel ex consensu linguæ & palati cum stomacho, cerebro, aliisque partibus humorem continentibus.

§. 11. Sumptio tabaci per nares, sive in folio, 570.
sive in pulvere, sive in fumo, imò secundùm ali-

aliquos etiam guttulæ humoris attractæ per nares, non solvunt jejunium, quia hæc omnia non sunt comestio vel potatio, sed vel trajectio salivæ, vel respiratio, vel attractio seu afflatio narium, *Boudevv.* p. 2. q. 17. *Aversa* §. *Tertiò & Sextò*. Præterea non violat odor qualiscunque, quia nec est cibus vel potus, nec sumitur per comestionem vel potationem, sed velut aër per respirationem, *Tamb.* n. 23. *Gob.* n. 294. *Pignat.* tom. 1. consult. 155. contra *De Leon.*

571. §. 12. Si Sacerdos Communionem distribuens, particulam repertam sumat, non potest postea illâ die Missam legere, quia si consecrata non est, solutum est jejunium; si consecrata est, bis communicaret unâ die, *Lugo* hìc d. 15. n. 27.

572. §. 13. In jejunio naturali ad Communionem requisito non dari parvitatem materiæ, rectè probant *Diana* p. 6. t. 8. R. 8. & *Carden.* in 1. crisi d. 12. c. 3. contra quosdam apud *Mendo* diff. 11. q. 1. n. 7. Potest tamen aliquid modicum, habens se per modum salivæ, non frangere jejunium, secundùm dicta n. 566.

573. §. 14. Quamvis priùs defluat vinum, quàm deglutiatur hostia, nihil obstat jejunio, quia sumptio illa vini & hostiæ manet una moraliter.

574. §. 15. Certum est non requiri, ut post sumptum cibum intercedat somnus vel digestio cibi, utì habet communis cum S. *Thom.* 2. 3. ad 5. *Aversa* §. *Octavò*. *Nec obstat*, quòd Cap. *Si constiterit.* De accusat. jubeatur puniri Sacerdos, qui nullâ dormitione noctu præmissâ manè celebravit: & Glossa addit, quia non videbatur jejunus propter indigestionem, *nam*, non ideo jubetur puniri, sed quia totam noctem in taberna exegisset.

Q. 109. *Quid faciendum sit in dubio, an sis jejunus.* Rx.

§. 1. Si probabiliter judices te jejunum, potes communicare, uti sequitur ex dictis l. 1. à n. 168., & signanter hìc notat *Aversa* q. 11. s. 8. §. *Nonò.* Si autem merè negativè dubites, *Verjuys* citans alios t. 8. a. 3. absolutè negat te posse communicare, quia in dubiis pars tutior est eligenda; & quando dicitur, quòd in dubio melior sit conditio possidentis, id habet locum tantùm in materia justitiæ: sed cùm sententiam illam rejecerim libro 1. n. 502., aliter est distinguendum. 575.

§. 2. Si scias te post medium noctis fuisse jejunum, & dubites, an postea aliquid deglutiveris, *Sanch. Fagund. Rodriq. Villal. Lugo Bonac. Castrop. Oviedo, Schildere* t. 6. c. 4. §. 1. dicunt tibi non esse licitum communicare, & *Salas* dicit oppositum esse contra mentem omnium: Rationem dant, quia jejunium prærequiritur velut conditio ad participandum illud Dei beneficiũ, ergo qui vult illius esse compos, debet probare se habere conditionem illam; sicuti in foro externo, qui vult frui Beneficio, quod conceditur nobili, debet probare se esse nobilem. Nihilominus *Card. Lugo Laym. Caram. Pasq. Bardi, Dicast. Carden. Boss. Rayn.* in heteroel. spirit. Tom. 16. s. 1. p. 3. n. 25. *Dia.* p. 3. t. 4. R. 29. *Bern.* d. 43. n. 12. probabiliùs dicunt licitè communicare, quia quivis habet jus certum communicandi, nisi sciat se prohiberi; deinde certus est, se fuisse jejunum, v. g. horâ ante primam noctis, neque hìc tenetur positivè probare se esse idoneum, sed satìs est, quòd sciat se fuisse idoneum, & non sciat se non esse ampliùs, tum enim est in possessione sui juris & libertatis, ergo 576.

non

non debet dejici de illo jure & possessione per incertum impedimentum; præsertim cùm fractio jejunii, quæ est res facti, præsumi non debeat in dubio sed probari, sicuti si scias te herì non fuisse irregularem, & dubites, an hodie sis factus, supponere poteris te non esse, & suscipere Ordines, quia antecedenter eras, & manes in possessione libertatis ad Ordines suscipiendos, nisi dubitares de homicidio, jus enim tum specialiter prohibet susceptionem Ordinis.

577. §. 3. Si scias te aliquid cibi vel potûs deglutivisse, sed nescias an ante vel post duodecimam noctis, J. *Sanch.* d. 42. *Dicast.* d. 9. à n. 284. *Gob.* t. 4. n. 280. *Bosco* f. 11. concl. 6. adhuc putant te posse communicare, idémque defendunt velut probabile *Med. Laym. Rhod. Tamb. Burgha.* Cent. 3. cas. 96. *Carden.* in 1. Crisi D. 26 n. 87. *Dian* R. 29. *Bardi* dise. 6. c. 11. p. 3. §. 1. & 2. quia adhuc videtur possidere jus communicandi, usquedum probetur supervenisse impedimentum, sicuti enim ille, qui dubitat, an sit irregularis, non tenetur probare se non esse, ita etiam volens communicare, non tenetur probare se esse jejunum, sed satis est, si illi non constet non esse jejunum; qui autem vult illum repellere, illi incumbit probare, quòd jejunus non sit. Alii tamen cum *Th. Sanch. Bossio, Lugo, Bernal* suprà, *Tamb.* de Comm. c. 2. n. 29. dicunt talem non posse communicare, quia cùm sciat se comedisse, possessio non videtur esse pro libertate, sed pro præcepto prohibente; quod *Lugo* confirmat à pari, nam qui scit se vovisse, & dubitat, an ante vel post septēnium, tenetur voto, & onus probandi, quòd fuerit ante septennium, incumbit voventi, ergo etiam,

etiam, qui certus est se comedisse, sed nescit, an ante vel post mediam noctem, ei incumbet onus probandi non fuisse post. Hæc ratio est probabilis; & quod votum attinet, videri possunt dicta lib. 3. p. 1. n. 387. *Bardi* autem dicit esse disparitatem, quòd pro voto sit possessio, quia obligatio est certa, quæ fundatur in natura voti facti cum usu rationis, utì supponitur, sive adfit septennium sive non; exceptio autem septennii, ante quod non supponitur esse usus rationis, est dubia, ideóque à vovente probanda est. E contrà in nostro casu, possessio non est pro præcepto prohibente, nam prohibitio tantùm obligat suppositâ comestione, non qualicunque, sed pro tali differentia temporis exercitâ; ergo si non probetur facta tali tempore, possessio non est pro præcepto prohibente. Hæc responsio est probabilis, nihilominus sententia opposita videtur probabilior.

§. 4. Si quis noctu expergefactus bibat, non 578.
potens scire, quæ sit hora, ideóque manè sit omnino dubius, an post an ante mediam noctem biberit, *Bardi & Tamb.* in Dec. l. 1. c. 3. §. 7. rectè docent contra *Gob.* non posse communicare, quia talis prudenter examinare non potest, an fuerit ante vel post mediam noctem, cùm nequeat judicare de horis in somno transactis, ergo nec est potens ad determinandum se prudenter pro sua libertate, hæc enim determinatio fieri debet post prudens examen, quale tunc tantùm instituì potest, quando respectu vigiliæ oritur dubium.

Quæ hìc dicta sunt de volente communicare, valent de Sacerdote volente celebrare Missam.

9. Q. 110. *Quid hìc intelligatur per mediam noctem, à qua debet esse jejunium.* 84.

§. 1. Per mediam noctem in his partibus intelligitur hora duodecima noctis, non præter propter, sed in momento, non quidem mathematico, attamen ecclesiastico, & attendendo ad horologia, secundùm dicta l. 1. à n. 582.; hinc rejici debet sententia aliquorum apud *Dian.* p. 10. t. 16. R. 48., qui dicebant non obstare huic jejunio, si quis statim post duodecimam aliquid sumeret, eò quòd moraliter censeretur adhuc esse duodecima.

580. §. 2. Tum est duodecima, aut quævis hora, quando auditur primus pulsus horologii, utì dictum est l. 4. n. 486. Unde si quis tum aliquid cibi vel potûs habeat in ore, probabilius est cum *Con. J. Sanch.* d. 42. n. 19. contra *Gob.* in Exp. t. 4. n. 272. teneri ejicere, si velit manere jejunus, sicuti deberet ejicere saccharum, quod ante mediam noctem ori imposuisset, utì habet communis & certa contra *Amic.* & alios apud *Gob.* num. 279.

581. §. 3. Horologia ordinariè non bene directa attendi non possunt, sed aliunde ferendum est judicium, secundùm dicta l. 4. n. 487.; si tamen alicubi sint plura horologia, quæ ordinariè bene diriguntur, & quis aliquid sumat post duodecimam in uno, & necdum in aliis auditam, *Rodr. Merol. Sal. Ovied. Schild.* t. 6. c. 4. §. 1. dicunt non esse licitum communicare, quia uterque sonus est incertus, & causat dubium positivum de jejunio, hinc *Aversa* q. 8. dub. 8. §. *Ubi autem.* ait etiam cum esse dubium de jejunio. qui comederet paulò ante sonum duodecimæ in omnibus horo-

horologiis, quia horologia vix unquam attingunt horam naturalem: sed quidquid sit de hoc, opposita sententia est practicè tuta, uti citatis Authoribus notat hìc *Busenb.*

Q. 111. *Quandonam præterea possit aliquis non jejunus communicare.* Bz. Proponi solent hi casus, 582.

§. 1. Cajus Parochus ad festum sanæ dedicationis invitârat Titium vicinum Parochum, ut pro eo caneret Missam: Titius non intellexit se invitari ad Missam canendam, hinc legit manè in suo templo, jentat & venit ad Cajum, qui etiam manè legerat: hìc exspectat populus Missam. *Quæritur*, an Titius in hoc casu possit non jejunus Missam legere. Bz. *Nav. & Verj.* t. 8. a. 3. dicunt ob nullum scandalum posse Sacerdotem celebrare non jejunum, quia vitari potest scandalum, dicendo, neutrum esse jejunum; nec turbabitur populus, si dicatur in eo casu non obligari ad Missam. Alii contrarium tenent cum *Tann.* d. 4. d. 5. q. 8. n. 64., quia si populus nesciat Titium non esse jejunum, minus malum est hunc legere non jejunum, quàm cum scandalo offendi totum populũ, & tali die privari Missâ: quòd si populus sciret neutrum esse jejunum, *Tann.* dicit melius esse admoneri de errore, & dimitti sinè Missâ; è contrà *Gob.* t. 4. n. 329. dicit meliùs fore, si Cajus celebret, quia scandalum cavetur, si edoceatur populus, quòd Ecclesia id permittat in ejusmodi circumstantiis; si autem non fiat, gravius orietur scandalũ, dicteria contra Sacerdotes, sarcasmi, irrisiones &c.

§. 2. Titius diu se probavit pro prima Missa, 583.
quam cogitat hodie horâ octava canere, interim hoc manè iterum se probat, & uti aliis diebus

fecerat, incogitanter sumit hostiam non consecratam. *Quæritur*, an possit primitias legere non jejunus. R. Per se loquendo non potest, possunt tamen adesse circumstantiæ, ob quas liceat, v. g. si Titius sit familiæ perhonestæ, ad cujus primitias conveniunt cognati multi, pro quibus etiam fit convivium lautum apparatum; item si publicè notum est vel proclamatum, eum hodie lecturum primitias; & è contrà error illius in sumpta hostia non consecrata sit occultus, hoc casu licitum ei erit celebrare, tum per epiikiam, nam nullus Papa, si adesset vel interrogaretur, vellet hunc Casum legi inclusum; tum propter publicum scandalum aliàs oriturum. *Gob.* t. 3. n. 411.

584. §. 3. Titius Dominicâ in Albis communicare voluit pro Paschate, sed manè casu deglutivit aquam. *Quæritur*, an communicare possit non jejunus, ut præceptum annuæ Communionis impleat. R. Affirmat *Tolet.* l. 2. c. 28. n. 24. quia videtur prævalere utilitas hujus præcepti. *Præpos. Dian.* p. 4. t. 4. R. 104. & alii probabiliùs negant, quia cum sinè incommodo possit sequente die utilitatem istam percipere, prudenter præsumitur, quòd Ecclesia velit obligationem tantisper differri.

585. *Q.* 112. *Quis hìc intelligatur constitutus in periculo mortis, ita, ut non jejunus possit communicare.* R. Omnis ille, cui invito mors imminet, utì magis explicabitur n. 623. nam si ipse se conjiciat in mortem, non censetur esse in illius periculo. Non est tamen opus, ut mors certò immineat, sed satis est, quòd prudenter timeatur, v. g. si Medicus aut alius homo prudens judicet ex illo morbo decessurum. *Dicast. Gob.* t. 4. à n. 308.

An

An autem, sicuti licitum est in tali casu communicare, etiam liceat celebrare non jejuno, ut talis moribundus communicari possit, dicetur n. 611.

ARTICULUS III.

586.

Quæ & quanta sit obligatio sumendi Eucharistiam.

RESP. I. Sumptio Eucharistiæ fidelibus adultis» est necessaria, necessitate, non medii, sed» præcepti divini, obligantis tum in articulo» mortis per modum Viatici, tum etiam sæpius in» vita, ùt docet *Suar. Vasq. Laym. Fag.* & alii *com.* » probantque tum ex Scriptura, tum ex *Conc. Nicæno* & *Trid. sess. 13. cap. 6.*, tum ex praxi Ecclesiæ; » tum quia Eucharistia est instituta per modum» cibi, cujus usus sæpius est necessarius. *Bon. d. 4.* » *q. 7 p. 1. n. 8. Unde resolves* »

I. Quisque fidelis in periculo vitæ, quod præ-» videt vel meritò timet, v. g. in gravi morbo, an-» te conflictum vel puerperium, præsertim pri-» mum, antè navigationem, &c. tenetur sub mor » tali communicare. *Suar. Vasq. d. 214.* Nisi tamen» paucis, v. g. octo diebus antè communicasset, » talis enim Communio censeretur habere ratio » nem Viatici, ùt docet *Suar. Reg. Fill.* contra» quosdam, ùt *Gasp. Hurt. d. 10. dis. 2. &c.* apud» *Escob.* qui dicunt, eum, qui manè communica-» vit, si à prandio incurrat periculum vitæ, tene-» ri iterum sumere Communionem, tanquam» Viaticum: imò *Sa & Sylv. V. Euch. Fumus, &c.* &» *Cas. V. Communio*, putant non esse saltem mor-» tale, Communionem omittere, dummodo» Paschate sumpseris. »

» II. Si in ægro esset periculum vomitûs, docet
»Sancius apud *Dian. p. 5. t. 3. R. 55.* posse ei par-
»vam particulam dari, quæ stomachum alteratura non putetur, aut si de hoc ipso dubium sit,
»securitatis causâ priùs dari particulam non
»consecratam, quam si rejiciat, nullo modo dan-
»dam consecratam, secus si retineat. Si verò in-
»dependenter à cibo perpetuò evomat, nullo
»modo dandam, nisi fortè per sex saltem horas
»liber à vomitu fuisset.

» III. Pueris doli capacibus, qui sciunt distin-
»guere Eucharistiam ab alio cibo, probabilius
»est in periculo mortis eam esse dandam pro
»Viatico, ùt contra *Vasq.* insinuat *Lay. t. 4. de Euch.*
»*cap 4* & expressè docet *Suar. d. 40. s. 1.* confir-
»matque *Lug. d. 13. s. 4. n. 38.* & addit, contra
»*Sanch.* si de capacitate pueri sit dubium, posse
»nihilominus dari, etsi non sit necesse.

» IV. Qui post Viaticum sumptum peccavit
»mortaliter, non tenetur denuo communicare.
»Ita *Regin. Filliuc. Lug & alii.*

» V. Qui non communicavit in periculo mor-
»tis, non tenetur postea supplere. Ita *Bon. p. 1.*
»ex *Henriq. Reg. &c.*

» VI. Judex tenetur, per se loquendo, reis con-
»cedere tempus communicandi, ùt docet *Suar.*
»*Bonac. l c. & alii communiter*, contra *Nav.* Quòd
»si reus noluerit, potest judex procedere. *Fill.*
»*t. 4. cap. 8. q. 11. n. 238.*

» Resp. II. Etsi Christus tempus Communionis
»extra periculum mortis non præceperit, Eccle-
»sia tamen pro eo determinavit tempus Paschæ-
»le, quod communiter numeratur à Dominica
»Palmarũ, usque ad Dominicam in Albis inclu-
sivè;

sivè : alicubi tamen totam Quadragesimam» comprehendit; alibi extenditur ex consuetu-» dine vel indulto : potestque Confessarius, ex» justa causa, extendere, ùt docet *Sa* & alii *V. Bon.*» *p. 2. Unde resolves* »

I. Præceptum hoc impletur etiam per Com-» munionem sacrilegam, ùt habet communis,» contra *Durand.* & *Sylv.* Et patet, quia Ecclesia» tantùm præcipit actum externũ, nec finis præ-» cepti cadit sub præceptum : An verò, qui non» satisfecit, teneatur postea implere, utrimque» probabiliter defenditur, etsi affirmativa videa-» tur probabilior. *Bon. l. c. Suar. Kon. Lug. &c.* »

II. Non tenetur prævenire, qui prævidet» tempore Paschali se impediendum, ùt contra» *Vasq. Sylv.* & *Fagund.* probabiliter docet *Azor tom.*» *1. l. 17. cap. 41. Suar. &c.* Qui verò sic prævenisset,» & postea tolleretur impedimentum, teneretur» rursus communicare, secundùm *Laym. l. 5. t. 4.*» *cap. 5. Lug. n. 78.* quia non satisfecit præcepto» obliganti ad Communionem, & ad illud tem-» pus. Negat tamen *Dian.* etiam *Fernand.* &» *Suar.* »

Resp. III. Tenetur quis Communionem Pa-» schalem sumere in Parochia, à Pastore suo, nisi» hujus licentiâ, privilegio, aut consuetudine» eximatur. *Nav. Suar. d. 71. s. 2. &c. Unde re-» solves* »

I. Sacerdos ubivis celebrando satisfacit.» *Bon. d. 4. q. 7. p. 2.* »

II. Eximuntur peregrini & vagi, qui Paro-» chiam non habent, aut ab ea absunt. *Bonac. l. c* »

III. Non eximuntur laici inservientes Reli-» giosis, ùt habet *Sa V. Eucharist.* nisi, ùt dicit *Bon.*»

»degant in Monasteriis, aliisque locis à cura Pa»rochorum exemptis. *Vid. Sanch. de Mat. l. 3. d.* »13. n. 12.

» IV. Non satisfacit huic præcepto, qui in Pa»schate extra Parochiam, sine consensu Pastoris »communicat, ùt habet *Nav. Azor & alii com»mun.*, nisi tamen communicet in Cathedrali Ec»clesia; hunc enim satisfacere præcepto, censet »*Bon. l. c.* sed negat *Lug. l. 1. Resp. mor.*, nisi Epi»scopus expressè vel tacitè consentiat. *Bon. l. c.* »*Vid* suprà *c. 2. d. 1. a. 1. casu 7. 8. & 9.*

» *Dixi sine consensu Pastoris*: quia cum consensu »summi Pontificis, vel Episcopi sive Ordinarii, »aut ejus Vicarii generalis, vel Parochi (hi enim »omnes intelliguntur nomine Pastoris) extra »Parochiam communicando satisfieri præce»pto, Doctores concedunt: Et quidem sufficere »consensum interpretativum sive præsumptum, »notat *Tamb. de exp. Com. cap. 4. §. 4.* Imò *Baun.* »*in Theol morali p. 1. t. 5. q. 19. Beja & quidam* »*alii* apud *Tamb. l. c. & Lug. d. 18. s. 2. n. 49.* Item »*Dianam part. 2. t. 14. R. 73. & part. 6. t. 7. R. 58.* »putant posse satisfieri præcepto Communionis »Paschalis (præsertim extra diem Paschæ) apud »Mendicantes, ex privilegio Nicolai V. Pii V. & »Pauli IV. certis concesso, quod cæteri partici»pent; verùm hoc aliis communiter negant. V. »*Aversa. q. 10. s. 4.*

ADDENDA.

587. *Q. 113. Quid præterea notandum sit circa ne»cessitatem Eucharistiæ.* R. seqq.

§. 1. Aliquid potest esse necessarium ne»cessitate medii, vel in re, vel saltem in voto.

Hoc

Hoc in re dicitur ita esse necessarium, quod in seipso debet haberi, & hoc modo fides actualis, supernaturalis & explicita, saltem quòd Deus sit, & remunerator sit, necessaria est ad salutem homini adulto, secundùm dicta l. 2. à n. 11. Hoc dicitur in voto ita necessarium, quod si in re haberi non possit, debet optari, saltem implicitè, vel quæri per aliquid, quod ex Dei ordinatione hìc & nunc suppleat, & ejus loco causet effectum, quem illud causare deberet: sic Baptismus aquæ (extra casum Martyrii) est ad salutem necessarius saltem in voto, quia, si in re haberi non possit, homo debet illum optare, non quomodocunque, sed per actum contritionis, vel amoris perfecti in Deum, qui suppleat gratiæ causalitatem, quam haberet Baptismus aquæ, in tali enim actu censetur implicitè contineri votum Baptismi aquæ, & Deus ordinavit, ut talis actus esset loco Baptismi aquæ, quando in re haberi non posset. Atque ex his patet, cur v. g. restitutio non sit necessaria necessitate medii, nequidem in voto, sed tantùm necessitate præcepti, nam quamvìs post factam injuriam damnosam necessaria sit pœnitentia, quæ etiam est votum implicitum restitutionis, hæc tamen pœnitentia non est necessaria ad supplendum effectum, quem haberet restitutio, (quæ gratiam non causaret) sed pœnitentia est necessaria ratione suî, ita ut quamvìs per errorem non esset votum restitutionis, adhuc esset necessaria, & reipsa causaret gratiam, ac salvaret. Ubi vides, quamvìs votum restitutionis, quod est pœnitentia, sit medium salutis, non ideo restitutionem in voto esse medium salutis.

lutis. Et idem est de similibus rebus necessitate præcepti tantùm necessariis.

588. §. 2. Eucharistia in re susceptæ non est necessaria necessitate medii, utì tenent omnes Catholici cum *Arcudio* l. 3. c. 42. & seqq. contra Armenos apud *Suar.* d. 40. s. 3., qui dixerunt realem susceptionem Eucharistiæ esse omnibus necessarium medium salutis, ideóque cum Baptismo dabant Eucharistiam infantibus: ex quorum errore putat *Arriaga* d. 29. n. 19. fluxisse abusum dandi Eucharistiam mortuis, aut etiam cum illis sepeliendi, utì refert *Bernal* d. 41. n. 72., quamvìs Lugo d. 3. n. 34. dicat aliunde potuisse esse hunc errorem, sed necessariam non esse parvulis definit *Trid* sess. 21. Can. 4. *Si quis dixerit parvulis, antequam ad annos discretionis pervenerint, necessariam esse Eucharistiæ Communionem, anathema sit.* Quoad omnes autem homines, constat ex communi sensu omnium fidelium, qui censent salvari eum adultum, qui credens, statim post Baptismum moritur, secundùm illud *Marci* ult. *Qui crediderit, & baptizatus fuerit, salvus erit*: quod etiam definit *Trid.* sess. 5. in Decreto de peccat. Origin. n. 5. dicens simpliciter omnem baptizatum esse hæredem Dei, cohæredem autem Christi, ita ut nihil prorsus eum ab ingressu cœli remoretur: Ratio autem est, quia Eucharistia non est medium necessarium ad justificationem, quæ ante ipsam supponitur, cùm ipsa sit Sacramentum vivorum: Neque est medium ad moriendum in justificatione obtenta, utì per se patet: Denique etiam in rigore non est medium necessarium ad perseverandum in gratia, cùm gratia aliter haberi & conservari possit, nem-

nempe per alia Sacramenta, per orationem, per opera virtutum &c. *Suar.* suprà, *Lugo* à n. 39. contra *Escob.* l. 20. n. 393.

§. 3. Eucharistia nequidem in voto est ne- 589.
cessaria necessitate medii, *S. Thom.* q. 65. a. 4. *Arcud.* c. 46. *Bernal* d. 44. s. 2. *Dicast.* d. 1. n. 102. quamvis *Gon.* d. 2. a. 4. videatur contradicere, cui, quoad adultos, in aliquo sensu favet *Aversa* q. 1. s. 5. Ratio est, quia Eucharistia non causat aliquid ad salutem necessarium, quod suppleri possit per solum votum Eucharistiæ, hoc enim votum nec causat primam gratiam, nec perseverentiam in illa, imò Eucharistia, per se loquendo, non causat unquam primam gratiam, ergo multò minùs votum Eucharistiæ est necessarium ad primam gratiam vel ad salutem.

Obj. 1. *S. Thom.* q. 73. a. 3. expressè docet 590.
Eucharistiam in voto esse de necessitate salutis. R. Per Eucharistiam in voto intelligit Baptismum, nam *S. August.*, quem refert *S. Thom. ad* 1. dicit, nulli est aliquatenus ambigendum, tunc unumquemque fidelium Corporis Sanguinisque Domini participem fieri, quando in Baptismate membrum Corporis Christi efficitur. Dicitur autem Baptismus specialiter votum implicitum Eucharistiæ, inprimis quia est ingressus ad gratiam & ad Sacramenta omnia, Eucharistia autem, inquit *S. Thom.*, est omnium Sacramentorum finis; unde sicuti media ordinantur ad finem, ita homo per Baptismum ordinatur ad Eucharistiam. Deinde, quia Baptismus dat spiritualem vitam, vita autem est capacitas & exigentia alimenti spiritualis, quod propriè est Eucharistia, quam *S. Thom.* etiam

ideo vocat consummationem spiritualis vitæ. Videri potest *Arcud.* c. 47., ubi concludit Eucharistiam esse necessariam in voto, tanquam finem, propter quem datur & suscipitur Baptismus: hoc tamen non est esse propriè necessarium in voto.

Inst. S. *Thom.* q. 80. a. 11. ait, sinè voto percipiendi hoc Sacramentum non potest homini esse salus. R. Ibi tantùm agit de necessitate præcepti, & dicit ratione præcepti necessarium esse votum Eucharistiæ, sicuti necessarium est votum restituendi.

591. *Obj.* 2. Cibus est medium necessarium vitæ corporis, sed Eucharistia habet rationem cibi respectu animæ, ergo erit medium necessarium animæ. R. Similitudinem inter cibum & Eucharistiam non esse adæquatam, cùm dentur etiam alii cibi spirituales præter Eucharistiam, nempe alia Sacramenta, bona opera, actus virtutum, &c. Itaque tantùm habet rationem cibi, quoad effectus similes illis, quos cibus corporalis præstat, nempe sicuti hìc supponit vitam corporis, quam postea nutrit, sustentat, roborat, ita etiam Eucharistia.

592. *Obj.* 3. Baptismum & Pœnitentiam esse necessariam necessitate medii, colligimus ex his verbis *Joan.* 3. v. 3. *Nisi quis renatus fuerit.* Et *Luc.* 13. v. 3. Nisi pœnitentiam habueritis &c. sed Christus simili modo *Joan.* 6. v. 54. dicit: *Nisi manducaveritis Carnem filii Hominis &c., non habebitis vitam in vobis*, ergo Eucharistia erit similiter necessaria necessitate medii. R. Necessitas illa Baptismi & Pœnitentiæ non potest colligi ex illa præcisè voce, *Nisi*, nam sæpe significat necessi-

tatem

tatem tantùm præcepti, utì, quando dicitur, non dimittitur peccatum, nisì restituatur ablatum; nemo salvatur, nisì servet præcepta Dei & Ecclesiæ, &c. Itaque colligitur partim ex tò *Nisi*. partim ex subjecta materia, quæ ex duobus prioribus locis est aliquid, vel in re, vel in voto ex Dei voluntate ordinatum ad causandum primam gratiam, utì aliunde scimus, quale quid non est Eucharistia.

Obji. 4. Eucharistia est medium ad salutem, 593.
quia causat gratias: deinde est necessaria ad salutem, saltem in fine vitæ, si enim homo tum negligat, damnatur, ergo est medium necessarium ad salutem. R. Similiter probabo extremam Unctionem esse medium necessarium ad salutem. Itaque n. conseq. quæ continet fallaciam diversæ appellationis, utì hæc, Petrus est magnus, & Petrus est Philosophus, ergo Petrus est magnus Philosopus. Si vis, distingue, Eucharistia est medium salutis, utile & valde conducens, c., necessarium, subdist., necessitate medii, n., præcepti, c.

§. 4. Datur præceptum Divinum de Eucha- 594.
ristia sumendæ. *Inn.* III. de Myst. Miss. l. 4. c. 42. *S. Thom.* q. 80. a. 11. *Escob.* l. 20. n. 402. *Aversa* q. 8. s. 2. *Dicast.* d. 10. n. 4. contra *Alensem*, *S. Bonav.* & alios apud *Amic.* d. 19. n. 2., qui putârunt esse præceptum tantùm ecclesiasticum; sed probatur ex verbis Christi *Joan.* 6. v. 54. *Nisi manducaveritis Carnem filii Hominis, & biberitis ejus Sanguinem, non habebitis vitam in vobis.* Similiter *Trid.* sess. 13. c. 2. dicit, quòd Christus præceperit illius sumptione, quæ omnes concernit, sui suî memoriam.

§. 5.

595. §. 5. *Sot. Sanch.* in Decal. l. 1. c. 12. n. 15. *Castrop.* t. 21. p. 15. n. 11. *Leand.* n. 357. *Aversa* supra, *Dicast.* dub. 5. *Tamb.* de Commun. c. 4. n. 2. valde probabiliter putant solos baptizatos obligari hoc præcepto, sicuti hi soli obligentur præcepto jejunii vel Confessionis. Oppositum tamen videtur probabilius, nam præceptum jejunii videtur ecclesiasticum, ergo illo non obligantur, cùm non subsint Ecclesiæ; præceptum autem Confessionis, quamvis sit divinum, tamen est tantùm de peccatis post Baptismum commissis, ergo non est mirum, quòd obliget solos baptizatos: Christus autem etiam ad non baptizatos Capharnaitas dicit, *nisi manducaveritis*, & designatio Ecclesiæ, quæ ex commissione Christi determinat certa tempora Communionis, est tantùm conditio, quâ positâ præceptum Christi obligat omnes, & consequenter specialiter peccant non baptizati, si non procurent Baptismum, sicque se reddant aptos ad communicandum, *Suar. Vasq. Con Regin. Lugo* d. 16. n. 17. Similiter peccant excommunicati, si non procurent absolutionem ab excommunicatione, ut communicare possint, uti dicetur n. 616.

596. §. 6. Si quis ante Baptismum, etiam bonâ fide communicâsset, non satisfeciisset huic præcepto, quia non fuisset sumptio Sacramentalis, nec apta in hoc subjecto significare gratiam, quia non baptizatus, etiamsi per contritionem justificatus sit, non est capax fructûs ex hoc Sacramento, secundùm dicta n. 165., & docent *Vasq. Lugo* n. 20.

597. §. 7. Præcepto hoc obligantur baptizati omnes, etiamsi pueri, secundùm dicenda n. 615.

Unde

Unde etiam adultus hodie baptizatus & statim ducendus ad supplicium communicare deberet, *Tamb.* c. 5. n. 6. *Jo. Sanch.* d. 39. addens teneri etiam pro Paschate.

§. 8. Hoc præceptum obligat sub tempus adepti plenè usûs rationis, cùm sit veluti totius vitæ Viaticum, inquit *Bernal* d. 44. n. 65. Neque satisfit semel tantùm communicando per vitam, utì habet communis cum *Suar.* d. 69. s. 3. 598.

§ 9. Quandonam hoc præceptum per se obliget, est incertum, hinc *Gabr. Sot. Valent.* apud *Dicast.* n. 59. dixerunt obligare, cùm ingruit gravis tentatio, sed contrà est, quia tentatio aliter superari potest, aut si aliter superari non possit, obligatio illa est per accidens, & directè ex præcepto naturali virtutis, contra quam est tentatio: unde *Suar.* & alii cum *Aversa* q. 8. s. 3. §. ult. dixerunt non obligare, nisi singulis triennii vel quadrienniis, sed alii cum *Lugo* n. 28. dicunt Christum non determinato ullo tempore, direxisse præceptum ad Ecclesiam, ut hæc tempora determinaret. 599.

§. 10. *S. Thom.* a. 10. ad 5. aliique multi apud *Amic.* n. 21. putant Ecclesiam olim determinasse quotidianam Communionem fidelibus, ut huic præcepto divino satisfieret, sed contradicunt *Suar. Bellarm. Amic. Lugo* à n. 29. Quidquid sit de hoc, *Fabian.* Papa aliáque Concilia postea determinârunt fieri ter in anno, scilicet in Natali Domini, Paschate & Pentecoste. *Soter.* Papa determinavit diem Cœnæ Domini; sed nunc satis est si semel fiat circa Pascha, utì dicetur à n. 625., remisit enim Ecclesia de hoc onere propter iniquitatis abundantiam refrigescente charitate multorum, inquit D. *Thom.* suprà. §. 11. 600.

601. §. 11. Hoc præceptum divinum etiam obligat determinatè pro articulo mortis ad sumendum Viaticum, de quo plura à n. 604.

602. §. 12. Non datur præceptum sumendi sub utraque specie, nisi pro illo, qui sacrificat. *S. Tho.* q. 80. a. 12. *Arcud* l. 3. c. 51. & seqq. Estque de fide contra hæreticos apud *Bellarm.* l. 4. c. 10. Hinc *Trid.* s. 21. Can. 1. sic definit: *Si quis dixerit ex Dei præcepto vel necessitate salutis omnes & singulos Christi fideles utramque speciem sanctissimi Eucharistiæ Sacramenti sumere debere, anathema sit.* Quòd autem Ecclesia hoc justè prohibuerit, docuit Can. 2. *Si quis dixerit sanctam Ecclesiam catholicam non justis causis & rationibus adductam fuisse, ut laicos atque etiam Clericos non conficientes sub panis tantummodo specie communicaret, aut in eo erravisse, anathema sit.* An verò causæ possint cessare, vel concedendus sit aliquibus laicis usus Calicis, *Trid. sess.* 22. in fine committit judicio Papæ, *qui*, inquit, *pro sua singulari prudentia id efficiat, quod utile Reip. christianæ, & salutare petentibus usum Calicis, fore judicaverit.*

603. §. 13. Datur præceptum etiam ecclesiasticum, ut fideles omnes adepti usum rationis communicent singulis annis circa Paschæ, uti insinuatum est n. 600., & pluribus declarabitur à n. 625. Similiter datur præceptum etiam ecclesiasticum in fine vitæ sumendi Viaticum, uti jam declarabitur.

604. *Q.* 114. *Quid addendum sit circa sumptionem Viatici.* R. seqq.

§. 1. Dari præceptum communicandi pro Viatico, certum est ex *Con. Nicæn.*, & refertur Cap. *De his* 9. Caus. 29. q. 6. his verbis: *De his verò,*

verò, qui recedunt ex corpore, antiquæ legis regula observabitur etiam nunc, ita, ut si fortè quis recedit ex corpore, necessario vitæ suæ Viatico non defraudetur. Præterea testatur Trid. sess. 13. c. 6. hoc præceptum in multis Conciliis inveniri, & vetustissimo Ecclesiæ catholicæ more observari.

§. 2. Hoc præceptum Viatici obligat sub mortali, uti habet communissima cum Escob. l. 20. n. 405., qui dicit esse certum, licèt aliqui contradicant apud Mendo diff. 11. q. 1. Ratio est, quia materia est gravis & valde conducens ad animæ bonum pro articulo periculosissimo. Estque duplex mortale, si quis in Paschate moribundus Communionem negligat, quia est diversus finis utriusque præcepti, in Paschate enim est, ut cum tota Ecclesia festum celebret, & commemorationem faciat ultimæ Cœnæ, passionis ac mortis Christi; pro Viatico autem, ut se præparet pro transitu ex hac in alteram vitam, Disast. d. 10. n. 94. 605.

§. 3. Excommunicatus tenetur procurare absolutionem, ut possit suscipere Viaticum, uti à fortiori colligitur ex dicendis n. 616. An autem dari possit infantibus, pueris, fatuis, phreneticis, energumenis, surdis & mutis, dicetur àn. 645. & 654. 606.

§. 4. Præcipitur expressè in Jure Canonico apud Aversa. q. 8. s. 3. §. Undecimò, ut afficiendis ultimo supplicio detur tempus & commoditas sumendi Communionem pro Viatico; Estque communis sententia cum Pax. Jord. l. 3. tit. 3. n. 39. ab Episcopis etiam per excommunicationem cogendos esse Judices, ut permittant communicari supplicio afficiendos, ita enim etiam statuit 607.

tuit *Pius V.* putátque *Dicaſt.* n. 29. etiam jure naturali ad hoc teneri Judices : non tamen tenentur differre executionem mortis, ut reus communicet jejunus : hinc poteſt tum illi non jejuno dari Viaticum. Si autem eſſet periculum, ne reus evaderet, putat adhuc *Bonac.* debere ei dari ſpatium communicandi, quod limitat *Tamb.* de Commun. c. 5. n. 2., niſi ex fuga illa damnum publicum, vel mors Judici poſſet oriri; è contrà *Fagnan. Quintan. Dicaſt.* n. 30. *Gob.* t. 4. n. 203. dicunt non teneri, quandocunque eſt periculum fugæ. Quòd ſi reus vel noluerit vel non potuerit uti ſpatio conceſſo, aliqui dicunt Judicem non teneri ſpatium aliud concedere: ſed, ſi ſit ſpes fructûs, & ſinè gravi incommodo fieri poſſit, charitas poſtulat, ut concedat ad unum aut alterum diem, *Bonac. Dicaſt.* n. 31., qui rectè addit Judicem non poſſe negare tempus pro Communione, ex hoc, quòd timeat, ne reus ſimul apud Principem agat pro liberatione ſuî, nam habet jus implorandi gratiam Superioris, imò dicit *Dicaſt.*, nequidem hoc poſſe negare, quamvis prævideat malis artibus impetrandam gratiam, hoc enim per accidens eſt, & ipſe tenetur relinquere ordinarium curſum in tribunalibus.

608. §. 5. Viaticum debet dari tali reo, non tantùm ſi unâ horâ pòſt ſit occidendus, uti admittunt *Sa, Fagnan. Dian. Dicaſt.* n. 26., ſed etiam licèt ſtatim pòſt ſit occidendus; item vulnerato, quamvis ſtatim ſit moriturus, quia Cap. *Is qui.* 8. Cauſ. 26. Q. 6. dicitur, *Si quis continuò creditur morituru*s, *infundatur ei Euchariſtia*, *Jord. Dian. Gob. Lohner.* Neque inconveniens eſt, quòd ſacræ ſpe-

species consumantur in corpore mortuo, excusat enim necessitas & utilitas : Nec etiam refert, quòd fortè pridie communicârit, & hodie etiam jejunus non sit, *J. Sanch. Quintan. Dicast.* d. 9. n. 341. Imò si per viginti dies quotidie suspendatur executio, poterit toties communicare pro Viatico, *Quintan. Gob.* n. 207. *Dicast.* n. 342.

§. 6. Viaticum non est dandum ebrio, si constet ebrietatem fuisse plenè voluntariam; de quo si dubitetur, dandum est, dummodo absit periculum irreverentiæ, quia possessio est pro ipso, & præsumitur velle. Quòd si solitus est se voluntariè inebrietare, idem etiam nunc præsumitur, quia ex communiter contingentibus est prudens præsumptio, *Gob.* n. 195. 609.

§. 7. *J. Major* putat in necessitate licitum esse consecrare hostiam pro Viatico, etiam extra Sacrificium, sed meritò contradicunt omnes cum *Dicast.* n. 344. In simili necessitate docet *Major* licitum esse Sacerdoti latino consecrare in fermentato, quam sententiam *Tann.* & alii non audent damnare, fatetúrque *Dicast.* d. 2. n. 67. se amplexurum, nisi obstaret authoritas DD., absolutè tamen oppositam tenet n. 66. cum communi, quia præceptum Viatici non obligat cum tanta difformitate ritûs. In defectu tamen latini Sacerdotis, posset moribundus hìc sumere Viaticum a Græco consecratum in fermentato, *Tamb.* c. 2. §. 9. n. 12. Laicus verò Latinus, si sit in Græcia peregrinus, & ibi nullum sit latinum templum, potest communicare, in quo ritu vult, & idem est de Græco in his locis : si autem adsit templum proprii ritûs, putat *Fagnan.* non posse nisi suo ritu communicare, sed *Tamb.* 610.

n. 14. affert multa exempla, ubi Græci in azymo communicent, etiam ubi templa sui ritûs habent.

611. §. 8. Quamvis *Nugn.* & *Ochag.* dicant debere sumi Viaticum sub specie vini, si nequeat sumi sub specie panis, eò quòd præceptum divinum prævaleat humano, idque probabile esse dicant *Dian.* & *Escob.* n. 414., atque etiam ideo *Leander* n. 410. dicat posse sumi, tamen probabilius videtur non teneri, non quòd præceptum humanum prævaleat divino, sed quia divinum non obligat, nisi quando observari potest cum debita reverentia, principalibus ritibus & quasi substantialibus ceremoniis ab Ecclesia præscriptis, *Suar. Fagnan. Dian Amic. Lugo, Tamb.* c. 5. n. 3. *Dicast.* d. 10. dub. 11. *Platel.* n. 454. Atque etiam ideo docent *S. Anton. Suar. Azor, Jordan.* n. 33. *Verj.* t. 8. a. 2. aliique plurimi cum *Dicast.* d. 9. n. 345. Sacerdoti non jejuno licitum non esse celebrare pro consecrando alicui Viatico, quamvis oppositum teneant *Maj. Zanard. Zamb. Philiarch*, aliique, quorum sententiam *Suar. Fill. Lugo, Dicast.* meritò vocant probabilem, uti & *Laym.*, saltem si infirmus aliud Sacramentum non possit suscipere. Non esse autem licitum pro consecrando Viatico celebrare absque sacris vestibus, vel sinè altari, notant *Lugo* & *Dicast.* n. 329., quamvis *Jordan.* n. 35. dicat probabiliter licere; Quidquid sit de hoc, rectè consulit *Tamb.* in casu, quo infirmus non posset deglutire species panis, sed tantùm vini, melius esse dare minimam particulam specierum panis, cum vino vel jusculo, quàm species vini. Plura de sumptione sub specie vini dicta sunt à n. 509.

§. 9.

§. 9. Ut infirmus non jejunus communicet, fa- 612.
cilius permittit Ecclesia, quia defectus jejunii nimis sæpe contingit; hinc notant *Tamb.* & *Dicast.* d. 9. n. 329. Sacerdotem non debere hìc scrupulosè velle exspectare, si Medicus judicet ægrotum non posse commodè exspectare jejunium sequentis diei. Addit *Aversa* q. 8. s. 9. §. *Sextò*. satis esse, quòd ægroto incommodum esset absque cibo exspectare à media nocte usque manè. Similiter, inquit *Gob.* n. 323., si æger longè distet, v. g. 2. horis, & periculosè ægrotet, poterit non jejuno dare Viaticum, quamvìs probabiliter posset postridie jejunus illud sumere, minus enim periculum requiritur ad Viaticum à non jejuno sumendum, quàm ad suscipiendam extremam Unctionem; unde potest communicare non jejunus, si etiam Pastor commodè exspectare non potest sequentem diem, v. g. quia manè est impediendus in Ecclesia, quia statim post mediam noctem surgere deberet, *Lugo*, *Tamb.* à n. 19. Addunt aliqui, si vesperi cum majori reverentia deferret comitantibus laicis, praxis enim docet, inquit *Tamb.*, jejunium in occasione Viatici, non esse tam rigorosè accipiendum. Monet autem *Gob.* n. 409. Sacerdotem semper debere secum deferre duas hostias, ut unam à domo ægri referat in templum, alioquin quando redibit, obviantes adorabunt pixidem vacuam.

§. 10. Quoties aliquis possit in eadem infir- 613.
mitate non jejunus communicare, adducunt plures sententias *Aversa* q. 8. s. 9. §. *Septimò*, & *Busenb.* n. 550. relatus. Quòd omni die possit, præter citatos à *Busenb.*, docent etiam *Armil.* &

Dicast. n. 334., ac probabile vocat *Tamb.* n. 24., quia *Conc. Constant.* & Ecclesiæ consuetudo videtur absolutè à præcepto jejunii eximere periculosè infirmos, si commodè non possint manere jejuni.

614. §. 11. Quamvis *Jordan.* n. 32. dicat non convenire, ut Parochus currat, si sit periculum, ne æger moriatur sinè Viatico, ideóque eum non teneri currere, tamen etiam probabilis est cum *Gob.* n. 506., eum sinè irreverentia posse currere, quia excusat necessitas; adeóque teneri. Et n. 407. dicit *Gob.* in tali casu deferri posse sine lumine & campanula. Addit *Marchant.* omitti posse lumen, quando fertur ad ægrum longè distantem, ita ut lumen commodè conferri nequeat. Deinde *Pasq.* q. 833. docet Episcopos & Superiores regulares cum causa dispensare posse, ut deferens Viaticum utatur pileolo, sic enim fit in pagis & villis. Addit tamen esse mortale, si sinè justa causa feratur tecto capite. Præterea notat *Gob.* n. 323., si vocatus ad ægrum nesciat, an sit periculum necne, posse secum conferre Viaticum & oleum, túmque facere, quod ratio & necessitas postulabit.

615. §. 12. Si æger Eucharistiam sumere non possit, illicitum est ad eum deferre, ut saltem pro consolatione adoret vel osculetur, id enim prohibuit *Pius V.* teste *Lugo* in Resp. mor. l. 1. dub. 11., & habetur ad sess. 13. *Trid.* post Canones, in declarat., n. 1.

616. §. 13. Si quis post octo dies à Communione incidat in mortis periculum, quamvis probabilius sit obligari, tamen etiam probabile est non obligari denuo communicare pro Viatico, uti

prx-

præter citatos à *Busenb.* docent *Sot. Palud. Henriq. Con. Aversa* q. 8. s. 3. §. *Octavò. Lugo* d. 16. à n. 36. *Illsung* n. 129. Quod *Escob.* n. 408. & *Amic.* d. 19. n. 17. extendunt etiam ad 15. dies: Rationem dant, quia cùm habeatur finis præcepti, qui est, per Communionem se disponere ad mortem vicinam, videtur esse satisfactum, quamvis mors non fuerit prævisa, reipsa enim fuit vicina: Si tamen quis mense post Pascha incideret in tale periculum, non satisfeciisset, quia illa Communio non fuisset dispositio ad mortem vicinam, *Suar.* & alii cum *Tamb.* c. 5. n. 7.

§. 14. Si ille, qui manè ex devotione communicavit, postea eodem die incidat in periculum mortis, *Vasq. Dian. Turr. Kellison, Ochagav. G. Hurt. Quintan.* putant teneri iterum communicare pro Viatico, quia præceptum Viatici manè non obligabat, ergo ei tum non satisfecit; & hanc sententiam vocat probabilem ac tutam *Dicast.* d. 10. dub. 3. Econtrà *Suar. Aversa* §. *Quòd si, Con. Lugo* s. 3. *Bernal, Verj.* t. 8. a. 14. & alii communiùs dicunt non posse iterum communicare, tum quia duplex unâ die Communio prohibetur, tum etiam, quia communicavit, quando erat vicinia mortis, ergo censetur satisfeciisse præcepto Viatici. Aliqui cum *Illf.* suprà dicunt posse quidem communicare, quia reipsa non communicavit in periculo mortis, attamen non teneri, quia non est usus bis communicandi eâdem die; *Castrop.* p. 14. n. 8. dicit, per se loquendo, teneri, sed excusari propter præceptum non communicandi bis unâ die: *Dicast.* ita distinguit, si manè communicavit sanus, videtur iterum posse & debere, quia manè abfuit periculum; 617.

lum; si autem ita ægrotabat, ut si illud periculum, quod erat, fuisset animadversum, potuisset ei dari Viaticum, non poterit, quia communicavit, quando reipsa erat periculum mortis, hinc febricitans, qui manè communicavit, non poterit iterum vesperi, nisi Medicus vel alius peritus dicat, quòd periculum mortis, quod vesperi est, non fuerit manè, nec sit à febri sed ab alio casu. Omnes illæ sententiæ sunt probabiles, utì fatetur *Leander* n. 357., sed sententia *Suar.* videtur probabilior.

618 §. 15. Qui prævidet se casurum in mortis periculum, & tum non habiturum occasionem communicandi, tenetur prævenire, quia ex illa prævisione dici potest jam ei imminere mortem. Et per illam Communionem satisfeciisse obligationi superveniente mox periculo, docet *Aversa* §. *Nonò*.

619 §. 16. Viaticum dari debet die Veneris sancto, *Jordan.* n. 30. *Tamb.* c. 6. n. 4. Item tempore interdicti generalis, *Suar. Tamb.* n. 33. quia Ecclesia non prohibet Communionem in ejusmodi necessitatibus. Quæ autem sit obligatio Parochi ad dandum Viaticum tempore pestis, dictum est à n. 484.

620 §. 17. Probabilius est Viaticum peti debere à Sacerdote hæretico, excommunicato, suspenso &c., si alius desit, quamvìs occasio esset suscipiendi alia Sacramenta præter Eucharistiam, potest enim ab illis peti, utì docent *Suar. Sanch.* & alii cum *Tamb.* n. 3. contra *Durand. Palud.* & alios, ergo etiam debet peti, nam talis necessitas excusat à cooperatione peccati illius. *Nec obstat*, inquit *Verj.* t. 8. a. 16. & 17., quòd fortè sit denun-

nuntiatus ; *nam* credendum non est piam matrem Ecclesiam velle pro tali articulo repellere à ministerio tam utilis Sacramenti : neque de hoc casu necessitatis loquitur *S. Thom.* q. 81. a. 9. Qui tamen petere nollet, posset sequi contrariam sententiam, quæ probabilis est, inquit *Tamb.*

§. 18. An huic præcepto de sumendo Viatico 628
satisfiat per Communionem sacrilegam, colligi poterit ex dicendis à n. 628. Dixi autem n. 480. Diaconum absente Sacerdote teneri deferre Viaticum moribundo. Et n. 481. Sacerdotem posse sibi ipsi dare An autem laicus possit sibi vel alteri dare, dictum est n. 482.

§. 19. Sive obligatio Viatici sit ex præcepto 628
divino per se immediatè determinante hoc tempus, uti volunt *Suar. Vasq. Amic.* n. 12. *Dicast.* d. 10. à n. 16. aliique communiter ; sive sit immediatè ex sola determinatione Ecclesiæ, nihilominus justè potest Ecclesia, cui horum Mysteriorum dispensatio commissa est, quosdam in pœnam scelerum privare Viatico, uti aliquando privâsse testatur *Lugo* d. 13. à n. 57. & d. 16. n. 33.; tum autem non dispensat in præcepto divino, sed tantùm subducit materiam, & Sacerdotibus suis prohibet administrationem : sed rectè notat *Dicast.* à n. 128. Ecclesiam jam à tempore *Inn.* III. mandâsse, ut Viaticum absolutè nulli pœnitenti negaretur, uti etiam habetur Cap. *Quod in te.* 11. De pœnit. & remiss. Imò *Aversa* q. 8. s. 3. §. *Undecimò*, dicit *Innoc* I. id statuisse. Et quamvis adhuc absolutè negari posset Viaticũ, attamen non censetur jam expedire. Notat tamen *Aversa* Romæ & alibi servari, ut publicis meretricibus detur absolutio & extrema Unctio,

si pœnituerint, Viaticum autem non detur, nisi fuerint translatæ ad honestam domum, extra illam, in qua pravam vitam egerunt.

Non esse dandum illi, qui in articulo mortis nulla dat signa doloris de peccatis, dicetur n. 657.

623 Q. 115. *Quandonam censeatur esse periculum vel articulus mortis.* R. Periculum mortis est status, in quo homines communiter moriuntur, sive, ex quo mors ut plurimùm sequitur, uti quando quis in bello est pugnaturus: Vide tamen dicta n. 585. Articulus mortis tum est, quando mors proximè instat, éstque moraliter certa, & ferè inevitabilis, sive ex naturali causa, uti in morbo, sive per sententiam judicis aliquis sit occidendus; putántque *Sot. Valent. Ledes.* & alii, quando datur potestas v. g. absolvendi in articulo mortis, non intelligi de periculo, sed oppositum probabiliter tenet *Sylv.* post resolut. varias orat. 1. De absolut. moribundi. Idem dicit posse fieri in periculo amentiæ, quia cùm ante mortem non putetur futurus sapiens, est veluti articulus, quo sapiens emoritur.

624 Q. 116. *Quid faciendum, si adsit periculum, ne communicaturus revomat.* R. De hoc dictum est à n. 551.

625 Q. 117. *Quid circa Communionem paschalem sit addendum.* R. seqq.

§. 1. Præceptum Communionis paschalis tulit *Inn.* III. *in Conc. Lateran.*, & refertur Cap. *Omnis utriusque sexûs.* 12. De pœnit. & remiss. his verbis: *Omnis utriusque sexûs fidelis, postquam ad annos discretionis pervenit, confiteatur. &c. suscipiens reverenter ad minùs in Pascha Eucharistiæ Sacramentum, nisi forte de proprii Sacerdotis consilio ob aliquam ratio-*

nabi-

tionabilem causam ad tempus ab hujusmodi susceptione duxerit abstinendum; alioquin & vivens ab Ecclesiæ ingressu arceatur, & moriens Christianâ careat sepulturâ Idem declarando statuit *Trident.* ss. 13. Can. 9. *Si quis negaverit omnes & singulos Christi fideles utriusque sexûs, cùm ad annos discretionis pervenerint, teneri singulis annis, saltem in Paschate ad communicandum juxta præceptum S. Matris Ecclesiæ, anathema sit.* Hoc autem præcepto obligari etiam Papam, docent Authores communiter, potéstque de hoc videri *Bernal.* d. 44 à n. 61.

§. 2. Excommunicatus vel simili censurâ in- 626
nodatus tenetur, quamprimum potest, tollere hoc impedimentum Communionis paschalis. *Nec obstat*, quòd ex præcepto Missæ non teneatur tale impedimentum tollere, secundùm dicta l. 1. n. 794. *Nam* disparitas est, quòd præceptum Communionis sit etiam divinum & majoris momenti, magìsque utile, quod in tali homine etiam communiter prærequirit Confessionem tanquam medium illi ad salutem necessarium, *Suar. Con. Fagund. Lugo, Dicast.* d. 10. n. 92. *Tamb.* de Comm. c. 4. n. 41. Qui tamen n. 40. dicit aliquem non ideo obligari ad petendam dimissionem è carcere, vel ad curandam extraordinariè valetudinem, cùm hæc non sint mala spiritualia. An autem præcepto isto, prout Ecclesiasticum est, comprehendantur etiam hæretici, videri potest *Bern.* à n. 69. qui probabiliter negat; quamvis alii communiter, & probabiliùs affirment.

§. 3. Ut satisfiat huic præcepto, debet Eucha- 627
ristia sumi à baptizato, secundùm dicta n. 165.

& 596. Deinde sumptio debet esse Sacramentalis & actio humana, uti dictum est n. 178.

628 §. 4. Huic præcepto non satisfit per Communionem sacrilegam, nam *Inn.* XI. damnavit hanc 55. Prop. *Præcepto Communionis annuæ satisfit per sacrilegam Domini manducationem.* Unde hìc corrigendus est *Busenb.*, tenens oppositum cum aliis plurimis, quos citat, & secutus fuerat *Dicast.* d. 10. dub. 8. Neque horum ratio aliquid evincit; nam dato, quòd hoc præceptum sit purè ecclesiasticum, cujus tamen oppositum constat ex dictis n. 594., nihilominus dicendum est Ecclesiam posse præcipere actum internum, saltem indirectè, si hic necessarius sit ad actum externum, quem præcipit, debitè ponendum, uti ostensum est l. 1. à n. 643; ItaqueEcclesia hìc præcipit Communionem fructuosam, quæ nempe sit cibus & vita animæ, ad quod requiritur, ut sit digna.

629 §. 5. Probabilius videtur non satisfieri per Communionem etiam materialiter tantùm sacrilegam, uti si quis cum invincibili ignorantia communicâsset in statu peccati mortalis, nisi fortè Sacramentum reviviscat, antequam species consumantur, secundùm dicta n. 100.; Quamvis enim in rigore non communicâsset sacrilegè, cùm sic communicando non peccârit; tamen non communicavit cum fructu, quod fieri vult Christus & Ecclesia. *Nec obstat*, quòd finis præcepti non cadat sub præceptum, uti habet commune axioma; *Nam* sæpe potest cadere, uti rectè *Suar.* d. 70. s. 2., si nempe finis ipse præcipiatur, sicque fiat etiam materia legis seu res præcepta, & ita hìc esse, colligimus inde, quia Chri-

Christus præcipiens Communionem, indicavit hunc finem, dicendo esse cibum, esse vitam animæ : Quando autem Legislator simul indicat finem legis, etiam hunc præcipit, *Patel.* n. 438. Quando verò finis præcepti dicitur non cadere sub præceptum, sensus est, ad satisfaciendum præcepto non requiri intentionem satisfaciendi præcepto, aut attingendi omnes fines, quos fortè habuit præcipiens, cum hoc tamen stat, quòd poni debeat illud, quod hic poni voluit.

§. 6. Qui in sua Parochia communicavit sa- 630
crilegè, non videtur obligandus, iterum communicare in Parochia, quia præceptum videtur divisibile, communicandi rectè pro bono animæ, & communicandi in Parochia ad recognoscendum Pastorem, hæc autem pars est impleta : utì si præceptum sit, ut Horæ devotè recitentur in choro, qui indevotè recitavit in choro, satisfacit, si domi repetat, quia illam partem præcepti, quæ erat de assistentia in choro, implevit.

§. 7. *Illsung* t. 6. d. 4. n. 134. supponit à pro- 631
prio Paroeho Communionem suscipiendam : *Tamb.* in Præcept. Eccles. tr. 3. c. 4. n. 1. docet non inveniri præceptum communicandi in Parochia, sed tantùm ut fiat è manibus Parochi, unde, ubicunque è manibus Parochi communices, dicit te satisfacere ; è contrà, si in Parochia communices, non è manibus Parochi aut delegati ab eo, dicit te non satisfacere : *Gob.* t. 4. n. 68. docet non peccare, qui communicat extra Parochiam, attamen peccare mortaliter, si non communicet è manibus Parochi vel delegati ab ipso. Idem dicunt *Bonac. Jordan. Castrop.* teste

Gob.

Gob. suprà & n. 73.; qui omnes provocant ad Cap. *Omnis utriusque sexûs*, quod retuli n. 615. in quo tamen non dicitur, ut Communio suscipiatur in Parochia aut è manu Parochi, sed declaratio S. Congreg. apud *Gallem.* ad *Trid.* s. 13. Can. 9. dicit, sicut Caput, *Omnis*, vult, quòd quis proprio Parocho confiteatur, ita à proprio etiam Eucharistiam sumat: hinc dicendum est esse obligationem gravem communicandi in Parochia, non jure scripto, sed usu & consuetudine, quam obligatoriam esse satis declarârunt, tum citata S. *Congreg.*, tum plerique Episcopi severè prohibentes in die Paschatis alibi distribui Communionem, ac dum permittunt fieri aliis diebus paschalibus, edicunt mentem suam esse, quòd alibi non satisfiat præcepto. Deinde etiam satisfacit, qui alibi ex manibus proprii Parochi, vel cum ejus consensu extra Parochiam communicat, potest enim ad hoc dare facultatem, dummodo certior reddatur de Communione peracta.

632 §. 8. Si quis absque contemptu & scandalo communicet uno vel altero Paschate extra Parochiam sine venia Parochi, *Tamb.* n. 50. putat non fore mortale, impletur enim substantia præcepti, & videtur dari parvitas materiæ in hac re. Vide tamen Decretum S. Congreg. n. 637. referendum, in quo videtur major obligatio insinuari.

633 §. 9. Non satisfit communicando in Ecclesia cathedrali, nisi licentiam dederit Ordinarius vel Parochus, *Bonac. Dicast.* d. 10. n. 170. *Dian.* p. 9. t. 9. R. 64. *Lugo* in Resp. mor. l. 1. dub. 15. contra *Possev. Sa* & alios. Consequenter Archi-Presbyter cathedralis non potest dare licentiam

tiam communicandi extra Parochiam, *Tamb.* de Comm. c. 4. n. 59., quia licèt Ecclesia cathedralis sit Superior, & Archi-Presbyter sit excelsior Parochus, tamen singulæ Parochiæ habent suos terminos, & singuli Parochi sua jura, non aliter ac singulæ Diœceses & singuli Episcopi pro sua Diœcesi, quamvis Archi-Episcopus sit illis excelsior.

§. 10. Si plures sint simul Parochi ejusdem Ecclesiæ, singuli possunt licentiam dare alibi communicandi, *Tamb.* n. 62. Quamvis autem ad communicandum alibi pro Paschate sufficiat consensus Parochi rationabiliter præsumptus, uti docet *Navarr. Rodriq. Averf.* q. 10. s. 4. *Tamb.* n. 43., rectè tamen notat *Lugo* hìc d. 18. n. 51. non facilè posse præsumi, nec semper sufficere, quòd certò daturus esset licentiam, si peteretur, nam si peteretur, jam hoc ipso recognosceretur ùt Pastor, & ipse confusè cognosceret Ovem suam: si autem non petatur, manet rationabiliter invitus, quoad modum & substantiam, habet enim jus, ut aliquo modo recognoscatur, & vicissim recognoscat Oves suas. 634.

§. 11. Non satisfaciunt sæculares, si communicent in ecclesiis Regularium. Et quamvis *Tamb.* à n. 52. & *Moya* t. 4. q. 4. multa afferant pro opposita sententia, meritò addunt non esse practicè probabilem. Sed quoad famulos domesticos intra septa Religiosa habitantes, habet Societas Jesu expressum privilegium in Compendio V. *Familiaris.* §. 1. & 2. ideóque hos satisfacere, si communicent in templis Societatis, docet absolutè *Illsung* n. 154. *Nec obstat*, quòd in V. *Eucharistia* n. 9. dicat Congregationem Concilii 635.

cilii aliud declarâsse, & fortè est hoc, quòd refertur ad sess. 13. *Trid.* post Canones n. 4. *Nam* declaratio non est universalis : & notat *Dicast.* n. 171. tantùm declarare, quid per se loquendo, fieri debeat, præscindendo à privilegiis. E contrà tamen Convictores habitantes in Seminariis nostris non ideo satisfaciunt, si apud nos communicent, quia de illis non loquuntur privilegia. *Lugo* in Resp. mor. l. 4. dub. 33.

636. §. 12. Quoad puerperas, statuit *Synodus Colon.* sub *Maximil. Henrico* pag. 85., ut *paschalem Communionem domi saltem sumant, neque, donec in ecclesiam introductæ fuerint, eam differant, nisi Parocho aliud videatur.* Quoad discipulos in scholis nostris, *Gob.* tr. 4. n. 77. dicit eos satisfacere, si ad illos attendant Professores, & in templo nostro communicent, *consuetudine*, inquit, *ferè ubique id obtinente.* Et ita fit etiam, saltem in plerisque hujus Provinciæ locis, uti partim scio per me, partim per litteras edoctus sum hoc anno, prudenter conniventibus Ordinariis, etiam ideo, quia Professores longè facilius observant defectum, & ad Communionem urgent. Id tamen non videtur extendendum ad Theologos, quorum cura communiter quoad hoc non habetur. Quòd si Ordinarii vel Parochi alicubi contradicerent, studiosi essent mittendi, singuli ad Parochias, in quibus habitant, & in quibus acquirunt quasi domicilium per voluntatem ibi commorandi majore anni parte, uti ostendam, quando de Matrimonio.

637. §. 13. *Navar. Henriq. Azor, Sa, &* alii dicunt non esse licitum Regularibus in die Paschæ Communionem dare sæcularibus, quamvis alio die

die in Parochia communicárint vel præsumantur communicaturi, pro quo adducunt declarationem, quæ refertur ad ss. 13. *Trid.* post Canones n. 3., & recenter emanavit alia hujus tenoris

Mechlinien: ministrationis Ss: Eucharistiæ Sacramenti.

COnquerentibus nonnullis Parochis & dubium infrascriptum proponentibus in S. Congreg. Concil. Trid.

An PP. Societatis JESU, aliique Regulares possint ministrare Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum personis sæcularibus à Dominica Palmarum, usque & per totam Dominicam in Albis. Die 31. Januarii 1682. S. Congregatio respondit, *Affirmativè*, excepto die Paschatis: Ita tamen, ut sæculares sumentes Eucharistiam in ecclesiis Regularium in aliis diebus à Dominica Palmarum ad Dominicam in Albis inclusivè, non satisfaciant præcepto ecclesiastico. Et quamvis *Suar. Vasq. Con. Bonac. Dian. Tamb. Escob.* l. 20. n. 440. *Castrop.* p. 19. n. 2. *Averſa* q. 10. s. 4. *Lugo* d. 18. n. 50. *Diaſt.* d. 11. dub. 4. *Illsung* n. 136. putárint per ejusmodi declarationes hoc solùm significari, quòd Communione apud Regulares in die Paschatis factâ non satisfiat præcepto, tamen standum est verbis, prout jacent; & ideo in hac provincia in nostris templis festo ipso Paschatis nõ sternitur mensa communicantium, si tamen aliquis ad pedem Altaris Communionem petat, non repellitur, sed ei datur, notátque *Laym.* in dubio præsumi debere, talem satisfeciſſe vel satisfacturum esse etiam in sua Parochia.

§. 14.

638. §. 14. Vagi & peregrini satisfaciunt, communicando ubi volunt, *Sanch.* de Matrim. l. 3. d. 33. n. 17. *Castrop.* p. 15. n. 10. *Lugo* supra, *Platel.* n. 432. & certum esse dicit *Tamb.* n. 46. quia cùm alibi non acquirant nequidem quasi domicilium, non fiunt his Parochis subditi, proprii autem Parochi censentur consentire, ut, ubi volent, communicent. *Nec obstat*, quòd *Eugen. IV.* apud *Bosco* l. 12. concl. 7. concedat peregrinis, ut in ordine ad Communionem Paschalem censeri possint in Parochiis acquisivisse, quasi incolatum; *nam* hoc fuit in gratiam peregrinorum, qui non tenentur utili isto privilegio, satisfaciunt nihilominus, ubi communicant.

639. §. 15. Quamvis Sacerdos satisfaciat pro Communione paschali, ubicumque celebret Missam, tamen si non celebret, tenetur communicare in Parochia, quia quando agit ùt laicus, tenetur præcepto, utì laicus, *Lugo* n. 31. *Gob.* n. 74.

640. §. 16. Ex hoc, quòd alicui detur facultas confitendi, cui volet, non ideo datur facultas communicandi, ubi volet, quia hi actus sunt diversi & separabiles, *Bosco* concl. 8.

641. §. 17. *Eugenius IV.* in Bulla, *Fide digna.* 20. tom. 1. Bullarii anno 1440. die 18. Julii declaravit, per Pascha hìc intelligi quindecim dies à Dominica Palmarum, usque ad Dominicam in Albis inclusivè. Hoc tamen tempus per consuetudinem in aliquibus locis extenditur, utì habet *Busenb.* Et notat *Illsung* n. 133., si festum Annuntiationis incidat in Sabbathum ante Palmas, communiter annumerari: sed sequenda locorum consuetudo. Deinde aliqui Episcopi illud tempus Paschale extendunt occasione Missionum, utì patet in facultate subjecta.

FER-

FERDINANDUS DEI EI APOSTOLICÆ Sedis Gratia Episcopus Paderbornensis & Monasteriensis, &c.

Devotis nobis & in Christo dilectis Diœcesium nostrarum è Societate JESU Missionariis salutem in Domino.

CUm ex parte vestra nobis humillimè supplicatum sit, pro bono Missionis & ampliore animarum messe proficuum fore, ut in locis Missioni vestræ subjectis paschale tempus ad totam Quadragesimam & quatuordecim dies post Pascha extendatur, ne Missio quinque primis acceptabilis pœnitentiæ & salutis hebdomadibus cum magno animarum detrimento cogatur interquiescere, quandoquidem rustici in Quadragesima confessi, & Sanctissimâ Eucharistiâ refecti vix adigi possunt, ut eadem paschali tempore iteratò recipiant Sacramenta, ita nos, qui præter animarum salutem institutis hisce Missionibus nostris nihil aliud intendimus, libenter postulatis vestris acquievimus, ut iis duntaxat locis, quibus per Quadragesimam exercebitur Missio, pro Paschate tempore supradicto possint subditi nostri & Exomologesin facere delictorum, & Sacram Synaxin devotè percipere.
In quorum fidem hasce manu nostrâ subscriptas & sigillo nostro communitas dedimus. In Aula & Residentia nostra Neuhausana 6. Feb. 1681.

Ferdinandus.

642. §. 18. Si quis prævideat se toto tempore Paschali impediendum, *Suar. Az. Bonac. Regin. Aversa* q. 8. s. 3. §. *Quintò. Dicast.* d. 10. n. 155. dicunt non teneri prævenire, quia necdum urget præceptum; neque tum potest illi satisfacere, postea enim adhuc teneretur communicare in Paschate, si cessaret impedimentum, utì communiùs tenent AA. cum *Platel.* n. 430. contra *Dianam* p. 3. T. 4. R. 42. & alios hoc negantes, quorum sententiam *Suar.* d. 70. s. 2. agnoscit esse probabilem: Quidquid sit de hoc, alii cum *Suar. Lugo* d. 17. n. 76. *Castrop.* p. 15. n. 8. *Bernal* n. 76. *Burgh* Cent. 2. Cas. 75. *Platel.* n. 433. *Illf.* n. 137. probabiliùs dicunt hoc præceptum Communionis paschalis esse virtualiter duplex, & continere, inprimis præceptum communicandi semel in anno; deinde communicandi circa Pascha, quod partiale præceptum etiam graviter obliget, sitque magni momenti propter venerationem festi, & commemorationem tum Cœnæ Domini, tum cruenti in Cruce Sacrificii circa illud tempus peracti: hinc inferunt eum, qui semel eo anno communicâsset vel esset communicâturus, non teneri prævenire, qui autem nec antè communicasset nec postea habiturus esset occasionem, teneretur prævenire, ut satisfaceret præcepto Communionis annuæ: & ita etiam docet *Amic.* d. 39. n. 41. Addit *Platel.* n. 435. etiam teneri prævenire, si prævideat se priùs diu post Pascha habiturum occasionem, quia Ecclesia videtur etiam ideo determinâsse Pascha, ne Communio nimis diu differatur. Varii autem variè statuunt terminum hujus anni, *Vasq. Castrop.* & alii numerant à 1. Januarii; alii à Communione

nione ultima : *Eug. IV.* suprà dicit Ecclesiam statuisse à Paschate ad Pascha ; & ita etiam numerant *Suar. Con. Laym. Bonac.*, ostenditque rectè *Illsf.* n. 133. non esse numerandum à die lapsûs in peccatum. Quomodocunque autem numeretur, non potest per unicam Communionem satisfieri pro duobus annis, quia Ecclesia singulis annis unam Communionem assignat, *Borgia* in QQ. Mor. Q. 10.

§. 19. Qui prævidet se impediendum in secunda septimana, tenetur prævenire in prima, quia tum urget præceptum, & certò potest utrique partiali præcepto tum satisfacere, *Suar.* & *Illsf.* suprà. 643.

§. 20. Si quis ex malitia vel impotentia non communicârit in Paschate, *S. Anton. Vict. Tolet. Medin. Gran. Præpos. Valent. Henriq.* aliíque cum *Diana* p. 3. t. 4. R. 41. dicunt non obligari isto anno, quia Communio videtur per præceptum fuisse alligata ifti determinatè tempori, uti obligatio audiendi Missam vel jejunandi alligatur certæ diei, quâ transactâ non est ampliùs obligatio: & hanc sententiam vocant probabilem *Dicast.* n. 136. & *Illsf.* suprà. Probabilior tamen est, & in praxi sequenda opposita, quam tenent *S. Th. Nav. Suar. Vasq. Az. Con. Silv. Fagund. Laym. Hurt. Lugo* à n. 63. *Bernal* n. 75. *Aversa* §. *Quartò. Illsf.* & *Platel.* suprà : Ratio est, tum quia tempus paschale est designatum, non ad terminandam, sed ad urgendam obligationem, quod colligitur ex verbis præcepti, nam dicit, ad minùs in Pascha; tum etiam quia hìc videtur esse duplex præceptum, uti antè dictum est, in primis Communionis annuæ; deinde ut fiat cir- 644.

ca Pascha, quamvis autem hoc posterius non possit ampliùs impleri, tamen prius, si antehac impletum non est, adhuc impleri potest, ergo etiam debet; sicuti si ex pœnitentia debeas jejunare die Veneris, vel festo trium Regum solvere debitum, quamvis tum negligas, vel non possis, teneris tempore insequente: probátque idem *Carden.* in 1. crisi d. 51., dicens esse moraliter certum, quamvis *Ills.* putet esse ad summum probabilius. Putant autem *Lugo* n. 66. & *Bernal* n. 76. post neglectum tempus Paschale non esse novam culpam, si Communionem diu differat, dummodo ante sequens Pascha communicet, quia tempus Paschatis ampliùs observari non potest; & Communio annua non determinat sibi potiùs hoc, quam illud tempus; sed probabilius contradicunt *Suar. Vasq. Aversa, Platel* n. 434., quia Ecclesia videtur etiam ideo determinâsse Pascha, ne diutiùs differatur, & ideo etiam Superiores ecclesiastici urgent, ut si quis in Paschate non communicârit, statim faciat, quantùm potest.

De pœna privationis sepulturæ, si negligatur Communio paschalis, dicetur L. 7., quando de censuris, & de privatione sepulturæ.

645. *Q.* 118. *An & quando Communio danda sit pueris.* R. Colligetur ex seqq.

§. 1. Infantes etiam ante usum rationis possent cum fructu Eucharistiam suscipere, quia per Baptismum sunt Oves Christi, capaces nutritionis & augmenti gratiæ, utì habet communis cum *Dicast.* d. 9. dub. 11. contra *Maj. Sot. Cathar.* & alios apud *Suar.* d. 62. s. 4. Et ita legimus in primitiva Ecclesia eis datam esse Communio-

munionem, utì referunt *Trid.* sess. 21. C. 4. & *Lugo* d. 13 s. 2. Nunc tamen dari non debet, saltem in latina Ecclesia, *S. Th.* Q. 80. A 9. *Aversa.* Q. 8. s. 1. §. *Tertiò.* Et hoc esse illicitum colligimus ex ipso non usu, & communi sensu in Ecclesia. *Dixi*, in latina, nam testatur *Arcud.* L. 3. c. 40. Græcos infantibus (quia speciem panis sumere non possunt) instillare species vini, saltem madefacto digito Sacerdotis; quod licèt Ecclesia non damnet, tamen nunc etiam non approbat.

§. 2. Quamvìs usus habeat, ut pueri non com- 646.
municent ante annum decimum vel undecimum, tamen ut communicent, non requiritur certa ætas, sed sufficit illa, cui conjuncta est capacitas discernendi hunc cibum spiritualem à corporali, utì colligitur ex illis; quæ congerit *J. Sanch.* d. 26. Unde qui judicatur capax absolutionis Sacramentalis absolutè accipiendæ, potiùs est capax Communionis, cùm ad hanc minùs prærequiratur: Et rectè notat *Aversa* s. 2. intra latitudinem ætatis à 10. ad 14. annum debere pueros ad Communionem admitti; quod autem attinet ad ætatem, quâ obligentur, rectè notat priùs obligari ad Missam, ad abstinendum à carnibus, ad Confessionem quàm Communionem, & quámvìs admitti possint, non ideo statim esse obligationem, sed tum teneri pueros, quando à parentibus vel Parocho fuerint moniti.

§. 3. Pueris, quamvìs antehac non commu- 647.
nicârint, dandum est Viaticum, nisi alicubi sit contraria consuetudo, *Suar. Laym. Lugo* n. 37. *Bernal* d. 34. n. 91. *Aversa* suprà, *Dicast.* d. 10. à n. 110. *Tamb. Lonh.* aliique. Consentiunt *Diana* &

alii, licèt vix septimum vel octavum annum sint egressi, dummodo instrui possint, quia sunt capaces talis Sacramenti, & sæpe indigent affectu illius: cúmque præceptum divinum obligans determinatè ad Viaticum nihil committat judicio Ecclesiæ vel Confessarii circa ætatem, neque tum exspectari possit plenior usus rationis, non est ratio, cur non obligentur statim, si habeant plenam cibi hujus spiritualis discretionem. Unde audiendi non sunt *Ochag. Gran. Mevat. Hurt.* aliíque, qui ejusmodi obligationem absolutè negant: Nec *Vasq.*, qui absolutè dicit non esse licitum tali puero dare Viaticum: Nec *Navar.*, qui dicit esse licitum, consulítque fieri, sed putat non esse obligationem.

648. §. 4. In dubio, an puer habeat plenum usum rationis, rectè docent *Lugo* n. 40. *Dicast.* n. 121. *Dian.* p. 10. T. 16. R. 36. *Tamb.* de Comm. c. 5. n. 14. posse dari Viaticum, quia certò proderit: tamen addunt non esse obligationem dandi, quia in dubio est possessio pro libertate contra legem; sed in hoc ultimo contradicit *Bernal* suprà, dicens si possit, etiam debere dari: hinc *Schild.* tr. 6. n. 21. absolutè negat eis dandum, ob periculum irreverentiæ: sed tenenda est una è prioribus sententiis.

649. §. 5. *S. Anton. Castrop.* aliíque gravissimi AA. cum *J. Sanch.* d. 26. rectè evincunt, pueros septennium egressos, aut etiam ante septennium, si discernant hunc cibum spiritualem, per se loquendo, teneri præcepto Communionis paschalis, nisi proprius Sacerdos judicet differendum, cui hoc dijudicandum committit *Concilium Lateran.* n. 625. relatum, cùm enim Ecclesia

sia non determinet ætatem, sed tantùm prærequirat annos discretionis, & *S. Thom.* q. 80. a. 9. ad 3. dicat hoc Sacramentum posse conferri pueris habentibus aliquem usum rationis, quando anni discretionis adsunt, etiam adest, per se loquendo, obligatio præcepti. Rectè tamen notat *Lugo* n. 36. non obligari nunc hoc ipso, quòd hunc cibum spiritualem discernant à corporali; quod probat *Dicast.* à n. 103. ex usu & praxi Ecclesiæ interpretante hoc præceptum, & non ideo statim pueros admittente ad Communionem. Quamvis autem *Escob.* l. 20. n. 85. citans *Navar.* & *Cordub.* absolutè dicat usum habere, ut non obligentur ante pubertatem, id est, masculi ante 14. fœminæ ante 12. annum, tamen alii communiter & meliùs dicunt, attendendum esse, non ad annos præcisè, sed potissimùm ad maturitatem judicii, & spem reverentiæ debitæ ab illis exhibendæ. Addit *Lugo* n. 39. tempus hujus obligationis non incipere pueris in indivisibili, sed potiùs esse multos, quibus licitè posset dari hoc anno Communio, & tamen licitè differri post unum, aut etiam secundum, *Suar.* d. 70. s. 1. & *Amic.* d. 29. n. 71. ut nempe meliùs se præparent, & cum majori reverentia accedant; obligantur tamen parentes, aut alii, qui sunt loco parentum, curare, ut interrogentur proprii Sacerdotes.

§. 6. Per proprium Sacerdotem, ad cujus 650.
consilium remittitur pro differenda quandoque Communione paschali, secundùm *Dicast.* n. 90. intelligitur Parochus, vel qui cum illo ordinariam jurisdictionem habet; nihilominus *Suar.* suprà, *Busenb.* & alii communissimè loco pro-

prii Sacerdotis, utuntur nomine Confessarii, & sic videtur habere usus, ex consensu ac tacita approbatione Parochorum, unde *Bernal* n. 64. dicit, si puer non indigeat Confessione, nec habeat Confessarium, quem interroget, posse stare determinatione parentum, vel eorum, qui sunt loco parentum.

651. *Q. 119. Quomodo sit instruendus, qui primâ vice vult communicare.* R. Hoc modo:

1. *Quid est Communicare?* R. Est Sacramentum Altaris, sive Sacratissimam Eucharistiam ore excipere, & in stomachum deglutire, in eum finem, ut sit spiritualis refectio animæ nostræ.

2. *Quid accipimus in Communione?* R. Christum Dominum.

3. *Quid intelligis per Christum Dominum?* R. Filium Dei, sive secundam Personam factam hominem.

4. *Estne Christus ubique?* R. Secundùm Divinitatem est ubique, secundùm Humanitatem non est ubique, sed tantùm in cœlo ad dexteram Dei Patris, & in terra in Sacramento Eucharistiæ.

5. *Quandonam est præsens in Sacramento Eucharistiæ?* R. Post verba consecrationis, quæ proferuntur statim ante elevationem hostiæ & calicis.

6. *Quid est sub hostia & in calice ante & post prolata verba consecrationis?* R. Ante prolata verba, est tantùm panis in hostia, & tantùm vinum cum admixtione parva aquæ in calice: sed post prolata verba, in hostia est totus Christus, cum Divinitate & humanitate, cum corpore & anima, cum Carne & Sanguine, & nihil panis est amplius ibi sed tantùm sunt species, figura, color, odor, sapor panis. In calice autem est idem totus

totus Christus cum Divinitate & humanitate, cum corpore & anima, cum Carne & Sanguine, & nihil vini est amplius ibi, sed tantùm sunt species vini, utì antè dictum est de pane, nam panis & vinum convertuntur in corpus & Sanguinem Christi; quia tamen totus Christus, vivus sicuti est in cœlo, ita etiam est ibi, hinc non tantùm Corpus est in hostia, & non tantùm Sanguis in calice, sed & in hostia & in calice sunt illa omnia, quæ dixi.

7. *Tamen non videmus Christum ibi, sed omnia apparent, sicuti antea: & quomodo est possibile, ut tantus homo sit sub tam parvis speciebus,* ? R. Quamvis non videamus, hoc credimus; & multa non videmus, quæ tamen credimus: hoc autem totum fit per Omnipotentiam divinam, cui nihil est impossibile.

8. *Unde sumus certi, quòd hoc ita sit, ita, ut hoc possimus firmiter credere?* R. Inde sumus certi, & ideo firmiter credimus, quia Deus dixit, qui nec potest falli nec fallere, nec errare, nec mentiri, cùm sit infinita veritas.

9 *Unde scimus, quòd Deus hoc dixerit?* R. Scimus ex Evangelio in multis locis; & nobis est satis, quòd ita nos doceat Ecclesia catholica, quæ est magistra veritatis, & cui Deus appromisit assistentiam Spiritûs S. in illis docendis, quæ credere debemus.

10. *Quid est in scypho illo, quem Custos porrigit post Communionem?* R. Est tantùm vinum, quod ideo sumitur, ut si quæ particulæ sacræ hostiæ adhæsissent linguæ vel palato, sic deglutiantur: hinc oportet facere, quantùm fieri potest, ut hostia priùs deglutiatur, & tum illud vinum sequatur.

quatur. Si tamen aliquis non velit, potest non sumere illud vinum.

11. *Quomodo debet aliquis esse dispositus, ut digne communicet?* R. Quoad corpus, debet esse jejunus à media nocte, ita, ut nihil cibi vel potûs sumpserit, nequidem guttulam aquæ: non obest tamen, si salivam suam deglutiverit, aut sanguinem ex capite vel gingiva defluentem. Quoad animam autem, debet esse liber ab omni peccato mortali, & si aliqua mortalia antea commiserit, debet omnia esse integrè confessus cum vero dolore & proposito, & ab iis esse absolutus, qui enim communicant in statu peccati mortalis, fiunt fratres Judæ, & committunt gravissimum sacrilegium.

12. *Quid si aliquis haberet sola venialia?* R. Non peccaret communicando cum illis, dummodo non habeat actualem affectum ad illa: sed quò aliquis meliùs se disponit, & conscientiam magis expurgat etiam à venialibus, eò majorem per Sacramentum Eucharistiæ gratiam obtinet.

652. 13. *Quænam est optima præparatio ad Communionem?* R. Præter puritatem animæ, de qua jam dictum est, optima præparatio est, elicere, inprimis actus *Fidei*, etiam circa hanc Christi præsentiam in Eucharistia: Deinde actus *Spei* vitæ æternæ, & desiderii dignè suscipiendi Christum: maximè autem actus ardentissimi *amoris* erga Jesum, volentem se nobis ita benignè communicare. Formulas horum actuum habebis in tuis libellis.

14. *Quid post Communionem est faciendum?* R. Cum omni modestia & reverentia recedendum ad locum suum; ibi renovandi actus amoris

erga

erga Christum, quem jam præsentem amplectemur. Gratias agèmus ipsi, proponemus ei nostras necessitates, petemus gratias & auxilium pro omnibus actionibus nostris. In prima autem hac Communione, & etiam quandoque in sequentibus, petemus singulariter, tum ut non permittat nos unquam indignè communicare, tum ut in fine vitæ habeamus gratiam illum dignè suscipiendi pro Viatico ad æternitatem: præterea die, quâ communicavimus, erimus specialiter addicti operibus devotionis, non negligemus Concionem, Vesperas vel Completorium.

15. *Quamdiu oportet abstinere ab exspuendo post sumptam Eucharistiam?* R. Si quis bene deglutiverit hostiam, maximè, si etiam sumpserit vinum pro ablutione, posset statim pòst exspuere: expedit tamen propter reverentiam & ad cavendum scandalum continere se saltem ad unum Miserere.

16. *Quamdiu ergo abstinendum est à cibo vel potu alio sumendo?* R. Posset statim pòst sumi, sed expedit saltem ad quadrantem exspectare.

17. *Quare laici non sumunt Christum ex calice sub speciebus vini?* R. Quia Christus hoc non præcepit, & Ecclesia non permittit propter graves causas, quas habet; sed nec opus est, nam laici æquè multùm accipiunt sub solis speciebus panis, cùm accipiant totum Christum, sicut antè dictum est.

18. *Quandonam tenemur communicare?* R. Inprimis omni anno circa Pascha, nempe intra 15. dies, numerando 8. ante, & 8. post Pascha. Deinde in fine vitæ, quando adest periculum mortis.

No-

653. *Notandum*, quòd, cum pueri per ætatem non habeant judicium, quo sufficienter æstiment hoc divinissimum Sacramentum, rarò admittendi sint ad Communionem, & non nisi quando aviditatem, & spiritualem quandam famem, ostendent, ac se diligentiùs solito præparârint, ne frequentia paulatim gignat contemptum & quoddam fastidium.

654. *Q.* 120. *An & quando Communio danda sit amentibus, semifatuis, phreneticis, energumenis, surdis, & mutis.* Bz. Colligetur ex seqq.

§. 1. Perpetuò amentes, si baptizati sint, possent cum fructu suscipere Eucharistiam, nam æquiparantur infantibus, de quibus n. 645. dictum est: attamen non legitur datam esse illis Eucharistiam; nec dari debet, inquit *S. Thom.* q. 80. a. 9. in O, quia id prohibet Rituale Pauli V.

655. §. 2. In dubio, an adulti amentes utantur ratione, *Schild.* t. 6. n. 23. dicit non esse dandum Viaticum, sed *Gob.* t. 4. n. 173. 417. 418. melius dicit esse dandum, quia in dubio favendum est potiùs homini, pro quo institutum est Sacramentum, cùm certò ipsi prosit, & probabiliter possit etiam causare primam gratiam, si fortè homo ille in mortali esset, de quo saltem attritionem habuisset.

656. §. 3. Illis, qui usum rationis habuerunt, nec sciuntur amisisse in mortali, dandum est Viaticum, *S. Thom.* suprà, & *Catech. Roman.* de Euch. c. 11. n. 2. Requirunt tamen, ut priùs ostenderint devotionem ad illud, sed *Gob.* n. 135. absolutè dicit dari posse, quia censendi sunt voluisse, & probabile est in eo casu sufficere voluntatem interpre-

terpretativam secundùm dicta n. 170. Ideóque etiam *Dicast.* d. 9. n. 183. plùs non requirit, quàm quòd aliquis ante amentiam bene vixerit, & bonus vir sit habitus. Addunt *Villal.* & *Tamb.* de Comm. c. 4. n. 4. contra *Baunium*, etiam aliquoties dari posse, præsertim si aliquam reverentiæ speciem retineat. Hoc ipso autem, quòd nescias amisisse usum rationis in mortali, præsume esse in gratia, quia potuit vel sinè ulla vel cum levi tantùm culpa amisisse, *Gob.* n. 151. cum communi. Econtrà, si certò scias paulò post mortale incidisse in amentiam, nec habeas positiva fundamenta pœnitentiæ, semel malus præsumitur semper malus, hinc non erit illi danda Communio, *Gob.* n. 154.

§. 4. Si moribundus nullum exhibeat signum doloris de peccatis, sed tantùm conqueratur de doloribus corporis, attendi debet, an omnibus consideratis censeatur compos mentis, si enim censeatur compos, dandum non est Viaticum, sed habendus est pro impœnitente: Si non censetur compos, dari debet, nisi positivè constet esse in mortali, secundùm jam dicta. 657.

§. 5. Adulti, si sint semifatui, vel debilem rationis usum habeant, obligantur præcepto Communionis paschalis, si judicentur capaces absolutionis, & absit periculum irreverentiæ, *S. Th.* suprà, *Tamb.* n. 4. *Bernal* d. 44. n. 66. *Lugo* d. 13. s. 5. *Gob.* n. 138. dicens ita sentire omnes, *Dicast.* d. 10. à n. 122., in his enim non est, cur exspectetur plenior usus rationis, utì fit in pueris, cùm in prioribus non sit spes plenioris usûs: Et quod de semifatuis dictum est, magìs valet de planè fatuis 658.

fatuis tempore lucidi intervalli: additque *Gob.* se daturum semifatuis etiam omni mense.

659. §. 6. Si quis, non quidem perpetuò attamen à longo tempore hactenus stultus, cum aliis accedat ad scamnum communicantium, putat *J. Sanch.* d. 38. n. 9. præsumi posse habere lucidum intervallum, ideóque dari posse Communionem, sed rectè contradicit *Gob.* n. 136., quia stulti agunt, utì simiæ, quod ab aliis fieri vident.

660. §. 7. Phrenetico aut deliranti, sive ex mania sive ex morbo, si quando alligatur, accipiat cibos, debet etiam alligato dari Viaticum, *S. Th. Aversa* q. 8. s. 1. §. *Quartò. Sanch. Dian. Gob.* n. 115. Si dubites, an reverenter susceperit sit, proba in hostia non consecrata; si non succedat in una, proba in altera etiámque pluribus: & si aliquam reverenter suscipiat, da etiam consecratam, *Laym. Castrop. Dian. Gob.*

661. §. 8. Quamvis aliquis in phrenesi dicat se nolle Viaticum, est nihilominus dandum, si probabiliter præsumatur voluisse, & absit periculum irreverentiæ, utì dictum est n. 176.

662. §. 9. Energumeni, etiamsi propter peccata priùs commissa obsideantur à dæmone, possunt post pœnitentiam cum fructu Eucharistiam suscipere, *S. Thom.* ad 2. *J. Sanch.* d. 38. *Aversa* §. *Quintò. Lugo* n. 67. *Dicast.* d. 9. à n. 206. *Rayn.* in Heteroel. spirit. Tom. 16. s. 1. p. 4. n. 44. Ratio est, quia, quamvis in primitiva Ecclesia non fuerit usitatum, ideóque fieri non debere dixerit *S. Dionys.* de Ecclesiast. Hierarch. c. 3., tamen non idéo nunc est prohibitum, præsertim post *Conc. Arausicanum* I. quod Can. 14. ita habet: *Energumeni jam baptizati, si de purgatione sua cu-*

rent,

rent, & se felicitudini Clericorum tradunt, monitisque obtemperant, omnimodis communicent, Sacramenti ipsius virtute, vel muniendi ab incursu dæmonii, quo infestantur, vel purgandi, quorum jam ostenditur vita purgatior. Pro hoc etiam authoritatem SS. Cassiani & Prosperi adducit *Dicast.* suprà: ex quibus inferunt *Laym.* & *Gob.* àn. 148. crebrò illis dari posse, si hoc ad solatium spirituale conducat, maximè autem dari debere pro Viatico & Paschate, quamvis dæmon impediat, quominus profiteatur Christum præsentem, *Laym. Gob. Lohner.* Semper tamen abesse debet periculum irreverentiæ.

§. 10. Adultus, à nativitate surdus & mutus, 663.
est capax Eucharistiæ, quia instrui potest per signa, ut sciat hunc spiritualem cibum discernere à corporali, uti exempla docent, *Sanch. Dian. Laym. Castrop. Gob.* tr. 4. cas. 7., qui addunt dandam in Paschate & articulo mortis: an autem sæpius, decernet Confessarius pro ratione intelligentiæ, modestiæ, pietatis, & aliorum, quæ in eo advertet. E contrà si à nativitate sit simul mutus, surdus & cæcus, censendus est veluti infans aut perpetuò amens, cùm nullo modo instrui possit, vel rescire de hoc Mysterio, unde illi non debet dari Eucharistia, *Gob. Lohner.* Denique si post usum rationis & instructionem aliquam factus esset surdus mutus & cæcus, secundùm *Lohner* dari posset illi sola extrema Unctio; sed non video, cur non etiam Eucharistia, saltem pro Viatico.

Q. 121. *Quid notandum sit circa Communionem* 664.
quotidianam. R. Authores fuerunt in hoc puncto valde divisi, teste *Rhodes* d. 1. q. 4. s. 1. §. 2. & 3.

Et

Et ideo *J. Saneh.* d. 12. adducit plures quàm 40., qui absolutè dissuadebant ; è contrà alios valde multos, qui Communionem quotidianam absolutè suadebant, cum quibus ipse tenet, quamvis, inquit, aliquis sinè speciali devotione, etiam ex sola consuetudine accederet. Idem tenuerunt multi Hispani apud *Carden.* in 1. Crisi d. 66. c. 1. ; sed dicendum est cum *S. Th.* q. 80. a. 10. *Suar.* d. 69. s. 4. *Bosco* s. 10. concl. 10. *Rayn.* suprà aliisque nunc communiter, quamvis unicuique expediat quotidiana Communio, si adsit status gratiæ, actualis devotio & debita reverentia, tamen, quia difficile est, ut omnes, præsertim sæculares, ista quotidie habeant, hinc quotidiana Communio, absolutè loquendo, non expedit omnibus indifferenter, sed hoc relinquendum est judicio prudentis Confessarii ; absolutè autem omnibus adultis convenit valde frequens. Declaravit hæc omnia sufficienter *S. Congreg.* approbante *Innocentio XI.* in decreto, quod subjicio.

665. DECRETUM

Circa Communionem Quotidianam,

Datum Romæ *12. Februarii 1679.*

CUm ad aures Sanctissimi D.N. fide dignorum testimonio pervenerit, in quibusdam Diœcesibus vigere usum quotidianæ Communionis, etiam in feria sexta Parascevæ, & simul affirmari eandem quotidianam Communionem præceptam esse à jure Divino, quin etiam in illius administratione aliquos abusus inoleviſſe ; videlicet, quòd aliqui, non in Ecclesia, sed in privatis Oratoriis,

ratoriis, & domi, imò cubantes in lecto & non laborantes ullâ gravis infirmitatis notâ sumant Sacrosanctam Eucharistiam, quam argenteâ thecâ inclusam in crumena, aut secretò illis deferunt Sacerdotes sæculares aut regulares; aliíque in communione accipiant plures formas ac particulas, vel grandiores solito; ac tandem quis confiteatur peccata venialia simplici Sacerdoti non approbato ab Episcopo aut Ordinario. Cùm autem hæc Sanctissimus consideranda commiserit S. Congregationi Cardinalium Concil. Tridentini Interpretum, eadem S. Congregatio prævià maturâ discussione super prædictis unanimi sententâ ita censuit: Etsi frequens, quotidianúsve Sacrosanctæ Eucharistiæ usus à SS. Patribus, fuerit semper in Ecclesia probatus, nunquam tamen, aut sæpius illam percipiendi aut ab ea abstinendi, certos singulis mensibus aut hebdomadis dies statuerunt, quos nec Concilium Tridentinum præscripsit, sed quasi humanam infirmitatem secum reputaret, nihil præcipiens, quid cuperet, tantùm indicavit, cùm inquit: Optaret quidem Sacrosancta Synodus, ut in singulis Missis fideles adstantes Sacramentali Eucharistiæ perceptione communicarent; Idque non immeritò; multiplices enim sunt conscientiarum recessus, variæ ob negotia spiritûs alienationes, multæ è contrà gratiæ & Dei dona parvulis concessa: quæ cùm humanis oculis scrutari non possimus, nihil certè de cujusque dignitate atque integritate, & consequenter de frequentiori aut quotidiano vitalis panis esu potest constitui. Et propterea, quod ad negotiatores attinet, frequens ad sacram alimo-

niam percipiendam accessus, Confessariorum secreta cordis explorantium judicio est relinquendus, qui ex conscientiarum puritate, & frequentiæ fructu, & ad pietatem processu laicis negotiatoribus & conjugatis, quod prospicient eorum saluti profuturum, id illis præscribere debebunt. In conjugatis autem hoc amplius animadvertent, cùm B. Apostolus nolit eos invicem fraudari, nisi fortè ex consensu ad tempus, ut vacent orationi, eos seriò admoneant, tantò magis ob Sacratissimæ Eucharistiæ reverentiam continentiæ vacandum, puriorique mente ad cœlestium epularum Communionem esse conveniendum. In hoc igitur Pastorum diligentia potissimùm invigilabit, non ut à frequenti aut quotidiana Sacræ Communionis sumptione unicâ præcepti formulâ aliqui deterreantur, aut sumendi dies generaliter constituantur, sed magis quid singulis permittendum per se aut Parochos seu Confessarios sibi decernendum putet; Illudque omnino provideat, ut nemo à Sacro Convivio, seu frequenter seu quotidie accesserit, repellatur; & nihilominus det operam, ut unusquisque dignè pro devotionis & præparationis modo rariùs aut crebriùs Dominici Corporis suavitatem degustet. Itidem Moniales quotidie Sacram Communionem petentes admonendæ erunt, ut in diebus ex earum Ordinis instituto præstitutis communicent; Si quæ verò puritate mentis eniteant, & fervore spiritûs ita incaluerint, ut dignæ frequentiori, aut quotidianâ Sanctissimi Sacramenti perceptione videri possint, id illis à Superioribus permittatur. Proderit etiam præter Parochorum

&

& Confessariorum diligentiam ; operâ quoque Concionatorum uti, & cum eis constitutum haberi, ut cùm fideles ad Sanctissimi Sacramenti frequentiam (quod facere debent) accenderint, statim de magna ad illud sumendum præparatione orationem habeant, generatimque ostendant, eos, qui ad frequentiorem aut quotidianam salutiferi cibi sumptionem devoto studio excitantur, debere, sive laici negotiatores sint, sive conjugati, sive quicumque alii, suam agnoscere infirmitatem, ut dignitate Sacramenti ac Divini judicii formidine discant cœlestem mensam, in qua Christus est, revereri ; Et si quando se minùs paratos senserint, ab ea abstinere, séque ad majorem præparationem accingere. Episcopi autem, in quorum diœcesibus viget hujusmodi devotio erga Sanctissimum Sacramentum, pro illa gratias Deo agant, eámque ipsi adhibito prudentiæ & judicii temperamento alere debebunt, & ab eorum officio postulari sibi maximè persuadebunt, nulli labori aut diligentiæ parcendum, ut omnis irreverentiæ & scandali suspicio iu veri & immaculati Agni perceptione tollatur virtutésque ac dona in sumentibus augeantur. Quod abunde continget, si ii, qui devoto hujusmodi studio divinâ præstante gratiâ tenentur, séque Sacratissimo Pane frequentiùs refici cupiunt, suas vires expendere, séque probare cum timore & charitate assuescrint : Quibus Christum Dominum, qui se fidelibus manducandum, & se pretium in morte tradidit, atque in cœlesti Regno se præmium est daturus, precatur Sacra Congregatio, ut suam opem ad dignam præparationem & sumptionem largiatur. Porrò

Episcopi & Parochi seu Confessarii redarguant asserentes Communionem quotidianam esse de jure divino, doceant in Ecclesiis seu Oratoriis privatis, ex dispensatione seu privilegio Pontificis de manu Sacerdotis sumendam Sanctissimam Eucharistiam, nec eam ullo modo deferendam in crumena, aut secretò ad existentes domi, vel cubantes in lecto, quàm ad infirmos, qui ad illam suscipiendam ad loca prædicta accedere nõ valeant, & ad eos, si ab Ecclesia deferatur, publicè & cum pompa juxta formam Ritualis Romani; Si verò ab Oratorio privilegiato, cum forma decenti. Curent etiam, ut circa Communionem in feria sexta Parascevæ, Missalis Rubricæ & Ecclesiæ Romanæ usus serventur; Insuper admoneant nulli tradendas plures Eucharistiæ formas seu particulas, neque grandiores, sed consuetas. Non permittant, ut venialium Confessio fiat simplici Sacerdoti non approbato ab Episcopo aut Ordinario. Si Parochi, & Confessarii, etiam regulares, aut quicunque alii Sacerdotes secus egerint, sciant Deo Optimo Maximo rationem reddituros esse, neque defuturam Episcoporum & Ordinariorum justam ac rigorosam animadversionem in contrafacientes, etiam Regulares, etiam Societatis JESU, facultate ipsis Episcopis & Ordinariis per hoc Decretum per Sedem Apostolicam specialiter attributâ.

Et factâ de præmissis omnibus, ac de verbo ad verbum relatione, Sanctitas Sua approbavit, ac præsens Decretum typis dari ac publicari voluit. In quorum, &c.

666. Idem dudum antè expresserat *Inn.* III de Myst. Missæ l. 4. c. 42. *Dixerit ergo quisquam communi-*

can-

candum esse quotidie, dixerit alius quotidie communicandum non esse, subjungit ipse mentem suam, & ait: *faciat unusquisque, quod piè crediderit faciendum.* Pro quo adducit hæc verba *S. Aug.*, quæ referuntur Cap. *Quotidie.* 13. de Consecr. dist. 2. *Quotidie Eucharistiam suscipere, nec laudo nec vitupero, omnibus tamen Dominicis communicandum suadeo.* Qui autem pro quotidiana Communione voluerit sententias PP., legat *Salmeronem* in Evang. tom. 9. t. 41.; qui volet rationes, videat *J. Sanch.* suprà, ubi egregiè tuetur usum, & probat fructum quotidianæ Communionis, confutátque omnia, quæ communiter opponuntur. Econtra qui volet authoritates & rationes pro usu minùs frequente, videat *Lugonem* d. 17. & *Dicast.* d. 9. dub. 18., qui rem illam optimè tractant. Decretum autem relatum rectè exponit *Carden.* suprà, & ex illo reprobat omnes sententias, tum nimiùm approbantes, tum nimiùm damnantes frequentiam Communionis, ubi, etiam varia variorum Conciliorum decreta ostendit non esse huic decreto contraria: Adhuc tamen aliqua notanda sunt pro praxi.

§. 1. Decreto relato obligantur Confessarii 667
omnes, etiam Societatis JESU, quia Pontifex etiam hos exprimit in fine, non obstante apud ipsos hac Regulâ 16. Sacerdotum: *Ut pium est ad frequenter communicandum fideles exhortari, ita, quos ad id propensos viderint, admonere debent, ne crebriùs, quàm octavo quóque die accedant, præsertim si Matrimonio sint juncti:* Regula enim illa accommodanda est ad sensum Pontificis, potéstque de hoc videri *Dicast.* à n. 412.

668 §. 2. Possunt Confessarii devotis personis, quas dirigunt, determinare dies, quibus communicent, sed petentibus sæpius, aut etiam quotidie, negari non potest Communio, posito, quòd dignæ judicentur, neque deterreri debent à quotidiana Communione, utì patet ex verbis decreti.

669 §. 3. Si personæ tales interrogent, quoties communicare possint, negari non debet, quòd jus habeant quotidie communicandi, si nempe judicentur dignæ; si tamen non judicentur dispositæ ad toties communicandum, quoties fortè vellent, potest dissimulari vel negari Communio, quia Pontifex hoc totum, ut fiat frequenter, vel non frequenter, relinquit judicio Parochi vel Confessarii.

670 §. 4 Possunt, per se loquendo, Confessarii emanere è Confessionali, aut Superiores ordinare, ut certis tantùm diebus ad illud accedant, quia per hoc nequidem indirectè impeditur Communio, nam personæ volentes communicare quotidie, censentur esse tales, quæ non indigeant quotidianâ Confessione; si tamen judicentur dignæ, & aliâ quàm designatâ die, petant Confessarium, cui solent & nunc vellent confiteri, alioquin ob teneritudinem conscientiæ aut aliam rationabilem causam non communicaturæ, audiri debent, etiamsi quotidie peterent, alioquin deterrentur, imò, quod plus est, reipsa detinentur à Communione, nolle enim audire his potiùs diebus, quàm aliis, est nolle, & causam esse, ut his diebus non communicent, cùm tamen judicentur esse dignæ; ergo est contra decretum. Hinc n. 133. dixi cum communi illum,

illum, qui obligatus est ad curam, peccaturum, etiam contra justitiam, si nollet audire talem Parochianum, etiam quotidie volentem confiteri: alius, qui non obligatur ex officio, attamen curam suscepit, agit saltem contra consilium, inquit *Jo. Sanch.* d. 31. n. 12. (cujus tempore, si hoc decretum extitisset, procul dubio dixisset agere contra illud) tum quia reipsa impedit pœnitentem à Communione, tum etiam, quia sinè justa causa defraudat incremento duplicis gratiæ sacramentalis. *Nec obstat*, quòd Confessarius, ne quidem nunc post decretum teneatur præstare, quidquid talis pœnitens, alioqui non communicaturus, fieri vellet; *Nam* Confessarius tenetur pœnitenti, cujus curam suscepit, non negare saltem hoc, quod est optima & ordinaria dispositio ad Communionem, optima autem & ordinaria dispositio ad Communionem, præsertim apud laicos, est Confessio, nam plerique, quotics communicant, totiès confitentur, ergo. Et ideo etiam *Catech. Rom.* de Pœnit c. 9. ait: *Nulla res fidelibus adeo curæ esse debet, quàm ut frequenti peccatorum Confessione studeant expiare*, à quo consilio neminem revocare debent Confessarii, nisi ex justa causa, utì jam dicetur.

§. 5. Sustinen non debent ampliùs duæ sen- 671
tentiæ *J. Sanch.*, qui inprimis d. 28. dicit, pœnitenti semper fieri injuriam à Confessario, si ex fine emendandi venialia, vel imperfectiones ipsius, prohibeat adire Communionem. Deinde d. 29. dicit pœnitentem non debere sequi consilium Confessarii ob certas causas dissuadentis Communionem: Utrumque enim oppositum

patet ex decreto, quo datur hoc jus Confessario & cujus arbitrio submittitur pœnitens, dummodo serventur reliquæ clausulæ decreti. Unde etiam probabilius videtur contra eundem *J. Sanch.* d. 30. posse esse circumstantias (rarò tamen) in quibus Superior vel Confessarius prudenter prohibeat pœnitenti vel subdito Communionem aliquam, imò & pro pœnitentia imponat abstinere, quidquid idem Author contradicat d. 33. à n. 15., v. g. ad augendam in pœnitente sacram famem, vel curam se melius disponendi, aut etiam aliquando ad frangendum caput hominis nimiùm adhærentis proprio judicio, vel semper volentis concedi, quod petit.

672 §. 6. Quando commendatur frequens usus Communionis, intelligi debet sola Communio digna, utì per se patet, quia sola digna Communio est utilis ad salutem, hinc *Inn.* XI. rectè damnavit hanc prop. 56., *Frequens Confessio & Communio, etiam in his, qui gentiliter vivunt, est nota prædestinationis.* Estque propositio illa maximè scandalosa, nam qui gentiliter vivunt, id est, qui vivunt continuò in depravatis & corruptis moribus, sacrilegè communicant, si enim per Confessiones bonas & efficaciora proposita se semper disponerent ad dignam Communionem, moraliter impossibile esset, ut pergerent gentiliter vivere. *Carden.* in 2. crisi dis. 35. n. 3.

673 *Q* 122. *An licitum sit sæpius unâ die communicare* R. Ordinariè non est licitum, utì colligitur ex Cap. *Sufficit* 53. De Consecr. dist. 1. *S. Thom.* q. 80. a. 10 ad 4. *Suar.* d. 69. s. 4 Hoc ipsum probat praxis Ecclesiæ ac usus fidelium. *Dixi*, ordinariè, nam 1. Sacerdos celebrans, ter communicat in Natali

Natali Domini. 2. Si quis sanus communicârit, & postea incidat in periculum mortis, probabile est, secundùm dicta n. 617., posse, & consequenter teneri iterum eâdem die communicare pro Viatico. 3. Potest Communio sæpius sumi in die, ad impediendam dehonorationem Eucharistiæ, utì si esset profananda ab hæreticis &c.

Inferes. Si quis è manu Angeli hodie communicâsset, non posset iterum hodie è manu Sacerdotis, *Lugo* in Resp. Mor. l. 1. d. 16. n. 8. Similiter si quis ante Missam distribuens Communionem sumpsisset particulam adhærentem digito, non posset illâ die Missam legere, utì dictum est n. 571.; aliud est, si particulas sui vel alieni Sacrificii sumat post distributionem Communionis in Missa factam, tum enim censebitur una moraliter Communio, utì dictum est à n. 496. 674

Q. 123. An licitum sit dare Communionem ad explorandam, aut suscipere ad probandam innocentiam. R. Non esse licitum docent *S. Thom.* q. 80. a. 6. ad 3. *Suar.* d. 67. s. 6. *Dicast.* de Sacram. d. 3. n. 285. aliique communiter, & probatur, quia Pontifices Cap. *Ex tuarum.* De purgatione Canonica; & Cap. *Dilecti.* De purgatione vulgari; & Cap. *Consuluisti.* 20. Causâ 2. q. 5. prohibent eiusmodi probationes, tum quia videtur tentari Deus, à quo exigitur miraculum subitæ punitionis, si suscipiens Eucharistiam sit nocens; tum quia medium illud est vanum & superstitiosum, nam Deus nullibi promisit subitò punire nocentem, quamvis pro contestatione innocentiæ Eucharistiam susciperet; & non plerumque, fortè etiam nunquam, subitò puniretur, atque ita nocentibus daretur occasio Eucharistiam indignè 675

ſuſcipiendi. Notant tamen rectè *Suar.* & *Caſtrop.* hìc p. 20. n. 33. non apparere malitiam in hoc, ſi quis liberè, vel etiam ſi duo ex mutuo conſenſu, Euchariſtiam ſuſcipiant, veluti in juramentum pro ſua innocentia, & ita *Greg.* VII. invitavit *Henricum* IV. ad Communionem, in conteſtationem innocentiæ ſuæ vel ipſius; *Henricus* autem Communionem detrectavit: ſed meritò etiam iſta diſſuadet *Suar.* propter periculum irreverentiæ vel ſacrilegii. Addit *Arriaga* d. 21. n. 28., ſuſcepto imponi non poſſe iſtum peregrinum modum jurandi, hinc *Sot.* apud *Eſcob.* l. 8. n. 381. meritò damnat peccati mortalis maritum, qui cogit uxorem ad communicandum coram ſe, in teſtimonium, quòd non ſit adultera.

676 *Obji.* Ex quodam *Conc. VVormat.* ſic ſtatuitur Cap. *Sæpe contingit.* 13. & Cap. *Si Epiſcopo.* 26. causâ 2. q. 5., ut ſi in Monaſterio furtum perpetretur, aut Epiſcopo imputetur ſcelus, Monachi communicent, dicentes, *Corpus Domini ſit mihi ad probationem hodie*: Epiſcopus autem deſuper celebret, & communicet, ſicque ſe innocentem oſtendat. R. *Concil.* illud fuiſſe tantùm Provinciale; neque conſtat fuiſſe approbatum ab ullo Pontifice. Hinc *S. Thom.* ad 3. dicit, decreta illa eſſe abrogata per contraria documenta Pontificum, quæ retulimus: *Caſtrop.* dicit *Conc.* tantùm permiſiſſe, ut Communio illa fieret tanquam juramentum, uti antè dictum eſt; Alii apud *Averſ.* q. 10. ſ. 5. §. *Septimò.*, dicunt ad terrorem tantùm id fuiſſe propoſitum.

677 *Q.* 124. *An Communio peti poſſit, vel recipi à Miniſtro indigno.* R. De hoc dictum eſt à n. 209. De Viatico à tali Miniſtro petendo, dixi n. 620.

Q. 125.

Q. 125. *Quinam sint effectus Communionis.* Bz. 678

§. 1. Primarius effectus sunt gratiæ, tam habitualis, quàm actualis, de quibus agitur in Scholastica; secundarii autem effectus sunt plures, de quibus generatim habet sequentia Conc Florent. in decret *Eug. IV.* ad Armenos. *Hujus Sacramenti effectus, quem in anima operatur dignæ salutis, est adunatio hominis ad Christum, &c. omnémque effectum, quem materialis cibus & potus quoad vitam alunt corporalem sustentandum, augendo, reparando, delectando, Sacramentum hoc, quoad vitam operatur spiritualem, in quo, ut inquit Urbanus Papa, gratam Salvatoris nostri recensemus memoriam, à malo retrahimur, confortamur in bono, & ad virtutum & gratiarum perfectimus incrementum.* Similiter *Trid.* sess. 13. c. 2. dicit Christum voluisse sumi hoc Sacramentum, *tanquam antidotum, quo liberemur à culpis quotidianis; & à peccatis mortalibus præservemur.* Addit, *Pignus præterea id esse voluit, futuræ nostræ gloriæ & perpetuæ felicitatis.* Quibus locis insinuantur plures effectus Eucharistiæ, quorum aliqui spectant ad animam, alii ad corpus, de quibus ordine aliquid addemus.

§. 2. Effectus secundarii, quos in anima cau- 679
sat Eucharistia, sunt frequentes: 1. Augmentum omnium virtutum supernaturalium, uti habet *Florent.* & *Inn.* III. De Myst. Missæ l. 4. c. 44. his verbis: *Per hujus Sacramenti virtutem universæ virtutes augentur, & omnium gratiarum fructus exuberant.* Ratio autem est, quia hi habitus crescunt secundùm mensuram gratiæ habitualis, unde sicuti gratia ex opere operato augetur, ita etiam hi habitus, *Reyn* in Candel. t. 4 c. 2., ubi per singulas virtutes Theologicas & morales discurrit,

rit, probátque causari & augeri per Eucharistiam. Hæ autem virtutes vel earum augmentum causatur eodem instante reali cum gratia, sunt enim veluti proprietates gratiæ, quæ est tanquam natura exigens illas.

680 2. Gratiæ actuales, nam gratia habitualis & habitus supernaturalis exigunt gratias actuales, quibus homo suo tempore & loco excitatur vel juvatur in operando utiliter ad salutem, *Suar.* d. 66. s. 9. Adeóque etiam hæ causantur per Eucharistiam ex opere operato, sed mediatè tantùm, neque statim cum gratia habituali, sed quando occurrit occasio exercendæ virtutis, vel declinandi vitii, vel aliàs, quando exigit necessitas spiritualis. Et ostendit *Rayn.* c. 1. Eucharistiam esse ad specialiter illuminandas mentes fidelium; descendendo autem ad particularia, cap. 2. probat specialiter illuminare quoad exercitium omnis generis actuum supernaturalium, adeóque ab illa esse subitas gratias, quæ nos sæpe nil minùs cogitantes, in quibusvis occasionibus illustrant vel movent.

681 3. Fervor Charitatis, qui est specialis fructus Eucharistiæ, quæ etiam ideo dicitur Sacramentum amoris, *Rayn.* à n. 13., ubi ostendit, quomodo Eucharistia sit specialiter Sacramentum Charitatis. Et huc spectat, quod sæpe dicit S. *Chrysost.* homil. 45. & 61. *ut leones flammas spirantes, sic ab illa mensa discedimus.*

682 4. Actualis dulcedo & delectatio, uti habet *Florent.* & *Urbanus* VI. ac *Clemens* V. In Clement. De Reliq. & Vener. SS., ubi ait: *In hoc Sacramento habetur omne delectamentum, & omnis saporis suavitas, ipsáque dulcedo Domini degustatur.* Similiter

liter loquuntur SS. PP. apud *Rayn* f. 5. V. *Calix inebrians*. Ideóque *inn.* III. suprà applicat Eucharistiæ illud *Psal.* 33. v. 9. *Gustate & videte, quoniam suavis est Dominus* : Et SS. PP. applicant *Psal.* 67. v. 11. *Parasti in dulcedine tua pauperi Deus.* Et *Gen.* 49. v. 20. *Pinguis panis ejus, & præbebit delicias Regibus.* Plura videri possunt apud *Lugo* d. 11. à n. 90. qui notat hunc effectum nasci ex actibus fidei & dilectionis per hoc Sacramentum excitatis, ubi enim est perceptio rei amatæ præsentis, ejusque amor, naturaliter consequitur dulcedo & delectatio; maximè autem impeditur, si palatum animæ sit præoccupatum amore sensibilium.

5. Debilitatio habituum malorum, & emendatio vitiorum, utì innuit *Florent.*, & habet *Rayn.* f. 4. c. 3., ubi ostendit singula vitia expelli, vel certissimè imminui per Eucharistiam. Specialiter autem cohibet libidinem, utì notat *Catech. Rom.* de Eucharistia c. 9. & docent SS. PP. quos citat, ideóque illi applicatur illud *Zachariæ* 9. v. 17. *Frumentum electorum, & vinum germinans Virgines.* Atque ideo est, quòd dæmon soleat impudicis maximam Communionis nauseam injicere. 683.

6. Remissio peccatorum venialium, utì habent *Trid.* & *Catech. Rom.* supra, SS. PP. apud *Suar.* f. 10. *S. Thom.* q. 79. a. 4. & Theologi omnes, inquit *Lugo* n. 82. Docent autem aliqui cum *Gob.* t. 4. n. 474. non requiri aliam dispositionem, quam ut ante Communionem adsit status gratiæ, & in Communione non sit actualis affectus ad tale peccatum, putant enim tum immediatè remitti venialia ex opere operato, fatentúrque *Lugo* & *Dicast.* d. 8. n. 124. hanc esse communio- 684.

rem

tem sententiam, quamvis aliqui requirant aliquam detestationem ejusmodi venialium, ad quam excitent speciales gratiæ per Eucharistiam causatæ: Alii cum *Con. Bonac. & Escob.* l. 20. n. 115. dicunt sufficere detestationem virtualem contentam in voluntate suscipiendi Eucharistiam; hoc ipso enim, quòd sit voluntas majoris & intimioris conjunctionis cum Christo, putant esse virtualem detestationem venialium, quia hæc illam impediunt vel dedecent.

685. 7. Remissio pœnæ peccatis debitæ, *secundùm modum devotionis & fervoris*, inquit *S. Thom.* a. 5., causat enim in nobis actus perfectos, quibus pœnæ alicujus remissio respondet, saltem ex opere operantis; attamen cum venialibus remittitur etiam pars pœnæ ex opere operato, *Lugo* n. 98. Imò probabilis est cum *Dicast.* à n. 128. contra *Maurum* q. 158. n. 5., quòd Eucharistia ex opere operato remittat partem pœnarum debitarum peccatis, etiam aliunde antecedenter remissis.

986. 8. Præservatio à peccatis, etiam mortalibus, utì habent *Trid. & Catech. Rom.* suprà; SS. PP. apud *Lugo* n. 85. *inn.* III. suprà, *S. Thom.* a. 6. Ratio est, *quia hic est panis de cœlo descendens, ut si quis ex ipso manducaverit, non moriatur*, utì habetur *Joannis* 6. v. 50., quia nempe causat ex opere operato illustrationes mentis moventes ad odium peccati, firmat animam in Charitate, imminuit concupiscentias, utì antè dictum est, exigit auxilia externæ protectionis, utì pluribus ex Scriptura ac SS. PP. deducit *Lugo* à n. 86. Quia tamen hæ gratiæ & auxilia quoad usum subsunt nostræ libertati, hic effectus non est infallibilis, sed esset, si vellemus cooperari.

9. Æter-

9. Æterna gloria, uti habent S. *Th.* a. 2. *Catech. Rom.* suprà, multi PP. apud *Lugo* n. 89 Quod verum est, non solum quia causat gratiam, quæ est pignus gloriæ, sed quia Christus per Eucharistiam dat speciale jus ad gloriam, hinc *Joan.* 6. v. 55. dixit, *qui manducat meam Carnem & bibit meum Sanguinem, habet vitam æternam.* Ideóque etiam *Trid.* suprà dicit Christum voluisse, ut ipsamet Eucharistia nobis esset pignus futuræ gloriæ. Possunt plura circa hoc videri apud *Gonet* d. 8. a. 9. & *Rayn.* f. 5. V. *Pignus.* 687.

§. 3. Effectus, quos in corpore causat Eucharistia, sunt seqq. 1. Quædam cordis dilatatio, vultûs lætitia, coloris vivacitas, oculorum modestia, linguæ refrænatio, maturitas incedendi, totius corporis reformatio, omnis externi gestûs modesta venustáque ordinatio, *Lugo* n. 99. Hos autem effectus operatur mediatè, sequuntur enim ex fervore Charitatis & virtutibus, quas operatur in anima. 688.

2. Imminutio fomitis peccati, *S. Th.* a. 6. ad 3. *Escob.* n. 119.; & rectè explicat *Lugo* à n. 87., qui n. 100 cum *Suar.* d. 64. f. 1. putat hunc effectum immediatè causari ab Eucharistia, partim fugando dæmones, ne excitent species turpis objecti; partim comprimendo activitatem humorum & amoliendo naturales causas ardoris concupiscentiæ. 689.

3. Summa unio inter Carnem Christi & hominis, secundùm illud *Joan.* 6. v. 57., *qui manducat meam Carnem & bibit meum Sanguinem, in me manet, & ego in illo.* De qua unione habent mira SS. PP. apud *Suar.* f. 3. & apud *Bernal.* d. 41. f. 6. Et hanc post *Vasq.* optimè explicant *Rayn.* f. 3. c. 1. 690.

à n. 11. *Maurus* q. 162. *Bernal* suprà, *Dicast.* d. 8. dub. 5., nam licèt non sit verè physica sed moralis tantùm, attamen non est per solam fidem vel charitatem tantùm, sed quasi realis & naturalis, ideòque eam SS. PP. vocant corporalem; consistit autem in hoc, quòd Christus teneatur carnem nostram, in qua Caro ipsius tanquã cibus spiritualis liberè & dignè suscepta est, habere quasi propriam, & è contrà nos Carnem Christi, quam liberè & dignè suscepimus in cibũ spiritualem, teneamur habere tanquam carnem nostram, ad modum similem, quo conjuges mutuam carnem æstimant veluti suam, ideóque dicuntur fieri una caro. Perseverat autem hæc unio consumptis speciebus, quamdiu perseverat gratia per hoc Sacramentum causata, *Dicast.* suprà, *Escob.* n. 497.

691. 4. Gloriosa resurrectio corporis, de qua fusè *Suar.* s. 2., qui effectus non tantùm causatur ratione gratiæ, quæ est semen gloriæ, sed etiam specialiter attribuitur Eucharistiæ, secundùm illud *Joan.* 6. v. 55. *qui manducat meam Carnem &c. resuscitabo eum in novissimo die.* Et circa hoc videri possunt sententiæ *Conc. Nicæni* & SS PP. idem asserentium apud *Bernal* n. 71. Falsum tamen est, quod aliqui dixerunt, per Eucharistiam produci in corpore nostro qualitatem aliquam, per quam præparetur ad immortalitatem, qualitas enim illa sine fundamento confingitur, *Suar.* s. 1. *Escob.* n. 499. *Dicast.* n. 91., sed hoc tantùm fit per exigentiam & jus quoddam, quod gratia causata ab hoc Sacramento, tribuit homini ad gloriam corporis, quod ita communicavit Christi Corpori & Sanguini, & specialem cum his unionem ha-

habuit. Probántque *Rhod*, d. 1. q. 3. f. 3. §. 2. & *Lugo* n. 196. contra *Suar.*, hìc non esse tantùm novum titulum ad eandem gloriam, sed reipsa ideo conferri aliquid, quo augeatur gloria: hinc aliqui apud *Gonet* n. 17. dicunt eos, qui sæpe devotè communicârunt, specialem in altera vita corporis splendorem esse habituros: Rectè tamen notat *Disast.* n. 88. sumptioni Eucharistiæ non respondere specialem laurcolam in cœlo, uti aliqui putârunt, pro hoc enim nullum est fundamentum: Et de hoc aliisque effectibus, qui sine fundamento assignantur Eucharistiæ, videri potest etiam Rayn. Tom. 16. in Heteroclitis spiritualibus, sect. 1. puncto 5. à n. 3. Ex dictis,

Colliges, quanta sint & quàm rationabilia motiva, ut quivis homo quàm sæpissime dignè frequentet Eucharistiam. Possúntque hæc etiam utiliter proponi populo, ut excitetur ad frequentem & devotam Communionem, sed simul instruendus est de modo dignè & devotè communicandi, atque etiam admonendus de malitia indignè communicantium, de qua aliquid insinuavi n. 515. 698.

INDEX RERUM,

Quæ in Libri VI. Patre I. continentur,

Numeri hic, sunt marginales.

Additio verborum, an invalidet formam Sacramenti. n. 34.

Æquivoca vox, an reddat formam Sacramenti invalidam. n. 38.

Agni Dei cera. à n. 222.

Amentes, semifatui, an communicandi. n. 654.

Aqua ad Baptismum requisita. V. *Baptismus*. Miscenda vino consecrando. n. 434. à n. 437.

Attentio, an requiratur in Ministro Sacramenti. n. 48.

Baptismus Sanguinis. à n. 230. Baptismus Flaminis. à n. 243. Baptismus aquæ. n. 229. Circa hunc, hæreses à n. 245. Institutio illius. n. 3. Materia. n. 258. à n. 259. Forma. n. 268. à n. 269. Mutatio materiæ aut formæ substantialis vel accidentalis. à n. 18. 21. 22. 29. 42. An Baptismus aquæ prærequiratur ad valorem aliorum Sacramentorum. n. 165. An prærequirat fidem & spem. n. 187. Minister Baptismi. n. 52. 271. à n. 272. An etiam Prædicans hæreticus. à n. 278. An duo simul possint unum baptizare. n. 283. Subjectum Baptismi. n. 284. à n. 285. Necessitas. n. 165. à n. 245. n. 587. Obligatio suscipiendi. à n. 285. Consensus baptizandi. à n. 287. Consensus Parentum. à n. 297. Si puer petat contra voluntatem Parentum. n. 306. Baptismus infantis in utero. à n. 292. Baptismus abortivorum, prodigiosorum infantium, monstrorum. à n. 294.

Du-

Dubia circa Baptismum, sive quando & quomodo reiterari debeat. à n. 124. 184. 310. 313. Exposititii, an rebaptizandi. n. 318. An baptizati ab obstetrice vel laico. à n. 319. An ab hæretico Prædicante. n. 322. Si hæreticus petat infantem suum baptizari à Catholico. n. 307. Si infidelis petat se vel infantem suum baptizari. à n. 308. Si fiat mutatio sexûs, n. 317. Mortuus dubiè baptizatus, ubi sepeliri debeat. n. 316. Baptismi ceremoniæ, V. *Ceremoniæ.* Baptismi Patrini. V. *Patrini.* Baptismus solennis & privatus. à n. 333. An mater teneatur manifestare patrem infantis baptizandi. n. 328. Baptismale nomen. V. *Nomen.* Baptismalis liber. V. *Liber.*

Benedictæ res. à n. 222. Benedictio, quotuplex. n. 227.

Biblia sacra honoranda. n. 228.

Causa Sacramentorum. V. *Sacramentum.*

Ceremoniæ Baptismi. n. 327. An etiam in privato Baptismo adhibendæ. n. 338. An supplendæ. à n. 340. Omissio earum. n. 339. Significatio ceremoniarum Baptismi. n. 344. Ceremoniæ Confirmationis. n. 394. à n. 395. Quid significent. n. 402.

Chrisma Baptismi, si necdum allatum sit. n. 342. Si deficiat. n. 343. Chrisma Confirmationis, an requirat balsamum. n. 375. A quo benedicendum. à n. 378.

Ciborii renovatio. à n. 501.

Cognatio spiritualis, quando contrahatur ratione Baptismi. n. 346. à n. 357. Quando ratione Confirmationis. n. 394. 400.

Communio, à quo & cui danda. V. *Eucharistiæ Minister.*

nister. Quando obliget. V. *Eucharistiæ sumendæ præceptum.* Ad primam Communionem instructio. à n. 651. Communio quotidiana à n. 664. Frequens Communio, an semper sit signum prædestinationis. n. 672. An liceat sæpius unâ die communicare. à n. 673. An ad explorandam vel probandam innocentiam. à n. 675. Effectus Communionis. à n. 678.

Conditio, an & quomodo apponi possit intentioni Sacramenti. n. 47. à n. 78.

Confessarius suadens aut prohibens adire Communionem, an sit audiendus. n. 671.

Confessio mortalium prærequiritur ante Communionem. à n. 533. 541. Quandonam desit copia Confessarii. n. 534. Quandonam censeatur esse necessitas communicandi. à n. 535. Confessus, sed oblitus mortale. n. 539. Confessus tanquam dubium, sed comperiens esse certum. n. 540. Recordans mortalis, nec potens recedere. n. 542. Sacerdos, qui urgente necessitate celebravit sine Confessione, à n. 543.

Confirmatio, quid. n. 374. Institutio illius. n. 3. Materia. n. 374. à n. 375. Forma. n. 374. à n. 375. Quid per hanc significari debeat. n. 382. Mutatio materiæ aut formæ, substantialis vel accidentalis. à n. 18. 21. 23. 29. 44. Minister n. 52. 384. à n. 385. An conferri possit extra ecclesiam. n. 389. Chrisma Confirmationis. à n. 375. Quid faciat ejus Character. n. 383. Subjectum Confirmationis. n. 384. à n. 390. Ubi peregrini. n. 392. Dubitans de sua Confirmatione. n. 393. Confirmationis necessitas.

tas. à n. 394. Cæremoniæ. V. *Cæremoniæ*. Patrini. V. *Patrini*.

Consuetudo, an faciat suppleri jurisdictionem. à n. 117.

Corruptio vocis, an invalidet formam Sacramenti. n. 36.

Dispositiones animæ & corporis ad Communionem suscipiendam. V. *Eucharistiæ susceptio*. Dispositio ministrantis Sacramentum. V. *Minister*. Dispositio suscipientis Sacramentum. V. *Susceptio*.

Distractio Ministri, an obsit valori Sacramenti. à n. 84.

Dubitans de recta prolatione formæ. à n. 123.

Effectus Communionis. à n. 678.

Energumeno, an danda Communio. n. 662.

Error communis, an faciat suppleri jurisdictionem. à n. 112. Error Ministri, an obsit valori Sacramenti. à n. 62.

Eucharistiæ Minister. n. 52. 488. A quo & quando dispensanda Eucharistia. n. 479. Quis pro Viatico. n. 479. Quis pro Paschate. n. 479. 483. An quis sibi ipsi. n. 481. An Diaconus. n. 480. An laicus. n. 482. Conficiens in mortali. n. 86. à n. 91. Distribuens in mortali. à n. 94. Si particula decidat. à n. 494. Quid cum particulis repertis. à n. 496. An & quomodo pestiferis ministranda. à n. 484. n. 487. An pueris. n. 487. à n. 645. An amentibus, semifatuis, phreneticis, energumenis, surdis & mutis. n. 487. à n. 654. An plectendo morte. n. 487. An indigno, publico peccatori. à n. 137. n. 487. Laico, an dari possint species vini. n. 487. à n. 509. n. 601.

n. 601. An pars hostiæ majoris. n. 487. 508. An prima vel secunda ablutio. n. 510. Ritus in delatione vel ministratione observandi. n. 487. à n. 489. n. 614. An ministrari possit die Veneris sancto. n. 493. Si ministrans videat, quòd communicans hostiam strophiolo excipiat. n. 504. Si bestia sacras species sumpserit. n. 505.

Eucharistiæ Sacramentum, quid sit. n. 403. 404. An sumptio pertineat ad ejus essentiam. n. 414. Institutio illius. n. 3. Hæreses circa illam. à n. 405. Materia. n. 417. Mutatio materiæ, substantialis vel accidentalis. à n. 18. 21. 421. An conveniens fuerit esse panem & vinum. n. 418. Qualis panis requiratur, n. 419. à n. 420. Consecratio in azymo vel fermentato. à n. 429. Consecrare hostiam fractam. n. 432. Aliquantùm corruptam. n. 433. Quale vinum, n. 434. à n. 435. Aqua vino miscenda. n. 434. à n. 437. Materia dubia. à n. 421. Quomodo materia debeat esse præsens. n. 452. à n. 453. Quomodo certa & determinata. n. 452. à n. 455. Materia consecranda, an admitti possit post Offertorium vel sub Canone. n. 452. 460. Forma consecrationis. n. 461. Sensus formæ. à n. 463. Formæ dubiæ. n. 461. In variis dubiis circa probationem formæ. n. 123. Mutatio formæ, substantialis vel accidentalis. à n. 18. 29. 461. Circa intentionem. n. 457. Circa intentionem pro parvis hostiis appositis. n. 452. à n. 458. Pro adhærentibus guttis vini. n. 459. Quandonam censeatur esse sumptio Eucharistiæ. n. 415. 477. An sine sumptione causaret gratiam. n. 416. Quamdiu Christus ma-

maneat præsens. n. 469. à n. 470. An post sumptionem, si accedat nova dispositio, pergat causare gratias. à n. 514. Sumpta cum obice, an reviviscat. n. 100. 469. Lampas ante Eucharistiam ardens. n. 487.

Eucharistiæ sumendæ præceptum. n. 586. Quando obliget per se. à n. 599. Quis requiratur usus rationis. n. 598. Necessitas Eucharistiæ. à n. 587. Pro Viatico. n. 586. à n. 604. Pro Paschate. n. 586. à n. 625. Non sub utraque specie. n. 602.

Eucharistiæ susceptio, quot modis fiat. n. 512. Prærequirit intentionem. n. 170. Immunitatem à censura, statum gratiæ, Confessionem mortalium. n. 511. 514. à n. 533. Quando adesse debeat status gratiæ. n. 516. Impietas indignè communicantis. n. 515. Quid in dubio. n. 511. Si non possis recedere nec omittere. n. 511. à n. 517. Non prærequirit expletionem pœnitentiæ. n. 519. Nec amorem purissimum. n. 520. Nec fidem actualem. n. 186. 523. Nec devotionem actualem. n. 193. 523. Neque opus, ut inter peccatum & Communionem intercedat longa mora. n. 521. Cum veniali communicans. n. 522. Melior dispositio facit causari majores gratias. à n. 514. Dispositio corporis. n. 550. An impediat pollutio, actus conjugalis. n. 550. Stomachus debet posse retinere species. n. 551. Quid in dubio, an retinere possit. à n. 552. Qui continuò tussit. n. 554. Communicans gladiatus. n. 557. Si hostia palato agglutinetur. n. 558. Circa jejunium prærequisitum. V. *Jejunium.* Quamdiu post Communionem abstinendum à cibo & potu

potu. n. 550. 559. Asputo. n. 550. 554. 652. Quid si necessarius sit vomitus. n. 555. An liceat unâ die sæpius suscipere. à n. 673. An expediat quotidie. à n. 664. An liceat suscipere ad explorandam vel probandam innocentiam. à n. 675. Effectus Communionis. à n. 678.

Excommunicatus, an licitè ministret Sacramentum. n. 215. 620. An in necessitate licitè communicet. n. 538. An teneatur in Paschate. n. 626.

Extremæ Unctionis institutio. n. 3. Mutatio materiæ aut formæ, substantialis vel accidentalis. à n. 18. 21. 26. 29. Minister n. 52.

Formæ Sacramentorum. V. *Sacramentum.*

Gladiatus communicans. n. 557.

Gratiæ status, quomodo & quando prærequiratur ante Sacramenta. n. 88. à n. 91. n. 101. 514. 516.

Hæreses circa Baptismum. à n. 245. Circa Eucharistiam. à n. 405. Hæreticus, an teneatur communicare in Paschate. n. 626.

Idiomatis mutatio, an invalidet formam Sacramenti. n. 30.

Jejunium, quale prærequiratur ante Communionem, & quomodo frangatur. n. 550. à n. 560. Quid in dubio, an sis jejunus. à n. 575. Quid per mediam noctem intelligatur. à n. 579. Quandonam possit quis non jejunus celebrare vel communicare. n. 550. à n. 582. Quid hìc intelligatur per periculum mortis. n. 585. Quoties liceat non jejuno in periculo mortis communicare. n. 550. 613.

Impositio manuum est multiplex. n. 381.

Indigno ministrare Sacramentum. à n. 137.
Intentio Ministri, qualis. n. 47. à n. 54. 77. An coacta sufficiat. n. 60. An debeat esse determinata ad materiam & personam. n. 61. Quid si sint contrariæ. à n. 69. 74. An & quomodo conditionata. n. 47. à n. 78. Intentio sive consensus suscipientis. n. 163. à n. 166.
Interruptio verborum, an invalidet formam Sacramenti. n. 33.
Lampas ante Eucharistiam ardens. n. 487.
Liber baptismalis, quam fidem habeat. n. 345. Quid præcipuè in eo notandum. n. 345.
Martyrium. à n. 230.
Materiæ Sacramentorum. V. *Sacramentum*.
Matrimonii institutio. n. 3. Mutatio materiæ, quando sit substantialis. à n. 18. 28. An facta sit ab Ecclesia. n. 17. Minister illius. n. 52.
Minister Sacramentorum. n. 47. à n. 48. An ejus probitas requiratur ad valorem. n. 47. Ejus intentio. V. *Intentio*. Error ministri, an invalidet Sacramentum. à n. 62. An ad valorem requiratur ejus attentio. n. 84. An omnes, qui possunt validè, possint licitè. n. 87. Quid requiratur, ut licitè ministret. n. 86 An & quando teneatur esse in gratia. n. 88. à n. 91. An excommunicatus vel hæreticus licitè ministret. n. 89. An minister dignior plùs gratiæ causet. n. 90. Quomodo peccet conficiens in mortali. n. 86. à n. 91. Ministrans Eucharistiam in mortali. n. 86. à n. 94. Functiones sacras obiens in mortali. n. 86. à n. 96. Audiens Confessiones vel absolvens in mortali. n. 86. 93. 102. Sequens probabilem relictâ probabiliore, quando agitur de valore. à n. 104. Quando

non agitur de valore. n. 121. Dubitans de jurisdictione vel potestate. n. 120. Utens materiâ vel formâ dubiâ. n. 122. An & quando teneatur ministrare. à n. 133. Ministrans indigno. à n. 137. Simulans administrationem Sacramenti. à n. 149. Minister indignus. à n. 209. Excommunicatus, suspensus. n. 215.

Missalia in honore habenda. n. 228.

Mortis periculum vel articulus, quandonam sit. n. 585. 623.

Mutatio materiæ vel formæ Sacramentorum. V. *Sacramentum.*

Muto & surdo, an danda Communio. n. 663.

Necessarium in re vel voto, quid dicatur. n. 587.

Necessitas Baptismi. n. 165. à n. 245. n. 285. 286. 587. Confirmationis n. 394. 395. Eucharistiæ. V. *Eucharistiæ sumendæ præceptum.*

Nomen Baptismi, an mutari possit. n. 329. Quid si fiat mutatio sexûs. n. 317. 331. Si non possit dignosci sexus. n. 330. An ex nomine possit dignosci natura bona vel vitiosa. n. 332.

Obice remoto, an & quomodo reviviscat Sacramentum. à n. 194.

Omissio, quænam invalidet formam. n. 35.

Ordinis Sacramenti institutio. n. 3. Mutatio materiæ aut formæ, substantialis vel accidentalis. à n. 18. 21. 27. 29. An mutatio facta sit ab Ecclesia. n. 16. Minister. n. 51.

Parochus, an & quando teneatur suis ministrare Sacramenta. à n. 133. An pestiferis Communionem. à n. 484.

Particula consecrata, si decidat. à n. 494. Si reperiatur particula circa altare. à n. 496. n. 550.

Paschalis Communio. n. 586. à n. 625.

Patrini Baptismi & eorum officium. n. 346. à n. 347. Cognatio quando contrahatur. n. 346. à n. 357. An Catholicus possit esse patrinus in Baptismo hæretico. n. 370. An hæreticus in Baptismo Catholico. à n. 371. Patrini Confirmationis & eorum cognatio. n. 394. à n. 396.

Pestiferis, an & quomodo danda Eucharistia. à n. 484.

Phrenetico, an danda Communio. à n. 660.

Pœnitentiæ Sacramenti institutio. n. 3. Mutatio materiæ aut formæ, substantialis vel accidentalis. à n. 18. 21. 25. 29. 44. Minister. n. 51.

Pœnitentia, ut quis à Communione abstineat. n. 671.

Pueris, an danda Communio. n. 487. à n. 645. Quomodo instruendi ad primam Communionem. à n. 651. An permitti debeant sæpe communicare. n. 653.

Puerperæ, an in Paschate teneantur communicare, antequam introducantur in Ecclesiam. n. 636.

Quotidiana Communio. à n. 664.

Reiteratio Sacramenti, quando & quomodo facienda. à n. 123.

Revivíscentia Sacramentorum. à n. 194.

Sacerdos conscius mortalis, necessitate urgente celebrans sine Confessione. à n. 543. Communicans more laico. n. 556.

Sacramentalia, quid sint. n. 218. 219. Quam vim, & unde habeant. n. 218. 221. Quid circa Agnos Dei & res benedictas. à n. 212.

Sacramentum, quid sit. n. 1. Quot sint. n. 3. 4 Quomodo dividantur. n. 5. Materiæ & formæ Sacramentorum. n. 6. 7. Conjunctio materiæ cum

cum forma. n. 8. Quomodo materiæ & formæ sint determinatæ. à n. 9. An possint mutari ab Ecclesia à n. 14. Quandonam mutatio materiæ sit Theologicè substantialis. à nu. 18. 21. 29. Quandonam mutatio formæ à n. 29. Quomodo peccet faciens mutationem materiæ vel formæ. à n. 40. Facere mutationem, de qua dubitas, an sit substantialis. n. 45. Exponere se periculo faciendi mutationem. n. 46. Sacramentorum Ministri. n. 47. à n. 48. Causæ. n. 53. Intentio ad Sacramentum requisita. V. *Intentio*. Error Ministri, an obsit valori. à n. 62. An & quando reiterari debeat Sacramentum. à n. 113. An conferri possit indigno. à n. 137. An simulari possit administratio. à n. 149. Subjectum Sacramenti. n. 163. 164. 179. Suscipiens Sacramentum. V. *Susceptio*. Quas in suscipiente dispositiones ad sui valorem requirat Sacramentum. n. 163. à n. 164. n. 179. Quas ad fructum. n. 185. à n. 186. Validum & informe, an detur; & quomodo reviviscat. à n. 194. Quomodo & quando prærequirat statum gratiæ. n. 88. à n. 91. n. 102. 514. 516.

Sententiæ tantùm probabilis usus in administratione vel susceptione Sacramenti. à n. 104.

Significatio vocum, an nunc possit mutari vel institui in ordine ad formam Sacramenti. n. 39.

Simulatio administrationis Sacramenti. à n. 149.

Studiosi, ubi communicent in Paschate. n. 636.

Subjectum Sacramenti. V. *Sacramentum*. Subjectum vel suscipiens Eucharistiam. V. *Eucharistiæ susceptio*.

Substitutio vocis unius pro altera, an invalidet for-

formam. à n. 30. Alterius signi pro voce n. 37.
Subtractio seu omissio alicujus vocis, quando invalidet formam Sacramenti. n. 35.
Sumptio, an sit de essentia Eucharistiæ. n. 415. Quandonam censeatur esse. 415. 477. An sine ea causaretur gratia. 416.
Surdo & muto, an danda Communio. n. 663.
Susceptio valida Sacramenti, quid requirat. n. 163. à n. 164. n. 179. Qualem intentionem sive consensum. n. 163. à n. 166. An fidem vel probitatem. n. 184. Ut sit licita & cum fructu. n. 185. à n. 186. Suscipiens vel petens à Ministro indigno. à n. 209. Ab hæretico. à n. 349. Sequens sententiam tantùm probabilem in receptione Sacramenti. à n. 105. Suscipiens Eucharistiam. V. *Eucharistiæ Susceptio.*
Synonyma mutatio verborum, an invalidet formam Sacramenti. n. 31.
Transpositio verborum, an invalidet formam Sacramenti. n. 32.
Viatici sumptio. n. 586. à n. 604. An in pœnam negari possit Viaticum. n. 622.
Unctiones variæ. n. 381.

FINIS.

LA CROIX
THEOLOGIA
MORALIS

5
h
2403

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN